OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp. nr. 1, 1999-2000. Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 1998

Innholdsfortegnelse

1. Statkraft SF. Midlertidig tillatelse til drift av vannkraftanleggene i Bjølvovassdraget. Olje- og energidepartementets samtykke 25. februar 1998. Jf. bind 1964 nr. 3 og 1991 nr. 14 7
2. Rauma Energi AS. Opprusting/utvidelse for bygging av nytt Berild kraftverk i Innfjordselva i Rauma kommune. Kongelig resolusjon 6. mars 1998 7
3. Akershus Kraft AS. Konsesjon for erverv av Bøhnsdalen kraftverk. Kongelig resolusjon 20. mars 1998 37
4. Statkraft SF. Endring og forlengelse av gjeldende prøvereglement - Suldalslågen. Kongelig resolusjon 20. mars 1998. Jf. bind 1974 nr. 14, 1983 nr. 27 og 1990 nr. 17 44
5. Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS. Konsesjon for erverv av aksjer i Viul Kraft AS. Kongelig resolusjon 27. mars 1998. Jf. bind 1993 nr. 19 71
6. Sunnmøre Energi AS. Brandalsvassdraget. Tidsubegrensede konsesjoner. Kongelig resolusjon 27. mars 1998. Jf. bind 1949 nr. 25 og 1953 nr. 25 72
7. Jæren Everk. Regulering og overføring av Hagavatn. Midlertidig tillatelse til overføring av overskuddsvann. Olje- og energidepartementets samtykke 6. april 1998. Jf. bind 1930 nr. 14 og 1939 nr. 4 75
8. Otteraaens Brugseierforening. Regulering av Hovatn. Planendring. Olje- og energidepartementets samtykke 15. april 1998. Jf. bind 1967 nr. 22 76
9. Hafslund ASA. Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 23. april 1998. 77
10. Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap og SKK Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 14. mai 1998. 77
11. Øst-Telemarkens Brukseierforening. Ny reguleringskonsesjon i Mårelven. Kongelig resolusjon 22. mai 1998 78
12. TrønderEnergi Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved omorganisering og etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 25. mai 1998. 83
13. Arendal Vasdrags Brugseierforening. Reguleringen av Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn. Tidsubegrenset konsesjon. Kongelig resolusjon 18. juni 1998. Jf. bind 1961 nr. 12, 1962 nr. 16 og 1972 nr. 15 84
14. Varanger Kraft AS. Endring av tillatelse for reguleringer og overføringer i Gandvik Kraftverk. Kongelig resolusjon 18. juni 1998. Jf. bind 1953 nr. 33 87
15. Tussa Kraft AS. Regulering av Litlebøelva i Volda kommune. Endring av manøvreringsreglement. Kongelig resolusjon 18. juni 1998. Jf. bind 1988 nr. 8 88
16. Andøy Energi AS. Regulering av Bleiksvatn på Hinnøya. Endring av vilkår. Kongelig resolusjon 18. juni 1998. Jf. bind 1949 nr. 11 og 1995 nr. 1 100
17. Øst-Telemarkens Brukseierforening. Regulering og overføring av Mår og Gjøyst. Endring av vilkår. Olje- og energidepartementets samtykke 10. juli 1998. Jf. bind 1943 nr. 13, 1948 nr. 25 og 1956 nr. 19 101
18. Øvre Eiker Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering. Olje- og energidepartementets samtykke 14. juli 1998 102
19. Herlandsfoss Kraftverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 16. juli 1998 103
20. Hadsel Energiverk. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje og energidepartementets samtykke 16. juli 1998 104
21. Sykkylven Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 16. juli 1998 104

22. Buskerud Energi Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering. Olje- og energidepartementets samtykke 23. juli 1998 105
23. Troms Kraft AS og Troms Kraft Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 25. august 1998 106
24. Troms Kraft Produksjon AS. Konsesjon for erverv av aksjer i Kvænangen Kraftverk AS. Olje- opg energidjepartementets samtykke 25. august 1998 107
25. Glommens og Laagens Brukseierforening og Mesna Kraftselskap. Tillatelse til regulering av Næra og gjenoppbygging av Moelv kraftverk i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune. Kongelig resolusjon 11. september 1998 108
26. TrønderEnergi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til asksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 18. september 1998 164
27. Tussa Energi AS. Tillatelse til erverv av fallrettigheter i Kopa og Kolfossen kraftverk i Volda kommune og overføring av reguleringstillatelse. Kongelig resolusjon 25. september 1998. Jf. bind 1922 nr. 11 165
28. Flora kommune. Konsesjon for erverv av aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag. Olje- og energidepartementets samtykke 28. september 1998 173
29. Philipp Brother Chemicals Inc. og Odda Holdings ASA. Konsesjon for erverv av aksjer i Odda Smelteverk AS. Olje- og energidjepartementets samtykke 30. september 1998. 173
30. Fossheim Energiverk AS Tillatelse til regulering av Trollebotsvatn i Breimsvassdraget i Jølster kommune. Kongelig resolusjon 16. oktober 1998 174
31. Trondheim Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 3. november 1998 197
32. Nord-Troms kraftlag AS. Erverv og regulering av Sikkajokkvassdraget i Nordreisa kommune. Endring av vilkår. Kongelig resolusjon 20. november 1998. Jf. bind 1951 nr. 8 199
33. Bremanger kommune. Konsesjon for erverv av aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag AS. Olje- og energidepartementets samtykke 27. november 1998 200
34. Kvam kraftverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998 200
35. Østfold Energi AS og Østfold Energi Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998 ... 201
36. Østfold Energi Produksjon AS. Konsesjon for erverv av aksjer i Nyset-Steggje Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998 202
37. Norsk Kraftformidling AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv av fallrettigheter. Olje- og energidepartementets samtykke 9. desember 1998 203
38. Selbu Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 11. desember 1998 204
39. Møre og Romsdal Energi AS og Istad Kraft AS. Konsesjon for erverv av Møre og Romsdal fylkeskommunes andel i Driva Kraftverk m.m. Kongelig resolusjon 11. desember 1998. Jf. bind 1969 nr. 32, 1972 nr. 32 og 1974 nr. 4 205
40. Tussa Energi AS. Tillatelse til å erverve fallrettighetene til Ulsteindalen Kraftverk m.m. i Ulstein kommune. Kongelig resolusjon 11. desember 1998 208
41. Tussa Energi AS. Tillatelse til erverv av fallrettighetene til Bjørdal og Vartdal kraftverk i Ørsta kommune. Kongelig resolusjon 11. desember 1998. Jf. bind 1941 nr. 7, 1944 nr. 17, 1946 nr. 34 og 1986 nr. 30 214
42. VOKKS AS og VOKKS Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 14. desember 1998 232
43. Hamar-regionen Energiverk AS og Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering og etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 14. desember 1998. 233
44. Møre og Romsdal Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 15. desember 1998 234
45. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 15. desember 1998 235

46. Vest-Agder Energiverk DA. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998 237
47. Elverum Elektrisitetsverk. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering og etablering av konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998 238
48. Stranda Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998 239
49. Borregaard Industries Limited. Unntak fra konsesjonsplikt for erverv av fallrettigheter fra Regal Mølle AS. Olje- og energidepartementets samtykke 22. desember 1998 239
50. Gauldal Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 22. desember 1998 240
51. Beiarn Kommune. Konsesjon for erverv av aksjer i Sjøfossen Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 30. desember 1998 241
52. Gildeskål kommune. Konsesjon for erverv av aksjer i Sjøfossen Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 30. desember 1998 241

1 Statkraft SF

(Midlertidig tillatelse til drift av vannkraftanleggene i Bjølvovassdraget)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. februar 1998

«Det vises til Statkraft SFs søknad av 20.12.96 om midlertidig tillatelse til drift av vannkraftanleggene i Bjølvovassdraget på de vilkår som fremgår av ovennevnte konsesjoner.

Statkraft SF har inngått en avtale med Bjølvefossen ASA om å overta driften av vannkraftverket i Bjølvovassdraget fra 1. januar 1997. Statkraft SF vurderer å bygge ut Bjølvoanleggene, og har i november 1996 kunngjort melding om iverksatt planlegging for rehabilitering og utvidelse av Bjølvo kraftverk. Det foreligger ennå ingen søknad.

Inntil slik søknad er ferdigbehandlet, gir Olje- og energidepartementet tillatelse til at Statkraft SF kan drive reguleringene i Bjølvovassdraget videre på de vilkår som ble gitt i Bjølvefossen ASAs konsesjoner av 24.01.64 og 10.05.91.»

2 Rauma Energi AS

(Opprusting/utvidelse for bygging av nytt Berild kraftverk i Innfjordselva i Rauma kommune)

Kongelig resolusjon 6. mars 1998

I. Innledning

Innfjordvassdraget har sitt utløp i Innfjorden vest for Åndalsnes. Vassdraget med tilhørende nedbørfelt ligger i sin helhet i Rauma kommune. Omlag 7 km fra sjøen deler Innfjordelva seg i to sidedaler med hver sine elveløp, Berildelv og Berdalselv.

Berildfoss kraftverk ble satt i drift i årene 1938/1951 og utnytter i dag et fall på ca 210 m i Berildelv. Midlere kraftproduksjon er ca 7 GWh pr år. Rauma Energi eier alle fallrettigheter for den eksisterende utbygging. Kraftverket har magasiner i vannene Taskedalsvatn, Sjøbolet og Berildvatn.

Rauma Energi AS søker om tillatelse til å bygge et nytt Berild kraftverk. Søknaden er bl a begrunnet i ønsket om å utnytte en større del av vannføringen i Berildelv. Deler av dagens trerørledning og deler av koblingsanlegget er i meget dårlig forfatning.

I Samlet Plan er det forutsatt en fellesutbygging av Berildelv og Berdalselv ved hjelp av tunneloverføring plassert i kategori I. Total produksjon var beregnet til 65 GWh. En fornyet gjennomgang av prosjektet viser imidlertid at separat utbygging av de to elvene samlet vil gi tilnærmet like stor produksjon til en lavere pris. Rauma Energi satser derfor i første omgang på en separat utbygging av Berildelv. Den fremlagte planen vil ikke være til hinder for en senere utnyttelse av hele kraftpotensialet som er behandlet i Samlet Plan.

Den fremlagte planen går ut på å bygge en ny kraftstasjon som nytter et fall på 276 m i Berildelv. Utbyggingen vil utnytte eksisterende reguleringer. Det er ikke planlagt endringer i reguleringsgrensene eller nye reguleringer.

Prosjektet er beregnet til å gi en produksjonsøkning på netto 39 GWh. NVE har vurdert den foreliggende planen for ikke å falle innenfor bestemmelsene om konsekvensutredninger i henhold til plan- og bygningsloven.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 24.11.97 heter det:

«NVE har mottatt følgende søknad fra Rauma Energi AS datert januar 1997:

«1. I henhold til Lov om erverv av fall av 14. desember 1917 søkes om tillatelse til erverv av fallene i Berildelv mellom kote 340,0 og kote 371,0 og mellom kote 95,0 og kote 125,0.
2. Etter lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 § 104-106 med senere endringer, sist ved lov av 26. juni 1992 nr. 86 søkes det om tillatelse til å:
   a) bygge Berild kraftverk etter de fremlagte planer
   b) foreta nødvendige erverv og ekspropriasjon av grunn for utbyggingen, eventuelt med mindre vesentlige endringer i den tekniske utførelsen i forhold til de fremlagte planer.

Rauma Energi eier alle fallrettigheter for den eksisterende utbygging og alle grunnarealer i forbindelse med den utbyggingen.

3. Etter lov om vern mot forurensinger og om avfall av 13. mars 1981 nr 6 § 11 søkes om tillatelse til å gjennomføre de nødvendige anleggsarbeidene.
4. Etter lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi av 29. juni 1990 nr. 50 § 3-1 søkes om tillatelse til oppfaring av de elektriske anleggene den fremlagte plan beskriver.

1. Generell orientering og bakgrunn for søknaden

1.1 Innfjordvassdraget

Innfjordvassdraget har sitt utløp i havet i Innfjorden ca 12 km vest for Åndalsnes. Vassdraget med tilhørende nedbørfelt ligger i sin helhet i Rauma kommune i Møre og Romsdal fylke.

Innfjordelven har ved sitt utløp i Innfjorden et samlet nedbørsfelt på 103.3 km^2 og en midlere vannføring på 6.64 m^3/s tilsvarende et års avløp på 209.1 mill m^3. Dalbunnen er flat og stiger jevnt opp mot kote 40 ved Svarthølen ca 5 km fra utløpet i havet. Denne delen av elven er lakseførende. Ca 7 km fra sjøen deler Innfjordelven seg i to trange sidedaler Berdalen og Berilddalen med hver sine elveløp i bunnen. Begge dalene stiger steilt opp mot høyfjellet og er ubebodd bortsett fra at det i Berilddalen er noe hyttebebyggelse og gamle seteranlegg når man kommer over kote 350. I Berilddalen er det bygget skogsbilveg opp til ca kote 500. Grensene for nedbørfeltene går på alle kanter opp mot 14-1500 m høye fjellrygger og er et typisk eksempel på «Møretindlandskap». I de nordvestre områdene ligger noen mindre brearealer.

1.2 Eksisterende Berildfoss kraftverk

Berildfoss Kraftverk som ble satt i drift i årene 1938/1951 utnytter et fall på ca 210 m i Berildelv. Kraftstasjonen har en installasjon på 0, 8 MW fordelt på to peltonaggregater med samlet slukeevne Q max = 0, 6 m^3/s. Midlere kraftproduksjon er 7 GWh pr år.

Kraftverket har sitt inntak i en inntaksdam ved Herdsla kote 340. Fra inntaksdammen ledes vannet gjennom en ca 600 m lang trerørledning på fundamenter langs fjellsiden ned til ca kote 280. Derfra ledes vannet videre i et ca 600 m langt stålrør i dagen ned til kraftstasjonen.

Vannene Taskedalsvatn, Sjøbolet og Berilvatn er regulert med tanke på kraftproduksjon i Berildfoss kraftverk.

Samlet nedbørtelt	46,3 km^2
Avløp(1931-60)	104,6 Mill. m^3
	q_{middel} = 3,32m^3/s
Magasin	2,53 mill. m^3
Fallhøyde	ca. 205 m
Max slukeevne	q_{max} = 0,6 m^3/s
Gjennomsnitt årsproduksjon	ca 7,0 GWh

1.3 Nytt Berild kraftverk

Søknad om tillatelse til å bygge et nytt kraftverk i Berildelv er i første rekke begrunnet av tekniske og driftsmessige årsaker, men også ønsket om å utnytte en større del av vannføringen i Berildelv. Deler av dagens trerørledning er i meget dårlig forfatning. Det samme gjelder for deler av koblingsanlegget.

I Samlet Plan er det forutsatt en fellesutbygging av Berildelv og Berdalselv der Berdalselv via en ca 2,5 km lang tunnel overføres til Berildelv.

En fornyet gjennomgang av Samlet Plan prosjektet viser at separat utbygging av de to elvene samlet gir like stor produksjon til en betydelig lavere pris enn den foreslåtte fellesutbygging.

På bakgrunn av denne undersøkelsen har Rauma Energi funnet det riktig å satse på en separat utbygging av Berildelv og eventuelt senere å vurdere en utbygging av Berdalselv.

2. Utbyggingsplanen

2.1 Beregningsforutsetninger og planunderlag

Kart- og høydegrunnlag

Vassdraget er ikke nivellert. Planen bygger derfor på høyder tatt fra de kart som finnes. Foruten NGO-kart 1:50 000, M711-serien, med 20 m ekvidistanse, er økonomisk kartverk 1:5000 med 5 m ekvidistanse benyttet.

Endelig prosjektering og opptegning vil bli basert på kart i målestokk 1:200 med ekvidistanse 0,5 m.

Hydrologi

Avløp fra utbyggingsfeltene er beregnet på grunnlag av NVEs isohydatkart av 1987 for perioden 1931-60. Det er ingen avløpsstasjon i Innfjordelva slik at avrenningen er beheftet med en viss usikkerhet.

Ved produksjonsberegningene er benyttet kapasitetskurver for VM 103.2 Morstøl bru i Glutra for perioden 1972-94.

Som kontroll på avløpsfordelingen over året er gjennomført en sammenligning med VM 104.23 Vistdal, som viser god overensstemmelse med avløpsfordelingen for Morstøl bru.

Geologi og grunnforhold

Berggrunnen i området er dominert av gneisbergarter. Dette er typisk for distriktet. Den foreslåtte planløsningen forutsetter at ca. 1500 m av vannveien legges i tunnel. Det er foretatt en ingeniørgeologisk kartlegging av traseen som konkluderer med at det ikke forventes større stabilitetsmessige problemer i den planlagte driftstunnel.

Ved dam og inntak Berildvatn er det skutt seismiske profiler som viser at disse konstruksjonene må fundamenteres på løsmasser. Kraftstasjonen må også fundamenteres på løsmasser.

Kostnadsgrunnlag

Kostnadsoverslaget er basert på prisnivået pr 3. kvartal 1996. For byggetekniske arbeider er benyttet priser fra anbud på lignende arbeider i det siste. For maskin- og elektroteknisk utstyr er benyttet erfaringstall fra nyere anlegg supplert med forespørsler hos leverandører.

Verdigrunnlag for energi og effekt

Ved vurdering av installasjonsstørrelsen er det energinytten ved ulike installasjoner som er målt mot kostnadene.

2.2 Beskrivelse av utbyggingsplanen

Tegning 8072201-002,003,004 og 005.

2.2.1 Kort sammendrag av planen

Denne planen går ut på å utnytte fallet i Berildelv mellom kote 371,0 i Berildvatn og kote 95 i Berildelv.

Fra inntaket i Berildvatn ledes vannet gjennom en ca 600 m lang rørledning som føres over i en ca 1300 m lang tunnel. Via en betongkonus ledes vannet videre inn i en ca 700 m lang nedgravd stålrørledning og inn på turbinen i kraftstasjonen. Kraftstasjonen med koblingsanlegg bygges i et frittstående betongbygg i dagen. Via en kanal ledes vannet ut i elven igjen på kote 95.

Hoveddata

Nedbørfelt og avrenning

Felt	Areal km²	Spes. avl. l/s km²	midlere avl. m³/s	Midlere avl. mill. m³/år
Taskedalsvatn	4,4	78	0,34	10,8
Sjøbolet	5,3	78	0,41	13,0
Berildvatn	29,3	70	2,05	64,7
Gjølbottdalen	5,2	70	0,36	11,0
Berild kraftverk	44,2	71	3,16	99,5

Magasin

Taskedalsvatn	0,6 mill. m³
Sjøbolet	1,8 mill. m³
Berildvatn	0,13 mill. m³
Sum	2,53 mill. m³

Magasinvolumet utgjør ca 2,5 % av årstilløpet til kraftverket.

Inntak og vannveg

Varegrind	5 m²
Inntaksluke	2 m²
Tilløpsrør Ø 1400 duktile støpejernsrør	600 m
Tilløpstunnel F = 12 M²	1300 m
Tilløpsrør Ø 1300 stålrør	750 m

Installasjon

1 stk Francisaggregat ytelse	P	= 10 MW
	n	= 750 o/min
Slukeevne q_{max}		= 4,5 m³/S
Brutto fallhøyde	H	= 276 m
Energiekvivalent	e	= 0,630 kWh/m³

Produksjon og kostnader

Produksjon	
vinter	15 GWh
sommer	31 GWh
Sum pr år	46 GWh
Brukstid	4600 timer
Utbygningskostnad (3. kvartal 1996)	80 mill kr
Utbygningspris 80,0: 46 =	1,74 kr/kWh

2.2.2 Beskrivelse

Dam og inntak Berildvatn

Tegning - 003

Det nye kraftverket vil få sitt inntak i Berildvatn. Dette vannet er fra tidligere regulert 1 m mellom HRV kote 371,0 og LRV kote 370. Reguleringen gir et magasin på 0, 13 Mill m^3/s som vil bli utnyttet til intermitterende kjøring i perioder med lite tilsig.

Fyllingsdamdelen i eksisterende dam vil bli beholdt mens overløpsseksjonene i betong vil bli fjernet og erstattet med en løsmasse overløpsterskel.

Inntakskonstruksjonen for kraftverket bygges i betong og plasseres på venstre elvebredd. I damstedet varierer dybden til fjell fra 6 - 20 m. Alle dam- og inntakskonstruksjoner må derfor fundamenteres på løsmasser.

I inntaket plasseres en dykket varegrind og en hurtiglukkende rulleluke, alternativt en rørbruddsventil. For forbiledning av mindre vannmengder er det bygget et forbiledningsarrangement. Et lukehus bygges over tappe- og stengeorganer. Det er ført strøm frem til damstedet slik at alle betjeningsorganer kan holdes oppvarmet.

For overføring av vannet fra Gjølbottdalen til Berildvatn må det bygges en ca 300 m lang kanal som starter på ca kote 385.

Vannveg

Tegning - 004

Fra inntakskonstraksjonene ledes driftsvannet via en ca 580 m lang rørledning forlagt i en grøft i løsmasser. Rørledningen består av duktile støpejernrør med innvendig diameter 1400 mm.

Rørledningen føres deretter inn i og støpes inn i en skråsjakt som fører ned til en tilløpstunnel. Tilløpstunnelen er ca 1300 m og sprenges med tverrsnitt F = 10-12 m^2. Via en betongkonus føres vannet inn på en stålrørledning med innvendig diameter 1300 mm. De første 200 m ligger rørledningen på fundamenter i en ca 20 m rørtunnel. Like bak betongkonusen installeres en rørbruddsventil. Ute i dagen legges rørledningen i en løsmassegrøft ned lia og frem til kraftstasjonen. Lengden på den nedgravde rørledningen blir ca 550 m. Fra kraftstasjonen ledes vannet i en kanal ut i elven igjen. Kanalen er ca 100 m lang. Lengdefordelingen mellom tilløpsrør og avløpskanal bestemmes endelig når detaljkart foreligger

Kraftstasjon

Tegning - 005

Kraftstasjonen med aggregat, trafo, koblinger etc. bygges i betong og må fundamenteres på løsmasser I stasjonen installeres et horisontalt Francisaggregat som ved max vannføring q = 4,5 m^3/s yder 10 MW. Den foreslåtte turbinen har et omdreiningstall på 750 o/min og vil kunne kjøres ned til et pådrag på ca 40% av max last, dvs qmin = 1,8 m^3/s. Som turbinstyring vil pådragsstyring bli benyttet da kraftstasjonen tilknyttes et frekvensstyrende nett. Det vil si at turbinen ikke vil være i stand til å operere på eget nett og regulere frekvensen på dette.

Ved montasje og senere ved demontasjoner vil det være nødvendig å kunne benytte en maskinsalkran. Denne må ha en løftekapasitet på ca 30 tonn som er antatt å være generatorens vekt. I utløpskulverten plasseres spor for bjelkestengsel til bruk ved inspeksjoner og vedlikehold av utstyr og deler av stasjonen som ligger lavere enn undervannet. Stasjonen forøvrig vil være selvdrenerende.

Transformator forutsettes plassert utenfor kraftstasjonsbygget. Kraften vil bli levert på eksisterende 22 kv-linje.

Det forutsettes benyttet en vannavkjølt synkrongenerator med ytelse ca 12 MVA og et 22 kV høyspent apparatanlegg bestående av komponenter som vist på vedlagte enlinjeskjema, bilag 4, det hele beregnet for automatisk drift og forberedt for fjernkontroll.

Valg av installasjon

Installasjonens størrelse vurderes vanligvis ut fra den økte inntekt som en større installasjon gir og at økt effekt også tillegges en viss verdi. Bestemmende for valg av installasjonen i Berild kraftverk har vært en avveining av forholdene for kjøring i lavvannsperioder vinterstid og størst mulig produksjon sommerstid.

På denne bakgrunn har man valgt turbinens slukeevne q = 4,5 m^3/s som tilsvarer en ytelse P = 10 MW

Etterfølgende sammenstilling viser marginalkostnaden med økt installasjon:

Økt slukeevne m^3/s	Grensekostnad mill kr	Økt produksjon GWh	Marginalkost. kr/kwh
3,0-3,5	5,7	3,87	1,60
3,5-4,0	3,0	3,58	0,84
4,0-4,5	3,4	3,20	1,06
4,5-5,0	4,3	2,08	2,06

Spesifikasjon av det elektriske anlegget

Det elektriske anlegget har følgende hovedkomponenter:

1. 1 stk. trefase generator med ytelse 12 MVA, med generatorspenning 6,6 kV ved 750 o/min, 50Hz og cosφ 0,85.
2. 6,6 kV tilhørende kabel- og apparatanlegg
3. 1 stk. transformator med ytelse 12 MVA og spenning 6.6/22 kV
4. Tilhørende kabel- og apparatanlegg
5. Nødvendig kabel- og apparatanlegg til 22/0,40 kV

For kraftstasjonen med transformator, koblingsanlegg etc. må det erverves grunn.

Det tas forbehold om eventuelle mindre endringer i de elektriske data og tekniske spesifikasjoner.

Magasin

Eksisterende Berildfoss kraftverk har magasiner i vannene Taskedalsvatn, Sjøbolet og Berildvatn.

Taskedalsvatn ligger innerst i Taskedalen med HRV på kote 719,0. Utløpsoset er flatt og myrlendt uten særlige muligheter for ytterligere hevning eller senkning. Magasinet er i dag regulert 3,0 m ved hjelp av en enkel platedam.

Sjøbolet ligger med HRV på kote 747,0 innerst i dalen under Grønfonnabreen. Damstedet er relativt flatt. Terrenget rundt magasinet stiger steilt mot feltgrensene som ligger mer en 1600 moh. Magasinet er i dag regulert 3,5 m ved hjelp av en enkel platedam.

Berildvatn ligger ca 1 km ovenfor den konsentrerte fallstrekningen som i dag utnyttes av eksisterende kraftverk. Magasinet har myrområder ved innfallsoset og spredt støls- og hyttebebyggelse langs sydsiden av vannet. Berildvatn er regulert 1 m ved en kombinert løsmasse- og lukedam.

Det nye Berild kraftverk vil ha sitt driftsvanninntak direkte i Berildvatn. Dette medfører at vannstanden i vannet spesielt i lavvannsperioder vil variere over døgnet. Når tilsiget går ned mot 0, 6 m^3/s som gir 2 timer kjøring av turbinen og 4 timer stillstand vil vannstandsvariasjonen i Berildvatn utgjøre ca 20 cm.

Data for eksisterende magasiner:

Magasin	NV Kote	HRV Kote	LRV kote	Volum Mill. m^3
Taskedalsvatn	718,0	719,0	716,0	0,60
Sjøbolet*	745,5	747,0	743,5	1,80
Berildvatn	370,0	371,0	370,0	0,13
Sum volum				2,53

* Kotene er endret på grunn av nytt kartgrunnlag.

Det er ikke foreslått endringer i nåværende reguleringer, men tappeorganene vil bli bygget om til fjernstyring hvilket kan medføre oftere manøvrering av tappeorganene uten at dette endrer vesentlig på bruken av magasinene.

2.3 Produksjonsberegning

Produksjonsberegningen er utført ved hjelp av driftssimuleringer. Magasinene i Sjøbolet og Taskedalsvatn på 2,4 mill m^3 tappes ut jevnt over månedene januar, februar og mars. Kraftverket er regnet å utnytte vannføringen i vassdraget slik det er registrert ved vannmerke Mostøl bru med korreksjon for forskjell i feltstørrelser. Det er ikke tatt hensyn til eventuelt krav om minstevannføring i elven. I bilag 2 er vist utskrift av resultatene.

Vinterproduksjon	15 GWh
Sommerproduksjon	31 GWh
Sum midlere årsproduksjon	46 GWh
– Prod. gl. kraftverk	7 «
Netto produksjonsøkning	39 GWh

Bestemmende års produksjon vil være ca 40 GWh. Det vil si at i 9 av 10 år vil produksjonen være større enn dette.
Dersom det kommer pålegg om minstevannføring i sommermånedene juli, august og september reduseres produksjonen med ca 0, 4 G Wh pr 100 l/s.

2.4 Utbyggingskostnad

Se bilag 3

Kostnadene er referert prisnivå pr 3. kvartal 1996 og omfatter alle kostnader som er nødvendig for å levere kraften på nettet.

Kostnadssammendrag	mill. kr
A. Byggetekniske arbeider	27,5
B. Maskinteknisk utstyr	21,9
C. Elektroteknisk utstyr	16,2
	65,5
D. Investeringsavgift, 7 %	4,6
E. Administrasjon, forarbeider, prosjektering	5,0
F. Erstatning, skjønn etc.	1,0
H. Renter i byggetiden, 6% p.a., 1,5 år	3,4
Avrunding	0,4
Total byggekostnad	80.0

Utbyggingskostnad: 80 mill kr 1/46 GWh
= 1,74 kr/kWh

Med 7 % p. a. kalkulasjonsrente og 40 års økonomisk levetid blir kraftprisen ut fra kapital kostnadene :

1,74/13,33 = 13 øre/kwh

2.5 Rentabilitet og nytteverdi

Basert på altemative forutsetninger om kraftverdi vinter og sommer samt anslag for løpende kostnader forbundet med driften, er nedenfor satt opp nytteverdiberegning basert på 7 % p. a. kalkulasjonsrente og 40 års økonomisk levetid.

	Kraftverdi sommer/vinter øre/kwh		
	18/23	18/27	20/25
	mill. kr	mill. kr	mill. kr
Årlig kraftverdi (46 GWh)	9,6	10,2	10,6
Drift, vedlikehold og overføring, anslag	0,6	0,6	0,6
Netto årlig inntekt	9,0	9,6	10,0
Kapitalisert etter 7 % p.a. rente (kap.faktor: 13,33)	120,0	128,0	133,0
Utbyggingskostnad	80	80	80
Netto samfunnsøkonomisk nytteverdi	40,0	48,0	53,0

2.6 Byggeprogram

Selve byggeperioden antas å være ca 1 år. Produksjon av aggregatet må imidlertid påbegynnes før anleggsdriften begynner for at montasjen kan påbegynnes når stasjonen er klar for det. Totalt tidsbehov fra kontrahering til ferdigstillelse er anslått til 15 måneder.»

Søknaden inneholder en tabell som gir en detaljert beskrivelse av byggeprogrammet. Vi refererer videre:

«2.7 Anleggskraft og linjebygging

Kraftstasjonsområdet vil bli forsynt fra eksisterende 22 kV linje. Frem til tunnelpåhugget vil det fra eksisterende kraftstasjon bli lagt frem en midlertidig strømforsyning, en strekning på ca 500 m.

3. Landskapsmessige forhold

3.1 Riggområde

Entreprenørens tekniske rigg og boligrigg ca 14 daa vil bli plassert i nær tilknytning til anlegget. Noen av arealene vil bli ervervet for senere permanent bruk mens andre arealer vil bli tilbakeført eierne etter at anleggsarbeidene er avsluttet. Ved dam Berildvatn vil det i anleggsperioden være behov for ca 4 daa.

3.2 Massetak, veger og tipper

Det er ikke utført undersøkelser med tanke på masser til dambygging ved Berildvatn. I nærheten av damstedet synes det å være egnede masser og steder for uttak av disse.

Til tunnelpåhugget og tipp må det bygges en ca 6-700 m lang anleggsveg. Forøvrig må det bare bygges kortere anleggsveger fra eksisterende vegsystem. Tilløpstunnelen vil gi ca 25 - 30 000 m^3 tunnelstein som det er funnet en egnet plassering for, ca 15 daa. Grunneierene har vist interesse for tunnelsteinen slik at det meste av tunnelmassene vil være fjernet i løpet av 10 år.

3.3 Vannføringsforhold før og etter utbygging

Utbyggingen etablerer ingen nye reguleringer og medfører heller ingen radikale endringer av eksisterende tappereglement. Bortsett fra den elvestrekningen som utbyggingen omfatter endres derfor ikke vannføringen i vassdraget. Dette gjelder så lenge tilsiget til inntaksbassenget Berildvatn er større eller lik 1,8 m^3/s som er den nye turbinens laveste produksjonsgrense. Blir tilrenningen til Berildvatn mindre enn 1,8 m^3/s tilsvarende 155 000 m^3 1 døgn, må kraftverket stå så lenge pr døgn som det manglende tilsig tilsvarer. Dette vil i elvestrekningen rett nedenfor kraftverket gi en sterkt varierende

vannføring avhengig av om turbinen kjøres eller står. Man vil i elven ved avløpskanalen fra kraftverket hele tiden ha en restvannføring som tilsvarer 1/3 av naturlig vannføring. Når kraftverket kjøres får man i tillegg 1,8 m^3/s.

Ca 1 km nedenfor kraftverket ligger Demmedalsvatn og ytterligere 1 km nedenfor dette ligger Urdavatn før man kommer til den lakseførende del av Innfjordelva. Disse vannene er dannet ved at enorme ur og rasmasser er kommet ned fra fjellsiden og demmet opp vannene. Forholdene er slik at ved lavvannføring ca 2 m^3/s er det omtrent ikke vann i dagen mellom Demmedalsvatn og Urdavatn. Først ved større vannføringer dannes det elveleie i dagen.

Det er derfor forventet at variasjonen i vannføringen som denne stopp- og startkjøtingen medfører vil være utjevnet innen vannet kommer ned til den lakseførende del av Innfjordelva.

Det spørsmålet som man ved å prøve seg frem i det ferdige anlegget bør klarlegge er hvor lange stopp man kan tillate av gangen uten at vannføringen i den lakseførende elvestrekningen varierer uakseptabelt.

Vannføringskurvene side 1- 3 i bilag 5 viser naturlig vannføring i Innfjordelva ved utløp av Urdavatn. Den heltrukne streken viser naturlig vannføring. Den stiplede strek under viser restvannføringen på samme sted. I lavvannsperioder vil man på restvannføringen få intervaller med 1,8 m^3/s fra kraftverket som markert med skravur.

Kurven side 4 viser statistiske verdier for gjennomsnittsvannføringen til Berildvatn med de nedbørsfelter som prosjektet omfatter.

4. Alternative utbyggingsplaner

Samlet Plan forutsetter en felles utbygging av Berildelv og Berdalselv.

På anmodning fra Rauma Energiverk har vi vurdert en fellesutbygging av vassdragene mot en separat utbygging av det enkelte vassdrag.

Produksjonssimuleringer viser at den samlede produksjon i de to utbyggingsalternativene blir omtrent den samme, men kostnadene ved en fellesutbygging er vesentlig større enn ved separate utbygginger.

Foreløpig dimensjonering og kostnadsregning gir følgende tall:

	Produksjon GWh	Kostnad mill. kr	Utbyggingspris kr/kwh
Berildelv separat	44,5	72,5	1,63
Berdalselv separat	16,6	43,0	2,59
Sum	61,1	115,5	
Berildelv og Berdalselv felles	60,8	123,3	2,03

Marginalkostnad for Berdaloverføringen i fellesutbyggingen:

Byggekostnad fellesutbygging	122 mill. kr
Byggekostnad Berild separat	72 mill kr
	50 mill. kr

Utbyggingsprisen blir $\frac{50 \text{ mill. kr}}{16{,}3 \text{ G Wh}} = 3{,}07$ kr/kwh

Fellesutbygging er ca 8 mill. kr dyrere enn ved separatutbygging, mens kraftproduksjonen er omtrent den samme.

Som det fremgår av foranstående tabell vil en fellesutbygging økonomisk være et vesentlig dårligere prosjekt enn en separatutbygging av vassdragene. Dette skyldes i hovedsak at overføringstunnelen blir lang, ca 2,5 km, mens vannveien ved en separatutbygging begrenser seg til ca 2 km rør lagt i løsmasser. De terrengmessige forhold er sterkt i favør av separatutbygging.

«Nullaltemativet» for prosjektet vil være å rehabilitere eksisterende utbygging uten å endre slukeevnen. Man vil da gå glipp av en produksjon på ca 39 GWh pr. år til en rimelig utbyggingspris.

5. Virkninger

5.1 Generelt

Det er i hovedsak to forhold som anses vesentlig å klarlegge ved en utbygging som omsøkt
- vannføringsforhold i Berildelven og i Innfjordelven
- virkninger for fisk og fiske

Allmenne interesser utover dette synes ikke å bli påvirket i nevneverdig grad av denne utbygging og anses å bli avklart gjennom behandling av søknaden.

5.2 Vannføringsforhold

Francisturbinen i det nye kraftverket har en maksimal slukeevne q = 4,5 m^3/s. En slik turbin

bør av slitasje- og virkningsgradsårsaker ikke kjøre med lavere last enn 40 % av fullt pådrag. Det vil si at turbinen ikke kan kjøres med mindre vannføring enn 1,8 m^3/s. Kraftproduksjonen vil i lavvannsperioder bli basert på den laveste turbinvannføring som installasjonen tillater for å få så lang produksjonstid som mulig. Videre må produksjonstiden for kraftverket bli fordelt over døgnet med tilsvarende lange stopp-perioder.

a) Vannstandsforhold i Berildvatn

Når tilsiget til kraftverket synker under 1,8 m^3/s må man skjøte på med vann fra Berildvatn. Dette kan bare skje i begrenset grad ellers vil magasinet tømmes i løpet av noen timer Etter en viss nedtapping må kraftverket stoppes inntil man har samlet opp vann igjen for videre kjøring. Normalt ligger vintertilsiget mellom 0.6 - 1,0 m^3/s hvilket medfører en vannstandsvariasjon på 0,2 m pr intervall.

Ved tilsig mellom 1,8 og 4,5 m^3/s vil vannstander normalt ligger på HRV eller like under. Ved tilsig større enn 4,5 m^3/s vil vann renne over ovedøpskronen og gi vann i elveleiet nedenfor.

b) Berildvatn - utløp kraftstasjonen

Flyttingen av kraftverksinntaket fra Herdsla opp i Berildvatn medfører at denne elvestrekningen bortsett fra i flomperioder, vil være mer eller mindre tørrlagt.

På strekningen mellom Herdsla og samløp Berdalselv vil situasjonen være den samme. Tidligere ble bare 0,6 m^3/s brukt til kraftproduksjon, mens tilsiget nå må overstige 4,5 m^3/s før det kommer vann i Berildelv på denne elvestrekningen. Lokaltilsiget på denne elvestrekningen er lite.

c) Utløp kraftstasjon - utløp Urdavatn

Elvestrekningen mellom utløp kraftstasjon og Demmedalsvatn vil ikke få noen endringer i vannføringen i de perioder tilsiget til Berildvatn er større enn 1,8 m^3/s. Ved tilsig mindre enn 1,8 m^3/s vil man hele tiden ha restvannføting i elven som er ca 1/3 av normal vannføring. I intervaller vil man få turbinvannføringen 1,8 m^3/s.

Mellom Demmedalsvatn og Urdavatn vil den ujevne vannføringen som skyldes den oppstykkede kjøringen av kraftverket dempes og jevnes ut på grunn av at vannet på denne strekningen for det meste går i lukkede kanaler under terrenget.

d) Lakseførende del Innfjordelva

På grunn av de topografiske/hydrologiske forhold mellom Demmedalsvatn og Urdavatn er det grunn til å tro at man i den lakseførende del av elven nedstrøms Urdavatn tilnærmet vil ha en vannføring som tilsvarer dagens vannføringsforhold. Ved å tilpasse intervallkjøringen av turbinen vil man finne frem til den lengden på stopp-perioden som ikke gir mer enn + 20% avvik fra den naturlige vannføring. Skjønnsmessig vurdert vil dette redusere laksens gyteareal med maksimalt 10%.

Dersom den naturlige dempningen av vannføringsvariasjonene ikke skulle være tilfredsstillende vil det på et senere tidspunkt være mulig å etablere et dempningsmagasin i Demmedalsvatn. Man vil da i Demmedalsvatn få en vannstandsvariasjon på 50 - 60 cm som er noe i overkant av den variasjon som naturlig vannføring gir.

5.3 Erosjon

Berildvatn etableres som inntaksbasseng ved den foreslåtte utbygging. Dette medfører at man vil få oftere og raskere variasjoner i vannstanden enn tidligere. Normalt er det snakk om 20 cm senkning over 2 timer unntaksvis 40 cm over 4 timer.

Berildvatn er grunt med slake strandsoner rundt hele vannet slik at risikoen for erosjon og utrasing som følge av endrede vannstandsforhold ikke synes å være tilstede.

Generelt øker ikke utbyggingen vannføringen i vassdraget. Dog vil elvestrekningen nedenfor kraftverket i lavvannsperioder i intervaller få dobbelt eller tredoblet vannføring. Samlet er det snakk om 2-3 m^3/s. Dette er imidlertid en liten vannføring i forhold til flomvannføringen som over lengre perioder ligger mellom 10 og 20 m^3/s. Utbyggingen øker ikke flomvannføringen og vil derfor ikke øke erosjonsfaren i elven nedenfor kraftverket.

5.4 Is og vanntemperatur

Innfjordelva er vanligvis stabilt islagt i vintermånedene. Skvalpekjøring av kraftverket uten foranstående tiltak ville kunne skape isproblemer i elva. Med det foreslåtte avdempende tiltak vil vannføringen avvike lite fra dagens situasjon og følgelig ikke medføre noe isproblem i nedenforliggende elvestrekning. Vannet kommer ut av kraftverket med en viss + temperatur og det er ikke forventet at man på den 700 m lange elvestrekningen fra kraftstasjonen ned til Demmedalsvatn vil få isingsproblemer.

Det er ikke kjent at dagens tapping fra magasinene i Taskedalsvatn og Sjøbolet medfører kjøving eller isgang i Berildelv. Det nye kraft-

verket vil ikke endre dagens tappestrategi nevneverdig.

5.5 Konsekvensutredning for Berild kraftutbyggingsprosjekt

NINA har utført en vurdering av utbyggingens innvirkning på fiskerimessige forhold.

Rapporten er vedlagt som bilag 6. Konklusjonene i rapporten er kort referert.

Vår konklusjon så langt er at konsekvensene ved tiltaket generelt sett vil bli moderate til små under forutsetning av at de anslåtte endringer i hydrologi og andel av elvas produktive arealer som periodevis blir oversvømmet og tørrlagt er korrekte. Hvis derimot vassdraget pga. naturgitte forhold ikke har betydelig evne til å redusere eller dempe de raske vannstandsfluktuasjonene i elva som følge av pulskjøring av kraftverket, vil effektene på den lakseførende del av elva bli betydelig større. En nøyere avveining av disse forhold nå er ikke mulig pga. manglende detaljert kunnskap om vassdraget, herunder også kunnskap om virkningene av ulike tappereglementer og deres virkninger på ulike deler av vassdraget. Denne usikkerheten bør erkjennes og tillegges vekt.

Rauma Energi sin konklusjon er at utfra de gitte forutsetninger vil virkningene av det planlagte inngrepet bli små. Men det må taes høyde for at denne konklusjon kan måtte justeres utfra nøyere gjennomgang av sakstilfanget og spesifikke undersøkelse av vassdraget. Vi tror imidlertid ikke dette vil radikalt endre våre nåværende vurderinger selv om vurderingsgrunnlaget og dokumentsasjonsnivået da økes vesentlig.

6. Rettigheter og eierforhold

Rauma Energi AS eier alle fallrettigheter knyttet til Berildfoss Kraftverk. Det vil si fallrettighetene mellom kote 125 og kote 340,5.

Kraftverket er i forhandling med grunneierne om kjøp av fallrettene mellom kote 95 og kote 125 og mellom kote 340,5 og kote 3 71,0 og om avståelse av grunn for utbyggingen. I etterfølgende liste er tatt med de som er de aktuelle rettighetshavere.

Fallrettigheter	Gnr/Bnr	Eier	Adresse
Høyre bredd	100/1	Ole Langdal	6300 Åndalsnes
	100/2	Olav Berild	«
	100/3	Magna Olsen, Berit Gjerde,	«
		Anna Engen, Lina Monika	«
		Skjerven, Marie Berild,	«
		Petter Berild, Kristian B. Ellingsberg	«
Venstre bredd	100/1	Ole Langdal	«
	100/2	Olav Berild	«
	100/3	Magna Olsen m/flere	«
	100/11	Knut Dagfinn Vik	«
	100/12	Arve Bø	

Nedenstående liste omfatter de grunneiere som fysisk berøres av inngrep i forbindelse med utbyggingen:

Konstruksjon	Gnr/Bnr	Eier	Areal m²
Kraftstasjonsområdet	100/1	Ole Langdal	10000
Avløpskanal		Magna Olsen, Berit Gjerde, Anna Engen, Lina Monika	
	100/3	Skjerven, Marie Berild, Petter Berild, Kristian B. Ellingsberg	1500
Damområdet	100/8	Svein Berild	4000
Overføringskanal	100/8	Svein Berild	6500
Rørtrase fra Berildvatn	100/2	Olav P. Berild	9000
	100/3	Magna Olsen m/flere	2500
	100/5	Ole Langdal	4000
Rørtrase fra tunnel	100/1	Ole Langdal	9000
	100/2	Olav P. Berild	4500
Tunnelpåhugg	100/2	Olav P. Berild	4000
	100/12	Arve Bø	400
Tunneltipp	100/11	Knut Dagfinn Vik	15000
	100/2	Olav P. Berild	500

7. Nødvendige offentlige eller private tiltak eller tillatelser for gjennomføring av utbyggingen

Spesielle tiltak av offentlig eller privat ad synes ikke å være nødvendig for å bygge kraftverket etter de framlagte planene.

I selve søknadsbrevet til departementet som ligger først i dette dokumentet, og hvor det er formulert hva søknaden gjelder, er det henvist til de viktigste lovene som kommer til anvendelse for gjennomføring av utbyggingen.

Dette gjelder i første rekke:
- Ervervsloven
  Vassdragsloven
- Plan- og bygningsloven
- Energiloven,
- Forurensningsloven

8. Forslag til manøvreringsreglement

1. Reguleringer

Magasinene er en oppsummering av gjeldende reguleringer:

Magasin	Naturlig vannstand Kote	Reguleringsgrenser		Reguleringshøyde
		HRV Kote	LRV Kote	m
Taskedalsvatn	718,0	719,0	716,0	3,0
Sjøbolet	745,5	747,0	743,5	3,5
Berildvatn	370	371	370	1,0

Høydene refererer seg til økonomisk kartverk, målestokk 1 : 5000.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker

2. Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. Heller ikke må lavvannføringen forminskes til skade for andres rettigheter For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.
3. Det skal påses at tappeløp og flomløp ikke hindres av is og lignende og at dam og luker til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og vannstandene.
4. Til å forestå manøvreringen ansettes en norsk borger godkjent av vedkommende departement.
5. Viser det seg at manøvreringen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av stort omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Høring og distriktsbehandling

Saken har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte med følgende resultat:

Rauma kommune gjorde slikt vedtak i kommunestyret 18.03.97:

«1. Rauma kommunestyre stiller seg positiv til de foreliggende planer som Rauma Energi AS har om opprusting og utbygging av Berild Kraftverk, samt erverv av fallrettigheter i Berildelv. Dette vil gi en stor økning av kraftproduksjonen uten vesentlige negative naturinngrep. Det vil heller ikke være behov for nye kraftlinjer/anlegg da eksisterende linjenett har nødvendig kapasitet.

Prosjektet har også en gunstig utbyggingskostnad, noe som vil være positivt for kommunen og det lokale næringsliv.

Kommunen vil likevel understreke at det er viktig at nødvendige miljømessige hensyn blir ivaretatt slik at det blir sikret en minstevannføring i elva.

Likedan at veibygging og bruk av, og deponering av tunnellmasse skjer i samsvar med planer godkjent av grunneierne og kommunen.

2. Rauma kommunestyre vil anbefale at søknaden fra Rauma Energi AS om utbyggingstillatelse og erverv av fallrettigheter i Berildelv blir innvilget.»

Fra saksframstillingen refereres:

«Det ligger ved en konsekvensutreding av kraftutbyggingsprosjektet med virkning på fisk i den lakseførende del av Innfjordelva (bilag 6). Det er noe usikkerhet knyttet til pulskjøringen, men konklusjonen er at konsekvensene av tiltaket generelt sett vil bli moderate eller små under forutsetning av at de anslåtte endringer er korrekte.

Miljøvernleder har spesielt bemerka at det bør stilles krav om at vilkårene for konsesjon bør inneholde:

- bestemmelser om minstevannføring på strekninga mellom Berildvatnet og utløpet fra kraftstasjonen, og mellom kraftstasjonen og Urdavatnet.
- bestemmelse om minstevannstand i Berildvatnet.
- dokumentasjon på den forutsatte utjevningseffekten i Demmedalsvatnet og Urdavatnet.
- bestemmelse om utbyggers ansvar for fiskebestandenes utvikling i Berildvatnet og i deler av Innfjordselva.

I tillegg til dette viser miljøvernleder til en del krav som bør stilles i forbindelse med utbyggingen, bl a. i h.h.t. gjeldende regelverk.

Teknisk etat henviser i sitt notat til saksgangen, i h.h.t gjeldende lovverk.

Landbrukskontoret viser til jord - og skogbruksinteressene i området, og ber om at det blir tatt spesielt hensyn til de.»

Møre og Romsdal fylkeskommune, nærings- og miljøavdelinga uttaler i brev datert 09.04.97:

«På møte 08.04.97 gjorde nærings- og miljøutvalet i Møre og Romsdal fylkeskommune i sak NM 51/9 7 A følgjande

v e d t a k :

1. Fylkeskommunen ser positivt på at det blir arbeidd med planar for opprusting av Berildfoss kraftverk, då kraftproduksjonen her utan tvil kan aukast monaleg innanfor rammene av ei fomuftig naturforvalting. Både av miljømessige og økonomiske grunnar synest det rett med ei stegvis utbygging som foreslått.

2. Nærings- og miljøutvalet syner til vurderingane i saksframlegget, og ber NVE ta omsyn til desse under den vidare behandlinga av prosjektet. Ein vil spesielt peike på behovet for nærare kartlegging av dempingseffekten i vassdraget på strekninga mellom kraftstasjonen og lakseførande del av Innfjordelva - evt at det skjer ei vurdering av fleksibiliteten i produksjonsutstyret. Vidare bør det for nedre del av elva bli sett visse rammer for akseptable vasstandsvariasjonar relatert til drifta av kraftverket. Forøvrig er ein samd i at konkret driftsopplegg bør fastsetjast etter ein viss prøve og kartleggingsperiode.

3. På elvestrekninga mellom Berildvatn og nytt kraftverk bør det etter utvalets meining også kunne setjast krav om ei viss minstevassføring, spesielt i perioden mai-september

4. Det foreslåtte massedeponiet må bli pålagt tilordna med tanke på revegetering - alternativt fjerna etter eit fastsett opplegg.

5. Når det gjeld fordelingsnettet syner ein til uttale frå energiforsyningskontoret/lstad kraft.

Fra saksframstillingen refereres:

«Når NVE som ansvarleg styresmakt har sett igang konsesjonsbehandlinga, legg vi til grunn at tiltaket er unntatt meldeplikt/konsekvensutgreiing etter plan- og bygningslova - slik at det for vår del ikkje er aktuelt å vurdere dette, eller kome med innspel til formelt konsekvensutgreiingsprogram.

Vi sit likevel med eit inntrykk av at søknaden ikkje oppfyller dei krav til utgreiingsplikt som det ville vere aktuelt i samband med ei full konsekvensutgreiing.

Vassføringsforhold m. v. ovanfor inntaket.

Dei tre magasina med mellomliggjande elvesystem ligg i eit særdeles attraktivt og mykje nytta utfartsområde, med den verneverdige Bøstølen og store hytteområder.

Vassforbruket til dei foreslåtte kraftverksinstallastonane vil variere mellom 1, 8 m^3/s og 4,5 m^3/s, medan dagens forbruk er på 0,6 m^3/s. Dette vil medføre endra bruk av spesielt Berildvatn, som i periodar vil få varierande vasstand over døgnet (kombinert med intervallkøyring av kraftverket).

Det kan stillast spørsmål ved om hyppig intervallkøyring kan skape sikkerhetsmessige problem i forhold til ferdsel/friluftsliv i periodar med islegging.

Den foreslåtte overføringskanalen til Berildvatn kan bli skjemmande (pga. årstida har vi ikkje hatt synfaring i dette området). Alternativ med nedgravd rør burde vore omtalt i planen.

Vassføringsforhold nedanfor Berildvatn

Elva vil stort sett bli tørrlagt mellom inntak (Berildvatn) og utløp kraftstasjon når tilsiget er under 4,5 m^3/sek. - dvs. utanom flomperioden frå mai til medio august. Sjølv om det i eit normalår vil vere ei viss vassføring i den viktigaste perioden av året, synest det her naturleg å sikre ei konkret minstevassføring.

Elvestrekninga vidare frå utløp kraftverk vil få redusert vassføring når tilsiget til Berildvatn er mindre enn 1,8 m^3/sek. (ca. oktober - april). Som følgje av at kraftverket då må køyrast i intervall, vil dette føre til sterkt varierande vassføring i elva nedanfor. Før ein kjem til den nedre og lakseførande delen av elva, passerer elva to vatn (Demmedalsvatn og Urdavatn) og eit større ur/lausmasseområde. Utbyggjaren reknar såleis med at variasjonane i vassføringa vil bli utjamna i dette «overgangsområdet» - slik at det på den lakseførande delen av Innfjordelva neppe blir vesentlege endringar frå dagens forhold. Likevel kan dette gi +/- 20 % avvik frå naturleg vassføring, sjølv med tilpassa intervallkøyring av kraftverket.

Utbyggjaren meiner at ein gjennom konkrete forsøk med det ferdige anlegget vil finne fram til ei form for intervallkøyring som ikkje medfører uakseptable variasjonar i vassføringa. Dersom denne naturlege dempinga likevel ikkje skulle vise seg tilfredsstillande, vil det i følgje forslagsstillaren vere mogleg å etablere dempingsmagasin i Demmedalsvatn.

I si foreløpige vurdering av verknader for fisk i lakseførande del av Innfjordelva, konkluderer NINA med at konsekvensane av tiltaket generelt vil bli moderate til små under føresetnad av at utbyggjarens nemnde vurderingar av dei hydrologiske endringane er korrekte. Likevel gir NINA uttrykk for at dokumentasjonen ikkje er fullt ut tilfredsstillande i ei sak som dette.

Sjølv om vi for så vidt er samde i at det først er gjennom konkret drift og etterprøving at ein vil finne svar på kva driftsopplegg som er best tilpassa naturgrunnlaget i elva, meiner vi at det her burde vore framlagd nærare utgreiingar om dei hydrologiske tilhøva. Dette både for å framskaffe sikrare haldepunkt om dempingseffekten i det aktuelle området, og for å kunne vurdere realismen i evt. seinare å skulle etablere dempingsmagasin i Demmedalsvatnet. Vi for vår del stiller spørsmål ved om det ved bruk av akseptable midlar er mogeleg å etablere tilfredsstillande dempingsmagasin i dette enorme ur/lausmasseområdet.

Elektriske anlegg:

Dersom dei hydrologiske/geologiske tilhøva i nemnde område skulle vise seg ueigna med tanke på å oppnå tilfredsstillande jamn vassføring i nedre del av elva, kan ein vel ikkje sjå bort frå at dette i neste omgang ville få konsekvensar for kva produksjonsutstyr som bør plasserast i kraftstasjonen - med tanke på å oppnå jamnare drift av anlegget i lavvassperiodar.

Det ville såleis vore enklare å tilrådd godkjenning av søknaden dersom kraftverket i utgangspunktet hadde installert eit maskineri med innebygd fleksibilitet til i periodar å kunne køyrast med meir kontinuetieg lav produksjon. Installering av 2 generatorar i staden for ein stor, ville vel gitt ein heilt annan fleksibilitet. (Kan eksisterande utstyr flyttast over for å oppnå ein slik fleksibilitet?)

Søknaden inneheld ikkje forslag om tiltak når det gjeld eksisterande 22 kV kraftlinje. For å unngå høge elektriske tap på strekninga mellom Berild og Bø, bør det ifølgje energiforsyningskontoret/Istad Kraft A/S etablerast ny linje - evt. kabel på strekninga. Dette kan bety ein kostnad på mellom 3 og 5 mill. kr, noko som vil vere ei rentabel investering.

Massedeponi.

Vi har ikkje merknader til den foreslåtte plasseringa av massedeponi. Det er likevel ikkje forpliktande nok å syne til at grunneigarane er interesserte, og at massane vil bli fjerna av dei. Det bør i prinsippet vere tiltakshavaren som i siste instans er ansvarleg for at området innan ein fastsett frist er ordna på ein avtalt/godkjent måte. Altemativt må tippen bli ordna og tildekt for revegetering.

Kulturminner.

Uttale frå fylkeskonservatoren ligg så langt ikkje føre, men vil bli sendt NVE direkte. Så langt vi kjenner til vil det ikkje derifrå kome vesentlege innvendingar mot prosjektet.»

Fra saksframstillingen refereres uttalelse fra energiforsyningskontoret/Istad kraft:

«Uttalelse til søknad fra Rauma Energi om tillatelse til utvidelse av Berild Kraftstasjon.

Vi viser til henvendelse fra Idar Mølseter og oversendt konsesjonssøknad fra Rauma Energi AS.

Dagens generator i Berild Kraftstasjon har samlet installert effekt på ca. 800 kW med en gjennomsnittlig årsproduksjon på ca. 7,0 G Wh. I søknaden søkes det om å erstatte dagens stasjon med en ny stasjon med installert effekt på 10 MW. Forventet produksjon blir iflg. søknaden på 46 GWh.

ISTAD KRAFT AS er for tiden i gang med vurdering av overføring av den nye produksjonen i Rauma Energi sitt fordelingsnett. Dagens nett vil kunne overføre 10 MW men vil gi høye elektriske tap. Det ser ut til at det vil stå om følgende 2 alternativer for å redusere tapene:

Alt. 1: Bygging av ny linje med høyere tverrsnitt (Feal 1x240) mellom Berild og Bø. Dagens linje (Feal 1x35) rives. Investeringen vil ligge i området kr 3-4 mill.

Alt. 2: Legging av kabel mellom Berild og Bø og en ekstra transformator i Berild. Dagens linje beholdes til forsyning av abonnentene i området Investeringen vil ligge i området kr 4-5 mill.

Beregninger som er utført viser at innpassing av en økt produksjon til 10 MW i Berild Kraftstasjon ikke vil gi noen overføringsproblemer i 22 kV fordelingsnettet til Rauma Energi, men forsterkninger vil være økonomisk p.g.a. tapsforhold.

Vi har med bakgrunn i dette ingen innvendinger mot at konsesjonssøknaden innvilges.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler i brev datert 09.05.97.

«Viser til brev av 19. februar 1997 vedlagt konsesjonssøknad datert januar 1997.

Søknaden

gjeld løyve etter §§ 104 - 106 i vassdragslova til å bygge eit nytt Berild kraftverk i øvre del av Innfjordvassdraget, basert på utnytting av Berildelva. Berdalselva er ikkje med i føreliggande planar.

Eksisterende Berildfoss kraftverk

(ca kote 139) med ein installasjon på 0,8 MW og slukevne på 0,6 m^3/sek, er basert på elveinntak ved Herdsla (ca kote 340), slik at samla fallhøgde utgjer ca 201 m. Det er etablert reguleringsmagasin i Berildvatnet, Taskedalsvatnet og Sjøbolet. Berildfoss kraftverk går kontinuerlig og gjennomsnittleg årsproduksjon er på ca 7 GWh. Stasjonen er tenkt nedlagt når det nye anlegget er i drift. (vedlegg 1)

Utbyggingsplanen

for det nye Berild kraftverk går såleis ut på å utnytte eksisterande reguleringsmagasin Taskedalsvatnet (HRV:719,0-LRV:716,0), Sjøbolet (747,0 - 743,5) og Berildvatnet (371,0-370,0) i ein ny kraftstasjon, og elles bygging av ein ny vassvei på tilsaman ca 2600 m frå Berildvatnet ned til den nye kraftstasjonen (kote 95). Berild kraftstasjon vil få ei fallhøgde på ca 276 m eller om lag 75 m meire enn fallhøgda som gamle Berildfoss kraftverk disponerer. Med den valte maskin på 10 MW og tilgjengelege vassmengde, er det berekna at verket med ei brukstid på 4600 timer vil få ein midlare årsproduksjon på 46 GWh og ein vinterkraftandel av denne produksjonen på ca 33 %. Utbyggingskostnaden er oppgitt til 80 mill kr, som gir ein utbyggingspris på kr 1,74 pr kWh. Det er elles rekna med bygging av 2 opne kanalar. Den eine på ca 300 m for å kunne overføre Fremste Storstaugrova til Berildvatnet, og den andre på ca 100 m for å føre avløpsvatnet frå kraftstasjonen tilbake til Innfjordvassdraget. Berild kraftstasjon vil med den oppgitte maskin kunne kjørast på vassføringer i området frå 1, 8 m^3/sek til 4,5 m^3/sek. Dette inneber at vassnivået i Berildvatnet vil variere oftare og raskare enn før, men reguleringshøgda skal haldast innafor dagens reguleringsgrense på 1,0 m. Ein maskininstallasjon på 10 MW (mot dagens 0.8 MW) inneber at det nye kraftverket vil måtte baserast på «startstopp»/intervallkjøring.

Søknaden er noko uklar med omsyn til kjørestrategi/definisjon av «intervall», men i lavvassføringsperiodar vil det truleg bli 4-6 timar kjøring pr døgn, med ein tilsvarande stopp-periode på ca 18-20 timar.

Utbygger har ikkje tatt stode til spørsmålet om minstevassføring i elva nedafor Berildvatnet. Det blir berre opplyst at eit minstevassføringspålegg (juli-sept.), vil redusere produksjonen med 0,4 GWh pr 100 l/sek.

Høyringsfråsegner

ligg føre frå Rauma kommunestyre, nærings-og miljøutvalet i fylkeskommunen, frå energiforsyningskontoret og frå fylkesmannen si fylkeslandbruksavdeling. Alle er positive til opprustnings- og utvidingsprosjektet, men med ulike kritiske merknader eller framlegg til vurderingstema for det vidare arbeid med saka:

Kommunen (2a) peiker på at miljømessige omsyn må ivaretakast slik at det blir sikra minstevassføring i elva og elles at veibygging og deponering av tunnelmasse må bli gjenstand for nærare vurdering. Dette er elles nærare konkretisert i miljøvernleiaren sitt innspel til formannskapet (2b), som gjeld såvel ikkje-lakseførande strekning (minstevassføring), som lakseførande strekning (utjamningseffekt og fiskebestandens utvikling) og tilhøva rundt masseuttak og -deponi.

Nærings-og miljøutvalet (3) er opptatt av at det skjer ei nærare kartlegging av dempningseffekten i vassdraget på strekninga mellom kraftstasjonen og lakseførande del av Innfjordelva, evt at det skjer ei vurdering av fleksibiliteten i produksjonsutstyret i kraftstasjonen. Også minstevassføring i Berildelva nedstrøms Berildvatnet blir påpeika som aktuelt vilkår og elles at massedeponiet blir tilordna med tanke på revegetering, alternativt fjerna etter eit fastsett opplegg.

Energiforsyningskontoret (4) viser til at utførte berekningar viser at ein auka produksjon til 10 MW ikkje vil gi overføringsproblem i 22 kV fordelingsnettet til Rauma Energi, men forsterkningar vil vere økonomisk på grunn av tapstilhøva i nettet. Det er vidare konkretisert 2 alternative løysingar for å redusere dei elektriske tapa. Landbruksavdelinga (5) tar mellom anna opp spørsmålet om kryssingspunkt for traktor m.v. over den nedgravde røyrgata, og elles dei utfordingar av ulik karakter som er knytt til overføringskanalen til Berildvatnet.

Vurdering og tilråding

I Samla plan for vassdrag vart det vurdert felles utnytting både av Berildelva og av Berdalselva. Når separat utbygging av Berildelv no er lagt til grunn for konsesjonssøknaden, er dette truleg primært økonomisk/praktisk fundert, men et-

ter vår vurdering har dette også klare fordeler i høve naturfaglege og landskapsmessige verdiar, etter som Berdalselva er uberørt i dag og samtidig representerer om lag 1/3 av nedbørsfelt/avløpet ved samløpet med Berildelv.

Vår vurdering av konsesjonssøknaden er som følgjer.

- Fylkesmannen ser av ovannemnde grunn positivt på føreliggande planar, men vurderinga er også basert på ei erkjenning av at det eksisterer eit effektiviserings- og opprustnings- og saneringsbehov for eksisterande Berildfoss kraftverk med tilhøyrande anlegg.
- Det er samtidig viktig å påpeike at områda ovafor Herdsla/Berildvatnet representerer store kulturelle og ikkje minst friluftsmessige interesser og verdiar. Like eins utgjer Demmedalsvatnet og Uravatnet m.a. geologiske og landskapsmessige kvalitetar, medan Innfjordelva er eit viktig vassdrag for anadrom fisk, noko som elles blir tatt opp og omtalt i søknadens vedlegg 6.
- På grunn av den hast det har hatt med fremjing av søknaden, er situasjonen at søknaden ikkje inneheld det faktagrunnlag som er nødvendig både for å kunne vurdere negative/positive effektar av planane og særleg for å fastsette vilkår og krav til avbøtande tiltak i samband med prosjektet. For fleire av utsegnene i søknaden om verknader av prosjektplanene er vi ikkje kjent med det materialet/detaljgrunnlaget som desse eventuelt er tufta på (t.d. pkt d på s. 12)

Vi er derfor stort sett samd i dei merknader og påpeikingar som har kome fram i førnemde høyringsfråsegner og vil kort nemne dei tema som vi vil be om blir fokusert under det vidare arbeid med saka:

1. Dempnings- eller utjamningseffekten til Demmedalsvatnet (kote 80) og Urdavatnet (kote 59) er ikkje kjent. Denne må klårleggast, og vi vil antyde at bør vurderast opprette målestasjonar for vassføring nedstrøms Urdavatnet og ovafor Demmedalsvatnet, samt målestavar for vassnivået i vatna.
2. Innfjordelva er lite kartlagt m.o.t. gyte- og oppvekstområde, og «følsomheten» med omsyn til vassføringsendringar, spesielt i lågvassføringsperiodar. Vi vil derfor tilrå at øvre del av lakseførande strekning blir gjort til gjenstand for slik kartlegging, gjeme gjennom ein forenkla bruk av «den fysisk beskrivande vassdragsmodellen».
3. Førebels er det valt berre ein maskin i kraftstasjonen. For å unngå lange stoppperiodar i kritiske periodar for biologien i elva bør det vurderast å installere to maskinar i staden for berre ein.
4. Innfjordelva har vore, og kan igjen bli, ei viktig elv for anadrom fisk. Vi vil tilrå at det kjem inn vilkår i konsesjonsdokumentet som kan gi opning for tiltak som forvaltningsstyresmakta finn nødvendig for å sikre fiskebestanden i elva.
5. Berildelva vil stort sett vere tørrlagt på strekninga frå Berildvatnet til samløpet med Berdalselva/utløpskanalen frå Berild kraftverk frå august til mai i eit gjennomsnittsår. Vi vil av omsyn til landskapet og artsmangfoldet i vassdraget tilrå at det blir krav om minstevassføring i perioden mai-september, men slik at storleiken blir fastsett etter ein prøveperiode, som evnt. kan/bør nedkortast ved hjelp av videoteknikk e.l.
6. Utløpskanalen frå kraftverket må utformast og sikrast slik at hovudelva ikkje blir utsett for erosjon/siltasjon, slik det er påpeika i søknadsvedlegg 6.
7. Overføringskanalen frå Fremste Storstaugrova til Berildvatnet er eit relativt stort inngrep i eit vakkert natur- og kulturlandskap. Vi vil tilrå at nødvendig omsyn til desse verdiar blir vektlagt i det vidare arbeid med kanalen.
8. Deponiet for tunnelmasse bør bli pålagt tilordna med tanke på revegetering, alternativt fjerna etter eit fastsett opplegg. Behovet for å ta opp dette tema er utsegnene i søknadens pkt 3.2 side 9.
9. Framlegget til Manøvreringreglement (s 16) inneheld ikkje noko om prøveperiode for å kunne vinne erfaring m.o.t. dempingseffekten i Demmedals-og Urdavatnet og ulike start-stopp strategiar for kraftverket. Vi vil tilrå at reglementet blir justert slik at ein slik prøveperiode kan bli mogleg, med sikte på å finne fram til eit fiskevenleg opplegg for køyringa i det endelege reglementet. Vi vil i denne sammenheng minne om at det i Samla Plan var fiskeinteressene i Innfjordvassdraget som kom ut med høgast verdi og størst konfliktpotensiale: «Kjøreplanen for kraftverkene vil avgjøre graden av konflikt med fiskeinteressene i den lakseførende delen av Innfjordelva. Ved store forandringer i forhold til dagens situasjon kan det oppstå stor konflikt» Samtidig blir det påpeika at «fiskevenleg» kjøring av kraftverket kan vere eit aktuelt kompensasjonstiltak.

A vslutningsvis vil vi berre peike på at hovedkartet i søknaden ikkje samvarer med tekstdelen i søknaden, og at figurane i bilag 5 referer til utløpet av Urdavatnet, medan det rette referansestedet truleg heller er innløpet til Demmedalsvatnet, etter som dempningseffekten i vatna ikkje viser igjen på figurane.

Forureining og vilkår etter forureiningslova

Dei planlagte reguleringane vil ikkje føre til slike endringar i vassføring at det vil oppstå auka fare for forureining i den delen av vassdraget som har tilførslar frå landbruk og kloakk. Fylkesmannen meiner derfor at det ikkje er nødvendig med vilkår etter forureiningslova i forhold til drift av kraftverket.»

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev datert 26.06.97

«Vi viser til Deres brev av 19. februar 1997 angående ovenfor nevnte sak. Vi viser også til uttalelse fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal av 9. mai 1997.

DN ser positivt på opprustnings- og utvidelsesprosjekter og går derfor ikke mot at det gis konsesjon til det omsøkte prosjekt i Innfjordelva. Vi går derimot inn for at konsesjon gis for en prøveperiode på 10 år. I prøveperioden må det gjøres undersøkelser av dempingseffekten i Demmedals- og Urdavatnet ved ulike start- og stoppstrategier for kraftverket og ved ulike minstevassføringer i vassdraget. Disse undersøkelsene må koordineres med de fiskeundersøkelser som Fylkesmannen gjør i etterkant av rotenonbehandlingen av Innfjordelva.

DN mener forøvrig at det prinsippielt burde vært stilt krav om konsekvensutredning for dette prosjektet fordi økt produksjon er tilnærmet lik 40 G Wh/år Ved gjennomgang av konsekvensvurderingen laget av NINA blir det enda klarere at dette prosjektet har så uforutsigbare konsekvenser at det burde vært utredet etter plan- og bygningslovens kap. VII-a. Det er svært vanskelig å forutsi hvilke konsekvenser den planlagte utbyggingen kan få ut i fra det foreliggende materiale.

Vi foreslår at DNs standardvilkår tas inn som en del av konsesjonsvilkårene.

Prosjektbeskrivelse

Rauma Energi søker om å få oppruste og utvide eksisterende Berildfoss kraftverk. Eksisterende anlegg utnytter et fall på ca. 200 meter i Berildelv. Vannet ledes delvis i et trerør/delvis i stålrør fra kote 340 ned til Berildfoss kraftverk (kote 139) med gjennomsnittelig årsproduksjon på 7 G Wh. Vannene Taskedalsvatn, Sjøbolet og Berildvatn er regulert med tanke på kraftproduksjon.

I det omsøkte prosjekt planlegges det å utnytte fallet mellom kote 371 og 95 i Berildelv. Vannet skal ledes fra inntak Berildvatn gjennom en 600 meter lang nedgravd rørledning som føres over i en 1300 meter lang tunnel. Videre er vannet planlagt ledet inn i en ca. 550 meter nedgravd stålrørledning og inn på turbinen i kraftstasjonen. Vannet skal ledes ut i elven igjen på kote 95 via en kanal. Nye Berildfoss kraftverk vil benytte de eksisterende reguleringar, men det skal installeres fjernstyring på tappeorganene. Bekken fra Gjølbottdalen skal overføres til Berildvatn gjennom en 300 meter lang kanal. Nye Berildfoss kraftverk vil få en installasjon på 10 MW og en produksjon på nesten 47 GWh.

Det må etableres et massetak på ca. 15 daa for 25 - 30 000 m^3 tunnelmasse. Det må etableres en 6-700 meter lang anleggsvei til tunnelpåhugg og tipp.

Forholdet til Samlet plan

Et prosjekt i Innfjordelva (43 101) ble plassert i gruppe 2, kategori I i St. meld. nr 53 (1984-85). Dette prosjektet forutsetter overføring av Berdalen til Berildelva. Det søkes nå kun om konsesjon for den delen av prosjektet som ligger i Berilddalen.

Forholdet til plan- og bygningsloven

I følge simuleringene av produksjon for kraftverket basert på vannmålinger gjort over 22 år vil kraftverket produsere 39,91 GWh mer enn eksisterende Berild kraftverk. Vannkraftverk med produksjon >40 GWh skal konsekvensutredes etter plan- og bygningslovens kap. VII-a. DN reagerer på at det i slike klare grensetilfeller ikke blir sendt forhåndsmelding etter KU-bestemmelsene. Vi har erfart at det er fremmet en rekke prosjekter mellom 39 og 40 GWh i årene etter at bestemmelsene om konsekvensutredninger ble vedtatt. Vår oppfatning er at det i grensetilfeller alltid bør vurderes om det skal kreves konsekvensutredning etter høring av forhåndsmelding og at en slik vurdering bør fremgå av saken (jf. nye KU-forskrifter § 7). Dersom 1971, 1995 eller 1996 var år med høy produksjon i Berild kraftverk, ville en simulering av kraftproduksjon sannsynligvis føre til gjennomsnittsproduksjon >40 G Wh/år.

DNs vurdering

Det har lenge vært et ønske fra DNs side med større satsing på opprustning- og utvidelsespro-

sjekter fremfor bygging av nye kraftverk. I mange tilfeller kan det vinnes inn betydelige kraftmengder med relativt små konsekvenser for naturmiljøet.

Konsekvensene ved dette prosjektet vil i hovedsak være knyttet til fisk/fiske i Innfjordelva og friluftsliv i områdene ovenfor Herdsla/Berildvatnet.

Fisk/fiske Innfjordelva har vært ei viktig elv for anadrom fisk, men ble rotenonbehandlet samtidig med Rauma i 1993. Elva har potensiale til å bli ei viktig elv i fremtiden.

Det ble satt tilbake 4 - 500 store sjøørret av stedegen stamme etter behandlingen, men de ungfiskregistreringer som er gjennomført hittil er ikke tilstrekkelig til å konkludere om bestandens status. Fangststatistikk fra etter 1995 tyder imidlertid på at laksestammene er pa vei til å reetableres.

Det er pulskjøringen av kraftverket som kan gi størst konsekvenser for fisk i Innfjordelva. Spørsmålet er hvorvidt Demmedalsvatnet og Urdavatnet har stor nok dempings- og utjevningseffekt på Innfjordelva. NINAs konsekvensvurdering konkluderer med at detaljeringsnivået i det hydrologiske materialet er for mangelfullt til å kunne forutsi effekter på fiskebestandene. Vi er enig i dette.

Det bør gjennomføres en grundig kartlegging av vannføringsfluktuasjonene i den delen av Innfjordelva som fører anadrom laksefisk. Undersøkelsene må gjøres i en 10-årsperiode hvor ulike vannmengder slippes gjennom kraftverket.

Fylkesmannen har presisert utredningsbehovet nærmere i sin uttalelse.

Friluftsliv

Ved bygging av overføringskanal fra Fremste Storstaugrova til Berildvatnet og etablering av deponi for tunnelmasse må det tas hensyn til natur- og kulturlandskapet i området.

Manøvreringsreglement

Manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon etter 10 år. I prøveperioden må det gjennomføres undersøkelser ved ulik vannslipping og minstevassføring, med sikte på å finne frem til et endelig reglement som tar tilstrekkelig hensyn til fiskebestandene i Innfjordelva.

Konsesjonsvilkår

Vi vil foreslå at DNs standardvilkår for naturforvaltning blir knyttet til konsesjonen:

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a) å sørge for at forholdene i Innfjordvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b) å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c) å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
d) å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i områder som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Rauma kommune på kr 15 000,- til opphjelp av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tids-

intervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelp av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Konklusjon

DN ser positivt på opprustnings- og utvidelsesprosjekter og går derfor ikke mot at det gis konsesjon til det omsøkte prosjekt i Innfjordelva. Vi går derimot inn for at konsesjon gis for en prøveperiode på 10 år. I prøveperioden må det gjøres undersøkelser av dempingseffekten i Demmedals- og Urdavatnet ved ulike start-/ og stoppstrategier for kraftverket og ved ulike minstevassføringer i vassdraget Disse undersøkelsene må koordineres med de fiskeundersøkelser som Fylkesmannen gjør i etterkant av rotenonbehandlingen av Innfjordelva.

Det burde vært stilt krav om konsekvensutredning av dette prosjektet fordi økt produksjon er tilnærmet lik 40 GWh/år. Ved gjennomgang av konsekvensvurderingen laget av NINA blir det enda klarere at dette prosjektet har så uforutsigbare konsekvenser at det burde vært utredet etter plan- og bygningslovens kap. VII-a. Det er svært vanskelig å forutsi hvilke konsekvenser den planlagte utbyggingen kan få ut i fra det foreliggende materiale.

Vi foreslår at DNs standardvilkår tas inn som en del av konsesjonsvilkårene.»

Innfjorden Elvaeigarlag uttaler i brev datert 19.03.97:

«Ifølge planen om utbygging av Berild kraftstasjon vil det føre til variert vanntilførsel til Demdalsvannet og Uravannet. I henhold til plandokumentene er det usikkerhet vedrørende dempingseffekten disse vannene har på vanntilførselen til den lakseførende elva nedenfor Uravannet.

Innfjorden Elvaeigarlag forbeholder seg retten til å komme med krav om ytterligere dempingstiltak i Demdalsvannet og Uravannet etter at kraftstasjonen er tatt i bruk dersom kraftutbyggingen har ført til redusert verdi for elva fra Uravannet til fjorden.»

Innfjorden Velforening og Innfjorden Bondekvinnelag uttaler i brev datert 19.03.1997:

«Utfra fremlagte planer om videre utbygging av kraftanlegget vil elvestrekningen mellom Berildvannet og utløpet fra kraftstasjonen på Berild være tørrlagt i nedbørsfattige perioder.

Dette vil føre til at fisken (ørret) på denne strekningen vil dø ut.

Veien til Berildstølen og Bøstølen går i hovedsak langs denne elvestrekningen, og det vil være et trist syn med et tørrlagt elveleie.

På vegne av bygdas befolkning krever vi en garantert minstevassføring på denne elvestrekningen.»

Bøstølen og Svartrøsta grunneigarlag, datert 19.03.97:

«Vedrørende reguleringshøgder i Sjøbolsvatnet og Taskedalsvatnet. Innfjordsfjellet har etter kvart vorte mykje nytta til jakt, fiske og anna friluftsliv. Slik som reguleringa av dei to vatna hittil har vore nytta, med fulle vatn om sommaren, har ikkje dette ført til konflikt med friluftsinteressene. I samband med den planlagde utbyggjinga vil grunneigarlaget be om at det framleis vert teke omsyn til dette. I juli og august bør ikkje vatna nedtappast i det heile. Det må i sommarhalvåret ikkje under noko omstende tappast meir enn 1 m. under høgaste regulerte vasstand.»

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Innkomne uttalelser har vært forelagt utbygger, og er kommentert i to brev. Vi refererer først brev datert 23.05.97:

«Rauma Energi har fått oversendt fra NVE alle uttalelser til søknad til utbygging av nytt Berild Kraftverk i Innfjordelva.

Som utbygger av kraftanlegg i Rauma kommune er styret i Rauma Energi svært opptatt av å utnytte ressursene på en best mulig og miljømessig måte. Disse hensyn er ivaretatt med utbygginga av Berild kraftverk. De uttalelser som er kommet inn er svært positive med hensyn til den påvirkning vi kan ha til en slik kraftutbygging.

Kommentarer til uttalelsene: I anlegget i Berild Kraftverk er det valgt å montere en francisturbin av flere tekniske og økonomiske årsaker Francisturbinen er av tekniske årsaker anbefalt å kunne kjøres ned til 40 % av full last. Ved 40 % av full last har turbinen en vannføring på 1,8 m^3/sek som er minste vannføring og turbinen

måtte stoppes. Til tider med lite vannføring i elven, ville det måtte oppstå pulskjøring og varierende vannføring med de konsekvenser det ville få for fisk og yngel i Innfjordelva.

Det er imidlertid en rivende teknologisk utvikling også på dette området, som vil få svært positive konsekvenser for anlegget i Berild. Det er nå klart at denne nye turbinen kan kjøres helt ned til 30 % av full last, som igjen vil resultere i en slukevne på 1,35 m^3/sek Dette vil igjen resultere i at det opprinnelige behovet for pulskjøring er så å si eliminert bort.

Eksisterende maskiner i Berildfoss har en samlet slukeevne på ca 0, 6 m^3/sek, og produksjonen har hatt en stabil brukstid på bortimot 100 % i alle år. Vannføringen på vinterstid er svært varierende. Ut fra faktiske data og den erfaring som ligger til grunn er det forventet at minstevannføringen svært sjelden vil komme under 1,0 m^3/sek. Med en optimal reguleringskontroll av magasiner er sannsynligheten stor for at minstevannføringen på turbin kan opprettholdes, og behovet for pulskjøring minimaliseres.

Om overføringskanalen fra fremste Storstaugrova til Berildvannet er det kommet uttale fra flere hold som mener at den nye kanalen er et relativt stort inngrep i et vakkert natur- og kulturlandskap. Rauma Energi legger svært stor vekt på å ivareta naturen og miljøet på en best mulig måte. I den forbindelse har vi sett på altemative løysninger til den planlagte overføringskanalen. På sommer og høst er det rikelig med vann i vassdraget. Det har liten hensikt å bygge en overføringskanal for å føre alt vannet opp i Berildvannet. Alt vannet kan ikke nyttes til kraftproduksjon og vil renne over terskelen og ned elven igjen. I stedet for å legge ny kanal vil vi grave ned rør fra ca kote 425 i elvefaret i Storstaugrova til Berildvannet. Røret vil få en passende dimensjon til å ta opp det vannet som vi kan nytte til produksjon. Det resterende vannet vil renne i Storstaugrova som før. Det blir ingen ny kanal og synlige inngrep i naturen for ettertida.

Fra Berildfoss kraftstasjon til Bø i Innfjorden går en 22 kV høgspentlinje som forsyner innbyggerne med strøm og overfører produksjonen fra kraftstasjonen. Det er gitt uttale på at det ikke er behov for nye kraftlinjer da eksisterende linjenett har nødvendig kapasitet. Det er ikke behov for nye kraftlinjetraseer, men overføringskapasiteten på den gamle er ikke god nok, slik at eksisterende linje må bygges om til ny 22 kV linje med større tverrsnitt (Feral 1x240) for å kunne overføre de nye mengder med strøm på en teknisk og økonomisk riktig måte.

Vi konstaterer en gjennomgående positiv holdning fra alle som har uttalt seg til utbyggingen av Berild Kraftverk, og ser fram til et fortsatt godt samarbeid og sluttbehandling i NVE.»

Rauma energi har gitt følgende tilleggskommentarer i brev datert 30.06.97:

«Kommentarer til uttale fra Direktoratet for naturforvaltning.

Viser til vår tidligere uttalelse datert 13.05.97 angående opprustning / utviding av Berild Kraftverk, og konstaterer at det også i Direktoratet for naturforvaltning er en positiv holdning til gjennomføring av prosjektet i Innfjorden.

Som tidligere kjent vil det i Berild Krafverk bli montert en Francisturbin som vil kunne kjøres på stabil drift på 30 % av full vannføring, og ned mot 25 % i kortere perioder Det vil si at maskinen kan kjøres på en vannføring tilsvarende ca 1,2 m^3/sek. Det er sjelden nødvendig at vannføringen i vassdraget kommer under dette nivået. Behovet for pulskjøring av kraftverket er i realiteten ikke lenger noe problem, og vi ber om at det blir tatt hensyn til det i det videre arbeidet med konsesjonsvilkår for prosjektet.

Det er foreslått avsatt en prøveperiode på 10 år for utredninger av pulskjøring og manøvreringsreglement. Med den nye maskinen som er beskrevet i dokumentasjonen, vil behovet for pulskjøring i vesentlig grad falle bort og manøvreringsreglementet bli forenklet. Vi vil likevel ha et manøvreringssystem som vil kunne takle de behov som måtte komme. Vi mener at ut fra det som er beskrevet i dokumentasjonen skulle en prøveperiode være unødvendig.

NINA gjennomførte en konsekvensvurdeting i forbindelse med en eventuell pulskjøring på grunn av lite vannføring på vinterstid, og de konsekvenser det ville få for fisken i Innfjordelva. Det var da snakk om en minstevannføring på turbin på 1,8 m^3/sek, noe som er i overkant av det en kunne forvente av stabil vannføring i vassdraget på vinterstid. Med ny turbintype som tåler en vannføring ned mot 1,2 m^3/sek vil konsekvensene bli noe helt annet enn det som tidligere var beregnet. Vi kan dokumentere at vassdraget har en vannføring på vinterstid som bortimot samsvarer med minstevannføringen på den nye turbinen. Det kan en lese ut av produksjonstall og brukstiden på den gamle maskinen som står i Berildfoss i dag.

I prosjektbeskrivelsen står at det skal legges 600 m nedgravd rørledning fra Berildvatn til tunnel. Tunnelen skal imidlertid føres helt fram til Berildvatnet som er i samsvar med revidert beskrivelse.

I DNs vurdering blir det fokusert på de relativt små konsekvensene denne type anlegg vil få

for naturmiljøet. En forsterkning av dette vil også de endringene i prosjektet som blir gjennomført med hensyn til redusert behov for pulskjøring og at deler av Gjølbottnelva vert overført til Berildvatn i nedgravde rør. Med disse to endringene vil konsekvensene for fisken i Innfjordelven ikke bli påvirket av opprustingen i Innfjorden. På samme måte vil friluftslivet i området ovenfor Hersla/Berildvatn ikke bli berørt då kanalen vil bli som før, og nedgravde rør vil overføre deler av vannføringen til Berildvatnet.

DN foreslår at «Standardvilkår for naturforvaltning» blir knyttet til konsesjonen. Etter å ha gjennomgått de 7 punktene i standardvilkårene mener jeg at de er svært omfattende og vil kunne få utilsiktede konsekvenser for prosjektet. I prosjektet er snakk om minimale inngrep i naturen og ut fra det ville noe rimeligere vilkår kunne nyttes. Opprustning og utvidelse i Berild Kraftverk er lite kontroversielt og vil bidra med en fomuftig miljømessig ressursutnyttelse som bør komme til uttrykk i konsesjonsvilkåra.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader

Søknaden fra Rauma Energi gjelder bygging av nytt Berild kraftverk i Innfjordvassdraget i Rauma kommune. Eksisterende Berildfoss kraftverk har en slukeevne på 0,6 m³/s Og utnytter fallet mellom Herdsla og kote 125 i Berildelv. Det er etablert tre magasiner i vassdraget. Det foreligger ikke planer om nye reguleringer. Den nye stasjonen er planlagt med slukeevne 4,5 m³/s. Inntaket er planlagt flyttet opp til Berildvatn mens utløpet flyttes ned til kote 95. Rauma Energi eier fallrettighetene for eksisterende utbygging. Det søkes konsesjon etter industrikonsesjonsloven for å erverve nødvendige fallrettigheter mellom Herdsla på kote 340,0 og Berildvatn på kote 371 og mellom kote 95,0 og 125,0 i Berildelv.

Forholdet til Samlet Plan

Utbygging av Berildelv er behandlet i Samlet Plan (SP) og er plassert i kategori 1. I SP var det planlagt en felles utbygging av Berildelv og Berdalselv som er to grener av lnnfjordvassdraget. Total produksjon var beregnet til 65 GWh. Rauma Energi har gjennomgått planen og funnet at separat utbygging av de to vassdragsgrenene vil gi tilnærmet samme produksjon til en lavere kostnad. Det er i første omgang valgt å søke om utbygging av Berildelv. Den framlagte planen vil ikke være til hinder for en senere utnyttelse av hele kraftpotensialet som er behandlet i SP.

Forholdet til plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger.

Enkelte uttalelser påpeker at produksjonsgevinsten er nesten 40 GWh og at saken burde vært behandlet etter plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger (KU). Direktoratet for naturforvaltning har påpekt at man har sett flere eksempler på utbygginger som ligger tett under grensen på 40 GWh som utløser krav om KU. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at KU-forskriftene etter endring av 01.01.97 ikke gir mulighet til en melding for å vurdere behovet for KU som anbefalt av DN. NVE har vurdert den foreliggende planen og funnet at den ikke faller innenfor bestemmelsene om KU og at saken er tilfredsstillende belyst i de utredningene som er krevd med hjemmel i vassdragsloven. I andre saker som ligger tett opp mot 40 GWh-grensen har vi etter en vurdering valgt å behandle saken etter KU-bestemmelsene. Som eksempel nevnes utbygging av Lindland kraftverk i Sokndalsvassdraget.

Utbyggingsplanen

Søknaden går i korte trekk ut på følgende:

- det bygges ny kraftstasjon på kote 95 i Berildelv som nytter et fall på 276 m.
- kraftstasjonen får en slukeevne på 4,5 m³/s og installert effekt på 10 MW.
- utløpet fra kraftverket føres i en 100 m lang kanal ut i elva.
- det bygges nytt inntak i Berildvatn. Eksisterende dam og overløp moderniseres.
- I søknaden var det planlagt gravd en kanal for å overføre avløpet fra Gjølbottdalen, Fremste Storstaugrova, til Berildvatn. Planen er senere endret slik at det nå planlegges å grave ned et rør med begrenset tverrsnitt. Dermed vil bare de deler av avløpet som kan nyttes i kraftstasjonen bli overført. I perioder med stor vannføring vil avløpet følge dagens elveløp og tilføre vann til elvestrekningen nedenfor inntaket. Avløpet fra Gjølbottdalen går sammen med Berildelv ovenfor det gamle inntaket i Herdsla slik at dette avløpet også tidligere ble nyttet i Berildfoss kraftverk.
- det etableres ny vannvei som fra Berildvatn vil bestå av on 580 m lang rørledning i grøft, 1300 m tilløpstunnel, 200 m rørtunnel og 450 m nedgravd tilløpsrør det siste stykket mot kraftstasjonen. Rauma Energi har i sine kommentarer til innkomne uttalelser angitt at tilløpsstunnelen vil bli ført helt fram til Berildvatn.
- Det er nødvendig å bygge 6-700 m vei til tunnelpåhugg og tipp. For øvrig blir det kun

kortere anleggsveier fra eksisterende veisystem. 25000 - 30000 m³ tunnelmasser må i første omgang plasseres i tipp. Det er tatt kontakt med grunneierne med tanke på å utnytte tunnelmassene.
- kraftverket kobles til eksisterende 22 kV linje. Pga. tapsforhold kan det bli nødvendig å øke ledningstverrsnittet på linjen.

I følge utbyggers beregninger vil nytt Berild kraftverk ha en midlere årsproduksjon på 46 GWh, som er en økning på 39 GWh i forhold til eksisterende anlegg. I beregningen er det ikke tatt hensyn til mulig minstevannføring på utbyggingsstrekningen. Total utbyggingkostnad er beregnet til 80 mill.kr som gir en utbyggingspris på 1,74 kr/kWh. Kostnadene er referert 3. kvartal 1996.

Utbyggingen vil utnytte eksisterende reguleringer i Taskedalsvatn (3m), Sjøbolet (3,5m) og Berildvatn (1 m) som har et samlet magasinvolum på 2,53 mill.m³ som er ca 2,5 % av midlere årlig tilsig til kraftverket. Det er ikke planlagt endringer i reguleringsgrensene. Ombygging til fjernstyring av lukene kan medfør noe oftere bruk av reguleringsanleggene, men utbygger har lagt til grunn at det ikke blir vesentlige endringer i manøvreringen av magasinene.

Andre fordeler

Fordelene ved utbyggingen er i første rekke knyttet til kraftproduksjonen.

Skader og ulemper

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på utbyggingsstrekningen. Midlere vannføring er 3,16 m³/s. Med slukeevne på 4,5 m³/s vil elvestrekningen bli tørrlagt i lengre perioder. Til sammenligning har eksisterende stasjon en slukeevne på 0,6 m³/s . Redusert vannføring vil ha negative konsekvenser for livet i elva og for landskapet, særlig på strekningen mellom Berildvatn og eksisterende inntak ved Herdsla.

Avhengig av utførelsen kan overføring av Fremste Storstaugrova til Berildvatn ha negative virkninger på natur- og kulturlandskapet.

Laks og sjøørret går opp i de nederste 5 km av Innfjordelva. Elva ble rotenonbehandlet samtidig med Rauma i 1993 og har et potensiale til å bli en viktig elv for anadrom fisk. I søknaden er det angitt at den planlagte turbininstallasjonen i kraftverket ikke kan kjøres på vannføringer under 1,8 m³/s. Dvs. at man i perioder med lavere vannføring må utnytte reguleringen i Berildvatn for startstopp kjøring av kraftverket. Start-stopp kjøring mod to timers intervall vil gi en variasjon i vannstanden i Berildvatn med ca 20 cm. En slik kjøring vil medføre varierende vannføring i elva nedstrøms kraftverket. Mellom lakseførende del og kraftverket går elva gjennom Demmedalsvatn og Urdavatn og et område med mye rasmateriale som vil virke dempende på vannføringsvariasjonene. Utbygger anslår en vannføringsvariasjon på 20 % i den lakseførende delen under start/stopp kjøringen. Avløpet fra Berdalselven, som utgjør ca 1/3 av tilsiget nedenfor samløpet vil ikke bli påvirket av utbyggingen. Søker har angitt at det senere er mulig å etablere et dempingsmagasin i Demmedalsvatn dersom det viser seg at kjøringen av kraftverket gir uønsket store vannføringsvariasjoner i den lakseførende delen av elva.

I utbyggers kommentarer til innkomne uttalelser er forutsetningen for søknaden noe endret. Ny turbinteknologi gjør at turbinen kan kjøre på vannføringer ned til 1,2 m³/s som betyr at behovet for start/stoppkjøring ifølge utbygger blir vesentlig redusert.

Hyppigere regulering av Berildvatn på vinterstid og større variasjon i vannføringen kan medføre dårligere isforhold. Det er ikke ventet isproblemer med tanke på driften av kraftverket.

Vurdering av andre

Innkomne uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i uttalelsene.

Rauma kommune anbefaler at søknaden innvilges, men ber om at det tas miljømessige hensyn og at det sikres en minstevannføring i elva. Det understrekes at deponering av tunnelmasser må skje etter en plan godkjent av kommunene og grunneierne.

Møre og Romsdal fylkeskommune er positive til planen, men peker spesielt på behovet for nærmere kartlegging av dempingseffekten i vassdraget på strekningen mellom kraftstasjonen og lakseførande del av Innfjordelva - evt. at det skjer en vurdering av fleksibiliteten i produksjonsutstyret. Videre bør det for nedre del av elva settes rammer for akseptable vannstandsvariasjoner relatert til driften av kraftverket. Det anbefales at konkret driftsopplegg bør fastsettes etter en prøve- og kartleggingsperiode.

Fylkeskommunen anbefaler at det fastsettes minstevannføring på strekningen mellom Berildvatn og nytt kraftverk, særlig i perioden mai-september og at massedeponiet må bli pålagt tilordnet med tanke på revegetering - alternativt fjernet etter et fastsatt opplegg.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal ber om at dempnings- eller utjevningseffekten til Demmedalsvatnet og Urdavatnet må klarlegges, og anbefaler at det vurderes å opprette målestasjoner for vannføringen nedstrøms Urdavatnet og ovenfor Demmedalsvatnet, samt målestaver for nivået i vannene.

Der bør foretas kartlegging av gyte- og oppvekstområdene og «følsomheten» for vassføringsendringar, spesielt i lavvannføringsperiodar, i den øvre del av lakseførande strekning, gjerne gjennom en forenklet bruk av «den fysisk beskrivende vassdragsmodellen».

For å unngå lange stopperioder i kritiske perioder for biologien i elva bør det vurderes å installere to maskiner i stedet for bare en.

Fylkesmannen viser til at Innfjordelva har vært, og kan igjen bli, en viktig elv for anadrom fisk. Det anbefales derfor at det tas med vilkår som gir mulighet for tiltak som forvaltningen finner nødvendig for å styrke/sikre fiskebestanden i elva.

Av hensyn til landskapet og artsmangfoldet i vassdraget anbefales det krav om minstevassføring på utbyggingsstrekningen i perioden mai-september. Størrelsen bør fastsettes etter en prøveperiode.

Utløpskanalen frå kraftverket må utformes og sikres slik at hovedelva ikke blir utsatt for erosjon/siltasjon.

Det bes om at det tas nødvendig hensyn til natur- og kulturlandskapsverdiene ved planlegging av overføringskanalen fra Fremste Storstaugrova til Berildvatnet.

Deponiet for tunnelmasse bør bli pålagt tilordnet med tanke på revegetering, alternativt fjerna etter et fastsatt opplegg.

Manøvreringreglement bør inneholde en prøveperiode for å kunne vinne erfaring m.h.t. dempingseffekten i Demmedalsog Urdavatnet og ulike start-stopp strategier for kraftverket. Det bør tas sikte på finne fram til en manøvrering som tar hensyn til fiskeinteressene i vassdraget.

Fylkesmannen mener det ikke er nødvendig med vilkår etter forurensningsloven i forhold til drift av kraftverket.

Direktoratet for naturforvaltning ser positivt på opprustnings- og utvidelsesprosjekter og går derfor ikke mot at det gis konsesjon til det omsøkte prosjekt i Innfjordelva. Det anbefales at konsesjon gis for en prøveperiode på 10 år. I prøveperioden må det gjøres undersøkelser av dempingseffekten i Demmedals- og Urdavatnet ved ulike start-/ og stoppstrategier for kraftverket og ved ulike minstevassføringer i vassdraget. Disse undersøkelsene må koordineres med de fiskeundersøkelser som Fylkesmannen gjør i etterkant av rotenonbehandlingen av Innfjordelva.

Det bes om at det ved bygging av overføringskanalen fra Fremste Storstaugruva til Berildvatn og etablering av deponi for tunnelmasser tas hensyn til natur- og kulturlandskapet i området.

DN viser til at det er svært vanskelig å forutsi hvilke konsekvenser den planlagte utbyggingen kan få ut i fra det foreliggendo materiale og mener at det prinsipielt burde vært stilt krav om konsekvensutredning for dette prosjektet fordi økt produksjon er tilnærmet lik 40 GWh/år.

Det foreslås at DNs standardvilkår tas inn som en del av konsesjonsvilkårene.

Innfjorden Elvaeigarlag påpeker usikkerheten vedrørende dempingseffekten Demmedalsvatn og Urdavatn har på vanntilførselen til den lakseførende elva nedenfor Urdavatn og forbeholder seg retten til å komme med krav om ytterligere dempingstiltak i Demmedalsvatn og Urdavatn etter at kraftstasjonen er tatt i bruk dersom kraftutbyggingen har ført til redusert verdi for elva fra Urdavatn til fjorden.

Innfjorden Velforening og Innfjorden Bondekvinnelag krever en garantert minstevassføring på elvestrekningen mellom Berildvatn og utløpet fra kraftstasjonen.

Bøstølen og Svartrøsta grunneigarlag viser til at Sjøbolsvatnet og Taskedalsvatnet har vært regulert slik at de har vært fulle om sommeren slik at det ikke har ført til konflikt med friluftsinteressene. Det bes om det tas hensyn til dette og at magasinene ikke bør tappes ned i juli og august. Det må i sommerhalvåret ikke under noen omstendigheter tappes mer enn 1 m under høyeste regulerte vannstand.

Erverv av fallrettigheter.

Søker eier fallrettighetene som utnyttes i dagens anlegg. Det søkes konsesjon etter ervervsloven for fallrettighetene mellom dagens inntak i Herdsla og Berildvatn og mellom dagens stasjon og ny stasjon, totalt 61 m. Med eksisterende reguleringer er median regulert vannføring beregnet til 0,855 m^3/s . Med fallhøyde på 276 m yter utbyggingen 3256 naturhestekrefter etter ervervslovens bestemmelser. Av dette er det ca 22 % som må erverves. På bakgrunn av ovenstående beregninger finner vi at ervervet av fallrettighetene er konsesjonspliktige. Vi antar at det er uten interesse for staten og fylkeskommunen å benytte sin forkjøpsrett. Søker har tidligere, ved kronprinsregentens resolusjon av 03.02.1956 fått tillatelse til å innløse fallrettighetene

mellom Herdsla og Berildvatn. På grunn av at planen for utnyttelse av disse fallrettighetene ikke ble realisert er rettighetene ført tilbake til grunneierne.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Det omsøkte prosjektet er en redusert utbygging i forhold til det alternativet som er plassert i Samlet Plan kategori 1, ved at Berdalselv ikke overføres til Berildvatn for utnyttelse i Berild kraftverk. Utbygger har vurdert alternativene og funnet at utbygging av de to vassdragsgrenene separat gir tilnærmet samme produksjon til lavere pris. Den omsøkte planen er ikke til hinder for senere utnyttelse av hele kraftpotensialet som er plassert i kategori 1. Vi har derfor ikke innvendinger mot at prosjektet er redusert som omsøkt.

Vi har foretatt en gjennomgang av søkers opplysninger om kraftproduksjon og kostnader. Våre beregninger gir bra overenstemmelse med utbyggers tall. Med utbyggingskostnad på 1,74 kr/kWh har vi ut i fra en samfunnsøkonomisk vurdering ikke innvendinger mot det omsøkte prosjektet. I tråd med energiloven er det utbyggers ansvar å vurdore den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Utbyggingen kan føre til noe varierende vannføring i den lakseførende delen av Innfjordelva i perioder med lav vannføring. Ifølge utbyggers siste opplysninger vil turbinen kunne kjøres på vannføringer helt ned til 1,2 m^3/s. Behovet for start/stopp kjøring er dermed redusert i forhold til opplysningene i søknaden som er grunnlaget for innkomne uttalelser. Sammen med dempingseffekten i Demmedalsvatn og Urdavatn vil det redusere de negative konsekvensene for den lakseførende strekningen. På grunn av de spesielle dreneringsforholdene gjennom rasmasser ovenfor den lakseførende delen er anslagene for vannstandsvariasjonenene og konsekvensene av disse usikre. For å redusere behovet for start/stopp kjøring må det påregnes noe hyppigere bruk av reguleringsmulighetene i Berildvatn enn det som har vært brukt fram til i dag.

Som følge av økt slukeevne og flytting av inntaket til Berildvatn vil elvestrekningen mellom Berildvatn og utløpet fra den nye kraftstasjonen få sterkt redusert vannføring. Særlig i den øvre delen vil dette ha negative konsekvenser for landskapet og naturopplevelsen. Endringene i planene som medfører at overføringen av Fremste Storstaugrova til Berildvatnet legges i nedgravde rør vil redusere de negative konsekvensene for kultur- og naturmiljøet. I områdene ovenfor Berildvatn, som er viktige i friluftslivsammenheng, er det ikke planlagt nye inngrep eller vesentlige endringer i manøvreringen av magasinene.

Etter NVEs syn er de allmenne interessene i vassdraget i akseptabel grad ivaretatt i de planene som er beskrevet i søknaden med senere justeringer.

Vi anbefaler at Rauma energi gis tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn for utbyggingen og å erverve de nødvendige fallrettighetene. Etter NVEs vurdering er nytten av tiltaket større enn skaden for offentlige og allmenne interesser slik at kravet i vassdragslovens § 106, punkt 1 er tilfredsstilt. Vi anbefaler derfor at Rauma Energi AS gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 105 til å bygge nytt Berild kraftverk etter de framlagte planer på de vilkår som følger vedlagt.

Vi har valgt å ha to separate vilkårsett for tillatelse etter vassdragsloven og tillatelse etter ervervsloven.

Kommentarer til vilkårene etter vassdragsloven

Post 1. Vannslipping

Av hensyn til anadrom fisk anbefaler vi at manøvreringen skal gjøres slik at vannføringsvariasjonene som følge av start/stopp kjøring blir minst mulig i den lakseførende delen av vassdraget. Søker har planlagt å installere én turbin som gir liten fleksibilitet i driften på lave vannføringer. Etter NVEs syn er start/stopp kjøring lite ønskelig for kraftverk med utløp i elv. Vi forutsetter at utbyggers opplysninger om minste driftsvannføring som kan utnyttes i stasjonen er korrekte, og at denne muligheton utnyttes fullt ut for å redusere behovet for start/stopp kjøring. Vi anbefaler likevel at vilkåret gir fylkesmannon mulighet til løpende å vurdere vannslippingsbestemmelsene og behovet for å begrense start/stopp kjøringen. Fylkesmannen gis mulighet til å kreve at vannslippingen kan tas opp til revisjon inntil 10 år etter at stasjonen er satt i drift dersom det viser seg at manøvreringen medfører vesentlig skade på fiskeinteressene. Viser det seg at manøvreringen medfører slike vesentlige skadevirkninger kan det være aktuelt å redusere, eventuelt forby, start/stopp kjøring. Vi forutsetter videre at søker må bekoste undersøkelser for å dokumentere virkningene av start/stopp kjøring på f iskeinteressene. Resultatene skal legges fram som en rapport til NVE senest 10 år etter idriftsettelse.

DN har foreslått en prøveperiode på 10 år for manøvreringsreglementet. Vi anbefaler at det bare er mulig start/stopp kjøring og forholdet til fiskeinteressene i den lakseførende delen av vassdraget som gir grunnlag for å kreve at vannslippingsbestemmelsene kan tas opp til ny vurdering. Vi finner

det ikke nødvendig at hele reglementet skal tas opp til vurdering etter en prøveperiode på 10 år.

Av hensyn til landskapet og livet i elva finner vi det ønskelig med minstevannføring på utbyggingsstrekningen. Minstevannføringen må sees i sammenheng med muligheten for å etablere enkelte terskler, særlig på strekningen mellom Berildvatn og Herdsla, jf. vilkår nr 9. Alminnelig lavvannføring ved utløpet av Berildvatn er 0,19 m^3/s. Vi anbefaler at det slippes 200 l/s i perioden 15. mai - 31. august. I søknaden er det angitt at 100 l/s minstevannføring i 3 måneder representerer et produksjonstap på 0,4 GWh. Dette er beregnet under forutsetning av at minstevannføringen skal tas av produksjonsvannet. Vannføringskurvene for Berildvatn viser imidlertid at det i middel er overløp over dammen i store deler av sommersesongen. Det er derfor bare i korte perioder det er nødvendig å tappe av produksjonsvannet for å opprettholde den anbefalte minstevannføringen. Anslagsvis vil vårt forslag innebære et produksjonstap på ca 0,2 GWh pr år. Krav om minstevannføring i vintersesongen vil i tillegg til produksjonstap øke behovet for start/stopp kjøring og anbefales derfor ikke.

Reguleringer, post 2.

Det finnes ikke et samlet manøvreringsreglement for vassdraget. Vi har derfor samlet data om reguleringene i en egen post. Vi understreker at reguleringene ikke er til vurdering i denne saken og at denne post bare er en samling av konsesjonsgitte og konsesjonsfrie rettigheter som ikke omfattes av denne konsesjonen.

Byggefrister, post 3

Med hjemmel i vassdragslovens § 111 har vi tatt med vanlig vilkår om byggefrister.

Godkjenning av planer, post 5

Vi har tatt med standardvilkåret om godkjenning av planer. Vi finner at endelig valg av rørgate eller tunnel fram til inntaket og utforming av overføringen fra Fremste Storstaugrova ligger innenfor de detaljene som kan fastsettes ved godkjenning av detaljplanene.

Naturforvaltning, post 6

Vi har i hovedtrekk fulgt DNs forslag til vilkår. Søknaden omfatter ikke reguleringene slik at vi har tatt ut formuleringer som inkluderer reguleringene.

Forurensning, post 7.

Fylkesmannen har angitt at man ikke ser behov for vilkår etter forurensningsloven for drift av kraftverket. Av hensyn til mulige virkninger for forurensningsforholdene i vassdraget, særlig i anleggstiden, har vi likevel tatt med standardvilkåret om forurensning.

Terskler m.v., post 9

Vi har tatt med standardformuleringen om dette. Terskelbygging er særlig aktuelt på strekningen mellom Berildvatn og det gamle inntaket ved Herdsla. Det kan videre være aktuelt med biotopjusterende tiltak og tiltak mot eventuell erosjon.

Kontroll med overholdelsen av vilkårene post 11

Når det gjelder muligheten til å pålegge tvangsmulkt foreslår NVE en betydelig skjerpelse i forhold til tidligere konsesjoner. Dette er en følge av dagens økonomiske konkurranse på kraftmarkedet som har vist at konsesjonærene søker en størst mulig økonomisk utnyttelse av sine konsesjoner. Faren for at bestemmelser i loven eller i medhold av loven overskrides er derfor større enn tidligere. Mulktbestemmelsen bør derfor nå være av prohibitiv karakter.

Kommentarer til vilkår etter ervervsloven

Vi har samlet vilkårene som gjelder godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn og naturforvaltning under tillatelsen etter vassdragsloven. Når det gjelder byggefrister viser vi til vilkåret etter vassdragsloven for den konkrete utbyggingsplanen.

Rauma Energi AS er et kommunalt eid selskap som tilfredsstiller kravene for å få konsesjon på ubegrenset tid. Vi anbefaler at det fastsettes konsesjonsavgiftssatser på henholdsvis 7,00 og 21,00 kr pr naturhestekraft for stat og kommune.

Øvrige merknader

Fylkesmannen anbefaler at det vurderes å installere to turbiner i stasjonen for å redusere behovet for start/stopp kjøring. Justeringen av søknaden med hensyn til minste driftsvannføring for turbinen vil sammen med muligheten for å ta opp vannslippingsbestemmelsen etter vilkårenes post 1 etter vår vurdering i tilstrekkelig grad ivareta mulighetene til å redusere skadevirkningene av start/stopp

kjøring. Vi vil likevel anbefale tiltakshaver å vurdere mulighetene for å installere to aggregater. Når det gjelder fylkesmannens krav om oppfølgende undersøkelser innenfor hydrologi og naturforvaltning viser vi til vilkårene 6 og 10.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 for Rauma Energi AS til å bygge nytt Berild kraftverk i Rauma kommune, Møre og Romsdal fylke

«1.

(Vannslipping.)

Utbygger plikter å sikre en minstevannføring i Berildelv mellom Berildvatn og kraftstasjonens utløp på 0,2 m³/s i perioden 15. mai til 31. august. Når tilsiget er mindre enn den angitte minstevannføringen, slippes tilsiget. Utbygger plikter videre å kjøre stasjonen slik at behovet for start/stopp kjøring ved lave vannføringer reduseres til et minimum.

Viser det seg at disse vannslippingsbestemmelsene medfører skade på fiskeinteressene i vassdraget, kan Fylkesmannen kreve vannslippingsbestemmelsen revidert innen 10 år etter at kraftverket er satt i drift.

2.

(Reguleringer.)

Utbyggingen vil utnytte følgende reguleringer:

Magasin	HRV kote	LRV Kote	Reguleringshøyde (m)
Sjøbolet	747,0	743,5	3,5
Taskedalsvatn	719,0	716,0	3,0
Berildvatn	371,0	370,0	1,0

Høydene refereres til økonomisk kartverk. Reguleringsgrensene skal merkes med faste og tydelige vannstandsmerker.

Reguleringene er knyttet til tidligere tillatelser og rettigheter og omfattes ikke av denne konsesjonen.

3.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Dersom disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, faller tillatelse bort i samsvar med vassdragslovens § 111.

4.

(Utbyggers ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Utbyggeren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

5.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av utbyggeren.

Utbyggeren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for utbyggingen. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Utbyggeren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Utbyggeren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Utbyggeren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

6.

(Naturforvaltning.)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a) å sørge for at forholdene i Innfjordvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b) å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c) å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
d) å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i områder som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og utbygging tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftlivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Rauma kommune på kr. 15 000,- til opphjelp av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelp av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i vilkår, dekkes av konsesjonæren.

7.

(Forurensning m.v.)

Utbyggeren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8.

(Ferdsel m.v.)

Utbyggeren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgiftene blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på utbyggerens bekostning. Veger, bruer og kaier som utbyggeren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Utbyggeren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar bade private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av utbyggeren.

10.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Utbyggeren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som utbyggeren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene.)

Utbyggeren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er bragt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5 år.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Rauma Energi til å erverve fallrettigheter i Innfjordvassdraget for bygging av Berild kraftverk

«1.

(Konsesjonstid.)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter.)

Konsensjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m m § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 4 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Konsesjonskraft.)

Konsesjonæren skal avstå til de kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelig elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100%. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

5.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000.

6.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene.)

Utbygger underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 og 4 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26. For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er bragt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

7.

(Tinglysing.)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jfr industrikonsesjonsloven § 2.»

III. INNKOMNE HØRINGSUTTALELSER

Møre og Romsdal fylkeskommune sier i sin uttalelse av 15.01.98:

«Sett i samanheng med det pågåande reguleringsplanarbeidet synest våre merknader/innspel til konsesjonssaka (jfr sak NM-51/97 A) å vere tilfredsstillande ivaretatt.

Møre og Romsdal fylkeskommune har for sin del ingen særlege merknader til dei vilkåra som er foreslått etter vassdragslov og ervervslov.»

Rauma kommune behandlet søkanden fra Rauma Energi A/S den 18.03.97, k. sak 25/97. Kommunestyret anbefalte den gang at søknaden ble innvilget, jf. kommunens uttalelse inntatt i NVEs innstilling. I brev av 19.01.98 fra formannskapet til departementet heter det:

«Rauma kommune behandlet saken i f. sak 5/98, og gjorde slikt vedtak:

«Rauma kommune viser til vedtak i k. sak 25/97, og har ingen nye merknader til søknaden om opprusting/utvidelse av Berildfoss kraftverk i Innfjordelva.»

Miljøverndepartementet uttaler i sitt brev av 27.01.98:

«Vi har forelagt innstillingen for Direktoratet for naturforvaltning, som har gitt sine kommentarer i brev av 21.01.98. Kopi av brevet følger vedlagt.

Miljøverndepartementet støtter Direktoratets vurderinger, og ber om at det blir tatt hensyn til disse ved sluttbehandlingen av konsesjonssøknaden. Miljøverndepartementet har ingen merknader ut over dette.»

I uttalelsen fra *Direktoratet for naturforvaltning* heter det:

«Prosjektet er endret på flere punkter etter høringen av konsesjonssøknaden
- Forbedret teknologi gjør at turbinen kan kjøres på lavere andel av full last og problemet med start/stopp-kjøring reduseres
- Overføringskanalen fra fremste Storstaugrova til Berildvatnet erstattes med rør fra kote 425 til Berildvatnet
- Eksisterende kraftlinje på 22 kV opprustes og behov for anleggskraftlinje faller bort.

I tillegg har NVE foreslått at vannslippingen kan tas opp til revisjon inntil 10 år etter idriftsettelse. Dette betyr at det kan bli stilt krav om at start/stopp-kjøringen kan reduseres eller forbys. Utbygger må bekoste undersøkelser for å dokumentere virkningene av start/stopp-kjøring på fiskeinteressene. NVE foreslår også at det slippes en minstevassføring tilsvarende alminnelig lavvassføring i perioden 15. mai til 31. august (200 l/sekund).

Disse endringene reduserer våre innvendinger mot prosjektet slik det var beskrevet i konsesjonssøknaden.

I post I i konsesjonsvilkårene etter vassdragsloven står følgende:

«Utbygger plikter å sikre en minstevassføring i Berildelv mellom Berildvatn og kraftstasjonens utløp på 0,2 m^3/s i perioden 15. mai til 31. august. Når tilsiget er mindre enn den angitte minstevassføring slippes tilsiget. Utbygger plikter videre å kjøre stasjonen slik at behovet for start/stopp kjøring ved lave vannføringer reduseres til et minimum.

Viser det seg at disse vannslippingsbestemmelsene medfører skade på fiskeinteressene i vassdraget kan *fylkesmannen* (vår utheving) kreve vannslippingsbestemmelsen revidert innen 10 år etter at kraftverket er satt i drift.»

Direktoratet for naturforvaltning er rett forvaltningsnivå for krav om endring av konsesjonsvilkår.

I kommentarene til post I er det nevnt at Fylkesmannen gis mulighet til løpende å vurdere vannslippingsbestemmelsene og behovet for å begrense start/stopp kjøringen. Det presiseres at søker må bekoste undersøkelser for å dokumentere virkningene av start/stopp kjøring på fiskeinteressene og at resultatene skal legges frem som en rapport til NVE senest 10 år etter idriftsettelse. Kravet om undersøkelser bør tas inn som en del av post I i konsesjonsvilkårene.

I uttalelsen til konsesjonssøknaden påpeker Fylkesmannen i Møre og Romsdal at dempings- og utjevningseffektene til Demmedalsvatnet og Urdavatnet ikke er kjent. Det er også manglende kunnskaper om gyte- og oppvekstforholdene spesielt i øvre deler av Innfjordelva. Dersom kravet om dokumentasjon av virkningene på fiskeinteressene ved start/stopp kjøring av kraftverket skal kunne oppfylles, må det skaffes til veie dokumentasjon om dagens situasjon. Resultater fra undersøkelser foretatt etter at anlegget er satt i drift vil danne grunnlag for eventuelle krav om endringer i driften. De pågående undersøkelser i etterkant av rotenonbehandlingen av Innfjordelva er et viktig bidrag til kunnskapen om fiskebestandene. For å få god nok kunnskap om dempings- og utjevningseffektene til Demmedalsvatnet og Urdavatnet må det opprettes hydrologiske målestasjoner oppstrøms og nedstrøms disse vannene. Også for disse undersøkelsene er det viktig å dokumentere situasjonen både før og etter igangsetting av driften.

I post 2, reguleringer er reguleringshøydene i de tre magsinene omtalt. På tross av kommentarer gitt i høringsrunden er det fremdeles

ikke samsvar. mellom angitte reguleringshøyder i denne posten og medfølgende kart for magasinene Berildvatn og Taskedalsvatn.

Vi støtter NVEs tilpasning av konsesjonsvilkårenes post 6, naturforvaltning.»

IV. DEPARTEMENTETS BEMERKNINGER

1. Innledning

Innfjordelva har sitt utløp i Innfjorden. Ca. 7 km fra sjøen deler Innfjordelva seg i to trange sidedaler med hver sine elveløp i bunnen, Berdalselv og Berildelv.

Berildsfoss kraftverk ble satt i drift i årene 1938/1951 og utnytter et fall på ca. 210 m i Berildelv. Kraftstasjonens aggregater har en samlet slukeevne på 0,6 m'/s. Midlere kraftproduksjon i dag er 7 GWh pr. år.

I Samlet Plan er det forutsatt en fellesutbygging av Berilelv og Berdalselv. Prosjektet er plassert i kategori 1 og produksjon var beregnet til 65 GWh. En fomyet gjennomgang av prosjektet viser at separat utbygging av de to elvene samlet gir tilnærmet samme produksjon til en lavere kostnad enn en fellesutbygging. Rauma Energi AS har i første omgang valgt å søke om utbygging av Berildelv som forventes å gi en produksjonsøkning på 39 GWh. Den fremlagte planen vil ikke være til hinder for en senere utnyttelse av hele kraftpotensialet som er behandlet i Samlet Plan.

2. Nærmere om prosjektet

Rauma Energi AS søker om å bygge ny kraftstasjon i Berildelv som utnytter et fall på 276 m. Kraftstasjonen får en slukeevne på 4,5 m³/s. Utløpet fra kraftverket føres i en 100 m lang kanal ut i elva.

Det bygges nytt inntak i Berildvatn. Eksisterende dam og overløp modemiseres. I søknaden er det planlagt å grave en kanal for å overføre avløpet fra Gjølbottdalen til Berildvatn. Planen er senere endret slik at det planlegges å grave ned et rør med begrenset tverrsnitt. Bare de deler av avløpet som kan nyttes i kraftstasjonen blir dermed overført. I perioder med stor vannføring vil avløpet følge dagens elveløp og tilføre vann til elvestrekningen nedenfor inntaket.

Det etableres ny vannvei fra Berildvatn til kraftstasjonen i form av rørledning eller tunnel.

Det må bygges 6-700 m vei til tunnelpåhugg og tipp.

Kraftverket kobles til eksisterende 22 kV ledning, men pga. tapsforhold kan det bli nødvendig å øke ledningstverrsnittet.

Total utbyggingskostnad er beregnet til 80 mill. 1996-kroner som gir en utbyggingspris på 1,74 kr/kWh.

Utbyggingen vil utnytte eksisterende reguleringer i Taskedalsvatn, Sjøbolet og Berildvatn og det er ikke planlagt endringer i reguleringsgrensene. Det blir ikke vesentlige endringer i manøvreringen av magsinene, men ombygging til fjemstyring av lukene kan medføre noe oftere bruk av reguleringsanleggene.

3. Skader og ulemper

Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på utbyggingsstrekningen. Midlere vannføring er 3,16 m³/s og med slukeevne på 4,5 m³/s vil elvestrekningen bli tørrlagt i lengre perioder. Redusert vannføring vil ha negative konsekvenser for livet i elva og for landskapet, særlig på strekningen mellom Berildvatn og eksisterende inntak ved Herdsla.

Overføring av Fremste Storstaugrova til Berildvatn var opprinnelig planlagt ved å grave en kanal. Dette ville være et relativt stort inngrep i natur- og kulturlandskapet. Av den grunn planlegges i stedet å grave ned et rør med begrenset tverrsnitt. Det resterende vannet vil renne i Storstaugrova som før og det blir ingen ny kanal og synlige inngrep i naturen for ettertiden.

De nederste 5 km av Innfjordelva er laks- og sjøørretførende. Elva ble rotenonbehandlet i 1993 og har et potensiale til å bli en viktig elv for anadrom fisk. I perioder med lav vannføring må en pga. turbininstallasjonen utnytte reguleringen i Berildvatn for start/stopp kjøring av kraftverket. Ny turbinteknologi gjør imidlertid at turbinen kan kjøre på vannføringer ned til 1,2 m³/s, som innebærer at behovet for start/stopp kjøring blir vesentlig redusert i forhold til tidligere antatt.

Hyppigere regulering av Berildvatn på vinterstid og større variasjon i vannføringen kan medføre dårligere isforhold.

4. NVEs vurdering

Etter NVEs syn er de allmenne interessene i vassdraget i akseptabel grad ivaretatt i de planene som er beskrevet i søknaden med senere justeringer. NVE anbefaler at Rauma Energi AS gis tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn for utbyggingen og til å erverve de nødvendige fallrettighetene. Etter NVEs vurdering er kravet i vassdragslovens § 106 pkt. I om at nytten av tiltaket er større enn skaden for offentlige og allmenne interesser tilfredsstilt og anbefaler at det gis tillatelse etter vass-

dragslovens §§ 104-105 til å bygge nytt Berild kraftverk etter de fremlagte planer på de vilkår som følger vedlagt.

5. Departementets vurdering

Departementet bemerker at verken fylkeskommunen eller kommunen har merknader til NVEs innstilling. Miljøverndepartementet støtter Direktoratet for naturforvaltning (DN) sine merknader. Planjusteringene har redusert DNs innvendinger mot prosjektet slik det var beskrevet i konsesjonssøknaden. DN har enkelte merknader til vilkårene. Disse merknader kommenteres nærmere nedenfor under departementets bemerkninger til vilkårene.

Olje- og energidepartementet tilrår at det gis tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn for utbyggingen og å erverve de nødvendige fallrettighetene.

Etter Olje- og energidepartementets syn er nytten av tiltaket større enn skaden for offentlige og allmenne interesser, jf. vassdragsl. § 106 nr. 1. Departementet tilrår at Rauma Energi AS gis tillatelse etter vassdragsl. §§ 104 - 105 til å bygge nytt Berild kraftverk med de foreslåtte vilkår.

6. Departementets bemerkninger til vilkårene

A) Tillatelsen i henhold til vassdragsloven

Post I Vannslipping

Av hensyn til anadrom fisk skal manøvreringen gjøres slik at vannføringsvariasjonene som følge av start/stopp kjøring blir minst mulig i den lakseførende delen av vassdraget. Departementet forutsetter at utbyggers opplysninger om minste driftsvannføring som kan utnyttes i stasjonen er korrekte, og at denne muligheten utnyttes fullt ut for å redusere behovet for start/stopp kjøring. Fylkesmannen gis mulighet til løpende å vurdere vannslippingsbestemmelsene og behovet for å begrense start/stopp kjøringen.

NVE har anbefalt at myndighet til å kreve revisjon av vannslippingsbestemmelsene legges til fylkesmannen. Direktoratet for naturforvaltning (DN) bemerker at rett forvaltningsnivå for krav om endring av konsesjonsvilkår er DN. Departementet foreslår at vilkåret endres i samsvar med DNs uttalelse. Departementet vil imidlertid understreke at dette ikke er en ordinær revisjon av vilkår, men en mulighet for fiskeforvaltningsmyndighetene til å kreve vannslippingsbestemmelsene revidert dersom de fører til vesentlig ulempe for fiskeinteressene.

Departementet forutsetter i likhet med NVE at søker må bekoste undersøkelser for å dokumentere virkningene av start/stopp kjøring på fiskeinteressene og resultatene skal legges frem som en rapport til NVE senest 10 år etter idriftssettelse. DN med Miljøverndepartementets tilslutning, har bedt om at kravet om undersøkelser tas inn som en del av post 1. Olje- og energidepartementet vil bemerke at en vilkårsfesting ikke medfører noen faktiske endringer i konsesjonærens plikter. Departementet er likevel enig i at kravet tas inn i vilkårenes post 1.

Når det gjelder pålegg om minstevannføring på utbyggingsstrekningen slutter departementet seg til NVEs bemerkninger. Den foreslåtte minstevannføringen vil innebære et produksjonstap på ca. 0,2 GWh pr år.

Post 2 Reguleringer

Høydereferansene for magasinene i søknaden er referert høydegrunnlaget i økonomisk kartverk. DN bemerker at det ikke er samsvar mellom angitte reguleringshøyder i denne posten og medfølgende kart for magasinene Berildvatn og Taskedalsvatn. Olje- og energidepartementet kan ikke se at det har noen betydning i forhold til den søknaden som nå er til behandling.

Post 3 Byggefrister

Posten utgår. Vilkåret om byggefrister reguleres i tillatelsen til erverv av fallrettigheter. De øvrige poster i tillatelsen forskyves tilsvarende.

Post 5 Naturforvaltning

DNs forslag til vilkår foreslås i hovedtrekk lagt til grunn.

DN bemerker i sin høringsuttalelse at dersom kravet om dokumentasjon av virkningene på fiskeinteressene ved start/stopp kjøring av kraftverket skal kunne oppfylles, må det skaffes til veie dokumentasjon om dagens situasjon. Resultater fra undersøkelser foretatt etter at anlegget er satt i drift vil danne grunnlag for eventuelle krav om endringer i driften. For å få god nok kunnskap om dempings- og utjevningseffektene til Demmedalsvatnet og Urdavatnet ber DN om at det opprettes hydrologiske målestasjoner oppstrøms og nedstrøms disse vannene. Også her må situasjonen både før og etter igangsetting av driften i så fall dokumenteres.

Olje- og energidepartementet vil vise til at både post 6 pkt. IV og post 10 Hydrologiske observasjoner gir hjemmel for å pålegge de undersøkelsene

som DN beskriver. Det forutsettes at DN tar initiativ overfor NVE slik at nødvendige undersøkelser samordnes.

Post 10 Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Som en skjerpelse i forhold til tidligere konsesjoner, kan Olje- og energidepartementet for overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, fastsette en tvangsmulkt på inntil kr. 100.000,- pr dag til forholdet er bragt i orden, eller inntil kr. 500.000,- for hver overtredelse.

Øvrige merknader

Fylkesmannen har angitt at man ikke ser behov for vilkår etter forurensningsloven for drift av kraftverket. NVE har likevel av «hensyn til mulige virkninger for forurensningsforholdene i vassdraget» likevel foreslått standardvilkåret om forurensning i vilkårenes post 7. Miljøverndepartementet har imidlertid støttet seg på fylkesmannens vurdering og av den grunn ikke funnet det nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven. Olje- og energidepartementet tilrår på denne bakgrunn at vilkåret tas ut.

B) Ervervstillatelsen

Post 1 Konsesjonstid

Rauma Energi AS er et kommunalt eid selskap og konsesjonen gis derfor på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr. 7,00 pr nat.hk og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,00 pr. nat.hk.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 gis Rauma Energi AS tillatelse til bygging av Berild kraftverk og til ekspropriasjon av nødvendige arealer i forbindelse med utbyggingen på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 6. mars 1998.
2. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 gis Rauma Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter for bygging av Berild kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

3 Akershus Kraft AS

(Konsesjon for erverv av Bøhnsdalen kraftverk)

Kongelig resolusjon 20. mars 1998

I. Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Akershus fylkeskommune på vegne av Akershus Kraft AS om konsesjon etter industrikonsesjonsloven (ikl.) for erverv av vannfallet som utnyttes i Bøhnsdalen kraftverk i Andelva i Eidsvoll kommune. Nåværende Bøhnsdalen kraftverk er bygget i 1986, men vannfallet har vært utnyttet til kraftproduksjon siden slutten av 1800-tallet. I alt 5 kraftstasjoner i elva utnytter vannfallene fra Hurdalssjøen ned til samløpet med Vorma. Kraftverkene utnytter en konsesjonsfri regulering av Hurdalssjøen på 3,6 m. Kraftverkene har ikke tidligere vært underlagt konsesjonsbehandling, og det er bare Bøhnsdalen kraftverk som er over den konsesjonspliktige grense på 1000 nat. hk.

II. NVEs innstilling

NVEs innstilling av 8. mars 1996 lyder:

«På vegne av Akershus fylkeskommune har h.r. advokat Dalan sendt oss følgende søknad datert 02.05.1995:

> «Ved brev til meg datert 24. april 1995 har Nærings- og Energidepartementet meddelt at man ikke finner grunnlag for å frita Akershus fylkeskommune for konsesjonsplikt i henhold til industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd.
>
> Subsidiært har jeg på vegne av fylkeskommunen søkt konsesjon, og denne søknaden sender jeg nå gjennom NVE.
>
> Hafslund Nycomed AS kjøpte den 3.0.4.1993 i alt 5 kraftstasjoner av Mathiesen-Eidsvold Værk ANS med tilhørende eiendom, linjenett og reguleringsrettigheter. Hafslund Nycomed AS og Glommen og Laagens Brukseierforening inngår avtale om at Brukseierforeningen over-

tar reguleringsrettighetene og forpliktelsene til Hurdalsjøen. Dette er Akershus Fylkeskommune helt enig i. Spørsmål om et eventuelt endret manøvreringsreglement blir Glommen og Laagen Brukseierforenings ansvar.

I forbindelse med behandling av den konsesjonssøknad som Hafslund Nycomed AS hadde innsendt 22.11.1993 til NVE, gjorde Akershus fylkeskommune forkjøpsrett for erverv av Bøhnsdalen Kraftstasjon i Andelva. I henhold til NVEs brev av 9.11.1993 til Hafslund Energi antas Bøhnsdalen Kraftverk å yte 2355 nat. hk og er konsesjonspliktig.

Ved Regjeringens resolusjon av 12.1.1995 er Akershus fylkeskommunes vedtak om å nytte forkjøpsretten blitt approbert.

Bøhnsdalen Kraftverk er bygget i 1986. Kraftverket utnytter en fallhøyde på 18,5 m og kraftstasjonen er oppgitt å ha en midlere årsproduksjon på 11.9 GWh. Eiendommen som er utskilt fra kraftverket, og matrikulert som gnr. 97 bnr. 102, er oppgitt å ha en størrelse på ca. 1, 7 da. og inkluderer inntaksbassenget.

Da kraftstasjonen er oppført av Mathiesen-Eidsvold Værk ANS på egen eiendom, har det tidligere ikke vært aktuelt med konsesjonsbehandling.

Akershus fylkeskommune står for kraftproduksjonen innen Akershus fylke. Fylkeskommunen har fire kraftverk i nabokommunene, Nes og Sørum. Akershus Energiverk har sitt hovedkontor på Rånåsfoss i nærheten av Andelva og har full bemanning for drift og vedlikehold av kraftverkene.

Det er både for Akershus fylkeskommune og for myndighetene et sterkt ønske om å samle kraftressursene innad i fylket, og dette hensynet har også vært avgjørende for lovgivningen som hjemler fylkeskommunenes forkjøpsrett til vannfall og kraftverk innen fylkeskommunen. Ved at Regjeringen også har approbert forkjøpsretten, er det allerede gitt uttrykk for den oppfatning at Akershus fylkeskommune bør overta eiendomsretten. Det er også politisk gitt uttrykk for ønske om offentlig eierskap som et viktig ledd i målsetningen om å ta vare på den nasjonale kontrollen over vannkraftressursene.

På vegne av Akershus fylkeskommune berjeg om at fylkeskommunen tildeles konsesjon for ubegrenset tid, jfr. lovens § 4, 3. ledd, for erverv av Bøhnsdalen Kraftverk med tilliggende rettigheter.

Når Akershus fylkeskommune søker konsesjon, går jeg ut fra at det ikke er nødvendig med noen styreerklæring i henhold til industrikonsesjonslovens § 24.

Jeg ber denne søknaden behandlet så raskt som mulig og står til disposisjon dersom det er ønske om ytterligere opplysninger.

Denne søknad sendes til NVE for nærmere behandling og videreforsendelse til Det Kgl. Nærings- og Energidepartementet.»

Søknaden ble sendt til Eidsvoll kommune og fylkesmannen i Akershus og Oslo til uttalelse med følgende resultat:

Formannskapet i Eidsvoll kommune har i møte 12.06.1995 fattet følgende enstemmige vedtak:

«1. Formannskapet i Eidsvoll anbefaler at Akershus fylkeskommune gis ervervskonsesjon for fallet i forbindelse med kjøpet av Bøhnsdalen kraftverk i Andelva.
2. Formannskapetforutsetter at det vil bli utarbeidet et manøvreringsreglement for Hurdalsjøen, og at kommunene rundt sjøen får anledning til å delta aktivt i den prosessen.
3. Formannskapet ber om at NVE fastsetter konsesjonsbetingelser og konsesjonsavgift i tråd med vanlige standarder. Det bes videre om at det blir opprettet et næringsfond, og at dette, dersom det er mulig, blir knyttet til Mjøsreguleringsfondet.»

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i brev av 21.09.1995 kommet med følgende uttalelse:

«Fylkesmannen har ingen merknader til at Akershus fylkeskommune gis ervervskonsesjon for fallet i forbindelse med kjøpet av Bøhnsdalen kraftverk i Andelva. Vi forutsetter i likhet med Eidsvoll kommune at det blir utarbeidet et manøvreringsreglement for Hurdalsjøen. Vi vil peke på at kommunene og aktuelle brukerinteresser må få delta i prosessen, og at en må tilstrebe å komme frem til et reguleringsreglement som er mest mulig tilpasset de ulike brukerinteressene. Reguleringsreglementet bør også omfatte magasiner i nedbørsfeltet til Hurdalsjøen som tidligere er benyttet til kraftproduksjon.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Den foreliggende saken gjelder søknad fra Akershus fylkeskommune om konsesjon etter industrikonsesjonsloven (ikl) for å erverve fallet som er utnyttet i Bøhnsdalen kraftverk i Andelva. Den nåværende Bøhnsdalen kraftstasjon er bygget i 1986, men Andelva har vært utnyttet til kraftproduksjon siden slutten av 1800 tallet. I alt fem kraftstasjoner, eid av Mathiesen-Eidsvold Værk ANS, utnytter fallene fra Hurdalssjøen ned til samløpet med Vorma. Kraftstasjonene har videre utnyttet en

ukonsedert regulering av Hurdalssjøen på 3,6 m. I tillegg har noen ovenforliggende fløtningsdammer vært regulert.

Hafslund Nycomed AS kjøpte den 30.04.1993 de fem kraftstasjonene av Mathisen-Eidsvold Værk ANS med tilhørende eiendommer, linjenett og reguleringsrettigheter. Fallene til de fire kraftstasjonene, Mago B, Mago A, Mago C og Mago D utbringer hver for seg mindre enn 1 000 nat.hk og er etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § I unntatt konsesjonsplikt. Fallet som er utnyttet i Bøhnsdalen kraftstasjon er imidlertid konsesjonspliktig og NVE mottok søknad datert 22.11.1993 om ervervskonsesjon etter ikl. Da dette var førstegangs omsetning av fallet, inntrådte statens og fylkeskommunens forkjøpsrett. Staten frafalt sin forkjøpsrett ifølge brev fra Nærings- og energidepartementet datert 04.02.1994. Akershus fylkeskommune vedtok imidlertid å benytte seg av sin forkjøpsrett og fikk denne approbert ved regjeringens resolusjon av 12.01.1995. Forkjøpsretten omfattet bare Bøhnsdalen, den kraftstasjonen som var konsesjonspliktig. På vegne av Akershus fylkeskommune har h.r. advokat Dalan så sendt oss herværende søknad. Etter det vi kjenner til, ønsker Hafslund Nycomed AS å beholde de fire andre kraftstasjonene.

Uttalelsene som har kommet inn til denne søknaden går i hovedsak ut på at det må utarbeides et manøvreringsreglement for reguleringen av Hurdalssjøen. Dette har lenge vært et ønske fra distriktet. Det foreligger nå planer om at Glommen og Laagens Brukseierforening (GLB) overtar reguleringsansvaret og i den forbindelse har NVE bedt om at den praktiserte reguleringen uttrykkes i et manøvreringsreglement. Både Hafslund Nycomed AS og Akershus fylkeskommune går inn for dette, men forhandlingene om en avtale er ennå ikke sluttført.

NVE foreslår at konsesjonen gis på de vilkår som følger vedlagt.

Kommentarer til vilkårene

NVE foreslår de standardvilkår som er vanlig å gi ved nye ervervskonsesjoner, men det er tatt hensyn til at utbyggingen er fullført.

Konsesjonstid, post 1

Vi foreslår at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonsavgifter, post 2

NVE foreslår at avgiftene settes til det som er vanlig for ervervskonsesjoner, kr. 6,- pr. nat.hk til staten og kr. 18,- pr, nat.hk. til kommunen. Eidsvoll kommune har bedt om at det blir opprettet et næringsfond. Da dette er et eksisterende anlegg, vil endring av eierforholdet ikke påvirke næringslivet i distriktet, NVE vil derfor ikke foreslå et slikt fond.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Akershus fylkeskommune til å erverve fallrettighetene som er utnyttet i Bøhnsdalen kraftverk i Andelva i Eidsvoll kommune, Akershus fylke:

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonstiden regnes fra 12.01.1995 og konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonslovens § 5 a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr 6,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr 18,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap.7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 10 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Nærings- og energidepartementet.

4.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Nærings- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

7

(Fomminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

8

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Nærings- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Nærings- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Nærings- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Nærings- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Nærings- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Nærings- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Nærings- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Nærings- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Nærings- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Nærings- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Nærings- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr 1000 pr. dag eller kr 5 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

12

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. ervervslovens § 2.»

III. Innkomne uttalelser til NVEs innstilling

Eidsvoll kommune v/formannskapet fattet følgende vedtak i møte 15.04.96:

> «Formannskapet i Eidsvoll kommune har ingen kommentarer til NVEs innstilling vedrørende Akershus fylkeskommunes søknad om ervervskonsesjon i forbindelse med kjøp av Bøhnsdalen kraftverk.»

Miljøverndepartementet uttalte følgende i brev av 17.04.96:

> «Vi forutsetter at det utarbeides et manøvreringsreglement for reguleringen av Hurdalsjøen. Vi støtter fylkesmannens forslag om at det også utarbeides manøvreringsreglement for de øvrige reguleringer i Hurdalsjøens nedbørfelt, jfr. kartvedlegget til NVEs innstilling.»

Akershus fylkeskommune v/høyesterettsadvokat Bjørn Dalan har sendt følgende brev av 23.01.98:

> «Hafslund ASA kjøpte i 1993 Bøhnsdalen Kraftstasjon av Mathiesen Eidsvold Værk. Akershus fylkeskommune gjorde forkjøpsrett gjeldende, hvilket medførte rettssak om gyldigheten av forkjøpsvedtaket. Akershus fylkeskommune har fått rettskraftig dom for at forkjøpsretten er gyldig, og partene er nå blitt enige om overfø-

ring av Bøhnsdalen Kraftstasjon til Akershus fylkeskommune for en kjøpesum av kr. 24 mill

På vegne av fylkeskommunen søkte jeg ved brev av 2.5.1995 til Departementet om konsesjon. Konsesjonssøknaden har vært under behandling i NVE som ved brev av 8. mars 1996 har innstillet på at konsesjon gis på ubegrenset tid, og at konsesjonsavgiften settes til kr. 6, -pr. nat. HK til Staten og kr. 18, - pr. nat. HK til kommunen. Fylkeskommunen har ikke hatt merknader til de foreslåtte konsesjonsvilkår. Behandlingen av konsesjonssaken har blitt liggende i påvente av en endelig løsning av den tvist som oppsto.

Da Hafslund ASA nå har godtatt å overdra Bøhnsdalen Kraftstasjon på vilkår som er avtalt, har Akershus fylkeskommune ved vedtak 20.1.1998 fattet følgende vedtak.-

«Akershus fylkeskommune overdrar Bøhnsdalen Kraftstasjon til Akershus Kraft A/S.»

Akershus Fylkeskommune har tidligere overdratt sine kraftstasjoner til Akershus Kraft A/S hvor fylkeskommunen eier alle aksjene.

På vegne av Akershus fylkeskommune tillater jeg meg å søke om at Akershus fylkeskommune etter industrikonsesjonslovens § 9 pkt. 5 får tillatelse til å overdra Bøhnsdalen Kraftstasjon til Akershus Kraft A/S.

Videre søkerjeg om at ervervskonsesjon blir gitt direkte til Akershus Kraft A/S på de vilkår som var forutsatt for fylkeskommunens erverv. Jeg ber om at selskapet får konsesjonfor erverv av Bøhnsdalen Kraftstasjon beliggende på eiendommen gnr. 137 bnr. 53 i Eidsvoll med de rettigheter som er ervervet til bruk for Bøhnsdalen Kraftstasjon.

Da det er av betydning å få adgang til tinglysning av skjøte så snart som mulig, ber jeg om at saksbehandlingen blir gitt prioritet i Departementet. Da denne saken gjelder en fylkeskommune og et heleiet fylkeskommunalt selskap, går jeg ut fra at det ikke er nødvendig med styreerkæring i.h.t. industrikonsesjonslovens § 24.»

IV. Departementets bemerkninger

Hafslund Nycomed AS (nå Hafslund ASA, heretter benevnt Hafslund) kjøpte i 1993 5 kraftstasjoner av Mathiesen-Eidsvold Værk ANS med tilhørende eiendommer, linjenett og reguleringsrettigheter. Kraftverkene er beliggende i Andelva i Eidsvoll kommune. Fire av fallene, tilknyttet kraftverkene Mago A-D, er under den konsesjonspliktige grense på 1000 naturhestekrefter. Bøhnsdalen kraftverk utnytter over 1000 nat.hk. og er dermed konsesjonspliktig. Bøhnsdalen produserer årlig omlag 15 GWh. Hafslund søkte om ervervskonsesjon etter ikl. Staten avsto fra å gjøre sin forkjøpsrett gjeldende ved vedtak av Nærings- og energidepartementet. Akershus fylkeskommune benyttet seg deretter av sin forkjøpsrett. Fylkeskommunens forkjøpsrettsvedtak ble approbert ved regjeringens resolusjon av 12.01.95, jf. ikl. § 9 nr. 2, 3.ledd. Forkjøpsretten omfattet kun det konsesjonspliktige Bøhnsdalen kraftverk.

Hafslund ønsker å beholde de 4 andre kraftverkene, som tilsammen produserer omlag 20 GWh år.

Hafslund motsatte seg overskjøting av Bøhnsdalen kraftverk til Akershus fylkeskommune, og sistnevnte tok derfor ut stevning for Eidsvoll herredsrett med krav om overføring av kraftverket. Eidsvoll herredsretts dom i saken av 11.06.96 påla Hafslund ASA å overføre Bøhnsdalen kraftverk til Akershus fylkeskommune. Hafslund påanket herredsrettens dom til Eidsivating Lagmannsrett, som 21.02.97 stadfestet dommen. Lagmannsrettsdommen ble i sin tur anket inn for Høyesterett, hvor Kjæremålsutvalget 13.08.97 avsa kjennelse om å nekte anken fremmet. Akershus fylkeskommunes krav om overføring av Bøhnsdalen kraftverk er dermed rettskraftig. Partene er nå blitt enige om overføring av Bøhnsdalen for en kjøpesum av 24 mill. kroner.

Akershus fylkeskommune har ved brev av 23.01.98 søkt om at Bøhnsdalen kraftverk blir overført til det 100 % fylkeskommunalt eide Akershus Kraft AS uten at man gjennomfører en ekstra konsesjonsbehandling for den nye overdragelsen, jf. ikl. § 9, pkt. 5.

Departementet har tidligere vurdert forhold omkring ervervet i forbindelse med approbasjonen av forkjøpsrettsvedtaket. Akershus Kraft AS har tidligere fått overdratt alle fylkeskommunens kraftstasjoner. Det er her tale om et fullt ut fylkeskommunalt eid kraftselskap som erverver et kraftverk som har vært i drift i mer enn 10 år. Departementet kan derfor ikke se at overdragelsen fra fylkeskommunen til Akershus Kraft AS skulle nødvendiggjøre en ny konsesjonsbehandling. Departementet tilrår derfor at konsesjon gis til Akershus Kraft AS. Tillatelse for fylkeskommunen til å overdra kraftverket til Akershus Kraft AS tilrås gitt samtidig.

Når det gjelder merknadene om at det nå må fastsettes et manøvreringsreglement for Hurdalsjøen, vil departementet bemerke at Glommens og Laagens Brukseierforening har søkt NVE om å fa nedfelt eksisterende praksis i et manøvreringsreglement. Søknaden blir behandlet på vanlig måte.

Departementet har følgende kommentarer til vilkårene:

Vilkårene bygger på de standardvilkår som er vanlige å gi ved nye utbygginger, men vurderingen av vilkårsfastsettelsen må gjøres med henblikk på at utbyggingen er fullført.

Post 1 - Konsesjonstid

En foreslår i likhet med NVE at konsesjonen gis på ubegrenset tid da Akershus Kraft AS er et offentlig eid kraftselskap, jf. ikl. § 4, 3. ledd.

Post 2 - Konsesjonsavgifter

Avgiftene som er foreslått er de vanlige for ervervskonsesjoner, og en ser derfor ikke grunn til å fravike NVEs forslag.

Post 7 - Fornminner

Kulturrninneloven ble endret 01.01.93, og begrepet «fornminner» ble erstattet med «automatisk fredete kulturminner.» Samtidig er ansvarsforholdene endret, slik at melding nå skal gis til fylkeskommunen, og ikke vedkommende museum og/eller Riksantikvaren.

Nåværende post 7 utgår, og blir erstattet med *Ny Post 7 - Automatisk fredete kulturminner* som skal lyde:

«Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om tiltaket berører automatiskfredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter, og i tilfelle straks gi melding til vedkommende fylkeskommune. Viser det seg først mens arbeidene er i gang at tiltaket kan virke innpå automatisk fredet kulturminne som ikke har vært kent, skal melding sendes til vedkommende fylkeskommune med en gang og arbeidet stanses.»

Post 11 - Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Til dette punktet er det nå innført nye standarvilkår som innebærer en skjerpelse i forhold til tidligere konsesjoner. For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på *inntil* kr 100 000 pr. dag til forholdet er bragt i orden, eller *inntil* kr 5 00 000 for hver overtredelse. Fastsettelse av eventuell tvangsmulkt vil bli gjort ut fra en vurdering av bl. a. kraftverkets produksjon og overtredelsens karakter.

Nytt 3. ledd i post 11 skal lyde:

«Ved overtredelse av bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringeforholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.»

Nåværende 3. ledd i NVEs utkast blir nytt 4. ledd.

Nåværende 4. ledd i NVEs utkast utgår og erstattes med følgende *nye 5. ledd:*

«For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er bragt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.»

Post 3, 4, 8, 9, 10, og 11

På grunn av delingen av Nærings- og energidepartementet 01.01.97 må alle henvisninger til Nærings- og energidepartementet i disse postene endres til Olje- og energidepartementet.

Departementet har forøvrig ingen ytterligere bemerkninger utover det som fremgår av NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1) I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr. 16, § 9 nr. 5, gis Akershus fylkeskommune tillatelse til å overdra Bøhnsdalen kraftverk til Akershus Kraft AS.
2) I medhold av samme lov gis Akershus Kraft AS tillatelse til erverv av fallrettigheter tilknyttet Bøhnsdalen kraftverk i Andelva.

   Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. mars 1998.

4 Statkraft SF

(Gjeldende prøvereglement for Suldalslågen endres og forlenges til 31. desember 2003)

Kongelig resolusjon 20. mars 1998

1. Innledning

Ved kongelig resolusjon av 13. september 1974 ble det fastsatt reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for Statskraftverkene i forbindelse med utbygging av Ulla-Førre-vassdragene. Statskraftverkene søkte senere om å få endre manøvreringsreglementet for bedre å kunne forebygge skadeflommer, og ved kronprinsreg. resolusjon 4. november 1983 ble det fastsatt nytt manøvreringsreglement for Suldalslågen.

Ved kronprinsreg. resolusjon 22. juni 1990 ble det fastsatt et prøvereglement for Suldalslågen. Statkraft fikk tillatelse til å utføre ulike manøvreringer av Suldalslågen for å fremskaffe data som grunnlag for utarbeidelsen av et nytt manøvreringsreglement. Hensikten var å komme frem til en manøvrering av Suldalslågen som kunne bedre forholdene for laks og øke kraftproduksjonen.

Det ble i konsesjonen av 1990 opprettet et *driftsutvalg* for å bistå regulanten med råd om den fleksible manøvreringen. Driftsutvalget består av en representant fra Suldal Elveigarlag, en fra Suldal kommune, en fra Direktoratet for naturforvaltning v/fylkesmannen i Rogaland og en fra Statkraft.

Statkraft SF søkte den 16. desember 1994 om forlengelse av prøvereglementet, som utløp 1. mai 1995. Nærings- og energidepartementet ga ved brev 2. mai 1995 Statkraft tillatelse til å mananøvrere etter prøvereglementet inntil søknaden ble ferdigbehandlet.

II. Statkraft SFs søknad

> «Statkraft SF søker med dette om at gjeldende prøvereglement for Suldalslågen blir forlenget med to et halvt år fra 22.06.95.
>
> Gjeldende manøvreringsreglement ble gitt forfem år ved kronprinsregentens resolusjon av 22.06.90, og er beskrevet i brev fra Olje- og energidepartementet av 28.06.90 (ref. OED 89/2628 EV WL «b-SUL-St-k»).
>
> Hensikten var å komme fram til en manøvrering av Suldalslågen som kunne redusere skadevirkningene på lakseproduksjonen. I tilknytning til dette prøvereglementet er det arbeidet med å danne grunnlag for et varig reglement gjennom to samarbeidsprosjekter: Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen og Forsuringsutviklingen i Suldalsvassdraget. Dette siste blir avsluttet i 1994, men videreført i Forsuringsprosjektet i Suldal fordi forsuringssituasjonen nå synes å kunne påvirke lakseproduksjonen i Suldalslågen. Det er fortsatt uklart hvordan vannkvaliteten i Suldalsvassdraget vil utvikle seg framover.
>
> Undersøkelsene knyttet til prøvereglementet følger i hovedsak opprinnelige planer, og vi har oppnådd flere interessante resultater. Det har imidlertid vært problemer med å få tillatelse til å gjennomføre to viktige forsøk:
>
> *1. Kartlegging av om Suldalslaks blir lokket inn i Hylen kraftstasjon.*
>
> Driften av Hylen kraftstasjon står sentralt i forbindelse med planleggingen av et varig manøvreringsreglement. Kraftstasjonen skal nå, med visse unntak, stå i juni og juli da det er frykt for feilvandring av laks inn Hylsfjorden. Denne teorien er ikke bekreftet. Det er planlagt forsøk for å registrere om laks går inn i utløpstunnelen når Hylen kraftstasjon går, men det er ikke gitt tillatelse til å gjennomføre dette forsøket. Statkraft arbeider nå med å revurdere forsøksopplegget med sikte på gjennomføring i 1995 og eventuelt i 1996.
>
> *2. Forsøk med ulike vannføringer i Suldalslågen.*
>
> Det har vært ønskelig å prøve ulike måter å manøvrere Suldalslågen på for om mulig å oppnå positive biologiske effekter. Dette gjelder blant annet forsøk med vannføringer som kan gi økt temperatur i vekstperioden. Forskere som arbeider i Suldalslågen mener økt temperatur vil ha positiv effekt på fiskens næringsgrunnlag, næringsopptak og vekst.
>
> På grunn av ulike oppfatninger i forvaltningen om hensikten med prøvereglementet har det vært vanskelig å gjennomføre forsøk med ulike vannføringer. Det ble imidlertid gjennomført et forsøk med redusert vannføring våren 1994. Resultatene fra forsøket foreligger ikke enda, men foreløpige data synes å indikere positive resultater for fiskeproduksjonen. Ett forsøk er likevel ikke nok som grunnlag for en uttalelse om disse forholdene, det er nødvendig å gjenta forsøket en eller to ganger.
>
> Som et grunnlag for å vurdere søknaden følger en fagrapport som gir status i arbeidet med nytt manøvreringsreglement og detaljerte opplysninger om grunnlaget for søknaden om utvidelse av prøveperioden med to og et halvt år. En forlengelse av reglementsperioden ut 1997 vil gi et klart bedre grunnlag for å anbefale et varig reglement for Suldalslågen enn det som forelig-

ger når den nåværende prøveperioden løper ut i 1995.»

Vedlegg, utdrag fra Statkraft Engineerings rapport nr. V60D-1, «Bakgrunn for søknad om forlengelse av manøvreringsreglementet for Suldalslågen», datert 18.10.1994.

«Sammendrag

Nåværende manøvreringsreglement for Suldalslågen ble gitt i kronprinsregentens resolusjon av 22. juni 1990 for en prøveperiode på fem år (vedlegg I).

Hensikten med dette prøvereglementet var at en i perioden skulle gjennomføre forsøk og utviklingsarbeid med sikte på å komme fram til et manøvreringsreglement som sammen med biotopjusterende tiltak kunne bedre lakseproduksjonen.

Reglementet av 1990 gir mulighet for en fleksibel manøvrering av elva ved at Driftsutvalget for Suldalslågen kan gi råd om fravik og vurdere behov for situasjonsbetingede manøvreringer. Driftsutvalget består av representanter fra Suldal kommune, Suldal Elveigarlag, fylkesmannen i Rogaland og Statkraft. Hensikten var å ta hensyn til alle brukerinteresser, og på den måten gi fordeler for alle parter. I vedlegg 2 er vilkårene presisert av Nærings- og energidepartementet (NOE).

Problemstillingene knyttet til Suldalsvassdraget syntes å ha vid interesse. For å få en best mulig faglig belysning av dem og å imøtekomme ønsket om å skaffe kunnskap med overføringsverdi for andre vassdrag, ble det etablert to samarbeidsprosjekter:

1. Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen er opprettet for å gjennomføre biologiske undersøkelser, og som et samarbeid mellom Statkraft, Universitetet i Oslo og Suldal Elveigarlag. Senere er også EFFEN (støttet av Norges forskningsråd) og Energiforsyningens Fellesorganisasjon (EnFo, tidligere VR) blitt med i prosjektet. Hovedmålsettingene er satt opp i tre punkter:

- klarlegge virkningene av manøvreringsreglementet på laksestammen
- utvikle metoder for å styrke laksestammen gjennom tiltak i elva som er både økologisk og økonomisk bedre enn kompensasjonsmetodene som ble brukt før prosjektet startet
- utarbeide tilråding om fiskefaglige momenter som bør legges til grunn for et varig manøvreringsreglement for Suldalslågen

Resultater hittil indikerer positive effekter av kontrollert vannføringsreduksjon i elva, fra forsøk med stabil vannføring og fra forsøk som øker næringstilgangen for fisken.

Dårlig overlevelse fra første til andre leveår er et problem for laksen i Suldalslågen, og dermed en viktig problemstillingfor prosjektet.

2. Prosjektet som kartlegger *Forsuringsutviklingen i Suldalsvassdraget (FUS)* ble satt i gang for å kunne vurdere vannkvaliteten i hele vassdraget under ett. Direktoratet for naturforvaltning (DN), EnFo, NVE, Statens forurensningstilsyn (SFT) og Statkraft er deltagere i styringsgruppen i dette prosjektet, som har som hovedmålsettinger å:

- kartlegge vannkvaliteten i Blåsjø og Suldalsvassdraget
- kartlegge innvirkning fra regulerte og uregulerte felt
- vurdere forurensningskilder og årsakssammenhenger
- utarbeide eventuelle forslag til tiltak.

Dette prosjektet blir formelt avsluttet i 1994, men DN, EnFo, NVE og Statkraft ønsker å videreføre arbeidet i *Forsuringsprosjektet i Suldal.* Grunnen er at forsuringssituasjonen nå er mer bekymringsfull enn tidligere i forhold til lakseproduksjonen i Suldalslågen, og at det fortsatt er uklart hvordan vannkvaliteten i Suldalsvassdraget vil utvikle seg framover.

Fremdriften i Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen har vært godt vurdert ut fra opprinnelige planer. Men det er to forhold som ligger utenfor prosjektstyrets og regulantens herredømme som har forsinket arbeidet. Det gjelder manglende tillatelser til å gjennomføre to forsøk i 1993.

1. Kartlegging av om Suldalslaks blir lokket inn i Hylen kraftstasjon

Driften av Hylen kraftstasjon står sentralt i forbindelse med planleggingen av et varig manøvreringsreglement. Kraftstasjonen skal nå, med visse unntak, stå i juni og juli da det er frykt for feilvandring av laks inn Hylsfjorden. Denne teorien er ikke bekreftet. Styret i Lakseforsterkingsprosjektet ønsker som et første skritt å senke et spesialsydd garn utenfor Hylen kraftstasjon ved driftsstans, slik at det kunne bli registrert om det var laks tilstede i utløpstunnelen. Men det ble ikke gitt tillatelse til å gjennomføre dette forsøket i 1993. Forsøket lar seg ikke gjennomføre i 1994, men det arbeides nå med å revurdere forsøksopplegget med sikte på gjennomføring i 1995.

2. Forsøk med ulike vannføringer i Suldalslågen.

Lakseforsterkingsprosjektet ønsker å prøve ulike måter å manøvre Suldalslågen på for om mulig å oppnå positive biologiske effekter. Det er ventet en temperaturøkning på mellom 1 og 2 grader i elva dersom vannføringen i perioden 1. mai til 15. juni blir redusert til 20 m^3/s over dammen ved Suldalsosen, forutsatt at det blir en «normalt» varm vår. Dette er av forskere vurdert å ha en positiv effekt på fiskens næringsgrunnlag, næringsopptak og vekst.

Styret i Lakseforssterkingsprosjektet mener det er svært viktig at det kan gjøres forsøk med ulike vannføringer for å få utarbeidet et godt og varig reglement. Slik utprøving har fram til våren 1994 ikke latt seg gjennomføre på grunn av at det innen deler av forvaltningen har vært ulike oppfatninger om prøvereglementet gir anledning til slike forsøk.

NVE har i brev av 09.03.94 presisert at hensikten med manøvreringsreglementet er at det i prøveperioden blir satt igang undersøkelser for å bedre forholdene for laksestammen i vassdraget, bl. a. ved at vannføringen blir variert, avhengig av hvilke undersøkelser regulanten og driftsutvalget ønsker å gjennomføre (vedlegg 3).

Etter dette sluttet Driftsutvalget seg til et forslag fra Lakseforsterkingsprosjektet om å forsøke redusert vannføring i mai og første del av juni 1994, dog med visse korrigeringer. Resultater fra dette forsøket, og ytterligere undersøkelser på de nevnte feltene ventes å gi et bedre grunnlag for et varig manøvreringsreglement. Dette vil sammen med biotopjusterende tiltak være det best mulige som kan gjøres for å opprettholde den naturlige laksestammen i Suldalslågen.

En forlengelse av prøveperioden med to og et halvt år vil derfor styrke det faglige grunnlaget for tilråding av nytt manøvreringsreglement betydelig.

Driftsutvalget for Suldalslågen

Reglementet av 1990 gir mulighet for en fleksibel manøvrering av elva. Driftsutvalget for Suldalslågen, som består av representanter fra Suldal kommune, de fiskeberettige (Suldal Elveigarlag), Fylkesmannen i Rogaland og Statkraft, skal kunne gi råd om fravik og vurdere behov for situasjonsbetingede manøvreringer. Ordføreren i Suldal kommune er leder for driftsutvalget.

Utgangspunktet er å unngå et rigid opplegg der forhåndsbestemte vannføringer må følges slavisk. Ulike brukergrupper skal kunne påvirke manøvreringen. Lokale interesser både av grunneiere og myndigheter er med for å kunne vurdere hva som er best utfra ulike forhold fra år til år. Hensikten var å ta hensyn til alle brukerinteresser, og på den måten gi fordeler for alle parter.

En forutsetning for at Driftsutvalget skal kunne fungere, og at det kan bli en fleksibel manøvrering av Suldalslågen, er at det er en rimelig enighet mellom de deltagende parter og innad blant de fiskeberettigede. Det er imidlertid Statkraft som er ansvarlig for reguleringene, og har beslutningsmyndigheten over manøvreringen.

Manglende enighet blant de fiskeberettigede, og varsel om eventuelle krav mot regulanten har ført til at utvalget ikke har fungert etter intensjonene hele tiden. Dette ble også påpekt av Suldal kommune i 1993. Fra Lakseforsterkingsprosjektets side ble det lagt opp til en dialog med driftsutvalget for Suldalslågen om forsøksopplegget for 1994.

Hensikten med manøvreringsreglementet er at det i prøveperioden blir satt igang undersøkelser for å bedre forholdene for laksestammen i vassdraget, bl. a. ved at vannføringen blir variert avhengig av hvilke undersøkelser regulanten og driftsutvalget ønsker å gjennomføre (vedlegg 3). Vannføringen skal imidlertid aldri underskride 12 m^3/s.

Driftsutvalget har behandlet et forslag fra Lakseforsterkingsprosjektet om å forsøke redusert vannføring i mai og første del av juni 1994. Driftsutvalget sluttet seg til forslaget, med visse korrigeringer. Det ble derfor kjørt lavere vannføring i Suldalslågen fram til 10.06.94.

I perioden fra 1. mai til 14. oktober gis de fiskeberettigede rett til å disponere inntil 50 mill. m^3 vann fra Suldalsvatn for å skape lokkeflom i Suldalslågen. Men de disponible vannmengdene er ikke blitt benyttet hittil i prøveperioden da vannføringen om høsten har vært tilstrekkelig høy.

Situasjonen nå

Prøvereglementet i Suldalslågen har nå vært operativt i over fire år, og prosjektene som er knyttet til dette har vært aktive like lenge.

Det største problemet fremover blir etter alt å dømme den tiltagende forsuringen.

Men for å kunne trekke endelige konklusjoner, er datagrunnlaget enda mangelfullt. Det er behov for å avklare problemet med feilvandring av laks inn Hylsfjorden. Virkningen av redusert vannføring er nå undersøkt, men det tar tid å få analysert alle resultatene og vurdert alt i sammenheng for å fremme forslag til et varig manøvreringsreglement. Likedan bør ansvarsfor-

holdet når det gjelder forsuring bli nærmere avklart.

Resultater fra forsøket med endret vannføring, og ytterligere undersøkelser i 1995, eventuelt også i 1996, bør kunne gi det best mulige datagrunnlag for et varig manøvreringsreglement. Dette vil utfra lokale forhold gi så gode betingelser som råd for å opprettholde den naturlige laksestammen i Suldalslågen.

Derfor anbefaler styrene for både Lakseforsterkingsprosjektet og Forsuringsprosjektet i Suldal en videreføring etter 1995.

Både i høringsrunden i 1993 til forslaget om redusert vannføring og under et møte i Suldal 9. februar 1994 ga Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Fylkesmannen i Rogaland uttrykk for den holdning at en burde vente til prøvereglementsperioden er over før en kan gjøre forsøk med endret manøvrering. I brev fra DN til NVE av 25.03.93 står bl. a.:

«Et driftsråd er etablert for å komme med forslag til manøvrering innen reglementets bestemmelser og evaluere resultatene i prøveperioden. En endring av manøvreringen nå midt i prøveperioden finner vi derfor uheldig for driftsrådets arbeide og mener en bør avvente evalueringen av det midlertidige reglement før en går til nye endringer».

Her har prosjektet kommet i en vanskelig situasjon. Forutsetningen for Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen har vært å komme fram til resultater innen 1995. I forberedelsene til prøvereglementet i 1990 framkom Miljøverndepartementets holdning om at man i prøveperioden

«for hver enkeltperiode kommer fram til hvilken vannføring som sammen med andre tiltak gir de optimale forhold for fiskeproduksjon og fiske» (vedlegg 1, s 78).

Dette betinger at forsøk som prosjektet har foreslått blir gjennomført før konklusjonene trekkes.

DN har dessuten i brev av 04.05.93 oppnevnt en rådgivende forskergruppe for å vurdere pågående aktiviteter i Suldalslågen og behov for videre undersøkelser, med frist til 01. 04.1994. Gruppen har enda ikke levert sin innstilling.

Forskjellige holdninger fra ulike deler av statsforvaltningen har ført til problemer for Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen når det gjelder å overholde det planlagte tidsskjemaet.

Nå er imidlertid forsøket med endret vannføring gjennomført, og det arbeides nå med å revurdere forsøksopplegget med sikte på å få undersøkt laksevandring i Hylsfjorden 1995. Men for å komme i havn med å få inn resultater og å vurdere dem i forbindelse med et varig manøvreringsreglement, vil det være behov for å forlenge prøveperioden med to og et halvt år, til utgangen av 1997.»

III. NVEs første innstilling

NVE la frem sin første innstilling 3. mai 1995. I NVEs merknader heter det:

«Bakgrunn

Statkraft fikk ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. september 1974 konsesjon til å bygge ut og regulere Ulla-Førrevassdragene. Manøvreringsreglementet ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 4 november 1983.

Miljøvirkninger av vassdragsutbyggingen (MVU) ved NTNF tok i 1987 initiativ og fremmet et forslag overfor Statkraft til et fem-års fleksibelt prøvereglement for Suldalslågen. Bakgrunnen var å redusere de uheldige virkningene Ulla-Førreutbyggingen har på laksestammen i elva.

Det var interesse både lokalt og innen forvaltningen for å få forbedret forholdene for laks i elva i forhold til gjeldende manøvreringsreglement fra 1983.

Statkraft fikk 22. juni 1990 fastsatt et fem-års prøvereglement for Suldalslågen. Prøveperioden løper ut 1. mai 1995. Hensikten med prøvereglementet var å komme fram til et reglement som ville redusere skadevirkningene på laksebestanden i vassdraget, og utnytte vannressursene i vassdraget til kraftproduksjon på en bedre måte. I løpet av denne fem-årsperioden var det planlagt å gjennomføre en rekke undersøkelser for å få kunnskap som kunne bidra til mer optimale forhold både for fiske- og kraftinteressene i vassdraget, og at denne kunnskapen også kunne nyttiggjøres i andre utbygde og planlagt utbygde vassdrag.

Konsesjonen åpnet for at det ble nedsatt et driftsutvalg hvor interessentene i vassdraget var representert for å bistå regulanten med råd om manøvreringen. Driftsutvalget består av en representant fra Suldal Elveigarlag, en fra Suldal kommune, en fra miljøsiden, dvs. Direktoratet for naturforvaltning v/fylkesmannen i Rogaland og Statkraft.

Statkraft ønsket å gjennomføre en rekke undersøkelser i denne perioden. Prosjektene har vært delt inn i:

- lakseforsterkningsprosjektet i Suldalslågen (LFS) og
- forsuringsutviklingen i Suldalslågen (FUS)

LFS-prosjektet blir formelt avsluttet i mai 1995. FUS-prosjektet ble avløst av Forsuringsprosjektet i Suldalslågen (FS) i 1994. Dette prosjektet er formelt ikke avsluttet, men DN, Energiforsyningens Fellesorganisasjon (EnFo), NVE og Statkraft ønsker å videreføre forskningsaktiviteten for Suldalslågen i et nytt prosjekt. Det nye prosjektet er kalt Suldalsprosjektet og startet i 1995. Vi vil også peke på at DN, Suldal kommune, EnFo, Effektivt Energisystem (EFFEN), Suldal Elveigarlag og NVE er representert i dette prosjektet. Begrunnelsen for et nytt prosjekt er at forurensingssituasjonen nå er mer bekymringsfull enn tidligere i forhold til lakseproduksjonen. I dette prosjektet vil forurensingssituasjonen sammen med lakseundersøkelser være de to sentrale temaene. En integrering av forskningsaktivitetene i ett prosjekt vil også bedre muligheten for effektiv bruk av ressursene.

Søknad

Statkraft søker om å få forlenge prøvereglementet for Suldalslågen fram til 1. januar 1998. Dette begrunnes med behovet for å gjennomføre undersøkelser med ulike vannføringer i Suldalslågen, og undersøke feilvandring av laks inn i Hylsfjorden. Forsøkene går bl a. ut på å teste ulike vannføringer som kan gi økt temperatur i vekstperioden, økt næringsgrunnlag, endret næringsopptak og vekst. Statkraft mener det er nødvendig å få gjennomført alle de planlagte undersøkelsene for at de skal kunne foreslå et permanent manøvreringsreglement som kan bedre forholdene for laks i vassdraget. Søknaden blir behandlet etter vassdragsreguleringslovens § 12, pkt. 12.

Innkomne merknader

Suldal kommune, Suldal Elveigarlag og Direktoratet for naturforvaltning (DN) anbefaler at prøvereglementet blir forlenget som det er søkt om. *Fylkesmannen i Rogaland* anbefaler søknaden, men vil antagelig ikke støtte en reduksjon av vannføringen lik den som ble gjennomført våren 1994.

Vår vurdering

Ingen av høringsinstansene har gått imot søknaden, men Fylkesmannen vil antagelig ikke støtte Statkrafts forslag om å variere vannføringen i henhold til reglementets post 2, pkt. III c i år.

Suldal kommune og Suldal Elveigarlag har ingen merknader til å begrense forsøkene om å redusere vannføringen etter pkt. III c i reglementet. Fylkesmannen er den eneste i driftsutvalget som har vært imot disse forsøkene, og har nå reservert seg overfor nye forsøk. Fylkesmannen mener at forsøkene må vurderes i forhold til mulige skadevirkninger.

Suldal Elveigarlag peker i sin uttalelse på at reglementet i praksis har vært lite fleksibelt, jf. pkt. III c. De peker spesielt på vannføringen i juni og juli, og mener at driftsutvalget har hatt liten mulighet til å påvirke vannføringen i denne perioden. Elveigarlaget mener at en forutsetning må være at driftsutvalget blir gitt et større ansvar og et klarere mandat i den nye prøveperioden.

Statkraft har på sin side - i løpet av prøveperioden - hatt problemer med å få gjennomført de planlagte undersøkelsene i vassdraget pga. uenighet i driftsutvalget om hvor mye vannføringen skal kunne reduseres under vårflommen. I tillegg har feilvandringsundersøkelsene for Hylen kraftverk ikke blitt gjennomført. Det har ført til at Statkraft ikke har fått utført de planlagte undersøkelsene i vassdraget innenfor prøveperiodens tidsramme på fem år.

Statkraft bemerker i sine kommentarer at hvis tidsplanen nå blir fulgt, vil prosjektene bli gjennomført som planlagt, og Statkraft kan søke om et nytt permanent manøvreringsreglement høsten 1997. Men hvis undersøkelsene ikke blir gjennomført etter planen vil hele prosjektet trekke ut. Det kan føre til at Statkraft antagelig vil trenge en ytterligere forlengelse for gjeldende prøvereglement, noe som også vilføre til ekstra omkostninger.

Statkraft henvendte seg til NVE i brev av 9. desember 1992 med en søknad om å få variere vannføringen etter manøvreringsreglementets post 2, pkt. III a på grunn av uenighet i driftsutvalget. På bakgrunn av søknaden ble det holdt et møte i NVE med Statkraft og driftsutvalget om saken hvor partene fikk utdypet rammene for manøvreringsreglementet. Nærings- og energidepartementet har i brev av 25. mai 1993 presisert Statkrafts rettslige og økonomiske ansvar.

Driftsutvalget har i møte 23. mars i år behandlet to nye forslag om å manøvrere Suldalslågen i år. Forslagene ble fremmet av fylkesmannen og Statkraft. Driftsutvalget ble ikke enige om noen av forslagene.

NVE mener at driftsutvalget ikke har fungert etter intensjonene som ble gitt i prøvereglementet i 1990. I perioden 1990-95 har vannføringen kun blitt redusert våren 1994 etter et sterkt press på driftsutvalget. Statkraft ønsker å gjennomføre liknende vannføringsreduksjoner i år som ifjor, men møter på nytt motstand og motforslag. Vi mener at når Statkraft møter så mye motstand som etter vårt syn

ikke er tilstrekkelig faglig begrunnet, fungerer ikke driftsutvalget.

Fylkesmannen ønsker å slippe en vannmengde som tilsvarer tilnærmet naturlig vårflom. I og med at forsøkene er begrunnet utfra lakseinteressene, mener vi det er mer relevant å se på effekten av lavere vannføringer hvor parametrene vanntemperatur og næringsforhold er sentrale. Hvis det viser seg at forsuring er en avgjørende faktor er det lettere å påvirke denne ved lave vannføringer enn ved store vannføringer. Forsøk med store vannføringer er etter vårt syn ikke et interessant alternativ i denne sammenheng. Hvis Statkrafts forsøk viser seg å gi klare negative resultater kan det bli aktuelt å se nærmere på andre vannføringer. NVE vil anbefale at Statkraft får gjennomført prøver med endret vannføring i tråd med det som har vært forelagt driftsutvalget i mars i år.

NVE vil anbefale at driftsutvalget blir reorganisert, og fortsetter som rådgivende utvalg inntil et permanent reglement er fastsatt. Vi mener at Suldal kommune som politisk organ ikke trenger å sitte i utvalget. De lokale interessene ivaretas etter vårt syn av Suldal Elveigarlag. Samtidig som Elveigarlaget også vil ivareta grunneiernes interesser i utvalget. I vår innstilling i 1989 fremmet vi et forslag om at DN burde sitte i utvalget. Vi er fortsatt av den oppfatning at DN som det sentrale forvaltningsorgan i fiskesaker, er den rette instansen for driftsutvalget. I tillegg vil vi nå anbefale at NVE får plass i driftsutvalget. NVE vil også peke på at resultatene av slike prøvereglement vil komme andre regulerte vassdrag til nytte, og av den grunn mener vi at de sentrale forvaltningsmyndighetene selv bør være representert i slike driftsvalg. På grunn av det eksisterende driftsutvalgs manglende samarbeid bør NVE bli med i utvalget for i større grad å påse at intensjonene med prøvereglementet blir fulgt opp, og at de nødvendige undersøkelsene blir gjennomført.

Statkraft ønsker å gjennomføre vannføringsreduksjoner. Vi mener at forsøkene som er planlagt er styrt av de fremste institusjonene innen dette fagområdet. Det er etter vårt syn ingen grunn til å tvile på habiliteten til noen av deltagerne i prosjektet. De forsøkene som skal gjennomføres er etter vårt syn helt nødvendige for i det hele tatt for å få fram et materiale om den reduserte vannførings betydning for laksen i Suldalslågen og i regulerte vassdrag. Samtidig er det nødvendig å få utørt feilvandringsforsøkene i Hylen. Hensikten med forsøkene er å høste erfaring og dokumentere virkningene for fisken i regulerte vassdrag.

Departementet har etter vårt syn tydelig poengtert at driftsutvalget bare skal ha rådgivende funksjon. Men Statkraft kan, hvis de ønsker å se bort fra driftsutvalgets råd, manøvrere enten etter pkt III a eller c.

Det er etter vårt syn enighet i nåværende driftsutvalg om at det er viktig å komme fram til et nytt reglement som bedre ivaretar lakseinteressene. Men det er uenighet om måten å få framskaffet grunnlagsmaterialet for et slikt nytt reglement.

NVE vil derfor presisere at driftsutvalget bare kan gi råd, dvs. at Statkraft står fritt til å benytte retten til å variere vannføringen etter pkt III a) eller c), så lenge det slippes minimum 12 m^3/s fra Suldalsosen til enhver tid. Vi vil peke på at det er Statkraft som har det fulle og hele rettslige og økonomiske ansvaret.

Vi mener at det er helt nødvendig å gjennomføre forsøkene for å få kunnskap om hvilke konsekvenser en endring av vannføringen vil få på lakseyngelen. Prosjektet er unikt, og vil gi nyttig erfaring også for andre vassdrag.

Konklusjon

NVE anbefaler at Statskraft SF får forlenget prøvereglementet for Suldalslågen fram til 1. januar 1998. Vi anbefaler et reglement i samsvar med vårt vedlagte forslag, og viser ellers til prøvereglementet som ble gitt 22 juni 1990.

NVE vil også anbefale at driftsutvalget blir reorganisert. Det nye rådgivende driftsutvalget bør få følgende medlemmer:
- Suldal Elveigarlag
- Direktoratet for naturforvaltning
- Norges vassdrags- og energiverk
- Statkraft SF

NVE anbefaler at Statkraft får gjennomføre sitt forslag til vannføringsprogram i år. Vi mener det er helt nødvendig å gjennomføre disse forsøkene for å få et bedre grunnlagsmateriale enn bare forsøkene fra ifjor.»

NVEs forslag til post 2 forlenget manøvreringsreglement for Ulla-Førreverkene - prøvereglement gjeldende til 1. januar 1998

«I Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førråna.

III Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1 mai - 31 juli skal det slippes 9 m³/s til Suldalslågen som kompensasjon for Ulla-Førreregulerингen, sammen med tilløpet fra det lokale uregulerte restfeltet til Suldalsvatn midlet over de fem foregående døgn. I tillegg slippes tilløpet til Suldalsvatn fra de nedbørfeltene som er regulert for Røldal - Suldal Kraft AS (RSK) begrenset til 42 m³/s, men minst 42 m³/s når fyllingstidspunktet for RSKs kraftverker er inntrådt.

1 august	–	30 september	62 m³/s
1 oktober	–	14 oktober	50 m³/s
15 oktober	–	14 november	35 m³/s
15 november	–	14 desember	19 m³/S
15 desember	–	30 april	12 m³/s

Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tre-døgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr. time.

b) I tiden 1. mai til 14. oktober kan en av de fiskeberettigedes utpekte representant pålegge slipping av ytterligere 50 mill. m³ pr. år for situasjonstilpassede manøvreringsformål.

c) Et driftsutvalg skal kunne gi råd til Statkraft om å fravike dette manøvreringsreglement, men likevel slik at representanten for de fiskeberettigede har råderett over de 50 mill. m³, jf. pkt. III b.

Avvikets størrelse kan driftsutvalget vurdere i hvert tilfelle, men aldri slik at vannføringen i Suldalslågen på noe tidspunkt i løpet av året underskrider 12 m³/s målt ved Suldalsosen. Driftsutvalget skal ha følgende 4 medlemmer:

- en representant for de fiskeberettigede
- en representant for Direktoratet for naturforvaltning
- en representant fra Norges vassdrags- og energiverk
- en representant for Statkraft

Alle medlemmene i driftsutvalget kan komme med forslag til fleksibel manøvrering. Foruten å behandle innkomne forslag skal driftsutvalget utarbeide planer for fleksibel manøvrering, og ha anledning til å legge fram forslag til varig manøvreringsreglement for Suldalslågen.

Driftsutvalget skal til enhver tid og på kort varsel kunne gi råd om situasjonstilpassede manøvreringer overfor Statkraft. Utvalgets innstilling skal bygge på faglig grunnlag.

IV Hylen kraftverk

Fra 1. juni til 31. juli skal det normalt ikke overføres vann til Hylsfjorden. Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden når Suldalsvatn har nådd HRV.

I tråd med driftsutvalgets innstilling kan Statkraft kjøre Hylen kraftverk i kortere tidsrom i denne perioden ved vannstander lavere enn HRV i Suldalsvatn, for derigjennom å øke tilgjengelig slippvolum for situasjonstilpassede manøvreringsformål.

V Kvilldalsåna

I Kvilldalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m³/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres fram til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og fram til 1. september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august.

Forøvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Aurdal, Kvilldal og Hylen kraftstasjoner.

Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interessene, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fast-

sette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

IV Høringsinstansenes bemerkninger

Samtlige instanser som fikk NVEs innstilling til uttalelse gikk inn for at prøvereglementet ble forlenget, men alle de berørte instanser hadde merknader når det gjaldt NVEs forslag til reorganisering av driftsrådet. Det fremkom også innsigelser på - herunder faglig uenighet om, NVEs reglementsforslag.

Suldal kommune, utvalg for landbruk, miljø og teknikk fattet følgende vedtak 7. juni 1995:

«Suldal kommune støttar at prøvereglement for Suldalslågen vert forlenga i 2 1/2 år fram til 22.06.97, med følgande endringar:

Pkt. 6 i reglement Mosvatnet vert endra til:

«Mosvatnet tappast ned tidlegast mogleg før jul, men ikkje for 15. oktober», som er i samsvar med intensjonane i Flerbruksplan for Mosvatnområdet og lokale behov.

Pkt. 3c: Driftsutvalget skal ha følgjande 5 medlemmer:
- ein representant frå dei fiskeberettiga
- ein representant frå Fylkesmannen i Rogaland
- ein representant frå Noregs Vassdrags- og energiverk
- ein representant frå Suldal kommune»

Suldal Elveigarlag sier i sin uttalelse av 17. juni 1995:

«Suldal Elveigarlag har i tidlegare uttale i denne saka gått inn for å regulera vassføringa i Suldalslågen i juni og juli via Hylen, og samtidig få kartlagt eventuell feilvandring av Suldalslaks til Hylsfjorden.

Dette har alle partar som har uttala seg i saka vore einige om. Når det gjeld vassføringa i mai har Elveigarlaget under tvil gått med på ei redusert vassføring i -95. Dette for at andre forsøk skal kunna gjennomførast.

Ein slik reduksjon i mai kan vera svært uheldig for utvandring av smolt og overleving i fjordsystemet. Me er difor svært skeptiske til at ein slik redusert vassføring fortset fleire år.

Det er kravt at det skal vera semje i driftsutvalet om den tilrådinga dei gir Statkraft, som deretter kan godta eller forkasta denne tilrådinga.

Det er etter vår meining svært vanskeleg å komma med noko tilråding som Statkraft er det minste ueinig i, og me meiner at eit fleirtal i driftsutvalet bor vera tilstrekkeleg til å koma med tilråding.

Suldal Elveigarlag ser ikkje nokon grunn til å reorganisera driftsutvalet og vil sterkt gå i mot dette.

Dersom N.V E. og D.N. skal vera representerte i driftsutvalet bør dei koma i tillegg til dei som sit i utvalet i dag. Driftsutvalet bør og kunna koma med ei fleirtalstilråding til Statkraft.»

Statkraft SF har i brev av 19. juni 1995 kommet med følgende bemerkninger i saken:

«I sin kommentar til NVE til innkomne uttalelser har Statkraft påpekt at det ligger et problem i reglementets pkt. 2 IV, andre avsnitt, som lyder:

«I tråd med driftsutvalgets innstilling kan Statkraft kjøre Hylen kraftverk i kortere tidsrom i denne perioden ved vannstander lavere enn HRV i Suldalsvatn, for derigjennom å øke tilgjengelig slippvolum for situasjonstilpassede manøvreringsformål.»

Denne formuleringen kan bidra til at vanskelighetene med å forsøke ulike vassføringer i Suldalslågen fortsetter. I lys av at dette er et prøvereglement med kort varighet, og at regulanten dermed har kort tid til disposisjon for gjennomføring av aktuelle vannføringsforsøk, foreslår vi teksten endret til:

Statkraft kan også kjøre Hylen kraftverk i denne perioden for derigjennom å legge tilrette for å gjennomføre forsøk med ulike vassføringer i Suldalslågen ref. pkt. 2 III c.

Med dette forslaget legges det stor vekt på pkt. 2 III c med hensyn til fleksibilitet i prøveperioden, og punktet kan derfor gjøres mer presist ved et tillegg i teksten som presiserer formålet med adgangen til avvik fra reglementet.

Vårt forslag er at det etter første avsnitt i pkt. c legges til:

Avvik fra reglementet kan gjøres for situasjonstilpassede manøvreringsformål og for å gjennomføre forsøk med ulike vassføringer i Suldalslågen.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på en skrivefeil i pkt. VII hvor Aurdal skal være Saurdal.»

Miljøverndepartementet har i brev av 9. februar 1996 kommet med følgende uttalelse:

«Ulla-Førre-utbyggingen er den største kraftverksutbyggingen i landet, både målt i kraftproduksjon og i størrelse på reguleringsmagasiner.

Kraftverkene produserer årlig mellom 4 og 5 Twh. Foruten Ulla-Førre-utbyggingen har også Røldal-Suldal-utbyggingen, som kom i drift tidligere, innvirkning på vannføringsforholdene i Suldalslågen.

Manøvreringsreglement for Suldalslågen ble fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 13.9.74 som en del av reguleringsbestemmelsene for Ulla-Førre. Reglementet ble noe justert 4.11.83.

Som følge av initiativ bl.a. fra det såkalte MVU-prosjektet ble reglementet endret på nytt 22.6.1990. Det ble da fastsatt som et prøvereglement fram til 22.6.95. Målet var å komme fram til et reglement som ville redusere skadevirkningene på laksebestanden samtidig som vannressursene i vassdraget ble utnyttet bedre til kraftproduksjon.

Det ble samtidig opprettet et såkalt driftsutvalg, bl.a. for å bistå regulanten med råd om manøvreringen. Driftsutvalgets mandat og sammensetning ble fastsatt i reglementets post 2 pkt. III c og pkt. IV. Driftsutvalget består av 4 medlemmer h.h.v. fra Suldal kommune, Suldal Elveeigarlag, Statkraft, samt en felles representant fra Fylkesmannen i Rogaland og Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Statkraft søker nå om å forlenge prøvereglementet fram til 1.1.98, og har senere uttalt at det «kan være fornuftig med en åpning for å forlenge prøvetiden ut 1998».

Vi har forelagt saken for DN og for Fylkesmannen i Rogaland. Kopi av brev av 16.6.95 fra fylkesmannens miljøvernavdeling og av 12.7.95 fra DN er tidligere oversendt Dem underhånden. Vi har dessuten oversendt Dem underhånden brev fra DN av 20.6.95 vedr. manøvreringen i mai og juni 1995.

Vi har dessuten mottatt brev fra advokat Endre Skjørestad (representerer A/S Sands Laksefiske) av 23.8.95 samt fra A/S Sands Laksefiske av 28.9.95, 4.10.95, 24.11.95, 8.12.95 og 23.1.96. Vi har fått forståelsen av at NOE har mottatt tilsvarende henvendelser, og vedlegger derfor ikke kopi av brevene bortsett fra det siste som er en kommentar til fylkesmannens brev av 12.1.96 (se nedenfor).

NVE foreslår at prøvereglementet forlengesfram til 1.1.1998. NVE mener at driftsutvalget ikke har fungert etter intensjonene og foreslår at det reorganiseres med følgende institusjoner som medlemmer: Suldal Elveigarlag, DN, NVE, Statkraft SF.

DN er enig med NVE i at driftsutvalget ikke har fungert som forventet og at en ikke har fått gjennomført forsøk i tilstrekkelig omfang hittil.

DN peker på at spørsmålet om sammenhengen mellom vannføring og biologiske forhold er svært komplisert og i stor grad uavklart. Spørsmålet kan ikke avdekkes gjennom kortsiktige manipuleringer med vannføringen da de hypoteser en ønsker å verifisere krever lange serier hvor vannføringen er innpasset i et godt planlagt undersøkelsesprogram. DN ser det derfor som svært viktig at en på faglig grunnlag kommer til enighet om en plan for undersøkelser som gjør det mulig å evaluere prøvereglementet.

DN foreslår at driftsutvalget nedlegges og at «forslag til vannføringer for resten av prøveperioden behandles gjennom de vanlige høringskanaler». DN mener det bør vurderes om prøveperioden bør forlenges ut over 1.1.98.

Departementet slutter seg til DNs vurderinger. Opprettelse av rådgivende utvalg/driftsutvalg er hensiktsmessig i mange vassdrag. I Suldalslågen har dette opplegget hittil ikke vist seg å være fruktbart. Vi tror at det selv med en endret sammensetning av utvalget vil være vanskelig å få utvalget til å fungere tilfredsstillende. Vi foreslår derfor at driftsutvalget nedlegges og at prøveperioden forlenges til 1.1.99.

Det ble fastsatt i prøvereglementet (som formelt sett nå er utløpt) at driftsutvalget skulle ha dels en rådgivende funksjon (vannføringer) og dels en bestemmende funksjon (kjøring av Hylen kraftverk i visse perioder).

Når det gjelderforslag til vannføringer i selve Suldalslågen i prøveperioden slutter vi oss til DNs forslag om at dette behandles gjennom de vanlige høringskanaler.

DN varslet i sitt brev av 12.7.96 at de ville komme tilbake med forslag til vannslipp i prøveperioden. Etter samråd med DN foreslår vi at man når det gjelder vannslipp i perioden 1. 4. - 31.8. tar utgangspunkt i forslaget fra fylkesmannen i Rogaland i brev av 12.1.96 til DN, jfr. vedlegg. Når det gjelder den øvrige del av året, foreslår vi at man slipper i henhold til retningslinjene i prøvereglementet.

Når det gjelder kjøringen av Hylen kraftstasjon i prøveperioden er det viktig at en tar vesentlig hensyn til vandringsundersøkelsene. Vi foreslår at man tar utgangspunkt i forslaget fra fylkesmannen i Rogaland i brev av 12.1.96.»

I Fylkesmannen i Rogaland sitt brev av 12.01.96 til Direktoratet for naturforvaltning (vedlegg til MDs brev) sies bl.a. følgende vedrørende forslag til vannføringskurve:

«Opptrappinga startar 10. april, og skjer jamnt og gradvis slik at kurva passerer 60 m^3/s omlag den 1. mai og 150 m^3/s omlag den 15. mai. Vassføringa skal haldast på over 150 m^3/s i minst 10 dagar, og deretter avtrappast jamnt og gradvis, slik at vassføringa held seg høgare enn 60 m^3/s fram til omlag 15. juni.

I perioden 10. april - 15. juni er den skisserte vassføringa å rekna som eit minimumskrav. Det same gjelder *perioden 15. juni - 15. juli.* I perioden *15. juli - 1. oktober* skal vassføringa variere kring eit gjennomsnittpå 62 m^3/s, med ytterpunkt 55 og 73 m^3/s, og høgare vassføringar skal ein søke å unngå.

Kjøring av Hylen kraftstasjon kan aksepterast etter 15. juli for å unngå høgare vassføringar enn 73 m^3/s, ellerfor å gjennomføre vandringsundersøkingar. Kjøring av Hylen kraftstasjon i perioden 1. juni - 15. juli kan aksepterast for gjennomføring av vandringsundersøkingar. All kjøring av Hylen for vandringsundersøkingar skal vere fastlagt før 10. april, og det er eit mål at dette kan gjennomførast samstundes med at krava til vassføring nemnt ovanfor blir oppfylte.»

I brev av 22. februar 1996 oversendte Nærings- og energidepartementet høringsuttalelsen fra Miljøverdepartementet, vedlagt fylkesmannen i Rogaland sin uttalelse av 12.01.96 til Direktoratet for naturforvaltning (DN) og brevet fra DN av 12.07.95 til Miljøverndepartementet, til NVE for uttalelse. På denne bakgrunn fremla NVE i mars 1996 en ny innstilling i saken.

V. NVEs andre innstilling

I NVEs innstilling av 22. mars 1996 til Nærings- og energidepartementet uttales bl.a. følgende:

«Vi registrerer at vårt forslag til en ny sammensetning av driftsutvalget ikke har fått tilslutning. Vår hovedintensjon var å styrke utvalget ved at de sentrale forvaltningsorganene DN og NVE gikk inn i utvalget. Det er imidlertid nå enighet hos alle høringsparter om at gjeldende driftsutvalg ikke fungerer som forventet og bør avvikles. NVE tar det til etterretning, og støtter en avvikling av driftsutvalget.

Statkraft SF fikk ved Kronprinsreg. res. av 22 juni 1990 lov til å uføre ulike manøvreringer av Suldalslågen for å fremskaffe data som grunnlag for utarbeidelsen av et nytt manøvreringsreglement. Hensikten var å komme frem til en manøvrering av Suldalslågen som kunne bedre forholdene for laks og øke kraftproduksjonen. I prøveperioden er det blitt lagt ned betydelig forskningsinnsats og mye viktig kunnskap om vassdraget og generell økologi er fremskaffet. Det er likevel å beklage at man ikke har fått anledning til å gjennomføre ulike vannslippinger i tilstrekkelig grad. Miljøvernforvaltningen har i løpet av prøveperioden ikke vært villig til å eksperimentere med vannføringene i et omfang som vi mener hadde vært ønskelig og nødvendig. I stedet ønsket forvaltningen store vannføringer tilnærmet lik «naturlige» forhold. Her har motsetningene vært så store at det har gått ut over undersøkelsenes verdi. I tillegg har sterke personlige motsetninger også ført til at intensjonene med prøvereglementet ikke har fungert.

NVE mener at det realiteten nå fins to alternative løsninger for et nytt manøvreringsreglement for Suldalslågen.

Alternativ I

En mulighet er å gå tilbake til manøvreringsreglementet som ble fastsatt ved Kronprinsreg. res. av 4. november 1983. Hvis man velger dette alternativet vil den kunnskap som tross alt har kommet fram i prøveperioden, ikke komme til nytte for vassdraget. Prosjektet som er i gang vil også måtte avsluttes, dvs. at mye av ressursene har blitt satt inn til ingen nytte.

Alternativ 2

DN har fremmet forslag om at vannføringene for resten av prøveperioden blir behandlet gjennom vanlige høringskanaler. Det vil si å utelate driftsutvalget, og i stedet fastsette et prøvereglement for mellom 5 og 10 år med klarere rammer for vannslip- ping og et tilpasset undersøkelsesprogram med hensyn til bl. a. drift av Hylen kraftverk og feilvandring.

NVE vil anbefale alternativ 2, fordi det nå synes å være den eneste måten å få utprøvet ulike vannslipp, og få vurdert hva som er optimalt med hensyn til å ivareta både fisken og andre interesser knyttet til vassdraget.

Varighet av prøveperioden

For å skaffe pålitelige data om effekten av ulike manøvreringer må disse ha en varighet på noen år. Det foreslås at en prøveperiode på 10 år blir gjennomført. Vi mener en bør satse på en så lang prøveperiode for å få gjennomført forsøkene over så lang tid at tilfeldige, naturlige variasjoner ikke slår sterkt ut i sluttresultatet. Det er også viktig å unngå en diskusjon om prøveperiodens lengde i etterkant av den. De første 8 år deles i to perioder å 4 år med hvert sitt på forhånd fastsatte reglement (se vedlegg). De to siste årene av perioden skal benyttes til utarbeidelse av et varig manøvereringsreglement.

De to periodene vil ha vesentlig forskjellig forløp på våren, mens resten av året vil være mer eller mindre identiske. I utarbeidelsen av disse forslage-

ne til manøvreringsreglement har man søkt å ta hensyn til drift av årsyngel av laks, vekst og overlevelse til ettårige og eldre laksunger, tap av næringsdyr ut av Lågen, smoltutvandringen, begroing av moser, tilslamming av spesielt gyteområder av finpartikulært materiale, og vandring av laks til Suldalslågen. Det er lagt vekt på innhentet kunnskap fra vassdraget supplert med kunnskap fra nærliggende og eventuelt andre vassdrag der dette har vært nødvendig.

Driv av årsyngel og næringsdyr

Vannføringen influerer på driv av årsyngel og næringsdyr. Drivet av disse ut av Suldalslågen kan reduseres med en hensiktsmessig vannføring. Det er dokumentert at årsyngelen av laks i Suldalslågen kommer opp av grusen i månedskiftet mai-juni. I denne kritiske fasen hvor de danner sine territorier, blir de lettpåvirket av vannførholdene. Kombinasjonen av mye og kaldt vann er vanskelig å takle for årsyngel. Økt eller høy (> 100 m^3/s) vannføring i denne perioden har derfor ført til betydelig mengde yngel registrert i drivfeller. Studier fra norske vassdrag viser at tidspunktet for når årsyngel starter eksternt næringsopptak avhenger av vannføring og vanntempertaur. Starten finner sted når vanntemperaturen er over 8° C, og enten før eller etter vårflommen har nådd sitt maksimum.

Forslag: Vannføringen fra månedskiftet mai/juni må være lav.

Vannføring og smoltutvandring

Undersøkelsene på utvandring av naturlig laksesmolt fra Suldalslågen har vist at de starter i april og avslutter i mai. Dette er omtrent på samme tid utvandring av laksesmolt finner sted i Imsa i Høgsfjorden ved Stavanger. Det har i lang tid vært diskutert hvorvidt vanntemperatur og/eller vannføring styrer utvandring av laksesmolt fra vassdrag. I Imsa, som mangler en typisk vårflom, er elvetemperaturen den viktigste faktoren i forklaringen på utvandringstidspunktet for smolten. I Orkla er vannføring ført opp som den viktigste forklaringsfaktor, mens i Alta er både vanntemperatur og vannføring viktige. Det kan bemerkes at utvandringen av laksesmolt i Alta skjer etter at vårflommen er over. For de tre vassdragene synes smoltutvandringen å finne sted når sjøtemperaturen utenfor vassdraget har kommet opp i 7-8° C. Det kan bemerkes at det ikke nødvendigvis er vannføring eller vanntemperatur som sådan er utløsende faktorer, men snarere har forsøk vist at det er endringene i disse som er viktige stimuli. Ser man på ett vassdrag med flere års studier, viser disse at den miljøvariabelen (vannføring, vanntemperatur, månefase) som gir den beste sammenhengen med smoltutvandringen varierer mellom år. Når man vet at tidspunktet for smoltutvandringen innen vassdrag er temmelig lik mellom år, må det bety at utvandringen ikke er tilpasset én av de analyserte variablene. Derimot er lyset den eneste stabile miljøvariabel som kan styre smoltutvandringen. Den er konstant mellom år, samtidig som den er vist å styre de fysiologiske prosessene som laksefisk må igiennom for å kunne tilpasse seg et liv i saltvann.

Overlevelse for utsatt laksesmolt har i Orkla og Gaula vært korrelert med vannføringen ved at økt vannføring i intervallet 50-400 m^3/s har gitt økt gjenfangst. Imidlertid er de samme gjenfangstverdier registrert i Imsa ved vannføringer som er betydelig lavere (>5 m^3/s). Stor vannføring ved smoltutvandringen er blitt antydet å redusere faren for å bli spist. Sammenlignes norske undersøkelser (Surna, Orkla, Oppløy) er det imidlertid ingen sammenheng mellom andel av utvandrende laksesmolt som blir spist av saltvannsfisk og vannføringen under utvandringen. Lavest predasjon ble påvist i vassdraget med lavest vannføring under utvandringen. Predasjonsraten kan derfor snarere gjenspeile lokale forhold i saltvannsfiskbestanden.

Vekst og overlevelse Det er vist at vanntemperaturen i Suldalslågen forklarer mye av den år til år variasjonen som observeres i lengde hos laks og ørretunger oppnådd første leveår. Det er ikke utført tilsvarende analyser på eldre laks- og ørretunger i Suldalslågen, men etter det man kjenner til fra andre vassdrag er også disse betydelig påvirket av vanntemperaturen. Vanntemperaturen i Suldalslågen er lav og særlig når det slippes mye vann på forsommeren vil virkningen på vanntemperaturen bli merkbar. Naturlig variasjon i klimatiske forhold vil imidlertid kunne overstyre antropogene effekter. Således førte en kjølig vår og kald forsommer til lavere temperaturgevinst enn forventet i forbindelse med liten vannføring på forsommeren 1994. Året etter var temperaturgevinsten betydelig til tross for at vannføringen var noe høyere enn året før. Redusert temperatur på forsommeren er ugunstig utfra det faktum at veksten til laksunger er bedre på forsommeren enn senere på året under ellers like temperaturer. Det er derfor antatt at forbedrete vekstvilkårfor ungfisk i Suldalslågen på forsommeren vil øke deres vinteroverlevelse.

Forslag: Vannføringen på vår/forsommeren bør holdes nedefor å øke vanntemperaturen og derved optimalisere vekstforholdene til laks- og ørretunger.

Begroing og tilslamming

Regulering av Suldalsvassdraget har ført til at de naturlige flommene i vassdraget er uteblitt. Det uregulerte restfeltet fører fremdeles til momentane økninger i i vannføring i Suldalslågen, men styrken og varigheten på disse er vesentlig mindre enn tidligere. Det er registrert en økning i begroing i vassdraget de senere år. I hvilken grad dette skyldes reguleringen eller er en følge av forsuring er vanskelig å fastslå. Men bortfall av større flommer har ført til at bunnsubstrater er blitt mer stabile og dermed har det lettet kolonisering av ulik vegetasjon i vassdraget. Samtidig er det også registrert økt mengde finpartikulært materiale i vassdraget. Utvidelsen av mosedekket areal vil redusere gyteområdene for laks. På den annen side kan mosedekket øke) skjellmulighetene for ung fisk. Situasjonen blir ytterligere forverret når tilslammingen av finpartikulært materiale reduserer egg- og yngeloverlevelsen på de gjenværende gyteområdene.

Forslag: En betydelig vannføring på høsten vil vaske ut finpartikulært materiale og redusere omfanget av begroingen.

Vannføring og inn/oppvandring av laks

Benyttes fangstdata av laks i en åtte-års periode nedenfor Sandsfossen som et mål for oppvandringstidspunktet, viser disse at i gjennomsnitt blir en tredjedel av årsfangsten fanget i hver av periodene juni/juli, august og september. Dette viser at Suldalslågen har sen oppvandring av laks. I hvilken grad vannføringen i Suldalslågen og kjøring av Hylen kraftverk influerer på innsiget av laks til Suldalslågen har vært diskutert. I 1995 ble det satt igang et prosjekt for å belyse denne problematikken. Av ulike årsaker ble ikke Hylen kraftverk kjørt som planlagt. Resultatene fra dette året kan derfor ikke benyttes til å dra sikre konklusjoner. I de senere år har det årvisst vært oppblomstringer av giftalger av Prymnesium-slekten fra midten av juli til begynnelsen av august. Disse har dramatisk effekt på voksen fisk, og lakseinnsiget til Suldalslågen opphører i den mest intense oppblomstringsfasen av dette tidsrommet. I 1995 var det siste uke av juli og første uke av august. Det er antatt at en kontinuerlig kjøring av Hylen kraftverk vil redusere oppblomstringen av alger og risikoen for spredning i Sandsfjorden sammenlignet med en situasjon der Hylen blir startet opp i løpet av algeoppblomstringen.

Forslag: Hylen kraftverk bør vekselvis kjøres og stoppes med 7-10 dagers varighet i perioden før og etter algeoppblomstringen for å belyse effekten på lakseoppvandringen til Suldalslågen.

Vannkvalitet

Suldalsvassdraget har hatt en negativ utvikling i vannkvalitet de senere år. Alkaliteten er redusert og vassdraget er blitt mer forsuringsutsatt. Det er besluttet å fullkalke vassdraget med fire kalkdoserere, én ved Osvad, én i Steinsåna, én i Tjøstheimsåna og én i Lågen ved Mosåna. Den på Osvad er pH-styrt, mens de andre er vannføringstyrt. Dette vil influere på økosystemet i vassdraget. Det er mulig at det umuliggjør en direkte sammenligning av tidligere data med data innsamlet etter at fullkalkingen blir startet, i og med at vannkvaliteten blir endret.

Forslag til undersøkelser

En forutsetning for at det gis mulighet for en ytterligere forlengelse av prøvereglementet er at det samtidig blir foretatt sentrale undersøkelser som grunnlag for utarbeidelse av et varig manøvreringsreglement. Følgende temaer er sentrale:

a) smoltutvandring - kartlegging av tidspunkt for utvandring og faktorer som styrer utvandringen. Dette vil klarlegge behovet for spesielle vannføringsforhold under smoltutvandringen.
b) ungfiskregistrering - oppfølging av ungfiskstudiene på tetthet og vekst, og evaluering av fiskeutsettingene.
c) driv av årsunger - viktig i forbindelse med vannføringene i mai/juni.
d) begroing - klarlegging av effekten til en spyleflom på høsten.
e) gytefisktelling - registrering av gytebestanden i vassdraget også sett i relasjon til fangsttrykket
f) laksevandring - belyse hvilken effekt kjøring av Hylen kraftverk har på vandringene av laks til Suldalslågen. Dette er sentralt i spørsmålet om hvorvidt Hylen kraftverk ikke skal kjøres til bestemte tider av året.
g) skjellprøver av voksen fisk - disse vil være et viktig bidrag til å kunne evaluere fiskeutsettingene i vassdraget.
h) fangstregistrering av laks nedenfor Sandsfossen - dette vil være et supplement til pkt. f.

Dette undersøkelsesprogrammet har et vesentlig mindre omfang enn det som har vært kjørt i «Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen» (LFS). I de siste årene har prosjektet hatt et årlig

budsjett på om lag 5 mill. kr. En viktig faktor her er at LFS har hatt en betydelig aktivitet også på forsuringsproblematikk. Siden Suldalslågen nå er vedtatt å bli fullkalket, ser vi mindre behov for aktivitet på dette feltet.

Varigheten og et grovt årlig kostnadsoverslag av de enkelte temaene er satt opp i nedenforstående matrise. De eksakte kostnadene vil først kunne angis når et nøyaktig undersøkelsesprogram er fastsatt. Kryss angir aktuelle undersøkelsesår.

TEMA	97	98	99	00	01	02	03	04	Årlig kostnad
smoltutvandring	x	x	x	x	x	x	x	x	300 000
ungfisk	x	x	x	x	x	x	x	x	200 000
driv	x	x	x	x	x	x	x	x	150 000
begroing		x	x	x	x	x	x	x	150 000
gytefisk	x	x	x	x	x	x	x	x	80 000
laksevandring	x	x	x	x					1 mill.
skjellprøver	x	x	x	x	x	x	x	x	20 000
fangstregistrering	x	x	x	x	x	x	x	x	
sum	1,75	1,9	1,9	1,9	0,9	0,9	0,9	0,9	

Forslag til manøvreringsreglement

Med bakgrunn i det foregående foreslås et manøvreringsreglement som er oppdelt i to perioder. De to utelukker ikke hverandre, men sammen vil de gi grunnlag for utarbeidelse av et reglement som er gunstigere for fiskebestanden og kraftproduksjonen enn det gjeldende reglementet. Forskjellen mellom de to periodene gjelder vannføringen i mai måned I de første fire årene kjøres vannvolumet opp i begynnelsen av mai for så gradvis å bli redusert utover i måneden. I den andre perioden er det lagt opp til to flommer utfra Suldalsvatnet; én i begynnelsen og én i midten av mai. Den andre av disse to flomtoppene er foreslått å være noe høyere enn den første.

Eventuelle spørsmål om detaljer i manøvreringen forutsettes avklart med NVE.

Vi foreslår at reglementet for den siste perioden også blir gjeldende de to siste årene av prøveperioden.»

NVEs forslag til forlenget manøvreringsreglement for Ulla-Førreverkene - prøvereglement gjeldende til og med 31. desember 2000

(Jf. Kr res. 04.-11.83 og endring gitt ved Kr res. 22.06.90.)

«Post 2

I Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førreåna.

III Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1 juni	- 31 juli	40 m³/s
1 august	- 30 september	62 m³/s
1 oktober	- 14 oktober	20 m³/s
15 oktober	- 30 april	12 m³/s

Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tredøgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr. time.

b) – 1. mai økes vannføringen til Suldalslågen til 70 m³/s og holdes på det nivået til 10. mai for så gradvis å bli redusert til 40 m³/s.
– 1. oktober 1999 og 2000 økes vannføringen til Suldalslågen til 200 m³/s for så gradvis å bli redusert til 12 m³/s.

Vannføringen i Suldalslågen skal aldri på noe tidspunkt i løpet av året underskride 12 m³/s målt ved Suldalsosen.

IV Hylen kraftverk

Det slippes vann gjennom Hylen kraftverk i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

16 sept	– 15 juni	Hylen kraftverk kan kjøres
15 juni	– 20 juli	Hylen kraftverk skal vekselvis kjøres og stanses i perioder av 7-10 dagers varighet
21 juli	– 10 august	Hylen kraftverk kan kjøres
11 august	– 15 sept	Hylen kraftverk skal vekselvis kjøres og stanses i perioder av 7-10 dagers varighet.

Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV).

V Kvilldalsåna

I Kvilldalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m³/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres fram til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og fram til 1 september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20 august. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Aurdal, Kvilldal og Hylen kraftstasjoner.

Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interessene, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

NVEs forslag til forlenget manøvreringsreglement for Ulla-Førreverkene - prøvereglement gjeldende f.o.m 1. januar 2001 t.o.m 31. desember 2006

(Jf. Kr. res. T4.11.83 og endring gitt ved Kr. res. 22.06.90.)

«Post 2

I Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førreåna.

III Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1 juni	– 31 juli	40 m³/s
1 august	– 30 september	62 m³/s
1 oktober	– 14 oktober	20 m³/s
15 oktober	– 30 april	12 m³/s

Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tredøgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr. time.

b) – 1 mai økes vannføringen til Suldalsågen til 40 m³/s for så gradvis å bli redusert til 20 m³/s
– 15. mai økes vannføringen til Suldalsågen til 70 m³/s for så gradvis å bli redusert til 40 m³/s
– 1. oktober 2003 og 2004 økes vannføringen til Suldalslågen til 200 m³/s for så gradvis å bli redusert til 12 m³/s.

Vannføringen i Suldalslågen skal aldri på noe tidspunkt i løpet av året underskride 12 m³/s målt ved Suldalsosen.

IV Hylen kraftverk

Hylen kraftverk kan kjøres etter behov.

Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av

en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV).

V Kvilldalsåna

I Kvilldalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m^3/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres fram til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og fram til 1. september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Aurdal, Kvilldal og Hylen kraftstasjoner.

Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interessene, kan Kongen uten erstatning til konsesjonaeren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

VI Høringsinstansenes uttalelser til NVEs andre innstilling

Suldal kommune har i brev av 20. mai 1996 uttalt følgende:

> «Suldal kommune vil be om at Nærings- og energidepartementet avviser innstillinga frå Norges vassdrags- og energiverk om forlenging av gjeldande prøvereglement i Suldalslågen i Suldal kommune.
>
> Suldal kommune har fått særs kort uttalefrist. Vi er kjend med at korkje Direktoratet for naturforvaltning eller Fylkesmannen sin miljøvernavdeling i Rogaland på noverande tidspunkt har fått saka til uttale.
>
> Suldal kommune ynskjer å avventa resultat frå Lakseforsterkingsprosjektet (LFS) i Suldalslågen. LFS-prosjektet vert avslutta i løpet av 1997. Prosjektleiinga og sekretariatet ligg hjå miljøavdelinga i Statkraft Engineering. Hovudmålsetjinga er m. a. å setje søkelys på problemstillingar og utarbeida tilråding om miljøfaglege moment som bør leggjast til grunn ved utarbeiding av nytt manøvreringsreglement for Suldalslågen.
>
> Det vert i forslag frå Norges vassdrags- og energiverk dagsett 22. mars 1996, opplyst at alle høyringspartar er samde om å leggje ned driftsutvalet. Suldal kommune har uttalt seg imot dette.
>
> Dersom søknaden om å forlenga gjeldande prøvereglement for Suldalslågen likevel skal fremjast bør Suldal kommune få utsett uttalefristen til utgongen av august.»

Suldal kommune v/formannskapet har i møte 16.08.96 fattet følgende vedtak, jf. brev av 29. august 1996:

1. Suldal kommune finn forslaget frå NVE uakseptabelt, og vil ikkje akseptera ei forlenging av prøvereglementet på 10 år.
2. Suldal kommune går inn for at nåverandeforskningsprogram blir avslutta og evaluert. Denne evalueringa, der og forvaltninga må få delta aktivt, skal liggja til grunn for ett nytt manøveringsreglement.
3. Driftsutvalet må få halda fram ut prøveperioden med samansetnad som i saksframstillinga.
4. Suldal kommune vil nok ei gong gå inn for endring av punkt 6 i manøvreringsreglementet til: «Mosvatnet tappast ned tidlegast muleg før jul, *men ikkje for 15. oktober.*»

Suldal Elveigarlag har i brev av 14. juni 1996 uttalt:

> «Suldal Elveigarlag vil be om at Nærings- og energidepartementet avviser innstillinga frå Norges vassdrags- og energiverk om forlenging av gjeldande prøvereglement i Suldalslågen i Suldal kommune.»

I brev av 28. august har Elveigarlaget videre uttalt:

> «Suldal Elveigarlag går sterkt imot søknaden slik den ligg føre. Suldal Elveigarlag er sterkt imot at vassføringa vert redusert slik søknaden lyder på.

Suldal Elveeigarlag går inn for vassføring som i 1996 inntil forskingsprogramma er avslutta. Suldal Elveigarlag går sterkt inn for å oppretthalda den disponible vassmengda på 50 millionar m³. Vidare meiner Suldal Elveigarlag at feilvandringsprogrammet må vera ferdig gjennomført og evaluert, og det må stadfestast at Hylen kraftverk skal kunna kjørast i juni og juli månad. Etter dette kan ein ta stilling til om det skal fastsetjast endeleg reglement eller om ein treng vidare prøvereglement.

Driftsutvalet for Suldalslågen må opprettholdas.»

A/S Sands Laksefiske sier i sitt brev av 20. juni 1996:

«Vi vil be om at De avviser innstillingen fra NVE av 22. mars 1996 om forlenging av reglementet.»

I brev av 30. august 1996 har Sands Laksefiske videre uttalt:

«Vi har følgende bemerkninger til søknaden:

1) Søknadens alternativ 2 innebærer en vesentlig lavere vannføring i perioden 1. mai til 14. november i forhold til gjeldende reglement. Søknaden innebærer eksempelvis at minsevannføringen i perioden 1. juni til 31. juli reduseres fra 51 m³/sek. til 40 m³/sek. tilsvarende 21 %.

2) De foreslåtte reduksjoner vil i realiteten gjøre det svært lite interessant å fiske nedenfor Sandsfossen fordi fisken erfaringsmessig ikke biter ved så lav vannføring.

3) De foreslåtte endringene i vannføringen vil medføre at nytt skjønn må avholdes.

4) Vi stiller oss uforstående til NVEs begrunnelse for å forlenge prøveperioden. Statkraft har i 1994, 1995 og 1996 gjennomført forsøk ved endrede vannføringer og nytt reglement bør ikke fastsettes før man har fått rapportene fra disse forsøkene.

Til tross for at Suldalslågen i en årrekke har vært gjenstand for fullskalaforskning med stadige endringer av forholdene for laksen, foreslår NVE at forskningen fortsetter i ytterligere 8 år uten at pågående forskning er avsluttet og uten at resultatene er offentliggjort.

Vi henviser til vedlagte kopi av brev av 2. juli 1996 fra Fylkesmannen i Rogaland til Miljøverndepartemenet og brev av 12. januar 1996 til Direktoratet for naturforvaltning. Vi understreker at vi støtter Fylkesmannens synspunkter og forslag til nytt reglement bortsett fra kjøring av Hylen. Dette kraftverket bør etter vår mening ikke kjøres i perioden juni til juli slik at vannføringen i denne perioden blir mest mulig lik den naturlige uregulerte vannføringen.

5) I gjeldende reglement har representanten for de fiskeberettigede råderett over 50 mill. m³. I forslaget fra NVE er det ikke tatt inn en slik rettighet. NVE har ikke gitt noen begrunnelse for at denne rettigheten er fjernet og vi må be om at denne tas inn i et eventuelt nytt reglement.»

Kommunaldepartementet har ingen merknader til innstillingen.

I Statkraft SFs uttalelse i brev av 13. september 1996 heter det:

«Forlengelse av gjeldende reglement til 31.12.97.

Grunnen til at Statkraft ønsker gjeldende reglement forlenget ut 1997 før en begynner drøfting av et nytt reglement, er at Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen, som startet i 1990, skal avsluttes i 1997. Siste feltsesong er i 1996, og i 1997 skal resultatene oppsummeres og formidles. Statkraft mener at manøvreringsreglement og undersøkelsesopplegg først bør vurderes etter at resultatene fra Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen foreligger.

Gjeldende prøveperiode Statkraft beklager at inneværende prøveperiode har gitt mindre rom for utprøving av forskjellige vannføringer i Suldalslågen enn forventet. I likhet med NVE sine vurderinger er det også Statkrafts oppfatning at deler av miljøforvaltningen har hindret en god faglig utnytting av inneværende prøveperiode.

Det har vært og er Statkrafts intensjon, i samsvar med Nærings- og energidepartementets anmerkninger, å arbeide for å optimalisere forholdene for den naturlige laksestammen i Suldalslågen. En forutsetning fra konsesjonsgiveren er at tiltak for å styrke laksen ikke skal redusere kraftproduksjonen i vassdraget, men snarere også gi økonomiske fordeler. (Ref Bemerkninger fra Olje- og energideparementet i foredrag til Kronprinsregentens resolusjon av 22. juni 1990, side 78 og 82).

Sammen med Norges Forskningsråd, NVE, DN, EnFo og andre bidragsytere har Statkraft gjennom LFS-prosjektet investert over 30 mill. kr. siden 1990 i å skaffe kunnskap om ferskvannsøkologiske forhold i Suldalsvassdraget. Forskningsarbeidet har gitt mye og viktig ny kunnskap om de økologiske sammenhengene i vassdraget, men en kunne kommet mye lengre dersom miljøforvaltningen ikke hadde stoppet flere forsøk med vannføringene i Suldalslågen.

Som NVE bemerker, er også Statkraft bekymret for at fullkalking av vassdraget kan ødelegge muligheten for å sammenligne data fra Lakseforsterkinsprosjektet i Suldalslågen med data fremskaffet etter en eventuell fullkalking. Dette betyr at store deler av investeringene i Lakseforsterkingsprosjektet i Suldalslågen kan

være bortkastet. All den tid faunaen i Suldalslågen ikke viser tydelige tegn på å være forsuringsskadet, bør et slikt tiltak utstå til det blir avklart hvordan forsuringssituasjonen er. Dette er forhold som blir konkludert i 1997. Konklusjonen kan ha betydning for vurdering av et framtidig reglement, noe som også taler for at en ny prøveperiode ikke blir iverksatt før den gjeldende perioden er oppsummert og konkludert.

Det er også viktig å ta med i vurderingen at utsetting av laksunger synes å ha svært liten positiv effekt, og at det tvert om kan være fare for negativ effekt på villaksen. Pågående utsettinger gjør det derfor vanskelig å evaluere og forstå sammenhengen mellom lakseproduksjon og endringer i det fysiske miljøet. Grovt sett består utvandrende laksemolt av 50% utsattfisk og 50% villaks. Når laksen kommer tilbake til Suldalslågen, utgjør den utsatte fisken bare 5% av gytebestanden.

Driftsutvalget for Suldalslågen. Statkraft har ikke noe å innvende mot at Driftsutvalget for Suldalslågen blir lagt ned, men beklager at Statkrafts initiativ for å komme bort fra den tradisjonelle konfliktmodellen i vassdragssaker ikke er av interesse. Intensjonen var å etablere samarbeide mellom berørte interesser som skulle gi grunnlag for fleksibilitet i manøvreringen av Suldalslågen. Det er Statkrafts oppfatning at det er statens lokale miljøforvaltning som i første rekke ikke aksepterer denne arbeidsformen.

Erfaringen fra utvalgsarbeidet viser at spørsmål av den karakter som oppstod i tilknytning til Suldalslågen ofte fører til sammenblanding av faglige og politiske interesser som vanskeliggjør arbeidet. I et framtidig forsøk på tilsvarende samarbeid bør derfor ansvarlige fagdirektorater være representert slik at aktuelle saker kan ses i et mer overordnet lys enn det som har vært tilfelle i Driftsutvalget for Suldalslågen.

Framtidig reglement og forsøksaktivitet. Statkraft ser NVEs alternativ 2 som et godt utgangspunkt for diskusjon om et nytt manøvreringsreglement for Suldalslågen. Skulle det bli aktuelt å forlenge reglementet i tråd med NVEs forslag, vil Statkraft gå innfor dette alternativet.

Statkraft vil peke på det positive i at alternativ 2 legger vekt på stabile forsøksbetingelser, noe som er svært viktig om en skal ha mulighet til å vurdere optimaliseringsstrategier for den naturlige laksebestanden.

Viktige forhold som kan stimulere den naturlige fiskeproduksjonen, synes å være økt næringstilgang og økt varmesum i vektsesongen. Resultatene til nå viser en klar sammenheng mellom vannføring og elvetemperatur. Konkrete forsøk med vannføringer i sommersesongen må gjøres for å fastslå om dette er rett vei å gå.

Statkraft ser det også som viktig at den foreslåtte vannføringsøkningen om høsten blir evaluert i forhold til sedimenttransport. Etter at et undersøkelsesprogram om dette blir avsluttet seinere i år, kan en gå innpå å vurdere intensitet og varighet av den foreslåtte vannføringsøkningen, og om det eventuelt bør være flere pulser.

Det synes også fornuftig å overvåke vannkvaliteten i vassdraget selv om kalkingen blir iverksatt. Da vil en lettere kunne tilpasse omfanget av kalkingen hvis den generelle vannkvaliteten blir bedre.

Konklusjon

1. Statkraft ønsker å få adgang til å forlenge gjeldende reglement ut 1997 og å utsette behandlingen av et nytt manøvrerngsreglement til Lakseforsterkningsprosjektet i Suldalslågen er avsluttet.

2. Statkraft går inn for at NVEs altrernativ 2 med prøveperiode fram til år 2006 legges til grunn for videre arbeid med manøvreringsreglementet for Suldalslågen. Statkraft ønsker også at detaljene i NVEs forslag kan diskuteres og justeres i samsvar med resultatene fra de pågående undersøkelsene i Suldalslågen, og at denne diskusjonen kan gjennomføres i løpet av 1997.»

Miljøverndepartementet har i brev av 8. oktober 1996 avgitt følgende uttalelse:

«Som kjent uttalte MD seg til søknaden fra Statkraft i brev av 9.2.95. Vår konklusjon var som følger:

«Departementet slutter seg til DNs vurderinger. Opprettelse av rådgivende utvalg/driftsutvalg er hensiktsmessig i mange vassdrag. I Suldalslågen har dette opplegget hittil ikke vist seg å være fruktbart. Vi tror at det selv med en endret sammensetning av utvalget vil være vanskelig å få utvalget til å fungere tilfredstillende. Vi foreslår derfor at driftsutvalget nedlegges og at prøveperioden forlenges til 1.1.99.

Når det gjelder forslag til vannføringer i selve Suldalslågen i prøveperioden slutter vi oss til DNs forslag om at dette behandles gjennom de vanlige høringskanaler. DN varslet i sitt brev av 12.7.96 at de ville komme tilbake med forslag til vannslipp i prøveperioden. Etter samråd med DN foreslår vi at man når det gjelder vannslipp i perioden 1. 4.-31.8. tar utgangspunkt i forslaget fra fylkemannen i Rogaland i brev av 12.1.96 til DN, jfr. vedlegg. Når det gjelder den øvrige del av året, foreslår vi at man slipper i henhold til retningslinjene i prøvereglementet.»

NVE har bl.a. på bakgrunn av vår uttalelse kommet med en ny innstilling i saken. Vi har forelagt innstillingen for DN og Fylkesmannen i Rogaland, jfr. vedlegg.

Direktoratet for naturforvaltning har i sin omfattende uttalelse følgende konklusjon når det gjelder manøvreringsreglementet:

> «DN støtter NVE sitt forslag om en forlengelse av prøveperioden for å skaffe et bedre grunnlag for å fastsette et varig manøvreringsreglement for Suldalslågen. Vi er også enig i at det er viktig å kjøre samme reglement for vannslipp over flere år sammenhengende, for å få gode og pålitelige resultater. Når det gjelder vannføringa på våren og sommeren er vi imidlertid sterkt uenig i forslaget fra NVE. Det er så stor usikkerhet omkring de spørsmål og konklusjoner som forslaget bygger på at det er svært betenkelig om det gjennomføres en manøvrering med så lite vannføring som foreslått. Vi legger her også stor vekt på den kritiske situasjonen som Suldalslågen er i med små fangster, liten gytebestand og lave tettheter av yngel. Dersom prøveperioden kjøres etter forslaget fra NVE vil vi mangle data for et vannføringsregime som minner om det den naturlige laksebestanden i Suldalslågen er tilpassa, et forhold som må vurderes når et endelig manøvreringsreglement skal fastsettes.
>
> Vi mener at det i den ene perioden bør kjøres et tilsvarende regelement som i 1996. For å få kontinuitet i undersøkelsene vil det være naturlig å kjøre 1996-reglement i den første delen av prøveperioden. DN mener at en ikke skal binde seg til et vannføringsregime for den siste perioden allerede nå. Før en endelig fastsetter vannføringa bør alle tilgjengelige resultater fra tidligere undersøkelser i Suldalslågen gjennomgås. Det finnes bl.a. resultaterfra år med lav vannføring (1994 og 1995) som vil være viktige i en slik sammenheng. Vannføringa for siste del av prøveperioden må fastsettes i god tid før den første perioden utløper.»

Når det gjelder vintermånedene viser DN bl. a. til erfaring fra Orkla og mener at en liten økning av vintervannføringa også bør vurderes.

Miljøverndepartementet viser til at laksebestanden i Suldalslågen er kategorisert som sårbar med negativ bestandsutvikling. DN mener det ikke kan utelukkes at et så omfattende avvik fra de naturlige forhold som NVEs manøvreringsforslag representerer kan ha svært negative konsekvenser. Vi slutter oss på denne bakgrunn til DNs konklusjon når det gjelder manøvreringsreglementet og viser til DNs uttalelse når det gjelder øvrige vurderinger.»

Fylkesmannen i Rogaland har i brev til Miljøverndepartementet 2. juli 1996 kommet med følgende uttalelse(vedlegg til MD's brev):

> «Fylkesmannen har hatt søknaden til behandling tidlegare, og vi viser til oversending frå Miljøverndepartementet den 15. mai 1995, og vår uttale datert 16. juni 1995.
>
> Statkraft si grunngjeving for søknaden den gongen var at ein hadde hatt problem med å få gjennomføre dei forsøka med endra vassføring som ein ønskte, og at ein trong lenger tid.
>
> I søknaden frå Statkraft av 16. desember 1994 heitte det:
>
> «Nå er imidlertid forsøket med endret vannføring gjennomført, og det arbeides nå med å revurdere forsøksopplegget med sikte på å få undersøkt laksevandring i Hylsfjorden i 1995. Men for å komme i havn med å få inn resultater og å vurdere dem i forbindelse med et varig manøvreringsreglement, vil det være behov for å forlenge prøveperioden med to og et halvt år, til utgangen av 1997.»

Fylkesmannen ga si tilslutning til denne forlenginga av prøveperioden, då vi såg det som viktig at dei planlagte forsøka vart avslutta og at ein sette av tilstrekkeleg med tid til evaluering og behandling av forslag til eit permanent reglement.

For 1994, 1995 og 1996 har Statkraft fått gjennomslag for dei forsøka med endra vassføring som dei har fremja forslag om, jfr. referat frå møtene i driftsutvalet. Det er derfor underleg når det i NVE sitt brev datert 22. mars 1996 står at: «Det er likevel å beklage at man ikke har fått anledning til å gjennomføre ulike vannslippinger i tilstrekkelig grad».

Vi ser det slik at dei forsøka med endra vassføring som var planlagt, nå er gjennomførte. Det som gjenstår er rapportering av resultata. Når dette er gjort, bør arbeidet med å utarbeide eit permanent reglement straks gjennomførast.

Vi tolkar NVE sitt brev slik at ein ikkje er tilfreds med den forskninga som har blitt gjennomført i prøveperioden, og at ein må ha ytterlegare 8 år med betydeleg forskningsinnsats og forsøk med redusert vassføring før ein kan lage eit forslag til varig reglement.

Fylkesmannen har uttrykt skepsis til forsøka med redusert vassføring som vart gjennomført i 1994 og 1995. Desse forsøka har i realiteten vore ei forsterkning av det reguleringsinngrepet som vart gjennomført ved Ulla-Førre-utbygginga. For 1994 støtta vi forsøka under tvil, under den føresetnad at dette skulle gjerast berre eit år.

NVE gjer nå framlegg om sterkt redusert vass-

føring i ein periode på heile 8 år. Dette skjer før det pågåande forskningsprosjektet er avslutta og utan at resultata er offentleggjort og evaluert. NVE grunngjev forslaget sitt med omsynet til laksestamma, men har ikkje diskutert forslaget med lakseforvaltninga. Det er ikkje lagt fram nye moment som skulle tilseie ei forlenging av forskningsprosjektet.

Vi finn forslaget frå NVE uakseptabelt. Dersom forslaget skulle bli gjennomført, er vi redd det kan motverke dei tiltaka som lakseforvaltninga har sett i verk eller planlegg å setje i verk for å styrke laksestamma. Vi tenkjer her på gjennomførde fangstreguleringar, planlagt kalking og utsetjing av fisk.

Vi vil sterkt oppfordre til at det pågåande forskningsprosjektet nå blir avslutta som planlagt, og at ein sørgjer for ei grundig rapportering og evaluering av resultata. Først då har ein eit nytt grunnlag for å foreslå eit varig reglement.

Når feltarbeidet knytta til forskningsprosjektet blir avslutta i 1996, må dette avløysast av overvakingsaktivitetar i åra som kjem. Det vil fortsatt vere behov for å følgje med på utviklinga i vassdraget.

Vassføringa i perioden fram til eit varig reglement er på plass, bør bli slik som foreslått i brevet frå Miljøverndepartementet datert 9. februar 1996. I perioden 1.4 - 31.8 tek ein utgangspunkt i vårt forslag av 12.01.96, som er nær identisk med det som Statkraft foreslo for 1996, og som driftsutvalet i hovudsak slutta seg til. For resten av året nyttar ein retningslinene i standard prøvereglement.

På grunnlag av vandringsforsøk gjennomført i 1995 og 1996 bør ein så snart som råd er ta stilling til om ein kan frigi kjøring av Hylen kraftstasjon i juni og juli.»

Direktoratet for Naturforvaltning har i brev til Miljøverndepartementet 21. september uttalt (vedlegg til MD's brev):

> *«DN støtter forslaget om å forlenge prøveperioden for manøvreringsreglementet i Suldalslågen. Vi er også enig i forslaget om å holde konstante vannføringsregimer i perioder på flere år. DN går mot NVE sine forslag til vannføringer på våren og forsommeren. Vi kan ikke utelukke at et så omfattende avvik fra de naturlige forhold kan ha svært negative konsekvenser for laksen. DN foreslår samme vannføringsregime som i 1996 i første del av prøveperioden. Dette sikrer en flom i perioden for smoltutvandring samtidig som det totale vannforbruket holdes innafor rammene for det opprinnelige manøvreringsreglementet. Resultater fra tidligere undersøkelser og fra første del av prøveperioden bør ligge til grunn for vannføringsregimet i siste del av prøveperioden. NVE sine forslag til undersøkelser i prøveperioden inneholder de elementer som DN oppfatter som viktige.*

Direktoratet for naturforvaltning har tidligere uttalt seg om å forlenge prøvereglementet i brev av 12. juli 1995. Senere har NVE utarbeidet en ny innstilling som er sendt DN via MD. Fylkesmannen i Rogaland har uttalt seg om NVEs nye forslag i brev av 2. juli 1996.

Direktoratet for naturforvaltning mener at det fortsatt er nødvendig å ha et prøvereglement for vannslippet til Suldalslågen. I vår uttalelse til søknaden om å forlenge prøvereglementet av 12.7. 1995 sier vi at det må vurderes om prøveperioden bør forlenges utover de to år det var søkt om. Det er i perioden 1990-96 gjennomført omfattende undersøkelser og utredninger knytta til Suldalslågen. Som Fylkesmannen også påpeker i sitt brev er det svært viktig at disse undersøkelsene fullføres og at det blir gjennomført en grundig oppsummering av resultatene og en evaluering av det arbeidet som er gjort. Første del av en slik evaluering ble gjennomført av ei arbeidsgruppe oppnevnt av DN i 1993. I sin rapport, NINA Utredning 64 (1994), påpeker de en rekke områder der det fortsatt mangler vesentlig kunnskap om forholdene i Suldalslågen og arbeidsgruppa kommer også med konkrete forslag til hvilke undersøkelser som bør gjennomføres videre. Dette er oppsummert i brev fra DN til Statkraft SF 14.06.95 og 06.12.95. Vi mener derfor at vi allerede nå kan si at undersøkelsene som er gjennomført ikke gir svar på spørsmålene som har vært formulert og det er derfor i samsvar med vårt syn når NVE nå foreslår en ytterligere forlengelse av prøveperioden. Et gjennomtenkt vannføringsregime og godt planlagte undersøkelser vil da kunne skaffe et godt grunnlag for å fastsette et varig manøvreringsreglement.

NVE foreslår at en deler den kommende prøveperioden i to fireårsperioder der vannføringsregimet holdes konstant i hver periode. Vi er enig med NVE i at reglementet for vannslipp bør holdes konstant over en periode på flere år. Det er normalt med store årlige variasjoner både i klima og biologiske forhold mellom enkeltår og det trengs derfor undersøkelser gjennom flere år for å skaffe fram pålitelige resultater. Vi har erfaring for dette fra andre lignende prosjekter som f eks. Alta og Dokka. Det er verdt å merke seg at laksens generasjonstid i Suldalslågen er så lang som 6 - 7 år. Det vil si vannføringa de foregående 6 - 7 år kan ha betydning for hvor mye laks som registreres i Suldalslågen i år. Det ideelle ville derfor være perioder med fast reglement for vannslipp med lengde noenlunde tilsvarende laksens generasjonstid.

Resultater fra de siste åra gir grunn til alvorlig bekymring for laksebestanden i Suldalslå-

gen. I DN sin årlige offisielle oppdatering av bestandssituasjonen er laksen i Suldalslågen kategorisert som sårbar med negativ bestandsutvikling. Det har vært en klar nedgang i fangstene de siste åra og gytebestanden er trolig på et historisk lavmål. Siste åra ble det også registrert svært lave ungfisktettheter av laks. I en slik situasjon er bevaring av laksestammen i Suldalslågen et overordna mål og for DN er det viktig å understreke at målsettinga med å gjøre endringer i manøvreringsreglementet er å bedre forholda for laksestammen i Suldalslågen. Vannslippet for 1996 ble fastsatt med det formål å tilnærme seg naturlige forhold så langt som mulig innafor de rammer som reguleringa av vassdraget setter. Viktig her var å sikre en flom i smoltutvandringsperioden, samtidig som det totale vannforbruket skulle holdes innafor rammene for det opprinnelige manøvreringsreglementet. Det er grunn til å legge vekt på at dette manøvreringsreglementet ble akseptert av alle involverte parter. NVE sitt forslag til vannslipp bryter fullstendig med de naturgitte forhold i Suldalslågen, særlig på våren og forsommeren. Vi har også som utgangspunkt for vårt arbeid med Suldalslågen at vassdraget er gjennomregulert og ikke kan få tilbake sin opprinnelige vannføring. Når vi skal finne fram til en vannføring som også skal ta vare på den naturlige laksebestanden i Suldalslågen kan vi likevel ikke se bort fra det naturlige vannføringsregimet. Det er vitenskapelig akseptert at det lokale vannføringsregimet er med på å bestemme utviklinga av egenskaper og viktige deler av livssyklus for en laksebestand. Det vil være stor usikkerhet knytta til virkninga av et så omfattende avvik fra de naturlige forhold som NVE sitt forslag representerer og vi kan ikke utelukke at det kan ha svært negative konsekvenser for laksen. Som fagdirektorat for lakseforvaltning kan DN ikke akseptere, langt mindre ta ansvar for et manøvreringsreglement slik NVE har foreslått.

Vannføring på våren

Det er i første rekke forslaget til vannføring på våren og forsommeren vi er uenig i. Vårflom er en så stabilt forekommende hendelse i de aller fleste norske vassdrag at det er en vanlig oppfatning at den har stor betydning for vesentlige deler av laksens livssyklus, men hvordan den virker og i hvor stor grad den virker vil sjølsagt variere fra vassdrag til vassdrag. Det er vist i mange vassdrag at vårflommen f eks. har stor betydning for smoltutvandring, som signal for å starte utvandring og mye tyder på at den også har betydning for overlevelsen for smolten under utgangen. Vi vet fortsatt for lite om betydningen av vårvannføringen for laksen i Suldalslågen og det vitenskapelige grunnlaget for NVE sitt forslag er etter vår oppfatning mangelfullt. Den foreslåtte prøveperioden bør brukes til å skaffe mer kunnskap om disse spørsmåla. I 1996 ble det som tidligere nevnt gjennomført et vannslipp som medførte en noe høyere vårflom enn det som har vært vanlig de seinere åra, og mer i samsvar med de naturlige forhold. Vi synes det er underlig at NVE ikke tar omsyn til dette i forslaget sitt og kan utnytte årets opplegg også i forbindelse med en forlenga prøveperiode. Dersom NVE sitt forslag slulle bli vedtatt vil vi få bare ett år med en slik vannføring og vi sitter igjen med et svært tynt grunnlag for å vurdere et endelig reglement.

Driv av årsyngel

Når det gjelder driv av årsyngel vil eventuell effekt av vannføring ha betydning først fra begynnelsen av juni. Resultatene fra tidligere undersøkelser av dette i Suldalslågen er mangelfulle, bl. a. er resultatene fra 1996, med en noe høyere vannføring i denne perioden, ennå ikke bearbeida. Resultater fra tidligere år tyder på at en må under 40-50 m^3/s for å redusere driv av årsyngel. Dette er et svært stort avvik fra den naturlige vannføringa og en vannføring som lett vil overstiges i store deler av vassdraget også etter NVE sitt forslag, i forbindelse med tilrenning fra det uregulerte feltet under nedbørsepisoder. Vi vet at stor dødelighet og driv av årsyngel er et høyst naturlig fenomen både i Suldalslågen og andre vassdrag og en vet ikke noe om hvilken betydning dette har for yngelproduksjonen totalt sett. Prøveperioden bør brukes til å skaffe seg mer og sikrere kunnskap om sammenhengen både med vannføring og temperatur.

Vannføring og smoltvandring

Spørsmålet om vannføring og smoltutvandring er et viktig spørsmål for DN i diskusjonen om Suldalslågen, ikke minst fordi dette er en kritisk del av laksen sin livssyklus. Det er en allmenn oppfatning at vannføring er en viktig styrende faktor for smoltutvandringa. Resultater fra undersøkelser tyder på at det er slik også i Suldalslågen, sjøl om det ennå ikke er trukket noen endelige konklusjoner om nivåer og tidspunkt. Resultater fra Suldalslågen tyder bl. a. på at det er forskjeller på villfisk og utsatt fisk. Dette er vist også i andre vassdrag og er viktig å få undersøkt nærmere med tanke på å komme fram til kultiveringsstrategier i regulerte vassdrag. Vi syns det er underlig at NVE tillater seg å trekke en så bastant konklusjon om daglengdens viktige betydning for smoltutvandring når så mange

vitenskapelige arbeider har andre konklusjoner.

Flere undersøkelser tyder på en positiv sammenheng mellom vannføring og overlevelse av utvandrede smolt, forklart med mindre sikt og mindre mulighet for å bli spist av predatorer når vannføringa er stor. Argumentasjonen fra NVE sin side på dette punktet virker forunderlig og sammenligninger innen samme vassdrag og mellom vassdrag blandes sammen. Det er riktig som NVE skriver at overlevelsen i små vassdrag (Imsa) kan være like stor som i store vassdrag (Gaula), men av det kan en ikke slutte at variasjoner i vannføring innen samme vassdrag ikke har betydning.

Vekst og overlevelse

Dette er også et felt der en mangler nok data til å kunne trekke noen sikre konklusjoner. Vi vet imidlertid at Suldalslågen har hatt lav temperatur på våren og forsommeren og vi må regne med den naturlige laksebestanden i vassdraget er tilpassa et slikt temperaturregime. Hvor viktig dette er for laksens livssyklus i Suldalslågen vet vi for lite om, også om en temperaturheving kan gi positiv effekt og eventuelt kompensere for andre negative effekter av reguleringa. Vi kan ikke se at det er grunnlag for å trekke så sikre konklusjoner om dette som NVE gjør og vi mener at prøveperioden må utnyttes for å sikre et slikt grunnlag.

Begroing og tilslamming

På dette punktet er vi helt enig i NVE sine vurderinger. Det er uheldig dersom den regulerte vannføringa fører til økt begroing og tilslamming. Forslaget om å kjøre flomvannføring på høsten bør likevel vurderes opp mot andre ønsker om å disponere tilgjengelig vannmengde. Det kan også tenkes at økt vannføring på våren kan motvirke problemet med tilslamming, og redusere behovet for den foreslåtte høstflommen.

Vannføring og inn/oppvandring av laks

NVE sine vurderinger støttes også på dette punktet. Når det gjelder kjøring av Hylen kraftverk i forsøksperioder med vandringsundersøkelser bør dette fastsettes med grunnlag i erfaringene som blir gjort gjennom årets undersøkelse.

Vannkvalitet

Som NVE skriver er det planlagt kalking av Suldalslågen. Vi håper at dette kan komme i gang i løpet av første halvår 1997. Formålet er å sikre vannkvaliteten i elva slik at den tilfredstiller de krav laks stiller. Vannkvaliteten i Suldalslågen er svært variabel og periodevis, i første rekke under minimumsvannføring om vinteren, er den av en kvalitet som kan føre til skader på laksebestanden. Kalking vil dermed redusere den usikkerheten som vannkvaliteten i dag representerer når resultater fra Suldalslågen skal tolkes og vi kan trolig bli i stand til å trekke sikrere konklusjoner om effekter av andre miljøparametre som temperatur og vannføring.

Forslag til undersøkelser

DN har presisert hvilke problemstillinger det er nødvendig å finne svar på i brev til regulanten Statkraft SF av 14.06.95 og 06.12.95. Dette bygger bl. a. på de forslag som den DN-oppnevnte arbeidsgruppa kom med i sin rapport i 1994. NVE sine forslag til undersøkelser omfatter etter vår mening de viktigste elementene for framtidige undersøkelser. Vi vil legge til at det fortsatt er behov for å overvåke vannkvaliteten i Suldalsvassdraget og det er viktig at fiskeundersøkelsene skaffer grunnlag for å kunne evaluere fiskeutsettingene. Vi vil seinere komme tilbake til nærmere detaljer når det gjelder framtidige biologiske og vannkjemiske undersøkelser i Suldalsvassdraget.

Forslag til manøvreringsreglement

DN støtter NVE sitt forslag om en forlengelse av prøveperioden for å skaffe et bedre grunnlag for å fastsette et varig manøvreringsreglement for Suldalslågen. Vi er også enig i at det er viktig å kjøre samme reglement for vannslipp over flere år sammenhengende, for å få gode og pålitelige resultater. Når det gjelder vannføringa på våren og sommeren er vi imidlertid sterkt uenig i forslaget fra NVE. Det er så stor usikkerhet omkring de spørsmål og konklusjoner som forslaget bygger på at det er svært betenkelig om det gjennomføres en manøvrering med så lite vannføring som foreslått. Vi legger her også stor vekt på den kritiske situasjonen som Suldalslaksen er i med små fangster, liten gytebestand og lave tettheter av yngel. Dersom prøveperioden kjøres etter forslaget fra NVE vil vi mangle data for et vannførinsregime som minner om det den naturlige laksebestanden i Suldalslågen er tilpassa, et forhold som må vurderes når et endelig manøvreringsreglement skal fastsettes.

Vi mener at det i den ene perioden bør kjøres et tilsvarende reglement som i 1996. For å få kontinuitet i undersøkelsene vil det være natur-

lig å kjøre 1996-reglement i den første delen av prøveperioden. DN mener at en ikke skal binde seg til et vannføringsregime for den siste perioden allerede nå. Før en endelig fastsetter vannføringa bør alle tilgjengelige resultater fra tidligere undersøkelser i Suldalslågen gjennomgås. Det finnes bl. a. resultater fra år med lav vannføring (1994-95) som vil være viktige i en slik sammenheng. Vannføringa for siste del av prøveperioden må fastsettes i god tid før den første perioden utløper.

For vintermånedene foreslår NVE en vintervannføring lik den som er nå. Heggenes og Harby har gjort en vurdering av habitatforhold for laks- og aureunger om vinteren ved forskjellige vannføringer (Rapport nr. 22, LFS-prosjektet). De konkluderer med små endringer i intervallet 10-30 m^3/s, men antyder en bedring i habitatforholdene ved økning opp til ca. 20 m^3/s, men sier samtidig at det ligger store usikkerheter i de vurderingene som er gjort. I Orkla er det registrert økt produksjon av laks etter regulering. NINA har konkludert med at den viktigste årsaken til dette er økt og mer stabil vintervannføring i Orkla etter regulering (NINA) Oppdragsmelding nr. 389). Vi mener derfor at en liten økning av vintervannføringa i Suldalslågen også bør vurderes, f. eks. i en av de periodene som er foreslått. Vi vil imidlertid prioritere høy vårvannføring framfor økt vintervannføring og et forsøk med høyere vintervannføring må kjøres slik at det ikke gjør det vanskelig å trekke konklusjoner om effekten av vårvannføringa.»

Rogaland Jeger- og Fiskerforbund og Naturvernforbundet i Rogaland har i en fellesuttalelse av 8. oktober avgitt følgende uttalelse:

«Generelt

Etter vår oppfatning har en del av forsøkene som er blitt uført som en følge av mulighetene til å endre bl. a. vannføringen til *direkte skade for fiskebestanden i Suldalslågen.* Det er samtidig blitt variert med såpass mange variabler over såpass korte perioder sett i forhold til laksens livssyklus (generasjonssyklus) at en kan stille seg spørsmål om flere av forskningsresultatene overhodet har noen verdi.

Vi føler at Suldalslågen er blitt benyttet som et storskala forsøksobjekt uten å ta hensyn til hovedmålsettingen med å sikre en livskraftig laksebestand i vassdraget.

Vi vil gjøre oppmerksom på at det *foreligger et klart ansvar for regulanten til å sikre en livskraftig bestand av laks i vassdraget.* Dette kommer klart til uttrykk gjennom konsesjonsbehandlingen i Stortinget i 1974 hvor det ble sikret en betydelig restvannføring i vassdraget nettopp med hensyn til laksen. Ansvaret til forvaltningen (her representert ved NVE/NOE) er å sikre at så blir gjort. Vi kan ikke se at forslaget til NVE hensyntar dette forholdet.

Bestanden er nå såpass truet etter flere år med svært liten tilbakevandring og lav andel gytelaks at vi ber nå om at de nødvendige tiltak iverksettes for å sikre at laksebestanden i Suldalslågen ikke utryddes. Laksebestanden i Suldalslågen er regnet til å være unik i flere sammenhenger bl. a. ved at det både er et storlaksvassdrag og har et klart avvikende gytetidspunkt i forhold til andre elver en kan sammenligne med i Norge.

Vi mener at fremlegget ifra Statkraft og innstillingen ifra NVE er direkte uakseptabelt med hensyn til å sikre en livskraftig bestand av laks i vassdraget. Det er først og fremst de betydelige vannføringsreduksjoner som foreslås som vi finner uakseptable.

Gjennom en del av den argumentrekkefølgen som benyttes så føler vi at det skinner klart igjennom at primærsiktemålet med forslaget til prøvereglementer er å øke kraftproduksjonen og derigjennom lønnsomheten for konsesjonæren *på bekostning av laksebestanden.*

Vi er m.a.o. direkte uenig i primærmålsettingen for forskningen (og som derigjennom legger grunnlaget for endret prøvereglement) som tar som utgangspunkt i å villle bevise at laksen skal kunne klare seg på mindre vannføringer enn det som er forutsatt i opprinnelig manøvreringsreglement. Jo lavere vannføring en klarer å få gjennom i Suldalslågen desto større inntjening for regulanten.

For å belyse de uheldige føringene som ser ut til å ligge til grunn for den forskningen som utføres så kan dette bl.a. belyses gjennom det enkle faktum at all forskning i Suldalslågen hittil er basert på virkningene på laksen av *lavere* vannføring, men overhodet ingenting på virkningene ved evt. *økt og mer naturlig variasjon i vannføringen* i forhold til opprinnelig manøvreringsreglement. Mulighetene har klart vært tilstede for slike undersøkelser ved bruk av de «frie» 50 mill. m^3/s som har vært til disposisjon. Dette har dog tydeligvis ikke vært interessant for Lakseførsterkningsprosjektet i Suldalslågen (LFS).

Vannføring

Vi mener det er direkte uansvarlig å gå innfor de betydelige reduksjoner i vannføringen på våren som ligger inne i søknaden fra Statkraft SF og innstillingen ifra NVE. Forslaget fremsettes til tross for at det ikke er fremlagt og evaluert de endelige resultatene av den forskningen som er blitt utført i gjeldende prøveperiode. Vi ber der-

for om at dette ferdigstilles *før* nytt prøvereglement fastsettes dersom det er behov for ytterligere forskning i vassdraget.

Forslaget om sterkt redusert vannføring i smoltutvandringsperioden (fra sist i april til ut i juni) er etter vår mening helt uakseptabelt. Flere forsøk viser at vannføring spiller en avgjørende rolle for initiert tidspunkt for utvandring av smolt. Dette viser bl. a. forsøk i Orkla (NINA) og flere andre vassdrag (Hesthagen & Garnås 1986). I tillegg vil vi peke på rapport nr. 12 i LFS-serien som sier: «Antall utvandrende smolt var *signifikant* korrelert med økning/minking i vannføringen og vannføringen på fangstdagen.»

Det er merkelig at dette resultatet fra Suldalslågen overses når Statkraft SF og NVE foretar vurderinger av virkningene av redusert vannføring på våren. En konkluderer at det vil være ønskelig med redusert vannføring på vårparten for å øke vanntemperaturen og overser glatt evt. negative konsekvenser for smoltutvandring og overlevelse pga. redusert vannføring i samme tidsperiode.

En må heller ikke glemme at de vannføringer en har på vårparten etter dagens manøvreringsreglement er *betydelig* lavere enn de naturlige vannføringer som gikk i vassdraget før regulering. Forslaget fra NVE gir redusert vårvannføring i forhold til naturlig vårflom med opptil nær 85 % og vil uvegerlig forsterke de negative virkninger av reguleringen ytterligere dersom dette går igjennom. Forslaget er dermed et rent sjansespill med laksestammen i Suldalslågen.

Vi støtter dermed Fylkesmannens forslag til vannføring i prøveperioden som er angitt i brev av 8.2.96.

Lengde på prøveperioden

Det erforeslått en to-delt periode med oppdeling av første periode på 8 år med to perioder à 4 år med et på forhånd fastsatt reglement.

Forslaget fremsettes som sagt til tross for at det ikke er fremlagt og evaluert de endelige resultatene av den forskningen som er blitt utført i gjeldende prøveperiode.

Generasjonssyklusen på laksen i Suldalslågen er i snitt 6-7 år. En prøveperiode kortere enn dette er dermed ikke å anbefale. En viss lengde på prøveperioden er også viktig for å redusere risikoen for tilfeldige naturlige variasjoner på forskningsresultatene. *Første prøveperiode bør dermed være minimum 6 år* da en trenger noe tid på å evaluere resultatene før en fastsetter neste prøveperiode evt. et permanent reglement.

Vi ber derfor om at en ikke fastsetter noe prøvereglement for neste periode før *etter* resultatene fra første periode (6 år) er analysert og ferdigstilt.

Vannføringen i perioden på 6 år anbefales da etter forslaget fra Fylkesmannen som nevnt over. Det bør ikke være muligheter til å fravike dette reglementet i prøveperioden annet enn ved vedtak om å benytte de 50 mill. m^3/s som er fritt til bruk for situasjonstilpasset vannslipp (se under) når behovet evt. er tilstede.

Situasjonstilpasset manøvreringsformål

I gjeldende prøvereglement (pkt. III b) er det mulighet for å fravike manøvreringsreglementet med å bruke inntil 50 mill m^3/s til situasjonstilpasset manøvreringsformål

Vi registrerer at forslaget fra NVE ikke innholder denne mulighet.

Vi går sterkt imot at denne mulighet fjernes. Dette er en mulighet som kan være av stor fremtidig betydning for å evt. sikre mest mulig naturlig vannføringsvariasjoner samtidig som den gir mulighet for å korrigere forsøksbetingelsene. Vi ber derfor om at pkt. III b) i gjeldende prøvereglement beholdes.

Hylen kraftverk

Vi vil påpeke at de vandringsundersøkelser som hittil er utført vurderer vi til å være av svært begrenset verdi pga. følgende forhold:
Laksen burde vært fanget i kilenot på vei inn i Sandsfjorden før den hadde funnet veien tilbake til elven og ikke som nå blitt fanget oppe i elven Laksen ble radiomerket og sluppet svært nær munningen til Suldalslågen - laksen burde vært sluppet helt ute i Sandsfjorden.

Etter vår vurdering holder disse forsøkene ikke faglig mål.

De direkte faglige svakhetene med disse vandringsundersøkelsene gjør at vi ikke har tillit til deforeløpige resultater en har kommet frem til. Dette tilsier dermed at vi ikke kan gå inn for en løsning hvor Hylen kraftverk skal kunne kjøres i perioden når det er såpass åpenbart at vandringsundersøkelsene som er utført og *planlegges utført* ikke har noen verdi for å vise om kjøring av Hylen har uheldige virkninger med mulig feilvandring.

Vi går dermed direkte imot at Hylen skal kunne kjøres i prøveperioden i månedene juni og juli. De vandringsundersøkelser som er nødvendige kan utføres i perioden hvor det er tillatt å kjøre Hylen, nemlig i mai, august og september. Det forutsettes da at vandringsundersøkelsene utføres på en slik måte at de holder faglige mål. Noen kjøring på generell basis før resultatene av disse undersøkelsene er evaluert og foreligger anser vi som direkte uansvarlig.

Vi aksepterer dog kjøring av Hylen når vannføringer i Suldalslågen overstiger 350 m^3/s, men dette må være en ren unntaksbestemmelse.

Driftsutvalget

Vi er enig i at Driftsutvalget ikke har fungert etter målsettingen. Det har flere ganger vært til dels stor uenighet innad i driftsutvalget og dette har resultert i at målsettingen med utvalget ikke har blitt oppfylt. Brukersiden (sportfiskersiden) har heller ikke vært representert i utvalget. *Vi mener driftsutvalget bør nedlegges og gå tilbake til en modell hvor de ordinære forvaltningsorganer behandler evt. fravikelse av prøvereglementet etter begrunnet søknad fra regulanten.*

Skal en derimot opprettholde et Driftsutvalg er det en klar forutsetning at den lokale miljøvernmyndighet gjennom Fylkesmannen blir representert i utvalget. DN har ikke noe bedre grunnlag for å vurdere konsekvensene av forslag behandlet i Driftsutvalget enn Fylkesmannen har. I tillegg bør brukersiden representert ved sportsfiskersiden bli representert.

Alternativet fra NVE hvor Driftsutvalget blir foreslått reorganisert med å bytte ut Fylkesmannen, med dårlig skjult argumentasjon at det er Fylkesmannens representant som er skyld i at målsettingene med forskningen ikke er oppnådd pga. motstand mot de til dels radikale forslag til som er fremsatt på reduksjoner i vannføringer, virker lite gjennomtenkt.

Etter vårt syn har Fylkesmannen hatt sterke faglige grunner for bl. a. å gå imot ytterligere forsøk med sterkt redusert vannføring på vårparten som ble gjennomført i 1994 og 1995. Vi kan ikke se at NVE overhodet har noen faglig kompetanse til å foreta de vurderinger som fremkommer både i brev av 3.5.96 og 22.3.96. *Her går NVE langt over streken i forhold til eget kompetanseområde.* Argumentasjonen virker dermed uberettiget.

Konklusjon

Vi finner forslaget til prøvereglementet fra Statkraft og innstillingen fra NVE uakseptabelt. De betydelige reduksjoner i vannføringen som er foreslått er uansvarlige. Med bakgrunn i den svært alvorlige situasjonen for laksebestanden i Suldalslågen ber vi NOE vektlegge dette tungt når de foretar sine vurderinger.»

I brev av 8. februar 1996 fra *Fylkesmannen til Driftsutvalet for Suldalslågen* er fremkommet følgende forslag, som Jeger- og Fiskeforbundet og Naturvernforbundet støtter (kopi vedlagt):

«... Forslag til vassføringskurve følgjer vedlagt. Vi har også tatt med andre vassføringskurver for samanlikninga si skuld. Legg merke til at vårt forslag, samt kurva for uregulert vassføring, gjeld målepunktet ved *Osvad,* medan dei andre kurvene gjeld målepunktet ved *Larvika.*

Følgjande suppleringar er nødvendige:

Opptrappinga startar 10. april, og skerjamnt og gradvis slik at kurva passerer 60 m^3/s omlag den 1. mai og 150 m^3/s omlag den 15. mai. Vassføringa skal haldast på over 150 m^3/s i minst 10 dagar, og deretter avtrappast jamnt og gradvis, slik at vassføringa held seg høgare enn 60 m^3/s fram til omlag 15. juni.

I perioden *10. april - 15. juni* er den skisserte vassføringa å rekna som eit *minimumskrav.* Det same gjeld perioden 15. juni - 15. juli. I perioden *15. juli - 1. oktober* skal vassføringa variere kring eit gjennomsnitt på 62 m^3/s, med ytterpunkt 55 og 73 m^3/s, og høgare vassføringar skal ein søke å unngå. ...»

VII. Departementets bemerkninger

Hensikten med prøvereglementet fastsatt i 1990 var å komme frem til et reglement som ville redusere skadevirkningene på laksebestanden i Suldalslågen og utnytte vannressursene i vassdraget til kraftproduksjon på en bedre måte. I denne prøvetiden ble det satt igang undersøkelser for å bedre forholdene for laksestammen i elva. To samarbeidsprosjekter har vært gjennomført - Lakseførsterkingsprosjektet i Suldalslågen og Prosjektet for kartlegging av forsuringsutviklingen i Suldalsvassdraget. Etter regulantens mening har imidlertid inneværende prøveperiode gitt mindre rom for utprøving av ulike vannføringer i Suldalslågen enn forventet.

Under saksbehandlingen av søknaden er det fremkommet ulike forslag om hvordan forholdene for laks kan forbedres. NVEs og Statkraft SFs faglige vurdering med hensyn til hvilke forsøk man i prøvetiden bør kunne gjennomføre vedrørende vannføringen, er imidlertid svært forskjellig fra flere av høringsinstansenes forslag.

NVE foreslår i sin andre innstilling at vannføringen fra månedsskiftet mai/juni må være lav og at vannføringen på våren/forsommeren holdes nede for å øke vanntemperaturen og derigjennom optimalisere vekstforholdene til laks- og ørretunger. De berørte høringsinstansene gikk imidlertid sterkt imot at vannføringen blir redusert som foreslått av NVE. Direktoratet for naturforvaltning mente at det er så stor usikkerhet omkring disse spørsmål at de fant det svært betenkelig å gjennomføre en slik manøvrering. DN stilte seg forøvrig også svært kritisk til de konklusjoner som NVEs forslag

bygger på. Fylkesmannen i Rogaland finner forslaget fra NVE uakseptabelt. Dersom forslaget skulle bli gjennomført, er fylkesmannen redd for at det kan motvirke de tiltak som lakseforvaltningen har satt i verk eller planlegger å sette iverk for å styrke laksestammen.

NVE mener at driftsutvalget ikke har fungert etter intensjonene som ble gitt i prøvereglementet i 1990, og at uenighet i driftsutvalget er grunnen til at tilstrekkelig eksperimentering med vannføringene ikke er gjennomført.

Det er relativt bred enighet blant høringsinstansene at gjeldende driftsutvalg ikke fungerer som forventet. NVEs opprinnelige forslag om en ny sammensetning av driftsutvalget har heller ikke fått noen tilslutning under høringsrunden. NVE tar dette til etterretning, og støtter en avvikling av driftsutvalget. Departementet tilrår av den grunn at driftsutvalget avvikles nå.

Statkraft mener at manøvreringsreglementet først bør vurderes etter at resultatene fra Lakseforsterkingsprosjektet foreligger. Departementet slutter seg til dette. Statkraft har sammen med Norges Forskningsråd, NVE, DN, ENFO og andre bidragsytere investert over 30 millioner kroner i dette prosjektet siden 1990 for å skaffe kunnskap om de ferskvannsøkologiske forhold i Suldalsvassdraget. Dette forskningsarbeidet har gitt mye og verdifull ny kunnskap som det vil være naturlig å legge til grunn ved utarbeidelsen av det endelige manøvreringsreglementet.

Olje- og energidepartementet finner det av stor viktighet at det blir foretatt en skikkelig evaluering av prosjektet, slik at en i størst mulig grad unngår å trekke med seg de relativt store faglige uenighetene som i dag foreligger når endelig manøvreringsreglement skal fastsettes. Departementet forutsetter at en søknad om endelig manøvreringsreglement for Suldalslågen blant annet må baseres på den kunnskap som trekkes ut fra Lakseforsterkingsprosjektet.

En ny søknad vil imidlertid innebære ny saksbehandling, herunder nye høringsrunder - og det vil derfor være noen år frem i tid før det kan fastsettes et endelig reglement. Det synes å være enighet om viktigheten av å kjøre samme reglement for vannslipp over flere år sammenhengende for å få gode og pålitelige resultater. Dette kunne tale for å beholde reglementet med vannføring som i 1996 inntil et endelig reglement er på plass. Det er imidlertid enkelte nye forsøk med vannslippingen som er ønskelig å få prøvet ut før et endelig manøvreringsreglement fastsettes.

På bakgrunn av den store uenighet om NVEs forslag har departementet funnet det nødvendig å komme frem til et reglement i samarbeid med de mest berørte fagmyndigheter, NVE, Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning (DN). Etter den alminnelige høringsrunden har det derfor pågått drøftelser for å komme frem til hvilke konkrete vannslippingsforsøk som er av interesse og som det samtidig er forsvarlig å prøve ut.

Departementet foreslår ut fra disse drøftelsene å basere reglementet på uttesting av to ulike vannslippinger med tilhørende biologiske og hydrofysiske undersøkelser i to perioder å tre år. Grunnen til at det kan være behov for ytterlige seks år med vannføringsforsøk ligger bl.a. i at det i årene etter 1990 har vært ustabile og svært varierende vannføringsforhold i vassdaget som har gjort det vanskelig å få frem klare konklusjoner. Generelt vil første periode som varer til og med år 2000, teste høy vårvannføring og annen periode lav vårvannføring. I den andre perioden er det lagt inn en flom på høsten med tanke på transport av finpartikulært materiale ut fra vassdraget og redusert mosebegroing. Fra 1. januar 2004 og inntil endelig reglement blir fastsatt gjelder annen periode.

Olje- og energidepartementet tilrår på dette grunnlag at følgende manøvreringsreglement gjøres gjeldende for Ulla-Førreverkene

fra og med 1. april 1998 til og med 31. desember 2000, jf. kgl.res. 04.11.83 og endring gitt ved kgl.res. 22.06.90:

Post 2

I. Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II. Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førreåna.

III. Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1. august	–	30. september	62 m³/s
1. oktober	–	14. oktober	50 m³/s
15. oktober	–	14. november	35 m³/s
15. november	–	14. desember	19 m³/s
15. desember	–	10. april	12 m³/s

I perioden 11. april - 31. juli skal vannslippingen være styrt av vårflommens forløp. Starten på vårflommen (dvs. lavvannsperiodens slutt) skal bestemmes ut fra referansefeltet Stordalsvatn (NVEs målestasjonsnr 41. 1.0.1001.1). Lavvannsperioden regnes å slutte når tilsiget til referansepunktet har holdt seg minst lik midlere tilsig for april i gjeldende normalperiode (30 år) i fem sammenhengende døgn. Vannføringen i perioden skal være:

Fra 11. april til lavvannsperiodens slutt slippes 12 m³/s til Suldalslågen. Fra lavvannsperiodens slutt økes vannføringen jevnt til 36 m³/s i løpet av 14 dager. Deretter økes vannføringen raskt (i løpet av 4 døgn) til 100 m³/s som holdes i 4 døgn. Vannføringen økes til 150 m³/s de neste to døgn. Denne vannføringen holdes i 7 døgn. Deretter reduseres vannføringen jevnt til 62 m³/s og som holdes til 31. juli. Dersom lavvannsperioden ikke er avsluttet innen 10. mai skal det slippes 25 m³/s frem til lavvannsperiodens slutt.

Vannføringen i Suldalslågen skal aldri på noe tidspunkt i løpet av året underskride 12 m³/s målt ved Suldalsosen. Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tre-døgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr. time.

b) En representant for de fiskeberettigede kan av hensyn til lakseoppgangen avtale med regulanten om å la vannføringen variere etter et pendlingsbånd i den perioden reglementet tilsier 62 m³/s. Pendlingen skal være mellom 55 og 72 m³/s. Det totale slippvolumet skal tilsvare vannføring på 62m³/s i denne perioden.

I tiden 15. juli til 14. oktober kan en av de fiskeberettigede utpekte representant pålegge slipping av ytterligere 50 mill. m³ pr. år for situasjonstilpassede manøvreringsformål.

IV Hylen kraftverk

Fra 1. juni til 31. juli skal normalt ikke overføres vann til Hylsfjorden. Hylen kraftverk kan imidlertid kjøres for å holde ønskede vannføringer i Suldalslågen i forbindelse med gjennomføring av forsøk og av undersøkelser med laksevandringer i elv- og fjordsystem.

Når laksevandringsforsøkene er avsluttet, kan spørsmålet om drift av Hylen kraftstasjon i juni og juli tas opp til vurdering.

Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV).

V Kvildalsåna

I Kvildalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m³/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres frem til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og frem til 1. september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Saurdal, Kvildal og Hylen kraftstasjoner.

Post 3

Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

Post 4

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Olje- og energidepartementet tilrår i henhold til ovennevnte at følgende manøvreringsreglement gjøres gjeldende for Ulla-Førreverkene
fra og med 1. januar 2001 til og med 31. desember 2003, jf. kgl.res. 04.11.83 og endring gitt ved kgl.res. 22.06.90:

Post 2

I Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førreåna.

III Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overenstemmelse med følgende bestemmelser:

a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1. juni	–	14. juli	42 m³/s
15. juli	–	30. september	62 m³/s
1. oktober	–	14. oktober	50 m³/s
15. oktober	–	14. november	35 m³/s
15. november	–	14. desember	19 m³/s
15. desember	–	30. april	12 m³/s

I perioden 1. mai - 31. mai skal vannføringen være:
1. mai økes vannføringen til Suldalslågen til 40 m³/s som holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til 20 m³/s.
15. mai økes vannføringen til Suldalslågen til 70 m³/s som holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til 42 m³/s.

Innenfor perioden 1. - 14. oktober 2001 og 2002 økes vannføringen til Suldalslågen til 200 m³/s, hvis mulig i sammenheng med naturlig stor avrenning i restfeltet til Suldalsvatn. Denne vannføring holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til henholdsvis 50 eller 35 m³/s avhengig av hvilket tidspunkt vannføringen økes.

Vannføringen i Suldalslågen skal aldri på noe tidspunkt i løpet av året underskride 12 m³/s målt ved Suldalsosen. Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tre-døgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr time.

b) En representant for de fiskeberettigede kan av hensyn til lakseoppgangen avtale med regulanten om å la vannføringen variere etter et pendlingsbånd i den perioden reglementet tilsier 62 m³/s. Pendlingen skal være mellom 55 og 72 m³/s. Det totale slippvolumet skal tilsvare vannføring på 62 m³/s i denne perioden.

I tiden 15. juli til 14. oktober kan en av de fiskeberettigedes utpekte representant pålegge slipping av ytterligere 50 mill. m³ pr. år for situasjonstilpassede manøvreringsformål.

IV Hylen kraftverk

Fra 1. juni til 31. juli skal det normalt ikke overføres vann til Hylsfjorden. Fra 1. juni til 14. juli skal Hylen kraftverk eventuelt kjøres for å holde en vannføring på 42 m³/s ved Suldalsosen.

Når laksevandringsforsøkene er avsluttet, kan spørsmålet om drift av Hylen kraftstasjon i juni og juli tas opp til vurdering.

Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV).

V Kvildalsåna

I Kvildalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m³/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres frem til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og frem til 1. september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Saurdal, Kvildal og Hylen kraftstasjoner.

Post 3

Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres pro-

tokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

Post 4

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

Manøvreringsreglementet for statsreguleringen av Ulla-Førreverkene, fastsatt ved kongelig resolusjon 13. september 1974, endret ved ved kongelig resolusjon av 4. november 1983 og Kronprinsregentens resolusjon av 22. juni 1990, endres i samsvar med forslag inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. mars 1998.

5 Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS

(Konsesjon for erverv av aksjene i Viul Kraft AS med kraftanlegg og tilhørende fallrettigheter)

Kongelig resolusjon 27. mars 1998.

I. Bakgrunn for saken

Saken gjelder søknad fra Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS om konsesjon etter industrikonsesjonsloven kap. I for erverv av 100 % av aksjene i Viul Kraft AS med kraftanlegg og tilhørende fallrettigheter i forbindelse med omdannelse og omorganisering.

Ringerike Interkommunale Kraftverk og Hadeland Energiverk søkte i brev av 11. juli 1991 om konsesjon for erverv av 100 % av aksjene i Viul Kraft AS.

Ved kgl. res. av 7. oktober 1993 fikk Viul Kraft AS i medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr. 16 § 1, 4. ledd unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens kap. I for erverv av eiendomsrett til fallene i Viulfoss, Kistefoss, Askerudfoss og 50 % i Bergerfoss i Randselven, samt erverv av bruksrett til 50 % av Bergerfoss.

Ved samme resolusjon fikk Ringerike Interkommunale Kraftverk og Hadeland Energiverk i medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr. 16 § 4 tillatelse til erverv av eiendomsrett til 100 % av fallene i Viulfoss, Kistefoss og Askerudfoss og 50 % i Bergerfoss, samt bruksrett til 50 % av fallrettighetene i Bergerfoss.

25. november 1995 fattet representantskapet i Hadeland Energiverk vedtak om å skille ut sin produksjons- og omsetningsvirksomhet i egne aksjeselskaper, henholdsvis Hadeland Kraftproduksjon AS og Hadeland Kraftomsetning AS, 100 % eid av Hadeland Energiverk. Eierandelen i Viul Kraft AS ble overført til Hadeland Kraftproduksjon AS.

30. mai 1996 fattet selskapsmøtet i Ringeriks-Kraft DA vedtak om omdanning til aksjeselskap.

Omdannelsen av Ringeriks-Kraft DA til aksjeselskap og utskillingen av produksjonsvirksomheten fra Hadeland Energiverk til datterselskapet Hadeland Kraftproduksjon AS utløste konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven (ikl.) kap. 1. Selskapene søkte derfor om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter ikl. § 1, 4. ledd for overføringen av sine konsesjonspliktige rettigheter.

I forbindelse med behandlingen av søknadene om unntak etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd ønsket ikke Ringeriks-Kraft DA og Hadeland Energiverk at de to selskapenes 50 % eierandeler i Viul Kraft AS skulle omfattes av unntakssøknadene. Selskapene søkte derfor i henhold til industrikonsesjonslovens § 2, 4. ledd nr. 22 om konsesjon for videre overdragelse av 50 % av aksjene i Viul Kraft AS fra Hadeland Energiverk til Hadeland Kraftproduksjon AS og overdragelse av 50 % av aksjene i Viul Kraft AS fra Ringeriks-Kraft DA til Ringeriks-Kraft AS.

2. Departementets bemerkninger

Fallrettighetene til Viul Kraft AS ligger i Randselven mellom Randsfjorden i Oppland og Tyrifjorden i Buskerud.

Omdannelsen av tidligere Ringeriks-Kraft DA til aksjeselskap og overføring av den andre 50 % andelen av aksjene i Viul Kraft AS fra Hadeland Energiverk til Hadeland Kraftproduksjon AS vurderes konsesjonsrettlig slik at Ringeriks-Kraft AS og Ha-

deland Kraftproduksjon AS sammen har ervervet eiendomsrett til fallrettigheter i Viulfoss, Askerudfoss, Bergerfoss og Kistefoss og bruksrett til fallrettigheter i Bergerfoss, da kjøp av mer enn 90 % av aksjene i et selskap som innehar vannfallrettigheter regnes som kjøp av selve fallrettighetene.

Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS's erverv av til sammen 100 % av aksjene i Viul Kraft AS utløser derfor konsesjonsplikt for Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS etter industrikonsesjonsloven (ikl.) kap. 1. Begge selskapene er fullt ut kommunalt eid.

Som videre overdragelse av vannfall og bruksrett til vannfall behandles saken etter ikl. § 4, jf. ikl. § 1, 1. ledd og § 2, 4. ledd nr. 22. De to selskapene må underlegges vilkårene i konsesjonen av 7. oktober 1993 til Ringerike Interkommunale Kraftverk og Hadeland Energiverk.

Konsesjonen for videre overdragelse av vannfall og bruksrett til vannfall gjør det imidlertid ikke nødvendig med noen revisjon av vilkårene i konsesjonen av 7. oktober 1993 tatt i betraktning at det kun har gått kort tid siden den konsesjonen ble gitt.

Vilkårene i ikl. § 4 anses oppfylt. Departementet finner derfor å kunne tilrå at Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS gis konsesjon for erverv av 100 % av aksjene i Viul Kraft AS med kraftanlegg og tilhørende fallrettigheter på uendrede vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr. 16 § 4 gis Ringeriks-Kraft AS og Hadeland Kraftproduksjon AS tillatelse til erverv av 100 % av aksjene i Viul Kraft AS med kraftanlegg og tilhørende fallrettigheter.

Tillatelsen gis på samme vilkår som for tillatelse for Hadeland Energiverk og Ringerike Interkommunale Kraftverk til erverv av eiendomsrett til 100 % av fallene i Viulfoss, Kistefoss, Askerudfoss og 50 % i Bergerfoss, samt bruksrett til 50 % av fallrettighetene i Bergerfoss inntatt i Nærings- og energidepartementets foredrag til kongelig resolusjon av 7. oktober 1993.

6 Sunnmøre Energi AS

(Regulering av Brandalsvassdraget. Tidsubegrensede konsesjoner)

Kongelig resolusjon 27. mars 1998.

I. Innledning

Ved kgl.res. 24.06 1949 fikk L/L Søre Sunnmøre Kraftlag tillatelse til å erverve bruksrett og til å regulere Brandalsvassdraget i Sande og Vanylven kommuner. Kraftlaget fikk videre tillatelse til å regulere Trollevatn i Brandalsvassdraget og overføre avløpet til Børevatn i samme vassdrag ved kgl.res. 17.07 1953. L/L Søre Sunnmøre Kraftlag skiftet senere navn til Sunnmøre Energi AS. Søknaden gjelder endring av vilkår om tidsbegrensning i disse konsesjonene.

II. Søknaden

På vegne av Sunnmøre Energi AS har Advokatfirmaet Thommesen Krefting Greve Lund i brev av 10.09.1997 søkt om at ovennevnte konsesjoner for Brandalsvassdraget omgjøres fra å være tidsbegrensede med 50 års varighet fra konsesjonstidspunktet til å bli tidsubegrensede. I søknaden heter det videre:

> «Sunnmøre Energi AS eies 100 % av Tussa Kraft AS. Aksjonærene i Tussa Kraft AS er henholdsvis:

	A	B	%	
Ørsta kommune	260	520	23,51	(offentlig)
Møre og Romsdal fylkeskommune	0	360	10,85	»
Volda kommune	169	338	15,28	»
Herøy kommune	171	342	15,46	»
Sykkylven kommune	0	180	5,42	»
Vanylven kommune	67	134	6,06	»
Hareid kommune	50	100	4,52	»
Sande kommune	14	28	1,27	»
Stranda kommune	20	40	1,81	»
Tafjord Kraft AS	180		5,42	(offentlig)
Aksjer under behandling	170		7,09	
Hafslund ASA	175		5,27	(privat)
sum	1.106	2.212	100,00	

Aksjene under behandling er ervervet av Hafslund i strid med Tussa Krafts vedtekter idet disse aksjene etter vedtektene bare kan eies av kommuner og fylkeskommuner. Hafslund er av styret pålagt å avhende disse aksjene til en offentlig eier innen en angitt tidsfrist.

Sunnmøre Energi AS tilfredsstiller således kravet til å få konsesjonene meddelt på ubegrenset tid, jf. industrikonsesjonslovens § 4 og vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2, da selskapet anses som offentlig i konsesjonsrettslig sammenheng.

I medhold av industrikonsesjonslovens § 27 søkes det således om at vilkår nr. 16 i Kgl. res. av 24. juni 1949 (vedlegg 1), endres slik at konsesjonen blir tidsubegrenset.

Dernest søkes det om at reguleringstillatelsen i Kgl. res. av 24 juni 1949 og reguleringstillatelse for Trollvatn i Brandalsvassdraget til å overføre avløpet til Børevatn i samme vassdrag meddelt ved Kgl. res. 17. juli 1953 (vedlegg 2), endres fra å være tidsbegrenset til å bli tidsubegrenset.

Sunnmøre Energi AS har forlenget den privatrettslige leieavtalen for vassdraget for nye 50 år. Til orientering vedlegges kopi av avtalen som vedlegg 3 og kopi av erklæring om forlengelse som vedlegg 4.»

III Uttalelser til søknaden

Olje- og energidepartementet oversendte søknaden til Møre og Romsdal fylkeskommune, samt de to fallkommunene Sande og Vanylven til uttalelse.

I brev av 31.10.97 fra *Møre og Romsdal fylkeskommune* heter det:

«Møre og Romsdal fylkeskommune har ikkje innvendingar til søknaden frå Sunnmøre Energi AS om omgjering av konsesjonane for Brandalsvassdraget til tidsuavgrensa lengd.»

Vanylven kommune har søkt bistand fra Advokatfirmaet Vislie Ødegaard & Kolrud og i brev av 12.11.97 fra advokatkontoret heter det:

«I Sunnmøre energi AS' søknad av 10. september 1997 side 2 er det opplyst:

«Sunnmøre Energi AS har forlenget den privatrettslige leieavtalen for vassdraget for nye 50 år. Til orientering vedlegges kopi av avtalen som vedlegg 3 og kopi av erklæring av forlengelse som vedlegg 4.»

På vegne av Vanylven kommune vil vi gjøre oppmerksomme på at det har oppstått uenighet mellom partene om retten til å fornye leieavtalen. I denne forbindelse vedlegges vårt brev av 11. november til Sunnmøre Energi AS. På bakgrunn av den uenighet som har oppstått mellom partene, og som fordrer en nærmere gjennomgang fra vår side av sakens faktiske og rettslige side, bes fristen for bemerkninger til søknaden om tidsbegrensede konsesjoner for Brandalsvassdraget forlenget en måned til den *16. desember 1997.*»

Sande kommune sier i sin uttalelse av 17.11.97:

«Sande kommune er kjend med at Vanylven kommune i brev dat. 12.11.97 har bede om at fristen for evt. bemerkningar vert forlenga ein mnd. til 16.12.97.

Sande kommune vil støtte denne oppmodinga, og vil innan denne fristen kome med våre evt. merknader.»

I departementets svar av 20.11.97 til advokatfirmaet Vislie m. fl. uttales bl.a.:

«Olje- og energidepartementet vil bemerke at behandlingen av det konsesjonsrettslige spørsmålet må kunne foretas uavhengig av uenighet mellom eierkommunene og søker vedrørende den privatrettslige leieavtalen for vassdraget. En eventuell tidsubegrenset konsesjon vil uansett være begrenset til den tid leieavtalen varer.

Olje- og energidepartementet har imidlertid ingen innvendinger mot at Vanylven kommune gis forlenget frist for bemerkninger til 16.12.97.»

I brev fra Vislie m. fl. av 16.12.97 opplyses at partene ennå ikke er kommet til enighet om forlengelse av leieavtalen for vassdraget. I brevet uttales videre:

«Vanylven kommune vil motsette seg at det gis en tidsubegrenset konsesjon før spørsmålet om forlengelse av leieavtalen er løst, og det bes om at departementet utsetter behandlingen av søknaden inntil spørsmålet om forlengelse av leieavtalen er avgjort. Idet den gamle leieavtalen løper frem til 1. april 1998, tilsier ikke hensynet til Sunnmøre Energi AS at avgjørelsen treffes nå.

Vektige hensyn taler for en utsettelse. Utfallet av tvisten om forlengelse av leieavtalen vil kunne nødvendiggjøre en endring med hjemmel i industrikonsesjonsloven § 27 også i andre vilkår i Kgl. res. av 24. juni 1949. Hvorvidt en endring i vilkår nr. 16 nødvendiggjør en endring i andre vilkår, bør departementet vurdere samlet.

Så vidt vi er kjent med oppstår det tilsvarende spørsmål om forlengelse av leieavtalene for samtlige kraftverk i Tussa, og nærværende sak vil derfor også få betydning for disse sakene. Også dette tilsier at departementet avventer be-

handlingen av de konsesjonsrettslige spørsmål til spørsmålet om forlengelse av leieavtalene har funnet sin løsning.»

Departementet har avholdt møte med representanter for Vanylven kommune om søknaden fra Sunnmøre Energi AS.

IV. Departementets bemerkninger

i. Generelt

Hjemmelen for behandlingen av endringssøknaden er vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd og industrikonsesjonsloven § 5a, annet ledd. Disse bestemmelsene gir Kongen anledning til å endre vilkårene i henholdsvis vassdragsreguleringss- og ervervskonsesjon dersom konsesjonæren søker om dette.

I følge vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 kan et aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, gis reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. Det samme gjelder for ervervskonsesjon, jf. industrikonsesjonsloven § 4 første og tredje ledd. En forutsetning ved både regulerings- og ervervskonsesjonen er at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig kraftforsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler i mot en tidsubegrenset konsesjon.

Olje- og energidepartementet mener at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 og industrikonsesjonsloven § 4 første, jf. tredje ledd, er oppfylt og tilrår at konsesjonene gis på ubegrenset tid, men begrenset til den tid leieavtalen for fallrettighetene varer.

ii. Reguleringskonsesjonen gitt ved kgl. res. 24. juni 1949

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1, første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid leieavtalen for fallrettighetene varer.

Etter departementets mening skal en omgjøring til tidsubegrenset konsesjon ikke innskrenke kommunens mulighet for å kreve alminnelig revisjon. Reguleringskonsesjonen kan således revideres i 1999, dvs. 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk (nytt annet ledd i post 1):

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3, første ledd.

Som en følge av endringen i post 1, første ledd, bortfaller post I fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Vilkårenes post I annet ledd om at konsesjonen ikke kan overdras, tredje ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og femte ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før (som tredje og fjerde ledd).

Post 2 bortfaller i sin helhet.

ii. Bruksrettskonsesjonen gitt ved kgl. res. 24. juni 1949

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 16:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid leieavtalen for fallrettighetene varer.

Konsesjonen kan revideres i 1999, dvs. 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk (nytt annet ledd i post 16):

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a første ledd, tredje punktum.

iii. Reguleringskonsesjonen gitt ved kgl.res. 17. juli 1953

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1, første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid leieavtalen for fallrettighetene varer.

Reguleringskonsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn vilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk. Konsesjonshaver har i dette tilfelle flere reguleringskonsesjoner i samme vassdrag. Denne konsesjo-

nen fra 1953 ble derfor gitt for 50 år regnet fra tidspunktet for de øvrige konsesjoner 24. juni 1949. Tilsvarende vil departementet derfor foreslå at revisjonstiden for 1953-konsesjonen, gis samme revisjonstidspunkt som for 1949-konsesjonen (nytt annet ledd i post 1).

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter 24. juni 1949. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3, første ledd.

Som en følge av endringen i post 1, første ledd, bortfaller post I fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Vilkårenes post I annet ledd om at konsesjonen ikke kan overdras, tredje ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og femte ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før (som tredje og fjerde ledd).

Post 2 bortfaller i sin helhet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. 14. desember 1917 nr. 16 § 5a endres Sunnmøre Energi AS bruksrettskonsesjon av 24. juni 49 i Brandalsvassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 27. mars 1998.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Sunnmøre Energi AS reguleringskonsesjoner av 24. juni 1949 og 17. juli 1953 for Brandalsvassdraget i samsvar med ovennevnte foredrag.

7 Jæren Everk

(Regulering og overføring av Hagavatn. Midlertidig tillatelse til overføring av overskuddsvann fra Hagavatn i Fuglestadåna til Ognavassdraget.)

Olje- og energidepartementets samtykke 6. april 1998.

«Det vises til Deres søknad av 20.02.98 på vegne av Jæren Everk om midlertidig tillatelse til overføring av avrenningsvann fra Hagavatn i Fuglestadåna til Ognavassdraget.

Tillatelse til å regulere og overføre bl.a. Hagavatn ble gitt ved kgl.res. 27.06.1930 og 03.03.1939. Reguleringen og overføringen for kraftproduksjon ble imidlertid nedlagt i forbindelse med at IVAR tok vannet i bruk til vannforsyning. Tillatelse til nedleggelse ble gitt ved kgl.res. 20.06.1980. Vannet som IVAR ikke hadde bruk for, skulle gå til Fuglestadåna.

Det ble likevel etablert en praksis at overskuddsvannet fortsatt ble overført Hagavatn til bruk i Hetland kraftverk, som representerer en kraftproduksjon på ca. 1-1,5 GWh/år. NVE har i brev av 27.01.1998 underrettet partene om at dersom overføringen er ønsket, må Everket søke tillatelse etter vassdragsreguleringsloven. Overføringen er nå stanset, noe som bla. har ført til flomskader i Fuglestadåna.

Søknaden er vurdert av Norges vassdrags- og energiverk. NVE anbefaler i brev av 27.02.98 til departementet at det gis en midlertidig tillatelse til å fortsette den etablerte tappepraksis inntil det foreligger svar på en ordinær konsesjonssøknad.

Tillatelsen til nedleggelse av reguleringen er gitt med hjemmel i vrg.l. § 21 nr. 2. Regulering til kraftproduksjon er derfor avhengig av ny tillatelse. En konsesjonsbehandling vil ta relativt lang tid. Vassdragsmyndigheten har ingen direkte lovhjemmel for å gi midlertidig tillatelse til regulering.

Det beste altemativ ved nedlegging av et reguleringsanlegg er normalt at vannet blir brakt tilbake til sitt naturlige løp. I tråd med dette ble det bestemt at vannet IVAR ikke hadde bruk for, skulle gå til Fuglestadåna. Følgene av å bringe vannets løp tilbake i samme tilstand som før anlegget har imidlertid vist seg å medføre flomskader. Departementet bemerker at avrenningen fra Hagavatn har vært fraført Fuglestadåna siden 1939 og at forholdene i vassdragene er tilpasset denne situasjonen. Å gå tilbake til naturtilstanden synes i dette tilfellet derfor ikke å ha vært den beste løsning.

Etter vrg.l. § 21 nr. 3 plikter eieren ved nedleggelsen av anlegget å «træffe saadanne forføininger, som det offentlige forlanger, for at avverge fare eller skade for omgivelsene og for eiendomme, ovenfor og nedenfor anlægget.» Bestemmelsen er formodentlig ment å komme til anvendelse på nedleggingstidspunktet. Det kan imidlertid være vanskelig å vite hvilke skader som kan oppstå ved en nedleggelse før det er gått en tid, slik som i dette tilfellet. Reelle hensyn taler for også i ettertid å kunne benytte denne bestemmelsen til å pålegge eller gi tillatelse til «saadanne forføininger» som er nødvendig for å unngå skade. I dette tilfellet kan flomskadene unngås ved å fortsette den etablerte tappepraksis.

Fuglestadåna ble vernet i Verneplan I i 1973. Verneplanen er m.a.o. betinget av en situasjon som ikke er i overensstemmelse med det som ble resultatet av reguleringene til vannverk og tilføring av «nytt vann» til Fuglestadåna i 1980. Etter departementets syn er ikke vernet til hinder for å tillate en tappepraksis og regulering som forelå på vernetidspunktet.

Departementet bemerker videre at det synes klart at både fylkesmannen i Rogaland og IVAR ønsker den tappepraksis som har vært fulgt til nå. Denne overføringen antas også å ha vært akseptert av det store flertallet av grunneiere.

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 21 nr. 3 gir Olje- og energidepartementet med dette Jæren Everk tillatelse til å fortsette den etablerte tappepraksis ved å overføre overskuddsvannet fra Hagavatn i Fuglestadåna til Ognavassdraget. Tillatelsen gis under forutsetning av at det foreligger en ordinær konsesjonssøknad om slik regulering innen rimelig tid.»

8 Otteraaens brugseierforening

(Regulering av Hovatn. Planendring.)

Olje- og energidepartementets samtykke 15. april 1998.

«Den foreliggende sak gjelder søknad av 10. mai 1996 fra Otteraaens Brugseierforening om tillatelse til å sprenge/grave to kanaler på bunnen av Hovatnmagasinet.

I henhold til konsesjon av 16. juni 1967 har Brugseierforeningen tillatelse til å regulere Hovatn til LRV på kote 673,84. I følge Brugseierforeningens erfaring er det imidlertid ikke mulig å senke hele Hovatn til LRV. Årsaken har vist seg å være to terskler på bunnen av vannet.

Søknaden ble oversendt Norges vassdrags- og energiverk som avgav sin innstilling 14. januar 1997.

Det omsøkte tiltaket er beskrevet på følgende måte:

> «Vi ønsker å sprenge/grave kanaler gjennom de to tersklene for å gjøre restvolumet tilgjengelig. Vi planlegger to kanaler med bredde ca. 4 m. Den nordre blir ca. 200 m lang, mens den søndre blir ca. 300 m lang. Det involverte sprenge-/gravevolum er henholdsvis ca. 3 000 m^3 og ca. 4 500 m^3 (faste prosjekterte m^3). Gravemassene er tenkt utplassert langs sidene av kanalene. I et normalår vil både kanalene og gravemassene ligge under vann når Hovatn er isfritt.»

Søknaden ble av NVE oversendt Fylkesmannen i Aust-Agder, Bygland kommune, Aust-Agder fylkeskommune, Direktoratet for naturforvaltning, samt grunneiere ved Hovatn og ulike interesseorganisasjoner. Grunneierne er primært imot kanaliseringen, men ser likevel positivt på å få til en minnelig ordning med regulanten. Bygland kommune anbefaler at det gis tillatelse, men forutsetter at regulanten blir enig med grunneierne om kompensasjon. Fylkeskommunen vil ikke motsette seg at det gis tillatelse. Fylkesmannen viser til at reguleringen av Hovatn allerede er svært omfattende og kan ikke se at kanaliseringen vil medføre vesentlige endringer.

NVE konkluderer med følgende:

«Det omsøkte tiltaket har begrensede virkninger i forhold til skadene som er knyttet til den eksisterende reguleringen. Overføringen fra Heisvassdraget som gir økt tilsig til Hovatn og dermed en bedre mulighet for rask oppfylling av magasinet vil videre redusere skadevirkningene av tiltaket.

Etter NVEs syn vil ulempene for fiskeinteressene i vannet ikke være større enn at de kan kompenseres ved utsetting.

Etter en samlet vurdering anbefaler vi at Otteraaens Brugseierforening gis tillatelse til den omsøkte planendringen.

Vi understreker behovet for at detaljplanene framlegges for NVE og at arbeidet underlegges tilsyn. Utforming av kanaler og plassering av masser er viktig med tanke på estetikk, ferdsel ved nedtappet magasin og risiko for erosjon og økt sedimenttransport. I vilkårene for konsesjonen av 16.06.1967 for senking av Hovatn er det inkludert bestemmelser om tilsyn og godkjenning av planer, jf. vilkår nr 13. Det er videre vilkår om opprydding etter anleggsarbeid, meldeplikt til kulturmyndighetene dersom fredete fortidsminner blir berørt, jf. vilkår 18 og hjemmel for krav om fiskeutsetting, jf. vilkår 12. Vilkårene gir også NVE hjemmel for pålegg av hydrologiske undersøkelser, jf. vilkår 15. Vilkårene for tillatelsen av 1967 vil gjelde også for den omsøkte planendringen. Etter NVEs vurdering er det ikke behov for ytterligere vilkår for gjennomføring av det planlagte tiltaket.

Øvrige merknader

Grunneierne ved Hovatn forutsetter at det oppnås en minnelig avtale med grunneierne som kompensasjon for påførte ulemper og at bygging av vei fra

Bleilibekken til Vikstøylen må med som vilkår for tillatelsen. Vi finner ikke grunn til å pålegge bygging av vei ut i fra allmenne interesser, men gjør oppmerksom på at eventuell veibygging som følge av avtale mellom utbygger og grunneierne faller innenfor de planene som må godkjennes av NVE, jf. vilkår nr 13. Når det gjelder avtale mellom grunneierne og regulanten om utsetting av fisk finner vi det ikke ønskelig at dette håndteres av de to partene. Eventuelle utsettingspålegg bør komme som følge av en faglig vurdering hos fagmyndighetene med hjemmel i vilkårene.»

Departementet sendte NVEs innstilling ut på høring til Bygland kommune og Miljøverndepartementet. Miljøverndepartementet har ingen innvendinger mot at det gis tillatelse til den omsøkte kanaliseringen og har forøvrig ingen merknader.

I brev av 8. mars 1997 fra grunneierne vises det til vedtak i Bygland kommunstyre som forutsetter at regulanten kommer til enighet om en minnelig avtale med grunneierne. Grunneierne krever at saken legges til side inntil Brugseierforeningen har fattet sitt vedtak. I brev av 1. april 1997 uttaler kommunen at den stiller seg bak kravet fra grunneierne.

Etter departementets oppfatning kan ikke avtalen som forutsettes inngått mellom grunneierne og regulanten vedrørende kompensasjon og tiltak i forbindelse med kanaliseringen, være til hinder for at omsøkte tillatelse kan gis.

Olje- og energidepartementet finner på denne bakgrunn å kunne gi samtykke til de omsøkte planendringer. Det forutsettes at vilkårene i konsesjon av 1967 for senking av Hovatn også gjøres gjeldende for kanaliseringen.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger.»

9 Hafslund ASA

(Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke 23. april 1998.

«Det vises til Deres søknad av 12.03.98 vedrørende ovennevnte.

Søknaden omfatter erverv av totalt 50 A-aksjer i Tussa Kraft AS. Hafslund ASA har i avtaler med Hareid kommune datert 27.11.97 kjøpt 20 A-aksjer samt byttet 30 B-aksjer mot 30 A-aksjer.

Ifølge søknaden har Hafslund ASA etter ervervet en samlet aksjeportefølje i Tussa Kraft AS på 225 A-aksjer. Dette tilsvarer 6,08 % av den samlede aksjekapitalen.

Ervervet krever godkjenning av departementet i henhold til konsesjonsvilkår fastsatt i konsesjon meddelt Tussa Kraft AS ved kgl. res. av 28.06.57 pkt. 1.

Olje- og energidepartementet godkjenner med dette Hafslund ASAs erverv av 50 A-aksjer i Tussa Kraft AS.»

10 Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap og SKK Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 14. mai 1998.

«Det vises til Deres søknad av 14.01.98 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av vannfallsrettigheter fra Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap DA (SKK DA) til det nyopprettede datterselskapet SKK Energi AS.

Overføringen er et ledd i omorganiseringen av dagens SKK til konsern. SKK DA skal være holdingselskapet i konsernet og eies 100% av kommunene Skien, Porsgrum, Bamble og Siljan. Den monopolbaserte virksomheten med tilhørende funksjoner i nåværende SKK DA blir skilt ut og lagt til datterselskapet SKK Nett AS. Datterselskapet SKK Energi AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter og forestå produksjon, omsetning og televirksomhet.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen innebærer etablering av et selskapsmessig skille mellom produksjon og nett.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til SKK Energi AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til SKK Energi AS i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i SKK Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom SKK Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. 1. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for såvidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i SKK Energi AS.

Departementet har merket seg at selskapet er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

11 Øst-Telemarkens Brukseierforening

Ny reguleringskonsesjon i Mårelven

Kongelig resolusjon 22. mai 1998

Stortinget har i møte 31. mars 1998 fattet følgende vedtak:

«1. Stortinget samtykker i at staten ikke skal benytte hjemfallsretten for 6,85 pst. av reguleringen av Mårvatn og Kalhovde
2. Stortinget samtykker i at Øst-Telemarkens Brukseierforening blir gitt ny konsesjon til å regulere Mårvatn og Kalhovde i Mårelven

i samsvar med forslag i St.prp. nr. 27 (1997-98)»

Stortingets vedtak er i samsvar med innstillingen fra energi- og miljøkomiteen i Innst. S. nr. 122 (1997-98). Departementet opplyste i brev av 3. mars Stortinget om at det burde gjøres noen mindre endringer i forhold til forslaget i St.prp. nr. 27 (1997-98). På grunn av denne henvendelsen er ordlyden i Stortingets vedtak noe annerledes enn tilrådingen i St.prp. nr. 27 (1997-98). I departementets brev ble Stortinget også opplyst om en trykkfeil i manøvreringsreglementets post 1 og at det burde foretas en endring i ordlyden i vilkårenes post 2 slik at ordlyden ble i samsvar med tidligere praksis.

Konsesjonsvilkårene for ny reguleringskonsesjon for Mårelven lyder på denne bakgrunn som følger:

Post 1 Konsesjonstid

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 8. juni 2006. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten samtykke.

Post 2 Konsesjonsavgifter og næringsfond

For den økningen av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter:

a) kr. 4,50 pr. naturhestekraft fra 19. september 1983 til statens konsesjonsavgiftsfond.
b) kr. 12,00 pr. naturhestekraft fra 19. september 1983 til konsesjonsavgiftsfondene i Tinn og i Nore- og Uvdal kommuner.

Olje- og energidepartementet bestenuner hvordan avgiften skal fordeles mellom kommunene. Avgiften reguleres slik som til enhver tid er bestemt.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraften tas i bruk. Krav om forfalte avgifter er tvangsgrunnlag for utlegg.

For avgifter som forfaller etter at konsesjonen er meddelt, svares renter som bestemt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale 10 mill. kr. som avsettes til næringsfond for Tinn og Nore og Uvdal. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunene. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

Post 3 Kontroll med betaling av avgift m. v.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter § 2, om kontroll med vannforbruket og om avgivelse av kraft etter § 10, kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Post 4 Konsesjonærens ansvar ved vedlikehold, drift m.v.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med vedlikeholdsarbeidet og kraftverksdriften a gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskaplige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

Post 5 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Eksisterende reguleringsanlegg skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Kontroll med vedlikehold og drift av anlegg som omfattes av denne paragrafen og godkjenning av planer for eventuell ombygging, er tillagt NVE eller den dette har bemyndiget. Utgiftene forbundet med kontrollen dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren kan, etter nærmere bestemmelse fra NVE, bli pålagt å utføre tiltak for å fjerne eller redusere skader og ulemper av landskapsmessig art. Konsesjonæren kan også bli pålagt andre slike tiltak som ville bli pålagt ved en førstegangsvurdering under dagens forhold.

Det skal være rimelig samsvar mellom utgiftene som tiltakene påfører konsesjonæren, og den virkning som forventes oppnådd.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for ombygginger og nyanlegg. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde reguleringsanlegg slik at det ikke skjer unødige inngrep eller skader på natur og landskap.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne paragrafen.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Konsesjonæren kan bli pålagt å planlegge hjelpeanlegg slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

Post 6 Ferdsel m.v.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved ombyggings- eller vedlikeholdsarbeider. Er det uenighet om erstatningsplikten eller størrelsen på erstatningen, avgjøres dette ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet bestemmer noe annet.

Post 7 Terskler m. v.

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget skal bygge på en samlet plan som ivaretar bade private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Post 8 Naturforekomster, fornminner m.v.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid før inngrepet skjer.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljøverndepartementet å bekoste undersøkelser av kulturminner i neddemmingssonen i Mårvatn. De arkeologiske undersøkelsene skal foretas i den tiden magasinet likevel er nedtappet. Konsesjonæren skal så vidt mulig varsle Riksantikvaren og vedkommende museum i god tid før nedtappingen skjer.

Post 9 Manøvreringsreglement m. v.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med manøvreringsreglement fastsatt ved kgl. res. av 8. juni 1956 med senere endringer.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan den økonomiske fordel som konsesjonæren har som direkte følge av den ureglementerte manøvrering, inndras til fordel for statskassen med tillegg av 100 prosent. Produksjonsfordelen beregnes av NVE på grunnlag av den faktiske kWh-pris som er oppnådd for den produserte kraft. Eventuelle skader for allmenne interesser som reglementsbruddet har medført kan pålegges undersøkt og kompensert etter NVEs bestemmelse. Dersom reglementsbruddet ikke har medført økonomisk fordel for konsesjonæren, svares mulkt i henhold til bestemmelsen i post 15.

Post 10 Hydrologiske observasjoner, kart m.v.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivare-

ta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

Post 11 Militære foranstaltninger

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

Post 12 Konsesjonskraft

Konsesjonæren skal avstå til de kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jfr. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 prosent av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som for fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg i mot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren kan forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan konsesjonæren forlange oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne paragraf uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 prosent. Det offentlige kan, etter departementets bestemmelse, overta driften av anleggene for eierens regning og risiko, dersom dette er nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

Post 13 Naturforvaltning

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning:

a) å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
b) å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,
c) å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
d) å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
e) å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

Det skal være rimelig samsvar mellom utgiftene som tiltakene påfører konsesjonæren, og den virkning som forventes oppnådd.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer. Det skal være rimelig samsvar mellom utgiftene som tiltakene påfører konsesjonæren, og den virkning som forventes oppnådd.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Post 14 Forurensning m. v.

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser helt eller delvis å bekoste undersøkelser i Målelva nedenfor Kalhovd.

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser å la utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med reguleringen.

Miljøverndepartementet kan ta opp igjen spørsmålet om slipp av minstevannføringer i Målelva på grunnlag av utførte undersøkelser. Eventuelle forslag om minstevannføringer må tas opp som forslag til endring av manøvreringsreglementet.

Post 15 Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet. Gjentatte eller fortsatte overtredelser av §§ 2, 10, 13 eller 17 første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på 100 000 kr. pr. dag eller 500 000 kr for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten er tvangsgrunnlag for utlegg og indeksjusteres hvert 10. år.

§ 16 Tinglysing

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Med unntak for trykkfeilen i manøvreringsreglementets post 1, har Stortinget vedtatt manøvreringsreglement for reguleringen av Målelven i samsvar med forslaget i St.prp. nr. 27 (1997-98). Manøvreringsreglementet lyder som følger:

§ 1. Reguleringsgrenser

For reguleringen gjelder følgende reguleringsgrenser:

	Øvre kote	Nedre kote	Regulerings høyde (m)
Målvatn	1.121,28	1.100,00	21,28
Kalhovdfjord med sidearmer	1.086,61	1.075,50	11,11
Kilsfjorden	1.086,61	1.075,40	11,21
Gjøysdalsvatn	1.086,61	1.075,30	11,81
Øvre Strengetjønn	1.086,61	1.075,20	11,41
Nedre Strengetjønn	1.086,61	1.075,00	11,61
Nedre Grottevatn	1.064,00	1.054,00	10,00

Stortevatn, Vrengeltjønn, Borgbuvatn og Sannvatn kan demmes ca. 1 m og Våervatn senkes ca. 2 m, alle i forhold til alminnelig sommervannstand.

Vannstanden i Middølatjønn blir den samme som i fordelingsbassenget for Mår kraftverk.

§ 2. Tapping

Ved manøvreringen skal has for øye at den naturlige flomvassføring i Mår og Gjøyst med Husvoldelva ikke økes og så vidt mulig heller ikke flomvassføringen i Måna.

For øvrig skal tappingen skje etter Mår kraftverks behov, så jevnt som mulig året igjennom, men med adgang til noe avvik, hvis vannføringsforholdene eller samkjøringen skulle kreve det.

§ 3. Avgivelse av vann

Der avgis vann til den alminnelige fløtning i Middøla i samsvar med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringsloven § 19.

Skulle reguleringsanleggenes eiere ikke benytte seg av tillatelse til å rå over alt vannet i Mår og Gøyst med Husvoldelva eller gi avkall på slik tillatelse i løpet av konsesjonstiden, avgis vann til den alminnelige fløtning i disse elver etter overenskomst eller skjønn i medhold av reguleringsloven § 19.

§ 4. Damvokter m.v.

Dammenes manøvrering foreståes av den person som Kongen oppnevner for manøvreringen av Tinnosdammen.

Norges vassdrags- og energiverk kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

§ 5. Vedlikehold og kontroll

Det skal påses at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløpene ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m.v. Avskrift av protokollen sendes hver måned til Norges vassdrags- og energiverk.

§ 6. Tvist

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

§ 7. Endringer

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Olje- og energidepartementet skal bemerke:

Olje- og energidepartementet tilrår at Øst-Telemarkens Brukseierforening gis konsesjon for fortsatt regulering av Mårvatn og Kalhovde i Målelven i samsvar med Stortinges vedtak.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 gis Øst-Telemarkens Brukseierforening ny konsesjon for regulering av Mårvatn og Kalhovde i Målelven på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 22. mai 1998.

12 TrønderEnergi Kraft AS

(Konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved omorganisering og etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. mai 1998.

«Det vises til Deres søknad av 08.10.97 samt til Deres brev av 23.12.97 og 19.01.98 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med TrønderEnergi Kraft AS' erverv av bruksrett til samtlige av TrønderEnergi DA's vannfall.

Ervervet skjer i forbindelse med at TrønderEnergi DA omdannes til konsern. i Samtlige fallrettigheter og kraftverk som eies av TrønderEnergi DA leies ut til datterselskapet TrønderEnergi Kraft AS, som skal forestå kraftproduksjonen innen konsernet. Eiendomsretten til vannfallene skal ligge i morselskapet TrønderEnergi DA. Nettvirksomheten vil bli skilt ut i datterselskapet TrønderEnergi Nett AS. Begge datterselskapene er heleiet av holdingselskapet TrønderEnergi DA.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til klare skillelinjer og en tilpasning til den forventede utvikling innen energisektoren.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til TrønderEnergi Kraft AS av bruksrett til samtlige vannfall tilhørende TrønderEnergi DA samt tilhørende reguleringskonsesjoner.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til kon-

sesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har bruksrett til fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonslovens § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis TrønderEnergi Kraft AS unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved erverv av bruksrett som omsøkt i brev av 8. oktober 1997. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form, men slik at konsesjonstiden begrenses til den tid leieavtalen angående TrønderEnergi DA's fallrettigheter vil vare.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i TrønderEnergi Kraft AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige fortrinnsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 10 for bruksrett til fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle erverv av bruksrett til vannfall som selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i TrønderEnergi Kraft AS.

Departementet har merket seg at TrønderEnergi Kraft AS er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

13 Arendal Vasdrags Brugseierforening

Endring av vilkår om tidsbegrensning for reguleringen av Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn gitt ved kgl.res. 07.04.1961 og Nesvatnreguleringene gitt ved kgl.res. 30.03.1962 og 16.06.1972

Kongelig resolusjon 18. juni 1998

I. Innledning

Arendal Vasdrags Brugseierforening (AVB) søkte i februar 1997 om tidsubegrenset konsesjon for samtlige av foreningens reguleringer i Arendalsvassdraget. Olje- og energidepartementet betrakter i denne sammenheng AVB med den private og de offentlige deltakere i hele vassdraget, som en enhet. AVB, med en privat andel pålydende 17,52 %, tilfredsstiller med dette kravet i vassdragsreguleringsloven 14.12.1917 nr. 17 § 10 nr. 2 første ledd om at «minst 2/3 av kapitalen eies av» et offentlig verk, og vil derved kunne få tidsubegrenset konsesjon for de reguleringene hvor konsesjonstiden ikke er utløpt.

Ved Olje- og energidepartementets brev av 04.11.97 ble i henhold til ovennevnte gitt tidsubegrenset konsesjon for de reguleringer der de offentlige deltakeres andel var tidsubegrenset. Konsesjoner som er tidsbegrenset for både offentlige og private kan ikke endres fra tidsbegrensning til ubegrenset tid uten ved kongelig resolusjon. I departementets brev ble opplyst at konsesjonæren må søke departementet særskilt om endring av slike konsesjoner. Ved brev 19.12.97 har AVB søkt om tidsubegrenset konsesjon for Nesvatnreguleringene og Torsdalsreguleringen, som er de gjenstående tidsbegrensede reguleringskonsesjoner foreningen har i vassdraget.

II. Søknaden

I AVBs brev av 19.12.97 heter det:

> «Som departementet vil være kjent med søkte vi 21. februar 1997 om tidsubegrenset konsesjon for samtlige av våre reguleringer i vassdraget, i det alle hadde mer enn 2/3 offentlig deltakelse.
>
> Ved departementets brev av 4. november d.å. ble søknaden innvilget for den private deltakelse i de av våre reguleringer der de offentlige deltakeres andel var tidsubegrenset. Imidlertid ble søknaden ikke behandlet for de reguleringer der det også for de offentlige deltakere var gitt tidsbegrenset konsesjon. Dette gjelder Nesvatns opprinnelige regulering av 30.03.1962,

Nesvatns tilleggsregulering av 16.06.1972 og Torsdalsreguleringen (reguleringen av Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn) av 07.04.1961. Reguleringskonsesjonene ble gitt for et tidsrom av 60 år, med utløp for Torsdalsreguleringen 07.04.2021 og for begge Nesvatnreguleringene med utløp 30.03.2022.

Vi søker herved om at de tre nevnte reguleringene gjøres tidsubegrensede.

Den private deltakelsen (Arendals Fossekompani ASA) er for Nesvatn 15,67 % og for Torsdalsreguleringen 7,99 %. De øvrige deltakende selskaper er Aust-Agder Kraftverk, Arendal Energiverk AS og Vestfold Kraft Energi AS.

Som De vil være kjent med er det gitt følgende reguleringskonsesjoner til Arendals Vasdrags Brugseierforening:

Konsesjon	Magasin	Kons.dato	Kons. tidsrom
Hovedvassdraget	Vråvatn	26.06.1992	Ubegr.
	Nisser	26.06.1992	Ubegr.
	Fyresvatn (1912)	26.06.1992	Ubegr.
	Fyresvatn (1930)	26.06.1992	Ubegr.
Nesvatn	Nesvatn	30.03.1962	60
	Nesvatn, ytt.reg.	16.06.1972	60
Torsdalsreg.	Torsdalsmag.	07.04.1961	60
Finndølareg.	Øysæ	14.08.1970	Ubegr.
	Votna	14.08.1970	Ubegr.
	Gaus	14.08.1970	Ubegr.
Fjonereg.	Napevatn	21.07.1967	Ubegr.
	Rolleivstadvatn	21.07.1967	Ubegr.
	Lytingsvatn	21.07.1967	Ubegr.
	Sandvatn*	04.11.1993	Ubegr.
	Dyrvatn*	04.11.1993	Ubegr.
	Økstjern*	04.11.1993	Ubegr.

* Reguleringene er ikke gjennomført.

Vi ser ingen reelle grunner til at ikke de nevnte tre reguleringskonsesjoner (Nesvatn av 30.03.1962 og 16.06.1972 og Torsdalsreguleringen av 07.04.1961) skulle bli gjort tidsubegrensede, og søker herved om dette.

Hvis De trenger ytterligere opplysninger ber vi om underretning.

Vi forstår det slik at søknaden må behandles av Kongen i Statsråd, og ber følgelig om at dette blir gjort.»

III. Departementets bemerkninger

1. Generelt

Hjemmelen for behandlingen av endringssøknaden er vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd. Disse bestemmelsene gir Kongen anledning til å endre vilkårene i en vassdragsreguleringskonsesjon dersom konsesjonæren søker om dette.

I følge vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 kan et aksjeselskap, andelslag eller andre sammenslutninger hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, gis reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. En forutsetning ved reguleringskonsesjonen er at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig kraftforsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler i mot en tidsubegrenset konsesjon.

Arendal Vasdrags Brugseierforening er en sammenslutning med en privat andel på kun 17,52 %. Olje- og energidepartementet mener at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 er oppfylt og tilrår at konsesjonene gis på ubegrenset tid som omsøkt.

2. Reguleringskonsesjonen for Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget (Torsdalsreguleringen), gitt ved kgl.res. 07.04.1961:

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1 første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke vil innebære noen innskrenkning i departemen-

tets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Som følge av endring til tidsubegrenset konsesjon innebærer denne bestemmelsen at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk (nytt annet ledd i post 1):

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3 første ledd.

Som en følge av endringen i post 1 første ledd, bortfaller post 1 nåværende annet, tredje og fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Vilkårenes post 1 femte ledd om at reguleringskonsesjonen ikke kan overdras, sjette ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og syvende ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før (som nytt tredje, fjerde og femte ledd).

Post 2 bortfaller i sin helhet.

3. Reguleringskonsesjonen for Nesvatn, gitt ved kgl.res. 30.03.1962:

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1 første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk (nytt annet ledd i post 1):

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonenes dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han harfått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3 første ledd.

Som en følge av endringen i post 1 første ledd, bortfaller post 1 nåværende annet, tredje og fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Vilkårenes post 1 femte ledd om at reguleringskonsesjonen ikke kan overdras, sjette ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og syvende ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før (som nytt tredje, fjerde og femte ledd).

Post 2 bortfaller i sin helhet.

4. Konsesjonen for ytterligere regulering av Nesvatn gitt ved kgl.res. 16.06.1972:

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1 første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Konsesjonen for Nesvatns opprinnelige regulering av 1962 og tilleggsreguleringen av 1972 er gitt samme utløpsdato. Tilsvarende vil departementet derfor foreslå at revisjonstiden for 1972-konsesjonen gis samme revisjonstidspunkt som for 1962-konsesjonen. Departementet foreslår at det tas inn vilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk (nytt annet ledd i post 1):

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter 30. mars 1962. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3 første ledd.

Som en følge av endringen i post 1 første ledd, bortfaller post 1 nåværende annet, tredje og fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Vilkårenes post 1 femte ledd om at reguleringskonsesjonen ikke kan overdras, sjette ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og syvende ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før (som nytt tredje, fjerde og femte ledd).

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Arendal Vasdrags Brugseierforenings reguleringskonsesjoner

av 07.04.1961 for Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn og av 30.03.1962 og 16.06.1972 for Nesvatn i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 18. juni 1998.

14 Varanger Kraft AS

Endring av tillatelse for reguleringer og overføringer i Gandvik Kraftverk i Sør-Varanger og Nesseby kommuner

Kongelig resolusjon 18. juni 1998

I. Innledning

Varanger Kraft As søkte 22. oktober 1997 om at konsesjonen av 6. november 1953 for regulering av Fuglevatn i Duddoelv, Garsjø og Kjerringvann i Neidenvassdraget og å overføre avløpet fra Kjerringvann og Garsjø til Fuglevatn gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen ble gitt for 50 år fra 16. juni 1950. Samme dato ble det inngått kontrakt mellom Varanger Kraftlag A/L og Finnmark Jordsalgskommisjon om leie av fallrettighetene i vassdragene.

Reguleringskonsesjonen ble i 1953 opprinnelig gitt til Varanger Kraftlag A/L. Andelslaget ble besluttet oppløst våren 1994. Andelslagets virksomhet ble ført videre av Varanger Kraft As som ble stiftet 27. juni 1994, og som er heleid av de 7 kommunene som tidligere hadde deler i andelslaget. Ved Nærings- og energidepartementets samtykke 9. november 1994 ble Varanger Kraft As gitt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i henhold til industrikonsesjonslovens bestemmelser ved erverv av Varanger Kraftlag A/Ls rettigheter til vannfall. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall ble overdratt i uendret form.

II. Søknaden

Olje- og energidepartementet mottok følgende søknad av 22. oktober 1997 fra Varanger Kraft As:

> *«Søknad om endring av gjeldende tillatelse for reguleringer og overføringer som utnyttes i Gandvik kraftverk i Sør-Varanger og Nesseby kommune.*
>
> Varanger Kraft As ble stiftet den 27.06.94. Selskapet eies av følgende kommuner: Sør-Varanger (31,1 %), Tana (12,5 %), Nesseby (6,3 %), Båtsfjord (9,4 %), Vadsø (21,9 %), Vardø (12,5 %) og Berlevåg (6,3 %).
>
> Ved kgl.res. av 06.11.1953 ble det gitt tillatelse for Varanger Kraft A/L til å foreta regulering av Fuglevann i Duddoelv, Garsjø og Kjerringvann i Neidenvassdraget og å overføre avløpet fra Kjerringvann og Garsjø til Fuglevatn. Konsesjonen ble gjort gjeldende i 50 år fra den 16.06.1950, tillatelsen er senere overdratt Varanger Kraft As.
>
> Leiekontrakt om vann og strandrettigheter ble inngått med Finnmark Jordsalgskommisjon den 16.06.1950. Leieforholdet ble gjort gjeldende for 50 år fra kontraktens dato. Det ble den 08.10.97 avholdet et møte med Statskog Finnmark hvor temaet var reforhandling av gjeldende leiekontrakt. Jordsalgssjefen uttalte at han ikke så noen forhold som var til hinder for en ny kontrakt. Ny kontrakt utarbeides så snart forholdene rundt reguleringtillatelsen blir avklart, om mulig før eksisterende leiekontrakt utløper.
>
> Eiersammensetningen til Varanger Kraft As tilsier at selskapet oppfyller kravene i «Lov om vassdragsreguleringer» av 14. desember 1917 § 10 pkt. 2, til å få reguleringskonsesjon uten tidsbegrensning. Med det som bakgrunn søkes det herved om å få endret vilkårenes pkt. 1 i gjeldende reguleringskonsesjon for Gandvik slik at konsesjonen blir uten tidsbegrensning, dog avhengig av betingelsene i ny kontrakt mellom Statsskog Finnmark SF som falleier og Varanger Kraft As som konsesjonær.»

III. Departementets bemerkninger

Hjemmelen for endringssøknaden er lov om vassdragsreguleringer 14.12.1917 nr. 17 § 10 nr. 3, annet ledd. Bestemmelsen gir Kongen anledning til å endre vilkårene i en vassdragsreguleringskonsesjon dersom regulanten søker om dette.

Varanger Kraft As er et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. I følge vassdragsreguleringsloven (vregl.) § 10 nr. 2 kan et aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen eies av kommuner, gis reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. En forutsetning er imidlertid at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig kraftforsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler i mot en tidsubegrenset konsesjon.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i vregl. § 10 nr. 2 er oppfylt og tilrår at konsesjonen av 6. november 1953 endres slik at den vil gjelde på ubegrenset tid.

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter den nåværende tekst om tidsbegrensning i vilkårenes post 1, første ledd:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid leieavtalenfor fallrettighetene varer.

Konsesjonen kan revideres i år 2000, dvs. 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk. Reguleringskonsesjonen er gitt for 50 år fra den 16. juni 1950 som er tidspunktet for inngåelse av leieavtalen om vannfallrettighetene. Revisjonstidspunktet bør derfor fastsettes i henhold til denne datoen:

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter 16. juni 1950. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3, første ledd.

Som en følge av endringen i post 1, første ledd, bortfaller fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. Revisjonsbestemmelsen foreslås som nytt fjerde ledd.

Vilkårenes post 1, annet ledd om at konsesjonen ikke kan overdras, tredje ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og femte ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før.

Videre blir konsesjonsvilkårenes post 2 om innløsning av anleggene å oppheve.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Varanger Kraft As reguleringskonsesjon av 06.11.1953 for reguleringer og overføringer som utnyttes i Gandvik kraftverk i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 18. januar 1998.

15 Tussa Kraft AS

Regulering av Litlebøelva i Volda kommune. Endring av manøvreringsreglement.

Kongelig resolusjon 18. juni 1998

I. Innledning

L/L Tussa Kraft fikk ved kongelig resolusjon 4. mars 1988 tillatelse til erverv og regulering av Litlebøelva i Volda kommune. Et settefiskanlegg har imidlertid vannuttak i vassdraget. Manøvreringsreglementet inneholder en bestemmelse om at det skal tappes fra Litlebøvatnet dersom det er vannføringer mindre enn 280 l/sek. ved settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva.

Settefiskanlegget var i drift før konsesjonen til kraftselskapet ble gitt. Anlegget ble etter en konkurs overtatt av Tussa Kraft i februar 1989. Driften av fiskeanlegget ble avviklet, og har vært ute av drift. Det er aktuelt å selge fiskeanlegget til Dale Fiskeoppdrett A/S. Tussa Kraft har i den sammenheng søkt om å få redusert vannføringen ved inntaket til settefiskanlegget fra 280 l/s til 150 l/s. Nåværende leietaker og fremtidig kjøper av settefiskanlegget mener selv at 150 l/s er en passende vannmengde for videre drift av settefiskanlegget.

II. Søknaden og NVEs innstilling

NVE mottok følgende søknad om endring av konsesjonspålagt minstevannføring, datert 18. januar 1993 fra Tussa Kraft AS:

> «I konsesjon gitt ved kongeleg resolusjon av 4. mars 1988 står det følgjande i manøvreringsreglementet:
>
> «Ved vannføringer mindre enn 280 l/sek. ved settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva skal det tappes fra magasinet for å oppfylle dette kravet. For øvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov».
>
> Samstundes med bygginga av Dale Kraftverk i 1988 gjekk settefiskanlegget som var tiltenkt vatn, konkurs og fiskeanlegget vart overteke av Tussa Kraft den 1. februar 1989. Drifta av fiskeanlegget vart avvikla, og anlegget har vore ute av drift til no. Det er no aktuelt å selje fiskeanlegget til Dale Fiskeoppdrett A/S. Ein føresetnad for salet er at Tussa Kraft i kritiske situasjonar skal levere vatn til settefiskanlegget mot betaling. Dette går fram av punkt 5 i oppretta kontrakt mellom Tussa Kraft A/S og Dale Fiskeoppdrett A/S.
>
> Fiskeanlegget har dessutan reserveinntak i Litlebøelva og Daleelva. Behovet for minste-

vassføring fell dermed bort, og Tussa kraft søkjer hermed om å få endra den ovanfor siterte ordlyden i punkt 2 i manøvreringsreglementet i samsvar med dette.

Dersom dette ikkje går i orden, kan det vere årsak til at avtalen om sal av settefiskanlegget ikkje let seg gjennomføre slik som avtalt. Begge partar i saka er sterkt interesserte i å kome fram til ei avgjerd, og vonar å få eit snarleg svar på søknaden. Kopi av dette brevet vert sendt fylkesmannen i Møre og Romsdal og Volda kommune slik at dei er kjende med saka.»

Senere mottok NVE søknad fra *Tussa Kraft AS* av 14.06.94 om endring av vannslipping i forhold til tidligere innsendt søknad. Søknaden gjengis slik:

«Konsesjonspålagt vasslepping til settefiskanlegg.

Viser til vårt brev dagsett 18.01,93 om reduksjon eventuelt bortfall av pålagt vasslepping. Saka vedkomande vassrettar og vasslepping ser no ut til å gå mot ei avgjerd. Tussa Kraft AS er etter dom i heradsretten tilkjent vassrettar både i Litlebøelva og Dalselva. 1 styremøte den 10.06.94 gav styret i Tussa Kraft AS administrasjonen fullmakt til å arbeide vidare med saka innafor dei rammene som var trekte opp i saksframstillinga, og å inngå nødvendige avtalar i den samanheng.

I saksframstillinga lydde framlegg til nytt punkt 2 i manøvreringsreglementet for Dale Kraftverk slik:

Konsesjonæren pliktar å halde ei vassføring som dekkjer krava til settefiskanlegget ved utløpet fra kraftverket på inntil 150 l/sek. Konsesjonæren er ikkje pliktig å magasinere for å oppfylle vassleppingskravet. Elles kan manøvreringa føregå etter kraftverket sitt behov.

Tussa Kraft AS søkjer hermed om å få redusert vassføringa ved inntaket til settefiskanlegget frå 280 l/s til 150 l/s.

Noverande leigetakar og framtidig kjøpar av settefiskanlegget på Dale er kjend med saka. Han har sjølv vore med å fastsetje vassføringa til 150 l/s som ei passande vassmengde for vidare drift av settefiskanlegget.

Vi vonar opplysningane gjer det lettare for NVE å handsame saka vidare og at NVE kan slutte seg til vårt framlegg til eit nytt punkt 2 i manøvreringsreglementet. Dersom De ynskjer fleire opplysningar i saka, står vi gjerne til teneste.»

Endringssøknaden ble sendt på høring til Volda kommune, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, SFT, grunneigarar i Dalsbygd og Dalsbygd Grendalag. Den første søknaden var tidligere sendt på høring til Volda kommune, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Statens forurensningstilsyn, SFT.

For å søke å oppklare en misforståelse i forbindelse med vannslippet til settefiskanlegget opplyste NVE i brev av 26.07.94 til SFT bl.a. at settefiskanlegget var i drift før konsesjonen til kraftselskapet ble gitt, og at pålegget om vannslipping var gitt av hensyn til settefiskanleggets drift. Vanligvis tas dette vatnet direkte fra kraftverkets avløpsvatn (turbinvatn). De 3 gårdsbrukene som SFT har omtalt i et tidligere brev, ligger oppstrøms kraftverket og inntaket til settefisk, og det er ikke pålegg om minstevassføring på denne strekningen.

Fra en lengre uttalelse fra *Volda kommunestyre* refereres vedtak, vurdering og konklusjon:

Volda kommunestyre fattet med 19 mot 14 stemmer følgende *vedtak* i møte 20.10.1994:

«Volda kommune går imot Tussa Kraft AS sin søknad om redusert minstevassføring og meiner at oppdettsanlegget i framtida burde drivast opp mot det nivået oppdrettsløyvet lyder på i dag, med tanke på framtidige arbeidsplassar i bygda.

Det er og ynskjeleg at det vert sett ei nedre grense på minstevassføringa i Litlebøelva ut frå omsynet til ureining, og til den naturlige stamma av laksefisk.»

Vurdering:

Kraftverket i Dalsbygda er i drift stort sett heile året, bortsett frå eit par veker då det vert drive generelt vedlikehald av turbinar og generatorar m. v. Så lenge kraftverket er i drift, får ikkje minstevasskravet på 280 l/sek nokon særleg praktisk verknad. Prosessvatnet frå turbinane som renn ut i settefiskanlegget sitt inntak, inneheld i hovudsak eit høgre tal liter. Under driftsstans som nemnt ovanfor, må kraftverket syte for at uregulert vassføring (frå nedslagsfeltet under demninga i Litlebøvassdraget) og avløp frå kraftverket tilsaman ikkje er mindre enn 280 l/s ved vassinntaket til settefiskanlegget.

Dei konsesjonspålagte 280 litrane er i utgangspunktet tiltenkt settefiskanlegget. Sjølv om desse litrane i sin heilskap kan takast inn og brukast i drifta, og dermed ikkje kjem vassdraget nedanfor inntaket til gode, så er dei praktiske tilhøva i dag litt annleis.

Settefiskanlegget driv relativt beskjedent og tek berre inn den vassmengda dei treng. I dag ligg den «langt» under kravet om minstevassføring. Skulle driftsstogg skje i ei tørr periode, ville den delen av dei 280 litrane som settefiskanlegget ikkje gjer seg

nytte av sikre ei beskjeden, men nyttig vassmengd for naturleg yngel av laksefisk i den nedre del av vassdraget. Bestandane av laks og aure er relativt små, men vesentlege for trivnad og fritidsfiske i bygda.

Tussa Kraft AS har som rutine å leggje driftsstans til mai månad, då det er snøsmelting og god vassføring både i Dalselva og den delen av Litlebøvassdraget som ikkje er regulert. Venteleg vil ikkje reduksjon av minstevassføringa bety så mykje for den naturlege laksestamma.

Dalselva er hovudtilførsle til den nedre delen av vassdraget, men er ei flaumelv med store fluktuasjonar i vassføring. Det ville difor vere ynskjeleg med ei viss minimumstilførsle frå Litlebøelva/magasinet som kunne sikre ei beskjeden, men nyttig vassmengd i periodar med samanfallande lite nedbør/tilsig og driftsstans i kraftverket, eller om settefiskanlegget vert nedlagt. Ordlyden i punkt 2 i manøvreringsreglementet bør difor innehalde ei nedre grense for minstevassføringa.

I høve uttak av vatn frå Dalselva til drifta ved settefiskanlegget, så er dette av dårlegare kvalitet enn vatnet frå kraftverket og Litlebøvassdraget. Det er det difor ikkje ynskjeleg å bruke. Settefiskanlegget driv beskjedent og ynskjer å halvere oppdrettsløyvet på ein million smolt. Settefiskanlegget vil då maksimum trenge ca. 125 l/s året rundt. Ein reduksjon av minstevassføringa til 150 liter i sekundet vil ikkje auke uttaket frå Dalselva. Det føreset at kraftverket garanterar for desse 150 litrane, eller mengda vatn settefiskanlegget treng til ein kvar tid.

Administrasjonen har ikkje føresetnader for å vurdere om marknaden eller dei tekniske tilhøva ved settefiskanlegget i framtida kan tilseie ein produksjon på nivå med noverande oppdrettsløyve, eller kva for ringverknader det kan få for lokalsamfunnet. Ein er likevel av den meining at kraftselskapet til ein kvar tid må stette anlegget sitt vassbehov uavhengig av oppdrettsvolum.

Konklusjon:

Søknaden om nedsett minstevassføring til 150 l/s vil ikkje få nemnande konsekvensar for uttak av vatn i Dalselva. Produksjonsmengda som settefiskanlegget legg opp til, vil krevje mindre vassforbruk enn dette. Vasskvaliteten frå Litlebøvassdraget er også betre enn i Dalselva.

Administrativt har ein ikkje føresetnad for å vurderemarknad, oppdrettsvolum og dei konsekvensar dette får for arbeidsplassar i bygda. Ein ser det som viktig at prinsippet, eller intensjonen bak kravet om minstevassføringa framleis må gjelde. Kraftselskapet bør til ei kvar tid ha plikt til å supplere vassmengda som settefiskanlegget treng i si drift.

Ved reduksjon av minstevassføringskravet er det større sjanse for at tilhøva for laksefisk i elva kan verte dårlegare, dersom driftsstans ved kraftverket skjer i ei tørr periode og settefiskanlegget då nyttar heile den garanterte minstevassføringa. Ein er klår over at dette er fullt mogleg ut frå den intensjonen som ligg i konsesjonsvilkåret. Ein vil likevel føreslå ei nedre grense for å sikre desse naturomsyna og førebygge ureining, om settefiskanlegget i framtida skulle verte nedlagt.

Volda kommune, Landbrukskontoret, uttalelse av 01.06.93:

> «Eg viser til synfaring og møte i Dalsbygda den 28. mai vedk. denne saka, der også Teknisk etat var representert ved Asbjørn Aasebø.
>
> Til spørsmålet om endring i vassmengde som Tussa kraft skal vere forplikta til å levere til settefiskanlegget frå Litlebøelva, har eg i utgangspunktet ingen merknad.
>
> Ei anna sak er det imidlertid dersom ei slik endring medfører at Dalselva vert vasskjelde for fiskeanlegget.
>
> Dalselva har i stor grad tilsig frå relativt store jordbruksareal som vert aktivt drivne. Sjølv om det i prinslppet er ulovleg å forureine elva, er det ikkje til å unngå at normal drift og vedlikehald av dei dyrka areala i ein del tilfelle kan medføre slik endra tilstand i vasskvaliteten at det kan påføre settefiskanlegget økonomisk tap. Eksempelvis kan nemnast at grøfter og kanalar krev opprensking og vedlikehald tid om anna, noko som vil medføre kortvarige forureiningstilstandar i elva. Like eins kan ein ikkje sjå bort frå at tilsig frå m.a. normal gjødsling av areala vil kunne virke inn på vasskvaliteten. Det synest ikkje rimeleg at brukarane i høve som dette skal kunne dragast til ansvar for den innverknaden ein slik nedsett vasskvalitet skal kunne ha for settefiskanlegget.
>
> Eg vil difor på det sterkaste rå frå at det vert disponert slik i høve saka at settefiskanlegget må ta vatn or Dalselva. Det synest i tilfelle å vere lite distriktsvenleg politikk å leggje opp til at den eine arbeidsplassen slår beina under den andre.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, uttalelse i brev av 28.10.1994.

> «Viser til brev av 26. juli d.å. frå NVE i høve Tussa Kraft sin søknad av 14. juni om å få redusert den konsesjonspålagte minstevassføringa ved vassinntaket til settefiskanlegget frå 280 l/sek til 150 l/sek.

Uttale frå Volda kommune er førebels ikkje kjent, men søknaden no ligg nær opp til vedtaket i kommunestyresak nr. 126/93, då det vart tilrådd justering til 130 l/sek.

Etter det vi forstår er minstevassføringspålegget i manøvreringsreglementet gitt for å sikre vatn til settefiskanlegget, og ikkje som eit tradisjonelt minstevassføringspålegg for sjølve Litlebøvassdraget. Pålegget har iallefall vore fulgt opp ved å legge tilhøva til rette slik at turbinvatn kan gå til settefiskanlegget sin samlekum i pålagt mengde, og ikkje ved å slippe vatn frå magasinet, jf. skisse frå Volda kommune.

Etter det vi kan forstå er vassforsyninga for settefiskanlegget sikra både ved tidlegare og omsøkte minstevassføringspålegg, like eins ved den avtale som er oppsett mellom selgar og kjøpar av settefiskanlegget. Denne avtalen inneber mellom anna at settefiskanlegget skal ha rett til uttak av vatn frå trykkdreparen i kraftstasjonen når turbinvatn ikkje er tilgjengeleg.

Om ovannemnde tolkning er rett, er det berre restfeltet på ca. 2 kvkm. nedanfor reguleringsdammen og i eventuelt overlaupsvatn frå magasinet som bidrar til vassføring i Litlebøelva, Vi er ikkje kjent med at dette har skapt problem i høve til forureining o.l.

Den strid som har oppstått lokalt har etter det vi forstår først og fremst samanheng med settefiskanlegget sitt reserveinntak i Dalselva. Den privatrettslege sida ved dette inntaket er avgjort ved Sunnmøre herredsrett sin domsslutning av 20. oktober 1993. Reserveinntaket i Dalselva reiser likevel spørsmålet om tilhøvet til allmenne interesser (dvs. fisk) og spørsmålet om smittehygiene for settefiskanlegget, etter som inntaket truleg ligg på lakseførande strekning jf. førnemnde skisse. Det siste spørsmålet er i så fall ei sak for fylkesveterinæren, medan det første gjeld vurdering i høve til §§ 104-106 i vassdragslova.

Oppsummering

Vi finn å kunne tilrå at pkt. 2 i manøvreringsreglementet blir endra frå 280 l/sek til 150 l/sek etter som settefiskanlegget uansett vil vere sikra tilstrekkeleg vatn. Føresetnaden for denne tilråding vil likevel vere at reserveinntaket i Dalselva blir fjerna frå same tidspunkt som konsesjonspålegget blir justert. Dette vil ivareta dei allmenne interesser i Dalselva, ta bort ein mogleg kjelde til smitterisiko og fjerne eit lokalt irritasjonsmoment».

Statens forurensningstilsyn, SFT, uttalelse i brev av 23.03.93:

«Et bortfall av den konsesjonspålagte minstevannføringen i Litlebøelva vil føre til at resipientkapasiteten vil bli sterkt nedsatt. Like oppstrøms samløpet med Dalselva er det tre gårdsbruk som kan påvirke vannkvaliteten i elva. For å unngå vesentlige forurensningsmessige ulemper i Litlebøelva foreslår SFT at det slippes vann slik at vannføringen forbi gårdsbrukene ikke er mindre enn 100 l/sek i perioden 1. mai til 30. september.

Vi viser til brev av 8/2-93 vedlagt søknad fra Tussa Kraft om endring av konsesjonspålagt minstevannføring i Litlebøelva.

I konsesjon av 4. mars 1988 pålegges Tussa Kraft å sørge for at uregulert vannføring i Litlebøelva sammen med avløpet fra kraftverket ikke er mindre enn 280 l/sek. året rundt ved settefiskanleggets inntak.

Utbyggingen omfatter fallet mellom Litlebøvatnet og Litlebøelva like oppstrøms samløpet med Dalselva. I forkant av konsesjonsbehandlingen gjennomførte Norsk institutt for vannforskning en undersøkelse av vannkvaliteten i vassdraget. Litlebøelva hadde god vannkvalitet med lave verdier for bl.a. næringssalter. De nedre delene av Dalselva har høyere næringssaltkonsentrasjoner og er påvirket av termostabile koliforme bakterier fra bebyggelsen i området.

Under konsesjonsbehandlingen ble det opplyst at Litlebøelva var kilde for et vannverk som forsynte ca. 30 pe. på Dale. Et settefiskanlegg hentet også vannet sitt fra elva. Utbygger foreslo i forbindelse med konsesjonsbehandlingen å ta vann fra tilløpsvannet til kraftverket som erstatning for vannverket. For å sikre settefiskanlegget tilstrekkelig vann av god kvalitet ble det i konsesjonen forutsatt en minstevannføring på 280 l/sek.

I følge Tussa Kraft er det ikke lenger behov for pålegg om minstevannføring, da sikring av vann til settefiskanlegget i kritiske situasjoner er ordnet ved avtale mellom Tussa Kraft og den eventuelle nye eier av settefiskanlegget.

Et bortfall av den konsesjonspålagte minstevannføringen vil føre til at resipientkapasiteten i Litlebøelva vil bli sterkt nedsatt. Restfeltet på ca. 2 km^2 gir en gjennomsnittlig vannføring i den nederste regulerte delen av elva på ca, 140 l/sek. Like oppstrøms samløpet med Dalselva er det tre gårdsbruk som kan påvirke vannkvaliteten i elva. For å unngå vesentlige forurensningsmessige ulemper i Litlebøelva foreslår SFT at vannføringen forbi gårdsbrukene ikke er mindre enn 100 l/sek i perioden 1. mai til 30. september.

Ved den foreslåtte minstevannføringen vil det fortsatt vere en svært begrenset resipientkapasitet, slik at nye forurensende aktiviteter ikke bør legges med utslipp til Litlebøelva.

Under henvisning til det ovennevnte og søknaden fra Tussa Kraft vil vi foreslå:

– Det skal slippes vann slik at vannføringen forbi gårdsbrukene ikke er mindre enn 100 l/sek i perioden 1. mai til 30. september.

Det forutsettes forøvrig at våre forslag til vilkår i brev til Miljøverndepartementet av 3/4-87 fortsatt gjøres gjeldende».

Statens forurensningstilsyn, uttalelse i brev av 05.08.1994:

«SFT vil som tidligere foreslå at det slippes vann til Litlebøelva slik at vannføringen forbi gårdsbrukene oppstrøms kraftstasjonen ikke er mindre enn 100 l/sek i tidsperioden 1. mai til 630. september, dog ikke mer enn naturlig avløp.

Det vises til Deres brev av 26. juli 1994 bilagt søknad fra Tussa kraft av 14. juni 1994 om endring i pålagt vannslipping til settefiskanlegget.

SFT har under konsesjonsbehandlingen av denne saken lagt til grunn at det ville bli sikret en viss minstevassføring i Litlebøelva, ved at avløpet fra kraftverket og uregulert vannføring ikke på noe tidspunkt skulle underskride 280 l/sek målt ved settefiskanleggets vanninntak. 1 manøvreringsreglementets punkt 2 er brukt uttrykket

«ved vannføring mindre enn 280 l/sek. ved settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva skal....» Det er derfor etter vår oppfatning stilt krav om slipp av vann til Litlebøelva, og ikke krav om vannslipp til settefiskanlegget. Vi er likevel enig om at den vesentligste grunn til at dette kravet ble stilt har sammenheng med settefiskanleggets behov for driftsvann. Dog vil også andre ha glede og nytte av denne vannføringen, bl a. for forurensningsforholdene. SFT foreslo derfor ikke noe eget krav om slipp av vann til Litlebøelva, men vi har i vårt brev til Miljøverndepartementet datert 3. april 1987, og som er referet i Deres innstilling i saken uttalt at: «SFT forutsetter at disse tiltakene blir gjennomført.»

Da Tussa kraft ved brev av 18. januar 1993 søkte om endring av konsesjonspålagt minstevannføring i Litlebøelva ut fra endrede forhold ved settefiskanlegget, vurderte SFT saken dit at det var nødvendig å foreslå et eget vilkår om minstevannføring i elva, Vi foreslo krav om slipp av vann slik at vannføringen i Litlebøelva forbi gårdsbrukene oppstrøms kraftstasjonen, ikke skal være mindre enn 100 l/sek. i tidsperioden 1. mai til 30. september. Målepunktet i denne forbindelse kan hensiktmessig ligge ved vanninnntaket til settefiskanlegget, så fremt dette legges til Litlebøelva som anført i manøvreringsreglementet. Normalt vil vi i forbindelse med slipp av minstevannføring ikke kreve at det skal oppmagasineres vann for å oppfylle påbud om slipp av vann. Vi foreslår derfor at vårt forslag til vilkår etter forurensningslovens §§ 11 og 16 i nærværende sak skal ha følgende ordlyd.

Det skal slippes vann til Litlebøelva slik at vannføringen forbi gårdsbrukene oppstrøms kraftstasjonen, ikke er mindre enn 100 l/sek i tidsperioden 1. mai til 30. september, dog ikke mer enn naturlig vannføring.»

Grunneigarar i Dalsbygd, uttalelse av 26.10.94:

«Grunneigarar i Dalsbygd vil uttale fylgjande etter sammøte den 26.10.94 om saka:

Me viser til kommunestyremøte i Volda kommune om saka, der kommunestyret avviste søknaden fra Tussa Kraft med 19 mot 14 stemmer. Me støtter dette vedtaket. Me viser og til tidlegare skriv (vedlegg 1) av: 21.04.94 frå grunneigarar i Dalsbygd, samt brev (vedlegg 2) til Volda kommune frå Elias Nilsen dagsett 03.10.94, der han m.a. peikar på at konsesjonsvilkåra ikkje kan endrast før etter 50 år. Ved eit eventuelt skifte av eigarar ved smoltanlegget, kan 150 l/s verte for lite ved utviding av smoltanlegget. Så 280 l/s må ikkje endrast».

Elias Nilsen, uttalelse av 03.10.94:

«Ved den kommunale handsaminga av søknaden om endring av konsesjonsvilkåra for Dale kraftverk, bed vi om at også våre opplysningar vert vedlagd sakspapira.

Vi som er grunneigarar til Litlebøelva, var også med under planlegginga av Dale kraftverk. For å då kunne dekke fleire interesser her, greidde ein tilsist å oppnå dei noverande konsesjonsvilkåra for vassdraget. Her kan det visast til omfattande møter og skriv, mellom Tussa Kraft A/S, oppdrettsanlegget og grunneigarane.

Når så Tussa Kraft A/S alt no søker om endring av desse vilkåra, så kan vi ikkje sjå at det er noko rom i lovverket for dette. Det heiter såleis i dei vedtekne konsesjonsvilkåra, at desse kan kun søkast endra etter 50 år, eller i tilfeller der reguleringa er til vesentleg skade for almenta.

Eg synest det også er svert underleg at ein slik søknad blir lagd fram i komuna no, utan at den først er sendt til høyring ogso hjå grunneigarane, noko som tydeleg Forvaltningslova føreset.

Skulle likevel konsesjonsvilkåra no bli endra til ein periodevis mindre vassføring, slik at oppdrettsanlegget må finne anna vasskjelde, kan det lett bli tredjemann som blir den skadelidande. Då blir det så verkeleg klar grunn, for enno ein ny søknad om endra vilkår».

Dalsbygd Grendalag, uttalelse av 13.04.94:

«Vi viser til søknad frå Tussa Kraft A/S, der dei ber om fritak av konsesjonspålagt minstevassføring, samt tidlegare brev frå oss, datert 03.09.93.

Vi vil fyrst gje Tussa Kraft A/S honnør for at vasskrafta i bygda vert utnytta. Vi vil også hevde at bygdafolket har vore samarbeidsvillig, då spesielt dei berørte grunneigarane, som gav Tussa Kraft A/S moglegheit til denne kraftutbygginga. Skulle det vere tillatt å kome med eit hjartesukk - synest vi det er for bygda uforståeleg, visst Tussa Kraft A/S får fritak av konsesjonspålagt minstevassføring. Dei faktiske forhold er: Bygda har to vassdrag, ovannemnde Litlebøelva og Dalselva. Det var ein heilt klar forutsetning ved Tussa Kraft A/S sitt utbyggningsløyve, at dei skulle skaffe vatn til det eksisterande settefiskanlegget i bygda. Settefiskanlegget som forøvrig Tussa Kraft A/S kjøpte tidlegare og som dei no prøver å selje til andre interessentar. Visst minstevassføringa fell vekk, vil dette måtte medføre at Dalselva vert nytta i lengre periodar året rundt, dette er noko bygdafolket ikkje kan akseptere, spesielt med dei store vassmengdene som skal til ved settefiskanlegget. Sjølv med ein reduksjon på 50% av vassbehovet til settefiskanlegget, vil ikkje elva klare å levere tilstrekkeleg mengde vatn. Dette vil i verste fall kunne føre til at elva vert heilt tørrlagd, som vi også har opplevd i seinare tid.

På bakgrunn av ovannemnde meinar eit samla bygdafolk, at de ikkje må gi Tussa Kraft A/S fritak på konsesjonspålagt minstevassføring. I motsett fall er det betre at settefiskanlegget vert sanert. Utifrå opplysningar vi har fått er den aktuelle salgssummen veldig lav, og det er heilt klart at Tussa Kraft A/S vil kunne oppnå minst like mykje økonomisk sett, ved å demontere anlegget og selge det i delar. Vi i Dalsbygda ser på denne saka som svært viktig for heile bygda, då vi ser verdien av, å kunne fortsatt ha ei uberørt elv med dei moglegheitene dette gir. Me voner at de forstår bygdafolket sitt syn i denne saka og håpar for heile bygda, at dette vert tatt med i dykkar behandling av Tussa Kraft A/S sin søknad, og at det vil gi eit velvillig og positivt resultat for oss som bur i bygda, både no og i framtida.»

Dalsbygd Grendalag, uttalelse av 21.04.94:

«Vi viser til brev av 18. 1.93, frå Tussa Kraft L/L. Her søker Tussa Kraft om endring av konsesjonspålagt minstevassføring i Vassdrag nr. 094,2z-Litlebøelva.

I konsesjonssøknad av 10.3.86 om bygging av Dale Kraftverk, forplikta Tussa Kraft seg til at uregulert vassføring i Litlebøelva saman med avløpet frå Kraftverket ikkje skulle være mindre enn 280 l/sek. året rundt ved settefiskanleggets vassinntak.

Med ein leidemur av betong i Dalselva har Settefiskanleggets vassinntak delvis vorte flytta over til Dalselva. Dette er eit anna vassdrag, og inngrepet i elva vil få konsekvensar for 16 gardsbruk i Dalsdalen. Dette ser vi grunneigarar på som eit forsøk på og frita seg sjølve for eit ansvarsproblem og i næste omgang legge det over på ein 3 de person, som etter vår meining er heilt uskuldig.

Dalselva (Storeelva) er ca. 5 km. lang og renn i dalbotnen gjenom Dalsdalen. Dette er ein typisk V-dal med 6 mindre sidedalar som er vassførande. Elva er ei flaumelv som kan verte veldig stor, og føre med seg mykje jord og stein. Dalselva vert til tider mørkt brun, og Dalsfjorden vert då brunfarga frå elveosen og langt utover fjorden. Vi ser det slik at vatnet fra Dalselva er lite brukande til fiskeanlegg.

Vassdraget er eit felleseige av grunneigarane som grensar til elva. Vi viser elles til vassdraglovas paragraf 8. Vi ser det og slik at naturen i seg sjølv tilseier **at ei viss** avrenning vil verte mest heile året.

Vi viser til skriv frå Norges Vassdrags og Energiverk til Tussa Kraft L/L, datert 29.10.92, og er underskrive av Vassdragsteknisk seksjon v/Tore Hovland. Vi vil presisere, sitat: «Grunneier eller andre som kan tenkes berørt av tiltaket må varsles og enighet oppnås. Likeledes må Volda kommune underrettes. Eventuelle uheldige følger av tiltaket blir uansett byggherrens ansvar», -sitat slutt. Slik vi grunneigarar ser det, er det her snakk om informasjonsforsømmelse, både frå Tussa Kraft og frå Volda kommune. Grunneigarane har ikkje på noko tidspunkt vore tilspurd om vassuttak i Dalselva. (Storeelva).

Vi grunneigarar vil stille spørsmål om kva konsekvensar eit slikt inngrep vil få for gardsbruka i bygda. Vi vil her vise til brev frå fagsjefen/jordbrukssjefen i Volda kommune, datert 1. 6.93.

Denne saka har medvirka til at mange gardbrukarar i Dalsbygd ser med uro på det framtidige jordbruket. På litt lenger sikt ser vi for oss problem med rekruttering på gardsbruka, då ein heile tida må ha hangande eit «Damokelssverd» over hovudet. Det er heller ikkje vanskeleg og tenkje seg kven som vil få rekninga, dersom noko skulle hende med ei uheldig avrenning eller forureinsing av vassdraget. Vi vil presisere at det pr idag er ca. 14 - 15 årsverk på gardsbruka som grensar til Dalselva ovanfor vassinntaket. Vi ser og for oss ei viss verdiforingelse av gardsbruka, noko som kan få uheldige konsekvensar i framtida, slik som event. opplåning.

Grunneigarane som grensar til vassdraget i

Dalsdalen meiner at Tussa Kraft L/L ikkje må få fritak for den konsesjonspålagte minstevassføringa på 280 l/sek».

Dalsbygd Grendalag, uttalelse i brev av 29.06.94:

«Vi viser til søknad frå Tussa Kraft A/S, datert 14.06.94, der Tussa Kraft A/S søkjer om å få redusert vassføringa ved inntaket til settefiskanlegget fra 280 l/s. til 150 l/s.

Vi i Dalsbygda står fast på vårt syn i denne saka, og viser til tidlegare brev datert 03.09.93 og 13.04.94.

Vi viser til at Tussa Kraft A/S, hevdar at dei har fått, tilkjent vassrettar i Dalselva etter dom i heradsretten, dette er ikkje rett, dei har fått medhald i dei tidlegare erklæringar om uttak av vatn i Dalselva, men forholdet er at vassrettane er svært begrensa og langt frå nok til å være reserveinntak til settefiskanlegget. Vidare ser vi at noverande leigetakar og framtidig kjøpar av settefiskanlegget er kjend med saka, og at han har vore med å fastsette vassføringa til 150 l/s. som passande vassmengde, for vidare drift av anlegget.

Dette synest vi er svært uheldig fordi;- Settefiskanlegget har opphaveleg konsesjon på 1 mill. sjøklar smolt/settefisk og vidare avtale med Tussa Kraft A/S om levering av vatn - 280 l/s. Dette er ein god avtale for settefiskanlegget, og på bakgrunn av dette, er anlegget svært attraktivt for seriøse oppdrettarar. Dette ser vi i bygda på som svært positivt, då att opprettning av dagens vassforsyning på inntil 280 l/s. kan skape fleire arbeidsplassar samt trygge desse.

Vår bygd, likeleis som mange andre små bygdesamfunn i utkantstrøk, er avhengig av arbeidsplassar ikkje minst i framtida med den utvikling vi har i samfunnet. Det er derfor klart, at med ein reduksjon av minstevassføringa frå 280 l/s. til 150 l/s. er grunnlaget for framtida svekka.

Vi vil også få trekke fram at kjøpar av anlegget ikkje er avklara, men vi veit at fleire er interessert. Vi håpar opplysningane våre no og tidlegare kan vere til hjelp for dykk, når de skal handsame saka, og vi håper det vil gi bygda vår eit positivt resultat».

Dalsbygd Grendalag, uttalelse i brev av 24.10.94:

«Vi viser til søknad frå Tussa Kraft AS, der dei ber om reduksjon av konsesjonspålagt minstevassføring.

Vi i Dalsbygda står fast på vårt syn i denne saka, og vi viser til tidlegare brev i nevnte sak.

Det var ei klar forutsetning at Tussa Kraft AS, skulle få konsesjon for bygging av Dale Kraftverk, at avtalefesta minstevassføring til settefiskanlegget, skulle vere 280 l/s.

Bygdafolket er glade for vedtaket som er fatta i formannskapet og i kommunestyret i Volda om ovennevnte sak. Vi i bygda meinar at settefiskanlegget burde drivast som tidlegare vart gjort, der dette gav 4 til 5 arbeidsplassar til bygda samt verdiskapning dette utgjorde.

Dette er ei viktig sak for oss i bygda og vi er samla om det, med ei redusering vil dette medføre uro i bygda, dette er ingen tente med.

Tussa Kraft AS må ta konsekvensen av konsesjonspålagt minstevassføring og følge dette opp.

Vi meinar det er svært uheldig, vist Tussa Kraft AS får redusert vassføringa ved settefiskanlegget frå 280 l/s til 150 l/s. Dette fordi det ikkje er alternative vasskilder som kan erstatte denne vassmengda i bygda. Dette vil heilt klart gå utover drifta ved settefiskanlegget, noko vi meinar er svært uheldig.

Vi har imidlertid registrert at noverande leigetakar og ein av dei interesserte kjøparane av settefiskanlegget, har vore med å fastsetje 150 l/s, som ei passande vassmengde for vidare drift av anlegget. Dette meinar vi er svært lite gjennomtenkt, kva med framtida?.

Som vi veit er fiskeoppdrett ei risikonæring med store kapitalkostnader, dette har gitt seg utslag i eigarstrukturen i anlegga. Ingen av anlegga i Dalsfjorden (5 stk.) har same eigarstruktur idag som ved oppstart. Dette er noko som også kan skje ved settefiskanlegget her, utifrå dette meinar vi det er uheldig, vist ein skal ha eit produksjonstak liggande over seg i framtida, med dei konsekvensane dette kan medføre, f.eks. mindre attraktivt for større oppdrettarar som kan vere med å sikre arbeidsplassane i større grad enn no. Dette vil både bygda og kommunane tene på.

Vi håpar de ser med velvilje på våre skriv vedr. saka og håpar på eit positivt resultat for oss i bygda».

Dalsbygd Grendalag har ellers uttalt seg i brev av 03.09.93, 16.08.93, 24.06.93,07.06.93 og 19.05.93. De ovenfor siterte uttalelsene ansees dekkende også for disse uttalelser.

Tussa Kraft AS, kommentarer til de innkomne uttalelser, datert 29.11.94:

«Kva saka gjeld:

Tussa Kraft AS har søkt om å få endra punkt 2 i manøvreringsreglementet. Punkt 2 lyder slik: «Ved vannføringer mindre enn 280 l/sek. ved settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva skal det tappes fra magasinet for å oppfylle dette kravet. For øvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov.»

Her ønsker Tussa Kraft å bytte ut 280 l/sek.

med 150 l/sek slik at punkt 2 i manøvreringsreglementet blir lydande slik: «Konsesjonæren pliktar å halde ei vassføring som dekkjer krava til settefiskanlegget ved utløpet frå kraftverket på inntil 150 l/sek. Konsesjonæren er ikkje pliktig å magasinere for å oppfylle vassleppingskravet. Elles kan manøvreringa føregå etter kraftverket sitt behov.»

Både Tussa Kraft AS og Dale Fiskeoppdrett AS er samde i ei slik formulering. Dette vil gje Tussa Kraft meir handlefridom i drifta av kraftverket, og mindre vatn vil gå tapt når det gjeld kraftproduksjon. Slik situasjonen er no renn mykje vatn på sjøen utan at Tussa Kraft eller Dale Fiskeoppdrett gjer seg nytte av det. Produksjonstapet er vanskeleg å berekne eksakt, men nedanfor har vi gjort eit overslag som syner storleiken i kr. av tapt kraftproduksjon. Ved å redusere vassleppinga frå 280 l/s til 150 l/s vil ein i sommarhalvåret frå 01.07. til 01.10, kunne lagre den overskytande vassmengda i magasinet og nytte denne som vinterkraft. I eit normalår vil det vere plass i magasinet til dette vatnet som utgjer ca. 1 mill.m^3. tilsvarande 1,45 GWh vinterkraft. Med ein realistisk prisskilnad mellom sommar- og vinterkraft utgjer det økonomiske tapet 80 - 200.000 kr./år.

Kommentar til innkomne høyringsfråsegner

Statens forurensingstilsyn.

Det verkar som SFT har mistolka kva saka gjeld. Tussa Kraft AS har søkt om å få redusert den konsesjonspålagde vassleppinga ved settefiskanlegget sitt inntak frå 280 l/s til 150 l/s. Konsesjonen for Dale Kraftverk vart gitt under føresetnad av at fiskeanlegget vart sikra 280 l/s. Denne vassmengda var utelukkande tiltenkt settefiskanlegget og var ikkje på noko tidspunkt meint å skulle vere ei generell minstevassføring i elva.

Dalsbygd Grendalag.

Dalsbygd Grendalag er opptekne av arbeidsplassane ved settefiskanlegget. Dei meiner anlegget bør drivast med 4-5 arbeidsplassar slik som tidlegare. Det var ikkje meir fisk i anlegget den gongen enn det er i dag. Anlegget gjekk konkurs. Drifta i dag er meir automatisert og effektivisert slik at 1-2 mann er nok til å oppretthalde ei forsvarleg drift av settefiskanlegget.

Volda Kommune.

Volda Kommune støttar opp om Dalsbygd Grendalag sitt syn på arbeidsplassar i bygda. Vår kommentar er den same som til Grendalaget sin fråsegn. I tillegg har kommunen trekt inn minstevassføring til laksestamma i nedre del av vassdraget. Vi må her vise til vår kommentar til SFT si fråsegn: Det er ikkje dette saka gjeld. Ved avstemming i kommunestyret og formannskap var stemmetala delte med ei lita overvekt i mot endring av vassleppinga frå 280 l/s til 150 l/s.

Grunneigarar i Dalsbygd.

Settefiskanlegget sitt vassinntak i Dalselva er ei anna sak og har ingen ting med vassleppinga til settefiskanlegget sitt inntak i Litlebøelva å gjere. Striden om inntaket i Dalselva har vore handsama i retten der det vart fastsett at fiskeanlegget har rett til vatn frå Dalselva.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

Det verkar som miljøvernavdelinga hos fylkesmannen har forstått den praktiske sida av saka, og kan tilrå redusert vasslepping på 150 l/s under føresetnad av at reserveinntaket i Dalselva vert fjerna. Vi meiner det er feil av fylkesmannen å trekke inn inntaket i Dalselva i samband med vassleppinga til inntaket til settefiskanlegget. Meininga med reserveinntaket i Dalselva er at dersom alt anna går gale, så fins der ei anna kjelde å ta vatn frå, nemleg Dalselva. Grunnlaget for rettssaka vedkomande inntak i Dalselva var nettopp at settefiskanlegget skulle ha eit sikkert reserveinntak. Smittefaren frå fisk i sjøen som kan gå opp i elva er ein ting vi er merksam på, og inntaket vert sjeldan nytta av den grunn.

Konklusjon.

Dersom ein ser nøkternt på Tussa Kraft sin søknad og held seg til saka, skulle det ikkje vere vanskeleg å tilrå ein reduksjon i vassleppinga til settefiskanlegget sitt inntak frå 280 l/s til 150 l/s. Det har etter vår meining ikkje kome fram moment i høyringa som tilseier at ein ikkje skal gi løyve til ein slik reduksjon. Vi vonar på ei positiv handsaming av søknaden vår».

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) bemerker:

Ved kgl. res. av 4. mars 1988 fikk L/L Tussa Kraft tillatelse til erverv av fallrettigheter og regulering av Litlebøelva.

I manøvreringsreglementets punkt 2 står:

«Ved vannføringer mindre enn 280 l/sek. ved settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva skal det tappes fra magasinet for å oppfylle dette kravet. For øvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov.

Den foreliggende søknaden gjelder endring av den konsesjonspålagte vannslippingen til settefiskanlegget.

Årsaken til søknaden er at det opprinnelige settefiskanlegget som var tiltenkt vatn er gått konkurs, og settefiskanlegget ble overtatt av Tussa Kraft den 1. februar 1989. Anlegget er nå leiet ut, og det er mulighet for salg av anlegget. Både nåværende leietaker og den framtidige kjøper har vurdert vannbehovet slik at 150 l/sek. er tilstrekkelig for driften av anlegget. Det er derfor søkt om å endre det eksisterende manøvreringsreglement, slik at vannslippingen til settefiskanlegget begrenses til 150 l/sek. Søker forutsetter at det ikke skal magasineres vatn for å oppfylle vannslippingskravet.

Settefiskanlegget har reserveinntak i Daleelva, men fordi Daleelva har naturlig oppgang av laks, er det lite ønskelig å benytte dette inntaket, da vatnet kan ha smittestoff i seg. Periodevis er også Daleelva forurenset, grunnet aktiviteter i nedslagsfeltet, som opprensking av grøfter, gjødsling m.v.

I den gjeldende tillatelse er det ikke pålagt minstevassføringsslipp til vassdraget av hensyn til allmenne interesser, idet det vatnet som nå slippes bare er beregnet til forbruk for settefiskanlegget.

Suppleringsvatnet for å opprettholde de pålagte 280 l/sek. er blitt avgitt fra undervatnet til kraftverket. Dersom kraftverker står, og det ikke er nok naturlig vassføring i elva til å opprettholde minimumskravet, har vatnet blitt levert fra kraftverkets rørgate, via en reduksjonsventil, direkte til settefiskanlegget.

Den naturlige restvannføringen i vassdraget ovenfor settefiskanlegget blir derfor ikke endret i forhold til tidligere tilstand dersom pålagt vasslipping reduseres som omsøkt.

Som nevnt ovenfor knytter det seg visse betenkeligheter med å benytte reserveinntaket i Daleelva, da vatnet kan inneholde smittestoffer fra den naturlige fiskestamme, og være forurenset grunnet menneskelig aktivitet langs vassdraget. Anlegget har i følge opplysninger i saken rett til å benytte vatn fra Daleelven, men ser på dette som kun en nødløsning dersom all annen vassforsyning slår feil.

SFT har anbefalt at det i perioden 1. mai - 30. september skal slippes 100 l/sek forbi de 3 gårdsbrukene som ligger ved Litlebøelva. Disse brukene ligger ovenfor utløpet fra kraftverket, og ovenfor vassinntaket til settefiskanlegget. Forholdene for disse brukene blir derfor ikke endret i forhold til dagens situasjon, dersom omsøkte endring blir gjennomført. Det anbefales derfor ikke noen slik vass-slipping av hensyn til de nevnte gårdsbruk.

Ut fra det ovenstående vil NVE anbefale at Tussa Kraft AS får tillatelse til å redusere det pålagte krav til slipp av minstevassføring til 150 l/sek. Ut fra det forhold at det er lite ønskelig å benytte vatn fra Daleelva, anbefaler NVE at Tussa Kraft AS skal garantere suppleringsvatnet opp til 150 l/sek til settefiskanlegget. Dette medfører at kraftverket i enkelte perioder må slippe magasinvatn for å oppfylle kravet til vassmengde.

I de tilfeller der kraftverket er i drift, vil restvassføringen bli supplert med vatn fra undervatnet til kraftverket. Det vil da ikke være behov for slipping av vatn til settefiskanlegget utover det driftsvatnet som benyttes for kraftverket. I de perioder der kraftverket står, og den naturlige restvassføringen i Litlebøelva er mindre enn 150 l/sek ved inntaket til settefiskanlegget, må vatn slippes fra magasinet, enten direkte til vassdraget ved dammen, eller fra reduksjonsventilen på rørgaten.

Dersom nødvendig vedlikehold med stopp av kraftverket utføres i vassrike perioder, vil en endring av manøvreringsreglementet som foreslått ha små virkninger på vassdraget sett i forhold til dagens tilstand.

Det forutsettes at reserveinntaket i Daleelva opprettholdes, men at en bruk av dette bare skjer som en absolutt nødløsning.

Fra lokalt hold er det pekt på at en reduksjon i pålagt vasslipping fra kraftverket for framtiden vil legge begrensninger på utviklingen av settefiskanleggets produksjon.

NVE viser til at dersom det senere skulle vise seg at det blir behov for ytterligere vatn til settefiskanlegget, vil dette være et forhold som må løses mellom Tussa Kraft AS og settefiskanlegget.

NVE tilrår etter dette at Tussa Kraft AS får tillatelse til å endre manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøelva i Volda, slik at nytt pkt. 2 vil lyde:

«Konsesjonæren plikter å avgi nødvendig vann til settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva, slik at settefiskanlegget alltid er sikret en vannmengde på inntil 150 l/sek til sin drift. For øvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov».

NVEs forslag til manøvreringsreglement for regulering av Litlebøvatnet i Volda kommune, Møre og Romsdal fylke

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. 04.03.1998.)

«1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Litlebøvatn	645,0	649,0	642,0	4	3	7

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til økonomisk kartverk, M 1:5000.

Overføringer

a. Avløpet fra Bakkheia/Tverrelva, 0,7 km², overføres til Litlebøvatnet.
b. Avløpet fra Øvstegardgrova, 0,3 km², overføres til Litlebøtvatnet.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvassføring nedenfor magasinene såvidt mulig ikke økes.

Konsesjonæren plikter å avgi nødvendig vann til settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva, slik at settefiskanlegget alltid er sikret en vannmengde på inntil 150 l/sek. til sin drift.

For øvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.»

III. Høringsinstansenes uttalelser

Landbruksdepartementet har i brev av 28. januar 1997 uttalt at de ikke har noen merknader til at manøvreringsreglementet endres slik Tussa Kraft AS har søkt om.

Dalsbygd grendalag sier i sin uttalelse av 4. februar 1997:

> «Kva garanti har vi for at reserveinntaket i Dalselva vert oppretthalde, men at ein bruk av dette berre skjer som ein absolutt nødløysning?
>
> Det har vore hevda frå Tussa Kraft A/S og settefiskanlegget si side, at inntaket i Dalselva kun har vore nytta til krisesituasjonar tidlegare. I 1996 vart det registrert at Dalselva vart nytta fleire gangar. Det vart også registrert at Dalselva vart nytta ved lita vassføring, samt vassføringa i elva vart ført til settefiskanlegget i si heilheit, dette skjedde med sperring i elva, i form av sandsekkar ilag med ledemuren.
>
> Sjølv om smoltanlegget reduserer sin konsesjon med 50 % dvs. 500 000 stk. smolt, er der tvil om 150 sL er tilstrekkeleg vassmengd, for å produsere 50 % av konsesjonsvolumet.
>
> NVE viser til at dersom det seinare skulle vise seg at det vert behov for ytterlegare vatn til settefiskanlegget, vil dette vere eit forhold som må løysast mellom Tussa Kraft a/s og settefiskanlegget.
>
> Utifrå ovannemnde er det nærliggande å tenkje for oss att:
> - Det er etablert vannuttak frå Dalselva
> - Rett til delvis vassuttak.
>
> Dermed er veien lett til å auke vassuttaket ytterlegare frå Dalselva, dette vil medføre som vi har

sett tidlegare år, ei heilt eller delvis tørrlagd Dalselv.

Etter vår meining har bygda ingen garanti, frå nokon part, på at Dalselva heilt eller delvis ikkje vert nytta til drift utanom event. krisesituasjonar.

Den privatrettslege sida ved dette inntaket er avgjort ved Sunnmøre herradsrett som gav rett til delvis vassuttak, men ledemuren skal fjernast. Ledemuren står fortsatt, dette utan det foreligger noko anna avtale på området. Dette er også eit moment som står sterkt i minne til dei fleste, når det seiast at Dalselva skal kun nyttast i krisesituasjonar.

Vi meinar det er rett å trekke inn inntaket i Dalselva i samband med vassleppinga til inntaket til settefiskanlegget, fordi vi meinar dette vil føre til auka bruk av elva. Det er for mange faktorar utan garantiar, for oss som bur i bygda no og i framtida.

Grunnlaget for rettsaka vedkomande Dalselva gjekk ut på om Tussa Kraft a/s, hadde rett til å ha ledemur i elva eller ikkje, samt rett til vassuttak. Ledemuren skal fjernast, men dei fikk medhold i delvis vassuttak, men langt i frå tørrlegging av elva.

Vårt syn i denne saka er som tidlegare, og forøvrig samstemt med fylkesmannen i Møre og Romsdal at reserveinntaket i Dalselva må fjernast, dette vil ivareta dei allmenne interesser i Dalselva og fjerne eit lokalt veldig sterkt irritasjonsmoment».

Grunneigerne Elias Nilsen og Jørn Olav Løset har kommet med følgende uttalelse i brev av 20. februar 1997:

«Vi viser til tidlegare klage av den 03.10.94, der vi som grunneigarar går imot endring av konsesjonpålagd minstevassføring i Lillebøvassdraget frå Dale kraftverk. Når NVE likevel no vil gi høve til endring av konsesjonsvilkåra, då vil vi på det sterkaste protestere mot denne endringa.

Dei noverande konsesjonsvilkåra vart tilkjempa i 1984-85 etter forhandlingar mellom oppdrettsanlegget, grunneigarane og Tussa Kraft AS. Intensjonen med dette forliket var mellom anna å sikre framtidige arbeidsplassar ved oppdrettsanlegget, samtidig som utbygginga av Lillebøvassdraget kunne gjennomførast utan for store ulemper for partane.

Med ei vassføring på 280 l/s. kunne kapasiteten på oppdrettsanlegget utnyttast fullt ut. Men med ein reduksjon ned til 150 l/s. vil den framtidige verdien vere vesentleg forringa. Produksjonspotensialet vert då minka, og vil gje rom for færre arbeidsplassar enn med 280 l/s. Framtidige produksjonsmetodar og regelverk kan også verte meir vasskrevjande enn i dag, t.d. ved skjerpa krav om meir plass og vatn til kvar smolt enn i dag. Om noverande leigetakar og kjøpar av fiskeanlegget er nøgd med kapasiteten, så har det vist seg at eigarforholda kan endre seg fort i bransjen. Ein kan få inn eigarar som vil nytte anlegget opp mot maksimal kapasitet. Med redusert vassføring til fiskeanlegget frå Lillebøvassdraget, blir det press om meir vassføring frå andre vasskjelder, då frå Daleelva (Storeelva). Denna elva er meir utsatt for ureining, slam og mogeleg smitte, og er ei mykje dårlegare vasskjelde for smoltproduksjon. Det er og stor motstand mellom oppsitjarane til Daleelva mot at denne vert brukt, både av alt nemde årsaker og av omsynet til miljø, rekreasjon og laksestammen i elva. Vi har inga tru på at Tussa Kraft i ein slik situasjon igjen vil bli pålagd å auke minstevassføringa frå kraftverket, slik at vatnet då vert teke i Daleelva i staden.

For å sikre arbeidsplassane ved oppdrettsanlegget, meiner vi difor at Tussa Kraft framleis oppretthalde ei minstevassføring på 280 l/s.»

Møre og Romsdal fylkeskommune uttalte i brev av 26. februar 1997 at saken skulle legges frem for Nærings- og miljøutvalget. I fylkeskommunens brev av 6. mars heter det:

«På møtet 05.03.97 gjorde nærings- og miljøutvalet i Møre og Romsdal fylkeskommune i sak NM28/97 A følgjande vedtak:

«Nærings- og miljøutvalget sluttar seg til ei endring av pkt. 2 i manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøvatnet i samsvar med NVE si innstilling av 16.1.97 slik at settefiskanlegget alltid er sikra ei vassmengde på minst 150 l/sek. til si drift.»

Fra utvalgets konklusjon siteres det:

«Slik som pålegget om vasslepp til settefiskanlegget har vore praktisert, finn vi det ikkje urimeleg at kravet blir redusert. Etter vårt syn må ein unngå å tappe vatn frå Daleelva til anlegget sin produksjon. Vasstilførselen må sikrast gjennom å tappe frå magasinet i Litlebøvatnet i periodar der kraftverket står og naturleg tilsig til Litlebøelva ikkje gir tilstrekkeleg vassforsyning til settefiskanlegget. Vatnet kan då sleppast direkte til elva eller slik det er praktisert; gjennom rørgata frå dammen. Vi tolkar NVE si innstilling slik at Tussa Kraft AS etter deira framlegg vil vere pliktig å magasinere for å kunne fylle kravet til minstevasslepp.»

I *Miljøverndepartementet* sin uttalelse av 27. februar 1997 heter det:

«Miljøverndepartementet finner å kunne akseptere en reduksjon i avgivelsen av vann til settefiskanlegget på Dale slik det er foreslått, og har ut over dette ingen merknader til innstillingen.»

I *Fiskeridepartementet* sin uttalelse av 3. mars 1997 heter det:

«Fiskeridepartementet godtar endringen i manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøelva i Volda, slik at settefiskanlegget er sikret en minste vannmengde på 150 l/sek.

Vi vil påpeke at slik forslaget fra NVE er utformet, kan dette misforstås, i og med at det står «inntil» 150 l/sek. Ordet «inntil» bør strykes.»

Volda kommune har uttalt i brev av 24. mars:

«Vi melder med dette frå at kommunestyret den 20.03.97 hadde føre følgjande sak:

Sak 0036/97
Tussa Kraft AS - Søknad om endring av konsesjonspålagt vannslipping til settefiskanlegg.
der det vart gjort slikt vedtak:

Volda kommune rår Olje- og energidepartementet til å oppretthalde manøvreringsreglement av 04.03.1988 for regulering av Litlebøvatnet, Volda kommune.

Skulle driftstans av kraftverket skje i ei tørr periode, så vil den delen av dei 280 litrane som settefiskanlegget ikkje gjer seg nytte av sikre ei beskjeden, men nyttig vassmengd for naturleg yngel av laksefisk i den nedre delen av vassdraget. Å oppretthalde manøvreringsreglementet vil og vere positivt for vasskvaliteten og eventuelle framtidige behov for vatn til settefiskanlegget.»

IV. Departementets bemerkninger

Den foreliggende sak gjelder spørsmål om endring av den pålagte vannslippingen til settefiskanlegget som bestemt i manøvreringsreglementetets punkt 2 i konsesjon for regulering av Litlebøelva.

Det opprinnelige settefiskanlegget som var tiltenkt vann er gått konkurs. Anlegget er for tiden leid ut av den nåværende eier - Tussa Kraft A/S, og det er mulighet for salg. Den nåværende leier og fremtidige kjøper av settefiskanlegget, mener at en vannslipping på 150 l/sek. er tilstrekkelig for driften av anlegget. Det er derfor søkt om at den konsesjonspålagte vannslippingen på 280 l/sek. til settefiskanlegget begrenses til 150 l/sek.

I den gjeldende tillatelse av 4. mars 1988 er det ikke pålagt minstevannføringsslipp til vassdraget av hensyn til allmenne interesser. Vannet som nå slippes er bare beregnet til forbruk for settefiskanlegget.

For å opprettholde de pålagte 280 l/sek. er vann blitt avgitt fra undervatnet til kraftverket. I de perioder kraftverket står, og det ikke er nok naturlig vannføring i elva til å opprettholde den pålagte mengden vann, har vannet blitt levert fra kraftverkets rørgate via en redusjonsventil, direkte til settefiskanlegget. Den naturlige restvannføringen i vassdraget ovenfor settefiskanlegget endres derfor ikke i forhold til tidligere tilstand dersom den pålagte vannslippingen reduseres som omsøkt.

Settefiskanlegget har i dag et reserveinntak i Daleelva. Det er imidlertid naturlig oppgang av laks i Daleelva, og vannet kan kan ha smittestoff i seg. Under tiden er også elva forurenset på grunn av ulike menneskelige aktiviteter i nedslagsfeltet - opprensking av grøfter, gjødsling m.m. Det er derfor lite ønskelig å benytte dette inntaket.

NVE anbefaler at Tussa Kraft AS får tillatelse til å redusere det pålagte krav til slipp av minstevannføring til 150 l/sek. Da det er lite ønskelig å benytte vann fra Daleelva, anbefaler NVE at Tussa Kraft AS skal garantere denne mengden suppleringsvann til settefiskanlegget. I de perioder kraftverket står, og den naturlige restvannføringen i Litlebøelva er mindre enn 150 l/sek. ved inntaket til settefiskanlegget, må kraftverket derfor slippe magasinvann for å oppfylle kravet til vannmengde.

Landbruksdepartementet har ingen merknader til at manøvreringsreglementet endres som omsøkt. Fiskeridepartementet godtar endringen i reglementet, men påpeker at NVEs forslag «inntil 150 l/sek» kan misforstås og at ordet «inntil» bør strykes. Miljøverndepartementet finner å kunne akseptere reduksjonen i vannslippingen.

Møre og Romsdal fylkeskommune slutter seg også til endringen som foreslått av NVE, men fylkeskommunen mener at en bør unngå å tappe vann fra Daleelva til anleggets produksjon. Volda kommune råder departementet til å opprettholde det gjeldende manøvreringsreglementet, da dette vil være positivt for yngel av laksefisk i nedre del av vassdraget, vannkvaliteten og eventuelle fremtidige behov for vann til settefiskanlegget.

Dalsbygd grendalag er også opptatt av at reserveinntaket i Dalselva må fjernes for å ivareta de allmenne interesser i Dalselva. Grunneierne Nilsen og Løset går i mot søknaden fordi kapasiteten på oppdrettsanlegget ikke vil kunne utnyttes fullt ut med en reduksjon av vannslippingen til 150 l/sek. og dette vil gi rom for færre arbeidsplasser i bygda.

Selv om den gjeldende vannmengden ville være positiv for lakseyngel og vannkvaliteten i elva slik kommunen anfører, kan ikke dette være noe argument i vurderingen av dette konsesjonsvilkåret. Departementet vil peke på at det ikke er pålagt minstevannføringsslipp til vassdraget av hensyn til allmenne interesser. Vannmengden er kun tiltenkt

settefiskanlegget og ikke ment som noen generell minstevannføring. Departementet finner det heller ikke naturlig å vurdere utviklingen av settefiskanleggets produksjon og eventuelle fremtidige arbeidsplasser i denne sammenheng. NVE uttaler i denne forbindelse «at dersom det senere skulle vise seg at det blir behov for ytterligere vatn til settefiskanlegget, vil dette være et forhold som må løses mellom Tussa Kraft AS og settefiskanlegget». Departementet slutter seg til NVEs uttalelse.

Departementet vil ut fra ovennevnte tilrå at manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøelva punkt 2 endres slik at konsesjonærens forpliktelse for vannslipping til settefiskanlegget reduseres fra 280 l/sek. til 150 l/sek.

NVE uttaler i sin innstilling at det er lite ønskelig å benytte vann fra Daleelva. NVE tilrår derfor at Tussa Kraft AS skal garantere suppleringsvann opp til 150 l/sek til settefiskanlegget. Dette medfører at kraftverket i enkelte perioder må slippe magasinvann for å oppfylle kravet til vannmengde. Departementet er enig i de betenkeligheter som er fremkommet mot å benytte reserveinntaket i Daleelva. Departementet er derfor enig med NVE i at kraftverket bør være pliktig til å slippe magasinvann for å oppfylle kravet til vannmengde forbi settefiskanleggets vanninntak, dersom nødvendig. I likhet med NVE forutsetter departementet at reserveinntaket i Daleelva opprettholdes, men at en bruk av denne kun er en nødløsning dersom all annen vannforsyning slår feil.

Departementet tilrår at manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøelva i Volda endres som omsøkt. Olje- og energidepartementet er imidlertid enig med Fiskeridepartementet i at ordet «inntil» som foreslått av NVE, bør sløyfes. Departementet foreslår at nytt pkt. 2 skal lyde:

> «Konsesjonæren plikter å avgi nødvendig vann til settefiskanleggets vanninntak i Litlebøelva, slik at settefiskanlegget alltid er sikret en vannmengde på 150 l/sek til sin drift. Forøvrig kan manøvreringen foregå etter kraftverkets behov.»

Olje- og energidepartementet

tilrår:

Manøvreringsreglementet for regulering av Litlebøelva i Volda kommune, fastsatt ved kongelig resolusjon 4. mars 1988, endres i samsvar med forslag inntatt i Olje- og energi i departementets foredrag av 18. juni 1998.

16 Andøy Energi AS

Regulering av Bleiksvatn på Hinnøya. Endring av vilkår.

Kongelig resolusjon 18. juni 1998.

I. Innledning

Ved kongelig resolusjon 31. mars 1949 fikk daværende Andøy Kraftlag konsesjon for regulering av Bleiksvatn på Hinnøya. Reguleringen utnyttes i Lovik kraftanlegg.

Ved Nærings- og energidepartementets brev av 09.01.95 ble det i forbindelse med omdannelsen av Andøy Kraftlag til aksjeselskap gitt samtykke til at ovennevnte reguleringskonsesjon ble overført fra Andøy Kraftlag til det nyopprettede Andøy Energi AS på uendrede vilkår.

Fallrettighetene tilknyttet Lovik kraftanlegg er under den konsesjonspliktige grense etter industrikonsesjonsloven, og det var derfor ikke nødvendig å søke fritak fra forkjøpsrett og konsesjonsbehandling etter denne lovens § 1, 4. ledd. Det er i tråd med vanlig praksis å samtykke til overføring av tilknyttede reguleringskonsesjoner i saker der det ble gitt unntak etter § 1, 4. ledd. Departementet så ikke grunnlag for noen annen praksis der overføringen av fallrettighetene er konsesjonsfri.

Foreliggende sak gjelder søknad om endring av vilkår om tidsbegrensning i reguleringskonsesjonen av 31. mars 1949.

II. Søknaden

På vegne av Andøy Energi AS har advokatfirmaet Wessel Fredriksen, Storløkken, Edvardsen, Andersen og Nordtvedt i brev av 13.10.97 søkt om at reguleringskonsesjonen for Bleiksvatn på Hinnøya omgjøres fra å være tidsbegrenset med 50 års varighet fra konsesjonstidspunktet til å bli tidsubegrenset.

Søknaden lyder som følger:

> «Daværende Andøy Kraftlag ble ved kgl. res. av 31. mars 1949 gitt reguleringskonsesjon for Bleiksvatn på Hinnøya. Reguleringskonsesjonfor Bleiksvatn med tilhørende Betingelser vedlegges.
>
> Ved Nærings- og energidepartementets brev av 9.01.1995 ble det gitt samtykke til at reguleringskonsesjonen knyttet til Lovik kraftanlegg, d. v. s. Bleiksvatn, ble overførtfra Andøy Kraftlag til Andøy Energi AS på uendrede vilkår.
>
> Andøy Energi AS, som eier de nevnte reguleringsanlegg, har anmodet meg, med henvis-

ning til vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, 2. ledd, om på selskapets vegne å søke om endring av konsesjonsvilkår for regulering av Bleiksvatn på Hinnøya for så vidt gjelder vilkåret inntatt i Betingelser, punkt 1, 1. ledd.

Andøy Energi AS søker om at konsesjonsvilkåret i punkt 1, 1. ledd, om konsesjonstid på 50 år, endres til konsesjon på ubegrenset tid. Andøy Energi AS viser i den forbindelse til vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 hvoretter reguleringskonsesjon kan gis på ubegrenset tidfor reguleringer som hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig forsyning, og der regulanten er et aksjeselskap hvor minst 2/3 av aksjekapitalen eies av en kommune. Andøy kommune er eneaksjonær i Andøy Energi AS og reguleringen utnyttes til lokal, alminnelig forsyning.

III. Departementets bemerkninger

a) Generelt

Hjemmel for behandling av endringssøknaden er vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd. Denne bestemmelsen gir Kongen anledning til å endre vilkårene i reguleringskonsesjonen dersom konsesjonæren søker om dette.

I følge vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 kan et aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en norsk kommune gis reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. Samme bestemmelse forutsetter at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig forsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler mot en tidsubegrenset konsesjon.

Andøy Energi AS er heleid av Andøy kommune og det opplyses at reguleringen utnyttes til lokal, alminnelig forsyning.

Olje- og energidepartementet mener at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 er oppfylt, og tilrår at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

b) Kommentarer til vilkårene

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter nåværende tekst om tidsbegrensning i Betingelsenes *post 1, 1. ledd.*

«Konsesjonen gis på ubegrenset tid.»

Etter departementets mening skal en omgjøring til tidsubegrenset konsesjon ikke innskrenke kommunens mulighet for å kreve alminnelig revisjon. Reguleringskonsesjonen kan således revideres i 1999, dvs. 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. Lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at det tas inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Nytt annet ledd i post 1 foreslås gitt følgende ordlyd:

> «Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3, første ledd.»

Som en følge av endringen i post 1, første ledd, bortfaller post I fjerde ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene. De opprinnelige vilkårenes post I annet ledd om at konsesjonen ikke kan overdras, tredje ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og femte ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før som nye tredje og fjerde ledd, samt femte ledd.

Post 2 bortfaller i sin helhet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Andøy Energi AS' reguleringskonsesjon av 31. mars 1949 for Bleiksvatnet i samsvar med departementets foredrag av 18. juni 1998.

17 Øst-Telemarkens Brukseierforening

(Regulering og overføring av Mår og Gjøyst. Endring av vilkår.)

Olje- og energidepartementets samtykke 10. juli 1998.

«Det vises til brev av 25. mars 1998 hvor det søkes om endringer i post 1 i ovennevnte konsesjoner.

Konsesjonen fra 1943/48 ble ved stadfestelsen i 1948 gjort ubegrenset for de offentlige deltakerne. Konsesjon fra 1956 er også ubegrenset for de offentlige deltakerne. Begge konsesjonene er gitt på begrenset tid til 1. juli 2003 for de private deltakerne.

De offentlige eierandelene i reguleringskonsesjonene utgjør i følge Øst-Telemarkens Brukseierforenings (ØTB) opplysninger 87,3 prosent. Da mer enn 2/3 av deltagerne i reguleringene er offentlige, er vilkårene for å kunne omgjøre konsesjonene til ubegrenset for alle deltakere, jfr. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2, oppfylt.

Olje og energidepartementet innvilger med dette søknaden om ubegrenset konsesjon for alle deltakerne i konsesjonen av 1. juli 1943 (stadfestet 2. juli 1948) og konsesjonen av 8. juni 1956.

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkårene fra tidsbegrenset til ubegrenset konsesjon ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere konsesjonene. Vilkårene for revisjon av ubegrensede konsesjoner knytter seg ikke til tidspunktet for det opprinnelige utløpet av konsesjonen men til tidspunktet 50 år etter at konsesjonen ble gitt, jfr. lov av 19. juni 1992 nr. 62 om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. kap. VI nr. 3. Etter departementets syn er det imidlertid mest hensiktsmessig at spørsmålet om revisjon av 1943/48-konsesjonen samordnes med revisjonstidspunktet for 1956-konsesjonen. Denne konsesjonen kan revideres etter 8. juni 2006. På denne måten vil en ha mulighet til å vurdere alle reguleringene i Mårvassdraget samlet. Det vises til at samme revisjonstidspunkt gjelder for den nye konsesjonen jfr. St.prp. nr. 27 (1997-98).

Post 1 i 1943/48- og 1956-konsesjonene vil nå lyde som følger:

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 8. juni 2006. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstandfor arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten samtykke.

Departementet forutsetter å bli underrettet ved eventuelle eierstrukturendringer som innebærer at betingelsen om 2/3 offentlig eierskap i reguleringene ikke lenger er til stede. En slik endring vil medføre at konsesjonene vil utløpe i henhold til sine opprinnelige utløpsdatoer. Ved en slik eierstrukturendring vil reguleringene i sin helhet regnes som private slik at konsesjonene vil være tidsbegrenset også for de offentlige eierne.

Denne avgjørelsen kan klages inn for Kongen etter bestemmelsene i forvaltningsloven kap. IV. Klagefristen er tre uker jfr. lovens § 29.»

18 Øvre Eiker Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering.)

Olje- og energidepartementets samtykke 14. juli 1998.

«Det vises til Deres søknad av 05.01.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av vannfallrettigheter fra Øvre Eiker energiverk KB til det nyopprettede morselskapet Øvre Eiker Energi AS.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Øvre Eiker Energi AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Øvre Eiker energiverk KB hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelse, skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eien-

dom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av eventuelle andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg rett til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede. Dersom Øvre Eiker Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre konsesjonspliktige sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber Øvre Eiker Energi AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

19 Herlandsfoss Kraftverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap)

Olje- og energidepartementets samtykke 16. juli 1998.

Det vises til Deres søknad av 09.03.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering til aksjeselskap.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Herlandsfoss Kraftverk AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Herlandsfoss kommunale Kraftverk hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven, § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Departementet ber Herlandsfoss Kraftverk AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

20 Hadsel Energiverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje og energidepartementets samtykke 16. juli 1998.

«Det vises til Deres søknad av 24.04.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering til aksjeselskap.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Hadsel Energiverk AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Hadsel kommunale Kraftverk hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Departementet ber Hadsel Energiverk AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

21 Sykkylven Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 16. juli 1998.

«Det vert vist til Dykkar søknad av 11.02.98.

Saka gjeld søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i samband med omorganisering til aksjeselskap.

Olje- og energidepartementet finn at omorganiseringa er i tråd med dei retningsliner som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagde til grunn for fritak frå konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslova § 1, 4. ledd.

Departementet legg til grunn at unntak etter industrikonsesjonslova § 1, 4. ledd fører med seg overføring til Sykkylven Energi AS av dei konsesjonar med tilhøyrande vilkår som Sykkylven kommunale Energiverk hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at det vert teke omsyn til nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftreservene gjennom industrikonsesjonslova.

Departementet er merksam på at framtidige sal av aksjar i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonslova § 1, 4. ledd kan føre til at eigarforholda i selskapa vert endra slik at dei ikkje lenger gjev uttrykk for dei forholda som låg til grunn for å gje unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonslova § 1, 4. ledd vert det sett som vilkår at alle framtidige aksjeoverføringar skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Ved alle slike overføringar tek departementet samstundes atterhald om å konsesjons-

handsamne overdraginga av dei rettane selskapet tidlegare har fått fritatt frå konsesjonshandsaming etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettane tidlegare ikkje er konsesjonshandsama, tek departementet atterhald om å gjere gjeldande statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 ved alle framtidige aksjeoverføringar.

Med heimel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 1, 4. ledd vert det gitt unntak frå konsesjonsplikt ved overføringa som det er søkt om. Løyve til regulering knytta til vassfalla vert overdratt i uendra form.

Unntaket skjer på vilkår om at alle framtidige overføringar av aksjar i selskapet skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Ved alle frarntidige aksjeoverføringar i selskapet tek departementet samstundes atterhald om å gjere den statlege forkjøpsretten gjeldande etter industrikonsesjonslova § 6 nr 1 for fallrettar som tidlegare ikkje er konsesjonshandsama, og å konsesjonshandsame overføring av dei rettane selskapet ved dette vedtaket har fått fritak frå konsesjonshandsaming for etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall tek staten atterhald om å gjere forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4, 1. ledd dersom ei aksjeoverdraging fører med seg at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Departementet ber Sykkylven Energi AS om å sende konsesjonsdata til NVE slik at konsesjonsregistra vert oppdatert.»

22 Buskerud Energi Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering.)

Olje- og energidepartementets samtykke 23. juli 1998.

«Det vises til Deres søknad av 11. mars 1998.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av produksjonsvirksomhet fra Buskerud Energi AS til det nyopprettede datterselskapet Buskerud Energi Produksjon AS.

Departementet legger til grunn at omorganiseringen medfører overføring av konsesjonspliktige vannfallsrettigheter fra Buskerud Energi AS til Buskerud Energi Produksjon AS.

Buskerud Fylkeskraft AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 11. april 1997 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av 100 % av aksjene i Buskerud Energi AS fra Buskerud fylkeskommune. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i Buskerud Fylkeskraft AS eller Buskerud Energi AS skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke var konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapene fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medførte at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger var tilstede.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 11. april 1997.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at overføringen av den konsesjonspliktige virksomhet til datterselskapet Buskerud Energi Produksjon AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg overfor Buskerud Fylkeskraft AS ved samtykket av 11. april 1997. Departementet kan heller ikke se at denne overføringen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen er et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Buskerud Energi Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene

ved dette eller tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

....

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 11. mars 1998. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Buskerud Fylkeskraft AS, Buskerud Energi AS og Buskerud Energi Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Buskerud Energi AS eller Buskerud Energi Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Buskerud Energi Produksjon AS. Buskerud Energi Produksjon AS skal være aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

23 Troms Kraft AS og Troms Kraft Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. august 1998.

«Det vises til Deres søknad av 28.04.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett i forbindelse med at eiendomsrett og bruksrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Troms Kraftforsyning DA til holdingselskapet Troms Kraft AS og datterselskapet Troms Kraft Produksjon AS.

Overføringen er et ledd i omdanningen av virksomheten i Troms Kraftforsyning DA til konsern. Troms Kraft AS skal være holdingselskapet i konsernet og eies av Troms Fylkeskommune med 60 % og Tromsø kommune med 40 %. Den monopolbaserte virksomheten i nåværende Troms Kraftforsyning DA blir skilt ut og lagt i datterselskapet Troms Kraft Nett AS. Datterselskapet Troms Kraft Produksjon AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter, og forestå kraftproduksjon. Kraftomsetningsvirksomheten til nåværende Troms Kraftforsyning DA vil bli lagt i datterselskapet Troms Kraft Marked AS, mens fjernvarmevirksomheten skal overføres til datterselskapet Troms Kraft Varme AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Troms Kraft Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter

industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter eller bruksrett til fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 og statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

....

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Troms Kraft Produksjon AS i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Troms Kraft AS og Troms Kraft Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 og den statlige fortrinnsretten etter industrikonsesjonsloven § 10 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Troms Kraft Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett og fortrinnsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Troms Kraft Produksjon AS. Departementet har merket seg at selskapet er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

24 Troms Kraft Produksjon AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Kvænangen Kraftverk AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. august 1998.

«Det vises til Deres brev av 28.04 d.å. der det på vegne av Troms Kraft Produksjon AS søkes om konsesjon etter industrikonsesjonslovens § 36 for erverv av 38,8 % av aksjene i Kvænangen Kraftverk AS.

Aksjene i Kvænangen Kraftverk AS erverves av Troms Kraft Produksjon AS i forbindelse med omorganisering av Troms Kraftforsyning DA til konsern.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Kvænangen Kraftverk AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Troms Kraft Produksjon AS konsesjon for erverv av 38,8 % av aksjene i Kvænangen Kraftverk AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.»

25 Glommens og Laagens Brukseierforening og Mesna Kraftselskap.

(Tillatelse til regulering av Næra og gjenoppbygging av Moelv kraftverk i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune.)

Kongelig resolusjon 11. september 1998

1. Innledning

Moelv Kraftverk ligger i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune. Moelv Kraftverk eies av Mesna Kraftselskap, som eies av Hamar-regionen Energiverk og Lillehammer og Gausdal Energiverk med en halvpart hver. Moelv Kraftverk kom i drift i 1909, ble ombygd i 1941-42 og var i kontinuerlig drift inntil generatoren havarerte i 1984. Årlig produksjon var da om lag 6 GWh. Mesna Kraftselskap har søkt om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk.

Moelvvassdraget med Næra ble varig vernet i Verneplan I for vassdrag. Under visse forutsetninger er det imidlertid åpnet for å gi konsesjon etter vassdragsloven i forbindelse med opprustning av allerede eksisterende kraftverk i vernede vassdrag, jf. Verneplan IV.

Vannvegen til kraftstasjonen består av en 1630 m lang åpen tilløpskanal som har sitt inntak i et mindre basseng i Moelva, ca 3 km nedenfor utløpet av reguleringsmagasinet Næra. Avløpsvannet renner tilbake til elva i en ca. 200 m lang avløpskanal. Både aggregatet og apparatanlegget i kraftstasjonen er nedslitt, og det må foretas en fullstendig ombygging av kraftverket.

For å redusere isproblemene skal kanalen gjøres dypere og bredere på en kort strekning oppstrøms rørinntaket. Rørinntaket skal også bygges om. Nytt trykkrør skal legges. Eksisterende stasjonsbygning erstattes med ny kraftstasjon med et aggregat.

Med uendrede grenser for regulering og minstevannføring vil den midlere årsproduksjon i det rehabiliterte kraftverket bli 7,15 GWh.

Næra har vært regulert i lang tid. Mesna Kraftselskap har rett til 3 m regulering av Næra. Den øverste meter er konsesjonsfri, men i følge en høyesterettsdom fra 1906 skal det ikke samles vann i den magasindel som ligger innenfor denne meter fra 14. april til 29. september. Den konsesjonsbelagte del av magasinet innebærer en senking av de nederste 2 metrene.

Kraftselskapet ved Moelv Kraftverk ble medlem i Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) i 1990, og GLB søker om ny reguleringskonsesjon for Næra i samme omfang som tidligere regulering. Konsesjonen for reguleringen utløp i 1987. Departementet ga i brev av 8. april 1994 tillatelse til at Mesna Kraftselskaps konsesjon forlenges frem til søknaden fra GLB er ferdigbehandlet.

Fordi Moelvvassdraget med Næra er varig vernet, kan det ikke gis tillatelse til ytterligere regulering.

Reguleringen av Næra er avgjørende for et forsvarlig økonomisk resultat ved rehabiliteringen av Moelv Kraftverk. Søknadene fra Mesna Kraftselskap og GLB er så knyttet sammen at departementet har besluttet å foredra sakene i samme kongelige resolusjon.

II. Søknadene og NVEs innstillinger

a) GLBs søknad om regulering av Næra

NVE mottok følgende søknad fra Glommens og Laagens Brukseierforening datert 14. januar 1992:

«Regulering av Næren i Ringsaker

Søknad om ny konsesjon ved delvis overtagelse av konsesjon meddelt 6.4.79.

Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) vil med dette søke om konsesjon for regulering av Næren i Ringsaker i samme omfang som den sist gjeldende konsesjon av 14.11.1908 derved at GLB overtar den del av konsesjon meddelt 6.4. 79 som gjelder reguleringen av Næren.

Søknaden bygger på at det foreligger en ikke nyttet tillatetse i samme omfang som konsesjonen av 14.11.1908 forsåvidt gjelder Nærenreguleringen, gitt til Mesna Kraftselskap ved kgl res. 6.4.1979. Denne tillatelse ble foreslått endret av NVE i innstilling til OED datert 22.1.1980 fordi det viste seg at den bygget på bristende forutsetninger forsåvidt gjaldt ervervskonsesjonen for fallene i Moelven kraftverk, som var en del av tillatelsen. Tillatelsen var gjort gjeldende til 6.4.87.

I innstillingen av 22.1.80 til OED foreslo NVEs hovedstyre at konsesjonen med rettigheter og plikter event. overføres til Glommens og Laagens Brukseierforening dersom Mesna Kraftselskap skulle nedlegge Moelven kraftverk.

I brev av 14. juni 1990 til Mesna Kraftselskap gav NVE uttrykk for en viss bekymring for de lite ordnede forhold i vassdraget og ba om en fortgang i arbeidet med en avklaring.

I brev av 2.10.90 anmodet så Mesna Kraftselskap GLB om å søke om evigvarende konsesjon for Nærenreguleringen og 30.10.90 søkte kraftselskapet om medlemskap for Moelven kraftverk i GLB.

I møte den 7. desember 1990 besluttet styret i GLB at Mesna Kraftselskap ved Moelven kraft-

verk opptas som medlem i GLB fra og med 1990. Samtidig besluttet man at arbeidet med en søknad om evigvarende konsesjon for Nærenreguleringen kunne påbegynnes.

Etter å ha studert de foreliggende uttalelser under møter og befaringer og dokumentasjon i saken for øvrig, har GLBs styre besluttet å søke om konsesjon som nevnt innledningsvis, i hovedsak bygget på tillatelsen av 6.4.1979 forsåvidt gjelder Nærenreguleringen, idet en forutsetter at vilkår og reglement kan tilpasses reguleringskonsesjonen.

Vi har da følgende bemerkninger til vilkårene:

Ad post 1. Posten foreslås bygget stort sett om i overensstemmelse med NVEs innstilling av 22.1.80, men de anførte tidsfrister på 50 og 60 år må løpe fra tidspunktet for den nye konsesjons meddelelse. Videre foreslås tredje avsnitt som gjelder forhold til Moelven kraftverk, sløyfet. På bakgrunn av de siste års erfaringer fra andre utløpte reguleringskonsesjoner, har en også endret hjemfallsregelen noe i forslaget.

Post 1 skulle da bli sålydende:

«Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2 siste ledd.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonenfor disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens meddelelse. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve disse vassfalleieres andeler avstått uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte anlegg eller andeler i dette kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.»

Ad post 2. Tidsfristen på 10 år bør regnes fra tidspunktet for konsesjonens meddelelse. 2. det avsnitt i vilkårene kan da bli sålydende:

«Etter 10 år regnet fra konsesjonens meddelelse kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.»

Avgifts- og prosentsatser blir å justere til dagens nivå.

Ad post 8.II.b. Vi regner med at de angitte minstevassføringer i post 8.III er tilstrekkelige som driftsvann i fisketrappen, men vi er ikke sikre på om trappen vil kunne fungere tilfredsstillende under slipping av minstevassføringen på 0,1 m^3/s etter 30. september. Etter 29. september skal magasinets siste meter fylles og et krav til øket avløp vil gå ut over fyllingen. Vi mener derfor at det er nødvendig å begrense pålegget om driftsvann i fisketrappen i post 8.II.b oppad til de gjeldende minstevassføringer som er nevnt i post 8.III.

Post 8.II.b vil kunne bli slik:

«b) å bygge fisketrapp i reguleringsdammen ved Næroset, samt sørge for nødvendig driftsvatn til denne, dog begrenset oppad til de gjeldende minstevassføringer nevnt i post 8.III.»

Ad post 8.III. Siste avsnitt i posten bør sløyfes, idet avsnittet angår fallutbyggingen i Moelven kraftverk og er reguleringen uvedkommende. Post 8.171 blir da slik:

«Konsesjonæren plikter å slippe vatn over reguleringsdammen ved Næroset slik at minstevassføringen målt ved vassmerket ved Kvisla bruk blir som følger:

Fra 1. oktober til 30. april skal vassføringen være minst 0,1 m^3/s. Fra 1. mai til 30. september skal vassføringen være minst 0,5 m^3/s.»

Til utkastet til manøvreringsreglement har vi følgende kommentarer:

Ad post 2: Naturlig flomvassføring i Moelv ved utløpet av Næren er formodentlig ikke målt. Der er heller ikke alltid mulig å unngå at flomvassføringer økes fordi den naturlige selvreguleringsevne i sjøen er eliminert. Vi vil derfor foreslå at bestemmelsen i første avsnitt tar sikte på at skadeflommer i Moelv om mulig ikke økes.

Videre vil vi foreslå at henvisningen i det 2. avsnitt til Høyesteretsdommen fra 1906 og dens resultat, sløyfes. Dommen vil allikevel være rettskraftig.

For øvrig må de deler i avnitt 2 som bare angår fallutbyggingen sløyfes samt hele avsnittene 3 og 4 av samme grunn.

Post 2 vil da kunne bli sålydende:

«Det skal ved manøvreringen has for øyet at skadeflommer i Moelv om mulig ikke økes.

Fra 1. oktober til 30. april skal det slippes en vassføring på minst 0,1 m^3/s og i tiden 1. mai til 30. september på minst 0,5 m^3/s, målt ved Kvisla bruk. Av hensyn til fisket i Moelv skal tapping av magasinvann foregå så jevnt som mulig uten korttidsregulering. Endringer i vassføringen skal om mulig skje med myke overganger.»

Vi har forøvrig ingen bemerkninger til vilkår og reglement gitt ved reguleringskonsesjonen av 6. april 1979, men vi må naturligvis ta forbehold om å kunne uttale oss når endelig forslag fra myndighetene event. foreligger.

Ombygging av *dam og fisketrapp* vil i tilfelle konsesjon gis, bli utført overensstemmende med de foreslåtte vilkårs post 7.

Planer for rehabilitering av Moelven kraftverk er igangsatt av Mesna Kraftselskap, jfr. selskapets brev av 2.10.90 til oss med gjenpart til OED og NVE. Vi regner med at planene blir gjennomført såfremt konsesjonen for Nærenreguleringen innvilges.»

NVE utarbeidet følgende VK-notat nr 18/92 som ble vedlagt søknaden da den ble sendt på høring:

«Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) har i brev av 14.01.92 søkt om ny reguleringskonsesjon for Næra i Moelva i samme omfang som tidligere regulering. Den tidligere konsesjonær, Mesna kraftselskap (MK), har hatt rett til 3 m regulering av Næra. Den øverste meter er konsesjonsfri og går langt tilbake i tiden. Ifølge en høyesterettsdom av 12.09.06 skal det ikke samles vann i den magasindel som ligger innenfor denne meter fra 14. april til 29. september.

Den konsesjonsbelagte del av magasinet i Næra, de nederste 2 m, mellom kotene 337,09 og 339,09, var knyttet til en tidsbegrenset konsesjon og MK søkte og fikk fornyet denne konsesjonen på visse vilkår ved kgl. res. 06.04.79. Ved en inkurie ble denne konsesjon gitt med ny tidsbegrensning til 12.03.87 da det feilaktig ble regnet med at Moelv kraftverk på det tidspunkt skulle hjemfalle til staten i henhold til tidligere pålagte ervervskonsesjonsvilkår.

Mesna kraftselskap med bare kommunale eiere oppfylte ellers kravene for å få konsesjonen på ubegrenset tid.

Forutsetningen om hjemfall til staten på kraftverket viste seg altså å være feil, men ble oppdaget først etter at ny tidsbegrenset reguleringskonsesjon var gitt. Hovedstyret i NVE foreslo i en innstilling til OED i januar 1980 at reguleringskonsesjonen for Næra skulle endres da MK oppfylte kravene for å få den på ubegrenset tid. Noen endring er imidlertid aldri blitt foretatt. Hovedstyret foreslo også at dersom Moelv kraftverk ble nedlagt skulle reguleringskonsesjonen bortfalle med mindre rettigheter og plikter ble overført til GLB.

Mesna kraftselskap har hele tiden siden 1979 hatt vanskeligheter med å godta de vilkår som da ble knyttet til reguleringen av Næra. De ble sett på som svært tyngende i forhold til økonomien ved driften av Moelv kraftverk. Dette hang igjen sammen med at en vesentlig del av kraften fra denne stasjonen måtte avgis som erstatningskraft til svært lav pris til tidligere rettighetshavere. I 1984 havarerte kraftstasjonen og er ikke siden satt i drift igjen. Mesna kraftselskap har likevel fortsatt å regulere Næra helt fram til i dag, men mye tyder på at det ikke har vært regulert i fullt omfang. Spesielt gjelder det den laveste vannstanden, LRV. Vannstandsobservasjoner i Næra gjennom mange år viser for øvrig at sjøen meget sjelden har blitt tappet så langt ned som til LRV. Dette kan bl.a. henge sammen med den relativt grunne og smale kanalen i magasinet som leder fram til dammen ved Næroset.

NVE har i mange år arbeidet for å bringe i orden de konsesjonsrettslige forhold i Moelvvassdraget. Det har vært søkt etter en løsning der de eksisterende kraftverks- og reguleringsanlegg kunne bli drevet videre i samme omfang som før og med de nødvendige tillatelser og vilkår. Det bør her nevnes at vassdraget i 1973 ble vernet mot ytterligere kraftutbygging, men med de da eksisterende anlegg. Den foreliggende søknad fra GLB kommer derfor som et lenge etterspurt initiativ for å ordne opp i forhold som egentlig ikke lenger var holdbare.

Det bør videre nevnes at Mesna kraftselskap nå planlegger en rehabilitering av Moelv kraftverk. Forutsetningene er endret, bl.a. knyttes ikke de nevnte erstatningskraftleveransene lenger til dette kraftverket, men til kraftselskapet som sådant. Økonomivurderingene blir dermed annerledes. En klar forutsetning for et rehabilitert Moelv kraftverk er at det holdes innenfor rammene til det gamle kraftverket slik at det ikke blir nødvendig med ny tillatelse etter vassdragsloven. NVE er orientert om planleggingen og antar for sin del at dette vil være fullt mulig. Det er i denne sammenheng viktig å peke på at reguleringskonsesjonens bestemmelser om minstevannføringer i Moelva gjelder hele strekningen fra Næroset til Mjøsa.

NVE velger nå å sende søknaden fra GLB ut til høring på vanlig måte supplert med våre tilleggsopplysninger. Vi antar at sakens realiteter for øvrig ble drøftet i de forskjellige instanser ved forrige behandling som altså var for 13-14 år siden. Konsesjonen som ble gitt 06.04.79 inneholder da også relativt moderne vilkår f eks. vedrørende fiske og minstevannføringer.

Dette skulle tilsi at man nå i og for seg kunne tenke seg en enkel overføring av konsesjonen til GLB, en konsesjon som egentlig kunne vært gitt uten tidsbegrensning i 1979. GLB har imidlertid foreslått noen endringer i vilkårene og med henvisning til ovenstående fremstilling synes det riktig at de samme instansene som behandlet saken sist får mulighet til en fornyet uttalelse nå.»

Saken har vært kunngjort to ganger i Norsk Lysningsblad og lokalpressen. Søknaden med NVEs notat har videre vært sendt på høring med følgende resultater:

Formannskapet i Ringsaker kommune har i møte 05.08.1992 fattet følgende enstemminge vedtak:

«1. Formannskapet slutter seg til rådmannens vurderinger, og tilrår at reguleringskonsesjon gis til Glommens og Laagens Brukseierforening.
2. På bakgrunn av Nærens betydning for bade- og fritidsaktiviteter i kommunen bes det om at nedre regulerte vannstand blir hevet til kote 338,00.»

Følgende vurdering lå til grunn for vedtaket:

«Som det fremgår av sakens dokumenter gjelder søknaden konsesjon for en regulering som i omfang tilsvarer den som har vært i Næra siden 1908. Det fremgår videre at konsesjonen allerede ved fornyelsen i 1979 kunne vært gitt uten tidsbegrensning, men på grunn av at feil forutsetninger m.t.h. statens hjemfallsrett ble lagt til grunn, ble reguleringskonsesjonen tidsbegrenset. Hovedstyret i NVE foreslo derfor i en innstilling til Olje- og Energidepartementet (OED) i 1980 at konsesjonen skulle endres til å bli på ubegrenset tid. Innstillingen ble imidlertid, av ukjente årsaker, aldri behandlet i OED. GLB har i sin søknad foreslått noen endringer i konsesjonsvilkårene.

Rådmannen har innhentet uttalelse til søknaden fra teknisk sjef og kultursjefen. Det foreligger videre uttalelse fra Moelv og Omegn Jeger- og Fiskerforening (MJOFF).

Som påpekt i VK-notat 18/92 ble vassdraget i 1973 vernet mot ytterligere kraftutbygging, men med de da eksisterende anlegg. En fortsatt regulering i samme omfang, slik det nå søkes om, vil derfor ikke komme i konflikt med nevnte vernevedtak.

Både teknisk sjef og MJOFF har pekt på at en regulering av vassdraget bør gjøres avhengig av at kraftverket i Moelva blir rehabilitert og satt i drift igjen. Rådmannen er enig i dette, og ser ingen hensikt i en regulering uten at det også kommer igang en kraftproduksjon i Moelva. En regulering av vassdraget utelukkende av hensyn til kraftverkene i nedre Glomma vil for disse ha så minimal betydning at det ikke på noen måte står i forhold til ulempene for områdene rundt Næra og Moelva. Dersom reguleringen av vassdraget av denne eller andre grunner skulle falle bort, bør vannet renne fritt. Rådmannen vil imidlertid peke på den verdi som ligger i kanalen slik den er, og det bør derfor ikke være gitt at kanalen skal tørrlegges selv om reguleringen skulle falle bort. Dette må, etter rådmannens mening, tas opp til separat vurdering dersom reguleringen faller bort.

Et vesentlig moment ved enhver regulering er spørsmålet om minstevassføringen. Ved de tidligere reguleringer ble det svært mange steder ikke tatt tilstrekkelig hensyn til dette, noe som resulterte i til tider nesten tørrlagte elveleier. Dette har virket ødeleggende både for kulturlandskapet og i særlig grad for elvene som gyte- og oppvekstområder for fisk. Moelva er en av forholdsvis få elver rundt Mjøsa som er gyte- og oppvekstområde for Mjøsørreten. Det er derfor spesielt viktig at en regulering i dette vassdraget ikke forringer elvas muligheter til også i fremtiden å tjene dette formål. Det må derfor være et ufravikelig krav at minstevassføringen sikrer tillstrekkelig driftsvann i fisketrappene. GLB har foreslått samme minstevassføring som ved tidligere regulering, men en er da ikke sikker på at fisketrappene vil fungere tilfredsstillende ved slipping av en minstevassføring på 0,1 m^3/s etter 30. september. MJOFF har her stilt krav om en minstevassføring på 0,3 m^3/s etter 30. september. Hva som eksakt må til for å sikre driften av fisketrappene er ikke klarlagt. I og med at GLB ikke kan garantere at 0,1 m^3/s er tilstrekkelig, velger rådmannen å gå inn for at denne økes til 0,3 m^3/sek slik MJOFF også går inn for.

Kultursjefen har spesielt pekt på friluftsinteressene rundt Næra, særlig knyttet til Steinshullet badeplass. Med statlig tilskudd er denne blitt opparbeidet og utvidet en hel del i løpet av siste femårsperiode, og kultursjefen anslår verdien av opprustningen til ca. kr. 250.000,-. Steinshullet har ikke bare lokal men også regional betydning, og den er bl. a. av Gudbrandsdølen kåret til Lillehammers mest populære og attraktive badeplass. Det er Ringsaker almenning som er grunneier, og Ringsaker kommune har 40 års leieavtale på badeplassen. I og med at betydelige offentlige midler er lagt ned, må reguleringen av Næra gjennomføres slik at badeplassen ikke blir forringet.

Som det fremgår av VK-notat 18/92 har vannstandsobservasjoner i Næra gjennom mange år vist at sjøen meget sjelden har vært tappet så langt ned som laveste regulerte vannstand (LRV) som er kote 337,09. En har derfor ingen erfaring for hvordan en slik nedtapping vil virke inn på områdene rundt sjøen. Dette bør derfor undergis en særskilt vurdering.»

Fylkesmannen i Hedmark har i brev av 02.11.1992 kommet med følgende uttalelse:

«Moelva med Næra har vært regulert for kraftproduksjon gjennom en rekke år. Fylkesmannen har tidligere utarbeidet en historisk over-

sikt over bruken av Moelva i kraftproduksjonssammenheng, og det vises i denne forbindelsen til tidligere oversendelse av kopi av brev av 21. april 1992 til Direktoratet for naturforvaltning.

Moelva med Næra ble varig vernet mot videre kraftutbygging gjennom Verneplan I for vassdrag i 1973. I GLBs søknad forutsettes reguleringsgrensene uendret i forhold til hva tilfellet var på det tidspunktet vassdraget ble vernet.

Det knytter seg en rekke ulike og dels krysssende interesser til bruken av Moelva og Næra med nærområder.

Fra Næra renner Moelva i øvre deler gjennom et skog- og myrområde. I de midtre delene renner elva i et kulturlandskap, stedvis med bratte og forholdvis ville partier med et rikt plante- og dyreliv. I nedre deler renner Moelva gjennom et industrialisert og tett befolket område.

Moelva er en viktig elv for Mjøsørreten. En av de viktigste miljøutfordringene i Hedmark de kommende år er å bevare og utvikle miljøkvalitene i Mjøsområdet. Dette er en av hovedmålsetningene i miljøvernavdelingens strategiske plan. Ett av delmålene i planen er å sikre livskraftige ørretbestander i tilløpselvene til Mjøsa, blant annet i Moelva. Bakgrunnen for dette er en generell målsetting om å bevare det genetiske mangfoldet i naturen, i dette tilfellet de genetiske ressursene som er knyttet til Moelvstammen av Mjøsørret.

Som ledd i arbeidet med å øke fiskebestanden i Mjøsa ble det i 1989 utført biotopforbedrende tiltak i Moelva. Ørreten går i dag 3 km opp i elva. For ytterligere forbedring av fiskeoppgangen ønsker Moelv og Omegn J&FF å bygge en fisketrapp i det ca. 4 m høye Fossefallet (ca. 1.5 km nedstrøms Moelv Kraftverk). Dette vil gjøre det mulig for mjøsørreten å oppnå en samlet gyte- og oppveksstrekning på 6 km i Moelva. Planen for bygging av fisketrapp i Fossefallet er utarbeidet i NVE og er kunngjort etter vassdragslovens § 129 og er nå formelt ferdigbehandlet.

En er videre kjent med at det lokalt knytter seg vannforsyningsinteresser til Moelva/Næra. Videre er vassdraget attraktivt både som rekreasjonsområde for lokalbefolkningen (båtliv, bading, fiske og turområde) og som våtmarksområde for fugl (Næra). På grunn av de mangesidige brukerinteressene i Moelva har fylkesmannen i brev av 23. februar 1990 til Ringsaker kommune tatt initiativ til at det blir utarbeidet en vannbruksplan for vassdraget. Dette arbeidet er, etter det fylkesmannen erfarer, ennå ikke igangsatt.

Den foreliggende konsesjonssøknaden har vært forelagt følgende instanser:

Hedmark fylkeskommune - inkludert fylkesfriluftsnemnda, Ringsaker kommune, Ringsaker jakt- og fiskeområde, Næren grunneierforening, Steinshullet badeplass, Moelv og Omegn Jeger- og fiskerforening og Norsk Ornitologisk Forening, Hamar lokallag.

Samtlige, med unntak av Norsk Ornitologisk Forening har avgitt uttalelse. Det vises i denne sammenhengen til vedlagte høringsmateriale.

Ringsaker kommune v/formannskapet går inn for at GLB kan få overta reguleringskonsesjonen for Næra, men under forutsetning av at det gamle kraftverket i Moelva blir rehabilitert og satt i drift og at minstevannføringen i lavvannsperioden blir satt til 0.3 kbm/sek. Kommunen ber videre om at laveste regulerte vannstand blir satt til kote 338.00 på bakgrunn av den faktiske reguleringsbruken av sjøen de siste tiår og videre av hensyn til fritidsbruken av området.

Hedmark fylkeskommune har ingen merknader verken til reguleringsoverdragelsen eller til de foreslåtte endringene i vilkår eller manøvreringsregelement.

Ringsaker jakt og fiskeområde ønsker en noe høyere minstevannsføring i lavvannsperioden gjennom vinterhalvåret.

De ansvarlige for Steinshullet badeplass sammen med hytteeierne rundt Næra ønsker i utgangspunktet å beholde sjøen slik den er i dag og foreslår gjennomføring av en vannbruksplansprosess for hele vassdraget før konsesjonen gis endelig.

Næren grunneierforening påpeker at reguleringens faktiske lavvannsgrense ikke har vært benyttet de seneste 33 år, og ønsker av denne grunn at LRV settes noe høyere enn i det foreslåtte manøvreringsreglementet.

Moelv og Omegn J&FF ønsker primært at det ikke gis endelig konsesjon for regulering av Næra før det er mulig å se denne i sammenheng med en eventuell rehabilitering av Moelv kraftverk. Dersom behandlingen for reguleringskonsesjonen likevel sluttføres nå, ønsker foreningen gjennomføring av tiltak som kan sikre og helst forbedre forholdene for fiskebestanden i vassdraget, herunder bygging av fisketrapp i tilknytning til reguleringsdammen, 0,3 kbm/sek. som absolutt minstevannføring og pålegg om utsetting av fisk som kompensasjonstiltak.

Fylkesmannen har for sin del ingen merknader til at reguleringsrettighetene overdras til Glommens og Laagens Brukseierforening. Fylkesmannen kan i denne sammenhengen heller ikke se noen prinsippielle betenkeligheter ved at reguleringen av sjøen opprettholdes til tross for at vassdraget som helhet er varig vernet mot vannkraftutbygging.

Fylkesmannen kan imidlertid, som det er bemerket fra flere av høringsinstansene, si seg enig i at det ville vært gunstig med en vannbruksplanprosess i vassdraget, der vannkraftutnyttelsen ble sett i sammenheng med andre brukerinteresser, før det blir gitt endelig konsesjon.

Fylkesmannen vil videre, under henvisning til merknadene fra Ringsaker kommune og Næren Grunneierforening og utfra allmennhetens bruk av området og ønsket om å opprettholde den naturtilstand som har etablert seg rundt sjøen i løpet av de siste tiårene, anbefale at grensen for det nedre reguleringsnivået blir satt noe høyere enn kote 337.09. Fylkesmannen støtter derfor i denne sammenhengen kommunens forslag om at nedre reguleringsgrense (LRV) bør settes til kote 338.00.

Når det gjelder forholdet til minstevannføring i lavvannsperioden vil fylkesmannen bemerke at denne må fastsettes i forhold til funksjonsdyktigheten til den planlagte fisketrappen i reguleringsdammen, overlevelsesmulighetene for fiskebestanden vinterstid og videre i forhold til forurensingsbelastningen i vassdraget. Det konkrete forslaget til minstevannføring vil for øvrig bli fremmet av Direktoratet for naturforvaltning og Statens Forurensingstilsyn.

Utfra det som er skrevet over og under forutsetning av de anførte forbehold blir imøtekommet, vil fylkesmannen ikke motsette seg at Glommens og Laagens Brukseierforening overtar reguleringsrettighetene i tilknytning til Næra som omsøkt.»

Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark, Jordbruksetaten har i brev av 10. juli 1992 uttalt følgende:

«Fylkeslandbrukskontoret har ingen spesielle merknader til søknaden.»

Hedmark Fylkeskommune har som fylkeskommunens uttalelse, oversendt følgende særutskrift av fylkesfriluftsnemndas enstemmige vedtak i møte 20.08.1992:

«Fylkeskommunen ved fylkesfriluftsnemda har behandlet søknaden fra Glommens og Laagens Brukseierforening om overtagelse og fornyelse av reguleringskonsesjonen for Næra i Moelvvassdraget.

Fylkesfriluftsnemnda har ingen merknader til overtagelse og fornyelse av ovennevnte konsesjon og har heller ingen merknader til de endringer som er foreslått.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 09.12.1992 kommet med følgende merknader til søknaden:

«Moelva med Næra ble gjennom Verneplan I for vassdrag i 1973 varig vernet mot videre kraftutbygging. Da vassdraget ble vernet, hadde Næra allerede i flere år blitt regulert i sitt nåværende omfang. DN har derfor ingen prinsipielle merknader til en fortsatt regulering av Næra, under forutsetning av at reguleringen ikke blir utvidet i forhold til situasjonen på det tidspunktet da vassdraget ble vernet.

DN mener imidlertid, i likhet med fylkesmannen og flere andre høringsinstanser, at LRV bør settes noe høyere enn kote 337,09, f eks. til ca. kote 338. Vi vil her vise til Næren grunneierforening som påpeker at reguleringens falaiske LRV ikke har vært benyttet på 33 år. På samme måte sies det i NVEs VK-notat nr 18/92 som er vedlagt søknaden, at «sjøen meget sjelden har blitt tappet så langt ned som til LRV». Vi mener derfor at en fastsettelse av LRV til 337,09 faktisk vil representere en utvidelse av reguleringen slik den har vært drevet i de siste tiår, og at en dermed vil kunne få en endring i den naturtilstand som har vært gjeldende rundt Næra i en periode fra før vassdraget ble vernet og fram til i dag. Dette vil igjen kunne føre til ulemper for flere av verneinteressene som er knyttet til Næra. I første rekke vil dette gjelde vilt (våtmarksfugl) og friluftsliv (båtliv, bading, m.m.).

Når det gjelder minstevassføring, har vi for å få et bedre grunnlag for å komme med et forslag som kan ivareta interessene i vassdraget, foretatt en analyse av nabovassdraget Mesnaelva, hvor det finnes hydrologiske data. Mesnaelva er av samme størrelseorden som Moelva både når det gjelder totalt feltareal og sjøareal, slik at avløpsforholdene burde være rimelig sammenliknbare i de to vassdragene. På bakgrunn av den nevnte analysen, vil vi kunne akseptere en minstevassføring på 0,5 m^3/s i perioden 1. mai til 30. september slik som fastsatt i vilkårene fra 1979. Vi mener imidlertid at minstevassføringen for perioden 1. oktober til 30. april må økes fra 0,1 til 0,2 m^3/s. En slik økning vil ha stor betydning for overlevelsen av fisk i vassdraget, da vintervassføringen her er en kritisk faktor.

Vi ønsker at følgende formulering tas inn i manøvreringsreglementet.

«Konsesjonæren plikter å slippe vatn over reguleringsdammen ved Næroset slik at minstevassføringen målt ved vassmerket ved Kvisla bruk blir som følger: Fra 1. oktober til 30. april skal vassføringen være minst 0,2 m^3/s. Fra 1. mai til 30. september skal vassføringen være minst 0,5 m^3/s.»

Når det gjelder spørsmålet om driftvann til en fisketrapp i Næroset, så regner vi at en slik fisketrapp vil behøve ca. 0,5 m^3/s. Etter vår me-

ning kan imidlertid fisketrappa stenges 1. oktober. Vi mener derfor at vårt forslag til minstevassføring vil være tilstrekkelig til å sikre driftvann til fisketrappa.

I forbindelse med fornyelser eller overtakelser av reguleringskonsesjoner bør det stilles vilkår som er mest mulig i samsvar med de vilkår som det pr. idag er vanlig å stille til nye reguleringstillatelser. Ved oppfølging av vilkårene og ved pålegg må det tas hensyn til at naturforholdene og bruken av området er påvirket av reguleringen. Det må også tas hensyn til vektleggingen av de berørte interessene slik de er ved overtakelsestidspunktet. Med henvisning til at friluftlivsinteressene må sies å være blant de viktigste brukerinteressene ved Næra, foreslås post 8 erstattet medfølgende noe justerte standardvilkår:

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning

a. å sørge for at forholdene i Moelvvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes ved å bygge fisketrapp i reguleringsdammen ved Næroset, samt sørge for nødvendig driftsvatn til denne
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at forholdene for plante og dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeidet og reguleringen tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områder som berøres av utbyggingen og reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte og indirekte berøres av utbyggingen.

V

Alle vilkår forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt i hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Statens forurensingstilsyn har i brev av 01.09.1992 kommet med følgende uttalelse:

«Næren er en middels stor innsjø (ca 10,5 km^2) som renner via Moelva til Mjøsa. Innsjøen er tidligere regulert 3 m. Moelva er reserve-drikkevannskilde for Moelvenområdet, med inntak nedstrøms utløpet av Moelven kraftverk. Mesna kraftselskap som er konsesjonær, nytter et 57 m høyt fall i tilknytning til Moelva, ca. 3 km nedenfor Næroset. Mesna kraftselskap v/Moelven kraftverk ble i 1990 tatt opp som medlem i Glommens og Laagens brukseierforening, som nå har søkt om ny reguleringskonsesjon i samme omfang som tidligere regulering.

Den tidligere konsesjonen av 6.4.79 inneholder følgende krav om slipp av vann: Det skal slippes vann over reguleringsdammen ved Næroset slik at minstevannføring målt ved vannmerket ved Kvisla bruk blir 0, 5 m^3/s fra 1. mai til 30. september og 0,1 m^3/s fra 1. oktober til 30. april. De minstevannføringer som er gitt ovenfor skal ifølge konsesjonen også gjelde nedenfor inntaksdammen til Mesna kraftselskap ved Brufossen.

Bebyggelsen på strekningen Næroset - Kvernstua (anslagsvis 150-200 p. e.) er i dag ikke koplet til til den kommunale kloakkledningen. Avløpsvannet fra disse husstandene vil derfor belaste elva med næringssalter og organisk materiale. En redusert vannføring på denne strekningen vil føre til redusert resipientkapasitet og økte forurensingproblemer. Det er derfor viktig at det blir satt vilkår om en minstevannføring som fører til minst mulige forurensingsulemper.

SFT foreslår derfor at det blir satt følgende krav til slipp av vann: Fra 1. mai til 30. september skal vannføringen være minst 0,5 m^3/s, målt ved vannmerket ved Kvisla bruk. Fra 1. oktober

til 30. april skal vannføringen på samme sted være minst 0,15 m³/s. De minstevannføringer som er gitt ovenfor skal også gjelde nedenfor inntaksdammen til kraftstasjonen ved Brufossen. SFT går inn for at vilkårene om slipp av vann blir vurdert på ny dersom det oppstår forurensingsmessige ulemper ved de fastsatte minstevannføringene, eller dersom bebyggelsen rundt elvestrekningen blir tilkoplet kommunal kloakkledning slik at forurensingsbelastningen avtar. Vi foreslår som tidligere at det tas med et generelt vilkår om tiltak mot forurensinger. Da regulering av Næren og endrede vannføringer i elva vil føre til føre til endrede forhold i vassdraget bl. a. med hensyn til forurensing, foreslås det at regulanten pålegges å delta i/bekoste resipientundersøkelser i vassdraget.

Under henvisning til det ovennevnte og Glommens og Laagens Brukseierforenings søknad vil vi foreslå at følgende vilkår tas med i en eventuell ny konsesjon:

- Fra 1. mai til 30. september skal vannføringen være minst 0,5 m³/s, målt ved vannmerket ved Kvisla bruk. Fra 1. oktober til 30. april skal vannføringen på samme sted være minst 0,15 m³/s. De minstevannføringer som er gitt ovenfor skal også gjelde nedenfor inntaksdammen til kraftstasjonen ved Brufossen. Det bør åpnes for å vurdere vilkårene om minstevannføring på ny dersom det oppstår forurensingsmessige ulemper i forbindelse med utbyggingen/reguleringen, eller dersom forurensingsbelastningen på elvestrekningen avtar.
- Utbygger plikter å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensing som står i forbindelse med utbyggingen/reguleringen.
- Utbygger pålegges etter nærmere bestemmelse å bekoste biologiske og kjemiske undersøkelser i det berørte vassdraget.»

Riksantikvaren hadde på telefonforespørsel 14.07.1992 ingen kommentarer til søknaden.

Naturvernforbundet i Hedmark har i brev av 05.08.1992 kommet med følgende uttalelse:

«Vår uttalelse er dels et krav om utsettelse for å få en forsvarlig saksbehandling og dels et krav om endringer av betingelser - til fordel for natur- og miljø som eventuelt blir berørt.

1. Krav om bedre grunnlag for vurderingen

Vi startet vår behandling av saken i seineste laget, men så da at dokumentasjon og dermed grunnlaget for en godkjenning var mangelfull. Det har heller ikke vært noen invitasjon til å få mer materiale eller å få delta i befaring. Vi fikk først mandag, 3/8 gjort en privat befaring ved Næra og i Næroset og tok dessuten noen bilder. I tillegg har vi opplysningene i uttalelser fra grunneierne og hytteeierne. Vårt vurderingsgrunnlag er derfor pr i dag rimelig bra. Likevel krever vi på prinsippielt grunnlag at konsesjonsbehandlingen må utsettes til skikkelig underlag er lagt fram som begrunnelse for reguleringen.

2. Tidsavgrensinger

Vi antar at det er satt feil tidsgrenser i søknaden i forhold til endring i loven. Vi hevder i alle fall at konsesjonsvilkårene skal reguleres hvert 10. år eller hvert 30. år som er den maksimale tidsavgrensing for den almene revisjonen.

3. Reguleringshøyden

Laveste høyde må settes høyere enn i søknaden. Begrunnelsen for dette vil vi gi i tre deler.

a) En bred prinsippiell begrunnelse for å mildne de største skadevirkningene som har vært ved «gamle reguleringer». Hensikten med revisjon av konsesjonsvilkår må være å bl.a. vurdere reguleringen pånytt i forhold til registrerte og erkjente skader og ulemper. Dessuten må revisjonen nyttes til gjøre en ny avveining av forholdet mellom samfunnsnytte og behov - i forhold til skadevirkninger og ulemper.

b) En konkret vurdering, spesielt av laveste reguleringshøyde. Vår påstand er at det ikke må tillates en lavere vannstand enn det som tydeligvis er praktisert. Det går klart fram av dokumentene at dette vil være svært uheldig og de vil også kreve gravings og senkningsarbeid som ikke er beskrevet i søknaden. Dokumentasjon for «praktisert vannstand» er ikke gitt. Dersom vårt krav om utsatt behandling ikke blir godtatt og konsesjonen blir behandlet på det spinkle grunnlaget som foreligger, så er vårt krav at laveste regulerte vannstand LRV, blir satt til 338,09. Under ingen omstendighet må reguleringen medføre senking gjennom gravearbeid slik at det blir mulig å komme under tidligere praktisert LRV.

c) Ved ny konsesjonsbehandling vil vi hevde at reguleringsgraden må vurderes pånytt ut fra kraftforsyningssituasjonen. Eldre reguleringer var «snevre» og det var viktig å få jevnet ut kraftproduksjonen mest mulig. Muligheten til regulering og utjevning gjennom samkjøring m.v. gjør at de reguleringene som er mest skadelige for natur og miljø kan fjernes eller dempes. Ut fra dette argumentet ville vi i alle fall krevd endring en betydelig heving av LRV selv om 337,09 hadde vært praktisert i Næra.

4. Minstevassføring

Det er en besynderlig argumentasjon for minstevassføring på 0,1 m³/sek i tiden 1. oktober til 30. april. Det sies at 0,1 m³ er for lite, men at det også er for mye. Det er behov for en faglig og praktisk vurdering av minstevassføringa i denne perioden. Inntil en slik vurdering foreligger og hvis utsettelse ikke blir innvilget, er vårt krav 0,2 m³/sek vassføring i tiden 1. oktober - 30. april.

5. Oppfølging av reglementet

I reglementet av 6. april 1979 er det antikvariske formuleringer. Et av våre krav er at det blir fortløpende målinger av tapping og vannstand og eventuelle andre data og at utskrift/journal blir offentlig tilgjengelig. Dette er spesielt nødvendig etter at det er påvist feil og mangler ved tidligere registreringer.»

Norges Jeger og Fiskerforbund har i brev av 08.07.1992 kommet med følgende uttalelse:

«Norges Jeger- og Fiskerforbund viser til søknad fra Glommens og Laagens brukseierforening om å overta konsesjon for regulering av Næra som tidligere er gitt Mesna Kraftselskap.

NJFF viser til de vedlagte uttalelsene fra Moelv og Omegn JFF og Hedmark JFF. NJFF vil kun komme med noen kommentarer til forhold som er nevnt i de vedlagte uttalelsene.

Det er nedlagt et betydelig arbeid for å sikre stor-ørretstammene i Mjøsa. Mjøsørreten er blitt et begrep for mange. Som gyte- og oppvekstområde for Mjøs-ørreten er Moelva meget viktig. Dette skyldes både elvas potensiale for næringsproduksjon og ikke minst at elva har en stabil vannføring, også i tørre perioder. Hensynet til Mjøsørreten og vassdraget som produksjonsområde generelt tilsier at det ikke bør bygges ut.

Moelv og Omegn JFF peker i sin uttalelse blant annet på dårlig økonomi og manglende behov for mer kraft som momenter for ikke å bygge ut Næra. Dette er forhold som står sentralt i dagens energidebatt. Dagens energimarked preges av et overskudd på kraft, samtidig som vi har et betydelig enøkpotensiale som må realiseres før det er behov for ytterligere kraftutbygging.

Med bakgrunn i de tall som Moelv og Omegn JFF framsetter om den økonomiske siden, vil NJFF på det sterkeste gå imot en utbygging av Næra i Moelvassdraget. NJFF stiller seg noe undrende til at Glommen og Laagens Brukseierforening finner prosjektet interessant ut fra rent økonomiske betraktninger.

Vi finner også grunn til å understreke at en regulering av Næra og kraftverksdrift i Moelva må vurderes i sammenheng.

Dersom det blir utbygging i Næra, ber NJFF om at krav framsatt av Moelv og Omegn JFF og Hedmark JFF tas til etterretning og innarbeides i den videre planleggingen.»

Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening har i brev av 26.06.92 til fylkesmannen i Hedmark kommet med følgende uttalelse:

«Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening (MOJFF) har drøftet søknaden fra Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) inngående. Vi har kommet til følgende standpunkt:

MOJFF går imot at ny konsesjon på regulering av Næra gis uten at også rehabilitering og drift av Moelv Kraftverk inkluderes i planene. MOJFF foreslår at konsesjonsbehandlingen utsettes inntil Mesna Kraftselskap (MK) kommer med sine planer, slik at regulering av Næra og kraftverksdrift i Moelva kan vurderes i sammenheng.

Begrunnelsen for dette er at det på det nåværende tidspunkt ikke er avklart at MK finner det regningssvarende å søke konsesjon for Moelv Kraftverk. Økonomien i Prosjektet er etter vårt skjønn meget dårlig, noe vi vil begrunne nedenfor. Innvilges imidlertid GLB konsesjon på vannet og MK likevel ikke vil rehabilitere kraftverket, er det bare kraftverkene i nedre del av Glomma som vil få noen glede av reguleringen og gevinsten vil være minimal selv for dem. Tilnærmet det samme oppnås ved å fjerne regulerings-innretningene og la vannet renne på naturlig måte fra Næra ned i Mjøsa, som er ca. 40 ganger større enn Næra, dvs. at en vannhøyde på 1 m i Næra bare utgjør 2,5 cm i Mjøsa. Hvis Næra-vannet får renne fritt, vil det komme noe mer konsentrert ned i Mjøsa vår og høst enn ved regulering. Om våren vil dette bare være gunstig for Mjøsa, så lav som vannstanden er der i april/mai. Faren for skadeflom i Moelva er liten da elva har bra fall og lite dyrket mark inntil sine bredder.

Økonomi

MOJFF er ikke imot kraftutbygging. Moelv Kraftverk eksisterte lenge før foreningen ble opprettet i 1937. Men vi mener at det å rehabiltere og idriftsette kraftverket igjen på nåværende tidspunkt er et meget dårlig prosjekt for både Mesna Kraftselskap og for A/S Norge. Landet har store overskudd av elektrisk kraft. I Aftenposten for 12. mai 1992 kan vi lese at krafteksporten fra Norge hittil i år har vært 3,05 milliarder kWh, hvorav to milliarder kWh gikk til Sverige for gjennomsnittlig 6,3 øre pr. kWh og 1,05 milliarder kWh til Danmark for 8,2 øre pr. kWh». Det har vært en nedgang i eksporten fra

året før, men likevel har prisene vært lavere enn i 1991, iflg. Statkraft. I Gudbrandsdølen Lillehammer Tilskuer for 6. mai 1992 kunne vi likeledes lese om et underskudd på 86 millioner kr. for Oppland Energiverk i 1991. Dette skyldes hovedsaklig problemer med å få solgt 300 Gwh overskuddskraft (Dokka-kraft). Det regnes med minst like stort underskudd i 1992.

Et rehabilitert Moelv Kraftverk er planlagt med en midlere årsproduksjon på 8-8,5 GWh. Denne kraftmengden vil i realiteten måtte eksporteres ut av landet (selv om den brukes av LGE's eller HrE's abonnenter, vil den ekskludere kjøp fra andre innenlandske produsenter som istedet må eksportere). Regner vi med en gjennomsnittlig pris på 10 øre pr. kWh, gir dette bare ca. kr. 800.000 i brutto inntekter til A/S Norge. Dette skal dekke en investering på 20-25 millioner kr. foruten drift og vedlikehold. Vi i MOJFF synes derfor dette er et betenkelig prosjekt samfunnsøkonomisk sett. Disse 8-8,5 GWh'ene er å få kjøpt fra andre produsenter til en pris under selvkost for produksjon i Moelv Kraftverk.

GLB's konsesjonssøknad

Dersom GLBs konsesjonssøknad ikke blir utsatt som foreslått ovenfor, velger MOJFF likevel å komme med sine krav da foreningen i høy grad vil bli berørt av disse planene. Det er nemlig MOJFF som administrerer alt fiske i Moelva inklusive fiskekortsalg, fiskeoppsyn og revidering av fiskeregler (i samråd med Fylkesmannen i Hedmark). Foreningen driver dessuten en betydelig kultiveringsinnsats i vassdraget ved årlige yngelutsettinger fra egne dammer. Det er derfor viktig for foreningen at følgende punkter blir ivaretatt ved en eventuell ny reguleringskonsesjon for Næra/Moelva:

A. Fisken må sikres fri adkomst fra Mjøsa til Lundfossen.
B. Tilstrekkelig vannføring i Moelva til enhver tid. Ingen plutselige avstegninger av vannet.
C. Fisken må sikres fri adkomst forbi reguleringsdammen i Næroset.
D. Tilstrekkelig minstevannføring mellom inntaksdam og kraftverk. Overgang mellom sommer og vinter-vannføring må skje gradvis.
E. Kompensasjon for reguleringen med utsetting av settefisk.

De forskjellige punktene vil bli utdypet nedenfor.

Fri adkomst fra Mjøsa til Lundfossen

For å underbygge dette krav kan vi komme med følgende opplysninger, se også kartet som følger vedlagt:

1. MOJFF har planer for bygging av fisketrapp i den nederste fossen i elva, Fossefallet (ca. 3 km ovenfor utløpet i Mjøsa). Dette prosjektet er klart for realisering sommer/høst 1992. Foreningen har samlet inn kr. 180.000 over en 3-års periode og prosjektet er fullfinansiert. Arbeidet skal utføres av NVE, Forbyggingsavdelingen i samarbeid med «Operasjon Mjøsørret», DN og MOJFF.

   Dette prosjektet er en «gammel drøm» blant foreningens medlemmer, men det varførst mot slutten av 1980-tallet det ble konkretisert. Prosjektet er nå mere aktuelt enn noensinne fordi gyteområdene for mjøsørreten i nedre del av elva (nedenfor Fossfallet) er sterkt forringet. Dette skyldes omlegging av elveløpet i forbindelse med ny E6, kanalisering og flomsikring. Ytterligere et parti nær Moelv sentrum skal flomsikres i sommer/høst d. å.
2. Ovenfor Fossfallet er det ca. 700 m til neste «hinder» som er inntaksdammen for Moelv Vannverk. Dette vannverket ble imidlertid sjaltet ut i februar d.å. da Moelv's nye vannverk ble igangkjørt (dette tar vann fra Mjøsa). Ringsaker kommune, som står som eier av dammen, ønsker å rive den. Uansett vil «forsering» av denne være relativt enkelt. Mellom Fossfallet og Vannverksdammen er det stedvis bra gyteplasser.
3. Neste «hinder» for fisken er Lundfossen som ligger ca. 3 km ovenfor Fossfallet. Partiet fra Vannverksdammen til Lundfossen (ca. 2.3 km) har ypperlige gyte- og oppvekstplasser for ørret. Med realisering av fisketrapp i Fossfallet vil mjøsørreten kunne ta seg opp til Lundfossen, ca. 6 km opp i elva.

   Ca. 300 m nedenfor Lundfossen kommer Koloa ut i Moelva. Dette er også ei fin gyte- og oppvekst-elv for ørret.
4. Omtrent midt mellom Fossfallet og Lundfossen ligger det omtalte Moelv Kraftverk. Vannet til dette tas fra en dam i elva ca. 700 m ovenfor Lundfossen og føres i en relativt flat kanal fram til høydedraget ovenfor kraftstasjonen. Herfra er det rørgate (trykksjakt) ned lia til kraftstasjonen.

Fri adkomst forbi reguleringsdammen i Næroset

Fisk fra Næra som slipper seg ned i Moelva forbi reguleringsdammen i Næroset har pr. idag ingen mulighet for å komme seg opp i Næra igjen. Dette har vært tatt opp av MOJFF tidligere i forbindelse med søknad om ny konsesjon, kfr. brev til NVE fra MOJFF av 07.09.72.

Det er med glede vi konstaterer at GLB vil bygge fisketrapp i reguleringsdammen i Næroset.

Tilstrekkelig vannføring/minstevannføring til enhver tid

MOJFF har «levd» med Moelv Kraftverk i mange år tidligere og vet av den grunn hva som må ivaretas for å sikre fiskens gyte-, oppvekst- og levevilkår. Følgende punkter opptar foreningens medlemmer sterkt:

1. Vannføringen må være mest mulig naturlig til enhver tid. Ingen brå opp- eller nedreguleringer må forekomme.
2. En tilstrekkelig minstevannføring mellom kraftverkets inntaksdam (ved Brufoss) og kraftstasjonen må garanteres (ref. post 8.III i søknaden). Absolutt minimums-vannføring er etter MOJFFs syn 0.3 m^3/s som også vil sikre tilstrekkelig minstevannføring i fisketrappa i Næroset (ref post 8.II.b). 0.1 m^3/s som minstevannføring er uakseptabelt og uforsvarlig lite. Post 8.III vil da lyde slik:

   «Konsesjonæren plikter å slippe vatn over reguleringsdammen ved Næroset slik at minstevassføringen målt ved vassmerket ved Kvisla Bruk blir som følger: Fra 1. oktober til 30. april skal vassføringen være minst 0.3 m^3/s. Fra 1. mai til 30. september skal vassføringen være minst 0.8 m^3/s. *De minstevassføringer som er angitt ovenfor skal også gjelde nedenfor inntaksdammen til Moelv Kraftverk ved Brufoss.*»

   Siste setning som vi har understreket, må ikke sløyfes (er gjort av GLB). Ellers risikerer vi at elva blir tørr mellom inntaksdam og kraftverk. Det må derfor også monteres måler på dammen ved Brufoss, eller tas hull i dammen med tverrsnitt som tilsvarer 0.3 m^3/s, hhv. 0.5 m^3/s.
3. Vannføringen må trappes ned gradvis om høsten, slik at fisken ikke blir innesperret og rogn blir liggende på tørt land. Denne nedtrappingen bør skje fra 1. oktober og over en periode på 7 døgn.

Utsetting av yngel

GLB må i en eventuell ny konsesjon pålegges å sette ut settefisk av ørret i elva. Dette skal være fisk av elvas egen stamme, den skal være tosomrig og merket før utsetting. Et passende antall vil være 3000 stk. pr. år. Utsetting anvises og besørges av MOJFF.»

Hedmark Jeger og Fiskeforbund har i brev av 04.07.1992 til Norges Jeger-og Fiskerforbund følgende uttalelse:

«Styret i Hedmark Jeger- og Fiskerforbund behandlet denne saken 9/6-92. Det ble da bestemt at: Per Rønningen i samarbeide med Gøsta Kjellberg gis mandat til å utforme høringssvaret fra Hedmark Jeger- og Fiskerforbund.

Etter at nøye ha gjennomgått/vurdert skrivet fra Moelv og Omegn Jeger- og Fiskerforbund datert 26/6-92, samt at Gøsta Kjellberg har befart hele vassdraget og tatt ut enkelte vannprøver, begroingsprøver og bunndyrprøver 1. og 2. juli 1992 gis følgende kommentarer:

- Vi støtter fullt og helt de synsmåter og de krav MOJFF stiller i sitt skriv. Vi vil her gi MOJFF ros for et meget grundig og godt dokument.

– Utover dette vil vi få komme medfølgende tilleggskommentarer:

– Moelva er en spesielt god produksjonslokalitet for fisk, i særlig grad Mjøsørret. Årsaken til det er:

a) Elva er kalkrik med stor næringsproduksjon og er lite ømfintlig overfor sur nedbør. Det er bare øvre del av Bøvra som er ømfintlig for forsurning.
b) Hovedvassdraget har stabil vannføring også i tørrpetioder. For øyeblikket er Moelva den eneste av Mjøselvene (unntatt Lågen og Gausa) som fortsatt har brukbar vannføring. Dette bidrar også til å høyne produktiviteten.
c) Hele strekningen fra Landfossen ned til Mjøsa har gode gyte- og oppvekstplasser for Mjøsørret. Elva er derfor et viktig potensial i det pågående Mjøsørretprosjektet. Øvre del av elva er også et godt oppvekstområde for ørret.

– Videre er det fra Hedmark Jeger-og Fiskerforbunds side ønskelig at den natursti som er planlagt langs Moelva tar hensyn til NJFFs prosjekt BEKKIS. Moelv med sin like bunndyrfaur egner seg godt til prosjektet BEKKIS (bl. a. stor forekomst av vår største steinflueart, Dinocras cephalotes. Naturstien bør forslagsvis ta opp livssyklusen til mjøsørreten. Egnet materiale til dette finnes.»

Ringsaker Jakt- og Fiskeområde (Pihlske Sameie og Brøttum, Ringsaker, Veldre og Nes almenninger) har i brev av 14.07.1992 til fylkesmannen i Hedmark uttalt følgende:

«Vi viser til vårt brev av 10. ds.

Vi har nå hatt kontakt med vår juridiske rådgiver, og vi vil uttale følgende om rubr. sak:

Vi forstår det slik at det her gjelder en gammel regulering som fortsetter med noenlunde uforandrete vilkår i tillatelse gitt Mesna Kraftselskap 6/4-79, men med Glommen og Laagen Brukseierforening som ny berettiget.

Vår interesse i saken ligger først og fremst i forhold som har med fiskeproduksjonen og fisket å gjøre, idet Næra inngår i vårt område, og

det er våre fiskekort som er gyldige for vannet.

Fiskeforholdene er omtalt i vilkårenes post 8 II og III. Vi går ut fra at post 8 II's underpunkter a, b og c fortsatt gjelder. Angående post 8 II b og III om minstevannføring, anfører Brukseierforeningen følgende:

«Vi regner med at de angitte minstevannsføringer i post 8 III er tilstrekkelig som driftsvann i fisketrappen, men vi er ikke sikre på om trappen vil kunne fungere tilfredsstillende under slipping av minstevannføringen på 0,1 kbm etter 30. sept.»

Til tross for at Brukseierforeningen selv stiller seg tvilende til om en vannføring på 0,1 kbm vil være tilstrekkelig, foreslås likevel at vannføringen etter 1. okt. skal være begrenset til 0,1 kbm. Vi er heller ikke sikre på om dette er tilstrekkelig; tvert imot tror vi at det i perioder vil være for lite, og vi foreslår at minste vintervannføring økes til min. 0,3 - 0,4 kbm.»

«Norsk Ornitologisk Forening har i brev av 23.06.1994 kommet med følgende innsigelse:

«Næra er i dag en naturperle, med et rikt dyre- og fugleliv. Beliggenheten, og at sjøen er såpass grunn, gjør at sjøen er rik på fisk og bunndyr. Deler av kantsonen og øyene ute i sjøen er lite påvirket av menneskelig aktivitet.

En rekke sjeldne og sårbare fuglearter holder til i området. Spesielt kan nevnes at 2 - 3 par fiskeørn hekker her, og dette er den eneste kjente hekkeplassen for denne arten på Hedemarken.

En god del ande- og vadefuglarter holder også til her, og Næra har en måkekoloni bestående av både hettemåke, fiskemåke og gråmåke. I tillegg hekker minst 10 par terner. Ellers er det kjent at elva som kommer fra sjøen huser distriktets største bestand av overvintrende fossekall.

Det er en kjent sak at vannstandssvinginger virker negativt på slike områder som Næra. Reguleringen vil gi både en lavere minstevannstand og en høyere maksimalvannstand i forhold til i dag. Det at sjøen er så grunn, gjør den ekstra sårbar for selv mindre endringer. Fiskebestanden vil måtte gå tilbake, da både gytemuligheter og de viktigste beiteområdene i strandsonen vil bli forringet, ved at det vekselsvis blir tørrlagt/oversvømmet. Dette vil f. eks kunne gi som konsekvens, at fiskeørna blir borte. Det er også kjent at våtmarksfugl som ender, vadere og måker mislykkes i hekkingen ved sjøer som har lav vannstand om våren, og som etterhvert blir regulert opp, da reirene blir oversvømt.

Etter vår mening, kan gevinsten ved de inngrepene GLB foreslår ved Næra, umulig være verdt de negative konsekvenser dette vil gi for fugle og dyrelivet i området. Hvis GLB ønsker å gå videre på dette, krever vi en grundig konsekvensanalyse av virkningene dette vil gi på forholdene vi har nevnt. Vi stiller også et stort spørsmålstegn ved om det hele kan være økonomisk lønnsomt.

«Næren grunneierforening har i brev av 07.07.1992 uttalt følgende:

«Fra 1959 til 27.02.92 har en betongplate som ble støpt i forbindelse med bygging av ny bru, dannet en strømnakke i utløpskanalen fra Næra. Denne strømnakken har i praksis regulert minstevannstanden i Næra de siste 33 år.

Avlesingene for minstevannstand i Næra er således misvisende da disse er registrert i området mellom demning og strømnakke. Vannstanden i Næra har i denne perioden (1959-1992) vært betydelig høyere enn det som er avlest og registrert hos Mesna Kraftselskap.

Da strømnakken (betongplate) ble fjernet 27.02.92 resulterte dette i at Næra ble tappet så lavt at vanninntaket til Ringsaker Almenning frøs som følge av lav vannstand.

Oppsittere og kjentfolk rundt Næra har heller aldri sett innsjøen så liten.

Ut fra laveste vannstand i vår, opplyste Mesna Kraftselskap at det fortsatt var 60 cm ned til laveste regulerte vannstand.

Brønner/vanningsanlegg

Senkning av vannstanden til laveste reguleringsgrense (337,09) vil medføre store problemer for de 10-12 grunneiere som tar vann fra Næra. De må bygge om sine vanninntak, for å få vann ved lav vannstand.

Bygsletomter/hytteutleie

Flere av grunneierne har bygslet bort hyttetomter eller driver hytteutleie. For disse er dette en viktig attåtnæring til den øvrige gårdsdrifta. Lav vannstand på ettervinter, vår og forsommer vil gjøre Næra mindre attraktiv som feriemål.

En må huske på at innsjøen er svært grunn. Terrenget ligner et månelandskap når vannstanden er nede på laveste regulerte. Dette fikk vi erfare seinest nå i vår.

Brygger og båtplasser må også bygges om med tanke på lavere vannstand.

Plante- og dyreliv

Områdene rundt Næra har et rikt og variert plante- og dyreliv. Lavere vannstand vår og forsommer vil endre grunnvannstanden i omliggende myrer. Dette vil på sikt endre artssammensetningen av plante- og dyrelivet.

Rekreasjon/friluftsliv

Næra blir i dag brukt til rekreasjon, fiske, friluftsliv, bading, naturopplevelser etc. av både lokalbefolkning og et stort antall tilreisende. Lav vannstand vår og forsommer vil forringe Næras kvaliteter i rekreasjonssammenheng. Næra er i dag ei av de flotteste perler på det indre Østland.

Økonomi

Med dagens kraftoverskudd må kalkylene baseres på «eksport»-pris, det vil si maks kr. 0.10 pr. kWh. Årsproduksjonen ved anlegget er 8 GWh.

Inntekt for A/S Norge blir da kr 800.000,-. Det må bli svært vanskelig å finne gode argumenter som kan forsvare en investering på ca. 20 mill. kr.

Sammendrag

Betydelige ulemper for grunneierne, ødeleggelse av en naturperle og det faktum at investeringen er samfunnsøkonomisk tvilsom, tilsier at prosjektet bør skrinlegges.

Skulle reguleringskonsesjon bli gitt, vil grunneierne kreve erstatning fastsatt ved skjønn. Dette for å kompensere for ulemper og tapte framtidige inntekter.

Næren grunneierforening har 42 medlemmer.»

Steinshullet badeplass har i brev av 09.07.1992 til fylkesmannen i Hedmark uttalt:

«Viser til Deres brev datert 07.05.d.å der det ønskes uttalelser til søknaden.

Steinshullet badeplass ble startet opparbeidet i 1988, og avsluttet i 1991. Anleggskostnad inkl. dugnadsinnsats beløper seg til ca. kr 250.000,-. Badeplassen har hatt et svært stort besøk etter opparbeidelsen. Årsaken til dette er at Næra generelt er et attraktivt område og at mange badeplasser/rekreasjonsområder i regionen i stor grad er blitt nedbygd. Næra som bade/rekreasjonsområde har stor regional betydning. Store variasjoner mellom høy og lav vannstand vil p. g. a. erosjon sannsynligvis ødelegge badeplassen.

I forbindelse med store dreneringsarbeider i Næras nedslagsfelt, (spesielt store myrområder) er magasineffekten sterkt redusert. For vintervannføringen må dette ha betydning og en skulle anta at dette er en negativ faktor i reguleringssammenheng. Ved nedbørsfattige vintre eller at vinternedbøren kommer som regn vil det bli vanskelig å fylle opp Næra til normal vannstand. Da Næra har store grunne områder vil store flater bli liggende nakne og Næra som «naturperle» vil bli sterkt redusert. Beskreven situasjon er registrert i Mjøsa og Mesna de siste årene.

Viser til brev fra Fylkesmannen til Ringsaker kommune datert 23.02.90 der det foreslås at det bør gjennomføres en samlet planprosess for Moelven.

Til søknaden fra Glommens og Laagens Brukseierforening om å regulere Næra i Moelvvassdraget er følgende å bemerke.

1. En flerbruksplan i h.h.t
   Fylkesmannens brev til Ringsaker kommune, dato 23.02.90 må utarbeides før konsesjon kan gis. Næras betydning som rekreasjonsområde og betydningen i sammenheng med turisme som vekstnæring i området må inngå i flerbruksplanen.
2. Enhver forringelse av Steinshullet badeplass som følge av regulering vil bli krevet erstattet.»

Hytteeierne etter Næra v/Per Hemma, Ole Ellefseter, Arne Løvstad og Tore Sæther har i brev til fylkesmannen i Hedmark av 07.07.1992 følgende uttalelse:

«Viser til Deres brev av 7. mai d. å., der det ønskes uttalelser om søknaden fra G. L. B. om regulering av Næra.

Vi vil i den anledning tilkjennegi vårt syn på dette.

Næra er en naturperle som må kunne ligge urørt. Så grunn som Næra er vil det ved en regulering med de nedtappingsmuligheter som det er planer om, bli et månelandskap etter stranda. Dette vil ødelegge de i dag så skjønne omgivelser.

Det kan ikke være samfunnsgagnelig å foreta slike inngrep i naturen. Slik det fungerer i dag har Næra en enorm betydning for fritidsaktiviteter. Likeså den til enhver tids rekreasjon som det er behov for i dag. Dette vil også gripe sterkt inn på våtmarksområdene der vi har skjeldne dyre og fuglearter. Likeså en rik flora og fauna. Det må være mulig å bevare en slik naturherlighet som Næra er.

Dette som er nevnt foran er bare en liten del av alle de positive sider ved å beholde Næra slik den er i dag.

Håper at det blir brukt sunn fornuft ved behandling av denne saken».

Strand Brænderi og Mokværn Mølle (SB/MM) v/Advokatfirmaet Vislie Ødegaard & Kolrud ANS har i brev av 10.08.1994 stilt spørsmål om om en overføring av konsesjonen fra Mesna Kraftselskap (MK) vil få betydning for de erstatningskraftleveransene til SB/MM som MK ble pålagt i forbindelse med ekspropriasjon av fallrettigheter i Moelva.

Det er bare overføring av reguleringstillatelsen denne søknaden omfatter, ikke fallrettighetene eller utnyttelsen av disse. Dette spørsmålet angår følgelig ikke denne saken og uttalelsen refereres derfor ikke her. Det er nå også en rettskraftig dom om at erstatningskraftleveransene heller ikke er knyttet til Moelven Kraftverk.

Glommens og Laagens Brukseierforening har i brev av 01.07.1994 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

«Historikk

Etter sterke anmodninger fra NVE og departementet søkte GLB ved brev av 14. 01.92 om ny reguleringskonsesjon for Næra stort sett på samme vilkår som i en utløpt konsesjon, gitt ved kgl. res. av 06.04.1979. Den tidligere konsesjonæren, Mesna kraftselskap har hatt rett til 3 m regulering av Næra. Den øverste meter av reguleringshøyden er konsesjonsfri og går langt tilbake i tiden. Ifølge en høyesterettsdom fra 1906 skal det ikke samles vann i den magasindel som ligger innenfor denne meter fra 14 april til 29 september. Resten av magasinet, de nederste 2 m, mellom kotene 337,09 og 339,09 (NN-1954) har vært underlagt konsesjon siden 1908.

Moelv kraftverk, som er bygd ut for ca 56 m av det totale fall på ca 215 m mellom Næra og Mjøsa, har siden 1984 ikke vært i drift. Mesna Kraftselskap har likevel opprettholdt reguleringen av Næra, nå med godkjennelse gitt av departementet i brev av 08. april 1994. Departementet har i sitt godkjennelsesbrev forlenget konsesjonen av 06.04.79 under forutsetning av at reguleringen holdes innenfor de grenser som er blitt praktisert de siste 10 år. Forlengelsen gjelder fram til GLBs søknad er ferdigbehandlet.

Forutsetningen for GLBs søknad var altså å oppfylle konsesjonsmyndighetenes sterke ønske om at reguleringen skulle fortsette i samme omfang som gitt i konsesjonen av 06.04.79, og at Mesna Kraftselskap skulle rehabilitere Moelv kraftverk. Magasinet, oppgitt til 28,8 mill. m^3, vil da kunne nyttes av dette kraftverket (ca 1/3 av fallhøyden) og alle verkene nedenfor Mjøsa (ca 2/3 av fallhøyden).

Reguleringens omfang

Det er mye som tyder på, etter at søknaden har vært til høring og ved nye målinger, at det nyttbare magasin i Næra kan vise seg å bli en del mindre enn forutsatt da GLBs søknad ble avsendt. Reguleringsgrensene ble drøftet på et møte på Næroset 18. januar 1994 der bl. a. NVE, kommunen og fylkesmannen var representert. Det syntes å gå fram at både øvre og nedre reguleringsgrense i liten grad hadde vært benyttet de senere år. Departementet har derfor i sitt vedtak om forlengelse av reguleringskonsesjonen ikke tillatt regulering i overensstemmelse med de oppgitte reguleringsgrenser fullt ut.

Vannstandsmålingene i Næra har i alle år blitt foretatt på en måleskala plassert like ovenfor reguleringsdammen i Næroset (Næren VM nr. 424). Det er målingene herfra som er brukt som dokumentasjon på hvilke vannstandsvariasjoner Næra har hatt gjennom årene og som bl. a. viser at ca en halv meter i bunnen av magasinet svært sjelden har vært benyttet.

Da vannet fra Næra tappes gjennom en kanal som strekker seg 300 - 400 m fra hovedbassenget og fram til dammen, ble spørsmål reist om vannstandsavlesing ved dammen egentlig gir korrekt høyde på vannstanden ute i Næra. Dersom det er falltap gjennom kanalen vil vannstanden ute i Næra være høyere enn den som leses av på vannstandsmåleren. Dette betyr i såfall at det faktisk utnyttede magasin er enda mindre enn målingene har vist.

NVE - Hydrologisk avdeling har nylig foretatt kontrollmålinger og satt opp en ny måleskala, Næroset VM, som står i kanalen ca 200 m ovenfor det gamle målestedet. Den 14. april 1994 var vannstanden på det nye Næroset vannmerke 338,31 m. o. h. (NN 1954) og på det gamle merket 24 cm lavere. Den 03. mai 1994 var vannstanden på Næroset VM steget til 339,58 m.o.h. mens det gamle merket viste 25 cm lavere vannstand. Dette viser klart at det er falltap i kanalen. Begge målemerker blir nå en periode framover avlest samtidig.

Innkomne utalelser

Interessene i vassdraget gjelder i første rekke sikring av minstevannføring av hensyn til storørretstammen i Mjøsa som gyter i nedre deler av Moelva, uttak av vann til vanning og bruken av elva som resipient. Ved Næra er det store rekreasjonsverdier med hytter, våtmarksområde for fugl og det er etablert en meget populær badeplass, Steinshullet badeplass. Vassdraget er vernet mot videre kraftutbygging i Verneplan I fra 1973.

Ringsaker kommune tilrår at konsesjon blir gitt under forutsetning av at Moelv kraftverk blir rehabilitert og satt i drift. Kommunen ber om at LRV blir hevet ca 0,9 m til kote 338,00,og at minstevannføringen sikrer tilstrekkelig driftsvann i den foreslåtte fisketrappa i dammen. Kommunens krav er 0,5 m^3/s fra 01. mai - 30. sept., og 0,3 m^3/s fra 01. oktober - 30. april.

Fylkesmannen i Hedmark motsetter seg ikke at GLB overtar reguleringsrettighetene. De støtter kommunens forslag om at nedre regule-

ringsgrense settes til kote 338,00. De slutter seg, som flere har gjort, til tanken om en vannbruksplanprosess i vassdraget, der vannkraftutnyttelsen blir sett i sammenheng med andre brukerinteresser, før det blir gitt endelig konsesjon.

Fylkeslandbrukskontoret og Hedmark Fylkeskommune har ingen spesielle merknader til søknaden og de endringer som er foreslått.

Direktoratet for naturforrvaltning (DN) har ingen prinsipielle merknader til fortsatt regulering av Næra, under forutsetning av at reguleringen ikke blir utvidet i forhold til situasjonen på det tidspunkt da vassdraget ble vernet. I forhold til konsesjonen fra 1979 mener DN at LRV bør settes til ca kote 338 En minstevannføring på 0,5 m^3/s i perioden 01.05 til 30.09 aksepteres. I perioden 01.10 til 30.04 må den imidlertid økes fra 0,1 til 0,2 m^3/s. Vintervannføringen er nemlig en kritsk faktor for at fisk kan overleve i vassdraget. DN foreslår i tillegg en del justerte standardvilkår, bl.a kompensasjon for skader på fiskerekruttering ved tiltak og bygging av fisketrapp i reguleringsdammen ved Næroset. DN mener en fisketrapp i Næroset kan stenges 01.10. Direktoratets forslag til minstevannføringer vil derfor også være tilstrekkelig til å sikre driftsvann til fisketrappa. I vilkårene inngår videre bestemmelse om å bekoste naturvitenskaps- og friluftslivundersøkelser og å delta i felles finansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte og indirekte berøres av utbyggingen.

SFT er også opptatt av minstevannføringen og foreslår 0,5 m^3/s fra 01.05. til 30.09 og 0.15 m^3/s fra 01.10 til 30.04. Disse minstevannføringene skal også gjelde nedenfor inntaksdammen til Moelv kraftverk ved Brufossen. SFT foreslår også at GLB kan pålegges å delta i / bekoste resipientundersøkelser i vassdraget.

Naturvernforbundet i Hedmark går inn for at LRV settes til 338,09 og en minstevannføring på 0,2 m^3/s fra 01.10 til 30.4.

Moelv og Omegn Jeger og Fiskeforening går i mot ny konsesjon dersom ikke kraftverket rehabiliteres. De krever at fisken må sikres fri adkomst fra Mjøsa til Lundfossen og fri adkomst forbi reguleringsdammen i Næroset. Reguleringen må også kompenseres ved utsetting av 3000 2-somrig settefisk av stedegen stamme. Når det gjelder minstevannføring krever de at denne fra 01. 10 til 30.04 skal være minst 0,3 m^3/s og fra 01.05 til 30.9 minst 0,8 m^3/s. De krever at minstevannføringen som er angitt også skal gjelde nedenfor inntaksdammen til Moelv Kraftverk ved Brufoss.

Norges Jeger og Fiskeforbund går imot utbygging av Næra. Dersom det blir utbygging slutter de seg til Moelv og Omegn JFFs krav.

Hedmark Jeger og Fiskeforbund slutter seg til Moelv og Omegn JFFs syn.

Ringsaker Jakt og Fiskeområde går inn for en minstevannføring etter 01. 10 på 0,3-0,4 m^3/s.

Steinshullet badeplass krever at det utarbeides en flerbruksplan før konsesjon gis og at enhver forringelse av Steinshullet badeplass som følge av reguleringen må erstattes.

Strand Brænderi og Mokværn Mølle går inn for reguleringen under forutsetning av at en overføring av reguleringskonsesjonen ikke får innflytelse på deres leveranse av erstatningskraft fra Mesna Kraftselskap.

Oppsummering av uttalelser

Forvaltningsorganene og kommunen går inn for at reguleringen gis til GLB, men under forutsetning av at Moelv kraftverk rehabiliteres. De fleste går inn for at LRV heves med ca 0,9 m til kote 338,00. Minstevannføring på 0,5 m^3/s kreves fra 01.05 til 30.09 og fra 0,15 til 0,3 m^3/s fra 01.10 til 30.04 på hele elvestrekningen fra Næroset til Mjøsa. Legges DNs krav til grunn kreves 0,2 m^3/s i vinterperioden. I tillegg kreves bygging av fisketrapp og vilkår som kan medføre deltagelse i undersøkelser og kompenserende tiltak for å bøte på skader for fisk.

Reguleringens verdi for Moelv kraftverk

Vårt medlemsverk, Mesna Kraftselskap, oversender i egen sak relevante opplysninger og data vedrørende Moelv kraftverk. For vurdering av Nærareguleringens lønnsomhet for Moelv kraftverk gjengis nedenfor en del produksjonstall for alternative magasinstørrelser og minstevannføringer forbi kraftverket. Som basisalternativ er brukt reguleringsgrensene i konsesjonen av 1979 og de tilsvarende minstevannføringer på 0,5 m^3/s om sommeren og 0,1 m^3/s om vinteren. Det er videre beregnet betydningen av å øke minstevannføringen forbi kraftverket om vinteren til henholdsvis 0,15, 0,2, og 0,3 m^3/s. Kraftprisen er satt til 30 øre/kWh for vinterkraft og 20 øre/kWh for sommerkraft. Dette gir kapitalisert (over 40 år med 7% realrente) h.h.v. 4,00 og 2,67 kr./kWh. (Dette er tall som Berdal har lagt til grunn og er i dagens situasjon trolig i høyeste laget).

Det er også beregnet hva det betyr ikke å ha fyllingsrestriksjoner på den øverste meter i magasinet i tiden 14. april - 29. september.

I *basisalternativet* regnes med: HRV=340,09 m og LRV=337,09 m, og at det ikke er anledning til å fylle magasinet over kote 339,09 m i perioden 14. april - 29. september.

De *6 andre alternativene* fremgår av tabellen.

Alternativ	GWh/ vinter	GWh/ sommer	GWh/ år	Kapitalisert verdi, mill. kr	Endring i forhold til basis-alt., mill. kr
Ikke fyllingsrestriksjoner .	5,59	2,21	7,81	28,28	+2,65
Basis alternativ	4,92	2,23	7,15	25,63	0
LRV= 337,59	4,29	2,61	6,90	24,12	-1,51
LRV=338,00	3,86	2,55	6,41	22,24	-3,39
LRV=337,59 vintervf. økt til 0,15 m^3/s	4,06	2,61	6,67	23,21	-2,42
LRV=337,59 vintervf. økt til 0,2 m^3/s	3,99	2,61	6,60	22,90	-2,73
LRV=337,59 vintervf. økt til 0,3 m^3/s	3,87	2,61	6,48	22,44	-3,19

Reguleringens verdi for kraftverkene nedenfor Mjøsa

For disse verkene regnes med 10% redusert nytte av magasinet i de ulike alternativene på grunn av tappesvikt i Mjøsa. Potensialet ut fra 28,8 Mm^3 magasin og en energi-ekvivalent på 0,253 kWh/m^3 er 7,6 GWh. Magasinet kan følgelig uten fyllingsrestriksjoner gi et energibidrag på 6,8 GWh/år. Det regnes med at fyllingsrestriksjonen på 1 m i tiden 14. april-29. september reduserer potensialet med 2,5 GWh (10 Mm^3 x 0,253) hvert 4. år eller 0. 6 GWh/år. Det er regnet med samme kraftverdier som i foregående avsnitt.

Basisalternativet (3 m regulering, men fyllingsrestriksjon fra 14. april - 29. september) gir i verkene nedenfor Mjøsa 6,2 GWh/år eller 24,8 mill.kr. Dette tilsvarer 81,5 % av Nærareguleringens totale potensiale i verkene nedenfor Mjøsa.

Alternativ	GWh/vinter =GWh/år	Kapitalisert verdi, mill kr.	Endring i forhold til basis, mill. kr.
Ikke fyllingsrestriksjoner	6,8	27,2	+2,4
Basis-alternativ	6,2	24,8	0
LRV = 337,59	5,2	20,8	-4,0
LRV = 338,00	4,2	16,9	-8,0

Kostnader

Reguleringsdammen ved Næroset må rehabiliteres, moderniseres og tilpasses gjeldende damforskrifter med hensyn til flomavledning og stabilitet. Inklusive bygging av fisketrapp ble disse arbeidene i 1990 antatt å kunne utføres innenfor en ramme på 4 mill. kr. Det er nærliggende å regne med omtrent det samme tallet eller noe høyere i dag.

Nedleggelse

Dersom fortsatt konsesjon til regulering av Næra ikke gis, eller gis på slike vilkår at de ikke er akseptable, vil dam og kraftverk måtte nedlegges i henhold til vassdragslovens bestemmelser. Dette vil kreve omfattende saksbehandling og det må antagelig forventes en del motstand og vanskeligheter med å fastsette fremtidig vannstand. Allmenne hensyn tilsier at det trolig vil måtte legges en fast utløpsterskel og både Moelv kraftverk og dammen i Næroset vil måtte rives og arealene settes i stand. Det er vanskelig å fastsette kostnadene ved dette, men for dammen alene vil vi anslå det til 0,5 - 0,7 mill kr.

GLBs vurderinger og kommentarer

Nærareguleringen har på mange måter blitt et problem, men GLB er fortsatt innstilt på å medvirke til en løsning slik som vassdragsmyndighetene har anmodet om, jfr. vår søknad av 14.01.92. Vi må imidlernd nå ta forbehold på

grunn av at tidligere forutsetninger ser ut til å svikte. Størrelsen av magasinet og vilkårene for en ny reguleringskonsesjon vil bli helt avgjørende for om våre medlemsverk finner det interessant å delta i reguleringen.

Av uttalelsene i saken er det to hovedtema som går igjen, reduksjon av magasinets størrelse og økt minstevannføring i hele Moelvas lengde. Det siste får meget stor og særskilt betydning for lønnsomheten i et nytt Moelv kraftverk, noe som er gjenstand for en selvstendig vurdering av Mesna Kraftselskap. Magasinstørrelsen er av interesse for alle kraftverkene nedenfor Mjøsa.

Det har vært en del uklarheter omkring reguleringens omfang og den reelle bruken av magasinet. Med de opplysninger vi i dag sitter inne med, særlig NVEs kontrollmålinger, må vi konstatere at de tidligere reguleringsgrensene for Næra, som lå til grunn for vår søknad, ikke har blitt benyttet fullt ut på mange år. Spesielt gjelder dette nedre reguleringsgrense, men i noen grad også øvre grense. Systematiske feil i vannstandsavlesningene på grunn av falltap i kanalen gjør forøvrig at de høye vannstandene ikke har vært så sjeldne som målingene gir uttrykk for.

Vi mener det må gis anledning til å renske opp i kanalen ut fra Næra for å unngå tappesvikt og for å sikre gode og stabile vannstandsmålinger. Kanalen går delvis gjennom løsmasser, og det er sannsynligvis brukt en del stein til plastring av bunn og sider. Vi antar at dette ikke har ligget helt stabilt gjennom alle år slik at kanaltverrsnittet kan ha endret seg og bunnen kan ha blitt hevet. Poenget må være at reguleringshøyden styres ved hjelp av reguleringsdammen og dens innretninger og ikke av hindringer i senkningskanalen.

Etter en ny befaring for kort tid siden, langs det meste av Moelva, vil vi uttrykke skepsis til bygging av en fisketrapp i dammen ved Næroset. Strekningen nedenfor dammen som kan få nytte av trappa er etter vår mening kort. I den forbindelse henleder vi oppmerksomheten på et fossefall ved Kvisla Bruk som synes å være et vanskelig punkt å forsere for fisk. Da Næra dessuten har gjedde, mener vi at vannet heller ikke har potensiale som et godt ørretvann. Vi ber derfor om at det foretas en nøye gjennomgang av grunnlaget for å pålegge denne fisketrappa. Etter vårt kjennskap til forholdene i dag mener vi at nytten av trappa ikke står i forhold til kostnadene.

Økt minstevannføring i perioden 1. oktober - 30. april vil i tillegg til tapt produksjon i Moelv kraftverk, gå ut overfyllingen av den øverste meter i magasinet og dermed redusere verdien av den for alle verk. Når det gjelder minstevannføringens betydning for fisk og livet i elva vil vi legge til at ut fra nyere undersøkelser om ørretens krav til vinterhabitat vil det være et vel så godt alternativ å anlegge kulper og å samle vannføringen i elva som å øke vintervannføringen. Forsøk i Lekjenna (sidevassdrag til Glomma), og andre steder, har vist at slike biotopforbedrende tiltak har en svært positv virkning. Vi mener dette bør være mulig på flere steder i Moelva mellom inntaksdammen og kraftverkets utløpskanal. På denne utbygningsstrekningen kommer det forøvrig inn en liten sideelv, Kolva, med et felt på ca 9 km^2. I tillegg til et visst bidrag til vannføringen gir Kolva også en del fine gyte- og oppvekstområder for ørret. Etter vår vurdering av forholdene i vassdraget, og med lønnsomheten for kraftverkene som utgangspunkt, må vi sterkt fraråde å øke minstevannføringen utover det som ligger i vår søknad og konsesjonen av 1979.

Vi minner om at de fleste som har uttalt seg positivt om fortsatt regulering i Næra har gjort det under klar forutsetning av fortsatt drift av Moelv kraftverk. Etter beregningene er lønnsomheten av Moelv kraftverk ytterst svak og vil vippe over i det ulønnsomme ved innfrielse av kravene til økt minstevannføring. Dersom Moelv kraftverk ikke blir rehabilitert må eventuelt de nedenforliggende verkene bære reguleringens driftsutgifter alene. Reguleringen kan være lønnsom for verkene nedenfor Mjøsa isolert sett, men en slik løsning er lite ønskelig. Vi mister muligheten for rasjonell drift ved at dam og kraftverk kunne drives under ett med felles driftsadministrasjon og driftskostnadene vil følgelig øke. Vi minner forøvrig om at en del bønder har vannuttak fra kraftverkets tiløpskanal, og det kan dessuten by på isproblemer å tappe magasinvann vinterstid direkte fra Næra til Mjøsa.

Vi må etter dette be om at myndighetene utviser stor forsiktighet i vilkårsettingen for eventuell ny konsesjon. Når forslag om dette foreligger, vil GLB vurdere saken grundig på nytt.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Bakgrunn

Denne saken gjelder Glommen og Laagens Bruks-eierforening's (GLB) søknad om å overta konsesjonen for reguleringen av Næra etter Mesna Kraftselskap (MK) som er den nåværende konsesjonsinnehaver. MK, som eier Moelv Kraftverk, overtok ved kgl. res 11.11.1927 konsesjonen etter Moelven Cellulosefabrikk som hadde regulert Næra siden 1908. Konsesjonen gikk ut i 1968 og ble fornyet ved kgl.res 06.04.1979 fram til 12.08.1987. Da konse-

sjonsvilkårene gitt i forbindelse med erverv av fallrettighetene feilaktig ble tolket slik at anleggene skulle hjemfalle til staten 12.08.1987, ble konsesjonen bare gitt fram til dette tidspunktet. MK oppfylte kravene til å få konsesjon uten tidsbegrensning og hovedstyret for NVE foreslo derfor i en innstilling til daværende OED i januar 1980 at konsesjonen skulle endres til å gjelde på ubegrenset tid. En endring er imidlertid ikke blitt foretatt.

Moelv Kraftverk, som utnyttet en fallhøyde på ca 56 m, havarerte i 1984 og har ikke vært i drift siden. MK vurderte vilkårene i reguleringskonsesjonen av 12.08.1979 til å være for tyngende og har formelt ikke akseptert konsesjonen. Regulering har imidlertid foregått til tross for dette, men i redusert omfang, delvis som følge av manglende vedlikehold av reguleringsorganene. Dette gjelder dammen hvor nålene i dypløpet har vært fjernet siden 1983 og redusert kapasitet på den ca. 200 m lange senkingskanalen mellom dammen og Næra. Sikkerhetsavdelingen ved NVE har stående krav overfor MK om betydelige utbedringer av dammen. Det har følgelig i lengre tid vært utilfredsstillende forhold omkring reguleringen. Det er derfor sterkt påkrevet å få avklart sjøens regulering enten gjennom fortsatt regulering, eventuelt med rehabilitering av Moelv Kraftverk, eller ved en nedlegging av begge deler og opprydding i vassdraget.

Etter oppfordring fra NVE har nå GLB søkt om å overta reguleringen og i brev av 08.04.1994 har Nærings- og energidepartementet forlenget konsesjonen av 12.08.1979 i det omfang den i de senere årene har vært praktisert, inntil søknaden fra GLB er ferdigbehandlet. NVE har nå også mottatt søknad fra MK om tillatelse til å gjenoppbygge Moelv Kraftverk. De to søknadene må sees i sammenheng og sluttbehandles parallelt, jfr. annen sak fra NVE i dag.

Fra gammelt av var det mange virksomheter, møller etc, som utnyttet fallene i Moelva og Moelven Brukseierforening hadde en konsesjonsfri rett til å demme opp Næra 1 m (senke 1 m fra overløpet). Ifølge Høyesterettsdom av 12.09.1906 skal det imidlertid ikke samles vann i denne magasindelen i tiden 14.04 - 29.09. Dypløpet skal da stå åpent. Ved kgl.res 14.11.1908 fikk Moelven Cellulosefabrikk tillatelse til å senke Næra 2 meter. Da MK overtok denne konsesjonen i 1927 ble det samtidig gitt tillatelse til ytterligere senkning på 9 m og oppdemming på 0,5 m, dette ble imidlertid oppgitt i 1932 og tilleggskonsesjonen frafalt. MK's plan var å utnytte hele fallet fra Næra til Mjøsa og Ringsaker kommune eksproprierte det meste av dette fallet og overdro det til MK slik at selskapet eier alt unntatt 12,7 m som tilhører Moelv bruk. I 1962 tok MK opp igjen tanken om full utbygging av Moelva med regulering av Næra stort sett som i 1927, men nå kombinert med overføring av vatn fra Åstaelva. Planen møtte så sterk motstand fra natur- og friluftsinteresser at denne også ble oppgitt. Moelvvassdraget ble varig vernet mot ytterligere kraftutbygging i Verneplan I i 1973. Vernet forutsatte den utnyttelsen som var på vernetidspunktet.

Næra har et areal på ca. 9,4 km^2 med et nedslagsfelt på 172 km^2. Midlere årsavløp fra feltet er 75,5 mill.m^3 som gir en gjennomsnittlig årlig avrenning på 2,4 m^3/s. Moelva fra reguleringsdammen ved Næroset ned til Mjøsa er ca 9 km lang og har et samlet fall på 216 meter.

Produksjon

GLB og MK har som basisalternativ forutsatt 3 m regulering, de gitte fyllingsrestriksjoner på den øverste meteren og minstevannføring på 0,5/0,1 m^3/s målt ved Kvisla Bruk og forbi inntaksdammen til kraftstasjonen. Dette gir et produksjonspotensial for Moelv Kraftverk på 7,15 GWh/år med ca 69 % vinterproduksjon, og for kraftstasjonene nedenfor Mjøsa på 6,2 GWh/år. Det er her regnet med et magasin i Næra på 28,8 mill.m^3. Regnes bare 25 % av den øverste meteren pga fyllingsrestriksjonen, blir effektivt magasin 21,3 mill.m^3.

En heving av LRV med 0,5 m, med antatt magasin = 22,9 mill.m^3 (effektiv 15,5 mill.m^3.), vil redusere produksjonen i Moelv kraftverk med 0,25 GWh/år og andelen vinterproduksjon reduseres til ca 62 %. Produksjonen i kraftstasjonene nedenfor Mjøsa får redusert sin produksjon med 1 GWh/år.

En heving av LRV på 0,9 m, til 338,00, med antatt magasin = 19,6 mill.m^3 (effektiv 12,2 mill.m^3.), vil gi en ytterligere reduksjon av produksjonen i Moelv kraftverk med 0,49 GWh/år med andel vinterproduksjon på ca 60 %. I kraftstasjonene nedenfor Mjøsa blir produksjonen ytterligere redusert med 1 GWh/år.

Reguleringshøyden/magasin

Manøvreringsreglementet knyttet til konsesjonen av 14.11.1908 ble gitt ved kgl res 06.06.1919 og omfattet en senkning på 2 m under tidligere laveste vannstand. Reguleringsgrensene er senere betegnet med HRV = kote 340.09 og LRV = kote 337.09, en reguleringshøyde på 3 m der den øverste meter er konsesjonsfri. Den øvre reguleringsgrensen bestemmes av dammens overløpskrone, mens HRV som nevnt er senket 1,0 m i tiden 14.04 - 30.09. Den

nåværende dammen ble ferdig i 1917 og ble gitt samme høyder som den tidligere dammen.

Etter en såvidt lang tid med en delvis forfalt og til tider påklaget regulering, har vi funnet det riktig å kontrollere damformen og reguleringshøyden ut fra dokumenterte målinger på den tid dammen ble bygd. Utgangspunktet er nivellement tatt opp ved inspeksjon datert 29.-30.08 1919 og skisse av den utførte dammen der nivellerte punkter er angitt. Utgangshøyden er ifølge NVE-Hydrologisk avdelings vannmerkeprotokoll 342,073 moh i NVE's system (nivellement nr 211 utgitt 1924). Etter dette ligger dammens overløpskrone, HRV, på kote 340,003 og dypløpet på kote 338,543, en differanse på 1,46 meter. En reguleringsgrense på 3 m gir LRV på kote 337,003.

Etter dette legger NVE til grunn følgende tidligere gjennomførte reguleringsgrenser angitt i NVE's høydesystem: HRV = kote 340,00, LRV = kote 337,00 og dypløpet = kote 338,54. Disse høydene skal korrigeres med + 14 cm for å gi overgang til NGO høyder (NN 54) som da blir HRV = 340,14 og LRV = 337,14. Det framgår også av det gjennomgåtte materialet at dypløpets dybde under damkronen har vært omdiskutert og angitt til å ligge mellom 1,0 og 1,20 m under damkronen. Dette skyldes horisontale bunnstokker på den faste kronen i dypløpet. Vi vil forøvrig i denne forbindelse bemerke at de angitte høyder i det sist fastsatte manøvreringsreglement ikke er korrigert til NGO-høyder av 1954, men refererer seg til NVE-høyder knyttet til nivellement av 1923. Kontroll av nivellementet utført 02.09.1994 bekreftet høyden på dammen.

Vannstanden har til nå vært avlest på vannmerke 424 Næren ved den gamle broen ved reguleringsdammen ved Næroset. I 1919 ble det, i forbindelse med at manøvreringsreglementet ble gitt, opprettet et vannmerke ved Buvik Sag oppe i selve magasinet og det var meningen at vannstanden skulle avleses her. Dette merket ble bare avlest av og til for så å bli oppgitt, sannsynligvis av praktiske grunner da stedet ikke egner seg for vannmerke. Det ble den gang målt et falltap mellom de to merkene på 3 cm ved en vannføring på 1,6 m^3/s. Den trange kanalen ned til vannmerke Næren har en oppstuvingseffekt og forskjellen på vannstandene kan nok ha vært betydelig større, avhengig av vannføringen og magasinets vannstand. Kanalen går gjennom løsmasser og utsiging av kantene, gjengroing og tilslamming har sannsynligvis endret forholdene i kanalen i tidens løp.

Opprenskingsarbeider i kanalen i 1992 resulterte i at avlesningene på det gamle vannmerket ikke lenger representerer samme magasinvannstander som før. I ettertid er det vanskelig å fastslå hva disse arbeidene har hatt å si for reguleringen av magasinet, f.eks hva som var reguleringspraksis på vernetidspunktet. Det framgår imidlertid av gamle notater ol. at den nederste 0,5 m aldri er blitt brukt. I april 1994 ble det satt opp et nytt vannmerke, Næroset, ovenfor kanalen og ca 200 m ovenfor vannmerket Næren. Inntil konsesjonsbehandlingen er ferdig avleses begge merkene. Avlesningene 14.04.1994 viste at den dagen var vannstanden på det nye merket 24 cm høyere enn på det gamle. Vannføringen ved Kvisla Bruk var da 0,97 m^3/s.

Lengdeprofilet som ble nivellert etter opprenskningen i 1992 viser at kanalbunnen nå er høyest under den gamle broen, den ligger her litt over LRV. Dette bekrefter at det ikke har vært mulig å utnytte reguleringshøyden fullt ut.

Den øverste konsesjonsfrie meter opp til HRV har vært lite brukt og siden kraftstasjonen kom ut av drift har dypløpet stått åpent. Merker i magasinets strandlinje viser imidlertid at magasinet regelmessig har blitt fylt opp til 339,09, de høye vannstandene har sannsynligvis vært vanligere enn det de registrerte målingene viser.

Skader og ulemper

Området rundt Næra er flatt med skog og noen mindre gårdsbruk samt en del våtmarksområder. Der er en del hytter, men deler av kantsonen og øyene er lite påvirket av menneskelig aktivitet. Det er et rikt fugleliv, bl.a fiskeørn, flere ande- og måkearter og overvintrende fossekall. Vannet er grunt og rikt på bunndyr og fisk, hovedsakelig abbor, men også gjedde og ørret. Det er de senere årene opparbeidet en badeplass som benyttes av et stort distrikt. I senkningskanalen og det tidligere elveleiet ned mot Næroset er det opplagssted for båter. Området brukes i stor utstrekning til rekreasjon, i hovedsak til fiske og bading.

Reguleringen av Næra har vært opprettholdt med full utnyttelse av reguleringen iht. konsesjonen i den øvre del av reguleringshøyden fram til driften av Moelv Kraftverk stoppet i 1984. Etter den tid har dypløpet stått helt åpent. En gjenopptakelse av manøvreringen med en effektiv utnyttelse av magasinet i området HRV ÷1,0 m og stenging av dypløpet etter 01.10, vil gi høyere vannstand enn i de siste 10 år. Ved siden av noe endring av tilvante forhold berøres våtmarksområder og friluftsaktiviteter. Går vannstanden opp til HRV vil deler av våtmarksområdene rundt magasinet stå under vann. Det er imidlertid ikke noe i uttalelsene som tyder på at dette forhold tillegges nevneverdig negativ

betydning. Det er snarere en lav vannstand på vår- og sommertid som er påpekt som uheldig.

Det er den tidligere tillatte nedre reguleringsgrense (LRV) som det protesteres mot. Distriktsuttalelsene går ut på at LRV bør heves med fra 0,9 til 1,0 m. Som begrunnelsen for dette hevdes at reguleringshøyden ikke har vært fullt utnyttet, i hvert fall ikke siden 1959 da den nye brua ble bygd. Det hevdes at det da ble bygd en terskel/strømnakke under denne brua og at det, fram til 1992 da den delvis ble fjernet i forbindelse med opprenskning av kanalen, var denne som bestemte hvor langt ned magasinet kunne tappes. Det kommer sterkt inn som bakgrunn for kravet at Næra m/Moelva er vernet mot ytterligere kraftutbygging. Det er anbefalt at gjenopptakelsen av reguleringen skjer i samme omfang som praktisert på vernetidspunktet (Verneplan I fra 1972-73). Av mere konkrete skadevirkninger peker Næra grunneierforening på vansker med vanninntak ved lav vannstand.

Vernevedtaket er generelt begrunnet med Næras betyding for landskapsbildet. Etter NVE's vurdering er derfor Næra det sentrale verneobjektet. Dette framgår også klart av forarbeidene til vernevedtaket. Utgangspunktet var også at sjøen var regulert 3,0 m og konklusjonen at Næra ikke skulle reguleres ytterligere. Det må regnes med at en full regulering vil bli merkbar med tørrlegging ut over sommeren av større deler av strendene enn i dag. Det kan imidlertid synes tvilsomt om dette kan sies å være i strid med vernevedtaket. Vi viser i denne forbindelse også til sist gjeldende tillatelse av 06.04.79 som omfattet full regulering og istandsetting av senkingskanalen.

I Moelva er flere fosser. Lundfossen som ligger omtrent midtveis mellom Næra og Mjøsa er den høyeste. Fossefallet, den nederste fossen, ligger like ovenfor tettstedet Moelv og ca 3 km fra Mjøsa. Riksvei 216 følger elva, men fordi elveleiet ligger dypt og har tett kantvegetasjon, er elva lite synlig. Strekningen opp til Fossefallet er tilgjengelig gyteområde for mjøsørreten og det foreligger planer om fisketrapp forbi denne fossen slik at strekningen helt opp til Lundfossen blir tilgjengelig. Videre planlegges det å fjerne en tidligere vannverksdam straks ovenfor Fossefallet som også sperrer for fiskeoppgang. Forøvrig går det en del bekkørret i elva. Virkningen av reguleringen på denne del av vassdraget knytter seg i første rekke til fiskeinteressene - og i særlig grad til mjøsørretens vandrings- og oppvekstmuligheter. Etter det som foreligger mener NVE at driften av reguleringen kan tilpasses disse interessene slik at skadene blir uvesentlige.

Det har fra flere hold vært fremmet krav om nærmere utredning av virkningene av reguleringen før konsesjon gis. Denne saken har imidlertid vært tenkt som en relativt enkel overføring av en konsesjon og reguleringsvirkningene er i det alt vesentlige kjent. For en så liten regulering som dette kreves heller ikke utført spesielle konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Det har videre vært krevd utsettelse av saken inntil det har blitt utarbeidet en vannbruksplan for vassdraget. En enkel plan er nå utarbeidet av kommunen uten at den har hatt betydning for denne saken.

Uttalelser fra andre

Ringsaker kommune tilrår at konsesjon blir gitt under forutsetning av at Moelv kraftverk blir rehabilitert og satt i drift. Kommunen ber om at LRV blir hevet ca 0,9 m til kote 338,00 og krever at minstevannføringen sikrer tilstrekkelig driftsvann i fisketrappene.

Fylkesmannen i Hedmark motsetter seg ikke at GLB overtar reguleringsrettighetene. De støtter kommunens forslag om at nedre reguleringsgrense settes til kote 338,00. De slutter seg også til tanken om en vannbruksplanprosess i vassdraget, der vannkraftutnyttelsen blir sett i sammenheng med andre brukerinteresser, før det blir gitt endelig konsesjon.

Fylkeslandbrukskontoret og Hedmark Fylkeskommune har ingen spesielle merknader til søknaden og de endringer som er foreslått.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har ingen prinsipielle merknader til fortsatt regulering av Næra, under forutsetning av at reguleringen ikke blir utvidet i forhold til situasjonen på det tidspunkt da vassdraget ble vernet. I forhold til konsesjonen fra 1979 mener DN at LRV bør settes noe høyere enn kote 337,09, f.eks til ca kote 338, ettersom faktisk LRV åpenbart ikke har vært benyttet på 33 år.

SFT foreslår av hensyn til forurensingssituasjonen visse krav til minstevannføringer og resipientundersøkelser.

Riksantikvaren har ingen kommentarer til søknaden.

Naturvernforbundet i Hedmark krever at LRV settes til 338,09 og at en regulering ikke må medføre senkning gjennom gravearbeid slik at det blir mulig å komme under tidligere praktisert LRV.

Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening går i mot ny konsesjon dersom ikke kraftverket rehabiliteres. De krever bl.a. at fisken må sikres fri ad-

komst fra Mjøsa til Lundfossen og fri adkomst forbi reguleringsdamrnen i Næroset.

Norges Jeger og Fiskerforbund går imot utbygging av Næra. Dersom det blir utbygging slutter de seg til Moelv og Omegn JFF's krav.

Hedmark Jeger og Fiskerforbund slutter seg til Moelv og Omegn JFF's synsmåter og krav.

Ringsaker Jakt og Fiskeområde har krav til vintervannføringen.

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark peker på de skadelige effekter regulering har på fuglelivet i et område som Næra. Foreningen mener gevinsten med reguleringen umulig kan være verdt ulempene og krever en grundig konsekvensanalyse.

Næren grunneierforening peker på at vannstandsavlesningene har vært misvisende og at opprenskningen i kanalen fram mot reguleringsdammen har resultert i endret faktisk regulering.

Steinshullet badeplass krever at det utarbeides en flerbruksplan før konsesjon gis.

NVE's vurdering

Reguleringen av Næra er avgjørende for et forsvarlig økonomisk resultat ved rehabiliteringen av Moelv kraftverk. Dette hensynet tilsier størst mulig utnyttelse av den tidligere reguleringen. NVE legger til grunn at distriktet ser det som den beste løsning at kraftverket blir gjenoppbygd og at reguleringen av Næra tilpasses dette. Uten en slik rehabilitering vil reguleringen eventuelt bli drevet for kraftverkene nedenfor Mjøsa. Med Moelv Kraftverk i drift vil magasinet bli tappet med hensyn på dette kraftverket. Dette vil både drifts- og kostnadsmessig være en fordel slik også GLB peker på.

En tapping med hensyn på kraftverkene nedenfor Mjøsa vil sannsynligvis føre til større isproblemer ved sarrdannelse i Moelva nedenfor Lundfossen, enn når Lundfossen er utbygd. Når kravet om jevn tapping over lavvannsperioden kombinert med minstevannføringer i begge tillfeller må imøtekommes bl.a. av hensyn til fiskeinteressene, kan isproblemet neppe unngås ved at GLB f.eks tapper magasinet raskere ned på høsten og førjulsvinteren når det er plass til mellomlagring i Mjøsa. Ved en mere effektiv magasinutnyttelse i forbindelse med en ny konsesjon, vil isproblemet antakelig bli forverret i forhold til situasjonen de siste 10 år.

Alternativet til fortsatt regulering er nedleggelse av anleggene etter vassdragslovens § 116, både av reguleringen og også den siste kraftstasjonen i vassdraget. Dette kan skje enten ved at f.eks. Ringsaker kommune overtar det fulle ansvaret for reguleringsanlegget for å drive det som et rent miljøtiltak eller ved at reguleringen opphører og regulanten fritas for ansvar.

Skal reguleringen opphøre, må det i så fall bli enighet om permanente vannstandsforhold i Næra. Disse må sikres ved en profilert terskel i utløpet, reguleringsdammen må fjernes, det gamle elveløpet gjenåpnes og kanalen settes ut av drift på en forsvarlig måte. Dette kan bli relativt omfattende arbeider.

Vassdraget og miljøet rundt det er imidlertid tilpasset regulering gjennom mange år. Antagelig vil jevnt tappet magasinvann i kombinasjon med minstevannføringer være en fordel for fisken i elva i forhold til naturlig lavvannsføring i vintertiden. Det tas ut ca. 54 500 m^3 vann pr. år til vanningsanlegg fra kraftstasjonens tilførselskanal ol. Regulering har også en viss flomdempingseffekt.

Dette er et vernet vassdrag og det kan ikke gis tillatelse til ytterligere regulering. NVE mener derfor at fyllingsrestriksjonen på den øverste konsesjonsfrie meteren må opprettholdes. De tidligere konsesjonene ga tillatelse til 3 m regulering med LRV på kote 337,09. Selv om det var klart at den nederste 0,5 m ikke hadde vært i bruk, forutsatte både NVE og daværende OED i sine innstillinger til konsesjonen fra 1979 at regulanten kunne renske opp senkingskanalen slik at hele reguleringstillatelsen av 1908 kunne utnyttes.

Det foreligger ikke noe som tyder på at nedlegging er ønsket, men dette kan fort tvinge seg fram dersom restriksjonene bl.a. på reguleringene blir for omfattende. I denne sammenheng mener NVE at en heving av LRV med ca. 1,0 m slik sentrale distriktsledd ønsker, er en for sterk begrensing. Moelv Kraftverk må etter de framlagte økonomiberegninger antas å ville falle ut. Vi tviler også på at GLB vil være interessert. Da det imidlertid er klart at den nederste 0,5 m aldri har vært tatt i bruk, vil NVE anbefale at LRV heves 0,5 m og at Næra tillates regulert mellom HRV kote 34 0,14 og LRV kote 337,64 (SK-høyder). Dette antas forenlig med vernevedtaket og vil gi et magasin på 22,9 mill.m^3. Effektivt magasin vil være 15,5 mill. m^3 pga. fyllingsrestriksjoner. På grunn av falltapet i kanalen anbefales reguleringsgrensene referert til selve Næra.

Vannstandsregistreringene kan foregå etter avlesninger på det nåværende målestedet ved veibroen. Det forutsettes da at det over en tid under driften foretas korresponderende vannstandsavlesninger i selve magasinet og ved broen inntil reguleringsgrensene i magasinet med sikkerhet kan overføres til dette vannmerket. Imidlertid forutsetter vi

at det blir opprettet en limnigraf i Næra, slik at vannstanden kan dokumenteres til en hver tid.

Kanalen forutsettes opprensket og gjort stabil og gitt en kapasitet tilsvarende den opprinnelige så langt som mulig. Kapasiteten på LRV bør være ca 2 m^3/s.

Regulanten har foreslått å opprettholde de någjeldende minstevannføringsbestemmelsene som er på 0,5 m^3/s i tiden 01.05 - 30.09 og 0,1 m^3/s i tiden 01.10 - 30.04 målt ved Kvisla Bruk. De fleste uttaleinstansene krever høyere minstevannføring om vinteren, opp til 0,4 m^3/s. En stor del av året vil det imidlertid gå betydelig mere vann i elva enn minstevannføringen. Når kraftstasjonen er i drift, vil alt driftsvannet til denne renne i elva, unntatt på strekningen mellom inntaket til og utløpet fra kraftstasjonen. Blir ikke kraftstasjonen gjenoppbygd, blir alt vannet tappet gjennom elva i hele dens lengde. Hensynet til fisk, fisketrappene og forurensingssituasjonen skulle derfor bli tatt vare på uten økning av minstevannføringen forutsatt at endring av vannføringene ikke skjer brått. NVE foreslår likevel at minstevannføringen i tiden 01.10 - 30.04 settes til 0,2 m^3/s. Det vil være unntaksvis at det slippes bare minstevannføring om vinteren. En økning av minstevannføringen målt ved Kvisla bruk vil derfor ikke være særlig tyngende for regulanten, men vil kunne hindre skade på fisk dersom kraftstasjonen settes ut av drift vinterstid.

Det har vært reist krav om at minstevannføringspåleggene også skal gjelde nedenfor inntaksdammen til kraftstasjonen. Dette er krav som må knyttes til gjenoppbyggingen av Moelv Kraftverk og behandles ikke her.

I den gjeldende konsesjonen er det et vilkår om at DN kan pålegge konsesjonæren å bygge fisketrapp forbi reguleringsdammen for å gi mulighet for at fisk som har sluppet seg ned fra Næra skal kunne komme opp igjen. Dette er ikke gjort, men mange av uttaleinstansene krever dette og GLB har i sin søknad også foreslått dette vilkåret opprettholdt. Næra, som har gjedde og abbor, får neppe noen ørretbestand av betydning. Da elvestrekningen nedenfor dammen som blir tilgjengelig er kort, kan det derfor være tvilsomt om nytten av en slik fisketrapp står i rimelig forhold til kostnadene, men dette forutsettes vurdert av DN.

Etter NVE's syn er det nå nødvendig å få en avklaring på reguleringen av Næra og eventuell fornyet drift av Moelv Kraftverk. Dette vil være hovedelementene i en drift av vassdraget.

Representanter for NVEs administrasjon var på befaring i området 19.10.1994.

Konklusjon

NVE anbefaler ut fra en samlet vurdering av ovenstående at Glommens og Laagens Brukseierforening får konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til å overta reguleringen av Næra med gjeldende begrensning på utnyttelse av magasinets øverste 1,0 m og LRV hevet 0,5 m i forhold til sist gitte konsesjon. Tillatelsen anbefales gitt på de vilkår som følger i vedlagte utkast.

Kommentarer til vilkårene

Konsesjonstid, post 1

GLB har søkt om konsesjon på ubestemt tid og at konsesjonen må løpe fra tidspunktet for den nye konsesjonens meddelelse. I dette tilfelle eies bare ca. 40 % av fallene som utnytter reguleringen av offentlig eide verk, NVE anbefaler derfor at konsesjonen gis for 60 år. Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år og konsesjonen forutsettes å løpe fra 12.08.1987 i samsvar med praksis i andre saker, bl.a. ved forrige konsesjon for Næra.

Konsesjonsavgifter og næringsfond, post 2

Avgiftsspørsmålet har ikke vært berørt i uttalelsene. NVE foreslår at avgiftene settes til det som var vanlig i 1987, kr. 6,00 pr.nat.hk til staten og kr. 18,00 pr.nat.hk til kommunene. Avgiften forutsettes regnet fra 12. august 1987 og justert etter vanlig tidsintervall. Avgiftene som betales i dag etter konsesjonen av 06.04.1979 er på kr. 3,33 til staten og kr. 14,87 til kommunen. Da reguleringen har virket over lang tid og nå ikke vil medføre vesentlige skadevirkninger, foreslås ikke innbetaling til næringsfond.

Byggefrister, post 4

GLB anfører at ombygging av dam og fisketrapp vil bli utført overensstemmende med planer godkjent av NVE, jfr. etterfølgende post 7. NVE har tidligere gitt gjentatte pålegg til MK om utbedring av reguleringsdammen og fra 1983 har det blant annet vært krav om at nålene i dypløpet ikke skal settes. NVE går ut fra at GLB nå gjennomfører en ombygging av dammen i samsvar med krav til et tidsmessig reguleringsanlegg. I dette inngår også senkningskanalen som derfor blir en del av planene som skal godkjennes etter nevnte bestemmelse. Som det framgår av saken om tillatelse til rehabilitering av Moelv Kraftverk, ønsker NVE en rask avklaring av forholdene omkring reguleringen av Næra og kraftverksprosjektet. Vi har derfor forutsatt at sist-

nevnte påbegynnes snarest mulig etter at tillatelse er gitt og fullføres innen 3 år. Vi har dermed fraveket vanlig praktiserte byggefrister. Reguleringsanlegget bør stå ferdig opprustet til kraftverket er driftsklart og vi foreslår derfor samme frister her som i utbyggingssaken. NVE ser ikke grunn til andre byggefrister selv om bare reguleringen blir opprustet. Vi forutsetter ikke forlengelse av byggefristene, men at det isteden blir reist nedleggingssak i samsvar med vassdragslovens § 116.

Godkjenning av planer, tilsyn m.v., post 7

NVE foreslår det vanlige vilkår som settes ved nye reguleringskonsesjoner.

Naturforvaltning, post 8

Vilkårene er som foreslått av DN. Det vil si standardvilkårene, men med det tillegget at DN kan gi påbud om å bygge fisketrapp i reguleringsdammen i Næroset. Det er omfattende vilkår og det presiseres at DN må vurdere ev. pålegg nøye med hensyn til nytte/kostnad.

GLB har anført i søknaden at det av hensyn til magasinets nytteverdi er nødvendig å begrense pålegg om driftsvann til fisketrappene oppad til de minstevannføringer som tidligere er fastsatt. I senere kommentarer til høringsuttalelsene uttrykker GLB skepsis også til nytten av fisketrappen bl.a. med begrunnelse om at nedenforliggende elvestrekning til nytte for fisken er kort og at Næra pga. sin gjeddebestand ikke har potensiale som godt ørretvann.

NVE er enig i begrensning av vann til fisketrappen i samsvar med forslag til minstevannføringer og har gitt DN's vilkår en tilføyelse om dette. Av hensyn til vassdragets vernestatus finner vi ikke grunn til å avslå krav om fisketrapp, men går ut fra at DN på faglig grunnlag vurderer dette nøye.

NVE vil ikke anbefale gitt noe spesielt pålegg om fiskeutsetting, men overlater til DN å vurdere dette f.eks i kombinasjon med biotopjusterende tiltak.

Forurensning, post 10

Det finnes en del spredt boligbebyggelse og jordbruksvirksomhet langs øvre del av elva som ikke er tilknyttet kloakknettet, men kommunens vannverk i Moelva er nå nedlagt. NVE har fulgt SFT's forslag bortsett fra minstevannføringen i tiden 01.10-30.04 som av hensyn til fisken foreslås satt til 0,2 m^3/s, dvs. høyere enn SFT's forslag på 0,15 m^3/s.

Når det gjelder å åpne for ny vurdering av minstevannføringen mener NVE at dette skaper en usikkerhet om kraftverksdriften som ikke bør vilkårsettes. Når det gjelder praktiseringen av den oppstilte bestemmelse om gjennomføring av tiltak for å motvirke reguleringens virkning på forurensingsforholdene, bør økt vannslipp eventuelt vurderes mot kostnadene for konsesjonæren ved andre tiltak.

Terskler m.v., post 12

Det foreligger ingen krav om terskelbygging. Det kan likevel være aktuelt med bygging av terskler og andre biotopjusterende tiltak.

Hydrologiske observasjoner, post 15

Vi forutsetter at det bl.a. blir opprettet en limnigraf oppe i selve magasinet, slik at vannstanden til en hver tid kan dokumenteres.

Kommentarer til manøvreringsreglementet

Utkastet bygger i det alt vesentlige på det sist fastsatte reglement, men LRV er lagt 0,5 m høyere. HRV og LRV er referert til NVE's nivellement nr. 211 (1924) og korrigert til NGO's høydesystem 1954 (NN 54). Etter nærmere undersøkelser av utførte nivellementer har vi funnet grunn til å korrigere tallangivelsen til kote 340,14 for HRV i NGO's høydesystem. LRV blir da 337,64 i samme system. Reguleringsgrensene refereres til Næra.

GLB påpeker at naturlige vannføringer ut fra Næra sannsynligvis ikke er kjent og foreslår at bestemmelsen om flomavledning skal ta sikte på at skadeflommer i Moelv om mulig ikke økes. NVE er enig i anførselen. Vi vil imidlertid foreslå at bestemmelsen går ut på ikke å øke tidligere flomvannføring. Vi vil med dette også peke på at overløps- og dypløpskapasiteten skal beholdes som ved den gamle dammen. Med hensyn til GLB's bemerkning om Høyesterettsdommen av 14.06.06 anføres at vi finner det riktig å uttrykke innholdet i denne ved å bestemme at vannstanden i Næra ikke må overstige kote 339,14 uten at dypløpet står helt åpent. Ny lukeanordning vil gjøre det mulig å regulere dypløpet i forhold til varierende tilsig i tiden 01.05 - 30.09 langt bedre enn på den tid dommen ble gitt. Da terskelen i dypløpet ligger lavere enn HRV ÷ 1,0 m vil det være mulig å unngå unødig magasintap i denne tiden.

Minstevannføringen er angitt som vurdert i det foregående til minst 0,5 m^3/s ved Kvisla Bruk i tiden 01.05 - 30.09 og til minst 0,2 m^3/s resten av

året. GLB foreslår 0,1 m³/s. Vi finner ikke grunn til å følge dette fordi man da er inne i en driftsperiode for magasinet. I tillatelsen til rehabilitering av Moelv kraftstasjon har vi foreslått 0,1 m³/s sluppet over inntaksdammen i denne tiden.

Det sist gitte manøvreringsreglementet pålegger regulanten å ta kontakt med en representant for fiskeinteressene forut for en endring av driftsvannføring på mere enn ±40 %. Vi foreslår at dette tas med også i det nye reglementet.

Dammens opprinnelige flomavledningskapasitet bestemmer reguleringen av den øverste konsesjonsfrie meteren. Ved en rehabilitering må det derfor passes på at flomavledningskapasiteten ikke endres bl.a. ved at flomoverløpet og dypløpet beholder de opprinnelige dimensjonene.

Forøvrig er de vanlige postene tatt med.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta regulering av Næra i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune, Oppland fylke.

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for 60 år regnet fra 12.08.1987.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf vassdragsreguleringslovens § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler i det kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6,- pr nat. hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 18,- pr nat. hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

For Moelv kraftverk skal økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

For de nedenforliggende kraftverk skal økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med de tidligere reguleringer i vassdraget.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Nærings- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

De kommunale konsesjonsavgiftsmidlene danner ett fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf post 18, kan med bindende virkning fastsettes av Nærings- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet med rehabilitering av reguleringsdammen må påbegynnes snarest mulig og fullføres innen 3 år regnet fra konsesjonens dato. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av

Nærings- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post. Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE's samtykke.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Moelvvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes ved å bygge fisketrapp i reguleringsdammen ved Næroset, samt sørge for driftsvann til denne i samsvar med de minstevannføringer som er fastsatt i manøvreringsreglementet.
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fomminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkninger som står i forbindelse med reguleringen.
- å bekoste biologiske og kjemiske undersøkelser i det berørte vassdraget.

11

(Ferdsel m. v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Nærings- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler m. v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Nærings- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak-, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Nærings- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes. Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Nærings- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement m. v.)

Vannslippingen skal foregå overenstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr 10 000,- for hver gang etter Nærings- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Nærings- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Nærings- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringslovens § 11 nr 1, jf § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Nærings- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Nærings- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg forutgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Nærings- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Nærings- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Nærings- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Nærings- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Nærings- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Nærings- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Nærings- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestenunelser plikter konsesjonæren etter krav fra Nærings- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av poste-

ne 2, 14, 18 og 20, første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 12, post 21.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr 1 000,- pr dag eller kr 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene er beliggende. Nærings- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.»

NVEs manøvreringsreglement for regulering av Næra i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune, Hedmark fylke.

«1.

Reguleringsgrensene i Næra er:
HRV (høyest reg. vannst) ..... kote 340,14
LRV (lavest reg.vannst.) ..... » 337,64

Reguleringshøyden er 2,50 m.

Høydene refererer seg til NVE's nivellement nr. 211 (1924) korrigert til NGO's høyder 1954.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at tidligere flomvannføring ikke økes.

I tiden 14.04 - 29.09 må vannstanden i Næra ikke overstige 339.14 uten at dypløpet står helt åpent.

I tiden 01.10-30.04 skal det av hensyn til fisket i hele Moelv slippes en vannføring på minst 0,2 m^3/sek. og i tiden 01.05 - 30.09 av minst 0,5 m^3/sek., målt ved Kvisla Bruk. Av samme grunn skal tapping av magasinvatn foregå så jevnt som mulig over driftsperioden uten korttidsregulering. Endringer på mer enn ±40 pst. av driftsvannføringen skal ikke forekomme uten forutgående kontakt med en representant for fiskeinteressene, utpekt av Ringsaker kommune.

Ved økning av vannføringen i eller etter kuldeperioder må situasjonen i elva følges nøye for å unngå isgang eller flommer pga innsnevret elveløp.

For øvrig kan det manøvreres etter Moelv Kraftverks behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m.v. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

4.

Viser det seg at slipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

b) Mesna Kraftselskaps søknad om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk

NVE mottok følgende søknad fra Mesna Kraftselskap datert 19. mai 1994:

> «I medhold av vedtak i kraftselskapets styre og representantskap den 14.04.1994 søker Mesna Kraftselskap herved om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk etter Vassdragslovens §§ 104 - 106.

Eierforhold og organisasjon

Moelv Kraftverk eies av Mesna Kraftselskap, som ble stiftet i 1923. Mesna Kraftselskap eies i dag av Hamar-regionen Energiverk og Lillehammer og Gausdal Energiverk med en halvpart hver.

Mesna Kraftselskap har eget styre og representantskap. Representantskapet er selskapets øverste organ og er sammensatt av et likt antall representanter fra eierverkenes representantskap og blandt vedkommende representantskaps kommunevalgte medlemmer.

Styret velges av eierverkenes representantskap.

Drift og administrasjon av kraftselskapet er samordnet med Lillehammer og Gausdal Energiverk.

Mesna Kraftselskap ved Moelv Kraftverk ble fra og med 1990 opptatt som medlem i Glommens og Laagens Brukseierforening som har søkt om konsesjon for ny regulering av Næren.

Historikk

Moelv Kraftverk kom i drift i 1909 og leverte kraft til Moelven Cellulosefabrikk til denne stanset i 1938. Hele bedriften sammen med kraftverket ble i 1939 solgt til Berger Langmoen, som i 1941 overdro kraftverket til Mesna Kraftselskap.

Kraftverket ble ombygd i 1941-42 og har vært i kontinuerlig drift inntil generatoren havarerte i 1984. Siden da har kraftstasjonen vært ute av drift.

Situasjonsbeskrivelse

Moelv Kraftverk ligger i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune. Moelvenvassdraget ble vernet mot videre kraftutbygging i Verneplan I i 1973. Da Vernplan IV ble vedtatt i Stortinget 01.04.1993, ble det åpnet for å gi konsesjon etter vassdragsloven i forbindelse med opprustning av kraftverk, selv om kraftverket ligger i et vernet vassdrag. Forutsetningen er at det ikke skal være omfattende tiltak. I tillegg til rene opprustninger, kan det være tale om en begrenset heving av overvannsenking av undervann, evt. sammen med en økning av maskininstallasjon/slukeevne. Det vil i alle tilfeller være en forutsetning at en slik opprustning ikke berører verdier som ligger til grunn for vernevedtaket, og at fordelene av tiltaket vil være større enn ulempene for de allmene interessene.

Mens kraftverket var i drift, utnyttet det 56 m av fallet i Moelven.

Vedlegg 1 viser et oversiktskart over Moelvenvassdraget med angivelse av nedslagsfeltet til Næren og vannvegssystemet mellom Næren og Mjøsa.

Kraftverket har et nedslagsfelt på 172 km^3. Midlere årsavløp fra feltet er 75,5 mill m^3, som gir en gjennomsnittlig vannføring på 2,4 m^3/s.

Vannvegen består av en 1630 m lang åpen tilløpskanal som har sitt inntak i et mindre basseng i Moelva, ca 3 km nedenfor utløpet av Næren. I nedstrøms ende av kanalen ligger inntaket til et ca. 210 m langt trykkrør ned til kraftstasjonen. Avløpsvannet renner tilbake til elven i en ca. 200 m lang avløpskanal. En oversiktsskisse av anlegget er vist i *vedlegg 2.*

Da både aggregatet og apparatanlegget er fullstendig nedslitt, er det ikke tilrådelig å gjenoppta kraftproduksjonen uten å foreta en fullstendig ombygging av kraftverket.

Alternativet er å legge ned kraftverket.

Annet vannuttak

Fra kanalen har det ifra 1970-årene vært levert vann til jordbruksvanning til gårder i umiddelbar nærhet av kanalen. Disse har hatt 2 uttak og omfatter følgende gårder:

Uttak I:	Kristian/Mathias Brandbu:	Forbruk ca.	4.500 m^3/år
Uttak II:	Øvre Ring Vatningsanlegg v/Ljøråsen, Sæther, Medlien, Bakken, Skavlien, Sørby, Dusgård og Jørli:	Forbruk ca.	50.000 m^3/år
		Tilsammen ca.	54.500 m^3/år

Til hvert uttak fra kanalen er det montert vannmålere. Erstatning for tapt produksjon i Moelv Kraftverk ble avregnet etter gjennomsnittlig egenprodusert kWh-pris for Mesna Kraftselskap.

Siden Moelv Kraftverk havarerte i 1984 har det ikke vært innkrevd avgift for vann. Ovennenvte avtagere av vann til jordbruksvanning har avtale med Mesna Kraftselskap som kan sies opp med 1 års varsel av begge parter.

I tillegg er det noen hus langs kanalen som tar ut et mindre kvantum vann, hovedsaklig for vanning av plener. Disse har ingen avtale med kraftselskapet.

Vannverket i Moelv hadde inntil februar 1992 sitt inntak fra elven, nedenfor utløpet fra Moelv Kraftverk. I tillegg til store lekkasjer gjennom denne vannverksdammen, ble tappingen etter ønske fra Ringsaker kommune også tilpasset forbruket av drikkevann i Moelv.

Siden kraftverket stoppet har luken i inntaket til kanalen stått noe åpen, slik at vannstanden i kanalen har hatt samme kote som vannstanden i inntaksbassenget. Det har ikke vært tappet vann fra kanalen bortsett fra uttak til jordbruksvanning og eventuelle naturlige lekkasjer.

Miljøkonsekvenser av opprustningen

Mesna Kraftselskap kan ikke se at denne opprustningen vil medføre større skadelige konse-

kvenser. Vassdraget er tilpasset en situasjon med regulering. En eventuell nedlegging av kraftverket må antas å villeføre til større endringer.

I den tiden kraftverket har vært ute av drift, har vann blitt tappet fra Næren og i hele elvestrekningen som om det hadde vært kraftproduksjon.

Vannføringen i hele elva har siden 1984 vært identisk med vannføringen forbi Kvisla Bruk.

NVE Hydrologisk avdeling har limnigraf nr. 852-0 stående ved Kvisla Bruk.

Vedlagt følger vannføringslister i tidsrommet 1980 til 1992 som viser gjennomsnittlig vannføring i m^3/s pr. døgn. *Vedlegg 3.*

Ved å øke aggregatets slukeevne fra 2,5 m^3/s til 3. 0 m^3/s kan vi ikke se at dette får nevneverdige konsekvenser for hverken tilløps- eller avløpskanalen til kraftstasjonen.

Bølgehøyden ved et eventuelt momentant avslag i stasjonen på 3,0 m^3/s blir mellom 15 og 20 cm i den vanlige trapesformede delen av tilløpskanalen. I de trange partiene må en regne med en maksimal bølgehøyde på 30 cm.

Vannstandsregulatoren/pådragshastigheten forutsettes stilt slik at en har liten mulighet for fulle avslag/påslag eller flere påfølgende reguleringssekvenser. Med dette vil et fribord i tilløpskanalen på ca. 20 cm være tilstrekkelig i de fleste driftssituasjoner.

Som det fremgår av vedlagte kopi av brev fra Kristian Brandbu og øvre Ring Vatningsanlegg v/Mathias Sørby, datert 12. februar 1992, er det stor lokal interesse for å opprettholde kanalen på grunn av vannforsyningsinteressene. Jfr. *vedlegg 4.* Forøvrig har lokalbefolkningen nytte av såvel kanalen som inntaksbassenget som ligger som en perle i lokalbebyggelsen.

I nedre del av vassdraget har det vært isproblemer og NVE har utført forbyggingsarbeider her. En gjenopptakelse av kraftproduksjonen vil sannsynligvis bedre forholdene ytterligere.

Fra 1979 til i dag har manøvreringsreglementet, fastsatt ved kgl. resolusjon 6. april 1979, vært fulgt. Dette reglementet pålegger å slippe en minstevannføring forbi kraftstasjonen i tiden 1. oktober til 30. april på 0,1 m^3/s og i tiden 1. mai til 30. september 0,5 m^3/s. De samme minstevannføringer er forutsatt lagt til grunn for gjenoppbygging av kraftverket.

Når det gjelder spørsmålet om en eventuell økning av minstevannføringen forbi kraftverket i tiden 1. oktober til 30. april har Berdal Strømme a.s. forelagt saken for overingeniør Reidar Grande ved Direktoratet for naturforvaltning. Grande kunne opplyse at når vanntemperaturen i vassdraget kommer ned på 6 - 7 °C slutter fisken å gå opp. Oppgangen av Mjøsørret foregår i august og september og den er slutt senest 15. oktober. Etter at fisken har sluttet å gå opp, skal fisketrappene stenges og tømmes for å unngå frostskader. Forøvtig opplyste Grande at minste vannføring for tilfredsstillende drift av en fiskertrapp er 0,2 m^3/s. Grande har overfor Berdal Strømme a. s. gitt klart uttrykk for at han ikke så noe behov for å øke minstevannføringen i tiden 1. oktober til 30. april til over 0,1 m^3/s.

Grunnlag for foreliggende planer om gjenoppbygging

Forprosjekt

For å få et bedre vurderingsgrunnlag for en eventuell beslutning om å gjenoppbygge Moelv Kraftverk, har følgende konsulenter og institusioner vært engasjert til å forestå utarbeidelsen av et foreliggende forprosjekt, datert mai 1992, vedlegg 5:

- Hydrologisk og bygningsteknisk del: Berdal Strømme a.s., Sandvika
- Maskintekniske vurderinger: Nybro-Bjerck A/S, Sandvika
- Elelektrotekniske installasjoner: Lillehammer og Gausdal Energiverk, Lillehammer
- Vurderinger av isforholdene ved anlegget: NVE Hydrologisk avdeling, Seksjon miljøhydrologi, Oslo
- Profileringsarbeider langs vannveien i kraftstasjonsområdet.
  Bangs Oppmåling A/S, Lillehammer

I premissene for forprosjektet ble det lagt til grunn at Moelven-vassdraget med Næren ble vernet mot kraftutbygging i verneplan I i 1973. Dette innebærer at reguleringen i Næren ble forutsatt opprettholdt på samme nivå som på vernetidspunktet.

Interessene i vassdraget går i første rekke på sikring av minstevannføring av hensyn til storørretstammen i Mjøsa som gyter her, uttak av vann til vanning og elva som resipientkilde. Ved Næren er det store rekreasjonsverdier med hytter, våtmarksområder for fugl og kommunen har etablert en svært populær badeplass, Steinshullet badeplass.

I forprosjeklet er det tatt hensyn til konsesjonsvilkårenes restriksjoner på lagring av vann mellom kote 339,09 og kote 340,09 (NN 1954) i magasinet i tiden 14. april til 29. september, samt krav om minstevannføring i elven forbi kraftstasjonen på 0,5 m^3/s om sommeren og 0,1 m^3/s om vinteren.

Planleggingsstøtte

Etter søknad fra Mesna Kraftselskap er det ihht. NVE-Energidirektoratets «Regler og vilkår

for planleggingsstøtte til kraftverksopprustning, bygging og rehabilitering av småkraftverk» gitt kr. 50 000,- i planleggingsstøtte.

Beskrivelse av planlagte ombyggingstiltak

Kanalinntak og tilløpskanal

For å redusere isproblemene gjøres kanalen dypere og bredere på en kort strekning oppstrøms rørinntaket. Av samme grunn forutsettes det også at dybde og areal i bassenget foran kanalinntaket økes noe.

I kanalinntaket er det montert en glideluke med B x H = 1,2 x 1,5 m. Denne har et manuelt skruespill og er forutsatt revidert og utstyrt med fjernstyring. I inntaksdammen forutsettes vannstandsmåling. For tapping av minstevannføringen blir bjelkestengslet nedstrøms kanalinntaket bygget om. I de ca. 1,8 m brede føringene settes en ny «bunnterskel» med en skyvestrømsventil slik at man kan ha en minstevannføring forbi anlegget på minimum 0,1 m^3/s om vinteren og 0,5 m^3/s om sommeren.

Rørinntak

Rørinntaket bygges om som vist på vedlegg 6. Av hensyn til isproblemene dykkes inntaksristen og kanalen foran inntaket utdypes og om mulig gjøres noe bredere ved graving på høgre side. Betongkonstruksjonene fornyes eller bygges om. Overkant av betongkonstruksjonene er forutsatt lagt noe høyere enn i dag. Ved inntaket bygges varegrind B x H = ca. 5,0 x 1,8 m og inntaksluke B x H = ca. 1,2 x 1,2 m med fjernutløserfunksjon. Luken stenges automatisk ved rørbrudd. Nåværende bjelkestengsler oppstrøms varegrind støpes igjen til samme høyde som vangene forøvrig.

Det forutsettes at turbinen styres fra vannstandsregulator med primærmåling i inntaksdammen, og med mulighet for sekundærmåling ved rørinntaket.

Bestående overløpsrenne fjernes og bjelkestengslet støpes igjen. Det anordnes et omløpsarrangement i kraftstasjonen, for blandt annet å hindre at isen i inntaksbassenget brekkes opp ved avslag vinterstid. Overløpsarrangementet dimensjoneres for en vannføring på maksimalt ca. 2,0 m^3/s.

Trykkrør

Nåværende trykkrør fjernes. Det legges nytt trykkrør, lengde 210 m, med helning 18 grader og diameter 1,0 m som graves ned i hele sin lengde.

Kraftstasjon

Eksisterende stasjonsbygning erstattes med ny kraftstasjon med et aggregat. Det er også vurdert alternativer med å ruste opp eksisterende kraftstasjon med et nytt aggregat og å plassere aggregatet i ny stasjonsbygning med eksisterende kraftstasjon som apparatanlegg. Begge alternativene forutsetter stasjonen plassert over den nåværende avløpskanalen slik at kraftstasjonsgulvet blir på nedstrøms side av nåværende stasjon.

Montering av nytt aggregat i eksisterende kraftstasjon er ikke aktuelt, da det nye aggregatet krever mere plass.

Vedlegg 7 viser kraftstasjonsarrangementene for begge alternativer.

Stasjonen blir selvdrenerende, og tåler en flomstigning på ca. 2 m uten problemer. Det blir likevel plass til en lensekum med muligheter for oljeutskiller og pumping av lensevann.

Det valgte aggregatet har en slukeevne på 3,0 m^3/s ved 57 m effektiv fallhøyde og består av en horisontalstilt francisturbin med turtall 750 o/min. og maksimal effekt 1,45 MW, direkte tilkoblet en luftkjølt synkrongenerator med ytelse 1, 7 MVA, $\cos\varphi = 0,85$.

Generatoren kobles i blokk med en 22 kV transformator tilkoblet en enkel samleskinne, som vist på *vedlegg 8.*

Fra stasjonen går en utgående 22 kV linje til Moelv Transformatorstasjon.

Stasjonen utrustes med komplett utstyr for fjernstyring fra driftsentral.

Avløpskanal

Avløpskanalen senkes ca. 1,3 m i forhold til bunn-nivå i eksisterende avløpskanal. Den legges med en bunnhelning på ca. 1: 1000. Ved samløp med elva forutsettes vann-nivå tilsvarende dagens, på kote 220,50. (NN 1954) Avløpskanalen avsluttes med en terskel på kote 220,30 (NN 1954) mot samløp. Ved samløp mot elva må kanalen plastres med usortert stein.

Nærenreguleringen

Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) har i brev av 14.01.1992 til Olje- og energidepartementet søkt om ny konsesjon for regulering av Næeren i samme omfang som den sist gjeldende konsesjon av 14.11.1908 med senere fornyelser.

Som tidligere konsesjonær hadde Mesna Kraftselskap rett til 3 m regulering av Næren. Den øverste meteren er konsesjonsfri og går langt tilbake i tiden. Ifølge en høyesterettsdom av 12.09.1906 skal det ikke samles vann i den

magasindel som ligger innenfor denne meter fra 14. april til 29. september.

Den konsesjonsbelagte del av magasinet i Næren, de nederste 2 m, mellom kotene 337,09 og 339,09 (NN 1954) var knyttet til den nevnte tidsbegrensede konsesjonen fra 1908.

Mesna Kraftselskap ser positivt på at forvaltningsorganene og kommunen går inn for at reguleringen gis til GLB, under forutsetning av at kraftverket rehabiliteres, men vil være meget betenkt på å gjenoppbygge kraftverket under andre premisser enn de som er forutsatt i foreliggende søknad om fornyet reguleringskonsesjon.

Som grunnlag for reguleringen er det således tatt utgangspunkt i manøvreringsreglementet for regulering av Næren i Ringsaker, som ble fastsatt ved Kgl. res. 6. april 1979. Jfr. *vedlegg 9.*

Reguleringsgrensene og magasinkapasiteten er:

HRV (Høyeste regulerte vannstand):	340,09 m.o.h. (NN 1954)
LRV (Laveste regulerte vannstand.):	337,09 m.o.h. (NN 1954)
Reguleringshøyde:	3,00 m
Magasinkapasitet:	28,8 mill. m^3

Vannstanden i magasinet har vært avlest på vannmerket 424 Næren, som er plassert like ovenfor reguleringsdammen. Fordi det er et fall mellom magasinet og vannmerket har avlesningene her vært noe misvisende. Mesna Kraftselskap har tidligere ikke utnyttet reguleringshøyden på 3 meter fullt ut, men det er uklart hvor mye magasinet faktisk har vært regulert. GLB har våren 1994 fått satt opp et nytt vannmerke høyere opp mot magasinet og det vil bli nærmere kontrollert hvilke reguleringshøyder som er blitt praktisert.

Produksjon og tappestrategi

Det gamle kraftverket utnyttet en fallhøyde på 56 m og hadde en ytelse på 1,0 MW ved en slukeevne på 2,5 m^3/s. I 30 års-perioden 1954-1983 var midlere årsproduksjon 6,03 GWh, fordelt på 3,46 GWh om vinteren og 2,57 GWh om sommeren.

Det er tatt hensyn til konsesjonsvilkårenes restriksjoner på lagring av vann mellom kote 339,09 og kote 340,09 (NN 1954) i magasinet i tiden 14. april til 29. september, samt krav om minstevannføring i elven forbi stasjonen på 0,5 m^3/s om sommeren og 0,1 m^3/s om vinteren.

Den valgte slukeevnen for et nytt aggregat er 3,0 m^3/s. Det nye aggregatet vil få en midlere årsproduksjon på ca. 7,15 GWh. Av dette er 4,92 GWh (69 %) vinterkraft og 2,23 GWh (31 %) sommerkraft.

For å beregne produksjonen i et nytt aggregat er det benyttet avløpsdata for samme 30-års periode som nevnt ovenfor. Tidsoppløsningen er 1 døgn. For å fremskaffe tilsigsdata som er upåvirket av reguleringen er avløpsserien for Kvisla Bruk korrigert for magasinendringer i Næren. En slik korrigering kan introdusere små feil i dataene, men dette spiller ingen rolle her hvor reguleringen er ganske stor (38 %).

Berdal Strømmes standardprogram «TO-MAG-NY» er benyttet til simulering av driften av Moelv Kraftverk.

Programmet tapper magasinet etter en siktelinje som er rettlinjet mellom valgte dager i året. Det søkes å få god fylling i magasinet før vinterperiodens start, og en jevn uttapping frem til slutten av vinteren, dvs. ultimo april. Tappingen bestemmes dag for dag slik:

Ut fra kjent mangasinnivå fra dagen før og inneværende døgns tilsig, bestemmes tappingen slik at det forsøkes å få magasinet til å ligge på siktelinjen ved døgnets slutt. Tappingen begrenses av slukeevnen. Hvis tilsiget er større enn mulig tapping, stiger magasinet mens turbinen går for fullt, og det kan oppstå flomtap. Når tilsiget synker, kjøres turbinen for fullt helt til magasinet er nede på siktelinjen igjen.

På grunn av isforholdene i inntakskanalen er det viktig at stasjonen kjøres jevnt om vinteren.

Om sommeren vil det normalt ikke være overløp fra dammen.

Kostnader og utbygningspris

I forprosjektet er utbygningskostnadene for å rehabilitere Moelv Kraftverk beregnet til ca. 20,6 mill. kr. I tillegg kommer kraftselskapets andel av kostnadene med å rehabilitere selve reguleringsdammen ved Næren.

Et kostnadsoverslag som er beregnet pr. 1. kvartal 1992 har følgende hovedposter:

1.	Bygningstekniske arbeider	5.0 mill. kr
2.	Maskin- og elektroteknisk utstyr	10.4 mill. kr
	Uforutsett	0.7 mill. kr
	Sum anleggskostnader	16,1 mill. kr
3.	7 % investeringsavgift (avrundet)	1,2 mill. kr
4.	Administrasjon, honorarer, oppmåling, grunnundersøkelser etc.	2,2 mill. kr
5.	Byggelånsrenter, finansieringsutgifter, etc.	1,2 mill. kr
	Sum rehabiliteringskostnader for kraftverket ref. 1. kvartal 1992	20,6 mill. kr

I tillegg til selve rehabiliteringskostnadene for kraftverket må Mesna Kraftselskap betale sin relative andel av kostnadene med å rehabilitere reguleringsdammen, dersom reguleringen overtas av GLB. Denne andelen er kostnadsberegnet til 1,3 mill. kr.

De totale utbygningskostnader for Mesna Kraftselskap blir da:

Rehabilitering av Mesna Kraftverk	20,6 mill. kr
MK's andel for rehabilitering av reguleringsdam	1,3 mill. kr
Sum utbygningskostnader ref. 1. kvartal 1992	21,9 mill. kr

For et anlegg med slukeevne 3,0 m³/s og en midlere årsproduksjon på 7,2 GWh gir dette en reell utbygningspris på (21.9 mill. kr/7,15 GWh = *kr. 3.06 pr. års kWh*

Nytteverdiberegninger for Moelv kraftverk

For vurdering av økonomisk lønnsomhet ved å rehabilitere Moelv Kraftverk/reguleringen beregnes inntjeningsmulighetene gjennom salg av kraft fra kraftverket, og verdien av magasinet for verkene nedenfor Mjøsa.

Isolert sett fra Mesna Kraftselskaps side, skal lønnsomhetsbetraktninger for rehabilitering av kraftverket kun baseres på verdien av kraft fra kraftverket, uten hensyntagen til verdien av magasinet for verkene nedenfor Mjøsa. Dette er gjort i de etterfølgende beregninger.

For optimalisering av slukeevnen har Lillehammer og Gausdal Energiverk og Hamarregionen Energiverk lagt følgende kraftpriser til grunn:

Vinterkraft: ..... 30 øre pr. kWh
Sommerkraft: ..... 20 øre pr. kWh

Med 7% realrente og 40 års levetid på anlegget, vil en kraftproduksjon på 7,15 GWh med 69 % (4,92 GWh) vinterkraft gi en nåverdi (1992) av produksjonsinntekter på 25,6 mill kr, dvs. 3,60 kr/kWh mot en kostnad på 3,06 kr/kWh.

Konsekvsekvenser ved å endre LRV og minstevannføringen

En kraftpris på 30 øre/kWh for vinterkraft og 20 øre/kWh for sommerkraft, 7% realrente og 40 års levetid gir kapitalisert 4,00 kr/kWh for vinterkraft og 2,67 kr/kWh for sommerkraft.

Tabell 1 viser produksjon og kapitaliserte inntekter ved alternative reguleringsgrenser og minstevannføringer, samt tilhørende utbyggingspris for de forskjellige alternativer.

Alle reguleringsgrenser er referert til NN 1954.

I basisalternativet er produksjonen og kapitaliserte inntekter basert på de optimaliseringsberegninger som er lagt til grunn i forprosjektet. I basisalternativet regnes med HRV = 340,09 m.o.h. og LRV = 33 7,09 m.o.h. og at det ikke er anledning til å fylle magasinet over kote 339,09 i perioden 14. april til 29. september.

Minstevannføringene ved basisalternativet er 0,5 m³/s om sommeren og 0,1 m³/s om vinteren.

I tabell 1 er alternativenes økonomiske godhet rangert ovenfra og nedover (beste alternativ øverst og det dårligste nederst).

Av tabellen vil man se at de økonomiske konsekvenser får størst innvirkning ved å heve LRV. En hevning fra kote 337,59 til kote 338,00 gir vesentlig større tap enn å heve regulelingsgrensen den første halve meteren fra kote 337,09 til kote 337,59.

Tabellen viser klart at øket minstevannføring om vinteren også svekker anleggets økonomi i betydelig grad.

Tabellen viser at prosjektet er svært marginalt og at relativt små endringer i minstevannføringer og reguleringsgrenser lett kan velte prosjektet økonomisk.

Tabell 1: Produksjon og kapitaliserte inntekter av kraftsalg ved alternative reguleringsgrenser og minstevannføringer

Alternativ	Vinter GWh	Sommer GWh	År GWh	Kapitalisert nåverdi Mill.kroner	Utbyggings-pris kr.pr. års kWh
Ikke fyllingsrestriksjoner	5,59	2,21	7,81	28,28	2,80
Basis alternativ LRV = 337,09 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 3,00 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,1 m^3/s	4,92	2,23	7,15	25,63	3,06
LRV = 337,59 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,50 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,1 m^3/s	4,29	2,61	6,90	24,12	3,17
LRV = 337,59 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,50 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,15m^3/s	4,06	2,61	6,67	23,21	3,28
LRV = 337,59 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,50 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,2 m^3/s	3,99	2,61	6,60	22,90	3,32
LRV = 337,59 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,50 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,3 m^3/s	3,87	2,61	6,48	22,44	3,38
LRV = 338,00 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,09 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,1 m^3/s	3,86	2,55	6,41	22,24	3,41
LRV = 338,00 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,09 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,15 m^3/s	3,63	2,55	6,18	21,33	3,54
LRV = 338,00 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,09 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,2 m^3/s	3,56	2,55	6,11	21,04	3,58
LRV = 338,00 m.o.h HRV = 340,09 m.o.h Reg. høyde: h = 2,09 m Sommer: Q = 0,5 m^3/s Vinter: Q = 0,3 m^3/s	3,40	2,55	5,95	20,42	3,68

Vannføringsdata for Moelven

Vannføringsdata for perioden 1927 - 1992 er innhentet fra NVEs avløpsstasjon nr. 2.213 (gammelt nr. 850-0) KVISLA BRUK. Jfr. Vedlegg 10.

1 Midlere årstilsig: Jfr. Tabell D.
2 Midlere månedlige middelvannføringer i observasjonsperioden: Jfr. Tabell D.
3 Laveste månedlige middelvannføringer i observasjonsperioden: Jfr. Tabell D.
4 Månedsmidler for tørreste periode juni - september.- Jfr. Tabell D.
5 Alminnelig lavvannføring eller midlere minstevannføring: Jft. tabell E. 10.

Oversikt over vedlegg

Vedlegg nr.:

1. Oversiktskart over Moelvenvassdraget
2. Moelv Kraftverk. Oversikt M= 1:5000
3. Vannføringslister (døgnmiddel) for tidsrommet 1980-1992, utarbeidet av NVE, Hydrologisk avdeling
4. Kopi av brev fra Kristian Brandbu og Øvre Ring Vatningsanlegg, datert 12.02.1992
5. Forprosjekt Moelv Kraftverk, datert mai 1992
6. Moelv Kraftverk. Rørinntak
7 Moelv Kraftverk. Arrangement kraftstasjon
8. Moelv Kraftverk Enlinjeskjema
9. Manøvreringsreglement for regulering av Næren gitt ved Kgl. res. 6. april 1979
10. Månedlige vannføringslister for perioden 1927-1992 utarbeidet av NVE, Hydrologisk avdeling
11. Kopi av brev fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 18.05.1994»

Saken har vært kunngjort en gang i Norsk Lysningsblad og i lokalpressen. Søknaden har videre vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Formannskapet i Ringsaker kommune har i møte 03.08.1994 vedtatt følgende enstemmige vedtak:

> «Formannskapet tilrår at Mesna Kraftselskap får tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk under følgende betingelser:
> 1. Vannføringen i elva er jevnest mulig.
> 2. Minstevannføring om vinteren på 0,2 m^3/sek. og om sommeren 0,5 m^3/sek. Dette gjelder for hele vassdraget.
> 3. Reguleringen av Næra er mellom kote 338,0 og kote 340,09.
>
> Følgende vurdering lå til grunn for vedtaket:
> «Opprustning av Moelv Kraftverk må sees i sammenheng med reguleringen av Næra, da kraftverket naturlig er avhengig av vanntilførselen derfra.

Moelvvassdraget har vært regulert siden 1908 og fram til i dag. Vassdraget er derfor tilpasset en regulering. Både fisk, planter, fugler, dyr og mennesker har tilpasset seg dette vannivået som har vært. Samtidig ligger reguleringsdammen, vanninntaksdammen med kanalen og kraftverket der som kulturminner i terrenget. Kanalen har i tillegg til å forsyne kraftverket med vann, også hatt betydning for bøndene for vatning av åkeren.

Mesna Kraftselskap legger bl. a. følgende til grunn for sin søknad.

- Aggregatets slukeevne er 3,0 m^3/sek.
- Minstevannføring i elva om vinteren på 0,1 m^3/sek og 0,5 m^3/sek. om sommeren.
- Laveste regulerte vannstand i Næra på høydekote 337,09 og høyeste regulerte vannstand på høydekote 340,09

En slukeevne på aggregatet på 3,0 m^3/sek. vil gå bra de fleste vintere. Dette vil ifølge beregninger fra Nybro-Bjerck (utrykt vedlegg) forutsetter en relativt aktiv bruk av tappelukene i elva. Dette vil si at vannføringen i elva vil måtte variere en del. Konsekvensene ved en ujevn tapping kan føre til kjøveproblemer i elva. I tillegg vil dette kunne påvirke fisk, insektliv, fugleliv og planteliv i og langs elva, noe som strider mot vernevedtaket i 1973.

Minstevannføring i elva på 0,1 m^3/sek. er ikke forsvarlig. I kalde perioder om vinteren vil det med en slik vannføring kunne føre til at kulper i elva vil fyse helt bort eller får betydelig reduksjon av oksygen. Begge deler vil føre til uheldige konsekvenser for fisken i elva.

Laveste regulerte vannstand i Næra på kote 337,09 som den gamle konsesjonen var på har trolig aldri vært praktisert. Dette begrunnes med følgende:

- Det er et fall fra vannmagasinet Næra (ny målestav) og ned til den gamle målestaven på ca 25 cm.
- I februar 1992 ble det fjernet en betongterskel under nybrua (bygd 1959) på ca 50 cm i tillegg til at store blokker av stein ble fjernet fra utløpet. Begge deler er i stid med vernevedtaket i 1973.
- MOJFF har foretatt målinger litt sørfor Nøstebergodden. Her er ei grunne på tvers av oset. Målinger foretatt i 1994 viser at grunna ligger på ca 337,65 cm (vedlegg 4).

Konklusjonen er at laveste regulerte vannstand sannsynligvis har vært nærmere kote 338,0. En utnyttelse av LRV på kote 337,09 vil derfor få store konsekvenser for Næra med ytterligere utgravninger og svært liten vannstand i perioder i en innsjø der gjennomsnittsdybden fra før er liten. Dette vil i så fall være i direkte strid

med vernevedtaket fra 1973. Betongterskelen under nybrua som i praksis har regulert minstevannstanden i Næra, må på plass før vinteren 1994/95 så fremt minstevannstanden ikke blir regulert ved reguleringsdammen.»

Fylkesmannen i Hedmark har i brev av 12.08.1994 kommet med følgende uttalelse:

«Fylkesmannen viser til Deres brev av 25. mai 1994 med oversendelse av søknad fra Mesna Kraftselskap om konsesjon for gjenoppbygging av Moelv kraftverk i Moelva i Ringsaker kommune.

Søknaden har etter dette vært behandlet av Ringsaker kommune, som i svarbrev av 08.08.94 går inn for at konsesjon skal gis under forutsetning av at vannføringen i elva skal være jevnest mulig, at minstevannføring om vinteren skal være mininum 0.2 m^3/sek og om sommeren 0.5 m^3/sek i hele vassdraget og videre at reguleringen av Næra skal være mellom kote 338.0 og 340.0. Det vises i denne sammenhengen til vedlagte brevkopi med underliggende saksdokumenter.

Ringsaker kommune har tidligere, i forbindelse med sin behandling av Glommens og Laagens Brukseierforenings søknad om overtakelse av reguleringskonsesjonen for Næra, satt som betingelse at Moelv kraftverk gjenoppbygges.

Fylkesmannen vil for sin del innledningsvis vise til sin uttalelse av 02.11.92 i tilknytning til GLBs søknad om reguleringsovertakelse for Næra. Fylkesmannen viser videre til sitt brev av 18.05.94 der det gis uttrykk for at fylkesmannen ikke har prinsippielle innvendinger mot gjenoppbygging av Moelv kraftverk selv om prosjektet ligger i et vassdrag som er varig vernet mot kraftutbygging.

Når det gjelder forhold i tilknytning til den foreliggende konsesjonssøknaden vil fylkesmannen anføre følgende:

Moelva er et viktig fiskevassdrag. Etter at fisketrapp-prosjektet ved Fossfallet er gjennomført vil Mjøsørreten kunne benytte en betydelig lengre strekning av Moelvvassdraget som gyte- og oppvekstområde. Foreløpig virker imidlertid inntaksdammen for det gamle vannverket for Moelv som en vandtingshindring for fisk. Konunen har imidlertid planer om å nedlegge denne konstruksjonen. Etter at dette er skjedd, vil det være mulig for mjøsørreten å vandre forbi det aktuelle kraftverksområde og videre opp sideåa Koloa. Den samme strekningen har for øvrig allerede i dag en stasjonær ørretbestand. Sett på bakgrunn av dette, er det viktig at det sikres en rimelig restvannføring over hele utbygningsstrekningen. Dette forholdet forsterkes også ut fra resipienthensyn, ettersom det finnes en del spredt boligbebyggelse og jordbruksvirksomhet langs denne delen av vassdraget.

Fylkesmannen vil på bakgrunn av dette slutte seg til kommunens krav om en minstevannføring på 0.5 m^3/sek i sommerhalvåret og tilsvarende 0.2 m^3/sek i vinterhalvåret.

Av hensyn til fiskebestanden i vassdraget bør utbygger videre pålegges å bekoste alauelle fiskeribiologiske undersøkelser i tilknytning til utbyggingen og videre bekoste fiskeutsettinger eller andre kompenserende tiltak, dersom dette finnes nødvendig.

Utover dette har fylkesmannen ingen merknader til søknaden om gjenoppbygging av Moelv kraftverk.

Selv om reguleringskonsesjonen for Næra formelt kan behandles uavhengig av konsesjonssøknaden for Moelv kraftverk, vil fylkesmannen tilføye at kravet om LRV på kote 338.0 i Næra opprettholdes. Fylkesmannen vil også understreke at den mye omtalte terskelen i utløpsområdet må gjenoppbygges, slik at det er mulig å opprettholde den samme lavvannssituasjonen i Næra som på det tidspunktet vassdraget ble vernet.

På bakgrunn av hva som er skrevet over vil fylkesmannen ikke motsette seg at Mesna Kraftselskap gis konsesjon for gjenoppbygging av Moelv kraftverk, under forutsetning av at de ovenstående merknader blir innarbeidet i konsesjonsvilkårene.»

Fylkesmannen i Hedmark, Landbruksavdelingen har i brev av 30. juni 1994 kommet med følgende uttalelse:

«Gjenoppbyggingen av Moelv Kraftverk synes å ha liten innvirkning på landbruksinteresser. I vedlegg 4 i søknaden ber representanter for 2 vatningsanlegg om at det fortsatt blir anledning til å ta vatn til anleggene.

Landbruksavdelingen vil støtte henvendelsen fra vatningsinteressene slik at de fortsatt kan få ta vatn fra kanalen. Disse arealene gir gode utslag for vatning og sikker vanntilgang har stor betydning for jordbruksinteressentene.»

Hedmark fylkeskommune, Fylkesrådmannen har i brev av 23.06.1994 oversendt kopi av sin uttalelse datert 24.01.1992 til Lillehammer og Gausdal Energiverk om denne saken og har ingen merknader utover dette:

«Prosjektet går ut på rehabilitering og istandsetting av et eksisterende kraftverk i Moelva i Ringsaker kommune. Krafttverket har ikke vært i drift siden 1984.

Moelvenvassdraget med Næra ble varig ver-

net i verneplan I for vassdrag i 1972-73. Reguleringen av Næra ble forutsatt opprettholdt, og opprustningen skulle derfor ikke komme i konflikt med verneinteressene. Det er tatt hensyn til konsesjonsvilkårenes krav om minstevannføring i elva.

Av hensyn til isproblemene er det forutsatt at bassenget ved kanalinntaket og en kort strekning av kanalen oppstrøms rørinntaket, renskes opp og utvides noe. Vi kan ikke se at dette reduserer landskapsverdiene i området forutsatt at overskuddsmassene plasseres og formes på fornuftig måte.

Prosjektet er i samsvar med fylkesplanen 1988-91 hvor det i kapitlet om Energiforsyning bl.a. heter: - «Energibehovet skal i størst mulig grad dekkes opp ved hjelp av de lokale og fornybare ressursene vannkraft og biobrendsel».

Hedmark fylkeskommune mener det ligger klare fordeler i å ruste opp et eksisterende kraftverk framfor å angripe nye vassdrag og har ellers ingen særlige merknader til prosjektet.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 18.08.1994 kommet med følgende uttalelse:

«Den foreliggende konsesjonssøknad må ses i nær sammenheng med søknaden om overtakelse av reguleringskonsesjonen for Næra. Vi vil derfor innledningsvis vise til vår uttalelse til denne søknaden datert 9.12.1992. Videre viser vi til uttalelse til søknaden om gjenoppbygging av kraftverket fra Fylkesmannen i Hedmark datert 12.8.1994.

Moelva ble vernet mot kraftutbygging i 1973. På det tidspunkt hadde vassdraget lenge vært utnyttet til kraftproduksjon, og reguleringen av Næra har fortsatt helt fram til i dag. Moelv kraftverk har derimot vært ute av drift siden 1984. Vi kan imidlertid ikke se at en gjenoppbygging av kraftverket etter de planer som foreligger vil medføre noen vesentlige negative konsekvenser for verneinteressene, siden en her vil få en tilnærmet gjenoppretting av forholdene slik de var da vassdraget ble vernet.

På bakgrunn av dette har DN ingen prinsippielle merknader til en gjenoppbygging av Moelv kraftverk.

Moelva er viktig som gyte- og oppvekstområde for mjøsørret. Det er derfor viktig å sikre en rimelig restvannføring over hele utbygningsstrekningen. Det finnes videre en del spredt bebyggelse og jordbruksvirksomhet langs vassdraget, noe som gjør at viktigheten av en tilstrekkelig restvannføring forsterkes ytterligere.

DN vil derfor opprettholde sitt krav fra uttalelsen til reguleringsovertakelsen om en minstevannføring på 0,5 m^3/s i sommerhalvåret og 0,2 m^3/s i vinterhalvåret. Dette er forøvrig i overensstemmelse med krav fra fylkesmannen og Ringsaker kommune.

Videre vil vi tilføye at vi støtter fylkesmannens krav om at LRV i Næra må settes til kote 338,0,samt at terskelen i utløpet må gjenoppbygges.

Fylkesmannen påpeker i sin uttalelse behov for å pålegge utbygger å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser samt tiltak for å bevare fiskebestanden i Moelva. Etter vår mening vil dette kunne dekkes opp ved de vilkår som ble foreslått av oss i tilknytning til reguleringsovertakelsen. Dersom vårt forslag blir tatt til følge, ser vi derfor ikke noe behov for å fastsette ytterligere vilkår av hensyn til naturinteressene i forbindelse med gjenoppbyggingen av kraftverket.

Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening har i brev av 22.06.1994 kommet med følgende uttalelse:

«Vi viser til kunngjøring i Ringsaker Blad den 4. juni 1994 vedrørende ovenfor nevnte sak. Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening (MOJFF) har drøftet søknaden fra Mesna Kraftselskap (MK) om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk. Vi har følgende merknader:

Minstevannføring

Søknaden forutsetter at det gamle manøvreringsreglementet av 6. april 1979 blir lagt til grunn for gjenoppbygging av kraftverket. Dette tillater en minstevannføring på 0,1 m^3/s i tidsrommet 1. oktober til 30. april.

MOJFF mener at dette er uforsvarlig lite. Minstevannføringen om vinteren bør under ingen omstendighet være under 0,3 m^3/s. Med 0,1 m^3/s frykter vi at vannet vil kunne fryse helt bort i spesielt kalde perioder grunnet kjøving. Oksygeninnholdet i kulpene fra krafverket og oppover mot Lundfossen, som høyst sannsynlig vil «huse» mjøsørret fra august/september, vil kunne bli så lavt at fisken dør, for den kommer ikke ut igjen etter gyting i slutten av oktober med en vannføring på bare 0,1 m^3/s.

I søknaden henvises det til overingeniør Reidar Grande ved Direktoratet for naturforvaltning som sitat «har gitt klart uttrykk for at han ikke så noe behov for å øke minstevannføringen i tiden 1. oktober til 30. april til over 0,1 m^3/s». Vi formoder at Grande har uttalt seg om behovet for vann i fisketrappene. Hans kunnskap om kjøveproblemer lokalt i Moelvenvassdraget tror vi er små. DNs offisielle uttalelse i denne sak er forøvrig 0,2 m^3/s som minstevannføring om vinteren.

Kjøring av kraftverket

Under avsnittet «Produksjon og tappestrategi» i søknaden står det på side 8: «På grunn av isforholdene i inntakskanalen er det viktig at stasjonen kjøres jevnt om vinteren.

Dette er MOJFF helt enig i. Kjøveproblemene ellers i elva tilsier det samme.

Imidlertid finner vi denne uttalelsen delvis i konflikt med beregninger fra Nybro-Bjerck, kfr. bilag 7 i vedlegg 5, hvor det bl. a. på side 3 står: «Beregningene forutsetter en relativt aktiv bruk av tappelukene i Næra». Dette innebærer at vannføringen i alle fall fra reguleringsdammen i Næroset og til inntaksdammen, videre gjennom inntakskanalen og kraftverket og ned i Mjøsa vil variere mye mer enn normalt og fravike hva som har vært praktisert med den «gamle » reguleringen som var manuell og skånsom for fisk, insektliv, fugleliv og planteliv i og langs elva. Slik tapping som antydet av Nybro-Bjerck må *ikke* tillates (kfr. vernevedtaket av 1973).

På side 4 i Nybro-Bjerck sin utredning står det videre: «Det forutsettes at turbinen ikke kjøres ved vannføringer under 25 % av slukeevnen». Dvs. minste akseptable vannføring gjennom turbinen blir 0,75 m^3/s. Legger vi så til minstevannføringen forbi kraftverket, får vi behov for å tappe 0,85 m^3/s etter søknadens data. hhv. 1,05 m^3/s hvis MOJFFs krav om 0,3 m^3/s minstevannføring blir lagt til grunn. Ved å se på tappedataene i vedlegg 3 i søknaden, vil vi se at i enkelte vintre vil det bli for lite vann til å kjøre kraftverket kontinuerlig gjennom hele vinteren, dvs. kraftverket må stå i perioder. Dette er i konflikt med «jevn kjøring om vinteren» som søknaden sier.

Spørsmålet er der for om det ikke er valgt en for stor turbin? Kanskje den gamle med slukeevne 2,5 m^3/s var bedre tilpasset den tilgjengelige vannmengde likevel?

Reguleringsgrensene for Næra

Under avsnittet «Nærenreguleringen» på side 7 i søknaden står følgende: «Vannstanden i magasinet har vært avlest på vannmerket 424 Næren, som er plassert like ovenfor reguleringsdammen. Fordi det er et fall mellom magasinet og vannmerket har avlesningene her vært misvisende. Mesna Kraftselskap har tidligere ikke utnyttet reguleringshøyden på 3 meter fullt ut, men det er uklart hvor mye magasinet faktisk har vært regulert.»

MOJFF forstår vernevedtaket av 1973 slik at det ikke under noen omstendighet er aktuelt å regulere Næra utover det som var praksis på vernetidspunktet. Etter vårt syn var virkelig LRV ca. 337,99 referert til den «gamle» peilestaven på det tidspunkt.

For å forklare vårt syn på hvor mye Næra har vært regulert, har vi lagt ved skissen i vedlegg 1. Kanalen fra Næra og ned til reguleringsdammen har fall. Den gamle peilestaven, som sitter på «Gammelbrua» i Næroset, reflekterer vannstanden i Næra best ved nivåer i nærheten av HRV. Ved LRV er den meget misvisende som vist i vedlegg 1, og den har vært enda mer misvisende enn den er pr. i dag. I februar 1992 fjernet nemlig MK og GLB en betongterskel som lå under «Nybrua» (bygd 1959) i Næroset i forbindelse med «opprenskning» i kanalen, ei opprenskning som etter vårt syn var i strid med vernevedtaket fordi det ble fjernet langt mer enn «sedimentert løsmasse», kft. bilder i vedlegg 3. Høyden på denne terskelen tilsvarte ca. 50 cm. Fortsatt er det en hindring under «Nybrua» på ca. 40 cm, som høyst sannsynlig er fjell. Betongterskelen under «Nybrua» dannet en strømnakke som var tydelig å se på lav vannstand, slik at denne var opphavet til den virkelige LRV for Næra. Avlesningen på den gamle peilestaven (nær LRV) ble da snarere en avlesning av vannføringen i kanalen enn av vannstanden i Næra. Fullfører vi resonnementet finner vi at *virkelig* LRV i Næra har vært ca. 337,99, i hvertfall fra 1959 til februar 1992.

I april 1994 ble det så plassert en ny peilestav lenger opp i kanalen, se vedlegg 2. Denne viser et avvik på 24-25 cm i forhold til den gamle, dvs. at Næra skulle ha vært ytterligere senket ca. 25 cm. Med andre ord er den gamle nivelleringen feil i tillegg til at den gir misvisende avlesninger i nærheten av LRV. (I realiteten slutter Næra oppe ved Nøstebergodden slik at en «riktig» peilestav egentlig burde ha vært plassert her).

Et annet forhold som også synes å gjøre seg gjeldende er at litt sør for Nøstebergodden er det ei grunne tvert over oset som etter MOJFFs målinger/peilinger ligger på ca. kote 337,65 referert til den nye peilestaven. (Målingen/peilingen er tatt i juni 1994). Dette bekrefter våre antagelser ovenfor om at Næra aldri har vært nede på LRV = 337,09. Det er i virkeligheten terskelen under «Nybrua» i Næroset som har regulert den virkelige LRV i Næra, og denne har ligget på ca. kote 337,99. For å få utnyttet hele 3-meters reguleringen mellom kote 337,09 og 340,09 må det graves også på strekningen sør for Nøstebergodden. Dette er imidlertid i strid med vernevedtaket av 1973. Det som i stedet bør gjøres er at betongterskelen på ca. 50 cm under «Nybrua» i Næroset reetableres.»

Mesna Kraftselskap har i brev av 09.09.1994 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

«Oppsummering av uttalelser

Forvaltningsorganene og kommunen går inn for at Mesna Kraftselskap får tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk. De fleste knytter gjenoppbyggingen av kraftverket som en betingelse for Nærenreguleringen og krever at laveste regulerte vannstand (LRV) for Næren heves med ca. 0,9 m til kote 338,00 m.o.h. og at vannføringen i elva skal være jevnest mulig med en minstevannføring på hele elvestrekningen fra Næroset til Mjøsa på 0,5 m^3/s i sommerperioden og 0,2 m^3/s i vinterperioden.

For å opprettholde den samme lavvannssituasjonen i Næren som var på det tidspunktet vassdraget ble vernet, påpeker fylkesmannen i Hedmark at den mye omtalte terskelen i senkningskanalen ved «nybrua» ved Næroset må gjenoppbygges. Det samme mener også Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening.

Fylkesmannen påpeker i sin uttalelse behov for å pålegge utbygger å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser, samt tiltak for å bevare fiskebestanden i Moelva.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) kommenterer fylkesmannens pålegg med at det ikke vil være behov for å fastsette ytterligere vilkår av hensyn til naturinteressene i forbindelse med gjenoppbyggingen av kraftverket dersom DNs forslag i tilknytning til reguleringsovertagelsen blir tatt til følge.

Viktige forutsetninger i foreliggende søknad om gjenoppbygging

Nedenfor er det sammenfattet noen av de viktigste forutsetninger som er lagt til grunn i foreliggende søknad om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk. Dette er parametre som i vensentlig grad er bestemmende for kraftverkets lønnsomhet.

Nærenreguleringen

Manøvreringsreglement for regulering av Næren i Ringsaker, som fastsatt ved Kgl. res. 6. april 1979 og som innebærer:
HRV (Høyeste regulerte vannstand): 340,09 m.o.h. (NN1954)
LRV (Laveste regulerte vannstand): 33 7.09 m.o.h. (NN1954)
Reguleringshøyde: 3.00 m
Den øverste meteren av magasinet kan ikke utnyttes i tiden 14. april - 29. september, da det ikke er anledning til å fylle magasinet over kote 339,09 m.o.h. (NN 1954).
Minstevannføring i elva i sommerperioden (01.05.-30.09): 0,5 m^3/s
Minstevannføring i elva i vinterperioden (01.10.-30.04.): 0,1 m^3/s
Magasinkapasitet: 28,8 mill. m^3

Kraftpris

Følgende kraftpriser er lagt til grunn for beregning av kraftverkets produksjonsinntekter:
Vinterkraft: 30 øre pr. kWh
Sommerkraft 20 øre pr. kWh

Med 7 % realrente og 40 års levetid gir dette en kapitalisert nåverdi av produksjonsinntekter på henholdsvis:
4,00 kr/kWh for vinterkraft
2,67 kr/kWh for sommerkraft

Reguleringens betydning for lønnsomheten ved å gjenoppbygge Moelv Kraftverk

I angjeldende søknad om gjenoppbygging er det foretatt lønnsomhetsbetraktninger basert på kraftverkets egen inntjening uten hensyntagen til verdien av magasinet for verkene nedenfor Mjøsa.

Tabell 1 på side 10 i søknaden viser produksjon og kapitaliserte inntekter ved alternative reguleringsgrenser og minstevannføringer, samt tilhørende utbyggingspriser.

Følgende eksempler illustrerer reguleringens betydning for lønnsomheten:

Med en utbyggingskostnad på 21,9 mill kroner vil det ikke være lønnsomt for MK å gjenoppbygge kraftverket dersom kravet til minstevannføring om vinteren på 0,2 m/s og LRV = 338,00 m.o.h. innfris. Lønnsomhetsgrensen vil i så fall bli overskredet med ca. 0,9 mill kroner. Den totale inntjening vil bli redusert med ca. 4,6 mill kroner i forhold til basisalternativet (søknadsgrunnlaget) med LRV = 337,09 m.o.h. og en minste vintervannføring i elva på 0,1 m^3/s.

Med en minste vintervannføring i elva på 0,1 m^3/s og en heving av LRV fra kote 337,09 m.o.h. til kote 338,00 m.o.h. vil inntjeningen ved å gjenoppbygge kraftverket ligge ca. 0,3 mill kroner over lønnsomhetsgrensen. Den totale inntjeningen blir imidlertid redusert med ca. 3,4 mill kroner i forhold til basisalternativet.

Dersom man beholder en minste vintervannføring i elva på 0,1 m^3/s og hever den tidligere konsesjonshøyden for LRV med 0,5 m fra kote 337,09 m.o.h. til kote 337,59 m. o. h., vil inntjeningen ved å gjenoppbygge kraftverket ligge ca. 2,2 mill kroner over lønnsomhetsgrensen. Den totale inntjeningen vil da bli redusert med ca. 1,5 mill kroner i forhold til basisalternativet.

Mesna kraftselskaps vurderinger og kommentarer

Mesna Kraftselskap har forstått det slik at det har vært i såvel myndighetenes som allmenhetens interesse å få gjenoppbygget Moelv Kraft-

verk. Noe som blant annet flere av høringsuttalelsene i forbindelse med Nærenreguleringen skulle bekrefte.

Ikke minst ut fra hensynet til å få brakt konsesjonsspørsmålet for Nærenreguleringen i orden, har kraftselskapet stilt seg positiv til en gjenoppbygging av kraftverket.

For å kunne forsvare en gjenoppbygging av kraftverket, er det en forutsetning at dette lar seg gjennomføre innenfor økonomisk akseptable betingelser. Da det ser ut til at enkelte vitale forutsetninger, med sterk påvirkning av anleggets lønnsomhet er i faresonen, må vi allerede nå ta forbehold. Størrelsen på reguleringsmagasinet og vilkårene som vil bli knyttet til reguleringskonsesjonen vil være helt avgjørende for vår stillingstaken til kraftverkets videre berettigelse.

To sentrale tema går igjen i uttalelsene, reduksjon av magasinets størrelse og økt minstevannføring om vinteren i hele Moelvas lengde. Begge forhold har meget stor betydning for lønnsomheten ved å gjenoppbygge kraftverket.

Som korrekt bemerket av Glommens og Laagens Brukseier forening (GLB), i brev av 01. 07 1994, har det vært en del uklarheter omkring reguleringens omfang og den reelle bruken av magasinet. Ut fra NVEs senere tids kontrollmålinger synes det klart at de tidligere reguleringsgrensene for Næren, som er et av hovedfundamentene som er lagt til grunn for gjenoppbyggingsprosjektet, ikke har vært benyttet på mange år. Spesielt gjelder dette nedre reguleringsgrense, men i noen grad også øvre grense. Som videre bemerket av GLB, er også vi av den oppfatning at systematiske feil i vannstandsavlesningene på grunn av falltap i kanalen, ganske sikkert har medført at de høye vannstandene ikke har vært så sjeldne som målingene gir inntrykk av.

For øvrig når det gjelder magasinets størrelse, har vi etter at søknaden ble sendt, blitt gjort oppmerksom på at cand. mag. Einar Kullsvehagen i 1980 har utarbeidet magasinkurver for Næren som indikerer at fullt magasininnhold ved HRV = 340,09 m.o.h. er 27,1 mill m^3 og ikke 28,8 mill m^3 som tidligere forutsatt. En endring i forutsetningene som ytterligere svekker anleggets økonomiske inntjeningsevne.

Vi finner det også riktig å presisere at den øverste meteren av magasinet (mellom kotene 339,09 m.o.h. og 340,09 m.o.h.) ikke er fullverdig på grunn av fyllingsrestriksjonene i tiden 14. april - 29. september.

Å gjenoppbygge «terskelen» i senkningskanalen ved Næroset vil være en dårlig løsning, da dette både vil føre til tappesvikt og vanskeliggjøre gode og stabile vannstandsmålinger. Reguleringshøyden bør styres ved hjelp av reguleringsdammen og dens innretninger og ikke av hindringer i senkningskanalen.

Med henvisning til kravet om økt minstevannføring i elva begrunnet ut fra ørretens krav til vinterhabiat, refereres til foreliggende uttalelse fra GLB, datert 01.07 1994. GLB viser til nyere undersøkelser hvor det er påvist at det vil være et vel så godt alternativ å anlegge kulper for å samle vannføringen i elva som å øke vintervannføringen.

Med bakgrunn i ovennevnte, må vi på det sterkeste anmode myndighetene om å utvise stor forsiktighet ved å sette vilkår som vil forverre kraftverkets økonomiske grunnlag.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Bakgrunn

Mesna Kraftselskap (MK) har hatt konsesjon på regulering av Næra siden 1927 og har utnyttet reguleringen i Moelv Kraftverk siden den nåværende kraftstasjonen kom i drift i 1942 og fram til generatoren havarerte i 1984. MK ble stiftet i 1923 og eies i dag av Hamar-regionen Energiverk og Lillehammer og Gausdal Energiverk med en halvpart hver. Drift og administrasjon er samordnet med Lillehammer og Gausdal Energiverk.

MK ved Moelv Kraftverk er fra og med 1990 opptatt som medlem i Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) som 14.09.1992 søkte om konsesjon for å overta reguleringen av Næra. Den foreliggende søknaden dreier seg derfor bare om tillatelse til MK til å gjenoppbygge Moelv Kraftverk. De to søknadene må sees i sammenheng og sluttbehandles parallelt, jfr. annen sak fra NVE i dag.

Vassdraget ble varig vernet mot videre kraftutbygging i Verneplan I i 1973. Beregninger har vist at en gjenoppbygging og drift av stasjonen ble kostbar i forhold til produksjonen, spesielt fordi MK var pålagt erstatningskraftleveranser med lav pris i forbindelse med ekspropriasjon av fallrettigheter. Det har derfor lenge vært uklart hva som skulle skje med både reguleringen og kraftstasjonen.

Det er nå falt dom om at erstatningskraftleveransene er knyttet til MK og ikke til Moelv Kraftverk. Bakgrunnen for økonomiberegningene blir følgelig endret. Da Verneplan IV ble vedtatt i 1993 ble det samtidig åpnet for å gi konsesjon etter vassdragsloven i forbindelse med opprustning av kraftverk, selv om kraftverket ligger i et vernet vassdrag. MK's styre og representantskapsmøte vedtok i møte 14.04.1994 å søke om tillatelse til å gjenoppbygge kraftverket.

Fallet som utnyttes i Moelv kraftverk har vært nyttet til kraftproduksjon siden det i 1909 kom i drift et kraftverk som leverte kraft til Moelven Cellulosefabrikk. Da denne fabrikken stanset i 1938 ble den sammen med kraftverket solgt til Berger Langmoen som i 1941 overdro kraftverket til Mesna Kraftselskap. Kraftverket ble så ombygget i 1941-1942.

Den nåværende kraftstasjonen

Vannveien består av en 1630 m lang åpen tilløpskanal som har sitt inntak i et mindre basseng ved Brufossen, ca 3 km nedenfor reguleringsdammen ved utløpet av Næra. I nedstrøms ende av kanalen ligger inntaket til et ca. 210 m langt trykkrør ned til kraftstasjonen. Fallet er 56 m. Avløpsvannet renner tilbake til elven i en ca. 200 m lang avløpskanal. Kraftstasjonen har vært utstyrt med et Francisaggregat, maksimal ytelse var på 1 MW og slukeevnen på 2,5 m^3/s. Midlere årsproduksjon i perioden 1954 - 1983 var i følge produksjonsoppgaver 6,03 GWh med ca 57 % vinterproduksjon.

Fra kanalen har det i fra 1970-årene vært levert vann til jordbruksvanning til gårder i umiddelbar nærhet av kanalen. Til hvert uttak fra kanalen er det montert vannmålere. Erstatning for tapt produksjon i Moelv Kraftverk ble avregnet etter gjennomsnittlig egenprodusert kWh-pris for Mesna Kraftselskap.

Siden kraftverket stoppet i 1984 har luken i inntaket stått noe åpen, slik at vannstanden i kanalen har hatt samme høyde som vannstanden i inntaksbasenget. Det har bare vært tappet vann fra kanalen til jordbruksvanning og eventuelle lekasjer. Vannet har ellers i denne perioden gått i det naturlige elveløpet også mellom inntaksdammen og utløpet fra kraftstasjonen.

Planen

Både aggregatet og apparatanlegget er fullstendig nedslitt og da den gamle kraftstasjonsbygningen også er for liten, går planen ut på å bygge en ny stasjon ved siden av den gamle. Det er ikke besluttet hva som skal skje med den gamle kraftstasjonsbygningen.

Den nye stasjonen plasseres over den nåværende avløpskanalen slik at kraftstasjonsgulvet blir på nedstrøms side av nåværende stasjon. Avløpskanalen senkes 1,3 m i forhold til bunn-nivået i den eksisterende avløpskanalen. Det valgte aggregatet har en slukeevne på 3,0 m^3/s ved 57 m effektiv fallhøyde og består av en horisontalstilt Francisturbin med maksimal effekt 1,45 MW. Stasjonen utrustes med komplett utstyr for fjernstyring fra driftssentral og det legges fjernstyringskabel fra kraftstasjonen til inntaksdammen samt til reguleringsdammen ved Næra. Ut fra basisalternativets forutsetninger, med 3 m regulering av Næra, vil det nye aggregatet få en midlere årsproduksjon på ca. 7,15 GWh med 69 % vinterkraft. Reduseres reguleringen til 2,5 m, reduseres produksjon med 0,25 GWh og andelen vinterkraft blir redusert til 62 %.

Det legges nytt trykkrør som graves ned i hele sin lengde. Nåværende overløpsrenne fjernes og isteden blir det omløp utenom turbinen i kraftstasjonen. Dermed reduseres risikoen for at vann renner ned på veien nedenfor rørinntaket og det blir ingen brå endringer i vannføringen gjennom stasjonen ved avslag. Omløpsarrangementet dimensjoneres for en vannføring på maksimalt ca. 2,0 m^3/s.

For å redusere isproblemene gjøres kanalen dypere og bredere på en kort strekning oppstrøms rørinntaket som bygges om. Dybde og areal i inntaksbassenget økes noe foran kanalinntaket. Luken stenges automatisk ved evt. rørbrudd.

På grunn av isforholdene i inntakskanalen kjøres stasjonen jevnt om vinteren. Om sommeren vil det normalt ikke være overløp fra dammen.

Produksjon/økonomi

I forprosjektet er utbyggningskostnadene for å rehabilitere Moelv Kraftverk beregnet til ca. 20,6 mill. kr. I tillegg kommer kraftselskapets andel av kostnadene med å rehabilitere selve reguleringsdammen ved Næra. Denne andelen er kostnadsberegnet til 1,3 mill. kr.

I søknadens basisalternativ er det regnet med 3 m regulering og at det ikke er anledning til å fylle den øverste meteren i perioden 14. april til 29. september. Videre er det regnet med en minstevannføring på 0,5 m^3/s om sommeren og 0,1 m^3/s om vinteren. Dette gir en midlere årsproduksjon på 7,15 GWh og dermed en utbygningspris på kr. 3,06 pr. års/kWh .

En kraftpris på 30 øre/kWh for vinterkraft og 20 øre/kWh for sommerkraft, 7% realrente og 40 års levetid gir kapitalisert 4,00 kr/kWh for vinterkraft og 2,67 kr/kWh for sommerkraft. En kraftproduksjon på 7,15 GWh med 69 % vinterkraft vil da gi en nåverdi (1992) av produksjonsinntekter på 25,6 mill kr, dvs. kr. 3,60 pr. års/kWh.

Reduseres reguleringshøyden til 2,5 m gir dette en midlere produksjon på 6,90 GWh med 62 % vinterkraft. Dette gir en utbyggingspris på kr. 3,17 pr. års/kWh med tilsvarende produksjonsinntekter på

kr. 3,50 pr. års/kWh som gir en nåverdi på 24,12 mill.kr.

Skader, ulemper og fordeler

Skader og ulemper som har direkte sammenheng med rehabiliteringen av kraftverket er i hovedsak knyttet til den reduserte vannføringen på den ca 2 km lange utbyggingsstrekningen, mellom inntaksdammen ved Brufoss og utløpet av kraftstasjonen. I resten av elva, den ikke-utbygde delen, vil kraftverkets driftsvannføring i det vesentlige gi jevn og tilstrekkelig vannføring. På den utbygde strekningen vil det derimot normalt bare renne den pålagte minstevannføringen, men med tillegg av tilsig på strekningen, bl.a. kommer en liten elv, Kolva, inn straks nedenfor Lundfossen.

Interessene knytter seg i første rekke til muligheten for fremme av fiskebestanden. Slik forholdene er i dag, er fisket av liten betydning ettersom mjøsørretens oppgang til denne del av elva er hindret av det ca 4 m høye Fossefallet som ligger ca 1,5 km nedenfor kraftverkets utløp og ca 3 km fra Mjøsa. Det foreligger imidlertid konkrete planer om bygging av fisketrapp forbi fossen og det regnes med at ytterligere 3 km elvestrekning da vil åpnes for ørretens oppgang. Av denne strekningen ligger ca 1 km ovenfor kraftverkets utløp. Det framholdes at det er et viktig mål i utvikling av miljøkvalitetene i Mjøsområdet å sikre livskraftige ørretbestander i tilløpselvene til Mjøsa og Moelva inngår her.

Da det til nå ikke har vært oppgang til den berørte elvestrekningen, er det vanskelig å ha noen sikker mening om skadens omfang i form av et redusert framtidig gyte- og oppvekstområde. Kraftverksplanene er basert på et vannslipp forbi kraftstasjonen på 0,5 m^3/s i tiden 01.05 - 30.09. Dette er i samsvar med de krav til minstevannføring som er framsatt i distriktsuttalelsene. Resten av året vil kraftverkets driftsvannføring gi jevn og tilstrekkelig vannføring nedenfor kraftverkets utløp. På en samlet elvelengde av 5 km som inkluderer 2 km av strekningen for framtidig utnyttelse, antar NVE derfor at virkningene av rehabiliteringen blir små. På den ca 1 km lange strekningen fra kraftverkets utløp til foten av Lundfossen antar vi at det omsøkte utslippet på 0,1 m^3/s gjennom vinterperioden kan ha negativ virkning for overlevelse av fisk og fiskeyngel. På sommertid, med et vannslipp etter planen på 0,5 m/s, vil denne strekningen også være av verdi for fisket.

Evt. negative virkninger på landskapet pga fraføring av vann fra elva er ikke tillagt nevneverdig betydning i distriktsuttalelsene, derimot pekes det på betydningen av inntaksmagasinet og kanalen som positive landskapselementer.

Det er også planlagt mindre utvidelsesarbeider i tilløpskanalen - ombyggingen/nybygging av kraftstasjon og senking av avløpskanalen med ca 1,3 m i forhold til den tidligere - uten at dette har gitt negative reaksjoner i høringsrunden.

Av hensyn til forurensingssituasjonen krever SFT i forbindelse med sin uttalelse i saken om ny konsesjon for regulering av Næra, en vintervannføring på 0,15 m^3/s målt ved Kvisla Bruk og at dette også skal gjelde nedenfor inntaksbassenget. Fylkesmannens vurdering er at elva, av hensyn til fisken og forurensingssituasjonen, må sikres en minstevannføring på bl.a. 0,2 m/s i vintertiden. SFT tar videre forbehold om å vurdere disse slippene på ny både med sikte på å kunne øke ev. minske disse vannføringene bl.a. avhengig av om tilstøtende bebyggelse til elva blir tilkoplet kommunal kloakkledning. I disse kravene ligger det i utgangspunktet belastninger på kraftverket i forhold til utgangsplanene, en økning til 0,2 m^3/s i denne perioden vil redusere produksjonen med 0,3 GWh/år. Bebyggelsen på strekningen fra Kvernstua (Lundfossen) opp til Næroset er ikke koplet til den kommunale kloakkledningen og vil sannsynligvis ikke bli det, bebyggelsen ligger imidlertid hovedsakelig ovenfor inntaksdammen.

I nedre del av vassdraget har det vært isproblemer og NVE har utført forbygningsarbeider her. En gjenopptakelse av kraftproduksjonen vil sannsynligvis bedre situasjonen ytterligere. Vannet går da gjennom kraftstasjonen istedenfor å bli nedkjølt i fossen. Lav vannføring om vinteren ved f.eks driftsstans eller redusert produksjon vil kunne forverre situasjonen, men dette vil være unormale driftssituasjoner.

Reguleringen vil også kunne ha flomdempende effekt.

En gjenopptakelse av kraftproduksjonen vil øke nytten av reguleringen. Mange av uttaleinstansene i forbindelse med reguleringssøknaden har krevd en gjenoppbygging av kraftverket som betingelse for fortsatt reguleringskonsesjon. NVE peker også på Ringsaker kommunes uttalelse som framhever at vassdraget fra lang tid tilbake er tilpasset en teknisk utnyttelse og at bl.a. tilløpskanalen og kraftverket er av kulturhistorisk interesse.

Uttalelser fra andre

Uttaleinstansene mener gjenoppbyggingen av kraftverket må sees i sammenheng med GLB's søknad om reguleringskonsesjon for Næra. Ingen går i

prinsippet imot en gjenoppbygging. I uttalelsene stilles det også krav som gjelder reguleringen, så som reguleringshøyde, fisketrapp ol., dette hører inn under reguleringssøknaden og diskuteres der.

Ringsaker kommune går inn for gjenoppbygging av kraftverket forutsatt at vannføringen i elva er jevnest mulig, minstevannføringen i hele vassdraget settes til 0,2 m³/s om vinteren og 0,5 m³/s om sommeren og at Næra reguleres bare mellom kote 338,0 og 340,0.

Fylkesmannen i Hedmark og Direktoratet for naturforvaltning støtter i hovedsak opp om kommunens krav.

Moelv og Omegn Jeger og Fiskerforening krever en minstevannføring om vinteren på 0,3 m³/s og at stasjonen kjøres jevnt om vinteren. Videre kreves at LRV i Næra heves til ca kote 338.

I sine kommentarer til uttalelsene peker MK på økonomiberegningene som viser at en heving av LRV til kote 338,09 sammen med en vintervannføring forbi kraftstasjonen på 0,1 m³/s resulterer i at opprustningsprosjektet balanserer på lønnsomhetsgrensen. Økes vintervannføringen til 0,2 m³/s blir det klart ulønnsomt.

NVE's vurdering

Det framgår av de utførte beregningene at den bedriftsøkonomiske lønnsomheten er svært liten. Dette gjelder også basisalternativet hvor differansen mellom kapitalisert nåverdi og beregnede anleggskostnader er + 3,73 mill.kr. Det er da heller ikke regnet med andel av utgifter til opprensking og utbedring av senkningskanalen for Næra, jfr annen sak i dag fra NVE om ny reguleringskonsesjon for Næra. I uttalelsen om ny reguleringskonsesjon har Ringsaker kommune forutsatt at kraftverket rehabiliteres. GLB ser også en meget nær økonomisk sammenheng mellom reguleringen og kraftverket. NVE legger også vekt på dette og finner det sikrest å regne med at en gjenoppbygging av kraftverket vil være avgjørende for en fortsatt regulering av Næra.

En eventuell nedlegging av kraftverket og reguleringen vil bli en relativt omfattende sak med betydelige utgifter. GLB antyder således 0,5 - 0,7 mill.kr. bare for riving av reguleringsdammen. En full restituering av terrenget omkring kraftverket og opphør av ansvar vil også bl.a. si gjenlegging av den ca 1600 m lange tilløpskanalen. I dag leverer denne tilsammen ca 54 000 m³ vann pr år til jordbruksvanning. I en uregulert elv må det regnes med lave vannføringer i perioder, noe vi anser for å være ugunstige endringer for fisken i elva.

De foreslåtte økninger av slukeevne og fallhøyde er marginale og innenfor det som kan godtas ved en opprustning av et kraftverk i et vernet vassdrag.

Representanter for NVEs administrasjon var på befaring i området 19.10.1994.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av disse hensyn vil NVE anbefale at tillatelse til gjenoppbygging av Moelv kraftverk blir gitt på de vilkår som følger vedlagt.

Kommentarer til vilkårene

Byggefrister, post 1

NVE ser det som meget nødvendig at det nå raskt blir truffet avgjørelse med hensyn til rehabilitering av kraftverket i Moelva. Vassdragslovens § 111 gir anledning til å fravike ordinære byggefrister under særlige omstendigheter. Vi antar at slike omstendigheter foreligger her med tanke på den lange tids usikkerhet som har bestått omkring Moelvas kraftverks- og reguleringsanlegg. Vi foreslår derfor at Moelv Kraftverks rehabilitering må påbegynnes snarest mulig og fullføres innen tre år etter at konsesjon er gitt.

Oversittes fristen faller tillatelsen bort og NVE foreslår betinget at kraftselskapet tar opp nedleggingssak i samsvar med vassdragslovens § 116.

Ansvar ved anlegg/drift m.v., post 2

Da det her gjelder et vassdrag som er varig vernet mot ytterligere kraftutbygging, finner NVE grunnlag til å foreslå et vilkår tilsvarende vilkåret i vassdragsreguleringlovens § 12 nr. 16 om plikt under anleggsarbeidene å unngå ødeleggelse av naturforekomster, fornminner m.v.

Godkjenning av planer m.v., post 3

Vilkåret foreslås i den form det stilles ved reguleringssaker.

Naturforvaltning, post 4

DN foreslår ikke et spesifikt vilkår for utbyggingen, men henviser til forslaget i reguleringssaken. Vi foreslår derfor et vilkår som viser til tilsvarende vilkår for regulering av Næra og forutsetter at det gjøres gjeldende for Moelven Kraftverk i det omfang det passer. Eventuell uenighet om fordelingen av kostnadene mellom reguleringen og kraftverket avgjøres av DN.

Forurensning, post 5

SFT har under reguleringssaken for Næra foreslått vilkår også for utbyggingsstrekningen for Moelv Kraftverk. NVE har tatt ut den delen som er relevant for utbyggingsstrekningen og tatt den inn som vilkår i utbyggingssaken. Det gjelder de generelle pålegg. Forslaget om minstevannføring er tatt opp i post 8.

Terskler, post 7

NVE foreslår det vanlige vilkår om bygging av eventuelle terskler, om å foreta biotopjusterende tiltak m.v. på utbyggingsstrekningen etter NOE's bestemmelser. Vi viser i denne forbindelse til GLB's kommentarer i reguleringssaken hvor de også berører dette forhold og peker på muligheten av biotopforbedrende tiltak som alternativ til økt minstevannføring på utbyggingsstrekningen.

Vannslipping, post 8

Søker planlegger primært ut fra slipping av 0,5 m^3/s i tiden 01.05 - 30.09 og 0,1 m^3/s resten av året, det samme som ble pålagt i den sist gjeldende konsesjonen fra 1979. Det gir et gjennomsnitt over året på 0,26 m^3/s. Til sammenlikning er middelvannføringen 2,4 m^3/s. Da vassdraget har vært regulert hele dette århundre, er det vanskelig å anta noe om uregulert alminnelig lavvannsføring.

En minstevannføring om sommeren på 0,5 m^3/s aksepteres av uttaleinstansene. Når det gjelder vintervannføring, foreligger det temmelig kategoriske forslag. Ringsaker kommune krever 0,2 m^3/s. Dette støttes av fylkesmannen i Hedmark og DN. SFT har i sin uttalelse til reguleringssaken krevd 0,15 m^3/s. MOJFF krever 0,3 m^3/s.

NVE har i det foregående påpekt flere vesentlige momenter for å få i stand en rehabilitering av kraftverket. En ev. nedlegging er heller ikke seriøst vurdert i distriktsuttalelsene. Videre har vi pekt på prosjektets dårlige økonomi. Enhver beskjæring av basisalternativets produksjonsgrunnlag i form av redusert magasin og/eller forbislipping av produksjonsvann er fra et økonomisk synspunkt utilrådelig. Når det gjelder reguleringsomfanget vises til reguleringssaken hvor NVE anbefaler reguleringshøyden redusert med 0,5 m. Bare dette reduserer differansen på beregnet kapitalisert nåverdi og anleggskostnadene til + 2,22 mill.kr. noe som nærmer seg lønnsomhetsgrensen. NVE finner derfor å ville foreslå at søkers planleggingsforutsetning følges: 0,5 m^3/s i tiden 01.05 - 30.09 og 0,1 m^3/s resten av året. Selv om SFT's forslag har grunnlag i forurensingsloven, finner NVE etter en samlet vurdering av kraftverkskostnader og de forannevnte grunner for å rehabilitere kraftverket, at det er grunn til å fravike SFT's forslag.

NVE har foreslått at det i reguleringstillatelsen pålegges en minstevannføring om vinteren på 0,2 m^3/sek målt ved Kvisla Bruk. Dette er for at vannføringen ikke skal bli for lav på den ikkeutbygde elvestrekningen, om kraftstasjonen er ute av drift. Dette er både av hensyn til fisken og til kjøvingsproblemene. Denne delen av elva har normalt en vannføring som langt overstiger minstevannføringskravet.

Ved økning av vannføringen i/etter en kuldeperiode, må situasjonen følges nøye for å unngå isganger eller flommer pga. innsnevret elveløp.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 106 for Mesna kraftselskap til å gjenoppbygge Moelv Kraftstasjon i Moelvenvassdraget i Ringsaker kommune, Oppland fylke.

«1

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes snarest mulig og fullføres innen 3 år etter at tillatelsen er gitt. I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte. Dersom disse fristene oversittes uten tillatelse fra Nærings- og energidepartementet, faller tillatelsen bort i samsvar med vassdragslovens § 111. Mesna Kraftselskap plikter i så fall å ta opp en nedleggingssak for det gamle kraftverket med tilløps- og avløpssystem i.h.t. vassdragslovens § 116.

2

(Utbyggers ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Utbyggeren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

3

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av utbygger.

Utbyggeren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for ombyggingen. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Utbyggeren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Utbyggeren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Utbyggeren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE's samtykke.

4

(Naturforvaltning)

Tilsvarende vilkår i reguleringskonsesjonen for Næra gjøres gjeldende så langt det passer. Uenighet om omfanget for Moelv Kraftverk av pålegg gitt etter nevnte vilkår avgjøres av DN.

5

(Forurensning m.v.)

Utbygger plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensing som står i forbindelse med utbyggingen.

6

(Ferdsel m. v.)

Utbyggeren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på utbyggerens bekostning. Veger, bruer og kaier som utbyggeren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Nærings- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Utbyggeren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

7

(Terskler m. v.)

I de deler av vassdragene hvor rehabiliteringen av Moelv kraftverk medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Nærings- og energidepartementet pålegge Mesna Kraftselskap å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Nærings- og energidepartementet pålegge Mesna Kraftselskap å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av utbyggeren.

8

(Vannslipping)

Vannstanden i inntaket for Moelv Kraftverk kan demmes opp til kote 279,80 Demningsgrensene betegnes med fast og tydelig vannstandsmerke som godkjennes av NVE. Vannslippingen til kraftverket skal skje så jevnt som mulig.

Utbyggeren plikter å slippe vann over inntaksdammen ved Brufossen som følger:

I tiden 01.10 - 30.04 skal vannføringen være minst 0,1 m^3/s. I tiden 01.05 - 30.09 skal vannføringen være minst 0,5 m/s.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan Mesna Kraftselskap pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr 1000,- for hver gang etter Nærings- og energidepartementets nærmere bestemmelse.»

III. Høringsuttalelsene

Landbruksdepartementet har i brev 6. januar 1995 uttalt følgende om GLBs søknad:

> «Landbruksdepartementet har merket seg at NVE går inn for å heve LRV i Næra med 0,5 m til kote 337,64 og å øke minstevannføringen om sommeren i Moelva til 0,2 m^3/s. Dette vil sannsynligvis ha en gunstig effekt for landskapsbilde og naturforholdene og bidra til å redusere negative virkninger for rekreasjon, fiske og friluftsliv.
>
> Landbruksdepartementet har ingen merknader til NVE's utkast til konsesjon.»

I departementets uttalelse av s.d. om Mesna Kraftselskaps søknad heter det:

> «Fylkesmannen i Hedmark, landbruksavdelingen har i brev av 30.06.94 pekt på at det fortsatt må være mulig å ta ut vann fra tilløpskanalen til jordbruksvanning. Det har vært tatt ut vann fra kanalen siden 70-tallet. Sikker vanntilgang er av betydning for jordbruksinteressene. Landbruksdepartementet anbefaler at konsesjonæren må sørge for at det er tilstrekkelig med vann i tilløpskanalen i vekstperioden slik at det også i framtiden blir mulig for grunneierne å ta ut vann til vanning fra tilløpskanalen. Vannet i tilløpskanalen må ikke gå på bekostning av minstevannføringen i elven.»

Miljøverndepartementet kom med sin uttalelse 29. august 1996. De har gitt en felles uttalelse til søknadene. I brevet heter det:

> «Vassdraget ble varig vernet i Verneplan I for vassdrag, dvs. i 1973. Reguleringen og Moelv kraftverk var da i drift, men generatoren havarerte i 1984 og kraftverket har senere ikke vært i drift. Reguleringen har til en viss grad blitt opprettholdt fram til i dag.

Nåværende regulering og kraftstasjon

Fra gammelt av var det mange virksomheter, møller etc. som utnyttet Næren og fallene mellom Næren og Mjøsa. Da kraftverket ble nedlagt var den tillatte reguleringen av Næren på 3,00 meter, delt i en konsesjonsfri del på 1,00 meter (den øverste delen av reguleringen) og en konsesjonsbelagt på 2,00 meter. Den konsesjonsbelagte delen av reguleringen var knyttet til en tidsbegrenset konsesjon. Mesna kraftselskap søkte og fikk fornyet denne konsesjonen på visse vilkår fram til 1987 ved kgl.res. 6.4.79. Reglementet påla regulanten å slippe en minstevannføring forbi kraftstasjonen i tiden 1.oktober til 30.oktober på 0,1 m^3/s og i tiden 1. mai til 30. september 0,5 m^3/s.

Kraftverkets vannvei består av en 1630 meter lang åpen tilløpskanal som har sitt inntak i et mindre basseng ved Brufossen, ca. 3 km nedenfor reguleringsdammen ved utløpet av Næren. I nedstrøms ende av kanalen ligger inntaket til et 210 meter langt trykkrør som leder vannet ned til kraftstasjonen. Fallhøyden er på 56 meter. Avløpsvannet renner tilbake til elven i en 200 meter lang avløpskanal. Kraftstasjonens maksimale ytelse var på 1 MW, slukeevnen 2,5 m^3/s og midlere årsproduksjon i perioden 1954-1983 var 6 GWh med ca. 57 % vinterproduksjon.

Fra 1970-årene har det vært levert vann til jordbruksvanning til gårder i umiddelbar nærhet av kanalen.

Søknadene

Mesna kraftselskap og Glommen og Laagens Brukseierforening (GLB) som er søker vedr. reguleringskonsesjonen har som basisalternativ forutsatt 3.00 meter regulering og minstevannføring på hhv 0,5 m^3/s og 0,1 m^3/s sommer og vinter målt ved Kvisla Bruk og forbi inntaksdammen til kraftstasjonen. Dette tilsvarer nåværende minstevannføringskrav.

NVE mener at en heving av LRV med 1,0 meter «slik sentrale distriktsledd ønsker, er en for sterk begrensing. Moelv kraftverk må etter de framlagte økonomiberegninger antas å ville falle ut. Vi tviler også på at GLB vil være interessert.» NVE foreslår imidlertid at LRV økes med 0,5 meter (til kote 337,64) i og med at den nederste 0,5 meter av reguleringen aldri har vært i bruk. Effektivt magasin vil da følge NVE være 15,5 mill.m^3 pga. de gamle fyllingsrestriksjonene på den øverste meteren av reguleringen. NVE foreslår samme minstevannføring som nå forbi inntaksdammen.

Miljøverndepartementets vurdering

Det knytter seg mange brukerinteresser til vassdraget. Moelva er en viktig elv for Mjøsørreten. Ørreten går i dag 3 km opp i elva og det er konkrete planer om trappebygging slik at man oppnår en samlet gyte- og oppvekststrekning på 6 km. Vassdraget, spesielt Næren, er attraktivt som rekreasjonsområde (badeliv, fiske

og turområde). Næren er betegnet som en naturperle med et rikt dyre- og fugleliv. Bl.a har man her den eneste kjente hekkeplassen for fiskeøm i Hedmark. Det knytter seg videre lokale vannforsyningsinteresser til vassdraget.

Norges Jeger og Fiskerforbund samt Næren grunneier forening går imot planene. Det er bred enighet blant øvrige høringsuttalelser om at fortsatt regulering og gjenoppbygging av kraftverket kun kan godtas under forutsetning av at LRV legges pa minimum kote 338 og at minstevannføringen om vinteren blir minimum 0,2- 0,3 m^3/s. Fylkesmannen og Ringsaker kommune peker på at kote 338 i praksis var LRV på vernetidspunktet, og mener at ytterligere senkning vil gå vesentlig ut over naturkvalitetene i området. Fylkesmannen mener at det må være naturtilstanden og aktuell bruk på vernetidspunktet som danner hovedgrunnlaget for Stortingets vern av vernede vassdrag. DN peker på at inngrep som er til ulempe for de allmenne interesser ikke skal gjennomføres i vernede vassdrag.

DN og fylkesmannen krever 0,2 m^3/s mens kommunen krever 0,3 m^3/s som vintervannføring. Kommunen peker på at en minstevannføring på 0,1 m^3 /s som NVE foreslår, aldri har vært praktisert før, og at det kun finnes noen fa eksempler på at vannføringen har vært under 0,5 m^3/s. Rådmannen vurderer i sin innstilling til formannskapsmøtet 18.1.95 «naturkonsekvensene ved en tilbakeføring til naturlig regulering betydelig mindre enn en realisering av de konsesjonsvilkårene som NVE har innstilt overfor departementet.»

Kraftproduksjonen blir i det omsøkte basisalternativet 7,15 GWh med 69 % vinterkraft, mens den med de begrensninger NVE foreslår blir på 6,90 GWh. I tillegg kommer produksjonsøkning i kraftstasjonene nedenfor Mjøsa på 6 GWh/år.

Med de begrensninger som fylkesmannen og DN har foreslått blir kraftproduksjonen på 6,11 GWh og prosjektet blir dermed neppe lønnsomt ifølge GLB og NVE. Kommunens krav til minstevannføring på 0,3 m^3/s svekker økonomien ytterligere. Ut fra de opplysninger som foreligger om kost/nytte frarår departementet videre regulering og kraftproduksjon i vassdraget. I denne vurdering har departementet også trukket inn de fordeler som en opprettholdelse av Næren-reguleringen vil ha når det gjelder flomdemping i Lågen.»

Fylkesmannen i Hedmark (vedlegg til MDs brev) uttaler følgende om søknadene:

«Fylkesmannen har tidligere tilkjennegitt at en ikke ser noen prinsippielle betenkeligheter ved at reguleringen av Næra opprettholdes eller ved gjenoppbygging av Moelv kraftverk, til tross for at Moelva ble vernet mot kraftutbygging gjennom Verneplan I. Forutsetningen for dette har imidlertid hele tiden vært at gjenopptakelsen av kraftproduksjonen i vassdraget skjer innenfor rammen av gjeldende forhold på det tidspunkt vassdraget ble vernet.

Når det gjelder innholdet i NVEs utkast til konsesjonsbestemmelser registrerer fylkesmannen at kommunens, fylkesmannens og DNs forslag til minstevannføring på utbygningsstrekningen for Moelv kraftverk ikke er imøtekommet i utkastet. Kravet om 0.2 m^3/sek i vinterhalvåret (01.10-30.4) bør etter fylkesmannens syn etterkommes av hensyn til fisken og friluftslivs- og resipientinteressene på den aktuelle elvestrekningen. Fylkesmannen ber derfor om at departementet følger opp dette punktet i forhold til NOE.

Når det gjelder utkastet til manøvreringsreglement for Næra, reiser utformingen av dette etter fylkesmannens syn en del prinsippielle spørsmålsstillinger i forhold til vassdragsvernet. Fylkesmannen er, på grunnlag av den foreliggende dokumentasjonen fra NVEs side, klar over at den opprinnelige reguleringstillatelsen fra 1908 formelt ga grunnlag for en lavere LRV enn hva som var fysisk mulig på det tidspunktet vassdraget ble vernet. At denne reguleringsmuligheten ikke hadde vært utnyttet gjennom lang tid, mener imidlertid fylkesmannen bør være underordnet i forhold til hva som fysisk var tilfelle på vernetidspunktet. Prinsippielt mener fylkesmannen derfor at det må være naturtilstanden og aktuell bruk på vernetidspunktet som danner hovedgrunnlaget for Stortingets vern av dette og andre vernede vassdrag.

At det ca. 20 år etter vernevedtaket er gjennomført omfattende opprenskingsarbeider i senkingskanalen mellom Næra og reguleringsdammen med mulighet for en senking av sjøen utover hva som har vært praktisert i lang tid både før og etter vernevedtaket, oppfatter fylkesmannen som tvilsomt i forhold til hensikten med vernet av Moelva.

Verneverdiene i Moelva knytter seg, utenom fiskeinteressene, i første rekke til Næra og denne lokalitetens verdi i våtmarkssammenheng og som rekreasjonsområde for lokalbefolkningen. Næra er svært grunn, og vil på grunn av dette ikke tåle ytterligere senking uten at dette går vesentlig ut over naturkvalitetene i området. Dersom det nå gis ny konsesjon som gir adgang til økt senking av sjøen, vil dette i tillegg svekke folks tiltro til verneplanarbeidet både lokalt men også generelt i befolkningen. Næra-reguleringen er derfor etter fylkesmannens syn en prinsippsak hvor utfallet kan få be-

tydning for lignende prosesser i andre vernede vassdrag.

Fylkesmannen vil derfor be departementet om å vurdere det prinsippielle i denne saken nøye. Fylkesmannen vil for sin del opprettholde det lokale kravet om at LRV bør ligge på kote 338 ut fra de faktiske miljøvirkningene av en lavere lavvannstilstand. Konsesjonsmyndighetene sentralt vil derfor i sin sluttvurdering måtte stille miljøvernhensynene opp mot de økonomiske virkninger LRV på kote 338 vil medføre i forhold til kraftprosjektets lønnsomhet.

Fylkesmannen er for øvrig enig med NVE i at fyllingsrestriksjonene på den øverste konsesjonsfrie meteren av reguleringen opprettholdes.

Konklusjon:

Fylkesmannen har ingen prinsippielle innvendinger mot at kraftproduksjonen i Moelva gjenopptas selv om vassdraget er vernet mot kraftutbygging, forutsatt at dette skjer innenfor de samme rammer som på vernetidspunktet.

Fylkesmannen vil imidlertid be departementet om å arbeide for å øke minstevannføringen vinterstid i hele vassdraget til 0,2 m³/sek av hensyn til fisken og resipientforholdene. Fylkesmannen ber videre departementet om å vurdere de prinsippielle sidene ved Nærareguleringen nøye, og videre medvirke til at LRV for den endelige reguleringskonsesjonen blir lagt til kote 338 - i tråd med lokale ønsker.»

Direktoratet for naturforvaltning (vedlegg til MD's brev) har uttalt følgende:

«Moelva med Næra ble gjennom Verneplan I for vassdrag vernet mot videre kraftutbygging. Da vassdraget ble vernet, hadde Næra allerede i flere år blitt regulert i sitt nåværende omfang. DN har derfor ingen prinsipielle merknader til en forsatt regulering av Næra, under forutsetning av at reguleringen ikke blir utvidet i forhold til situasjonen på det tidspunkt da vassdraget ble vernet. Denne søknaden om regulering må sees i sammenheng med søknaden om gjenoppbygging av Moelv kraftverk.

I innstillingen går NVE inn for et kompromiss med LRV på kote 337,64. DN mener imidlertid fortsatt at LRV bør økes i forhold til NVE's forslag, til kote 338. Reguleringen har gjennom lang tid ikke utnyttet den formelt tillatte LRV. DN ser på forslaget om LRV som en utvidelse av reguleringen i forhold til situasjonen på vernetidspunktet. En senkning av LRV vil medføre tørrlagte områder i den grunne innsjøen, noe som vil virke negativt inn på naturkvalitetene og de allmenne interesser i området. Inngrep som er til ulempe for de allmenne interesser skal ikke gjennomføres i vernede vassdrag. Tiltak som krever tillatelse etter vassdragslovgivningen skal ikke finne sted (St.prp.nr. 118, 1991-92, kap.5.2).

DN er enig i Fylkesmannens uttalelse i brev til Miljøverndepartementet av 19.12.94.

DN har ut over dette ingen innvendinger til NVE's innstilling.»

I Hedmark fylkeskommunes brev av 13. desember 1994 heter det om GLBs søknad:

«Glommens og Laagens Brukseierforening søker om ny konsesjon for regulering av Næra i Moelvenvassdraget på samme vilkår som tidligere rettighetshaver, Mesna Kraftselskap.

Konsesjonssøknaden var ute til høring i 1992. Hedmark fylkesfriluftsnemnd, som avgav uttalelse på vegne av fylkeskommunen, hadde den gang ingen merknader til overtagelse og fornyelse av konsesjonen.

Ringsaker kommune gikk i 1992 inn for at Glommens og Laagens Brukseierforening får overta og fornye reguleringskonsesjon for Næra under forutsetning av at Moelv kraftverk rehabiliteres og at laveste regulerte vannstand (LRV) i Næra heves til 338.0 m.

Det er uklart hvor mye magasinet i Næra har vært regulert, men trolig har vannstanden aldri vært nede på 337.09 m som er laveste reguleringsgrense i sjøen.

I elva har antagelig vannstanden hittil vært så stor som 0,4 m³/sek. om vinteren, ifølge opplysninger fra kommunen. Glommens og Laagens Brukseierforening søker om en minstevannføring på 0.2 m³/sek i tidsrommet 1. oktober til 30. april.

Regulering av Næra til kote 337.09 m og minstevannføring i Moelva om vinteren pa 0.2 m³/sek. vil om den nyttes fullt ut bli en sterkere regulering enn tidligere, og vil føre til en annen landskapssituasjon langs vassdraget.

Ringsaker kommune behandlet i møte 03.08.94 (formannskapet) søknad fra Mesna Kraftselskap om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv kraftverk i Moelvvassdraget. Dette må ses i sammenheng med foreliggende søknad fra GLB om konsesjon for regulering av Næra.

Det var enstemmighet om at Mesna Kraftselskap gis tillatelse til gjenoppbygging av kraftverket under forutsetning av at det sørges for jevn vannføring i Moelva, at minstevannføring settes til 0.2 m³/sek. om vinteren og 0.5 m³/sek. om sommeren, og at Næra reguleres mellom kotene 338.0 og 340.09 m.

Hedmark fylkeskommune ved kommunalavdelingen, støtter dette forslaget og de merk-

nadene som Ringsaker kommune har til søknad om konsesjon for regulering av Næra i Moelvenvassdraget.

I tillegg bemerkes at minstevannføringen som skal til for å sikre driften av eventuelle fisketrapper i vassdraget ikke er klarlagt. Dette, samt overlevelsesmulighetene for fisken om vinteren må være avgjørende for fastsettelsen av minstevannføringen i elva, og at den kanskje burde settes høyere enn 0.2 m³/sek.»

I fylkeskommunens brev av 9. desember 1994 uttaltes det om Mesna Kraftselskaps søknad:

«Prosjektet går ut på rehabilitering og opprusting av eksisterende kraftverk i Moelva i Ringsaker kommune.

Hedmark fylkeskommune ved kommunalavdelingen, har tidligere uttalt seg om saken kfr. brev av 14.01.92, og brev av 23.06.94 til henholdsvis Lillehammer og Gausdal Energiverk og Norges vassdrags- og energiverk. Kopi av brevene er vedlagt.

Gjenoppbyggingen av kraftverket ses i sammenheng med Glommens og Laagens Brukseierforenings søknad om konsesjon for regulering av Næra i Moelvenvassdraget. Kommunalavdelingen har avgitt egen uttale til konsesjonssøknaden. Det vises også til denne.

Søknad om tillatelse til gjenoppbygging av Moelv kraftverk har vært oppe til behandling i Ringsaker kommune. Kommunen tilrår at Mesna Kraftselskap gis tillatelse til gjenoppbygging av Moelv kraftverk under forutsetning av at det sørges for jevn vannføring i elva, at minstevannføringen settes til 0,2 m³/sek. om vinteren og 0,5 m³/sek. om sommeren og at Næra reguleres mellom kotene 338,0 og 340.09 m.

Fylkeskommunen ved kommunalavdelingen, slutter seg til kommunens merknader til søknaden. Utover dette, samt kommentarer i tidligere uttalelser har vi ingen merknader til søknad om gjenoppbygging av Moelv kraftstasjon.»

I sin ovennevnte uttalelse av 14. januar 1992 til Lillehammer og Gausdal energiverk bemerket fylkeskommunen bl.a. følgende:

«Moelvenvassdraget med Næra ble varig vernet i verneplan I for vassdrag i 1972-73, Reguleringen av Næra ble forutsatt opprettholdt, og opprustningen skulle derfor ikke komme i konflikt med verneinteressene. Det er tatt hensyn til konsesjonsvilkårenes krav om minstevannføring i elva.

Av hensyn til isproblemene er det forutsatt at bassenget ved kanalinntaket og en kort strekning av kanalen oppstrøms rørinntaket, renskes opp og utvides noe. Vi kan ikke se at dette reduserer landskapsverdiene i området forutsatt at overskuddsmassene plasseres og formes på fornuftig måte.

Prosjektet er i samsvar med fylkesplanen 1988-91 hvor det i kapitlet om Energiforsyning bl.a. heter: «Energibehovet skal i størst mulig grad dekkes opp ved hjelp av de lokale og fornybare ressursene vannkraft og biobrendsel».

Kommuneavdelingen mener det ligger klare fordeler i å ruste opp et eksisterende kraftverk framfor å angripe nye vassdrag og har ellers ingen særlige merknader til prosjektet.»

Ringsaker kommune sier i sitt brev av 23. januar 1995:

«Ringsaker kommune har i formannskapssak nr. 22/95 fattet følgende vedtak i saken:

«Formannskapet tilrår at Glommen og Laagen Brukseierforening får konsesjon til regulering av Næra i Moelvenvassdraget under forutsetning av at Moelv kraftverk gjenoppbygges. Reguleringen av vassdraget må skje på følgende betingelser:

1. Minstevannsføringen om vinteren må være minimum 0,3 m³/sek., og om somme ren 0,5 m³/sek. Dette gjelder for hele vassdraget.
2. Reguleringen av Næra er mellom kote 338,05 og kote 340,14
3. Målestasjoner for minstevannsføringen må etableres ved reguleringsdammen i Næroset og ved vanninntakskanalen ved Brufoss
4. Fisketrapp i Næroset og oppkomstmuligheter for fisk ved Kvisla Bruk innarbeides i konsesjonsvilkårene
5. Utsetting av 3000 stk., stedegne, to-somrig ørret/år innarbeides i konsesjonsvilkårene
6. Vannføringen må trappes ned gradvis om høsten fra 1. okt. og minimum 7 dager framover slik at fisken ikke blir innesperret og rogn blir liggende på tørt land
7. Konsesjonsvilkårene bør generelt tilpasses dagens forhold. Ansvarsforhold mellom ulike instanser må klargjøres bedre. Eventuell erstatning må stå i forhold til de ødeleggelser som kan skje.»»

«Mjøsa Fiskeforvaltning (et samarbeidsorgan mellom 9 lokale fiskeforeninger) har i brev av 15. desember 1994 kommet med en omfattende fellesuttalelse til de to søknadene vedrørende Mjøsørreten:

«Moelva i Ringsaker Kommune er en av flere viktige gyte- og oppvekstelver for mjøsørreten, dvs. ørret som fødes og lever som unger i elva, og som har videre oppvekst ute i Mjøsa. Ulike elver har sin egen mjøsørretstamme som er ge-

netisk forskjellig fra stammer i andre elver. Mjøsørreten i Moelva er sådan en unik stamme. De ulike mjøsørretstammene er typiske storørretstammer (ikke uvanlig med individer pa mellom 10- 15 kg) med stor nasjonal og intemasjonal bevaringsverdi.

Ettersom Moelva er varig vernet mot videre kraftutbygging mener Mjøsa Fiskeforvaltning at kraftregulanten Glommen og Laagen bruks-eierforening ikke bør gis konsesjon i Moelva.

Skulle konsesjon allikevel gis bør ikke konsesjonssøkeren få innvilget sin søknad om å utvide anleggets kapasitet fra 2,5 m^3/s til 3,0 m^3/s. Ettersom Moelva er vernet mot videre kraftutbygging. Dette vil etter Mjøsa Fiskeforvaltning sitt syn være å videre utbygge kraftproduksjonen i vassdraget. Dagens teknologi burde dessuten gjøre at et nytt anlegg vil bli mer effektivt enn det gamle, selv om man ikke øker turbinkapasiteten. Dersom en til tross for at Moelva er varig vernet mot kraftutbygging skulle finne å ville vurdere søknaden om kraftutbygging, må det foretas en grundig konsekvensanalyse utført av hvordan forholdene for ørreten påvirkes av en eventuell utbygging. Dette som et grunnlag for en vurdering av søknaden.

Når det gjelder uttalelse om Næra vil Mjøsa fiskeforvaltning henvise til medlemsforeningen Moelv og Omegn JFF uttalelse.

Hvis Ringsaker Kommune og Nærings- og energidepartementet gir tillatelse til kraftproduksjon mener Mjøsa fiskeforvaltning at følgende krav må oppfylles:

Utsetting av stedegen Mjøsørret:

Mjøsa Fiskeforvaltning mener at kraftprodusenten *må pålegges å sette ut 3000 toårige ørreter.* Settefisken må være 1. generasjons oppdrettsfisk av stedegen stamme. Dette for å sikre at ørretens arvelige egenskaper ikke går tapt.

Det er viktig å bruke toårig isteden for tosomrig fordi toårigen vil smoltifisere seg kort tid etter utsetting og vandre ut i Mjøsa. Per Aass, universitetet i Oslo har forsket mye på Mjøsørreten og funnet ut at det ikke er verdt å sette ut mindre fisk enn toarig fordi overlevelsesevnen er svært lav, dessuten må man slippe ut dobbelt så mye settefisk som det elva selv produserer fordi settefisk bare har halvparten så stor sjanse til å leve opp som villfisken.

Videre vil oppvekstmulighetene for ørret i elveløpet mellom inntaksdammen og utløpet bli en bepressende flaskehals for ørretens rekrutteringsevne. Dvs når det meste av vannet føres gjennom kraftkanalen blir vannføringen i hovedelva for liten, noe som medfører at mattilgangen (Bunndyr) blir begrenset og antall oppholdsplasser begrenser seg når vannstanden reduseres. Dette fører til tettere fiskebestand på de gode hølene, noe som slår ut i redusert vekst. Utsatt ørret mindre enn toårig vil derfor føre til økt konkurranse og større dødlighet, og effekten av utsettingen blir minimal.

Mjøsa fiskeforvaltning forutsetter at regulanten dekker de kostnader det innebærer å produsere og sette ut ørret av stedegen stamme, innbefattet kostnad ved stamfiske. Dette kan være kostnader som : bygging av stamfiskfelle, innkjøp av kar til oppdrett og nødvendig utstyr, ettersyn av veterinær. osv. Greier man ikke å fange tilstrekkelig med stedegen Moelvaørret må regulanten kjøpe inn toårig ørret av en annen Mjøsørretstamme, f.eks Hunderørret. Denne ørreten skal i så fall slippes direkte ut i Mjøsa.[ ]

Fisketrapp(er):

Dette punktet bør være greit ettersom Ringsaker Kommune under verneplan I påla Mesna Kraft i 1972 å bygge fisketrapp ved Næra. Til tross for pålegget har ikke Mesna Kraft innfridd kravet og bygget fisketrapp ved Næra. Mjøsa Fiskeforvaltning er av den oppfatning at regulanten bør bygge fisketrapp ved utoset på Næra så lenge dammen er inntakt uansett om kraftproduksjonen iverksettes igjen eller ikke. GLB hevder på sin side at det ikke har noen hensikt å bygge fisketrapp ved Næroset. Dette fordi strekningen nedenfor dammen som kan nyttes som rekrutteringsområde for ørreten i Næra er etter GLB's mening for kort. Trond Taugbøl (Østlandsforskning) har gjennomført fiskeribiologiske undersøkelser ved utoset på Næra og funnet ut at fiskebestanden er svært tett og at dette kan være ørret som vil vandre opp igjen i Næra. (Se vedlegg MOJFF:) GLB mener også at Næra ikke er et fullgodt ørretvann i og med det finnes gjedde i vannet. Etter MFF sin mening er det tilgangen på forfisk som avgjør om det er et godt ørretvann eller ikke. Gjedda tar alltid det letteste byttet.

MFF mener at kraftregulanten skal pålegges å bygge fisketrapper alle steder hvor de skaper hinder for fiskens frie ferdsel, ikke bare for mjøsørret, men også for andre lokale ørretstammer som har stor verdi for lokalmiljøet.

Rist ved inntaksdam og utløp:

Mjøsa Fiskeforvaltning mener at regulanten skal pålegges å sette opp rist ved inntaksdammen. Dette er for å forhindre at ørreten slipper seg ned i anlegget, noe som medfører at ørreten blir drept. Hullene i risten bør ikke være større enn 0,5x0,5 cm. Det vil være naturlig for ørreten å søke inn i kraftstasjonen da mesteparten av

vannet til tider vil gå her. Sett med «fiskebriller» bør dette være et krav for å ta vare på ørretbestanden i elva.

Regulanten bør også pålegges å sette opp en rist (Fiskesperre) der hvor vannet fra kraftanlegget munner ut igjen i elva. Dette for å unngå at ørret feilvandrer opp mot kraftstasjonen isteden for opp i det naturlige elveleiet.

Minstevannføringen:

Mjøsa Fiskeforvaltning mener at elvas naturlige minstevannføring aldri må underskrides. Regulanten må pålegges å sette opp en automatisk åpningsventil som til enhver tid kontrollerer at elvas naturlige minstevannføring alltid er til stede. Dette for å forhindre at elva aldri legges tørr, f.eks ved driftsstans eller om det er store svingninger i vannføringen p.g.a flom. Selv om vannuttaket fra Næra er nokså konstant er det spesielt en flombekk (Kan føre 2-3 m^3/s) som kommer inn i Moelva ca 1 km før vanninntaket til kraftstasjonen og Mjøsa fiskeforvaltning frykter at elvepartiet nedstrøms Næra kan legges tørt i perioder p.g.a den automatiske driftskontrollen. Skulle imidlertidig kraftselskapet komme til å legge elva tørr, og dette medfører fiskedød, må kraftselskapet erstatte dette med større fiskeutsettinger.

Mjøsa Fiskeforvaltning mener dessuten det er uheldig at reduksjonen i vannføringen skjer allerede 1. oktober da dette er midt inne i gytetiden for Mjøsørreten. Mjøsa Fiskeforvaltning foreslår at kraftprodusenten må pålegges og opprettholde sommervannføringen til 15. oktober, dette for å få mest mulig naturlig rekruttering av ørret. Videre fra 15. oktober til 31. april må ikke vannføringen være under elvas naturlige minstevannføring. Dette fordi vinteren gjeme er en flaskehals for ørreten. Det er dårlig tilgang på næring og fiskens kondisjonsfaktor avtar. Det er derfor viktig for ørreten å spare på energien. Gjennom vinteren trenger ørreten skjul og lave vannhastigheter. Stor fisketetthet i kulpene fører til hard konkurranse ørreten mellom, som igjen fører til redusert vekst og økt dødlighet.

Kraftprodusenten har søkt om en minstevannføring på 0,1 m^3/s. Dette er ikke nok vannføring for å opprettholde kulper som gir tilstrekkelig skjul. Mjøsa fiskeforvaltning mener derfor at NVE må beregne Moelva's naturlige minstevannføring, ut ifra nedslagsfeltet før man i det hele tatt vurderer søknaden.

Sakte endringer i Vannføringen og lokkeflommer

For å ivareta miljøet i elva på en mest mulig skånsom måte mener MFF at regulanten må regulere vannet i elva sakte opp og ned. Store/raske endringer i vannføringen vil føre til at bunndyr og yngel blir stående igjen i småkulper. Dette er særlig viktig om vinteren da lav vanntemperatur medfører at fiskens aktivitet er lav. På sikt vil raske endringer redusere tettheten på bunndyr, noe som medfører lavere produktivitet og dårligere vekstvilkår for fisken. Dersom kraftprodusenten om vinteren må foreta vannføringsreduksjoner bør dette gjøres om natta fordi det er da ørreten er mest aktiv. Regulanten må dessuten pålegges lokkevannslipp av hensyn til fiskeoppgangen i år med vedvarende lavvannføring på ettersommer og høst.

Biotopforbedrende tiltak:

Mjøsa fiskeforvaltning forutsetter at regulanten iverksetter biotopforbedrende tiltak på steder hvor vannstanden blir svært lav og uegnet for ørreten å være, samt gir et dårlig tilbud til sportsfiskeren.

Imidlertid bør ikke slike tiltak iverksettes før sakkyndige har vurdert forholdene. Terskler kan fylle seg med fine sedimenter noe som er lite gunstig for gyting og da spesielt rogn, dessuten foretrekker ørekyte slike rolige dammer.

Derimot kan man lage kulper hvor man har et smalt inngangsparti så vannet får en gravende effekt,

- Legge ut grov stein med hulrom som gir skjul om dagen er en forutsetning for mindre fisk,
- Ta vare på undervannvegetasjonen som også gir gode skjulmuligheter,
- Stilleflytende partier (kulper, bakevjer, kanter) er nødvendig for nattaktiv fisk,
- Økt tilgang på dypområder gir bedre overlevelsesmuligheter for større fisk,
- For bunndyrproduksjonen er det viktig med et så stort areal som mulig.

Tilslutt vil Mjøsa fiskeforvaltning minne om at 1995 er det Europeiske naturvernåret som vi skal ta vare på mangfoldet og la naturen reprodusere seg selv.

IV. Departementets bemerkninger

a) Reguleringen

1) Innledning

Ved kgl. res. 14. november 1908 fikk Moelven Cellulosefabrikk tillatelse til å senke Næra 2 meter. Moelv Kraftverk overtok denne konsesjonen i 1927. I 1941 ble kraftverket overdratt til Mesna Kraftselskap. Mesna Kraftselskap har rett til 3 m regulering av Næra, senest ved for-

nyet konsesjon på visse vilkår ved kgl.res. 6. april 1979. Den øverste meter er konsesjonsfri, men i følge en høyesterettsdom fra 1906 skal det ikke samles vann i den magasindel som ligger innenfor denne meter fra 14. april til 29. september. Den konsesjonsbelagte del av magasinet, de nederste 2 m, er regulert mellom kotene 337,09 og 339,09.

Mesna Kraftselskap vurderte vilkårene som ble gitt i reguleringskonsesjonen av 6. april 1979 til å være for tyngende og har formelt ikke akseptert konsesjonen. I 1984 havarerte generatoren i Moelv kraftstasjon og er ikke siden satt i drift igjen. De konsesjonsrettslige forhold vedrørende reguleringen har vært utilfredsstillende i mange år, og det har vært et ønske fra konsesjonsmyndighetenes side å ordne opp i dette forholdet ved at Glommens og Laagens Bruks-eierforening (GLB) overtar ansvaret for reguleringen. Mesna Kraftselskap har fortsatt å regulere Næra frem til idag, men mye kan tyde på at det ikke har vært regulert i fullt omfang. Vannstandsobservasjoner i Næra gjennom flere år viser at sjøen svært sjelden er blitt tappet ned til laveste tillatte vannstand (LRV). GLB søker om konsesjon for regulering av Næra i samme omfang som den sist gjeldende konsesjon av 1908 ved at GLB overtar den del av konsesjon meddelt Mesna Kraftselskap i 1979 som gjelder reguleringen av Næra.

Moelvenvassdraget med Næra er vernet og det kan ikke gis tillatelse til ytterligere regulering.

2) Skader og ulemper

Det knytter seg mange ulike brukerinteresser til vassdraget. Området har et rikt dyreliv og er våtmarksområde for fugl. Bl.a. finnes her den eneste kjente hekkeplassen for fiskeørn i Hedmark. Spesielt Næra er populært som rekreasjonsområde. Moelva er en viktig elv for Mjøsørreten og det er lokale vannforsyningsinteresser knyttet til vassdraget.

En gjenopptakelse av manøvreringen med en effektiv utnyttelse av magasinet i området HRV - 1,0 m og stenging av dypløpet, vil gi en høyere vannstand enn i de siste 13 år. Ved vannstand opp til HRV vil deler av våtmarksområdene rundt magasinet stå under vann. Det er imidlertid ikke noe i høringsuttalelsene som tyder på at dette forholdet tillegges nevneverdig negativ betydning. Derimot er det stilt krav om minstevannføring og begrenset senking.

3) Departementets vurdering

Selv om det ikke foreligger noen reelle ønsker om nedlegging av reguleringen fra høringsinstansenes side, kan dette imidlertid bli resultatet dersom begrensningene på reguleringen blir for omfattende. Miljøverndepartementet konkluderer i sin uttalelse at med de begrensninger som fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning (DN) har foreslått, blir prosjektet neppe lønnsomt. Ut fra de opplysninger som foreligger om kost/nytte frarår Miljøverndepartementet videre regulering og kraftproduksjon. Hverken Miljøverndepartementet eller noen av de øvrige høringsinstansene har imidlertid fremkommet med noen vurderinger av konsekvensene ved en eventuell nedlegging av reguleringen.

Vassdraget og miljøet rundt er tilpasset regulering gjennom mange år, og en vet svært lite om konsekvensene av å gå tilbake til «normale» forhold. Olje- og energidepartementet finner derfor altemativet om nedlegging lite ønskelig. Dette altemativet vil kreve en ny omfattende behandling og medføre betydelige utgifter.

Miljøverndepartementet uttaler at det i sin vurdering har trukket inn de fordeler som en opprettholdelse av Nærenreguleringen vil ha når det gjelder flomdemping i Lågen. Etter Olje- og energidepartementets mening er det viktigere å vurdere hvilke skader Næravassdraget i seg selv kan forårsake dersom det ikke lenger blir regulert. I flomåret 1995 var det flere flomstore, uregulerte elver som forårsaket betydelig fare og store materielle skader. Dersom det er en mulighet for at dette også kan skje med Moelva, må den flomdempningseffekt som kan oppnås ved å opprettholde reguleringen, være et viktig moment i vurderingen.

MD påpekte at det ikke fremgikk av saksfremstillingen hvorvidt det var vurdert om andre løsninger enn kraftutbygging var aktuelle for å opprettholde dammen i Næra. MD foreslo at det burde undersøkes om kommunen eller andre kunne påta seg vedlikeholdsansvaret for dammen og reguleringsanlegget. Ringsaker kommune antas å være den eneste aktuelle for et slikt ansvar i henhold til NVEs sikkerhetsinstruks for dammer. Kommunen avviste imidlertid ethvert ansvar for dammen og anlegget.

Olje- og energidepartementet og MD ble enige om å la NVE og fylkesmannen vurdere konsekvensene av å legge ned anlegget. NVE påpekte problemene med is og kjøving spesielt i

nedre deler av elva og at en mister flomdempingseffekten ved en nedlegging. Fylkesmannen mente at de miljøfaglige kvalitetene i vassdraget ville styrkes dersom reguleringen fjernes.

Olje- og energidepartementet mener det er viktig å ivareta de kraftressursene som kan utnyttes innenfor det rammeverk som verneplanene gir. Produksjonsmengden fra de mange små kraftverk rundt om i vassdragene er derfor en viktig del av den samlede kraftproduksjonen. Tillatelse til regulering av Næravassdraget har en klar sammenheng med muligheten for gjenoppbygging av Moelv kraftverk.

Olje- og energidepartementet tilrår ut fra en samlet vurdering at GLB gis konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til regulering av Næra. I tillatelsen inngår også tillatelse etter forurensningsloven.

4) Departementets bemerkninger til konsesjonsvilkårene

Post 1 Konsesjonstid

GLB er offentlig i henhold til vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2, og konsesjonen gis derfor på ubegrenset tid. Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år regnet fra 12. august 1987.

Post 2 Konsesjonsavgifter og næringsfond

Avgiftene settes til kr. 6,00 pr. nat.hk til staten og kr. 18,00 pr. nat.hk til kommunene. Avgiftene regnes fra 12. august 1987.

Post 4 Byggefrister

I henhold til vassdragsreguleringsloven § 12 post 1 fastsettes de lovbestemte byggefrister på vanlig måte. Departmentet forutsetter imidlertid at reguleringsanlegget står ferdig opprustet til Moelv Kraftverk er driftsklart. Det vises til vilkårenes post 1 for tillatelsen etter vassdragsloven.

Post 8 Naturforvaltning

Vilkårene er DNs standardvilkår, med det tillegg at DN kan gi påbud om å bygge fisketrapp i reguleringsdammen i Næroset. Vann til fisketrappen begrenses i samsvar med forslag til minstevannføringer. Departementet bemerker at DN må vurdere eventuelle pålegg nøye med hensyn til nytte/kostnad.

Post 14 Manøvreringsreglement m v

I tråd med NVEs nye standardvilkår foreslås teksten i post 14 fjerde ledd endret med tillegg av nytt femte og siste ledd:

«Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan den økonomiske fordel som konsesjonæren har som direkte følge av den ureglementerte manøvrering, inn dras til fordel for statskassen med tillegg av 100%.

Produksjonsfordelene beregnes av NVE på grunnlag av den faktiske kWh-pris som er oppnådd for den produserte kraft. Eventuelle skader for allmenne interesser som reglementsbruddet har medført kan pålegges undersøkt og kompensert etter NVEs bestemmelse.

Dersom reglementsbruddet ikke har medført økonomisk fordel for konsesjonæren, svares mulkt i henhold til bestemmelsen i post 19.»

Post 19 Kontroll med overholdelsen av vilkårene

NVE har etter gjennomgang av konsesjonsvilkårene for vassdragsreguleringer i forbindelse med større konsesjonssaker funnet at flere vilkår er preget av å ha vært forfattet for lang tid tilbake. NVE har på den bakgrunn satt i gang en prosess for revisjon av standardvilkår for konsesjoner gitt i henhold til vassdragslovene. Dette gjelder særlig bestemmelser om administrative reaksjoner, herunder tvangsmulkt. Departementet tilrår derfor en justering av konsesjonsvilkårets post 19. Teksten endres til:

«Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 18 og 19 første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i sam-

svar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 post 21.

For overtredelser av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr. 100.000,- pr dag eller inntil kr. 500.000,- for hver overtredelse til forholdet er bragt i orden. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.»

5) Departementets bemerkninger til manøvreringsreglementet

Post 1 Reguleringsgrensene i Næra

Da Moelvenvassdraget ble varig vernet mot ytterligere kraftutbygging i Verneplan 1, forutsatte vernet den utnyttelsen av vassdraget som var på vernetidspunktet.

En heving av LRV med 0,5 m, med antatt magasin = 22,9 mill. m^3, vil redusere produksjonen i kraftverket med 0,25 GWh/år.

En heving av LRV til 338,00, med antatt magasin = 19,6 mill. m^3 vil gi en ytterligere reduksjon med 0,49 GWh/år.

Distriktsuttalelsene, samt DNs og Miljøverndepartementets uttalelser går ut på at LRV bør heves til 338,0 m. NVE mener imidlertid at en heving av LRV med ca. 1,0 m er for sterk begrensing, og anbefaler at LRV heves 0,5 m til kote 337,64. Fylkesmannen og Ringsaker kommune peker på at kote 338 i praksis var LRV på vernetidspunktet, selv om LRV i følge konsesjonsvilkårene er kote 337,09. Disse instansene mener at ytterligere senkning vil gå vesentlig ut over naturkvalitetene i området. Fylkesmannen mener at det er naturtilstanden og aktuell bruk på vernetidspunktet som danner hovedgrunnlaget for Stortingets vern av vernede vassdrag.

I Verneplan II uttalte departementet følgende om «Eksisterende kraftverk i vernede vassdrag», jf St.prp. nr. 77 (1979-80) s 34:

«I en del av de vassdrag som inngår i verneplanen finnes det eldre kraftverk som det i lys av bl.a. økende energipriser kan være aktuelt å ruste opp eller modernisere.

På samme måte som for andre typer inngrep i vernede vassdrag må imidlertid det prinsipielle utgangspunkt for vurderingen være at det i vernede vassdrag ikke foretas inngrep som berører verdier som ligger til grunn for vernevedtaket. For vassdrag som allerede var regulert da vernevedtaket ble fattet, må man i utgangspunktet legge til grunn den regulering vassdraget hadde da vernevedtaket ble fattet.

Nødvendig vedlikehold og eventuell modernisering av eksisterende kraftverk innenfor gjeldende regulerings- eller utbyggingstillatelse vil normalt kunne foretas uten å komme i konflikt med verneinteressene.»

Ved vern av Næra i Verneplan I uttaler Kontaktutvalget at «Nærens betydning for landskapsbildet sett i forhold til de etter måten små og dyre kraftmengder, tilsier at den ikke blir regulert ytterligere». I følge konsesjonsvilkårene i gjeldende tillatelse er LRV formelt kote 337,09. Etter departementets mening vil en heving av LRV til kote 337,64 således ikke være i strid med vernevedtaket.

Departementet finner imidlertid at det bør legges vekt på at reguleringen gjennom lang tid ikke har utnyttet den formelt tillatte LRV. Det prinsipielle utgangspunkt for vurderingen er at det i vernede vassdrag ikke foretas inngrep som berører verdier som ligger til grunn for vernevedtaket. I vernevedtaket ble det nettopp lagt vekt på «Nærens betydning for landskapsbildet». LRV på kote 337,64 vil kunne medføre tørrlagte områder i den grunne innsjøen, noe som vil kunne virke negativt inn på naturkvalitetene og de allmenne interesser i området. I og med dette forholdet nettopp kan berøre de verdier som ligger til grunn for vernevedtaket, finner departementet det riktig å foreslå en formell heving av LRV til det som synes å ha vært praksis i lang tid, dvs. kote 338,0. Departementet er imidlertid inneforstått med at dette medfører en redusert produksjon i Moelv Kraftverk på om lag 10 prosent.

Post 2 Vannslippingen

Konsesjonssøkeren (GLB) har foreslått å opprettholde de någjeldende minstevannføringsbestemmelsene som er på 0,5 m^3/s i tiden 01.05 - 30.09 og 0,1 m^3/s i tiden 01.10-30.04 målt ved Kvisla Bruk. NVE foreslår minstevannføring på 0,2 m 3/s i tiden 01.10-30.04. De fleste høringsinstansene krever imidlertid høyere minstevannføring om vinteren. Ringsaker kommune har krevd at minstevannføringen om vinteren må være minimum 0,3 m^3/s. DNs forslag er 0,2 m^3/s, noe som også Miljøverndepartementet og fylkesmannen i Hedmark slutter seg til. Det må antas at det en stor del av året vil gå betydelig

mer vann i elva enn det minstevannføringsbestemmelsene tilsier.

Departementet legger til grunn at det fastsettes en reguleringskonsesjon som innenfor de rammer som fastsettes, kan gi økonomisk levedyktige vilkår for regulanten og samtidig ivareta de miljømessige hensyn på en tilfredsstillende måte.

Moelva er gyte- og oppvekstområde for Mjøsørreten. Det er viktig at en regulering ikke ødelegger elvas videre muligheter til å tjene dette formålet. Etter departementets mening vil hensynet til både fisk og forurensingssituasjonen bli tatt vare på dersom minstevannføringen i tiden 01.10 - 30.04 settes til 0,2 m^3/s og under forutsetning at det ikke skjer en plutselig endring av vannføringene. Pålegget om minstevannføringen må ses i sammenheng med at LRV i Næra heves til kote 338,0, som også påvirker prosjektets økonomi.

b) Moelv Kraftverk

1) Innledning

Moelv Kraftverk eies av Mesna Kraftselskap, som eies av Hamar-regionen Energiverk og Lillehammer og Gausdal Energiverk med en halvpart hver. Kraftverket kom i drift i 1909 og ble ombygd i 1941-42. Kraftverket var i kontinuerlig drift frem til generatoren havererte i 1984. Årlig produksjon var da om lag 6 GWh.

Moelvenvassdraget ble vernet mot videre kraftutbygging i Verneplan I i 1973. Verneplan IV (1991-92) åpner imidlertid for å gi konsesjon etter vassdragsloven i forbindelse med opprustning av kraftverk, selv om kraftverket ligger i et vernet vassdrag.

Mens kraftverket var i drift utnyttet det 56 m av fallet i Moelva. Kraftverket har et nedslagsfelt på 172 km^2. Midlere årsavløp fra feltet er 75,5 mill m^3.

Vannvegen til kraftstasjonen består av en 1630 m lang åpen tilløpskanal som har sitt inntak i et mindre basseng i Moelva, ca 3 km nedenfor utløpet av Næra. Avløpsvannet renner tilbake til elva i en ca. 200 m lang avløpskanal. Både aggregatet og apparatanlegget i kraftstasjonen er nedslitt, og det må foretas en fullstendig ombygging av kraftverket.

For å redusere isproblemene skal kanalen gjøres dypere og bredere på en kort strekning oppstrøms rørinntaket. Rørinntaket skal også bygges om. Nytt trykkrør skal legges.

Eksisterende stasjonsbygning erstattes med ny kraftstasjon med et aggregat. Avløpskanalen senkes ca 1,3 m i forhold til bunn-nivå i eksisterende avløpskanal.

Med uendrede grenser for regulering og minstevannføring vil den midlere årsproduksjon i det rehabiliterte kraftverket bli 7,15 GWh.

Fra kanalen har det etter avtale i fra 1970-årene vært levert vann til jordbruksvanning til gårder som ligger nær kanalen. I tillegg er det noen hus langs kanalen som tar ut noe vann, men disse har ingen avtale med kraftselskapet.

2) Fordeler, skader og ulemper

Moelva er en viktig elv for Mjøsørreten og det er lokale vannforsyningsinteresser knyttet til vassdraget (kanalen). Reguleringsdammen, vanninntaksdammen med kanalen og kraftverket er i dag også lokale kulturminner. Kanalens utslag for vanning og sikker vanntilgang har forøvrig stor betydning for jordbruksinteressentene i området. En gjenopptagelse av kraftproduksjonen vil sannsynligvis redusere isproblemene i nedre del av vassdraget.

Skadene og ulempene er primært knyttet til minstevannføringen på den ca 2 km lange utbyggingsstrekningen, mellom inntaksdammen ved Brufoss og utløpet av kraftstasjonen. Her har høringsinstanser krevd minstevannføring vinterstid utover den tidligere fastsatte vannføring på 0,1 m^3/s. På den utbygde strekningen vil det normalt kun renne den pålagte minstevannføringen. Det vil imidlertid være tillegg av tilsig, og det kommer ogsa inn ei lita elv, Kolva, straks nedenfor Lundfossen.

3) Departementets vurdering

Det foreligger ikke noen krav om nedlegging av kraftverket. Dette kan imidlertid bli resultatet dersom minstevannføringen forbi anlegget vintertid blir for omfattende. Ingen av høringsinstansene har fremkommet med noen vurderinger av konsekvensene ved en eventuell nedlegging av anlegget. Altemativet er etter Olje- og energidepartementets mening nedleggelse av anleggene etter vassdragslovens § 116.

Vassdragsmyndighetene har de senere årene lagt vekt på mulighetene for å øke energiproduksjonen ved hjelp av opprustning og utvidelser av vannkraftsystemet. Av hensyn til energidekningen fremover er det etter departementets mening betenkelig å legge ned for godt produksjonskapasitet som kan utnyttes innenfor de

rammer som verneplanen setter, selv om produksjonsmengden i det konkrete tilfellet er relativt liten.

Ved utarbeidelsen av den siste verneplan - Verneplan IV for vassdrag, søkte man å legge til rette for en bedre utnytting av det nåværende vannkraftsystemet. Det er en forutsetning at tiltakene som tillates ikke er omfattende. Videre må opprustningen ikke berøre verdier som ligger til grunn for vernevedtaket og fordelen av tiltaket må være større enn ulempene for de allmenne interesser, jf. St.prp. nr. 118 Verneplan IV for vassdrag s 38.

Vernet av Moelvenvassdraget forutsatte den utnyttelsen som var på vernetidspunktet. I svært mange vernede vassdrag, som i Moelva, finnes det gamle kraftverk som kan være ønskelig å sette i stand.

Det prinsipielle utgangspunkt for vurderingen er at det i vernede vassdrag ikke foretas inngrep som berører verdier som ligger til grunn for vernevedtaket. I vernevedtaket for Moelvenvassdraget ble det først og fremst lagt vekt på Nærens betydning for landskapsbildet. Olje- og energidepartementet finner at de omsøkte tiltak er innenfor det som kan godtas ved opprustning av kraftverk i et vernet vassdrag.

I uttalelsen om tillatelse til ny reguleringskonsesjon har Ringsaker kommune forutsatt at kraftverket rehabiliteres. NVE legger også vekt på dette og mener at en gjenoppbygging av kraftverket vil være avgjørende for en fortsatt regulering av Næra. Departementet er enig i at det må legges vekt på den nære fysiske og økonomiske sammenheng mellom reguleringen av Næra og gjenoppbyggingen av kraftverket. Departementet går inn for at reguleringskonsesjon gis, jf. ovenfor.

Alternativet er etter departementets mening nedleggelse av både reguleringsanleggene og kraftverket etter vassdragslovens § 116. Departementet finner alternativet om nedlegging lite ønskèlig. Det vil kreve en ny omfattende behandling og ikke minst medføre betydelige utgifter. En full gjenopprettelse av området rundt vil også innebære at den lange tilløpskanalen fjernes. Med tanke på jordvanning vil dette berøre jordbruksinteressene i området i betydelig grad. I tillegg kommer usikkerheten vedrørende de miljømessige konsekvenser ved en nedlegging, blant annet med hensyn til fisken i elva.

Ut fra en helhetsvurdering vil departementet tilrå at det gis konsesjon etter vassdragsloven til gjenoppbygging av Moelv kraftverk på de vilkår som følger vedlagt. Det tilrås at det samtidig gis tillatelse etter forurensingsloven.

4) Departementets bemerkninger til konsesjonsvilkårene

Post 1 Byggefrister

Av hensyn til den lange tids usikkerhet som har vært omkring Moelvas kraftverks- og reguleringsanlegg må Moelv Kraftverks rehabilitering påbegynnes snarest mulig og fullføres innen tre år etter at konsesjon er gitt, jfr. vassdragsl. § 111 nr. 1 annet punktum.

Post 4 Naturforvaltning

I tråd med Direktoratet for naturforvaltning sitt eget forslag gjøres tilsvarende vilkår som i reguleringskonsesjonen for Næra gjeldende så langt det passer.

Post 8 Vannslipping

Moelva er gyte- og oppvekstområde for Mjøsørreten. Det er viktig at en kraftutbygging ikke ødelegger elvas videre muligheter til å tjene dette formålet. Departementet vil i denne sammenheng vise til reguleringstillatelsen for Glommens og Laagens Brugseierforening hvor minstevannføringen i tiden 01.10 - 30.04 foreslås fastsatt til 0,2 m^3/s målt ved Kvisla Bruk. Denne delen av elven har imidlertid normalt en vannføring som overstiger kravet for minstevannføring. Etter departementets mening vil hensynet til både fisk og forurensingssituasjonen bli tatt vare på gjennom en slik vannføring.

En gjenopptakelse av kraftproduksjonen vil øke nytten av reguleringen. Flere lokale høringsinstanser har da også krevd en gjenoppbygging av kraftverket som betingelse for reguleringskonsesjon til GLB. Når det gjelder vannslippingen forbi kraftverket er departementet enig med NVE i at enhver beskjæring av basisalternativets produksjonsgrunnlag fra et økonomisk synspunkt ikke er tilrådelig. Departementet finner derfor å tilrå at søkers forutsetning ved planleggingen må følges når det gjelder minstevannføringen forbi kraftverket: 0,5 m^3/s i tiden 01.05 -30.09 og 0,1 m^3/s resten av året. En ytterligere begrensning av minstevannføringspåleggene vil etter departementets mening ikke være forsvarlig sett i forhold til de fordeler som oppnås for andre brukerinteresser. Prosjektet

er svært marginalt og relativt små endringer i minstevannføringer og reguleringsgrenser kan lett velte prosjektet økonomisk. Departementet viser i denne sammenheng til reguleringskonsesjonen som tilrås gitt GLB, hvor LRV av hensyn til vernevedtaket heves til kote 338,0. Dette reduserer basisalternativets produksjonsgrunnlag for Moelv kraftverk med om lag 10 prosent.

Både NVE og fylkesmannen har vurdert konsekvensene av departementets forslag om minstevannføring på 0,1 m^3/s forbi kraftverket. NVE mener at terskler/kulper vil ha bedre effekt enn å øke vannføringen til 0,2 m^3/s forbi kraftstasjonen. Fylkesmannen kan vanskelig fastslå hvorvidt forholdene ved 0,1 m^3 /s blir vesentlig dårligere enn ved 0,2 m^3/s på denne strekningen.

Som tidligere nevnt har NVE etter gjennomgang av konsesjonsvilkårene ved større konsesjonssaker funnet at flere vilkår er preget av å ha vært forfattet for lang tid siden. Dette gjelder særlig bestemmelser om administrative reaksjoner, herunder tvangsmulkt. Tatt i betraktning de betydelige konsekvensene brudd på vannslippingsbestemmelsen kan få, er det nødvendig at det gis mulighet for å fastsette en mulkt som etter dagens pengeverdi står i forhold til alvorligheten av vilkårsbruddet. Departementet vil derfor i likhet med NVEs forslag i nyere saker, tilrå at vilkårene gir hjemmel for å pålegge en mulkt på inntil kr. 100.000,- pr. dag, jf. post 8 siste ledd. Mulktens størrelse må innenfor denne rammen bedømmes ut fra vilkårbruddets karakter og konsekvenser.

Ny post 9 Kontroll med overholdelsen av vilkårene

I NVEs innstilling er ikke foreslått noe vilkår om kontroll med overholdelsen av vilkårene. Departementet tilrår imidlertid i samsvar med nyere konsesjoner at det tas med et nytt vilkår, post 9 med følgende tekst:

«Utbyggeren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av utbyggeren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet. Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter utbyggeren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.»

Olje- og energidepartementet

tilrår:

«1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis Glommens og Laagens Brukseierforening tillatelse til regulering av Næra i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 11. sept. 1998.
2. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3, og lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 gis Mesna Kraftselskap tillatelse til gjenoppbygging av Moelv Kraftverk i samsvar med ovennevnte foredrag.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.»

26 Trønderenergi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til asksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 18. september 1998.

«Det vises til Deres søknad av 09.07.1998 på vegne av TrønderEnergi DA vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt, fortrinnsrett og forkjøpsrett i forbindelse omdanning av det interkommunale TrønderEnergi DA til aksjeselskap.

TrønderEnergi Kraft AS fikk ved Olje- og energidepartementets brev av 25.05.1998 unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett for erverv av bruksrett til samtlige av TrønderEnergi DAs vannfall i forbindelse med omorganiseringen av TrønderEnergi til konsern og overføring av tilhørende reguleringskonsesjoner på uendrede vilkår.

Den foreliggende sak gjelder omdanning av holdingselskapet TrønderEnergi DA til aksjeselskap uten andre endringer i selskapsstrukturen. Samtlige fallrettigheter og kraftverk som skal eies av TrønderEnergi AS skal fortsatt leies ut til datterselskapet TrønderEnergi Kraft AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til TrønderEnergi AS av eiendomsrett til samtlige vannfall tilhørende TrønderEnergi DA.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i TrønderEnergi AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom TrønderEnergi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. 1. Forkjøpsrett og fortrinnsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene. Departementet viser til at TrønderEnergi Kraft AS ved departementets vedtak av 25.05.1998 fikk unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett for erverv av bruksrett til TrønderEnergi DAs fall. Overføringen av eiendomsretten til vannfallsrettighetene fra TrønderEnergi DA til TrønderEnergi AS medfører ingen endringer i konsesjonsforholdene til TrønderEnergi Kraft AS, som driver den konsesjonspliktige virksomhet.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

27 Tussa Energi AS

(Tillatelse til erverv av fallrettigheter i Kopa og Kolfossen kraftverker i Volda kommune og overføring av reguleringstillatelse.)

Kongelig resolusjon 25. september 1998.

I. Innledning

Tussa Energi AS er et produksjonsselskap innenfor Tussa-konsernet. Tussa-konsernet er med virkning fra 01.12.96 organisert med Tussa Kraft AS som et morselskap. Tussa Energi AS og nettselskapet Tussa Nett AS er organisert som selvstendige datterselskaper. Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh.

Tussa Kraft AS eies av Møre og Romsdal fylkeskommune og 8 primærkommuner i fylket. De of-

fentlige eiere har 89,61 % av aksjene. Selskapets aksjonærstruktur gjør at grunnlaget for tidsubegrenset konsesjon er tilstede.

Volda Kommunale elverk v/Volda kommune ervervet fallrettighetene i henholdsvis Kolfossen og Kopaelva og mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn i 1915-1916. Den gang trengte ikke kommuner, fylkeskommuner eller staten ervervskonsesjon på fall. Ved kgl.res. av 01.09.1922 fikk kommunen konsesjon for å regulere Grøndalsvatn, Osdalsvatn og Kalvatn i forbindelse med byggingen av Kopa og Kolfossen kraftverker. Tussa Kraft AS/Tussa Energi AS kjøpte anleggene i 1996. Fallet mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn eies fortsatt av kommunen.

Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen.Tussa Energi har i brev av 04.07.97 søkt om konsesjon som følge av ervervet av fallrettigheter og reguleringsanlegg tilknyttet Kopa og Kolfossen kraftverk.

Fall som utbringer over mer 1.000 nat. hk. krever konsesjon etter industrikonsesjonslovens (ikl.) regler, jf. ikl § 1 første ledd. Fallrettighetene som utnyttes i Kopa Kraftstasjon og Kolfossen Kraftverk har ved regulering innvunnet henholdsvis 1.691 og 1.038 nat. hk., og er således konsesjonspliktige. Konsesjonsplikten utløste forkjøpsrett for staten, men denne ble ikke benyttet. Etter at Møre og Romsdal fylkeskommune besluttet at fylkeskommunen heller ikke ville benytte sin subsidiære forkjøpsrett til fallene, ble søknaden oversendt NVE for behandling.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 15.04.98 til Olje- og energidepartementet heter det:

«NVE har mottatt følgende søknad i brev av 4. juli 1997 fra Adv firma Thommessen Krefting Greve Lund på vegne av Tussa Energi AS om ovennevnte sak. Fra søknaden om ervervskonsesjon siterer vi følgende:

«1 Søknaden

På vegne av Tussa Energi AS søkes det med dette om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven som følge ervervet av fallrettigheter og reguleringsanlegg tilknyttet Kopa og Kolfossen kraftverk i Møre og Romsdal fylke. Tidligere innsendt søknad av 11 mars 1997 om unntak fra konsesjonsbehandling i henhold til industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd trekkes tilbake og erstattes av nærværende konsesjonssøknad.

2 Bakgrunnen

Volda Kommunale elverk v/Volda kommune ervervet fallrettighetene i henholdsvis Kolfossen og Kopaelva i 1914 og 1915. (Kartskisse bilag 1.)

Ved avtale av 4 november 1996 ble Kolfossen og Kopa kraftverk med tilknyttede fallrettigheter og reguleringsanlegg overdratt til Tussa Kraft. Vederlaget for kraftverkene med tilknyttede fallretter og reguleringsanlegg var et beløp på kr 44 000 000. Overdragelsesavtalen vedlegges som bilag 2. Overdragelsen omfattet ikke fallrettighetene mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn. Disse fallrettighetene eies fortsatt av Volda kommune.

Ved avtale av 30 desember 1996 overførte Tussa Kraft AS de ervervede produksjonsmidlene og produksjonsrettighetene til produksjonsselskapet Tussa Energi AS (bilag 3). Vederlaget for denne overdragelsen var det samme beløp, (kr 44 000 000). Sistnevnte overdragelse omfatter også andre produksjonsrettigheter og produksjonsmidler. Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen.

Overdragelsen innebærer at produksjonsmidlene i større grad samles i ett, mer slagkraftig selskap. Overdragelsen er videre foretatt for å kunne ivareta de energipolitiske målsettinger om et skille mellom produksjon/omsetning og nett.

Overdragelsen innebærer videre at man organiserer Volda elverk bort fra å være en del av kommunen til å bli sammensluttet med aksjeselskaper som henholdsvis forestår produksjon/omsetning og nettdrift. Dette innebærer at verkets rettigheter nå blir inkorporert i selskaper som har gode forutsetninger for å drive konkurranse med andre aktører i markedet samt forestå en forretningsmessig drift etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Det vises i den forbindelse til bl a forarbeidene til energiloven og St prp nr 82 1990-91, hvor departementet anbefaler at kommunalt eide verk omorganiseres til aksjeselskap.

Som følge av aksjeselskapsformen, oppnår eierkommunene en økonomisk begrensning av sitt ansvar, noe som er svært viktig i den nye markedssituasjonen for produksjon og omsetning av energi.

3 Erververen Tussa Energi AS

Konsesjonssøkeren er Tussa Energi AS. Dette selskapet er et produksjonsselskap innenfor Tussa-konsernet. Tussa-konsernet er med virkning fra 1 desember 1996 organisert med Tussa

Kraft AS som et morselskap. Under dette morselskapet er produksjonsselskapet Tussa Energi AS og nettselskapet Tussa Nett AS organisert som selvstendige datterselskaper.

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap av Tussa Kraft AS. Tussa Kraft AS eies av Møre og Romsdal fylkeskommune og 8 primærkommuner i fylket. De offentlige eiere eier 89,61 % av aksjene. I tillegg eier Hafslund Energi 5,27 % av aksjene. Ytterligere 5,12 % av aksjene er ervervet av Hafslund i strid med selskapets vedtekter idet disse aksjene bare kan eies av kommuner/fylkeskommuner. Disse aksjene må avhendes til en kommune/fylkeskommune innen en frist fastsatt av selskapets styre. Selskapets aksjonærstruktur gjør at grunnlaget for tidsubegrenset konsesjon er tilstede.

Selve omorganiseringsprosessen er vel kjent både for Olje- og energidepartementet og NVE i tilknytning til en rekke andre søknader. Vi går derfor ikke nærmere inn på dette, men konstaterer bare at Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh og har 33 ansatte. Selskapet er dermed et faglig kompetent og konkurransedyktig produksjonsselskap på det norske markedet. Til nærmere informasjon om konsernet vedlegges til orientering kopi av årsrapport fra 1996 (bilag 4).

4 Historikk knyttet til vassdraget

Som nevnt i pkt 2 ble fallene i Kolfossen og Kopaelva ervervet i 1914 - 15.

Utbyggingen av Kolfossen Kraftverk startet i 1916. Samtidig startet arbeidet med tunnelen for å senke Grøndalsvatnet. Begge disse arbeider ble fullført i 1920.

Konsesjon til Volda kommune for regulering av Mørevassdraget (Austefjordvassdraget) ble gitt 1 september 1922.

Arbeidet med senking av Osdalsvatnet med 3 m ble utført i 1934-1935.

Kopa Kraftverk ble bygget i 1936-37. Oppdemming av Grøndalsvatn 1,6 m med fyllingsdam og betongoverløp ble foretatt i 1940-41. Demning i Osdalen med hevning av vannet 9 m ble bygget i 1946-47. Andre byggetrinn i Kopa Kraftverk ble utført ved installering av aggregat nr 2 i 1951-52.

Nytt aggregat på 1500 kW ble installert i Kolfossen Kraftstasjon i 1954. Ny rørgate til Kolfossen Kraftverk ble lagt i 1987.

Kopa Kraftverk ombygd og modernisert i 1993. Damanleggene ved Grøndalsvatnet påbygd og forsterket i 1996.

I Kolfossen Kraftverk er inntak og rørgate relativt nye. I fremtiden er det aktuelt med utskifting av turbin og generator samt kontrollanlegg.

5 Den konsesjonspliktige salgsgjenstanden

Ervervet av Kopaelva og Kolfossen er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven av 1917. Dette følger av at fallrettighetene som overdras utbringer mer enn 1000 nat hk ved regulering.

6 Beskrivelse av vassdraget

Austefjordvassdraget (Mørevassdraget) ligger i all hovedsak i Volda kommune. Vassdraget har et nedslagsfelt på 77 km² og strekker seg fra fjorden og opp til Sunndalsnipa på 1396 m o h.

Det er fire større vann i vassdraget og tre av disse er regulert. I tillegg er det flere mindre vann som er uregulerte.

Oversikt over nedslagsfelt og total avrenning i et normalår.:

Nedslagsfelt Grøndalsvatn	13,0 km²	27,8 mill m³ vatn
Nedslagsfelt Osdalsvatn	27,8 km²	56,6 mill m³ vatn
Nedslagsfelt Kalvatn	21,0 km²	45,6 mill m³ vatn
Restfelt til fjorden	15,2 km²	31,0 mill m³ vatn
Sum	77,O km²	161,0 mill m³ vatn

Magasin	HRV moh	LRV moh	Volum mill m³
Grøndalsvatn	426	414	11,0
Osdalsvatn	157	145	6,5
Kalvatn	70	67	2,0
Total			19,5

Reguleringen av Kalvatn er 3 m og ikke 8 m som det står i konsesjonen fra 1922. I Osdalen er det et lite privat kraftverk som er drevet av eierne av tre gårdsbruk. Kraftverket bruker vann fra magasinet i Grøndalsvatnet før dette når inntaksmagasinet i Osdalsvatnet.

7 Beskrivelse av kraftverkene og anleggsinngrep

7.1 Kopa Kraftverk

Fallrettighetene som utnyttes i Kopa Kraftstasjon har ved regulering innvunnet 1691 nat hk.

Grøndalsvatnet ligger øverst i vassdraget, det nedenforliggende Osdalsvatnet er inntaksmagasin for kraftverket. Damanleggene ved Grøndalsvatnet ble påbygd og forsterket i 1996.

Tilsiget i et normalår = 84,4 mill m³ vann
Magasinene = 17,5 mill m³
Magasinprosent = 21

I 1993 ble Kopa Kraftstasjon ombygget og modernisert
Vannveien: ca 800 m tunnel A =5 m². Ny rørgate 360 m Ø 120 cm stålrør.
Stasjonen har følgende data:
Fallhøyde: 83 m
Horisontal Francisturbin ved Kværner:
2,4 MW M
Maksimal slukeevne: 3,5 m³/s
Generator fra ABB: 3,1 MVA
Produksjon i et normalår 14,4 GWh
Stasjonen er fjernstyrt fra Tussa sin driftssentral

7.2 Kolfossen Kraftverk

Fallrettighetene som utnyttes i Kolfossen Kraftverk har ved reguleringene innvunnet en kraftmengde på 1038 nat hk.
Kalvatn er inntaksmagasin for kraftverket.
Tilsig i et normalår = 130,0 mill m³
Magasin totalt = 19,5 mill m³
Magasinprosent = 15
Vannveien består av 170 m tunnel A=5 m², 340 m GUP-rør fra 1987. Diameter 160 cm.
Kraftstasjonen er en betongbygning fra 1920 og stasjonen har følgende data:
Fallhøyde = 45 m
Horisontal Francisturbin 1,5 MW fra B Maier 1954
Maks slukeevne 5,0 m³/s
Generator fra Elektromekano 1,8 MVA fra 1955
Produksjon i et normalår = 11,3 GWh
Stasjonen er fjernstyrt fra Tussa sin driftssentral.

7.3 Anleggsinngrep

Det er bygd lite veier i tillegg til de offentlige veiene gjennom vassdraget. Det er heller ikke aktuelt med nye veier for driften av eksisterende anlegg. Det er ikke ført strøm frem til Grøndalsvatnet.

Linjene ut fra Kolfossen og Kopa kraftverk går stort sett gjennom bebygde områder i lavlandet. Linjene har vært der siden 1920 og 30 årene og er blitt en del av landskapsbildet.

Tussa Energi AS vil komme tilbake med nærmere kommentarer bl a knyttet til en naturfaglig vurdering av vassdraget slik det nå er utbygget. Dette vil bli ettersendt både til departementet og NVE. Vi vil be om et møte med NVE forut for denne ettersendelsen slik at det kan avklares hvilken tilleggsinformasjon som er nødvendig.»

Søknaden har vært forelagt Volda kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Fylkesmannen i Møre og Romsdal med følgende resultat:

Volda kommune har i kommunestyre 26. september 1997 fattet følgende vedtak:

«1 Som seljar går Volda kommune inn for at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon for Kopa og Kolfossen Kraftverk.
2 Volda kommune går inn for at Tussa Energi AS får overta reguleringskonsesjonane for Kalvatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatn på samme vilkår som dei vilkåra Volda komm elverk hadde.
3 overdraginga omfattar ikkje fallrettane mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn. Desse fallrettane vert framleis eigd av Volda kommune.»

Møre og Romsdal fylkeskommune har på telefon med Fylkesmannen meddelt at de ikke har noen merknader til søknaden, jf Fylkesmannens uttalelse.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i brev av 4. november 1997 bl a følgende merknad til søknaden:

«Fylkeskommunen meddeler over telefon at den ikkje har merknader til søknaden.

Fylkesmannen viser til fråsegnene og finner elles grunn til supplerande merknader.

For ordens skuld vil vi likevel peike på at vi undrast noko på kva følgjande utsegn i søknaden (s 6) inneber: *Tussa Energi AS vil komme med nærmere kommentarer bl a knvttet til en naturfaglig vurdering av vassdraget slik det nå er utbygget. Dette vil bli ettersendt både til departementet og NVE.* Ved høve vil vi be om kommentar til dette, gjerne kombinert med nærare orientering om den aktuelle sakstypen og om NVE sine forventningar til det regionale nivå i samanhengen.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader:

Bakgrunn

Volda kommune sikret seg fallrettighetene i Kolfossen, Kopaelva og mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn i 1915 - 16. Den gang trengte ikke kommuner, fylkeskommuner eller staten ervervskonsesjon på fall. Kommunene fikk ved Kgl res av 1 september 1922 konsesjon for å regulere Grøndalsvatn, Osdalsvatn og Kalvatn i forbindelse med at Kopa og Kolfossen kraftverker ble bygd. Volda kommunale Elverk fikk frafalle 3 m på nedre del av reguleringen i Kalvatn ved NVEs vedtak 9 mai 1990.

Tussa Kraft AS/Tussa Energi AS kjøpte anleggene i 1996. Overdragelsen omfattet ikke fallet mel-

lom Grøndalsvatn og Osdalsvatn, som fortsatt eies av Volda kommune.

Oppkjøpet eller overdragelsen er ifølge Tussa Energi AS et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og kraftdistrubisjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa regionen. Oppkjøpet fører til at produksjonsmidlene i større grad samles i ett mer slagkraftig selskap. Volda Elverk blir med dette en del av Tussa Kraft AS.

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap under morselskapet Tussa Kraft AS. Selskapet eies av Møre og Romsdal fylkeskommune, åtte kommuner i fylket og Hafslund Energi AS. De offentlige eier 89,61 % av aksjene. De resterende 10,39 % av aksjene eier Hafslund Energi AS. Av de 10,39 % av aksjene som Hafslund Energi AS har ervervet seg er 5,12 % av aksjene ervervet i strid med selskapets vedtekter.

Søknaden

Tussa Energi AS søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven for oppkjøpet av Kopa og Kolfossen kraftverker med reguleringsanlegg.

Innkomne merknader

Volda kommune anbefaler at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon på fallet som Kopa og Kolfossen kraftverker utnytter, og at selskapet får overta reguleringskonsesjonen for Kalvatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatn. Når det gjelder fallrettighetene mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn skal de fortsatt eies av kommunen.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har ingen merknader til søknaden, men har en kommentar om naturfaglige vurderinger i vassdraget framlagt av Tussa Energi AS.

Vår vurdering

Det har ikke kommet inn noen merknader til søknaden om ervervskonsesjon.

Tussa Kraft AS har kjøpt opp Volda Elverk, og begrunner det med et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og kraftdistribusjonen i fylket innenfor Tussas region. De nye forholdene i energimarkedet har ført til at selskapene mener en sammenslåing er hensiktsmessig og nødvendig, og viser til at myndighetene har oppfordret til slike sammenslåinger. I tillegg at produksjonsmidlene i større grad blir samlet i ett slagkraftig selskap.

Selskapene ønsker å slå seg sammen i enda større enheter for å stå sterkere med de nye forholdene i kraftmarkedet.

I utgangspunktet kan ikke reguleringskonsesjoner overdras, jf vassdragsreguleringslovens § 14, pkt 2. Dette blir imidlertid tolket og praktisert bare i de tilfellene hvor det er ønske om å overdra reguleringskonsesjoner alene. I de tilfellene hvor det søkes om ny ervervskonsesjon eller om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven etter § 1, 4. ledd er praksisen at eventuell reguleringskonsesjon følger uendret. I Tussa Energis tilfelle søkes det kun om konsesjon på fallet. Vi anbefaler derfor at reguleringskonsesjonen følger uendret.

Fylkesmannen har bemerket søkers kommentar om en naturfaglig vurdering av vassdraget i forbindelse med ny reguleringskonsesjon. I og med at Tussa Energi ikke trenger en ny reguleringskonsesjon for magasinene, bortfaller også en naturfaglig vurdering av vassdraget.

Ved meddelelse av ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon i forbindelse med sammenslutninger er det i tidligere saker bare blitt benyttet rent obligatoriske grunnvilkår etter ervervsloven, med dette minstesats for avgifter til så vel til stat som til kommuner, og så langt som mulig beholdes vilkårene i reguleringskonsesjonen uendret. Begrunnelsen for dette har vært at man ikke skal vanskeliggjøre rasjonaliseringstiltak innen kraftforsyningen ved å justere og stramme inn vilkår som kan innebære betydelige tilleggsutgifter ved sammenslutninger. Tussa Kraft AS/Tussa Energi AS er i hovedsak et kommunalt selskap, og oppfyller derfor betingelsene etter industrikonsesjonslovens § 4.

Konklusjon

Ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis vil NVE anbefale at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon med vilkår som i vedlagt utkast, og at reguleringskonsesjonen for Kalvatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatnet overføres på uendrede vilkår.

NVE er innstilt på å overføre konsesjonene for det elektriske anlegget i kraftverket når OEDs avgjørelse foreligger.

Merknader til vilkårene for ervervskonsesjon:

Post 1, konsesjonstid

Tussa Energi AS innfrir forutsetningene for ubegrenset konsesjonstid. Vi foreslår derfor at ervervskonsesjonen for Kopa og Kolfossen kraftverker blir gitt uten tidsbegrensninger. Som vanlig foreslår vi

at vilkårene blir tatt opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2, konsesjonsavgifter

Vi vil anbefale at satsen for ny konsesjon for eksisterende utbygging blir satt lik som for nye anlegg, dvs kr 7,- for staten og kr 21,- til kommunen.

Vi antar at de andre vilkårene ikke trenger noen nærmere begrunnelse.

Merknader til reguleringskonsesjonen:

Reguleringskonsesjonen av 1 september 1922 ble gitt på ubegrenset tid fordi kommunen sto som eneeiere av reguleringsanlegget. I Tussa Energi innehar det offentlige fortsatt mer enn 75 % av aksjene, dvs at selskapet kan ha konsesjonen på ubegrenset tid. Når det gjelder muligheten for å revidere vilkårene er det nå åpent for dette for konsesjoner som er eldre enn 50 år. Vi anbefaler at vilkåret i post 1 opprettholdes uendret, men at Tussa Energi kan søke om å få endret dette vilkåret hvis det er behov for det.

Satsene for konsesjonsavgiftene er i dag satt til kr 2,95 for staten og kr 15,07 for kommunen. I og med at anleggene ligger innenfor en og samme kommune vil vi anbefale at satsene for reguleringskonsesjonen blir av praktiske grunner oppjustert til det samme som for ervervskonsesjonen. For konsesjonæren får ikke dette noen praktisk betydning.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å erverve fallrettigheter i Kopa og Kolfossen, Volda kommune, Møre og Romsdal fylke.

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.
Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr nat hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr nat hk, beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf tvangsfullbyrdelsesloven kap 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17 desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m m § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m v)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket dessuten om avgivelse av kraft, jf post II skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m v)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår å ødelegge naturforekomster, landskapsområder, fornminner m v, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

5

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m v)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne posten er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og

vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig. Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengès for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne posten.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

6

(Fornminner m v)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kultur i henhold til lov av 9 juni 1978 nr 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende fylkeskommune/ og Samisk kulturminneråd.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på automatisk fredet kulturminne som ikke har vært kjent, skal melding straks sendes vedkommende fylkeskommune med en gang og arbeidet stanses.

7

(Ferdsel m v)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgiftene blir særlig økt ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

8

(Hydrologiske observasjoner, kart m v)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materialet til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

9

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg forutgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være be-

rettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

10

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 9 og 10 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år

11

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf industrikonsesjonsloven § 2.»

III. Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

Hverken *Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet* eller *Møre og Romsdal fylkeskommune* har noen merknader til NVEs innstilling.

Volda kommune opplyser at kommunen ikke har merknader til innstillingen i det den synes å være i samsvar med Volda kommunestyres vedtak i møtet den 26.09.97. I dette vedtaket heter det:

«1 Som seljar går Volda kommune inn for at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon for Kopa og Kolfossen Kraftverk.
2 Volda kommune går inn for at Tussa Energi AS får overta reguleringskonsesjonane for Kalavatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatn på samme vilkår som dei vilkåra Volda komm elverk hadde.
3 Overdraginga omfattar ikkje fallrettane mellom Grøndalsvatn og Osdalsvatn. Desse fallrettane vert framleis eigd av Volda kommune.»

IV. Departementets bemerkninger

1) Bakgrunn

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap under morselskapet Tussa Kraft AS. Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh. Møre og Romsdal fylkeskommune og åtte kommuner i fylket eier 89,61 % av aksjene i Tussa Kraft AS. De resterende 10,39 % eies av Hafslund Energi AS.

Volda kommune sikret seg fallrettighetene i Kolfossen og Kopaelva i 1915-16. Den gang trengte ikke kommuner, fylkeskommuner eller staten ervervskonsesjon på fall.

Tussa Kraft AS/Tussa Energi AS kjøpte Kolfossen og Kopa kraftverker med tilknyttede fallrettigheter og reguleringsanlegg i 1996. Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og kraftdistrubusjonen i Møre og Romsdal fylke, og innebærer at produksjonsmidlene i større grad samles i ett selskap.

2) Søknaden

Erverv av fall som utbringer over mer 1.000 nat. hk. krever konsesjon etter industrikonsesjonslovens (ikl.) regler, jf. ikl § I første ledd. Fallrettighetene som utnyttes i Kopa Kraftstasjon og Kolfossen Kraftverk har ved regulering innvunnet henholdsvis 1.691 og 1.038 nat. hk., og er således konsesjonspliktige. Tussa Energi har i brev av 04.07.97 søkt om konsesjon som følge av ervervet av fallrettigheter og reguleringsanlegg tilknyttet Kopa og Kolfossen kraftverk.

Aksjeselskaper hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, kan få ervervskonsesjon på ubegrenset tid såfremt ikke allmenne hensyn taler imot, jf. industrikonsesjonsloven § 4 første ledd, jf tredje ledd. En forutsetning er at utbyggingen av vannfallet hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning. Aksjonærstrukturen i Tussa Energi AS gjør at grunnlaget for tidsubegrenset konsesjon etter industrikonsesjonslovens regler er tilstede.

NVE anbefaler at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon med vilkår som i vedlagt utkast, og at reguleringskonsesjonen for Kalvatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatnet (Mørevassdraget) overføres på uendrede vilkår.

3) Departementets vurdering

Departementet bemerker at ingen av høringsinstansene har merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i ikl. § 4 her er oppfylt. Departementet tilrår i likhet med NVE at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon på de omsøkte vannfall. Konsesjonen tilrås gitt på de vilkår som er foreslått av NVE.

Etter ordlyden i vassdragsreguleringsloven § 14 post 2, første pkt. kan en reguleringskonsesjon ikke overdras. Hensikten med dette forbudet er å forhindre at reguleringskonsesjon overdras separat. I denne saken disponerer Tussa Energi AS de fall hvor reguleringen nyttes. I tråd med langvarig praksis kan derfor reguleringstillatelsen overdras samtidig som det gis konsesjon for erverv av vannfallene.

Reguleringskonsesjonen for Mørevassdraget av 01.09.1922 ble gitt på ubegrenset tid. I Tussa Energi AS innehar det offentlige mer enn 2/3 av aksjekapitalen, jf vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2. Reguleringskonsesjonen for Kalvatn, Osdalsvatn og Grøndalsvatnet tilrås derfor fortsatt gitt på ubegrenset tid.

4) Departementets bemerkninger til vilkårene

Post 1 Konsesjonstid

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgiften

Konsesjonæren betaler en årlig avgift til staten på kr 7,- og på kr 21,- til kommunene i overensstemmelse med konsesjon for nye anlegg.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m v av 14. desember 1917 nr. 16 gis Tussa Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter som benyttes i Kopa og Kolfossen kraftverk i Volda kommune på de vilkår som inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 25. sept. 1998.
2. Reguleringskonsesjon for Mørevassdraget gitt til Volda kommune overføres Tussa Energi AS på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

28 Flora kommune

(Konsesjon for erverv av aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag.)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. september 1998.

«Det vises til Deres søknad av 14.08.1998.

Det opplyses i søknaden at Flora kommune har ervervet ytterligere aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag AS og økt sin eierandel med 14,06 %, slik at kommunen nå innehar 47,45 % av aksjene i selskapet.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Ytre Fjordane Kraftlag AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Flora kommune konsesjon for erverv av ytterligere 14,06 % av aksjene i Ytre Fjordane Kraftlag AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

29 Philipp Brother Chemicals Inc. og Odda Holdings ASA

(Konsesjon for erverv av aksjer i Odda Smelteverk AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. september 1998.

«Det vises til deres søknad av 20.7. d. å vedrørende ovennevnte.

Det opplyses i søknaden at Philipp Brother Chemicals Inc. (USA) har ervervet 100 % av aksjene i Odda Smelteverk AS. Aksjene skal overføres til det heleide datterselskapet Odda Holdings ASA.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Odda Smelteverk AS innehar 20,29 % av aksjene i AS Tyssefaldene som innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I.

I medhold av industrikonsesjonslovens § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. 20. desember 1996 gis Philipp Brother Chemicals Inc. og Odda Holdings ASA konsesjon for erverv av 100 % av aksjene i Odda Smelteverk AS. Det settes ingen særskilte vilkår etter industrikonsesjonsloven for konsesjonen her.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår. Odda Smelte-

verk er forøvrig underlagt vilkårene om kraftdisponering fastsatt gjennom Stortingets behandling av St. prp. nr. 104 (1990-91) jf Innst S nr. 30 (1991-92).»

30 Fossheim Energiverk AS

Tillatelse til regulering av Trollebotsvatn i Breimsvassdraget i Jølster kommune

Kongelig resolusjon av 16. oktober 1998

I Innledning

Fossheim Energiverk AS fikk tillatelse etter vassdragsloven til utbygging av Fossheim kraftverk ved kgl.res. 04.12.1992. Kraftverket ble satt i drift i 1995, med en årlig middelproduksjon på ca. 31 GWh.

Fossheim Energiverk AS har søkt om tillatelse til regulering av Trollebotsvatn og til å erverve fallrettigheter i Fossheimselva. Fossheimselva ligger ved Skei innerst i Jølstervatn i Jølster kommune. Elva er en sideelv til Breimsvassdraget som renner ut ved Sandane i Gloppen kommune. Prosjektet er plassert i kategori I i Samlet plan.

Trollebotsvatn ligger i dag innenfor Jostedalsbreen nasjonalpark. I foredraget til kgl.res. av 25.10.1991 om opprettelse av nasjonalparken ble det åpnet for å justere grensene dersom en regulering uavhengig av lokaliseringen i tilknytning til nasjonalparken, ble plassert i kategori I i Samlet plan.

Regulering av Trollebotsvatn vil foregå med senkning på 14 m via en 330 m lang tunnel med utslag under vann. Fossheim Energiverk AS har søkt om tapping av magasinet inntil 14 m om vinteren og inntil 6 m sommer/høst.

Innvunnet kraftproduksjon ved inngrepet vil være 2,3 GWh i et middelår.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 03.07.97 heter det:

«NVE har i brev av 03.01.96 fra NVK A/S Norsk Vandbygningskontor mottatt følgende søknad fra Fossheim Energiverk A/S:

«Fossheim Energiverk A/S søker herved om konsesjon for magasinering av vann i Trollebotsvatn, i henhold til:

Lov av 14. desember 1917 nr 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom.

Lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer

§§ 104 - 106 i lov av 15. mars 1940 nr 3 om vassdragene.

§ 11 i lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensning og avfall.

Utbyggingen av magasin i Trollebotsvatn er byggetrinn II i utbyggingen av Fossheimselva.

Fossheim kraftverk (byggetrinn I) er gitt konsesjon av kongelig resolusjon 4. desember 1992.

Fossheim kraftverk ble satt i drift i april 1995.

Det søkes om tillatelse til følgende inngrep i vassdraget:

Driving av en 330 m lang tunnel inn til Trollebotsvatn, med utslag under vann.

Bygging av hus for regulering ved påhugg til tunnelen

Plassering av tunnelmasser (ca 3 200 m³) i røys ved utløpet av tunnelen.

Regulering av Trollebotsvatn med inntil 14 m tapping på vinteren og inntil 6 m tapping i tørrperioder sommer/ høst.

En teknisk beskrivelse av anlegget, produksjon og økonomi er gjort i del 3. Del 4 omhandler fallrettigheter og eiendomsforhold.

Under del 5 er det satt av plass til undersøkelser og uttalelser i forbindelse med høring av vassdragsrapporten forprosjekt 36903 Fossheim. Vassdragsrapporten er sendt ut til en rekke instanser, som er listet opp i del 3, side 4. Foreløpig har det ikke kommet fram momenter mot utbyggingen.

Vi håper på en rask behandling av søknaden og står gjerne til tjeneste med spørsmål eller eventuelle andre opplysninger.

Del 2 Sammendrag

2.1 Generelt

Fossheimselva ligger ved Skei innerst i Jølstervatn i Jølster kommune, men er en del av Breimsvassdraget som renner ut ved Sandane i Gloppen Kommune.

Fossheim Energiverk A/S søker om konsesjon for magasinering av vann i Trollebotsvatn, i henhold til:

- Lov av 14. desember 1917 nr 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom (ervervsloven).
- Lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (reguleringsloven).
- §§ 104 - 106 i lov av 15. mars 1940 nr 3 om vassdragene (vassdragsloven).
- § 11 i lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensning og avfall.

Nedre deler av Fossheimselva er gitt konsesjon (byggetrinn I) av kongelig resolusjon 4. desember 1992 i medhold av §§ 104 - 106 i vassdrags-

loven og § 11 i Lov om vern mot forurensning og avfall. Fossheim Kraftverk (byggetrinn I) ble satt i drift april 1995.

Byggetrinn I, Fossheim kraftverk, ble unntatt fra Samlet Plan - behandling under forutsetning av en slik behandling ved en eventuell regulering av Trollebotsvatn (byggetrinn II).

Konsesjon for Trollebotn vil utløse krav om erverv for hele Fossheim Kraftverk. Dette innebærer bl. a. betaling av konsesjonsavgifter og konsesjonkraftleveranse til kommunen.

Trollebotsvatn ligger innenfor grensene til Jostedalsbreen nasjonalpark. I kgl. res. av 25.10.91 ble det åpnet for å justere grensene dersom vannkraftprosjektet ved Samlet Plan behandling kom i kategori I. I brev av 23.03.95 plasserte Miljøverndep. Samlet Plan-alternativene i kategori I.

2.2 Beskrivelse

Reguleringen av Trollebotsvatn vil foregå med senkning på 14 m via en 330 m lang tunnel med utslag under vann. Terrenget rundt Trollebotsvatn vil ikke bli berørt med unntak av huset til reguleringsanordningen og steinmassene fra tunneldriften ved utløpet av tunnelen. Det vil ikke bli bygget veg eller kraftlinje opp til Trollebotsvatn.

2.3 Økonomi

Magasinet gir økt produksjon og mulighet for døgn- og sesongregulering ved Fossheim kraftverk. Utbyggingen er beregnet å gi en ekstra produksjon i Fossheim kraftverk på 2,3 GWh, forutsatt en minstevannslipping forbi kraftverket på 200 l/s i tiden 15 mai til 15 september Utbyggingskostnaden er beregnet til 4,5 Mkr, som gir en utbyggingspris på 1,96 kr/kWh.

Utbyggingen vil kun ha marginal positiv betydning for kraftproduksjonen i nedenforliggende kraftverk i Breimselva.

2.4 Konsekvenser

Trollebotsvatn ligger høyt og er vanskelig tilgjengelig. Vegetasjonen som er lokalisert rundt vannet er sparsom og preget av store snømengder og bratte fjellsider 14 m regulering vil gi stor isoppsprekking, men p.g.a. snømengdene er området tilnærmet utilgjengelig på vinter/vår.

Det antas at reguleringen ikke vil medføre erosjonsproblemer i magasinet og i vassdraget nedstrøms Fossheim Kraftverk. Det antas videre at islegging av Instebotnvatn ikke forsinkes grunnet tapping fra Trollebotsvatn etter isleggingen i Instebotnvatn (Jan-Mars). Skadevirkninger som resultat av utbyggingen er begrensede. Ikke noe dyrket mark eller beite går tapt og ingen næringsgrunnlag berøres.

Tabell nr 1: Data for utbyggingen etter ferdigstillelse

	Trinn I Fossheim krv.	Trinn II Trollebotsvt.	Sum I + II
1. Tilløpsdata			
Nedbørfelt, km²	18,0		18,00
Midlere tilløp, Mm³	49,4		49,40
Magasin, Mm³	0	2,20	2,20
2. Stasjonsdata			
Midlere brutto fallhøyde, m	326,75	–	326,75
Midlere energiekv. kWh/m³	0,775	–	0,775
Maksimal slukeevne, m³/s	3,00	–	3,0
Maksimal ytelse, MW	8,50	–	8,50
Brukstid, timer	3650	–	3718
3. Midlere prod. / Fossheim			
Vinterproduksjon, GWh/år	8,3	1,7	10,0
Sommerproduksjon, GWh/år	21,0	0,6	21,6
Årlig produksjon, GWh/år	29,3	2,3	31,6
4. Utbyggingskostnad/Økonomi			
Byggetid, år	1,5	0,5	2,0
Utbyggingskostnad, Mkr	50,0	4,5	54,5
Utbyggingspris, kr/kWh	1,71	1,96	1,72
Økonomiklasse	2	2	2
5. Nedenforliggende verk			
Midlere energiekvivalent	0,116	0,116	0,116
Økt vinterproduksjon, GWh/år	0	0,25	0,25
Økt sommerproduksjon, GWh/år	0	0	0
Økt årlig produksjon, GWh/år	0	0,25	0,25

Del 3 Utbyggingsplan, teknisk - økonomisk

3.1 Planarbeid i området

3.1.1 Forhold til Samlet Plan

Prosjektet er tidligere ikke behandlet i Samlet Plan, men byggetrinn I ble unntatt fra Samlet Plan - behandling under forutsetning av en slik behandling ved eventuell regulering av Trollebotsvatn (byggetrinn II).

Vurderingen av byggetrinn II i Samlet Plan omfatter tre alternativ. Alternativ A tilsvarer den reguleringen som det her søkes konsesjon for dvs. med regulering av Trollebotsvatnet ved senkning på 14 m via en 330 m lang tunnel med utslag under vann.

Alternativ B innebærer at Trollebotsvatn vil bli regulert både ved senkning og heving av magasinet. Senkning som alternativ A og heving 8 m med en 11 m høy dam.

Alternativ C går ut på å regulere Trollebotsvatnet som i alternativ B, men i tillegg ønsket man å bygge et kraftverk med inntak kt. 780 og utløp i inntaksmagasinet til Fossheim Kraftverk på kt. 530.

Et fjerde alternativ som ikke er vurdert i SP var å bygge en stasjon med inntak i Trollebotsvatn og utløp i Instebotsvatn. Alternativet ble forlatt dels på grunn av liten kraftproduksjon, dels på grunn av beliggenhet/vanskelig adkomst.

Ved behandling i Samlet Plan er alternativ A plassert i gruppe 3, alternativ B i gruppe 4 og alternativ C i gruppe 5. Alle alternativene ble dermed plassert i kategori 1, dvs. blant prosjekter som kan konsesjonsbehandles straks.

Alternativ A fikk en noe gunstigere plassering enn alternativ B på grunn av lavere utbyggingskostnad (kr/kWh).

Ved vurdering i Samlet Plan ble byggetrinn II vurdert av Jølster kommune, fylkeskommunen, aktuell utbygger og følgende instanser:

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane
Sogn og Fjordane Turlag
Indre Sunnfjord Turlag.
Sogn og Fjordane avd. av NOF
Sogn og Fjordane fylkeslag av Norges Jeger- og Fiskeforbund
Sogn og Fjordane Bondelag
Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag
Sogn og Fjordane Skogeigarlag
Næringslivets Hovedorganisasjon i Sogn og Fjordane
Fortidsminneforeningen i Sogn og Fjordane
Sunnfjord Museum
Fylkeslandbruksstyret i Sogn og Fjordane
Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane
Gloppen kommune
Sunnfjord E-verk
Gloppen E-verk
NVE Region Vest
Energiforsyningens fellesorganisasjon

I brev av 23.03.95. fastsatte Miljøverndept. alle Samlet Plan - alternativene i kategori 1, se kopi av brev i del 5. Dvs. prosjektene kan konsesjonssøkes.

3.1.2 Forhold til vernede områder

Trollebotsvatnet ligger innenfor Jostedalsbreen nasjonalpark, vedtatt ved kgl res. av 25.10.1991. Inngrep, inkludert tiltak i forbindelse med kraftutbygging, i dette området, er derfor ikke tillatt. I forbindelse med sluttbehandlingen av nasjonalpark-planen ble det likevel åpnet for mindre grenseforandringer i dette området dersom en regulering av Trollebotsvatnet, uavhengig av lokaliseringen i tilknytning til nasjonalparken, blir plassert i kategori I i Samlet Plan jfr. brev fra MD i del 5.

3.1.3 Forhold til eksisterende kraftproduksjon i vassdraget

I hovedvassdraget utnytter de tre elvekraftverkene Trysilfoss, Eidsfoss og Evebøfoss fallet fra Breimsvatn ned til havnivå jfr. figur 1 a og 2. Stasjonene eies av Gloppen E-verk. Bygging av det uregulerte Fossheim kraftverk (byggetrinn I) vil ikke endre vannføringen i Breimselva, og regulering av Trollebotsvatn (byggetrinn II) vil kun ha marginal positiv betydning for kraftproduksjonen i Breimselva med noe større vintervannføring.

3.2 Hoveddata for Trollebotsvatn

Trollebotsvatn vil bli regulert ved senkning. 14 m senkning gjennomføres ved en 330 m lang tunnel med utslag under vann.

Hoveddata for Trollebotsvatn (byggetrinn II):

Tilsig Trollebotsvatn:	9,7 Mm^3
Magasinvolum:	2,2 Mm^3
Produksjonsøkning sommer:	0,6 GWh
Produksjonsøkning vinter	1,7 GWh
Sum produksjonsøkning:	2,3 GWh
Utbyggingskostnad:	4,5 mill. kr.

3.3 Hydrologi og reguleringer

3.3.1 Nedslagsfelt

Midlere årlig tilsig er beregnet på grunnlag av NVE - VHs avrenningskart. For Trollebotsvatn er anslått årlig tilsig på 9,7 Mm^3. For å finne tilsigsfordelingen over året er det benyttet vann-

merkene 1525 og 1464 i en sammensatt serie (2/3 VM 1464 og 1/3 VM 1525) for fellespetioden 1966 - 87. Det er antatt et breareal som utgjør 25 % av nedslagsfeltet til Trollebotsvatn.

Hoveddata for nedslagsfeltet til Trollebotsvatn:

Nedslagsfelt:	3,1 km²
Spesifikt avløp:	100 l/s km²
Årlig tilsig:	9,7 Mm³
Vintertilsig:	1,5 Mm³

3.3.2 Magasin og regulering

Trollebotsvatn ligger høyt og er vanskelig tilgjengelig. Vannet som er relativt dypt er dannet av en botnbre som har lagt opp blokkrike endemorener rundt vannet. Vegetasjonen som er lokalisert rundt vannet er sparsom og preget av store snømengder og bratte fjellsider. Vannet har normal vannstand på kt. 1064. Figur 5 viser magasin- og arealkurve for Trollebotsvatn. Tabell 2 viser Trollebotn-feltets hydrologiske betydning i forhold til andre felt i Fossheimselva, se også Figur 1b.

	Areal km²	HRV kote	LRV kote	Volum Mm³
Før regulering:	0,24	1064	–	–
Etter regulering:	0,24	1064	1050	2,2

Tabell 2: Nedslagsfelt - avløp - magasin for hele tilsigsfeltet til Fossheim krv.

Nr	Navn	Areal km²	Spes. avløp l/s/km²	Midl. avløp m³/s	Midl. avløp Mm³	Mag. Mm³
1	Trollebotn	3,1	100	0,3	9,7	2,2
2	Tverrelvbotn	1,8	100	0,2	5,7	0
3	Instebotn	4,7	90	0,4	13,3	0
4	Restfelt	6,5	80	0,5	16,3	0
5	Bolsetbekk overf	1,9	75	0,2	4,4	0
6	Restf. Fossheimfoss	1,3	65	0,1	2,6	0
Sum 1-5	Fossheim Kraftverk	18,0	–	1,6	49,4	2,2

3.3.3 Manøvrering av magasin

Magasinet antas tømt før 30. mars. Ca 85 % av det årlige tilsiget til Trollebotsvatn kommer i løpet av sommeren. Magasinet fylles derfor raskt opp til HRV i smelteperioden om våren/sommeren. Det er forutsatt tapping av inntil 50% av magasinet i tørre perioder sommer/høst, maksimalt ned til kt. 1058. Tappingen vil foregå som engangs nedtapping med mulighet for variabel ventilåpning over døgnet. Maksimal tappekapasitet er 1,0 m³/s.

På høsten vil magasinet fylles opp inntil ny tapping på vinteren ned til kt. 1050 (se figur 5 og 8). Tappingen på vinteren vil også foregå som engangs nedtapping, men med konstant ventilåpning. Tidspunktet for start nedtapping og ventilåpning vil variere fra år til år. 14 m regulering vil gi store isoppsprekkinger, men isen vil være dekket av store snømengder.

Inntakskulpen til Fossheim krv. har kun volum for korttidsregulering (timer). Regulering av Trollebotsvatn innebærer mulighet til en noe lengre topplast-kjøring på vinteren.

3.3.4 Naturhestekrefter

I forhold til ervervsloven skal median reguleringskurve brukes ved beregning av økning i regulert vannføring i forhold til uregulert vassdrag ($dQ_{reg,med}$) $dQ_{reg,med}$ 420 l/s. Antall naturhestekrefter blir dermed:

13,3 x 326,75 m x 0,420 m³/s = 1825 naturhestekrefter.

I forhold til reguleringsloven skal bestemmende reguleringskurve brukes ved beregning av økning i regulert vannføring i forhold til uregulert vassdrag ($Q_{reg,best}$) $AQ_{reg,best}$ = 240 l/s. Samlet fallhøyde nedenfor inntaket benyttes.

13,3 x 380,0 m x 0,240 m³/s = 1213 naturhestekrefter.

Regulerte vannføringer er beregnet av NVE ved hydrologisk avdeling.

3.3.5 Hydrologiske endringer i Fossheimselva

Figur 3 og 4 viser profil av vassdraget med hhv. vannføringsendringer og vannveger.

Figur 8 viser avløpet fra Trollebotsvatn før

og etter reguleringen. Strekningen Trollebotsvatn - inntak Fossheim kraftverk vil få noe redusert vannføring på våren og økt vannføring i tappeperioden på vinteren. I tørre perioder sensommer/høst vil vannføringen bli større enn naturlig tilsig. På ettersommeren vil det bli tappet fra Trollebotsvatn når tilsiget til Fossheim er mindre enn slukeevnen til kraftstasjon pluss minstevannføringen.

3.3.6 Minstevannføring

For å markere det konsentrerte fallet i nedenforliggende Fossheimfoss og for å redusere mulige virkninger av forurensninger i nedre del av Fossheimselva er byggherren etter byggetrinn I pålagt å slippe en minstevannføring på 200 l/s i tiden 15 mai til 15 september.

Av hensyn til vannkvaliteten i elva ble det tatt forbehold om ny vurdering av minstevannføringen også utenom den fastsatte tidsperiode etter gjennomføring av byggetrinn I, eller om det senere blir søkt om konsesjon på et nytt byggetrinn.

3.3.7 Erosjons/sedimentasjonsforhold i berørt vassdrag

Området rundt Trollebotsvatn består av fjell og blokkrik morene og ved normale forhold antas det derfor at reguleringen ikke vil medføre erosjonsproblemer. Ved første gangs senkning av Trollebotsvatn med 14 m vil derimot medføre en viss erosjonsfare av bunnsedimentene og på areal over normalvannstand, f eks. ved utglidning, men trolig i begrenset omfang. Sedimenttilførsel av betydning kan også komme via bekken inn i Trollebotsvatn som er brepåvirket. Breprosenten i nedbørsfeltet er 25%. Ved sammenligning av sediment-transport i en del nærliggende vassdrag (Bøyumselva i Fjærland), så kan den årlige sediment-transporten anslås til ca. 150 tonn/år (70 m^3/år). Tunnelinnløpet ligger under LR V på ca. kote 1047.

Størrelsen på erosjonen i bunnsedimentene er avhengig av magasinvannstand, mens breen bidrar med mest sedimenter under bresmeltingen i sommermånedene.

Ved førstegangs ventilåpning og senkning vil noe sedimenter bli erodert fra tunnel rundt sjøinnløpet og noe utglidning av bunnsedimenter i reguleringssonen. Innløpet blir sprengt ut i bratt fjellskrent med svært lite løsmasseoverdekning (se figur 6).

Sedimentkilden antas å være begrenset og transporten fra Trollebotsvatn ned mot Instebotnvatn antas å være svært liten ved 2. gangs nedtapping. Sedimentstørrelse og transportkapasitet er begrenset av kapasiteten til ventilen - 1 m^3/s som gir en lav vannhastighet gjennom tunnelen (0,17 m/s).

3.3.8 Isforhold

Tapping av djupvatn fra Trollebotsvatnet vil føre til at vanntemperaturen ved utløpet av tunnelen blir noe lavere om sommeren og noe høyere om vinteren enn temperaturen er på denne plassen nå. Ved fylling av magasinet om våren og forsommeren vil vannføringen bli lavere enn nå, og dette kan føre til litt raskere økning i vanntemperaturen nedover i vassdraget. Alt i alt regner man med at endringene i vanntemperaturen om sommeren blir små.

Den store reguleringen i Trollebotsvatnet vil føre til sterkt oppsprukket is etter hvert som vannstanden går ned.

Nedstrøms utløpet av tappetunnelen vil elva være åpen over et parti, etter at både Trollbotsvatn og Instebotnvatn er islagt. Ujevn tapping vil kunne føre til påvirkning av isforholdene men Trollebotsvatn er tenkt tappet med en konstant ventilåpning om vinteren.

Økt vannføring om vinteren gir tilførsel av mer vann med høyere temperatur i nedenforliggende Skredevatn og Fossheimsvatn. Større utløpsråk og mindre sikker is kan forventes.

3.3.9 Fisk

Trollebotsvatnet er et høytliggende vann (1064 m.o.h.), og noe vanskelig tilgjengelig for sportsfiske. Vannet har en tynn ørretstamme med en del fin fisk. Det er trolig ikke rekruttering i vannet, slik at fiskestammen er avhengig av utsetting. Ut fra opplysninger vi har er det sporadisk utsetting av ørret.

Planlagt regulering av Trollebotsvatnet vil redusere produksjonen av næringsdyr i strandsonen. Dette reduserer verdien av sonen som leveområde for ørretens næringsdyr.

Instebotnvatnet (801 m.o.h) ligger nedstrøms Trollebotsvatnet. Vannet er lettere tilgjengelig. Her er det og en tynn ørretstamme. Det er lite trolig at ørreten reproduserer, og stammen er avhengig av fiskeutsetting.

Skader på fiskebestanden pga. sedimenttilførsel i Instebotnvatn antas kun i begrenset grad å oppstå ved første gangs nedtapping av Trollebotsvatn. Konstant tilførsel antas å virke positivt for fiskebestanden.

Fiskene slipper seg av og til nedover fra Instebotnvatnet, og kan da stå i kulpene oppover i elva.

Fra Fossheimvatnet kan ørreten gå opp mot fossen (nederste kulp ved gårdene). Uten minstevannslipping i perioder uten overskuddsvann vil fisk trolig søke opp til Skredevatn og inn mot kraftstasjon.

3.4 Teknisk beskrivelse av anlegget

3.4.1 Tunnel og plassering av masser

Trollebotsvatn vil bli tappet gjennom en 330 m lang råsprengt tunnel med tverrsnitt på 6 m^2. Tunnelmassene på ca 3 200 m^3 vil bli plassert i eksisterende ur ved utløpet av tunnelen. Med en høyde på 2 m vil tippen dekke et område på 1, 6 mål Ved plassering av tipp vil det bli tatt hensyn til at den ikke skal kunne sees fra Jostedalsbreen nasjonalpark.

3.4.2 Reguleringsanordning

Fortapping/regulering av Trollebotsvatn monteres en hydraulisk drevet ventil på stålrør i nedstrøms ende av tunnelen. På grunn av store snømengder og uveisomt terreng vil det være nødvendig med en fjernstyring av ventilen. I et eget hus installeres derfor en radiomottaker som videresender styresignaler til en oljepumpe koblet til den hydrauliske ventilstyringen. Pumpen må kunne drives av batterier som er oppladbare via solcellepanel. Vannstanden registreres oppstrøms ventil.

Maksimal tappekapasitet er satt til 1,0 m^3/s.

Magasinet senkes til kt. 1050 på vinteren men ikke lavere enn kt. 1058 på sommeren.

3.4.3 Transport, linjebygging og samband

Det blir ikke bygd veg. Transport vil foregå med helikopter.

Det skal ikke bygges kraftlinjer opp til Trollebotsvatn. Trådløst samband forutsettes.

3.4.4 Byggetid

Anlegget forutsettes ferdigstillt på en sommer.

3.5 Produksjonsgevinst

3.5.1 Energigevinst for Fossheim kraftverk

Energiekvivalenten for Fossheim kraftverk er 0,775 kWh/m^3.

For Fossheim kraftverk vil dermed vinterproduksjonen øke med 1,7 GWh/år. I tillegg vil en optimal utnyttelse av magasinet i sommerhalvåret gi mulighet for en reduksjon av flomtap sommer og høst, noe som er beregnet å gi en tilleggsproduksjon på 0,6 GWh/år. Med 1.7 GWh/år vil andelen vinterkraft fra anlegget øke fra 28,3 % til 31,6.

Produksjonsøkning:

Sommerproduksjon: ..... 0,6 GWh/år
Vinterproduksjon: ..... 1,7 GWh/år
Totalt: ..... 2,3 GWh/år

3.5.2 Energigevinst for nedenforliggende verk

Energiekvivalenten for nedenforliggende kraftverk er 0,116 kWh/m^3 (jfr. figur 2).

Magasinvolumet i Trollebotsvatn på 2,2 Mm^3 er lite i forhold til det årlige tilsiget på ca 1300 Mm^3 for de tre elvekraftverkene i Breimselva. Reguleringen av Trollebotsvatn vil gi 0,25 GWh vinterkraft i disse verkene. I tillegg kan noe flomtap innvinnes i løpet av sommeren, men p.g.a. tildels liten slukeevne i verkene vil dette være meget beskjedent og er satt til 0.

Produksjonsøkning:
Sommerproduksjon: ..... 0,0 GWh/år
Vinterproduksjon: ..... 0,25 GWh/år

3.5.3 Effektgevinst for Fossheim kraftverk

Ved byggetrinn I er det minimale reguleringsmuligheter. Eneste reguleringsmulighet ligger i inntaksmagasinet som har et volum på ca 20 000 m^3. Ved full drift vil stasjonen kunne gå på inntaksmagasinet alene i ca 2 timer uten tilsig. For døgnregulering vil imidlertid inntaksmagasinet være for lite. 12 timers full drift krever et magasin på 140 000 m^3.

Regulering ved hjelp av Trollebotsvatn vil ha begrenset betydning for effekten da maksimal kapasitet på reguleringsanordningen vil bli 1,0 m^3/s, tilsvarende 86 000 m^3/døgn. Det naturlige tilsiget på kaldeste vinteren varierer mellom 0,3 - 0,5 m^3/s, dvs. en regulering av Trollebotsvatn tredobler energiproduksjonen, med mulighet for mer effekt i denne perioden.

Går man inn i vinterperioden med fullt magasin vil dette gi 10 m^3/s ekstra i Fossheim kraftverk i 25 døgn på vinteren. Tilsvarende vil man i tørrperioder på sommeren ha mulighet til magasintapping dersom kraftprisene gjør dette fornuftig.

Reguleringen av Trollebotsvatn vil ha positiv betydning for spenningsnivå i perioder da belastningen i lokalnettet er høy.

3.6 Kostnader

Anlegget er foreløpig kostnadsberegnet til 4,5 Mkr (01.01.95),jfr. tabell 3.

Tabell 3: Kostnader

Kostnader pr. 01.01.95 (7% rente i byggetiden)	Byggetrinn II
1. Reguleringsanlegg	0,5
2. Overføringsanlegg	2,3
3. Transportanlegg. Anleggskraft	0,55
4. Terskler. Landskapspleie	0,1
5. Uforutsett (10%)	0,35
6. Investeringsavgift (7%)	0,25
7. Planlegging. Administrasjon	0,3
8. Finansieringsutgifter (7%) ...	0,15
Sum utbyggningskostnader (Mkr)	4,5

3.7 Nytteverdi

Det har alltid vært et problem å fastsette nytteverdien av å kunne levere kraft når markedsverdien er størst.

Verdien er forsøkt prissatt med tre ulike metoder nedenfor. Det er i tillegg forutsatt følgende priser:

Sommerkraft: ..... 12 øre/kWh
Vinterkraft: ..... 21 øre/kWh
Dagkraft: ..... 3 øre/kWh høyere enn nattkraft.

a) I forbindelse med vurderinger i Samlet Plan benyttes en effektverdi på 1 800 kr/kw for magasinverk med brukstid mindre enn 4 500 timer Effektverdien av Trollebotsvatn blir dermed 1 800x(8,5MW-31,6 GWh/4500 h)= 2,66 Mkr eller ca 0,2 Mkr pr år (kapitalisert med 40 år og 7 % rente).

Effektverdi.	200 000 kr
Sommerproduksjon: 0,6 GWh x 0,12 =	72 000 kr
Vinterproduksjon: 1,7 GWh x 0,21 =	357 000 kr
Sum	629 000 kr

b) Effektprisen (markedspris) lokalt er oppgitt til 3 10 kr/kW. Uregulert vil Fossheim i tørre perioder kunne bidra med fra 1 000 til 1 500 kW. En regulering av Trollebotsvatn vil imidlertid kunne bidra med opptil 2 800 kW ekstra over 25 døgns drift. Effektverdien blir da 2 800 x 310 = 0,87 Mkr pr år. Med samme kraftpriser som a) blir sum nytteverdi 1 299 000 kr
Med døgnkjøring f eks. 16 timer dagdrift og 8 timer stopp på natten vil reguleringen i Trollebotsvatn kunne bidra med opptil 2 000 kW ekstra i 54 døgn. Døgnkjøringen begrenses av størrelsen på inntaksmagasinet.

c) Beregnes effektverdien utfra døgnvariasjonen av markedsprisen gir dette en åtlig effektverdi på 54 x 16 h x 2 000 kW x 0,03 kr/kWh = 50 000 kr. Med samme kraftpriser som i a) blir sum nytteverdi 479 000 kr.

Antas en årlig nytteverdi på 700 000,- gir utbyggingen en kost/nytte - forhold på 4,51 (0,7 x 13,3) = 0,48.

En økonomisk vurdering gir en nåverdi på 2,2 og ei internrente på 15,5 % forutsatt 25 års nedbetalingstid.

Del 4. Eiendomsforhold

Trollebotsvatn og omliggende område som vil bli berørt av utbyggingen tilhører i sin helhet staten. Det søkes derfor om erverv av bruksrett i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom.»

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lysingsblad og i lokalpressen. Den har også vært forelagt distriktet, fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Landbruksdepartementet med følgende resultat:

Jølster kommune har i formannskapsmøte 14.05.96 gjort følgende vedtak:

Jølster kommune vil tilrå at Fossheim Energiverk får konsesjon for utbygging av Trollebotnsvatn i Breimsvassdraget, jf. NVE konsesjonssøknad 95/1599-7. Det er ein føresetnad at regulanten set av årlege midlar på kr. 35.000 (indeksregulert) til kompenserande tiltak, som utsetjing av fisk i andre fjellvatn, i tillegg til at ein letter adkomst til fiskeplassane og tek del i kultivering/landskapspleie i Jølster kommune. Demninga i Instebotnsvatnet må vølast i samråd med grunneigarane.

Vidare må det setjast av midlar til eit fond (minst kr. 300.000) disponert av kommunen. Regulanten må dessutan leggje vekt på å kamuflere fylling ved tunnelutslag inst i Fossheimdalen og elles ta naudsynte omsyn til miljø/estetikk under planlegging og gjennomføring av og etterarbeid/oppfydding etter annleggsarbeidet.»

«Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har følgende merknad til saken i brev av 21.06.96:

«Landbruksavdelinga sine merknader

Fylkesmannen ved landbruksavdelinga viser til den uttala som vart gjeve til Samla Planhandsa-

minga. Landbruksinteressene er stort sett knytt til tap av beitemark sidan dei aktuelle areala ligg over skoggrensa. Fossheimdalen er beiteareal for 5 bruk som også har stølar i området. Omsøkte regulering av Trollebotsvatnet vil føre til eit arealtap på ca. 3 da. beitemark. Konsekvensane forjordbruket vert vurdert som «ingen eller små negative».

Med bakgrunn i ovanståade vil fylkesmannen vil landbruksavdelinga ikkje gå i mot at det vert gjeve konsesjon i samsvar med søknad for regulering av Trollebotsvatnet.

Miljøvernavdelinga sine merknader

Fylkesmannen ved miljøvernavdelinga har vurdert søknaden i høve til landskap/friluftsliv, naturvern, vilt, fisk og ureining. Miljøvernavdelinga skal innan desse fagfelta gje tilråding til Direktoratet for naturforvaltning (DN), som er delegert mynde til å følgje opp konsesjonsvilkåra og gje nødvendige pålegg om tiltak/granskingar innan naturforvaltning. Fylkesmannen skal vidare, etter delegering frå Miljøverndepartementet 05.05.93, gje uttale om ureiningstilhøva og gjere framlegg om vilkår etter § 11 og 16 i ureiningslova, jf. rettleiar 93:08 frå SFT.»

«Oppsummering av dei miljøvernfaglege vurderingane

Fylkesmannen v/miljøvernavdelinga har vurdert omsøkte vassdragsregulering og kraftutbygging i høve til allmenne interesser, naturfaglege verdiar og ureining. Prosjektet er plassert i kategori I i Samla Plan; «Prosjekter som kan konsesjonsbehandles straks og fortløpende for å bidra til energidekningen i årene fremover», jf. St. meld. nr. 60.

På bakgrunn av dei føringane som ligg til grunn gjennom Miljøverndepartementet sitt vedtak av 23.05.95 ved plassering av kraftutbyggingsprosjektet i kategori 1 i Samla Plan, vil fylkesmannen v/miljøvernavdelinga ikkje gå i mot at Fossheim Energiverk AS får konsesjon for kraftproduksjon på bakgrunn av søknaden. Dette med atterhald om at våre vilkår, jf. ovanståande, vert inkludert i konsesjonen. Vi stiller likevel spørsmål ved om den heller marginale tilleggsproduksjonen ein vinn inn ved reguleringa kan seiast å stå i rimeleg høve til naturinngrepa. Av alternative reguleringar vurdert i Samla Plan er omsøkte tiltak å føretrekkja ut i frå naturomsyn.

Miljøvernavdelinga finn det prinsipielt klart uheldig at ein del av Jostedalsbreen nasjonalpark inngår i eit kraftutbyggingsprosjekt slik at grensene må endrast etter opprettinga av parken. Ulike inngrep i alle delar av områda kring Jostedalsbreen har redusert områda med inngrepsfrie naturområde («villmark») mykje dei siste åra før nasjonalparken vart vedteken. I denne samanhengen viser vi til til Innst. nr 273 (1991-92) frå kommunal- og miljøvernkomiteen i samband med handsaminga om stortingsmeldinga om nasjonalparken, som peikar på at det påkviler styresmaktene eit særleg ansvar for å ta vare på naturkvalitetane i tilgrensande område til nasjonalparken.

Fylkesmannen sin konklusjon

I vassdragsreguleringssaker skal fylkesmannen m.a. gi landbruksfaglege og miljøvernfaglege innspel til vedkomande fagdepartement og -direktorat.

Ut frå landbruksfaglege omsyn vil fylkesmannen ikkje gå i mot at det vert gjeve konsesjon for regulering av Trollebotsvatnet i samsvar med søknaden.

På bakgrunn av dei føringane som ligg til grunn gjennom Miljøverndepartementet sitt vedtak av 23.05.95 om plassering av kraftutbyggingsprosjektet i kategori 1 i Samla Plan, er det ut frå miljøvernfaglege omsyn ikkje tilstrekkeleg grunnlag til å gå mot at det vert gjeve konsesjon til kraftverket, sjølv om verdien av inngrepsfrie naturområde må setjast høgare enn i Samla Plan rapporten frå 1994. Vår konklusjon føreset at det vert teke omsyn til våre framlegg til avbøtande tiltak og vilkår for drifta.

Reguleringssøknaden er m.a. vurdert etter ureiningslova. Avgjerdsrett etter ureiningslova er ikkje lagt til det departementet som forvaltar vassdragslova. Nærings- og energidepartementet (NOE), men til Miljøverndepartementet (MD). Det er likevel paralell handsaming etter ulikt lovverk og det vert laga samla innstilling og ev. gjeve ein samla konsesjon. NOE inkluderar difor MD sine vilkår i høve til ureining i konsesjonar til vassdragsreguleringar. Fylkesmannen skal gjera framlegg om vilkår etter §§ 11 og 16 i ureiningslova. Vi ber om at Miljøverndepartementet fremjar følgjande vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 for ev. konsesjon:

- Sprengt og/eller finkornig masse skal ikkje plasserast i eller ved vatn eller vassdrag slik at vatn vert ureina eller det er fare for at slikt skjer.
- Etter nærare avgjerd/pålegg frå vedkommande departement pliktar utbyggar
  - å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusera verknad av ureining knytt til utbygginga
  - å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i øvre delar av Breimsvassdraget så langt reguleringa har monaleg verknad på vassføringa i høve til uregulert tilstand.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune uttaler i brev av 09.05.96:

«Fylkesfriluftsnemda i Sogn og Fjordane tilrår at det vert gjeve konsesjon for magasinering (regulering) av Trollebatsvatnet i Fossheim-vassdraget i Jølster kommune.

Nemda legg i den samanheng vekt på at nedre del av Fossheimelva allereide er utbygt.

Det er ein føresetnad frå nemda sin side at det vert utført avbøtande tiltak, slik at negative konsekvensar for natur, miljø, fisk- og viltinteresser, vert minst mogleg.

Nemda understrekar også at alt avsluttande arbeid må utførast på ein fullgod måte.

Eventuelle sikringstiltak kring Trollebotsvatnet må bli vurdert.

Anleggsvegen i Fossheimdalen bør vera open for turbruk.»

Statskog SF uttaler i brev av 11.07.96:

«Statskogs vurdering av utbyggingsprosjektet

Trollebotsvatnet ligger inne i en nasjonalpark. Prinsipielt mener vi at det ikke er riktig å foreta forflytninger av nasjonalparkgrenser for å foreta utbygginger. Selv om det ved vern av nasjonalparken ble bemerket at slik en mindre grenseendring kan gjennomføres ved en eventuell utbygging.

- Dette grunngir vi først og fremst i at området er kvalifisert villmark, og en del av et større areal med kvalifisert villmark. Slike arealer er svært sjeldne i Europa, og har etter hvert også blitt svært små i vårt land. Verdien av å bevare de få og sammenhengende større urørte områder som finnes i Norge er etter vår oppfatning svært stor, og at framtidige generasjoner vil verdsette dette enda mer.
- Dernest er vi av den oppfatning at tilbakeføring av nasjonalpark til utbyggingsområde gir et svært uheldig signal i forhold til det viktige arbeidet med vern av natur, både nasjonalt og internasjonalt.

Utbygging av Trollebotnvatnet gir også svært lite energi, 2,3 GWh/år selv om utbygging vil gi akseptabel kraftpris er vi av den oppfatning at naturvernverdiene her er for store i forhold til energigevinsten til å akseptere utbygging. *Statskogs holdning til eventuell utbygging.*

Hvis sentrale myndigheter finner å gi konsesjon til utbygging vil ikke Statskog motsette seg utbygging.

Statskog vil i så fall kreve erstatning for fallrettigheter samt eventuelle områder som blir neddemmet, og eventuell erstatning for ulemper I tilfelle myndighetene gir konsesjon for utbygging vil vi komme tilbake til dette.»

«Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 12.07.96 uttalt:

«Konklusjon

En regulering av Trollebotsvatnet vil berøre et viktig brepåvirket avsnitt av vassdragsnaturen i Jostedalsbreområdet, og slik sett være alvorlig i forhold til ønsket om å ta vare på restene av den uberørte vassdragsnaturen som finnes her. Fossheimselvområdets betydning for den i Nasjonalparken sparsomt dekkede vassdragsnaturen og som del av den stadige minkende andel uberørt natur i Norge, tilsier at inngrep her ikke bør tillates. Ytterligere reduksjon av naturtypemangfoldet i Jostedalsbreområdet vil dessuten være lite forenlig med nasjonale biodiversitetsmålsettinger.

Det er svært uheldig at en del av Jostedalsbreen nasjonalpark inngår i et kraftutbyggingsprosjekt med resultat at grensene må endres etter at parken er opprettet.

DN viser til slutt til uttalelsen fra kommunal- og miljøvernkomiteen i Innst. nr 273 (1991-92) i forbindelse med behandling av nasjonalparkmeldingen. Her pekes det på det særlige ansvar som påhviler myndighetene for å ta vare på naturkvalitetene i de områder som grenser opp mot nasjonalparkene.

Konsekvensene for de allmenne interesser er etter vår vurdering større enn nytten som oppnås gjennom den marginale økningen i kraftproduksjon. Direktoratet for naturforvaltning går derfor imot at det gis konsesjon for det omsøkte kraftutbyggingsprosjektet i Breimsvassdraget.»

Landbruksdepartementet har i sin uttalelse av 30.04.96 ingen merknader til søknaden, da tiltaket ikke berører vesentlige landbruksinteresser.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har i brev av 05.06.96 følgende merknad til utbyggingen:

«Naturvernforbundet vurderer sjølve inngrepet - med senking av Trollebotsvatnet, massedeponeringa og bygging av hus for regulering - som det mest alvorlege ved planen. Andre følgjer på grunn av endra vassføring m. m. nedanfor tunnellen er etter vår oppfatning relativt små som tillegg til det som alt er endra gjennom 1. byggjesteg.

Trollebotsvatnet ligg innanfor Jostedalsbreen nasjonalpark og skulle i utgangspunktet ha eit konsekvent vern mot slike inngrep. Vi er klar over at Miljøverndepartementet diverre har gått med på å trekkje grensene for nasjonalparken attende slik at utbygging vert mogeleg, dersom søkjaren får konsesjon. Dette er ein konsekvens av Stortingsvedtaket om nasjonalparken,

som igjen var ein følgje av interessehandel i avslutninga av den politiske kampen om parken. Naturvernforbundet meiner det ikkje kan vere dekning for å hevde at verneverdiane i området er små, eller at Stortingsvedtaket i seg sjølv bør gjere det lettare å få konsesjon enn det elles ville ha vore.

Trollebotsvatnet og landskapet omkring er kvalifisert som nasjonalpark, og altså høgst verneverdig natur. I forvaltningsplanen for nasjonalparken er området ein del av den sona som skal vere utan tilrettelegging og inngrep. Trollebotsvatnet er eit av fleire høgtliggande vatn i ein avgrensa del av parken. Desse vatna er ein viktig del av vassdragsnaturen i parken. Vatna er ulike, og Trollebotsvatnet er med på å halde oppe variasjons-rikdommen. Vi er difor usamde med Miljøverndepartementet når dei i brev 27.3.95 (om kategoriplassering av Trollebotsalternativet) er inne på at regulering her ikkje har stort å seie fordi det finst andre botnsjøar i parken og at det er andre som er «finare» utforma. Etter vår oppfatning er Trollebotsvatnet ein viktig del av den heilskapen av fjellnatur som vi finn innanforparken vest for Kvannebakknova.

Inngrep med regulering i Trollebotsvatnet vil punktere denne heilskapen. Vi er samde med fylkesmannen når han skriv (i brev til MD 27.1.1995) at det er prinsippielt uheldig å redusere omfanget på ein nasjonalpark som allereie er trekt langt attende frå dalføre og busetjing for å unngå konfliktar med brukarinteresser, og at ein bør unngå større inngrep i randsonene kring større verneområder.

Vurderingane av denne utbyggingssaka kan ikkje gjelde berre naturen og inngrepet på reguleringsstaden. Inngrepet råkar ikkje berre Trollevatnet. Det dreiar seg om ei regulering som ligg rundt 5 kilometer lenger inne i fjellheimen enn inntaket for Fossheim kraftverk. Inngrepet reduserer arealet av kvalifisert villmark med 3 kvadratkilometer og arealet som ligg over 1 km frå veg og inngrep med heile 15 kvadratkilometer.

For det andre dreiar reguleringa seg om inngrep i natur som har fått status som Jostedalsbreen nasjonalpark. Dette er ikkje berre eit spørsmål om eit (isolert sett) lite inngrep på eit lite areal Det er i prinsippet eit spørsmål om forvaltning av nasjonalparken. Etter dette er det heller ikkje berre eit spørsmål om tap av «lokal» natur, men eit spørsmål om inngrep i eit område med nasjonale og internasjonale verdiar.

Større og samanhengande naturområde utan større inngrep forvitrar i dag i stort tempo under eit kraftig press av mekanisert drift på nesten alle felt. Dette er i dag eit av dei største problema i naturforvaltninga. Problemet er vesentleg ein sum av mange små inngrep som kvar for seg ikkje er alvorlege, men som samla er eit av våre største trugsmål mot variasjonsrikdommen av livsformer og naturtypar. Det er difor eit viktig mål for naturforvaltninga å ta vare på større, samanhengande naturområde, og eit tilsvarande stort tap når slike areal misser sine kvalitetar som uforstyrra natur. Dette tilseier ei svært restriktiv haldning frå samfunnet til slike inngrep, sjølv til dei små og tilsynelatande uskuldige.

Vassdragsreguleringslova krev ei overvekt av føremonar som vilkår for konsesjon til utbygging. Regulering av Trollebotsvatnet vil etter søknaden gje ein tilleggsproduksjon på 2,3 millionar kilowattimar, mindre enn 10 prosent av produksjonen i trinn 1 (eksisterande Fossheim kraftverk). Avveginga av føremonar og ulemper må byggje på ei samfunnsmessig vurdering. I ein slik samanheng dreiar det seg etter vårt syn om relativt store ulemper ved at det gjeld inngrep i Jostedalsbreen nasjonalpark og inngrep høgt til fjells i eit elles urørt område. Føremonane for samfunnet er produksjon av 2,3 GWh meir kraft. Vi vil hevde at dette er minimalt og knapt merkande, heller ikkje i regional samanheng, sjølv om vi tek med den pårekna produksjonsveksten på 0.25 GWh i verka nedanfor Fossheim.

Konklusjon

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane går klart imot å gje Fossheim kraftverk A/S løyve til å regulere og senke Trollebotsvatnet. Tiltaket vil både prinsippielt og konkret sett vere eit skadeleg inngrep. Den uforstyrra naturen i området vert vesentleg mindre og inngrepet går direkte ut over Jostedalsbreen nasjonalpark. Føremonane for samfunnet er så små at dei ikkje på nokon måte kan vege opp for ulempene.»

Sogn og Fjordane Turlag har i brev av 13.05.96 til fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttalt:

«Sogn og Fjordane Turlag meiner at konsesjonssøknaden bør avslåast. Grunngjeving:

1a Trollebotsvatnet ligg innafor Jostedalsbreen Nasjonalpark. Reint prinsipielt meiner vi det er heilt forkasteleg å gjøre slike inngrep inne i ein nyoppretta nasjonalpark. Det er svært viktig at Jostedalsbreen nasjonalpark omfattar meir enn berre breplatået og litt til. Særleg i den sørvestlege halvdelen er nasjonalparken for liten som den er, og det er ikkje rom for ytterlegare reduksjon. (I den nordlege delen er det sett i gang arbeid med ei svært gledeleg utviding.)

1b Utbygginga gir ein auke i kraftproduksjonen i Fossheim kraftverk på berre 7,85%. (2,3 GWh.) Dette er i den store samanheng ein

heilt ubetydeleg auke, og det betyr at samfunnsinteressene knytt til utbygginga også er ubetydelege. Etter vårt syn er dei så ubetydelege at dei ikkje på langt nær forsvarer ulempene ved å gjere inngrep i ein nyoppretta nasjonalpark.

1c Det vert i søknaden vist til at det i kgl res. av 25.10.1991 vart opna for å justere grensene for nasjonalparken dersom vasskraftprosjekt ved Samla Plan-handsaming kom i kategori 1. Men gjeld denne «opningen» uansett kor liten samfunnsmessig verdi utbygginga har? Vi finn det heilt urimeleg at dette var Regjeringa si meining!

2a Ulemper for friluftslivet: Fjelltoppen Bjørga er ein av dei mest populære av dei «høge» turmåla i Jølster. Særleg er den populær for skiturar om våren. Trollebotsvatnet er godt synleg like «under» toppen av Bjørga. Nedtappinga vil verke skjemmande, og øydelegge inntrykket av å ferdast i urørd natur. Nedtappinga vil vere aller størst, og dermed mest skjemmande akkurat i den mest populære perioden for vårskiturar, frå midten av mars og utover. Bjørga er også ein del brukt for turar i godværsperiodane om sommaren og tidleg på hausten. Også då vil turane oftast vere mest aktuelle i dei periodane då nedtappinga er størst, og mest skjemmnande.

2b Utbygginga vil føre til ulemper for fisket, som også er ein viktig det av friluftslivet.»

Fossheim Energiverk AS har i brev av 02.08.96 følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

Det konglege landbruksdepartement, dagsett 30.04.96. Tilrår at konsesjon vert gjeve. Ingen merknad frå FE.

Sogn og Fjordane fylkeskommune dagsett 09.05.96. Tilrår at konsesjon vert gjeve.

Fossheim Energiverk er samd i dei vurderingar som er knytta til vedtaket.

Tunnelmasse

Tippmassane frå tunnelen er tenkt plassert i eksisterande ur ved sida av utløpet. Toppen av tippmassane vil bli arondert med stein av same storleik som gjennomsnitt-storleiken på steinen i eksiserande ur.

Anleggsveg

Anleggsvegen fram til inntaksdammen (kote 530) er alt opna for turbruk.

Jølster kommune dagsett 14.05.96.

Jølster kommune tilrår at konsesjon vert gjeve, men set ein del krav/ynskje knytta til føremål utanom Fossheimvassdraget.

Økonomisk vederlag

FE finn det rimeleg at det vert sikra midlar til avbøtande tiltak for eventuell skade eller ulempe som fylgje av regulering av Trollebotnvatnet, men at desse midlane vert disponerte av FE. Jølster kommune er gjennom lov sikra ei inntekt frå FE, som den kan bruke til kva føremål dei ynskjer. Etter nåverande takstar vil kommunen etter nokre år få ei årleg inntekt på kr 300 000,- frå FE. I tillegg vil kommunen få inntekt av eit eventuelt overskot.

Fiskeplassar

Fiskerettane er, så langt FE kjenner til, knytta opp til grunneigarane langs vassdraget. A lette tilkomsten til fiskeplassane må, etter FE si meining, løysast mellom kommunen og grunneigarane/grunneigarlag.

Tunnelmasse

Når det gjeld tunnelmasse, rydding og arondefing, viser ein til vår uttale/merknad under avsnitt Sogn og Fjordane Fylkeskommune.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane, dagsett 05.06.96.

Går i mot at det vert gjeve konsesjon.

Tunnelmasse

FE viser til uttale framanfor, særleg når dette gjeld masse-deponering.

Hus for regulering

Når det gjeld hus for regulering, er dette ei lita sak (lite hus), men ein vil her nytte naturmaterialar og tilpasse bygningen til omgjevnadane.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane dagsett 21.06.96.

Fylkesmannen går inn for at det vert gjeve konsesjon. FE er samd i fylkesmannen sine vilkår.

Ureining

I vilkåra er det nemnt ureining som ei fylgje av utbygginga.

I høve ureining vil ein nemne at når avløpet frå kraftstasjonen nå er ført til Skredevatnet (tidlegare ikkje avløp) og med kanal til Fossheimvatnet, har ein fått sirkulasjon i Skredevatnet og derved reinare vatn og betre oppvekstilhøve for fisken.

Direktoratet for naturforvaltning dagsett 12.07.96.

Fråråd at konsesjon vert gjeve. Men når det er sagt, tolkar ein DN si vidare vurdering som at DN reknar med at konsesjon vert gjeve.

Tunnelmasse

Det vert peika på at tippmassane frå tunnelen vil bli synlege på lang avstand, og vil utgjere eit skjemmande inngrep i landskapet. Korleis tippmassane vil bli plassert og arondert, har ein gjort greie for framanfor.

Anleggsdrift

FE har ikkje merknad til DN sine framlegg til avbøtande tiltak for eventuell skade eller ulempe for den delen av vassdraget som er berørt av anleggsdrifta.

Statskog, dagsett 11.07.96.

Dersom sentrale myndigheiter finn å gje konsesjon, vil ikkje Statskog motsetje seg det. FE ingen merknad.

Konklusjon

Når Fossheim Energiverk har søkt om regulering av Trollebotnvatnet (byggetrinn II), er det i tråd med føresetnadane då det vart søkt om konsesjon for byggetrinn I. Reguleringa vil gje meir vinterkraft og gjere det mogeleg med eijamnare drift av kraftstasjonen.

Nedbør

I nedslagsfeltet til Fossheimvassdraget har ein ofte til dels store nedbørsmengder over kortare tid. Reguleringa vil kunne minske flaumtapet og hindre skadeflaum.

Økonomi

FE meiner at dei økonomiske pålegg som måtte bli pålagde i samband med ein reguleringskonsesjon, må stå i høve til investering og lønsemd. Viser til vedlagde lønsemdsberekning, der alle kjende avgifter og skattar er medtekne, samt krav/ynskje frå Jølster kommune.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader:

Søknaden

Fossheim Energiverk AS søker i brev datert 02.11.95, oversendt oss fra deres konsulentfirma 03.01.96, om tillatelse til å erverve fallrettigheter i Fossheimelva og til å regulere Trollebotsvatn med inntil 14 m ved senkning. Magasinet vil bli på 9,7 mill. m³ som er 22,7 % av middeltilsiget til Trollebotsvatn.

Magasinet vil bli tappet gjennom en 330 m lang tunnel ut i Fossheimelva og tatt inn i inntaket til eksisterende Fossheim kraftverk ca 4,5 km lenger ned.

Magasinet vil bli tappet inntil 14 m om vinteren, og inntil 6 m sommer, høst.

Det er ikke planlagt vei eller strøm fram til magasinet. En tipp på ca 3200 m³ vil bli plassert ved utløpet av tunnelen.

Reguleringen vil kunne gi en midlere produksjonsøkning på 2,3 GWh i Fossheim kraftverk.

Tillatelse til bygging av Fossheim kraftverk ble gitt ved kgl. res. av 04.12.92. i henhold til vassdragslovens bestemmelser. Den omsøkte regulering vil medføre at ytelsen i Fossheim kraftverk øker til over 1000 nat.hk. (1825/1213), noe som gjør denne utbyggingen konsesjonspliktig, jf. Industrikonsesjonslovens § 1 og Vassdragsreguleringslovens § 3.

Etter lovens § 6 og § 9 har staten/fylkeskommunen adgang til å kreve forkjøpsrett. I brev av 12.03.96 til Sogn og Fjordane fylkeskommune, har Nærings- og energidepartementet orientert fylkeskommunen om at Staten ikke vil benytte seg av sin forkjøpsrett. Vi har heller ikke mottatt melding om at Sogn og Fjordane fylkeskommune har gjort forkjøpsrett gjeldende innen den i loven fastsatte frist på 3 mndr. Vi antar derfor at spørsmålet om forkjøpsrett til fallrettene er avklaret.

Vurdering fra andre

Av de innkomne uttalelsene vil vi trekke frem følgende hovedpunkter. Vi viser forøvrig til mer utfyllende referat foran i innstillingen.

Jølster kommune tilrår at konsesjon blir gitt, men krever kompenserende tiltak for fisk, landskapspleie m.m gjennom årlige midler på kr. 35 000,- i tillegg til kommunalt fond på kr. 300 000,-.

Sogn og Fjordane fylkeskommune. Fylkesfriluftsnemda tilrår at konsesjon blir gitt, men forutsetter avbøtende tiltak for natur, miljø, fisk- og viltinteresser.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane viser til Miljøverndepartementets plassering av prosjektet i Samlet plan kategori 1, og finner på denne bakgrunn ikke tilstrekkelig grunnlag for å gå imot at konsesjon blir gitt, selv om verdien av inngrepsfrie områder må settes høyere i dag enn i Samlet planrapporten fra 1994. Fylkesmannen forutsetter at forslaget til avbøtende tiltak blir tatt hensyn til. *Miljøvernavdelingen* stiller likevel spørsmål ved om

den marginale produksjonsøkningen står i rimelig forhold til naturinngrepet.

Sogn og Fjordane Turlag. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane. Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning går alle imot at konsesjon blir gitt. Hensynet til urørt natur, nærheten til Jostedalsbreen nasjonalpark og friluftslivsinteressene må etter deres mening veie tyngre enn den marginale økning i kraftproduksjonen.

Skader, ulemper og fordeler

Inngrepet vil berøre Fossheimdalen fra Trollebotsvatn og ned til inntaket for Fossheim kraftverk.

På grunn av den betydelige reguleringen, vil Trollebotsvatn få sterkt oppsprukket is vinterstid og sterkt senket vannstand sommer/høst.

Vinterstid vil Fossheimelva få betydelig økt vannføring etter at lnstebotnvatn er islagt.

Tunnelmassene fra tappetunnelen vil bli plassert i landskapet, godt synlig enten fra Jostedalsbreen nasjonalpark eller fra Fossheimdalen.

Innvunnet kraftproduksjon ved inngrepet vil være 2,3 GWh i et middelår, hvorav 1,7 GWh er vinterproduksjon, til en utbyggingspris på ca. 2 kr/årlig kWh.

NVEs vurdering

Trollebotsvatn ligger i dag innenfor Jostedalsbreen nasjonalpark. I foredraget til kgl. res. av 25.10.91 vedr. opprettelsen av nasjonalparken, ble det åpnet for å justere grensene dersom en regulering skulle bli aktuell, og prosjektet ble på denne bakgrunn plassert i kategori I i Samlet plan.

Ovenfor dagens inntak til Fossheim kraftverk er Fossheimdalen i dag en uberørt stølsdal med betydelige kvaliteter for turisme og friluftsliv, både på regional og nasjonal basis. Nærheten til Jostedalsbreen nasjonalpark gjør at Fossheimdalen i fremtiden vil kunne få økt friluftslivsmessig betydning som innfallsport til nasjonalparken dersom det ikke foretas store naturinngrep.

Etter vår vurdering er det ikke avgjørende om man må flytte grensene for nasjonalparken eller ikke. Stortinget har tidligere i forbindelse med behandling av stortingsmeldingen om Jostedalsbreen nasjonalpark gitt uttrykk for at man må være varsom med inngrep i nærområdene til nasjonalparken, og NVE er enig med Direktoratet for naturforvaltning , Statskog og Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i at verdien av uberørt natur i denne saken må veies mot de økonomiske fordeler samfunnet oppnår ved reguleringen. Vi er ikke enig med fylkesfriluftsnemda i at eksisterende utbygging reduserer Fossheimdalens verdi så mye at mulige kraftressurser burde utnyttes fullt ut.

Produksjonsgevinsten i Fossheim kraftverk tilsvarer et middels stort minikraftverk på 4-500 kW. Utbyggingsprisen er i overkant av hva som er vanlig for minikraftverk, men reguleringen kan gi en viss effektgevinst.

Representanter for NVE har vært på befaring i utbyggingsområdet.

Konklusjon

NVE mener at fordelene ved regulering av Trollebotsvatn etter de framlagte planer ikke overstiger skadene og ulempene. NVE tilrår derfor at Fossheim Energi AS' søknad om å regulere Trollebotsvatn avslås.

Dersom departementet mener at slike tillatelser likevel bør gis, vil vi komme tilbake med forslag til vilkår og manøvreringsreglement.»

III. Innkomne høringsuttalelser til NVEs innstilling

Plan- og næringskomiteen i *Jølster kommune* ga følgende innstilling i møte 17.09.97:

1. Jølster kommune viser til tidlegare fråsegn og rår til at Fossheim Energiverk AS får konsesjon for utbygging av Trollebotsvatn i Breimsvassdraget.

   NVE har i si tilråding lagt avgjerande vekt på prosjektet sin nærleik til Jostedalsbreen nasjonalpark og bruken av urøyrd natur. Jølster kommune meiner at desse forholda tidlegare er vurdert som akseptable ved at prosjektet er plassert i kategori I i Samla plan, og ved at det under slutthandsaminga av nasjonalparken blei gjeve rom for ei grensejustering dersom prosjektet blei plassert i kategori I og utbygd.
2. Deler av den dyrka marka i området Skrede - Bolset blir kvart år overfløymd av dei årvisse vår- og haustflaumar med utvasking av næringsstoff m.m. som følgje av dette. Ei utbygging av trinn 2 vil virke flaumdempande og vil såleis vere svært positiv for det berørte jordbruket.
3. Jølster kommune held fast på kravet om kompenserande tiltak for fiske, landskapspleie m.m. gjennom årlege midlar til eit fond disponert av kommunen, men kommunen er villig til å drøfte storleiken både på årlege midlar og fondet.

Innstillingen fra plan- og næringskomiteen ble vedtatt av kommunestyret på møte 23.09.97.

Saken ble behandlet i *Sogn og Fjordane fylkesutvalg* 05.11.97. Vedtaket lyder følgende:

«Fylkesutvalet finn at dei samfunnsøkonomiske føremunene ved regulering av byggetrinn to, Trollebotsvatn i Fossheimsvassdraget, etter dei framlagde planar, overstig kostnader ved skader og ulemper. Fylkesutvalet vil derfor rå til at Fossheim Energi A/S' søknad om å regulera Trollebotsvatn blir innfridd.

Fylkesutvalet viser ellers til dei føringar som er gjevne av Fylkesfriluftsnemda og Jølster kommune.»

Miljøverndepartementet sier i sitt brev av 03.09.97:

«NVE anbefaler i sin innstilling at konsesjonssøknaden avslås. Etter NVEs vurdering, kan ikke fordelene ved utbygging oppveie ulempene som utbyggingen medfører i denne saken. Dette er særlig på grunn av den store verdien uberørt natur har for friluftsliv og turisme i nærområdet til Jostedalsbreen nasjonalpark.

Miljøverndepartementet støtter NVEs vurderinger, og går inn for at søknaden avslås.»

Fossheim Energiverk AS har i brev 22.08.97 kommet med følgende bemerkninger:

«Vi er kjende med at NVE i brev av 3. juli 1997 tilrår avslag på vår søknad.

Vi tillet oss med dette å gje følgjande merknader til NVE si innstilling i saka:

Fossheim Energiverk, byggetrinn I, er i dag eit reint elvekraftverk slik at det er tilsiget til ei kvar tid som styrer produksjonen. I periodar med større nedbørsmengder vil omsøkte regulering minske flaumtapet. Innvunne flaumtap er berekna til 2,3 GWh. Som følgje av at ein får magasin og betre kan styre produksjonen ventar vi at reguleringa vil auke inntektene for selskapet meir enn den auka middelproduksjonen tilseier.

Ei regulering av Trollebotsvatn vil medføre at vi kan over tid køyre med ein garantert effekt på ca 3 MW. Effektmessig kan såleis ikkje verknaden av reguleringa sammanliknast med eit minikraftverk.

Byggetrinn II, regulering av Trollebotsvatn, var nemnt i søknaden for første byggesteg og var med som ein del av føresetnadene for utbygging.

I brev av 2.8.96 til NVE har vi kommentert Jølster kommune sitt krav om næringsfond. Vi finn det rimeleg med avbøtande tiltak for eventuelle skader og ulemper men kan ikkje sjå at det er ein naturleg samanheng mellom reguleringa og eit næringsfond. Prosjektet vil heller ikkje tole auka faste kostnader.

I det same brevet har vi også påpeikt at anleggsvegen fram til inntaktsdammen alt er opna for turbruk. Etter vårt syn bør det forhold at vegen har gjort dalen meir tilgjengeleg for turbruk, i samsvar med føresetnadene for byggetrinn I, ikkje vege imot å gje løyve til regulering etter byggetrinn II i neste omgang.

Vi vil også påpeike at tippmassane frå tunnelen er tenkt plassert i eksisterande ur ved sida av utløpet. Toppen av tippmassane vil bli arrondert med stein av same storleik som gjennomsnittsstorleiken på steinen i eksisterande ur. Naturinngrepa vil difor etter vårt syn vere relativt små og vil heller ikkje vere synlege frå heile dalen. Etter ei tid vil tippen gro til og ein vil ikkje kunne skilje denne frå resten av ura.

Vi viser elles til at Jølster kommune og fylkesfriluftsnemnda tilrår at konsesjon vert gjeven. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har heller ikkje innvendingar mot at konsesjon vert gjeven.

Ut frå ovannemnde ber vi om at vår søknad om konsesjon blir vurdert positivt.»

I brev av 10. 11.97 ber Olje- og energidepartementet om at NVE utarbeider forslag til vilkår og manøvreringsreglement for regulering av Trollebotsvatn som omsøkt.

IV NVEs utkast til vilkår

NVEs innstilling av 06.02.98:

«Vi viser til Olje- og energidepartementets brev av 10. 11.97.

Vedlagt følger forslag til vilkår og manøvreringsreglement for regulering av Trollebotsvatn. Forslaget tar utgangspunkt i standardvilkår for regulering og erverv og tar også hensyn til innkomne merknader.

Til vilkårene skal bemerkes:

Det er foreslått separate sett vilkår for ervervet av fallet og for reguleringen.

...»

NVE's forslag til vilkår for tillatelse for Fossheim Energiverk AS til å foreta regulering av Trollebotsvatn i Breimsvassdraget, Jølster kommune i Sogn og Fjordane fylke. (Inkluderer vilkår gitt ved kgl.res. 4. desember 1992 i medhold av vassdragsloven).

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revi-

dert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at hin har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 7,- pr nat. hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 21,- pr nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 17 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1.000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Breimsvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å styrke den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å bekoste fiskeribiologiske og ferskvannsøkologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak og for å kontrollere effekten av tiltak,
e. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at bruks- og opplevelsesverdien for friluftslivet i området som direkte og indirekte berøres av anleggsarbeidene og reguleringene tas vare på. Ferdsel og opphold i området i tilknytning til friluftslivsutøvelse må ikke bli forbundet med fare eller risiko som følge av utbyggingen. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak,
b. å bekoste undersøkelser der konsekvensene for friluftslivet som følge av utbyggingen og reguleringen vurderes, og bekoste eventuelle kompensasjons- og tilretteleggingstiltak som en slik undersøkelse peker på.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen og reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser, etterundersøkelser og også fellesfinansiering av større midersøkelser som omfatter områdene som direkte og indirekte berøres av utbyggingen.

IV

Konsesjonæren skal dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniør eller arbeidsledere nødvendig underretning.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen og utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

Dersom kloakkrenseanlegget ved utløpet i Fossheimvatn mister noe av effekten på grunn av utbyggingen, bekoster konsesjonæren nødvendige mottiltak etter fylkesmannens bestemmelse.

11

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offendige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse. Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biottopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjenomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingen og reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget figger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskasseil enn mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

18

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble utført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 17 og 18 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

19

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.»

NVEs forslag til manøvreringsreglement for regulering av Trollebotsvatn i Jølster kommune, Sogn og Fjordane fylke. (Inkluderer tillatelse gitt ved kgl. res. 4. desember 1992 i medhold av vassdragsloven).

«1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Trollebotsvatn	1064	1064	1050	0	14	14
Inntaksmagasin	–	530	524	–	–	6

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til NGO-høyder.

Overføringer

Avløpet fra Bolsetbekkene, 4,4 km² overføres til inntaksmagasinet.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannførinig nedenfor magasinene og overføringstedene såvidt mulig ikke økes.

Gjennom ventilen i inntaksdammen skal det slippes vil vannføring på 200 l/s i tiden 15. mai til 15. september. Er det samlede tilløpet til inntaket mindre enn 200 l/s slippes tilløpet.

Etter at utbyggingen er gjennomført, vurderes minstevannføringen på nytt med hensyn til slipp av vann til Fossheimelva også utenom den fastsatte tidsperiode, av hensyn til vannkvaliteten i elva.

Vannstanden i Trollebotsvatn skal normalt være oppfylt til kote 1064 innen 1. juli. Denne sommervannstanden skal holdes fram til 10. oktober. I tidsrommet 10. oktober til 30. mars kan det tappes fra Trollebotsvatn. Tappingen vil foregå som engangs nedtapping med konstant ventilåpning.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementets.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Fossheim Energiverk AS til å erverve fallrettigheter i Breimsvassdraget, Jølster kommune i Sogn og Fjordane fylke.

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er

tvangsgrunnsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanleggg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

9

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og

kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, briter og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd. Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offendige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

NVEs bemerkninger til vilkårene:

«Post 1, konsesjonstid

Fossheim Energi AS eies i dag med 30 % av Firdakraft A/S, 60 % av Sunnfjord Energi AS og 10 % av private. Vi vil derfor anbefale at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Post 2, konsesjonsavgifter

Forslag til konsesjonsavgifter til stat og kommune er basert på de avgifter som er gitt i den senere tid.

Jølster kommune har satt som forutsetning for en konsesjon at regulanten setter av et fond og innbetaler årlige beløp til kompenserende tiltak som utsetting av fisk i andre fjellvatn, kultivering/landskapspleie i Jølster kommune, m.m.

Etter vår vurdering er det ikke relevant å gi kompensasjon av denne typen utover det som blir direkte berørt av utbyggingen. Vi mener at forslaget til vilkår som er fremmet av Direktoratet for naturforvaltning ivaretar hensynet til natur- og miljøinteressene.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsforhold, tilsyn m.v.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Direktoratet for naturforvaltning har tatt opp spørsmål vedrørende deponi av overskuddsmasse og avrenning fra dette. Overskuddsmasse vil bli plassert etter godkjennelse av NVE.

Post 8, naturforvaltning (reguleringskons.)

I denne post er tatt med forslag til vilkår fra Direktoratet for naturforvaltning.

Post 9, fornminner m.v. (Post 8 i ervervskons.)

I denne post er også tatt med post 4 i vilkårene til kgl.res. av 12. des. 1992.

Post 10, forurensing m.v. (reguleringskons.)

I denne post er også tatt med post 3 i vilkårene til kgl. res. av 12. des. 1992.

Post 12, terskler m.v. (reguleringskons.)

Post 2 i vilkårene til kgl. res. av 12. des. 1992 om kanalisering mellom Skredevatn og Fossheimvatn forutsettes å være dekket av denne post.

Manøvreringsreglementets post 2:

Etter vår vurdering er ulempene ved en nedtapping av Trollebotsvatn særlig store i sommerhalvåret, og vi foreslår derfor at nedtappingen kun skal foregå om vinteren i det tidsrommet og på den måte som er foreslått av søkeren.

Etter at Trollebotsvatn er oppfylt vil etter vårt forslag vannføringen på strekningen Trollebotsvatn - Instebotnvatn være som før regulering. Vi ser derfor ingen grunn til å pålegge vannslipping i sommerhalvåret på den nevnte strekningen som foreslått av Direktoratet for naturforvaltning.

Det er ikke fremmet krav om økt minstevannføring nedstrøms inntaket for Fossheim kraftverk. Vi kan heller ikke se at det foreligger noe grunnlag for en evt endring på det nåværende tidspunkt. Vi foreslår derfor at dette spørsmål kan tas opp på nytt når nødvendige undersøkelser er gjort slik som fastsatt i post 1 i vilkårene til kgl. res. av 12. des. 1992.

Øvrige merknader

Foreløpige beregninger tyder på at det antall naturhestekrefter som reguleringen utbringer er noe større enn det som går frem av søknaden. Det vil også bli regnet kraftøkning i nedenforliggende kraftverk. Dette vil vi eventuelt komme tilbake til ved beregning av avgiftsgrunnlaget.»

V. Departementets bemerkninger

Fossheim Energiverk A/S har søkt om konsesjon til regulering av Trollebotsvatn. Søkeren har kalt dette byggetrinn II i utbyggingen av Fossheimselva. Konsesjon til byggetrinn I -Fossheim kraftverk ble gitt ved kongelig resolusjon 04.12.1992.

Fossheim Energiverk AS eies med 30 % av Firdakraft, 60 % av Sunnfjord Energi AS og 10 % av private.

Trollebotsvatn ligger innenfor grensene til Jostedalsbreen nasjonalpark, vedtatt ved kgl.res. 25.10.1991. I forbindelse med sluttbehandlingen av nasjonalparkplanen ble det åpnet for mindre grenseforandringer i dette området dersom en regulering av Trollebotsvatnet ble plassert i kategori I i Samlet Plan. I brev av 23.03.1995 plasserte Miljøverndepartementet prosjektet i kategori 1.

På bakgrunn av dette utarbeidet Fossheim Energiverk A/S sin konsesjonssøknad.

Magasinet vil bli tappet gjennom en 330 m lang tunnel ut i Fossheimelva og tatt inn i inntaket til eksisterende Fossheim kraftverk ca 4,5 km lenger ned. Det er ikke planlagt vei eller strøm frem til ma-

gasinet. En tipp på ca 3200 m³ vil bli plassert ved utløpet av tunnelen.

Fossheim Energiverk AS har søkt om tapping av magasinet inntil 14 m om vinteren og inntil 6 m sommer/høst. NVE tilrår imidlertid av hensyn til landskapet at magasinet kun tappes om vinteren. Reguleringen vil kunne gi en midlere årlig produksjonsøkning på 2,3 GWh i Fossheim kraftverk.

Fallet i Fossheimelva vil utbringe over 1000 nat.hk-, og det oppstår dermed konsesjonsplikt på ervervet av fallet, jf. industrikonsesjonsloven § 1.

Ovenfor dagens inntak til Fossheim kraftverk er Fossheimdalen i dag en uberørt stølsdal med betydelige kvaliteter for turisme og friluftsliv. Inngrepet vil berøre Fossheimdalen fra Trollebotsvatn og ned til inntaket for kraftverket. Tunnelmassene fra tappetunnelen vil bli plassert i landskapet, synlig enten fra nasjonalparken eller fra Fossheimdalen.

Den store reguleringen av Trollebotsvatnet vil føre til sterkt oppsprukket is etter hvert som vannstanden går ned.

Av hensyn til prosjektets beliggenhet nær Jostedalsbreen nasjonalpark mener NVE at fordelene ved regulering av Trollebotsvatn ikke overstiger skadene og ulempene og tilrår at søknaden avslås. Miljøverndepartementet støtter NVEs vurdering og går inn for at søknaden avslås. Sogn og Fjordane fylkesutvalg finner imidlertid at de samfunnsøkonomiske fordelene ved reguleringen overstiger kostnadene ved skader og ulemper og tilrår at søknaden innfris. Også Jølster kommune tilrår at konsesjon gis.

Olje- og energidepartementet vil bemerke at ved å plassere dette prosjektet i kategori I i Samlet Plan, har Miljøverndepartementet nettopp vurdert prosjektets betydning for områdets karakter og betydning i forhold til Jostedalsbrelandskapet som helhet. Etter Olje- og energidepartementets mening er det derfor ikke grunnlag for å avslå søknaden ut fra nærheten til nasjonalparken. Disse forhold er også vurdert som akseptable i forbindelse med opprettelse av nasjonalparken.

I prinsippet kan en mene at det er uheldig med et kraftutbyggingsprosjekt som resulterer i at grensene må endres etter at nasjonalparken er opprettet, jf. bemerkningene til Direktoratet for naturforvaltning i saken. Ved sluttbehandlingen av opprettelsen av Jostedalsbreen nasjonalpark ble det imidlertid gitt rom for en grensejustering av nasjonalparken dersom dette prosjektet ble plassert i kategori 1. Dette må etter departementets oppfatning være det avgjørende ved en vurdering av hva som i prinsippet kan anses som uheldig i forhold til nasjonalparken.

Etter Olje- og energidepartementets mening må man ved den konsesjonsmessige vurdering vurdere skader og ulemper uavhengig av nasjonalparken. Ut fra dette utgangspunkt er det etter departementets mening ikke grunnlag for å avslå søknaden. Departementet viser i den forbindelse til følgende uttalelse fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane:

> «På bakgrunn av dei føringane som ligg til grunn gjennom Miljøverndepartementet sitt vedtak av 23.05.95 om plassering av kraftutbyggingsprosjektet i kategori I i Samla plan, er det ut frå miljøvernfagleg omsyn ikkje tilstrekkeleg grunnlag til å gå mot at det vert gjeve konsesjon..»

Olje- og energidepartementet tilrår ut fra dette at de omsøkte ervervs- og reguleringskonsesjoner gis. I reguleringstillatelsen inngår også nødvendig tillatelse etter lov om forurensninger og om avfall.

VI. Departementets bemerkninger til vilkårene

Reguleringskonsesjonen

Post 1 Konsesjonstid

Fossheim Energiverk AS oppfyller vilkårene etter vassdragsreguleringsl. § 10 nr. 2, og konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Til statens konsesjonsavgiftsfond skal betales årlige avgifter på kr. 7,- pr nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer betales kr. 21,- pr nat.hk. Dette er et avgiftsnivå i tråd med saker som er fremmet i den senere tid.

Jølster kommune har betinget seg at regulanten setter av et fond og innbetaler årlige beløp til kompenserende tiltak i kommunen. Olje- og energidepartementet finner det ikke aktuelt med denne form for kompensasjon i denne saken. Vilkår som fremmet i post 8 om naturforvaltning antas å ivareta hensynet til natur- og miljøinteressene i tilstrekkelig grad.

Post 7 Godkjenning av planer m v

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Direktoratet for naturforvaltning har tatt opp spørsmål vedrørende deponi av overskuddsmasse og avrenning fra dette. Overskuddsmasse vil bli plassert etter god-

kjennelse av NVE. Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for bl. a. plassering av overskuddsmasser, jf. pkt. 4.

Post 8 Naturforvaltning

Standardvilkår fra Direktoratet for naturforvaltning foreslås lagt til grunn.

Ervervskonsesjoner

Post I Konsesjonstid

Fossheim Energiverk AS oppfyller vilkårene etter industrikonsesjonsl. § 4, og konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr. 7,- pr nat.hk og en årlig avgift til de fylkesherreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr. 21,- pr nat.hk.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger til vilkårene i både reguleringS- og ervervskonsesjonen.

Manøvreringsreglementet

Ulempene ved en nedtapping av Trollebotsvatn er særlig store i sommerhalvåret, og Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs forslag om at nedtappingen kun skal foregå om vinteren i det tidsrommet og på den måte som er foreslått av søkeren.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har foreslått pålegg om vannslipping mellom Trollebotsvatnet og Instebotnvatnet i sommerhalvåret. Etter som det ikke gis tillatelse til nedtapping av Trollebotsvatnet sommerstid, vil imidlertid vannføringen på strekningen være som før regulering etter at vatnet har fylt seg opp. Olje- og energidepartementet går derfor ikke inn for pålegg om minstevannføring i sommerhalvåret slik DN foreslår.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Fossheim Energiverk AS tillatelse til regulering av Trollebotsvatn i Breimsvassdraget i Jølster kommune i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 16. oktober 1998.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom gis Fossheim Energiverk AS tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter i Breimsvassdraget i samsvar med ovennevnte foredrag.

31 Trondheim Energiverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. november 1998.

«Det vises til Deres søknad av 18.06.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Trondheim Energiverk AS til datterselskapet Trondheim Energiverk Kraft AS.

Overføringen er et ledd i omdanningen av virksomheten i Trondheim Energiverk AS til konsern. Trondheim Energiverk AS skal være holdingselskapet i konsernet og eies 100 % av Trondheim kommune. Den monopolbaserte virksomheten i nåværende Trondheim Energiverk AS blir skilt ut og lagt i datterselskapet Trondheim Energiverk Nett AS. Datterselskapet Trondheim Energiverk Kraft AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter, og forestå kraftproduksjon. Kraftomsetningsvirksomheten vil bli lagt i datterselskapet Trondheim Energiverk Marked AS, mens fjernvarmevirksomheten skal overføres til datterselskapet Trondheim Energiverk Fjernvarme AS.

Departementet legger til grunn at omorganiseringen medfører overføring av konsesjonspliktige fallrettigheter fra Trondheim Energiverk AS til Trondheim Energiverk Kraft AS.

II

Trondheim Energiverk AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 05.02.1997 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for omdanning til aksjeselskap. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall ble overdratt i uendret form. Unntaket omfattet også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 5. februar 1997.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at utskillelsen og overføringen av vannfallsrettighetene til Trondheim Energiverk Kraft AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 5. februar 1997. Departementet kan heller ikke se at denne utskillelsen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Trondheim Energiverk Kraft AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fatt fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Trondheim Energiverk Kraft AS i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Trondheim Energiverk AS og Trondheim Energiverk Kraft AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Trondheim Energiverk Kraft AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Trondheim Energiverk Kraft AS. Departementet har merket seg at selskapet er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

32 Nord-Troms kraftlag AS

(Erverv og regulering av Sikkajokkvassdraget i Nordreisa kommune. Endring av vilkår.)

Kongelig resolusjon 20. november 1998.

I. Innledning

Ved kongelig resolusjon av 27. april 1951 fikk Nord Troms Kraftlag AS tillatelse til å erverve og regulere Sikkajokkvassdraget. Ervervet og reguleringen ble knyttet sammen i en tillatelse med felles vilkår. Konsesjonstiden ble satt til 50 år, jf. vilkårenes post 16 og 17.

Foreliggende sak gjelder søknad om forlengelse av gjeldende konsesjon fra den 27.04.2001, og slik at en ny tillatelse blir gitt uten tidsbegrensning.

II. Søknaden

Nord Troms Kraftlag AS har i brev av 10. 11.97 søkt om forlengelse av gjeldende konsesjonsbestemmelser fra 27.04.2001, likevel slik at en ny tillatelse blir gitt uten tidsbegrensning.

Søknaden lyder som følger:

> «Nord Troms Kraftlag AS eies av Troms fylkeskommune, Kautokeino kommune, Kåfjord kommune, Nordreisa kommune, Skjervøy kommune, Kvænangen kommune og Loppa kommune.
>
> Ved kgl. res. av 27.04.1951 ble det gitt tillatelse for Nord Troms Kraftlag AS å erverve og regulere Sikkajokkvassdraget. Konsesjonstiden ble satt til 50 år.
>
> Det søkes om forlengelse av gjeldende konsesjonsbestemmelser fra den 27.04.2001, likevel slik at en ny tillatelse blir gitt uten tidsbegrensning.»

III. Departementets bemerkninger

a) Generelt

Hjemmel for behandling av endringssøknaden forsåvidt gjelder reguleringstillatelsen er vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd. Denne bestemmelsen gir Kongen anledning til å endre vilkårene i reguleringskonsesjonen dersom konsesjonæren søker om dette.

Tilsvarende hjemmel for endring av ervervstillatelsen er inntatt i industrikonsesjonsloven § 5 a, annet ledd, der Kongen etter søknad fra vedkommende erverver kan endre de betingelser som er fastsatt i en konsesjon meddelt etter første kapittel i denne loven.

I følge vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 og industrikonsesjonsloven § 4 kan et aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen eies av norske kommuner/fylkeskommuner gis regulerings- og ervervskonsesjon på ubegrenset tid. Bestemmelsene forutsetter at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig forsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler mot en tidsubegrenset konsesjon.

Nord Troms Kraftlag AS er fullt ut kommunalt/fylkeskommunalt eid, og kraften nyttes til alminnelig forsyning.

Olje- og energidepartementet anser at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 og industrikonsesjonsloven § 4 er oppfylt, og tilrår derfor at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

b) Kommentarer til vilkårene

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatter nåværende bestemmelse om hjemfall i *vilkårenes post 16:*

> «Ervervskonsesjonen gis på ubegrenset tid.»

Bestemmelsen i nåværende post 17, 1. ledd foreslås erstattet med følgende ordlyd:

> «Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.»

Nåværende 4. ledd om hjemfall bortfaller, og nåværende 5. ledd blir nytt 4. ledd.

Nåværende *post 18* er en følge av hjemfallsbestemmelsen, og bortfaller derfor i sin helhet.

Når det gjelder spørsmålet om revisjon, skal etter departementets mening en omgjøring til tidsubegrenset konsesjon ikke innskrenke kommunens mulighet for å kreve alminnelig revisjon. Reguleringskonsesjonen kan således revideres i 2001, dvs. 50 år etter konsesjonstidspunktet, jf. Lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m. fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3.

Departementet foreslår at det tas inn et standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Ny post 18 foreslås gitt følgende ordlyd:

> «Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato.

Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3, første ledd og industrikonsesjonsloven § 5a.»

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr 16 § 4 og lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Nord Troms Kraftlag AS' ervervs- og reguleringskonsesjon av 27. april 1951 for Sikkajokkvassdraget i samsvar med departementets foredrag av 20. nov. 1998.

33 Bremanger kommune

(Konsesjon for erverv av aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 27. november 1998.

«Det vises til Deres søknad av 13.11.1998. Det opplyses i søknaden at Bremanger kommune har ervervet ytterligere aksjer i Ytre Fjordane Kraftlag AS og økt sin eierandel fra 14,43 % med 6,1 %, slik at kommunen nå innehar 20,53 % av aksjene i selskapet.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Ytre Fjordane Kraftlag AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (Industrikonsesjonsloven), kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Bremanger kommune konsesjon for erverv av 20,53 % av aksjene i Ytre Fjordane Kraftlag AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.»

34 Kvam kraftverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 31.08.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering til aksjeselskap.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Kvam Kraftverk AS av de reguleringskonsesjoner med tilhørende vilkår som Kvam herad og Strandbarm Komm. Elektrisitetsverk hadde. Det er ikke gitt konsesjon etter industrikonsesjonsloven for de tilhørende fallrettigheter.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fatt fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også

overføring av Kvam Kraftverk AS' eventuelle andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. Dersom Kvam Kraftverk AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse til selskapet.

Departementet ber Kvam Kraftverk AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

35 Østfold Energi AS og Østfold Energi Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 14.10.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Østfold Energi AS til datterselskapet Østfold Energi Produksjon AS. Overføringen er et ledd i omorganisering av virksomheten i Østfold Energi AS til konsern. Østfold Energi AS skal være holdingselskapet i konsernet og eies av Østfold fylkeskommune og 13 kommuner i Østfold fylke. Nettvirksomheten i nåværende Østfold Energi AS blir skilt ut og lagt i datterselskapet Østfold Energi Nett AS. Datterselskapet Østfold Energi Produksjon AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter, og forestå kraftproduksjon. Kraftomsetningsvirksomheten til nåværende Østfold Energi AS vil bli lagt i datterselskapet Østfold Energi Kraftsalg AS.

II

Østfold Energiverk AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 16.02.1993 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overdragelse av fallretter og krafranlegg fra Østfold fylkeskommune og flere kommuner i Østfold til Østfold Energiverk AS. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall ble overdratt i uendret form. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 16. februar 1993.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at utskillelsen og overføringen av vannfallsrettighetene til Østfold Energi Produksjon AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 16. februar 1993. Departementet kan heller ikke se at denne utskillelsen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Østfold

Energi Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fatt unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Østfold Energi Produksjon AS i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Østfold Energi AS og Østfold Energi Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Østfold Energi Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Østfold Energi Produksjon AS. Departementet har merket seg at selskapet er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

36 Østfold Energi Produksjon AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Nyset-Steggje Kraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 1998.

«Det vises til Deres brev av 14.10 d.å. der det på vegne av Østfold Energi Produksjon AS søkes om konsesjon etter industrikonsesjonslovens § 36 for erverv av 50 % av aksjene i Nyset-Steggje Kraft AS.

Aksjene i Nyset-Steggje Kraft AS erverves av Østfold Energi Produksjon AS i forbindelse med omorganisering av Østfold Energi AS til konsern. Ervervet er konsesjonspliktig idet Nyset-Steggje Kraft AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Østfold Energi Produksjon AS konsesjon for erverv av 50 % av aksjene i Nyset-Steggje Kraft AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.»

37 A/L Nord-Østerdal Kraftlag

(Omorganisering av A/L Nord-Østerdal Kraftlag - Overføring av kraftproduksjonen til det heleide datterselskapet Norsk Kraftformidling AS - Søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. desember 1998

«Det vises til Deres søknad av 29.10.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra A/L Nord-Østerdal Kraftlag til datterselskapet Norsk Kraftformidling AS.

Overføringen er et ledd i omorganisering av virksomheten i A/L Nord-Østerdal Kraftlag. A/L Nord-Østerdal Kraftlag er et andelslag hvor 88 % av andelene eies av private og 12 % av Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Rendalen og Folldal kommuner. Produksjonsvirksomheten i nåværende A/L Nord-Østerdal Kraftlag blir skilt ut og lagt i datterselskapet Norsk Kraftformidling AS, med unntak av andelen på 4,4 % i Kraftverkene i Orkla. Nett- og omsetnings-virksomheten skal beholdes i A/L Nord-Østerdal Kraftlag som skal eie 100 % av aksjene i Norsk Kraftformidling AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Norsk Kraftformidling AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industnkonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Norsk Kraftformidling AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. Dersom Norsk Kraftformidling AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet med unntak av eierandelen i Kraftverkene i Orkla (KVO) skal ligge i Norsk Kraftformidling AS. Departementet forutsetter en konsesjonsmessig avklaring av forholdet til eierandelen i KVO innen kort tid. Departementet har merket seg at Norsk Kraftformidling AS er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

38 Selbu Energiverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 27.10.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Selbu kommune til Selbu Energiverk AS. Overføringen er et ledd i omdanning av Selbu Energiverk til aksjeselskap.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Selbu Energiverk AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Selbu Energiverk AS i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Selbu Energiverk AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Selbu Energiverk AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Selbu Energiverk AS. Departementet har merket seg at selskapet er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

39 Møre og Romsdal Energi AS og Istad Kraft AS

(Konsesjon for erverv av Møre og Romsdal fylkeskommunes andel i Driva Kraftverk m.m.)

Kongelig resolusjon 11. desember 1998

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Istad Kraft AS om konsesjon etter industrikonsesjonsloven kap. I for økning av eierandelen i Møre og Romsdal Energi AS fra 83 % til 100 %, og Møre og Romsdal Energi AS' erverv av Møre og Romsdal fylkeskommunes 25 % andel i Driva kraftverk.

II. Søknaden

Søknaden av 5.6.96 fra Istad Kraft AS lyder:

«Bakgrunn

Istad Kraft AS ervervet i løpet av 1995 aksjer i Møre og Romsdal Energiverk (MBE) ved følgende inngåtte avtaler:

– Møre og Romsdal fylkeskommune	47 %	avtale dat. 24/1-95
– Tafjord Kraftselskap AS	16 %	avtale dat. 28/2-95
– Nordmøre Energiverk AS	8 %	avtale dat. 8/3-95
– Rauma Energi AS	2 %	avtale dat. 28/2-95
– Sunndal Kraftforsyning	2 %	avtale dat. 1/8-95
– Tussa Kraftselskap A/S	12 %	avtale dat. 27/12-95
– Svorka Energiverk A/S	3 %	avtale dat. 27/12-95

Kopi av avtalene er vedlagt.

Til sammen er det ervervet 90 % av aksjene i MRE. Fra før hadde Istad Kraft 10 %, slik at samlet eierandel nå er 100 % av MRE.

Søknad

MRE eier bl.a. 25 % av Driva Kraftverk sammen med Sør-Trøndelag Kraftselskap som eier 75 % Siden MRE er medeier i kraftverk med tilhørende fall- og reguleringsretter og konsesjoner, er erverv av over 90 % av aksjene i selskapet konsesjonspliktig.

I henhold til Industrikonsesjonsloven kap. I søkes hermed konsesjon for erverv av i alt 90 % av aksjene i Møre og Romsdal Energiverk AS.

Beskrivelse av selskapene

Møre og Romsdal Energiverk er en direkte fortsettelse av Møre og Romsdal Kraftselskap som ble stiftet i 1973 av eierne som nevnt i innledningen under «bakgrunn».

Kopi av skipingsvilkår og vedtekter frem til 27.04.95 samt vedtekter etter 27.04.95 vedlegges.

MRE's eiendeler pr. 1/1-95 var i hovedsak:

– 25 % andel Driva Kraftverk, midlere års produksjon for andeler ca. 135 GWh/år.

– Overføringsnett	132 kV
– Haugen - Sykkylven	45 km
– Sykkylven - Ørskog	16 km
– Tresfjord - Kjelbotn	9 km
– Kristiansund - Nordheim	29 km
– Nordheim - Gylthalsen	18 km
– Gylthalsen - Trollheim	42 km

– Koplings- og transformatorstasjoner
  - Deler av Gislemo koplingsstasjon
  - Haugen transformatorstasjon
  - Sykkylven transformatorstasjon

Om selskapets eiendeler og virksomhet for øvrig vises til vedlagte årsberetning og regnskap for 1994.

I løpet av 1995 er overføringsnett og stasjoner via egne avtaler solgt til de respektive regionale energiverk.

MRE hadde pr. 01.01.95 i alt 10 ansatte. Samtlige fikk tilbud om og aksepterte ansettelse i Istad Kraft fra 01.07.95. Istad Kraft er et regionalt energiverk, opprinnelig stiftet i 1918 og med følgende eiere fra 1966:

– Møre og Romsdal fylkeskommune	20 %
– Molde kommune	45 %
– Fræna kommune	13 %
– Eide kommune	6 %
– Gjemnes kommune	5 %
– Aukra kommune	4 %
– Midsund kommune	3 %
– Nesset kommune	2 %

Selskapet hadde i 1994 ca. 24 000 abonnenter innenfor eget forsyningsområde, samt en omsetning på ca. 250 MNOK og ca. 650 GWh. Egenproduksjon av kraft var ca. 5 % av omsetning eller ca. 30 GWh.

Antall ansatte var pr. 01.01.95 ca. 150.

For øvrig vises til vedlagte vedtekter samt årsmelding og regnskap for 1994.

Driva Kraftverk

Anlegget Driva Kraftverk ble ferdigbygget våren 1973. Anlegget består i hovedsak av:

– Driva Kraftverk ..... 140 GWh

- Vassli pumpestasjon
- Magasin Gevilvatn ..... 380 GWh

Midlere brutto årsproduksjon er ca. 575 GWh, netto ca. 550 GWh.

For nærmere opplysninger om driften vises til vedlagte årsrapport for 1994.

Konsesjoner

Følgende konsesjoner foreligger:
- Regulerings- og overføringstillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 31.10.69. Vedlegg.
- Tillatelse til erverv av fallrettigheter, gitt ved kongelig resolusjon av 17.11.72. Vedlegg.
- Tillatelse til planendring og ytterligere overføring, gitt ved kongelig resolusjon av 26.04.74. Vedlegg.
- Tillatelse til elektrisk drift av Driva Kraftverk, gitt av NVE den 12.06.1975. Vedlegg.

Formålet med oppkjøp

Ved aksjekjøpet er formålet å videreføre følgende deler av MRE's virksomhet.
- Kraftproduksjon, i første omgang forvaltning av Drivaandelen, evt. ved senere deltagelse i andre produkjsonsverk og/eller utbygginger.
- Kraftomsetning engros, omsetning 1996 ca. 740 Gwh.
- Kraftsystemplanlegging, lokalt innenfor fylket og som eget forretningsområde.
- Som eier av tomt på Tjeldbergodden delta i evt. utbygging av gasskraftverk.
- Energikontor for Møre og Romsdal fylkeskommune i henhold til egen avtale, bl.a. vurdering av og uttalelser til nettutbyggings- og energisaker.

MRE vil bli videreført som eget selskap med eget styre og med adm. direktør i Istad Kraft som daglig leder. Selskapet vil ikke ha egne ansatte, men den operative virksomhet vil bli ivaretatt av ansatte i Istad Kraft i henhold til egen avtale.

Det er også opprettet egne avtaler mellom MRE og Istad Kraft om disponering av kraftproduksjonen og kraftomsetningsavtaler.

MRE virksomhet som netteier er avviklet i forbindelse med salg av overføringsanleggene til de respektive regionale nettselskap.

Reviderte vedtekter for MRE er nevnt under avsnitt «beskrivelse etc.»

Dersom De trenger ytterligere opplysninger ber vi om at det tas kontakt vedr. dette.»

III. Innstillingene fra Norges vassdrags- og energiverk og Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energiverk avga 10.8.1998 følgende innstilling i saken:

«Vi viser til Deres brev av 10. juli 1996, hvor departementet ber NVE behandle en søknad fra Istad Kraft AS av 5. juni 1996 om konsesjon for erverv av ytterligere 17 % av aksjene i Møre og Romsdal Energiverk AS.

Saken ble stilt i bero etter anmodning fra søker på grunn av en rettssak hvor Trønder Energi hevdet å ha forkjøpsrett til Møre og Romsdal Energiverks eierandeler i Driva Kraftverk. I brev av 14. juli 1998 ber imidlertid advokat Gunnar Martinsen på vegne av Istad Kraft AS om at saken blir behandlet så snart som mulig, ettersom Istad Kraft AS er i gang med en omorganisering som vil utløse en ny runde med konsesjonssøknader.

Etter ervervet av ytterligere 17 % av aksjene i Møre og Romsdal Energi AS vil selskapet være heleid av Istad Kraft AS. Ervervet er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven § 1 fordi Møre og Romsdal Energi AS har andeler i Driva Kraftverk, et ansvarlig selskap med delt ansvar, som har fallrettigheter. Møre og Romsdal Energi AS har 25 % av andelene i Driva Kraftverk, og de resterende 75 % eies av Trønder Energi.

Istad Kraft AS søker ikke om unntak fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1, fjerde ledd, men ber om forenklet behandling. NVE vil anbefale at Istad Kraft AS tildeles konsesjon for aksjeervervet. Istad Kraft AS trer inn i Møre og Romsdal Energis rettigheter og plikter i reguleringskonsesjonen. For øvrig vil reguleringskonsesjonen gjelde på uendrede vilkår.

Reguleringskonsesjonen ble i 1969 tildelt Sør-Trøndelag fylke og Møre og Romsdal fylke i fellesskap. Sør-Trøndelag fylkes andeler ligger i dag i Trønder Energi DA. Reguleringskonsesjonen bør overføres til de som etter de varslede omorganiseringer i henholdsvis Trønder Energi DA (omdannelse til AS) og Istad Kraft AS (konserndannelse) blir rettighetshavere.»

Norges vassdrags- og energidirektorat har i brev av 28.10.1998 avgitt følgende tilleggsuttalelse:

«Vi viser til vårt tidligere brev i saken av 10. august 1998 der vi anbefalte at Istad Kraft AS tildeles konsesjon for aksjeervervet. Etter ønske fra departementet har saken blitt sendt på høring. Det har ikke innkommet merknader til søknaden. NVE opprettholder sin innstilling av 10. august 1998.»

IV. Departementets bemerkninger:

1. Bakgrunn

Istad Kraft AS fikk ved Nærings- og energidepartementets brev av 10. august 1995 konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for økning av eierandelen i A/S Møre og Romsdal Energiverk fra 10 % til 83 %. Innen utgangen av 1995 hadde Istad Kraft kjøpt de resterende 17 % av aksjene i A/S Møre og Romsdal Energiverk.

Ved brev av 5.6.96 søkte Istad Kraft AS om konsesjon etter industrikonsesjonsloven kap. I for økning av eierandelen i A/S Møre og Romsdal Energiverk fra 83 % til 100 %.

Møre og Romsdal Energi AS eier en 25 % andel i Driva Kraftverk. De øvrige 75 % eies av Trønder Energi DA (tidligere Sør-Trøndelag Kraftselskap). Reguleringskonsesjonen ble tildelt Sør-Trøndelag fylke og Møre og Romsdal fylke i fellesskap ved kgl. res 31. oktober 1969, og ble overført til Sør-Trøndelag Kraftselskap og Møre og Romsdal fylke ved kgl. res 17. november 1972. Samtidig ble de to eierne meddelt ervervskonsesjon for fallrettighetene i Driva.

Forvaltningen av Møre og Romsdal fylkeskommunes andel i Driva kraftverk ble fra 1.1.1974 overlatt A/S Møre og Romsdal Kraftselskap, hvor fylkeskommunens eierandel var 46 %, og hvor 7 kraftselskaper i fylket eide de resterende 54 % av aksjene. A/S Møre og Romsdal Kraftselskap søkte om overføring av de elektriske konsesjoner i forbindelse med omdanningen, mens overføringen av vassdragsrettighetene til A/S Møre og Romsdal Kraftselskap verken er konsesjonssøkt eller konsesjonsbehandlet.

A/S Møre og Romsdal Kraftselskap endret 29.4.1988 navn til A/S Møre og Romsdal Energiverk. I ekstraordinær generalforsamling 30.10.1997 ble selskapets navn endret fra A/S Møre og Romsdal Energiverk til Møre og Romsdal Energi AS.

Behandlingen av søknaden fra Istad Kraft AS ble stilt i bero etter anmodning fra søker på grunn av søksmål fra medeieren Trønder Energi DA, som hevdet å ha forkjøpsrett til Møre og Romsdal Energi AS' eierandeler i Driva Kraftverk som følge av Istad Kraft AS' erverv av selskapet. Ved Frostating lagmannsretts dom av 24. mars 1998 ble det fastslått at slik forkjøpsrett ikke forelå. Dommen er nå rettskraftig, og behandlingen av konsesjonssøknaden ble derfor tatt opp igjen.

Istad Kraft AS ble fra 1.1.1998 omorganisert til konsern, med Istad Kraft AS som holdingselskap. Nettvirksomheten er skilt ut i datterselskapet Istad Kraftnett AS, mens produksjonsvirksomheten skal ligge i Møre og Romsdal Energi AS. I forbindelse med omdanningen til konsern er det i en annen sak departementet har til behandling søkt om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for overføring av Istad Kraft AS' produksjonsrettigheter til Møre og Romsdal Energi AS.

2. Konsesjonsrettslige betraktninger

Istad Kraft AS' erverv av 100 % av aksjene i Møre og Romsdal Energi AS utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I, idet kjøp av 100 % av aksjene i et selskap anses som et kjøp av selskapets virksomhet med tilhørende rettigheter, herunder 25 % andelen i Driva kraftverk. I og med at Møre og Romsdal Energi AS' erverv av andelen i Driva kraftverk fra fylkeskommunen som fant sted i 1974 tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, må konsesjon nå gis også for denne overføringen. Samtidig vil det være nødvendig med overføring av reguleringskonsesjonen til Møre og Romsdal Energi AS.

Saken har vært sendt på høring til de berørte kommuner og fylkeskommuner, uten at det har vært merknader til søknaden.

Istad Kraft AS er holdingselskapet i konsernet, og skal i tillegg til administrative oppgaver eier aksjer i konsernets datterselskaper, men skal ikke drive noen operativ virksomhet. Det settes derfor ingen vilkår for den ervervskonsesjonen som meddeles Istad Kraft AS.

Møre og Romsdal Energi AS skal ha ansvaret for Istad-konsernets kraftproduksjon, og skal fortsatt være eier av andelen på 25 % i Driva. Konsesjonen til Møre og Romsdal Energi AS for ervervet av Møre og Romsdal fylkeskommunes andel i Driva kraftverk gis derfor på de samme vilkår som ble fastsatt overfor fylkeskommunen ved kgl. res av 31. oktober 1969 og 17. november 1972. I tråd med langvarig praksis overdras reguleringstillatelsen på uendrede vilkår til Møre og Romsdal Energi AS.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av industrikonsesjonsloven kap. I gis Møre og Romsdal Energi AS konsesjon for erverv av en 25 % andel av Driva Kraftverk fra Møre og Romsdal fylkeskommune. Reguleringskonsesjon i forbindelse med utbygging av Driva kraftverk overføres til Møre og Romsdal Energi AS på uendrede vilkår.

I medhold av industrikonsesjonsloven kap. I gis

Istad Kraft AS konsesjon for økning av elerandelen fra 83 % til 100 % av aksjene i Møre og Romsdal Energi AS.

40 Tussa Energi AS

(Tillatelse til å erverve fallrettighetene til Ulsteindalen Kraftverk mm i Ulstein kommune, Møre og Romsdal fylke)

Kongelig resolusjon 11. desember 1998

I. Innledning

Tussa Energi AS er et produksjonsselskap innenfor Tussa-konsernet. Konsemet er med virkning fra 01.12.96 organisert med Tussa Kraft AS som et morselskap. Tussa Energi AS er organisert som et selvstendig datterselskap og forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh.

Tussa Kraft AS eies i hovedsak av Møre og Romsdal fylkeskommune og en rekke kommuner i fylket. Nåværende offentlig eierskap er på ca 95 prosent.

Ulstein kommune ervervet fallrettighetene i Ulsteinelva i 1916. Ulsteindalen kraftverk var ferdigstilt i 1917. Produksjonen i Ulsteindalen kraftverk er i et normalår på ca 4,5 GWh.

Ved avtale av 13.12.96 ble Ulstein Energi AS med tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og krafranlegg samt nett og omsetningsvirksomhet ervervet av Tussa Kraft AS mot at eieren - Ulstein kommune - bl a fikk aksjer i Tussa Kraft AS. Kraftanlegg med vannfallrettigheter er senere overført til Tussa Energi AS.

Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen. Tussa Energi AS har i brev av 16.07.98 søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og at Ulstein Energiverks meddelte vassdragskonsesjoner overføres på uendrede vilkår til Tussa Energi AS som følge av overdragelsen.

Fall som utbringer over 1.000 naturhestekrefter krever konsesjon etter industrikonsesjonlovens (ikl) regler, jf. ikl § 1 første ledd. Også den del av magasinene som utnyttes av Ulstein kommune til drikkevannsforsyning skal medtas ved beregningen av naturhestekraftgrunnlaget. I henhold til dette er det totale grunnlaget av de fallrettigheter som benyttes i Ulsteindalen kraftverk beregnet av selskapet til å være 1.087 nat hk. Fallrettighetene er således konsesjonspliktige. Konsesjonsplikten utløste forkjøpsrett for staten, men denne ble ikke benyttet. Etter at Møre og Romsdal fylkeskommune besluttet at fylkeskommunen heller ikke ville benytte sin subsidiære forkjøpsrett til fallene, ble søknaden oversendt NVE for behandling.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 23.11.98 til Olje- og energidepartementet heter det:

«NVE har mottatt følgende søknad fra Tussa Energi AS datert 16.07.98.

1. Søknaden

På vegne av Tussa Energi AS søkes det med dette om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og vassdragsloven som følge av erverv av fallrettigheter og vannrettigheter tilknyttet Ulsteindalen kraftverk i Møre og Romsdal fylke.

2. Bakgrunn

Ulstein kommune ved Ulstein kommunale Elektrisitetsverk ervervet fallrettighetene i Ulsteinelva i 1916. Ulstein Elektrisitetsverk ble på et senere tidspunkt omorganisert til Ulstein Energiverk AS.

Ved avtale av 13. desember 1996 ble Ulstein Energiverk AS med tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og kraftanlegg samt nett og omsetningsvirksomhet ervervet av Tussa Kraft AS mot at eieren av Ulstein Energi AS - Ulstein kommune - blant annet mottok aksjer i Tussa Kraft AS, jf. bilag 1.

Ved avtale av 30. desember 1996 overførte Tussa Kraft AS produksjonsmidlene og produksjonsrettighetene til Tussa-konsernets produksjonsselskap, Tussa Energi AS, for å tilfredsstille konsesjonsmyndighetenes krav til organisering - selskapsmessig skille - jf. bilag 2.

Overføringen av rettighetene fra Ulstein Energi AS er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussaregionen. Overføringen medfører at produksjonsmidlene i større grad samles i ett selskap. Overdragelsen er videre foretatt for å kunne ivareta nasjonale energipolitiske målsettinger om et skille mellom produksjon, omsetning og nett.

Ulstein kommune forblir fortsatt indirekte eier av kraftanlegg, fall- og reguleringsrettigheter, da deler av oppgjøret til kommunen er aksjer i Tussa Kraft AS, jf. bilag 1.

Bakgrunnen for at ikke nærværende konsesjonssøknad er oversendt tidligere er at det len-

ge var usikkert hvorvidt fallrettighetene i Ulsteindalen kraftverk utbrakte mer enn 1.000 naturhestekrefter. Dette som følge av at man mente at den del av magasinene som ble utnyttet til drikkevannsforsyning - av Ulstein kommune - ikke skulle medtas i beregningen. NVE og OED har nå konkludert med at også den del av magasinene som utnyttes til drikkevannsforsyning skal medtas ved beregningen og det totale naturhestekraft grunnlaget er således beregnet av selskapet til å være 1087.

3. Nærmere om Tussa Energi AS

Erverver og konsesjonssøker er Tussa Energi AS som er et produksjonsselskap innenfor Tussakonsernet. Tussa-konsernet har med virkning fra 1. desember 1996 organisert konsernet med Tussa Kraft AS som morselskap, under dette morselskapet er produksjonsselskapet Tussa Energi AS og nettselskapet Tussa Nett AS organisert som selvstendige datterselskaper.

Tussa Energi AS er et heleid - 100 % - datterselskap av Tussa Kraft AS. Tussa Kraft AS eies av:

Ørsta kommune 21,1 %, Volda kommune 19,6 %, Herøy kommune 13,9 %, Møre og Romsdal fylkeskommune 9,7 %, Aksjer under handsaming 5,9 %, Vanylven kommune 5,4 %, Sykkylven kommune 4,9 %, Tafjord kraft AS 4,9 %, Hareid kommune 4,7 %, Hafslund ASA 4,7 %, Ulstein kommune 2,4 %, Stranda kommune 1, 6 %, Sande kommune 1,1 %.

I henhold til Tussa Kraft AS' vedtekter kan 2/3 av aksjene kun eies av aktører som anses som offentlige i konsesjonsrettslig sammenheng. Nåværende offentlige eierskap er på ca 95 %.

4. Nærmere om det produksjonsanlegg og vassdragskonsesjoner som søkes overført til Tussa Energi AS

Ulstein kommune ervervet fallet i Ulsteinelva fra Mosevatn til stasjonsområde i Ulsteindalen ved en avtale med grunneierne, 20. oktober 1916. Utbyggingen av Ulsteinelva og Ulsteindalen Kraftverk ble påbegynt i 1916 og ferdigstilt i 1917. Mosvatn ble i 1917-1918 regulert med en senkning på 1 meter og en oppdemming på 1,5 meter. Dammen i Mosvatn ble påbygget i 1939. På 1950-tallet begynte man å overføre vann fra Osnesdalen til Litlevatn. I 1956 ble dammen i tilknytning til Litlevatn forsterket med et 20 cm påstøp som innbefattet en betongplate på vannsiden.

Det ble installert et nytt aggregat på 700 kW i Ulsteindalen Kraftverk i 1949.

I 1950 ble det etablert en ny rørgate med henholdsvis 700 meter trerør i øvre del og 600 meter stålrør i nedre del.

Magasinet i Mosevatn benyttes også av Ulstein kommune til drikkevannsforsyning i henhold til avtaler av 1985, 1988 og 1996.

Fallhøyden som utnyttes i Ulsteindalen Kraftverk er på 196 meter og kraftgrunnlaget er på 1087 naturhestekrefter. Produksjonen i Ulsteindalen kraftverk er i et normalår på ca 4,5 GWh og den totale turbininstallasjonen er på 1,2 MW.

5 Nærmere om vassdraget

Ulsteinelva ligger i Ulstein kommune i Møre og Romsdal fylke. Hele vassdraget har et nedslagsfelt som strekker seg fra Litlevatn på kote 311 og opp mot Børene på kote 620 og det totale nedslagsfelt er på i alt 7,4 kvadratkilometer.

Ulstein kommunale vannverk har rett til uttak av vann til drikkevannsforsyning fra magasinet i Mosevatn og den nedre halvmeter er således forbeholdt kommunen. Kommunens prioriterte rett til uttak av vann til drikkevannforsyning utgjør i alt 0,175 mill pnr?.

6 Oppsummering

På bakgrunn av at rettighetene i Ulstein Energi AS har blitt overført til henholdsvis Tussa Energi AS og Tussa Nett AS - mot at eierne av Ulstein Energi AS blant annet har mottatt aksjer i Tussa Kraft AS - bes det herved om at Tussa Energi AS meddeles nødvendig konsesjon i henhold til industrikonsesjonsloven i forbindelse med overføringen av tidligere nevnte fallrettigheter og produksjonsrettighetene. Videre bes det herved om at ovennevnte meddelte vassdragskonsesjoner overføres fra Ulstein Energi AS til Tussa Energi AS på uendrede vilkår.

Konsesjonene som bes overført på uendrede vilkår er som følger:

(i) Vassdragskonsesjon for Mosevatn meddelt 12 mai 1939.
(ii) Konsesjon om overføring av vann fra Osnesdalen meddelt 28 juni 1946.»

Søknaden har vært sendt på høring til Ulstein kommune, fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune. Søknaden har i tillegg vært sendt til Olje- og energidepartementet med anmodning om en avklaring av statens og fylkeskommunens forkjøpsrett.

Ulstein kommune har i brev datert 11.11.98 ingen merknader til søknaden, men viser til gjeldende avtale om rett til uttak av drikkevann.

Ut over dette er det ikke kommet merknader til søknaden.

I brev fra Olje- og energidepartementet datert 29.09.98 og 17.11.98 bekreftes det at staten og fylkeskommunen ikke vil gjøre sin forkjøpsrett gjeldende.

NVEs merknader

Bakgrunn

I 1916 da Ulstein kommunale elektrisitetsverk sikret seg fallrettighetene, var det ikke nødvendig med ervervskonsesjon for offentlig eide selskap. Ulstein Energiverk ble ved avtale 13. desember 1996 overført til Tussa Energi AS med produksjonsmidler og rettigheter. Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og distribusjonen i området. Tussa Energi AS er et datterselskap av Tussa kraft AS og i henhold til vedtektene må minst 2/3 av aksjene eies av aktører som ansees som offentlige i konsesjonsrettslig sammenheng.

Søknaden

Tussa Energi AS søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven samt tillatelse til å overføre tidligere meddelte vassdragskonsesjoner i forbindelse med overtakelse av Ulsteindalen kraftverk med reguleringsanlegg.

Vår vurdering

Det er ikke kommet merknader til søknaden. Myndighetene har oppfordret til hensiktsmessige sammenslåinger bl.a. for å få større og mer effektive enheter for å møte utfordringene i det nye kraftmarkedet.

Ved meddelelse av ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon i forbindelse med sammenslutninger, er praksis at det bare blir benyttet rent obligatoriske grunnvilkår etter ervervsloven, eventuelt med fastsetting av avgiftene til det som er vanlig for nye anlegg. Vilkårene i reguleringskonsesjonen beholdes så langt som mulig uendret. Begrunnelsen for dette har vært at man ikke skal vanskeliggjøre rasjonaliseringstiltak innen kraftforsyningen ved å justere og stramme inn vilkår som kan innebære betydelige tilleggsutgifter ved sammenslutninger. Tussa Energi AS er i hovedsak et kommunalt selskap, og oppfyller derfor betingelsene i industrikonsesjonslovens § 4.

I utgangspunktet kan ikke reguleringskonsesjoner overdras, jf. vassdragsreguleringslovens § 14, pkt 2. Dette blir imidlertid tolket og praktisert bare i de tilfeller hvor det er ønske om å overdra reguleringskonsesjoner alene. I de tilfellene hvor det søkes om ny ervervskonsesjon eller om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd, er praksisen at eventuell reguleringskonsesjon følger med uendret. I Tussa Energis tilfelle søkes det om ervervskonsesjon på utnyttede fall i Ulsteinelva, samt en overføring av de eksisterende vassdragskonsesjoner.

Ulsteindalen kraftverk ble bygget i perioden 1916 - 17. Vassdragsreguleringsloven kom i 1917 og kraftverket har således ingen reguleringstillatelse etter vassdragreguleringsloven. Det er imidlertid gitt tillatelse til ytterligere regulering av Mosvatn 18. mai 1939 i medhold av vassdragsloven av 1887. Videre er det gitt tillatelse til overføring av vann fra Osnesdalen 28. juni 1946 i medhold av vassdragsloven av 1940. Dette er tillatelser som omfatter regulering og overføring og som med stor sannsynlighet skulle vært gitt i medhold av vassdragsreguleringsloven.

NVE foreslår at eksisterende tillatelser overføres uendret men med nytt og oppdatert manøvreringsreglement.

Konklusjon

Ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis, vil NVE anbefale at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon for fall som nyttes i Ulsteindalen kraftverk på vilkår som i vedlagte utkast. Eksisterende konsesjoner som benyttes overføres på uendrede vilkår, men med oppdatert ordlyd av manøvreringsreglementet.

Merknader til vilkårene for ervervskonsesjon.

Post 1, konsesjonstid

Tussa Energi AS oppfyller forutsetningene for ubegrenset konsesjonstid. Vi foreslår at ervervskonsesjonen for Ulsteindalen kraftverk blir gitt uten tidsbegrensinger. Det foreslås alminnelig revisjon av vilkårene etter 30 år.

Post 2, konsesjonsavgifter

Vi anbefaler at satsen for ny konsesjon for den eksisterende utbygging blir satt lik som for nye anlegg, dvs kr. 7,- til staten og kr. 21,- til kommunen.

Kommunen viser til de eksisterende tillatelser for vannuttak fra Mosvatn til vannforsyning. En ervervskonsesjon vil ikke berøre slike avtaler.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å erverve fallrettigheter i Ulsteinelva i Ulstein kommune, Møre og Romsdal fylke for utnyttelse i Ulsteindalen kraftverk.

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd. Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 9 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

5.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

6.

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende fylkeskommune og Samisk kulturminneråd. Viser det seg først mens arbeidene er i gang at det kan virke inn på automatisk fredet kulturminne som ikke har vært

kjent, skal melding sendes vedkommende fylkeskommune med en gang og arbeidet stanses.

7.

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

8.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

9.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som Ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

10.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 9 og 10 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

11.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

NVEs forslag til manøvreringsreglement for regulering av Mosvatnet og Litlevatnet i Ulstein kommune, Møre og Romsdal fylke.

(erstatter reglement gitt ved Kgl.res 18 mai 1939 og 28 juni 1946)

«1. Reguleringer

Magasin	Naturlig Reg. vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	høyde m
Mosvatn	455,33	458,33	453,56	3,00	1,77	4,77
Litlevatn	306,00	311,00	306,00	5,00	0,00	5,00

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til Statens kartverks høydegrunnlag.

Overføringer

Avløpet fra Osnesvatnet i Osnesdalen overføres til Litlevatnet.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes. Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige. Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.»

III. Departementets bemerkninger

1) Bakgrunn

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap under morselskapet Tussa Kraft AS. Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh. Møre og Romsdal fylkeskommune og en rekke kommuner på Sunnmøre eier ca 95 prosent av aksjene i Tussa Kraft AS. Hafslund ASA eier 4,7 % av aksjene.

Fallet i Ulsteinelva fra Mosevatn som utnyttes av Ulsteindalen kraftverk, ble ervervet av Ulstein kommune i 1916. I 1916 var det ikke nødvendig med ervervskonsesjon for kommuner. Utbyggingen var ferdigstilt i 1917. Mosvatn ble regulert i 1917-18.

Ulstein Energi AS med blant annet tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og kraftanlegg ble overført til Tussa Kraft AS ved avtale av 13.12.96. Overføringen av rettighetene fra Ulstein Energi AS er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen.

2) Søknaden

Erverv av fall som utbringer over 1.000 nat hk krever konsesjon etter industrikonsesjonslovens (ikl) regler, jf. ikl § I første ledd. Fallrettighetene som utnyttes i Ulsteindalen kraftverk har ved regulering innvunnet 1.087 nat hk. Erverv av fallrettighetene er således konsesjonspliktige. Tussa Energi har i brev av 16.07.98 søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven samt tillatelse til å overføre tidligere meddelte vassdragskonsesjoner som følge av erverv av fallrettigheter og vannrettigheter tilknyttet Ulsteindalen kraftverk.

Aksjeselskaper hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, kan få ervervskonsesjon på ubegrenset tid såfremt ikke allmenne hensyn taler imot, jf. ikl § 4 første

ledd, jf. tredje ledd. En forutsetning er at utbyggingen av vannfallet hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning. Aksjonærstrukturen i Tussa Energi AS gjør at grunnlaget for tidsubegrenset konsesjon etter industrikonsesesjonslovens regler er tilstede.

NVE anbefaler ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis at Tussa Energi AS far ervervskonsesjon for fall som nyttes i Ulsteindalen kraftverk på vilkår som i vedlagte utkast og at eksisterende vassdragskonsesjoner som benyttes overføres på uendrede vilkår, men med oppdatert ordlyd av manøvreringsreglementet.

3) Departementets vurdering

Ved kongelig resolusjon av 25.09.98 fikk Tussa Energi AS ervervskonsesjon i forbindelse med selskapets oppkjøp av Kopa og Kolfossen kraftverk i Volda kommune, da departementet fant at vilkårene i ikl § 4 var oppfylt. Nærværende sak er stort sett tilsvarende og departementet anser vilkårene i ikl § 4 oppfylt. Departementet tilrår i likhet med NVE at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon på de omsøkte vannfall. Konsesjonen tilrås gitt på de vilkår som er foreslått av NVE.

Etter ordlyden i vassdragsreguleringsloven § 14 post 2 første punktum kan en reguleringskonsesjon ikke overdras. Hensikten med dette forbudet er å forhindre at reguleringskonsesjon overdras separat. I de tilfelle søkeren disponerer de fall hvor reguleringene nyttes har departementet gitt tillatelse til at reguleringstillatelsene overdras samtidig som det gis konsesjon for erverv av vannfallene. Ulsteindalen kraftverk ble bygget i 1916-17. Vassdragsreguleringsloven er fra 1917 og kraftverket har derfor ingen tillatelse etter denne loven. Det er imidlertid gitt tillatelse til regulering av Mosvatn og overføring av vann fra Osnesdalen i medhold av vassdragslovene av henholdsvis 1887 og 1940. Disse tillatelser omfatter regulering og overføring som sannsynligvis skulle vært gitt i medhold av vassdragsreguleringsloven. Departementet er enig med NVE i at eksisterende konsesjoner som benyttes overføres på uendrede vilkår, men med nytt og oppdatert manøvreringsreglement.

4) Departementets bemerkninger til vilkårene i ervervskonsesjonen

Post 1 Konsesjonstid

Ervervskonsesjonen for Ulsteindalen kraftverk gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Konsesjonæren betaler en årlig avgift til staten på kr 7,- og på kr 21,- til kommunene i overensstemmelse med konsesjon for nye anlegg.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader når det gjelder de andre vilkår for ervervskonsesjonen, samt de oppdaterte vilkår for manøvreringsreglementet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv av 14. desember 1917 nr 16 gis Tussa Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter som benyttes i Ulsteindalen kraftverk i Ulstein kommune på de vilkår som inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 11. des. 1998.
2. Vassdragskonsesjonene om ytterligere regulering av Mosvatn og overføring av vann fra Osnesdalen gitt til Ulstein kommune overføres Tussa Energi AS på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

41 Tussa Energi AS

(Tillatelse til erverv av fallrettighetene til Bjørdal og Vartdal kraftverk i Ørsta kommune)
Kongelig resolusjon 11. desember 1998

1. Innledning

Tussa Energi AS er et produksjonsselskap innenfor Tussa-konsernet. Konsernet er med virkning fra 01.12.96 organisert med Tussa Kraft AS som et morselskap. Tussa Energi AS er organisert som et selvstendig datterselskap og forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh.

Tussa Kraft AS eies i hovedsak av Møre og Romsdal fylkeskommune og flere primærkommuner på Sunnmøre. Nåværende offentlig eierskap er på ca 95 %.

Ørsta kommune erverver fallet fra Kvanndalsvatnet til Bjørdalen i 1918. Det var den gang ikke nødvendig med ervervskonsesjon for kommuner. Kommunen vedtok utbygging av fallet og Bjørdal kraftverk i april 1930. Produksjonen i Bjørdal Kraftverk er ca 20 GWh i et normalår. Fallrettighetene fra Risaskardvatnet ble også ervervet av Ørsta kom-

mune i 1918. Vartdal kraftverk og fallene ble utbygd i 1933-34. Kraftverket har en produksjon på ca 3,2 GWh. Ved avtale av 23.12.97 ble Ørsta Energiverk med tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og kraftanlegg overført til Tussa Kraft AS mot at eieren - Ørsta kommune - fikk aksjer i Tussa Kraft AS. Kraftanlegg med vannfallrettigheter er senere overført til Tussa Energi AS.

Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen. Tussa Energi AS har i brev av 22.06.98 søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og at Ørsta Energiverks meddelte konsesjoner i henhold til vassdragsreguleringsloven overføres på uendrede vilkår til Tussa Energi AS som følge av overdragelsen.

Fall som utbringer over 1.000 nat hk krever konsesjon etter industrikonsesjonlovens (ikl) regler, jf. ikl § 1 første ledd. Kraftgrunnlaget i Bjørdal kraftverk er på 1.875 naturhestekrefter før utnyttelsen av Norddalsoverføringen. Denne overføringen er under arbeid og er beregnet ferdigstilt høsten 1998 (foreløpig beregnet til ca 854 nat hk). Det totale naturhestekraftgrunnlaget i Vartdal inklusiv en fremtidig mulig regulering, er i alt ca 1.117 nat hk. Fallrettighetene som utnyttes i Bjørdal og Vartdal kraftverk er således konsesjonspliktige. Konsesjonsplikten utløste forkjøpsrett for staten, men denne er ikke benyttet. Etter at Møre og Romsdal fylkeskommune besluttet at fylkeskommunen heller ikke ville benytte sin subsidiære forkjøpsrett til fallene, ble søknaden oversendt NVE for behandling.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 29.10.98 til Olje- og energidepartementet heter det:

«NVE har mottatt følgende søknad fra Tussa Energi AS datert 22.06.98.

Søknaden

Det søkes herved på vegne av Tussa Energi AS om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og at Ørsta Energiverks meddelte konsesjoner i henhold til vassdragsreguleringsloven overføres på uendrede vilkår til Tussa Energi AS som følge av at Tussa Energi AS har ervervet Ørsta Energiverks produksjons-, fall- og reguleringsrettigheter i Møre og Romsdal fylke, herunder fallrettigheter og reguleringsanlegg i tilknytning til Bjørdal og Vartdal kraftverk.

For ordens skyld opplyses det at Vatne Kraftverk ble overført fra Ørsta Energiverk til Tussa Kraft AS i henhold til kongelig resolusjon av 21 januar 1994, jf. vedlegg 1.

Videre opplyses det at Åmbøfossen i Ørstavassdraget i Møre og Romsdal fylke vil bli overført til Tussa Energi AS. Det forestås ingen kraftproduksjon i tilknytning til Åmbøfossen. Fallhøyden i Åmbøfossen er ca 12 meter og fossen vil ved en regulering antas å utbringe ca 360 naturhestekrefter. Overføringen av Åmbøfossen er således ikke konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven. Åmbøfossens beliggenhet fremgår av vedlagte kart, vedlegg 2.

2 Bakgrunn

Ved avtale av 23. desember 1997 ble Ørsta Energiverk med tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og kraftanlegg overført til Tussa Kraft AS mot at eierne av Ørsta Energiverk - Ørsta kommune - fikk aksjer i Tussa Kraft AS, jf. vedlegg 3. Ved avtale av 31. desember 1997 overførte Tussa Kraft AS produksjonsmidlene og produksjonsrettighetene til Tussa-konsernets produksjonsselskap, Tussa Energi AS, for å tilfredstille konsesjonsmyndighetenes krav til organisering - selskapsmessig skille - jf vedlegg 4. Overføringen av rettighetene fra Ørsta Energiverk er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen. Overføringen medfører at produksjonsmidlene i større grad samles i ett selskap. Overdragelsen er videre foretatt for å kunne ivareta nasjonale energipolitiske målsettinger om et skille mellom produksjon, omsetning og nett.

Overdragelsen innebærer videre at man organiserer Ørsta Energiverk bort fra å være en del av det kommunale subjekt til å bli inkorporert i aksjeselskaper som henholdsvis forestår produksjon/omsetning og nettdrift. Noe som medfører at verkets rettigheter vil bli organisert i selskaper som har gode forutsetninger for å forestå konkurranse med andre aktører i markedet, samt forestå en forretningsmessig drift etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Det vises i den forbindelse til blant annet forarbeidene til energiloven og St prp 82, 1990-91, hvor det anbefales at kommunalt eide verk omorganiseres til aksjeselskap.

Som følge av aksjeselskapsformen, oppnår Ørsta kommune en økonomisk begrensning av sitt ansvar, noe som er viktig i den nye markedssituasjonen for produksjon og omsetning av energi. Ørsta kommune forblir fortsatt indirekte eiere av

kraftanlegg, fall- og reguleringsrettigheter, da deler av oppgjøret til kommunen er aksjer i Tussa Kraft AS, jfr vedlegg 3.

3 Nærmere om Tussa Energi AS

Erverver og konsesjonssøker er Tussa Energi AS som er et produksjonsselskap innenfor Tussa-konsernet....

Tussa Energi AS er et heleid - 100 % - datterselskap av Tussa Kraft AS. Tussa Kraft AS eies av:

Aksjefordeling pr. 31.12.1997

Aksjonær	A	B	Sum	%
Ørsta kommune	260	520	780	21,1
Volda kommune	242	484	726	19,6
Herøy kommune	171	342	513	13,9
Møre og Romsdal fylkeskommune	0	360	360	9,7
Aksjer under handsaming	50	170	220	5,9
Vanylven kommune	67	134	201	5,4
Sykkylven kommune	0	180	180	4,9
Tafjord kraft AS	180	0	180	4,9
Hareid kommune	25	150	175	4,7
Hafslund ASA	175	0	175	4,7
Ulstein kommune	29	58	87	2.4
Stranda kommune	20	40	60	1,6
Sande kommune	14	28	42	1,1
Sum	1233	2466	3699	100

I henhold til Tussa Kraft AS' vedtekter kan $^2/_3$ av aksjene kun eies av aktører som anses som offentlige i konsesjonsrettslig sammenheng. Nåværende offentlige eierskap er på ca 95 %.

Selskapets aksjonærstruktur gjør at selskapet tilfredsstiller vilkårene for å bli meddelt tidsubegrensede konsesjoner i henhold til langvarig og ensartet praksis.

Tidligere omorganiseringsprosesser i forbindelse mod Tussa-konsernet er velkjent både for Olje- og energidepartementet og NVE i tilknytning til en rekke andre søknader. Vi går derfor ikke nærmere inn for å beskrive selskapet, men konstaterer bare at Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh og har 33 ansatte. Selskapet har således nødvendig kompetanse for drift av produksjonsrettigheter. Til nærmere informasjon om konsernet, herunder Tussa Energi AS vedlegges til orientering selskapets årsrapport av 1997. jf. vedlegg 5.

4 Nærmere om produksjonsanleggene og de vassdragsreguleringskonsesjoner som søkes overført til Tussa Energi AS

4.1 Nærmere om Bjørdal Kraftverk og rettigheter som utnyttes i den forbindelse

Ørsta Kommune erververt fallet fra Kvanndalsvatnet til Bjørdalen i 1918. I april 1930 vedtok Ørsta Kommune utbygging av Kvanndalsfallet og Bjørdal Kraftverk. Fyllingsdammen i utløpet av Kvanndalsvatnet ble bygd i perioden 1930 - 1931. Produksjonskapasiteten i kraftstasjonen ble utvidet og ferdigstilt i 1936. Videre ble det utgravd en ny tilførselskanal til Kvanndalsvatnet i 1940. Fyllingsdammen i Kvanndalen ble deretter påbygget i perioden 1941-1944. I 1963-64 ble det bygget en tunnel fra Helvetesdalen med overføring av vann til Kvanndalsvatnet.

I 1975 ble 700 meter med trerør utskiftet med 70 meter nye trerør og 620 meter stålrør. Etter brann i anlegget ble det montert et nytt og større aggregat i 1977. Kvanndalsdammen ble påbygd og forsterket i 1979. I 1996 ble de to parallelle rørgatene til Bjørdal Kraftverk utskiftet med et 1270 meter langt støpejernsrør med en diameter på 100 cm. I 1998 vil det bli foretatt en overføring av vann fra Norddalen til Kvanndalsvatnet i forbindelse med en 1350 meter lang tunnel i samsvar med meddelte konsesjon gitt ved kgl res 19. september 1986. Fallhøyden som utnyttes i Bjørdal Kraftverk er 293 meter og kraftgrunnlaget er på 1875 naturhestekrefter før utnyttelsen av Norddalsoverføringen. Norddalsoverføringen er under arbeid og er beregnet ferdigstilt høsten 1998 Foreløpige beregninger viser at overføringen vil medføre en økning på ca 854 naturhestekrefter. Produksjonen i Bjørdal Kraftverk i et

normalår er på ca 20 GWh og den totale turbininstallasjonen er på 4,3 MW.

Gjennom en transformator går strømmen ut på 20 kV nettet med to linjer. Kraftstasjonen er fjernstyrt fra Tussa Energi AS' driftssentral. Det foreligger planer om å modernisere og erstatte de to gamle aggregatene i kraftstasjonen med et nytt. Ørsta Energiverk har følgende konsesjoner meddelt i henhold til vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917, som utnyttes i forbindelse med regulering og produksjon i Bjørdal Kraftstasjon:

(i) Tillatelse for Ørsta Kommune til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatnet i Ørstenelv, meddelt ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 7. februar 1941, jf. vedlegg 6.

(ii) Tillatelse for Ørsta Kommunale Elektrisitetsverk til å regulere Øvrevatn og til å overføre Geitvikelvas øvre del til Kvanndalsvatnet, meddelt ved ministerpresidentens vedtak av 14. september 1944, jf. vedlegg 7.

(iii) Stadfesting av tillatelse til å regulere Øvrevatn og til å overføre Geitvikelvas Øvre del til Kvanndalsvatnet, meddelt ved kongelig resolusjon av 5. april 1946, jf. vedlegg 8.

(iv) Tillatelse til erverv, overføring og ekspropriasjon for utbygging av Vatne kraftverk. Tillatelsen omfatter også rett til å overføre avløpet fra det ca 7,2 km² store nedbørsfeltet Norddalen til Kvanndalsvatnet, jf. vedlegg 9.

Nærmere om vassdraget

Nærmere om de magasiner som utnyttes i forbindelse med kraftproduksjonen i Bjørdal Kraftverk:
Furskvanndalstjønn HRV ct. 818,0 LRV ct. 816,0 0,1 Mill. m³
Kvanndatsvatnet HRV ct. 493,5 LRV ct. 487,75 11,6 mill m³

Nærmere beskrivelse av tidligere foretatte inngrep og virkningene ovenfor miljø og andre brukerinteresser: Hva gjelder tiltakene i forbindelse med overføringen fra Øvre del av Geitvikelva er disse uten veiforbindelse. I henhold til manøvreringsreglementet fra 1944 kan Øvrevatn i Geitvikelva reguleres med inntil 4,55 meter. Elvestrekningen fra Kvanndalsvatnet og ned mot Bjørdalen har i hovedtrekk vært tørrlagt. Det kan således sies at det foreligger en etablert naturtilstand med en tørrlagt elvestrekning på ovennevnte område. Det forekommer imidlertid overløp i perioder. Rørgaten fra dammen i Kvanndalsvatnet - en strekning på ca 700 meter - er frittliggende og opplagt på betongfundament. Rørgaten er ikke til hinder for alminnelig ferdsel da det i passende mellomrom er laget overganger for ferdsel. Den resterende del av rørgaten, ca 1270 meter, er nedgravd.

Det er veiforbindelse frem til Kvanndalsdammen. Deler av Kvanndalsvatnet, samt omliggende områder, brukes som turområde såvel i sommer- som vinterhalvåret. Kvanndalsvatnet har ørret og røye av god kvalitet og det må antas at fisken har tilpasset seg den etablerte regulering. I tillegg til at det bedrives fiske i vannet har Ørsta Energiverk satt ut fisk på frivillig basis. Det har ikke blitt utsatt fisk de senere år fordi man avventer fylkets nye kultiveringsplan.

I nedre del av Ørstavassdraget er det et omfattende laksefiske om sommeren, da laksefiske finner sted i nedre del av vassdraget er således det ikke berørt av kraftutbyggingen. Det er en omfattende hjortestamme i området som i de senere år har vokst kraftig. Videre er det ryper og annet småvilt. Det foregår både hjortejakt og småviltjakt i området. Videre er det et variert fugleliv som blant annet består av rovfugl, spetter og våtmarkfugler. Det antas at dyrelivet i området er tilpasset den utbygging som foreligger. I store deler av omliggende områder til vassdraget drives det utstrakt jord- og skogbruksvirksomhet. Denne virksomheten er svært lite berørt av den kraftutbygging som har funnet sted i vassdraget. Hva gjelder eventuell forurensing i vassdraget, knytter denne seg til områder som ligger nedenfor Bjørdal Kraftverk. Kraftutbyggingen har medført relativt små inngrep i den opprinnelige etablerte naturtilstanden og har ikke ført til klimaendringer i området. Vi vil imidlertid presisere at isleggingen på de regulerte magasinene har fått et annet mønster etter reguleringen og isen er således noe mer usikker enn den var før tiltaket ble iverksatt. Ved tegn til flom i vassdraget blir overføringen fra Geitvikelva stengt og flomvannet blir fordelt på de respektive vassdragene.

4.2 Nærmere om Vartdal Kraftverk og rettigheter som utnyttes i den forbindelse

Fallrettighetene fra Risaskardvatnet ble ervervet av Ørsta kommune i 1918. Kraftverket og fallrettighetene ble først utbygd i 1933-34. Videre ble Risaskardvatnet regulert ytterligere ved oppdemning i 1943-44.

Vartdal Kraftverk utnytter en fallhøyde på 392 meter og har en produksjon på ca 3,2 GWh. Den innvundne kraftmengde i forbindelse med reguleringen er ca 582 naturhestekrefter. Dersom en beregner naturhestekraftgrunnlaget totalt - inklusiv en fremtidig mulig regulering av Øvre- og Nedre

Svartevatn, samt ytterligere heving av Risaskardvatnet - vil naturhestekraftgrunnlaget i alt bli ca 1117. Ovennevnte beregning underbygger at erververvet av fallrettighetene er konsesjonspliktige i henhold til industrikonsesjonsloven § 1.

Av den totale vannføringen er det ca 30 % som utnyttes til kraftproduksjon, det vil si at ca 130-150 naturhestekrefter utnyttes til produksjon i Vartdal Kraftverk. Den øvrige vannføringen går i elvas naturlige elveleie og utnyttes ikke til kraftproduksjon. Nedenfor kraftstasjonen ligger det et vannverk som benytter vannet som har gått gjennom turbinen.

Kraftstasjon ligger på kote 116 og rørgaten går i et særdeles bratt terreng. Den øvre del av rørgaten består av 170 meter GUP-rør med en diameter på 51 cm og nedre del av rørgaten består av 990 meter stålrør med en diameter på 31-26 cm. Total lengde på rørgaten er ca 1160 meter.

I forbindelse med Vartdal Kraftverk foreligger følgende tillatelse i henhold til vassdragsreguleringsloven:

(i) Tillatelse for Vartdal Kommunale Kraftverk til å foreta en ytterligere regulering av Store Risaskardvatn i Vartdalselv, i Møre og Romsdal Fylke, meddelt ved ministerpresidentens beslutning 1. april 1943, jf. vedlegg II.

Nærmere beskrivelse av vassdraget:

Vartdal Kraftverk utnytter fallet i Risaskardelva til Storeelva i Vartdal, jf. vedlegg 12. Kraftverkets nedslagsfelt er på 4,4 km^2 og har normalt tilsig på 11,1 millioner m^3 pr år og befinner seg på kote 3 508 og opp mot 1000 meter over havet. Magasinet i Risaskardvatnet er på 0,83 millioner m^3 og magasinet i Lille Vatn (inntak) 0,02 millioner m^3. Det totale magasinvolumet er således på 0,85 millioner m^3. Store Risaskardvatn har en reguleringshøyde på 3,80 meter, øvre kote 511,80, nedre kote 508. Reguleringen av Store Risaskardvatnet er svært begrenset og utgjør ca 8 % av den totale vannmengden i nedslagsfeltet i et normalår.

Fra utløpet i kraftstasjonen går en del av vannet direkte til bassenget som utnyttes av Vartdal Vannverk. For øvrig påpekes det at kraftverket er gammelt og at vannet fra nedslagsfeltet totalt sett blir lite utnyttet. Tussa Energi AS har således planer om å bygge en noe større kraftstasjon med større kapasitet og som muligens vil utnytte mere av fallet. Utvidelsen vil da omfatte rettigheter som eies av Ørsta Elverk og som skal overføres fil Tussa Energi AS, se side 7, punkt 4.2, andre avsnitt.

Det foreligger veiforbindelse frem til Vartdal Kraftstasjon. Med utgangspunkt i denne veien går det en rekke stier som benyttes av lokalbefolkningen når de skal inn på fjellet. For øvrig blir området benyttet til turområde om sommeren. Det er en stor hjortestamme i området som har vokst svært kraftig de senere år. I fjellområdet er det observert noe rype samt småvilt i skogen. Det finner sted både hjortejakt og småviltjakt i området. For øvrig foreligger det et variert fugleliv.

I områdene langs hovedelva nede i dalen foreligger det utstrakt jordbruksvirksomhet. Den jordbruksvirksomhet som utøves ligger imidlertid nedenfor kraftstasjonen og er således ikke berørt av eksisterende tiltak. For øvrig er det skogsdrift i området som heller ikke synes berørt av tiltaket i vassdraget. De områder som eventuelt er utsatt for forurensning i vassdraget ligger nedenfor kraftverket. Nærværende utbygging har ikkeforverret flomsituasjonen i vassdraget da utbyggingen omfatter et relativt lite magasin. Noe som også innebærer at klima- og isforholdene ikke har endret karakter, imidlertid er isen noe usikker rundt selve inntaket til magasinet.

Utbyggingen og driften av Vartdal Kraftstasjon med regulering har medført små naturinngrep. Det kan sies at nåværende inngrep må anses som en etablert naturtilstand som såvel dyre- og fugleliv har tilpasset seg.

5 Åmbøfossen

Tussa Energi AS har også ervervet Åmbøfossen som ved en eventuell regulering kan utbringe ca 360 naturhestekrefter. Åmbøfossen benyttes imidlertid ikke til kraftproduksjon og ervervet er således ikke konsesjonspliktig som følge avfallets størrelse.

6 Oppsummering

På bakgrunn av at rettighetene i Ørsta Energiverk har blitt overført til henholdsvis Tussa Energi As og Tussa Nett AS mot at eierne i Ørsta Energiverk blant annet har mottatt aksjer i Tussa Kraft AS - bes det herved om at Tussa Energi AS meddeles nødvendig konsesjon i henhold til industrikonsesjonsloven i forbindelse med overføringen av tidligere nevnte fallrettigheter og produksjonsrettighetene. Videre bes det herved om at ovennevnte meddelte vassdragsreguleringskonsesjoner overføres fra Ørsta Energiverk til Tussa Energi AS på uendrede vilkår. Konsesjonene som bes overført på uendrede vilkår er som følger:

I. Tillatelse for Ørsta Kommune til å foreta en ytterligere regulering av Kvanndalsvatnet i Ørste-

nelv, meddelt ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 7. februar 1941, jf. vedlegg 6.

II. Tillatelse for Ørsta Kommunale Elektrisitetsverk til å regulere Øvrevatn og til å overføre Geitvikelvas øvre del til Kvanndalsvatnet, meddelt ved ministerpresidentens vedtak av 14. september 1944, jf. vedlegg 7.

III. Stadfesting av tillatelse til å regulere Øvrevatn og til å overføre Geitvikelvas Øvre del til Kvanndalsvatn, meddelt ved kongelig resolusjon av 5. april 1946, jf. vedlegg 8.

IV. Tillatelse til erverv, overføring og ekspropriasjon for utbygging av Vatne kraftverk. Tillatelsen omfatter også rett til å overføre avløpet fra det ca 7,2 km store nedbørsfeltet Norddalen til Kvanndalsvatnet, jf. vedlegg 9.

V. Tillatelse for Vartdal Kommunale Kraftverk til å foreta en ytterligere regulering av Store Risaskardvatn i Vartdalselv, i Møre og Romsdal Fylke, meddelt ved ministerpresidentens beslutning 1. april 1943, jf. vedlegg 1. For ordens skyld opplyses det at nødvendige konsesjoner i henhold til energiloven samt søknad om refusjon av dokumentavgift allerede er oversendt NVE til behandling.»

Søknaden har vært sendt på høring til Ørsta kommune, fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune. Søknaden har i tillegg vært sendt til Olje- og energidepartementet med anmodning om en avklaring på statens og fylkeskommunens forkjøpsrett.

Det er ved høringsfristens utløp ikke kommet inn merknader til søknaden.

I brev fra Olje- og energidepartementet datert 10.08.98 og 14.09.98 bekreftes det at staten og fylkeskommunen ikke vil gjøre sin forkjøpsrett gjeldende.

NVEs merknader

Bakgrunn

I 1918 da Ørsta kommune sikret seg fallrettighetene, var det ikke nødvendig med ervervskonsesjon for offentlig eide selskap.

Ørsta Energiverk ble ved avtale i desember 1997 overført til Tussa Energi AS med produksjonsmidler og rettigheter. Overdragelsen er et ledd i omstruktureringen av kraftforsyningen og distribusjonene i området. Tussa Energi AS er et datterselskap av Tussa Kraft AS og i henhold til vedtektene må $^2/_3$ av aksjene eies av aktører som ansees som offentlige i konsesjonsrettslig sammenheng.

Søknaden

Tussa Energi AS søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven samt tillatelse til å overføre tidligere meddelte vassdragsreguleringskonsesjoner i forbindelse med overtakelse av Bjørdal og Vartdal kraftverker med reguleringsanlegg.

Vår vurdering

Det er ikke kommet inn merknader til søknaden. Myndighetene har oppfordret til hensiktsmessige sammenslåinger bl.a. for å få større og mer effektive enheter for å møte utfordringene i det nye kraftmarkedet.

Ved meddelelse av ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon i forbindelse med sammenslutninger er praksis at det bare blir benyttet rent obligatoriske grunnvilkår etter ervervsloven, eventuelt med en heving av avgiftene til det som er vanlig for nye anlegg, og så langt som mulig beholdes vilkårene i reguleringskonsesjonen uendret. Begrunnelsen for dette har vært at man ikke skal vanskeliggjøre rasjonaliseringstiltak innen kraftforsyningen ved å justere og stramme inn vilkår som kan innebære betydelige tilleggsutgifter ved sammenslutninger. Tussa Energi AS er i hovedsak et kommunalt selskap, og oppfyller derfor betingelsene i industrikonsesjonslovens § 4.

I utgangspunktet kan ikke reguleringskonsesjoner overdras, jf. vassdragsreguleringslovens § 14, pkt. 2. Dette blir imidlertid tolket og praktisert bare i de tilfeller hvor det er ønske om å overdra reguleringskonsesjoner alene. I de tilfellene hvor det søkes om ny ervervskonsesjon eller om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd, er praksisen at eventuell reguleringskonsesjon følger med uendret. I Tussa Energis tilfelle søkes det om ervervskonsesjon på utnyttede fall i Ørstaelva og Vartdalselva, samt en overføring av de eksisterende vassdragsreguleringskonsesjoner.

Etter vår vurdering vil det være naturlig å oppdatere de eksisterende tillatelser etter vassdragsreguleringsloven. Dette medfører også oppdatert manøvreringsreglement. I denne forbindelse har vi avdekket at det i eksisterende tillatelser er operert med feil kotehøyder på Furskvandalstjønn og Øvrevatn (Helvetesvatn). I eksisterende tillatelser er reguleringen i Furskvanndalstjønn oppgitt til HRV kt. 818,00 og LRV kt. 816,00, det riktige skal være HRV kt. 760,00 og LRV kt. 758,00. Det er tidligere gitt tillatelse til regulering av Øvrevatn (Helvetesvatn) mellom kt. 972,30 og 967,75. Dette vannet har en naturlig vannstand på kt. 9 10, slik at det i den tidligere tillatelsen opereres med feil høyde. Tillatel-

sen for regulering av Øvrevatn er ut fra opplysninger som Tussa Energi har gitt, ikke benyttet og må således regnes som bortfalt. Det er tidligere utført mindre kanaliseringsarbeider i utløpet. Denne situasjonen regnes nå som permanent. Tussa Energi opplyser at det ikke vil være aktuelt å ta opp igjen spørsmålet om denne reguleringen. NVE foreslår tatt inn nye riktige høyder i forslag til nytt manøvreringsreglement, og anser at tillatelsen til regulering av Øvrevatn er bortfalt.

Konklusjon

Ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis vil NVE anbefale at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon for Bjørdal og Vartdal kraftverker, på vilkår som i vedlagte utkast, og at eksisterende reguleringskonsesjoner som benyttes overføres på uendrede vilkår, men med oppdatert ordlyd og manøvreringsreglement.

Merknader til vilkårene for ervervskonsesjonen.

Post 1, konsesjonstid.

Tussa Energi AS oppfyller forutsetningene for ubegrenset konsesjonstid. Vi foreslår at ervervskonsesjonen for Bjørdal og Vartdal kraftverker blir gitt uten tidsbegrensinger. Det foreslås en alminnelig revisjon av vilkårene etter 30 år.

Post 2, konsesjonsavgifter

Vi vil anbefale at satsen for ny konsesjon for de eksisterende utbygginger blir satt lik som for nye anlegg dvs. kr. 7,- til staten og kr. 21,- til kommunen.

Merknader til vilkårene for reguleringskonsesjonene.

I forbindelse med Bjørdal kraftverk er det følgende eksisterende konsesjoner i hht vassdragsreguleringsloven:

1) Tillatelse for Ørsta kommune til å foreta ytterligere regulering av Kvanndalsvatnet i Ørstenelv, meddelt ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 7. februar 1941.
2) Tillatelse for Ørsta kommunale elektrisitetsverk til å regulere Øvrevatn og til å overføre Geitvikelvas Øvre del til Kvanndalsvatnet, meddelt ved ministerpresidentens vedtak av 14. september 1944. Stadfestet ved Kgl. res. 5. april 1946.
3) Tillatelse til erverv, overføring og ekspropriasjon for utbygging av Vatne kraftverk med overføring fra Norddalen til Kvanndalsvatnet.

Ad pkt. 2 vil vi bemerke at NVE anser tillatelsen til å regulere Øvrevatn er bortfalt da den ikke er benyttet innen de frister vassdragsreguleringsloven angir. Det er i forbindelse med denne tillatelsen tidligere kun utført noen kanaliseringsarbeider i utløpet fra vannet.

I forbindelse med Vartdal kraftverk er det følgende eksisterende konsesjoner i hht vassdragsreguleringsloven:

1) Tillatelse for Vartdal kommunale kraftverk til å foreta ytterligere regulering av Store Risaskardvatn i Vartdalselv, i Møre og Romsdal, meddelt ved ministerpresidentens beslutning 1. april 1943.

I Tussa Energi AS er 2/3 av eierandelene eller mer offentlige, dvs at selskapet kan ha konsesjonen på ubegrenset tid. Det er gitt åpning for revisjon av vilkårene i tillatelser som er eldre enn 50 år. Vi anbefaler at vilkåret i post I opprettholdes uendret, men at Tussa Energi kan søke om å få endret dette vilkåret hvis det er behov for det.

Vi anbefaler at satsene for konsesjonsavgiftene i reguleringsvilkårene settes lik satsene som er foreslått i vilkårene for ervervskonsesjonen. Videre anbefaler vi at standard vilkår for konsesjonskraft tas inn i reguleringsvilkårene. Dette får imidlertid ingen praktisk betydning da det er ervervsvilkårene som vil være bestemmende.

Oppdaterte vilkår for reguleringskonsesjonene samt oppdatert manøvreringsreglement vedlegges.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å erverve fallrettigheter fra Kvanndalvatn i Ørsta kommune, Møre og Romsdal fylke for utnyttelse i Bjørdal kraftverk.

«1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd. Konsesjonen kan ikke overdras. Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

5.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

6.

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende fylkeskommune / og Samisk kulturminneråd. Viser det seg først mens arbeidene er i gang at det kan virke inn på automatisk fredet kulturminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes vedkommende fylkeskommune med en gang og arbeidet stanses.

7.

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

8.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

9.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

10.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 9 og 10 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

11

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å foreta regulering av Kvanndalsvatnet og Furskvanndalsvatnet i Ørsta kommune

«1

(Konsesjonstid)

Reguleringskonsesjonene gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjen-

stand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 7,- pr nat. hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 21,- pr nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 11 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post. Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Opprydningen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energide- partementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestenuner hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter udøpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av poste-

ne 2, 8, 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

14

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.»

Forslag til

Manøvreringsreglement for regulering av Kvanndalsvatnet og Furskvanndalstjønn i Ørsta kommune, Møre og Romsdal fylke.

(erstatter reglement gitt av Arbeidsdepartementet 7. Februar 1941 og Ministerpresidentens vedtak 14. september 1944 og Kgl res 19. september 1986)

«1. Reguleringer

Magasin	Naturlig Reg. vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	høyde m
Kvanndelsvatn	490,00	493,50	487,75	3,50	2,25	5,75
Furskvanndalstjønn .	760,00	760,00	758,00	2,00	0,00	2,00

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til Statens kartverks høydegrunnlag.

Overføringer

Avløpet fra Norddalen over kt. 556.0 i Geitvikvassdraget på 7,2 km² overføres til Kvanndalsvatn.

Avløpet fra Øvrevatn (Helvetesvatn) i Geitvikvassdraget på 4,0 km² overføres til Kvanndalsvatn.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkeiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter i oppbevare for hele reguleringstiden.

4

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til i uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å erverve fallrettigheter fra Risaskardvatn i Ørsta kommune, Møre og Romsdal fylke for utnyttelse i Vartdal kraftverk.

«I

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd. Konsesjonen kan ikke overdras. Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittdige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Konsesjonærens ansvar ved anleggldrift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

5

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturmin-

ner i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende fylkeskommune / og Samisk kulturminneråd. Viser det seg først mens arbeidene er i gang at det kan virke inn på automatisk fredet kultunninne som ikke har vært kjent, skal melding sendes vedkommende fylkeskommune med en gang og arbeidet stanses.

7

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

8

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

9

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder - enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

10

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 9 og 10 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000

pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

11

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Tussa Energi AS til å foreta regulering av Risaskardvatn i Ørsta kommune

«1

(Konsesjonstid)

Reguleringekonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 7,- pr nat. hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 21,- pr nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 11 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m..v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsan-

leggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offendige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offendige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offendige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 8, 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

14

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.»

Forslag

Manøvreringsreglement for regulering av Risaskardvatn i Ørsta kommune, Møre og Romsdal fylke.

(erstatter reglement gitt stadfestet ved Kgl.res. 16 august 1946)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig reg. vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	høyde m
Risaskardvatn	510.80	511,80	508,00	1,00	2,80	3,80

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til Statens kartverks høydegrunnlag.

Overføringer

Ingen

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is aller lignende og at reguleringsanleggene til

enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til i uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III. Departementets bemerkninger

1) Bakgrunn

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap under morselskapet Tussa Kraft AS. Tussa Energi AS forestår en samlet energiproduksjon på ca 500 GWh. Møre og Romsdal fylkeskommune og en rekke kommuner på Sunnmøre eier ca 95 % av aksjene i Tussa Kraft AS. Hafslund ASA eier 4,7 % av aksjene.

Fallet fra Kvanndalsvatnet til Bjørdalen som utnyttes i Bjørdal kraftverk, ble ervervet av Ørsta kommune i 1918. Vartdal kraftverk utnytter fallet i Risaskardelva til Storelva i Vartdal. Fallrettighetene fra Risaskardvatnet ble også ervervet av kommunen i 1918. I 1918 var det ikke nødvendig med ervervskonsesjon for kommuner.

Ørsta Energiverk med blant annet tilknyttede fallrettigheter, reguleringsanlegg og kraftanlegg ble overført til Tussa Kraft AS ved avtale av 23.12.97. Overføringen av rettighetene fra Ørsta Energiverk er et ledd i omstruktureringen av kraftproduksjonen og kraftdistribusjonen i Møre og Romsdal fylke innenfor Tussa-regionen.

2) Søknaden

Erverv av fall som utbringer over 1.000 nat hk krever konsesjon etter industrikonsesjonslovens (ikl) regler, jf. ikl § 1 første ledd. Fallrettighetene som utnyttes i Bjørdal kraftverk har ved regulering innvunnet 1.875 nat hk før utnyttelsen av Norddalsoverføringen. Denne overføringen er under arbeid og foreløpige beregninger viser at den vil medføre en økning på ca 854 nat hk. Fallrettighetene som utnyttes i Vartdal kraftverk har ved regulering innvunnet ca 582 nat hk. Dersom en beregner naturhestekraftgrunnlaget totalt - inklusiv en fremtidig mulig regulering - vil naturhestekraftgrunnlaget i alt bli ca 1.117. Erverv av fallrettighetene er således konsesjonspliktige. Tussa Energi har i brev av 22.06.98 søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven og at Ørsta Energiverks meddelte konsesjoner i henhold til vassdragsreguleringsloven overføres på uendrede vilkår til Tussa Energi AS som følge av overdragelsen.

Aksjeselskaper hvor minst 2/3 av kapitalen eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, kan få ervervskonsesjon på ubegrenset tid såfremt ikke allmenne hensyn taler imot, jf. ikl § 4 første ledd, jf. tredje ledd. En forutsetning er at utbyggingen av vannfallet hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning. Aksjonærstrukturen i Tussa Energi AS gjør at grunnlaget for tidsubegrenset konsesjon etter industrikonsesesjonslovens regler er tilstede.

NVE anbefaler ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon for Bjørdal og Vartdal kraftverk på vilkår som i vedlagte utkast, og at eksisterende reguleringskonsesjoner som benyttes overføres på uendrede vilkår, men med oppdatert ordlyd og manøvreringsreglement.

3) Departementets vurdering

Ved kongelig resolusjon av 25.09.98 fikk Tussa Energi AS ervervskonsesjon i forbindelse med selskapets oppkjøp av Kopa og Kolfossen kraftverk i Volda kommune, da departementet fant at vilkårene i ikl § 4 var oppfylt. Nærværende sak er stort sett tilsvarende og departementet anser vilkårene i ikl § 4 oppfylt. Departementet tilrår i likhet med NVE at Tussa Energi AS får ervervskonsesjon på de omsøkte vannfall. Konsesjonen tilrås gitt på de vilkår som er foreslått av NVE.

Etter ordlyden i vassdragsreguleringsloven § 14 post 2 første punktum kan en reguleringskonsesjon ikke overdras. Hensikten med dette forbudet er å forhindre at reguleringskonsesjonen overdras separat. I denne saken disponerer Tussa Energi AS de fall hvor reguleringene nyttes. I tråd med langvarig praksis kan der for reguleringstillatelsene overdras samtidig som det gis konsesjon for erverv av vannfallene.

Gjeldende reguleringskonsesjoner ble gitt på ubegrenset tid. I Tussa Energi innehar det offentli-

ge mer enn 2/3 av aksjekapitalen, jf. vregl § 10 nr 2. Reguleringskonsesjon for Kvanndalsvatnet meddelt 1941 (stadfestet ved kgl.res. 24. januar 1947), reguleringskonsesjon for Øvrevatn og overføring av Geitvikelvas øvre del meddelt 1944 (stadfestet ved kgl.res. 5. april 1946), tillatelse til erverv, overføring og ekspropriasjon for utbygging av Vatne kraftverk med overføring fra Norddalen meddelt i 1986 og reguleringskonsesjon av Store Risaskardvatn meddelt 1943 (stadfestet ved kgl.res. 16. august 1946), tilrås der for gitt på ubegrenset tid.

4) Departementets bemerkninger til vilkårene i ervervskonsesjonene

Post 1 Konsesjonstid

Ervervskonsesjonene for Bjørdal og Vartdal kraftverk gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Konsesjonæren betaler en årlig avgift til staten på kr 7,- og på kr 21,- til kommunene i overensstemmelse med konsesjon for nye anlegg.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader når det gjelder de andre vilkår for ervervskonsesjonene, samt de oppdaterte vilkår for reguleringskonsesjonene og manøvreringsreglementet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv av 14. desember 1917 nr 16 gis Tussa Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter som benyttes i Bjørdal og Vartdal kraftverk i Ørsta kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 11. des. 1998.
2. Reguleringskonsesjonene tilknyttet Bjørdal og Vartdal kraftverk overføres Tussa Energi AS på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

42 VOKKS AS og VOKKS Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 14. desember 1998.

«Det vises til Deres søknader av 15.09.1998 og 30.10.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknader om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Søndre Land, Etnedal, Nordre Land og Gjøvik kommuner til VOKKS AS og datterselskapet VOKKS Kraft AS.

Overføringen er et ledd i omorganisering av virksomheten i VOKKS DA til konsern. VOKKS AS skal være holdingselskapet i konsernet og eies av Søndre Land, Etnedal, Nordre Land og Gjøvik kommuner. Nettvirksomheten i nåværende VOKKS DA overføres til VOKKS AS. VOKKS AS skal eie 100 % av aksjene i datterselskapet VOKKS Kraft AS. VOKKS Kraft AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter, herunder 80 % andelen i Storbrofoss Kraftanlegg, og forestå kraftproduksjon.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til VOKKS Kraft AS av rettigheter som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal

meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i VOKKS AS og VOKKS Kraft AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom VOKKS Kraft AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i VOKKS Kraft AS, herunder andelen i Storbrofoss Kraftanlegg. Departementet har merket seg at VOKKS Kraft AS er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

43 Hamar-regionen Energiverk AS og Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering og etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 14. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 06.10.1998 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres til Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE Produksjon AS).

Overføringen er et ledd i omorganisering av virksomheten i Hamar-regionen Energiverk til konsern. HrE AS skal være holdingselskapet i konsernet og eies av Hamar, Ringsaker og Løten kommuner. Nettvirksomheten overføres til HrE AS. Datterselskapet HrE Produksjon AS skal inneha konsernets samlede vannfallsrettigheter, og forestå kraftproduksjon. Kraftomsetningsvirksomheten til nåværende Hamar-regionen Energiverk vil bli lagt til datterselskapet HrE Omsetning AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til HrE Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom induistrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i HrE AS og HrE Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom HrE Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i HrE Produksjon AS. Departementet forutsetter at HrE Produksjon AS' erverv av andelene i Vinstra Kraftselskap og Mesna Kraftselskap avklares innen kort tid. Departementet har merket seg at HrE Produksjon AS er et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

44 Møre og Romsdal Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 15. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 2.10. d.å.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av produksjonsvirksomheten fra Istad Kraft AS til Møre og Romsdal Energi AS i forbindelse med omdanning av Istad Kraft AS til konsern.

Departementet legger til grunn at omorganiseringen medfører overføring av Istad Kraft AS' eiendomsrett til vannfallsrettigheter med tilhørende reguleringskonsesjoner, fra det interkommunale Istad Kraft AS til det heleide datterselskapet Møre og Romsdal Energi AS som skal forestå kraftproduksjonen innen konsernet.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter

selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 2.10.98. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Møre og Romsdal Energi AS i uendret form. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Møre og Romsdal Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konserderte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Møre og Romsdal Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Møre og Romsdal Energi AS. Selskapet skal være aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Nyemisjon av aksjer i selskapet f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

45 Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 15. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 16.10. d.å.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning av det interkommunale selskapet Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA til aksjeselskap.

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA fikk ved Olje- og energidepartementets brev av 19. desember 1996 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med kjøp av Bergen Lysverker og Tøsse Kraftverk ANS.

Det heleide datterselskapet BKK Produksjon AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 19. desember 1996 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for leie av Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DAs vannfallsrettigheter og for overføring av reguleringskonsesjoner. Unntaket omfattet også de rettigheter Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA hadde ervervet fra Bergen Lysverker og Tøsse Kraftverk ANS, og som ble fritatt fra konsesjonsbehandling og forkjøpsrett ved Olje- og energidepartementets samtykker av samme dag.

Den foreliggende sak gjelder omdanning av holdingselskapet Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA til aksjeselskap uten andre endringer i selskapsstrukturen.

Departementet legger til grunn at omdannin-gen også medfører overføring av eiendomsrett til 100 % av aksjene i BKK Produksjon AS, som innehar leierett til vannfall med tilhørende reguleringskonsesjoner, fra det interkommunale Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA til Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS.

II

Samtykkene som ble meddelt Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA og BKK Produksjon AS ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i selskapene skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver andels- eller aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene

selskapene fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig andels eller aksjeoverdragelse i selskapene.

Den omsøkte overføring av vannfallsrettighetene fra Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA til Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS og overføring av eierskapet til 100 % av aksjene i BKK Produksjon AS må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritakene av 19. desember 1996.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at omdanningen av holdingselskapet Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA til aksjeselskap foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg overfor Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA og BKK Produksjon AS ved samtykkene av 19. desember 1996. Departementet kan heller ikke se at denne omdanningen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykkene.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS og BKK Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 16.10.98. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS og BKK Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

46 Vest-Agder Energiverk DA

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 29.10.98. Videre vises til Deres brev av hhv. 16. og 24.11.98 om justering av konsernmodellen.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av produksjonsvirksomheten fra Vest-Agder Energiverk DA til det heleide datterselskapet Vest-Agder Energi Produksjon AS i forbindelse med omdanning til konsern.

Departementet legger til grunn at omdanningen medfører overføring av eiendomsrett til vannfall med tilhørende reguleringskonsesjoner fra det interkommunale Vest-Agder Energiverk DA til datterselskapet Vest-Agder Energi Produksjon AS, som skal forestå kraftproduksjonen innen konsernet.

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 29.10.98. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Vest-Agder Energi Produksjon AS i uendret form. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Vest-Agder Energi Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak å har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Vest-Agder Energi Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Vest-Agder Energi Produksjon AS. Departementet har merket seg at selskapet skal være et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Nyemisjon av aksjer i selskapet f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

47 Elverum Elektrisitetsverk

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering og etablering av konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 30.10.98 samt endret søknad av 30.11.98 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at eiendomsrett til vannfallsrettigheter skal overføres fra Elverum Elektrisitetsverk til Elverum Energiverk Produksjon AS, som igjen skal eies av Elverum Energiverk AS.

Overføringen er et ledd i omorganiseringen av virksomheten i Elverum Elektrisitetsverk til konsern. Elverum Energiverk AS skal være morselskapet i konsernet og eies hundre prosent av Elverum kommune. Produksjonsvirksomheten skal skilles ut og legges i datterselskapet Elverum Energiverk Produksjon AS, som skal inneha konsernets samlede vannfallrettigheter. Kraftomsetningsvirksomheten og distribusjonsvirksomheten skal skilles ut og legges i datterselskapene Elverum Energiverk Omsetning AS og Elverum Energiverk Nett AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd medfører overføring til Elverum Energiverk Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at framtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige framtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 gjeldende ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Med hjemmel i lov nr 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver framtidig aksjeoverdragelse i Elverum Energiverk AS og Elverum Energiverk Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver framtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Elverum Energiverk Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel 1. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdagelse i selskapene.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Elverum Energiverk Produksjon AS, som skal være et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

48 Stranda Energiverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 21. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 15.07.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med omorganisering til aksjeselskap. Stranda kommunestyre vedtok 24.06.98 å omdanne Stranda Energiverk til Stranda Energiverk AS.

Omdannelsen medfører at alle aktiva og passiva i Stranda Energiverk må overføres til Stranda Energiverk AS, med unntak for eiendomsretten til vannfallene som fortsatt skal ligge hos kommunen.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i trad med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Stranda Energiverk AS av bruksretten til Stranda kommunes vannfall, og de reguleringskonsesjoner med tilhørende vilkår som Stranda Energiverk og Stranda kommune hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har bruksrett til fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis Stranda Energiverk AS unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved erverv av bruksrett som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form, men slik at konsesjonstiden begrenses til leieavtalens lengde.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre gjeldende den statlige fortrinnsretten etter industrikonsesjonsloven § 10 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse til selskapet.

Departementet ber Stranda Energiverk AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

49 Borregaard Industries Limited

(Unntak fra konsesjonsplikt for erverv av fallrettigheter fra Regal Mølle AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 22. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 27.11. d.å. på vegne av Borregaard Industries Limited vedrørende ovennevnte.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med overdragelse av vannfallsrettigheter med tilknyttede eiendommer i Mossefossen fra Regal Mølle a.s til Borregaard Industri-

es Limited. Regal Mølle a.s og Borregaard Industries Limited er begge datterselskaper i Orkla-konsernet, og bakgrunnen for overdragelsen er at Orkla-konsernet ønsker å skape en mer rasjonell struktur for konsernets energiproduksjon.

Nora Industrier A.S fikk ved kgl. res. 9. desember 1988 konsesjon etter industrikonsesjonslovens kap. I for erverv av Moss Aktiemøllers del av Mossefossen i forbindelse med fusjonen mellom Nora Industrier A.S og Bjølsen Valsemølle A/S. Konsesjonen ble gitt for en periode av 60 år med hjemfall til staten ved konsesjonstidens utløp.

Orkla A.S fikk ved Olje- og energidepartementets brev av 12. mars 1992 unntak fra konsesjonsplikt for erverv av disse rettighetene i forbindelse med fusjonen mellom Orkla Borregaard A.S og Nora Industrier A.S. Ved Nærings- og energidepartementets brev av 16. februar 1995 fikk Regal Mølle A.S (tidl. Bjølsen Valsemølle A/S) unntak fra konsesjonsplikt for erverv av disse rettighetene i forbindelse med fusjon med Moss Aktiemøller.

Ervervet utløser ikke offentlig forkjøpsrett fordi rettighetene tidligere har vært ervervskonsesjonsbehandlet etter ikl. kap. I ved kgl. res. 9. desember 1988 i forbindelse med fusjonen mellom Nora Industrier A.S og Bjølsen Valsemølle A/S.

Olje- og energidepartementet finner at overdragelsen av vannfallsrettighetene fra Regal Mølle a.s til Borregaard Industries Limited er i tråd med de retningslinjer som legges til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd, jf. Ot. prp. nr. 31 (1989-90). Det vises særlig til at omorganiseringen medfører en mer rasjonell drift av kraftproduksjonen i Orkla-konsernet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gir Olje- og energidepartementet Borregaard Industries Limited unntak fra konsesjonsplikt for erverv av fallrettigheter i Mossefossen fra Regal Mølle A.S.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

50 Gauldal Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementet 22. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 18.11.98.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering av Gauldal Elverk til aksjeselskap.

Olje- og energidepartementet legger til grunn NVEs beregninger om at Raubergfossen kraftstasjon utnytter et fall som ligger over konsesjonsgrensen på 1000 nat hk, jfr NVEs brev av 20.01.98.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer hensiktsmessig organisering av virksomheten.

Departementet legger til grunn at unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til Gauldal Energi AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Gauldal Elverk hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring som omsøkt.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skal meldes til

konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse til selskapet.

Departementet ber Gauldal Energi AS om å oversende konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

51 Beiarn Kommune

(Konsesjon for erverv av aksjer i Sjøfossen Energi AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 14.10. d.å. vedrørende ovennevnte.

Det opplyses i søknaden at Beiarn kommune i forbindelse med en rettet emisjon har ervervet ytterligere 1086 aksjer i Sjøfossen Energi AS, og derved økt eierandelen i selskapet fra 19,61 % til 24,74 %.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Sjøfossen Energi AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. 20. desember 1996 gis Beiarn kommune konsesjon for erverv av 24,74 % av aksjene i Sjøfossen Energi AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.»

52 Gildeskål kommune

(Konsesjon for erverv av aksjer i Sjøfossen Energi AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. desember 1998.

«Det vises til Deres søknad av 14.10. d. å. vedrørende ovennevnte.

Det opplyses i søknaden at Gildeskal kommune i forbindelse med en rettet emisjon har ervervet ytterligere 1840 aksjer i Sjøfossen Energi AS, og derved økt eierandelen i selskapet fra 33,23 % til 41,93 %.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Sjøfossen Energi AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. 20. desember 1996 gis Gildeskål kommune konsesjon for økning av eierandelen i Sjøfossen Energi AS fra 33,23 % til 41,93 % av aksjene. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.»